

Ledamöter och ersättare

INFRASTRUKTUR- OCH SERVICENÄMNDENS ARBETSUTSKOTT**Tid** torsdag 4 september 2025 kl. 13:15**Plats** Laxen, infrastruktur- och serviceförvaltningen

Upprop

Val av justerare

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Punkt	Rubrik	Ärendenr	Sida
1	Investeringsplan 2026-2028, infrastruktur- och servicenämnden	2025/288	2 - 58
2	Fördelning av generellt tillskott 2026-2028	2025/692	59 - 114
3	Igångsättningstillstånd reinvestering gator, vägar, broar och viadukter 2026	2025/772	115 - 130
4	Igångsättning laddinfrastruktur för elfordon	2025/564	131 - 132
5	Igångsättningstillstånd reinvestering fastigheter 2026	2025/672	133 - 135
6	Rivning del av Stadsöskolan	2025/514	136 - 137
7	Insatser utan behovsprövning, budget- och skuldrådgivning	2025/748	138 - 139
8	Budget- och skuldrådgivning enligt nya socialtjänstlagen	2025/782	140 - 141
9	Inledande plan för ekonomi i balans	2025/689	142
10	Remissvar avseende promemorian Genomförande av delar av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet	2025/712	143 - 432
11	Information om tillfällig 30-minuters parkering	2025/780	433

Investeringsplan 2026–2028 exkl. VA, infrastruktur- och servicenämnden

Ärendenr 2025/288-2.4.0.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar anta föreslagen investeringsplan 2026–2028.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och servicenämnden beslutade 2025-04-15 § 44, om preliminär investeringsplan 2026–2028. I samband med beslut om Mål och budget 2026 med plan 2027–2028 i Kommunfullmäktige 2025-06-17 § 133, ökades infrastruktur- och servicenämndens investeringsutrymme med 60 000 tkr i syfte att öka tempot på reinvesteringar i vägar, broar och fastigheter.

Nedan är infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till investeringsplan för åren 2026–2028. Det finns investeringar som saknar driftkonsekvenser. Förslag på att täcka driftkonsekvensen finns med i separat ärende med förslag till fördelning av generella medel 2026–2028.

Det tillkommande investeringsutrymmet om 60 000 tkr föreslår förvaltningen ska fördelas med 20 000 tkr till reinvestering av broar och viadukter (för dessa har nämnden fått utökat kommunbidrag med 800 tkr från år 2027) och 40 000 tkr till reinvestering av fastigheter. Driftkonsekvenser för fastigheter ha avsatts till finansförvaltningen.

Förvaltningen föreslår nedan justeringar av nämndens preliminära investeringsplan efter kommunfullmäktiges beslut av Mål och budget 2026 med plan 2027–2028:

- Utegymp 1 000 tkr har tillkommit 2026 och finansieras genom att reducera investeringar för IT 2026.
- IT-investeringar har utökats 2027 med 7 000 tkr och 2028 med 3 000 tkr vilket har tillkommit efter behov från verksamheten vilket beror främst på prisökningar och investeringar för IT-säkerhet.
- Städmaskiner Lokalvård har justerats med 250 tkr till 1 000 tkr för 2027 och 2028.
- Reinvestering av busshållplatser har minskats med 1 000 tkr för år 2028 för att utöka parkens reinvesteringar med samma belopp år 2028.

Nyinvesteringar	2026	2027	2028
Diverse cykelinfrastruktur	1 200	1 200	
Bra skolvägar	2 500	3 000	3 000
Lekplatser enl. plan för lekmiljöer utomhus	6 300	8 000	8 000
Arbetsmaskiner, lokalvård	1 000	1 000	1 000
Arbetsmaskiner, fordon (park o transport)	3 500	3 000	3 000
Inventarier och verksamhetsutrustning, instrument	500	500	500
Utegyms	1 000		
IT-infrastruktur, datorer, nät, IT-säkerhet, telefoni	49 000	60 000	57 000
Laddinfrastruktur för elfordon	1 000	1 000	1 000
Oförutsett	2 500	2 000	2 500
Summa nyinvesteringar	68 500	79 700	76 000

Reinvesteringar	2026	2027	2028
Reinvestering Likskärsbanken	2 500		
Reinvestering Bullerplank	1 000	1 000	1 000
Reinvestering Trafiksignaler och vägmärken	400	400	400
Reinvestering Infrastruktur för busshållplatser (kollektivtrafik)	3 500	4 500	3 500
Reinvestering Belysning i byarna	750	750	
Reinvestering Belysning	6 000	9 000	9 000
Reinvesteringar Park ex trädplantering, lekplatser, parkbänkar	2 250	2 250	2 200
Investeringar GC-vägar (ny- och reinvestering)	13 500	13 500	5 000
Reinvesteringar Broar o viadukter	20 000	20 000	20 000
Reinvestering Köpmantorget	2 150		
Reinvestering i väg i Gammelstad	17 500	6 500	
Reinvesteringar Gator o vägar	40 000	40 000	40 000
Reinvesteringar Fastigheter	190 000	190 000	190 000
Summa reinvesteringar	299 550	287 900	271 100

Större projekt	2026	2027	2028
*Hertsöskolan, sporthall, bibliotek, fritidsgård	87 000	52 000	
*Skolstruktur Gammelstad	100 000	135 000	90 000
*Förvaltningshuset (Gymnasiebyn)	83 000		
*Tunaskolan	60 000	40 000	
Summa större projekt (*Konstnärlig gestaltning ingår)	330 000	227 000	90 000
Summa totala investeringar	698 050	594 600	437 100

Dialog

Dialog har genomförts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med kommunstyrelseförvaltningen samt Lumire AB. Infrastruktur- och servicenämnden har informerats vid ett tillfälle samt dialog/grupparbete i sam-

band med planeringsdagen 20 februari 2025, och i samband med beslut om preliminär investeringsplan i nämnden i april.

Beslutsunderlag

- Infrastruktur- och servicenämndens beslut 2025-04-15 § 44 (bilaga)
- Kommunfullmäktiges beslut (Mål och budget 2026 med plan 2027–2028) 2025-06-17 § 133 (bilaga)
- Presentation

Helén Wiklund Wårell
Infrastruktur- och servicedirektör

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp exkl. avd. chef MoB
Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor

§ 44

Förslag till preliminär investeringsplan 2026-2028, infrastruktur- och servicenämnden

Ärendenr 2025/288-2.4.0.1

Infrastruktur- och servicenämndens beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att godkänna förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028.

Reservationer

Hans Å Strandberg (M), Linus Lindström (M), Thor Stöckel (M), Bo Larsson (-), Mikko Timonen (C) och Annette Asplund (KD) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har tagit fram förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028. Planen bygger på beslut om investeringsramar 2025–2027 som togs av infrastruktur- och servicenämnden 2024-09-26 § 102. Ramarna har justerats från den 26 september för åren 2026 och 2027 utifrån beslut i nämnden och genom nya analyser från förvaltningen.

Justeringarna har presenterats till nämnden på planeringsdagen den 2025-02-20. Nedan följer de justeringar som gjorts i de preliminära ramarna 2026-2028:

- Utegym 1 mkr har tagits bort 2026.
- Parkeringshus 20 mkr har flyttats utanför planeringsperioden 2026-2028.
- Uppgradering av växel 1,5 mkr har tagits bort 2026.
- Telefoni är nytt behov 2027 med 4 mkr.
- Reinvestering broar, viadukter har justerats till 20 mkr/år 2026 o 2027 enligt behov från verksamheten.
- Reinvestering väg i Gammelstad har justerats 2026 till 17,5 mkr och 2027 till 6 mkr. Totalt för projektet är fortfarande 25 mkr.
- Reinvestering Köpmantorget enligt beslut i nämnden 2,15 mkr 2026.
- Reinvestering Likskärsbanken behov från verksamheten 2,5 mkr 2026.
- IT-säkerhet har tagits bort 2026 med 5 mkr och 2027 med 5 mkr. Investeringen finns med 2028 med 5 mkr vilket är enligt behovet från verksamheten.
- Städmaskiner Lokalvård har justerats till 0,75 mkr/år för 2026 och 2027.

- Lekmiljöer utomhus har justerats ned med 0,6 mkr till 8 mkr 2027.

I bilaga finns förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028. Denna kan komma att justeras utifrån beslut om plan och budget 2026–2028 som tas i kommunfullmäktige 17 juni. I september beslutar infrastruktur- och servicenämnden om slutlig investeringsplan 2026–2028.

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott har 2025-04-03 § 9 förslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta att godkänna förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028.

Under ärendets behandling i arbetsutskottet reserverade sig Hans Å Strandberg (M) sig mot beslutet.

Sammanträdet

Ordföranden (V) och Helene Geelnard (S), Siw Ahlfort (MP) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Anette Asplund (KD), Hans Å Strandberg (M), Linus Lindström (M), Thor Stöckel (M), Bo Larsson (-), Mikko Timonen (C) föreslår ändringar enligt följande:

Nyinvesteringar	2026	2027	2028
Bra skolvägar	2500	3000	3000
Lekplatser	4300	4000	4000
IT-infrastruktur	3000	3000	3000
Trådlöst nät som tjänst	10 000	10 000	10 000
Dator som tjänst, skoldator	36 000	36 000	36 000
IT-säkerhet			5 000
Laddinfra elfordon	1 000	1 000	1 000
Summa nyinvesteringar	56 800	57 000	62 000

Reinvesteringar	2026	2027	2028
Reinvestering bullerplank	1 000	1 000	1 000
Reinvestering Likskärsbanken		2 500	
Reinvestering trafiksignaler och vägmärken	400	400	400
Reinvestering lekplatser, park	1 000	1 000	1 000
Reinvestering Broar, viadukter, gator och vägar	80 000	80 000	80 000
Reinvestering fastigheter	175 000	175 000	175 000

Summar reinvesteringar	257 400	259 900	257 400
Större projekt	2026	2027	2028
Hertsöskolan	87 000	52 000	
Bussdepå		20 000	100 000
Summa större projekt	87 000	72 000	100 000
Summa investeringsramar exkl VA	401 200	388 900	419 400

Förslag från förvaltningen	433 550	471 850	503 350

Besparing*	32 350*	82 950*	83 950*

*Medel hör till annan förvaltning och avser investering i bussdepå. Faktisk minskning av ISNs egen investeringsram är 12 350 tkr år 2026, 2 950 tkr år 2027 och 2028 en ökning av investeringsramen med 16 050 tkr jämfört med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer Anette Asplunds med fleras ändringsförslag under proposition och finner att infrastruktur- och servicenämnden avslår förslaget.

Ordföranden ställer därefter arbetsutskottets förslag under proposition och finner att infrastruktur- och servicenämnden bifaller förslaget.

Dialog

Dialog har genomförts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med kommunstyrelseförvaltningen samt Lumire AB. Nämnden har informerats vid ett tillfälle samt dialog/grupparbete i samband med planeringsdagen 20 februari 2025.

Beslutsunderlag

- Förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028, infrastruktur- och servicenämnden, SBF Hid: 2025.1053
- Förslag till preliminär investeringsplan 2026-2028, SBF Hid: 2025.1055
- Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskotts beslut 2025-04-03 § 9, SBF Hid: 2025.1150

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor

Summeringstabell i grönt

Infrastruktur- och servicenämnden investeringsramar 2025-2028	2026	2027	2028
Nyinvesteringar Lekplatser, utegym, hundrastgård, bra skolvägar, maskiner, GC-vägar + övrigt gc-vägar	18 000	19 450	18 250
Nyinvesteringar IT	49 000	53 000	54 000
Reinvesteringar Park, belysning, övrigt	18 550	17 900	16 100
Reinvesteringar Gator, vägar, broar, viadukter o GC-vägar	91 000	79 500	65 000
Reinvesteringar Fastigheter	150 000	150 000	150 000
*Större projekt	107 000	152 000	200 000
Summa investeringar exkl VA	433 550	471 850	503 350

*) Konstruktiv gestaltning ingår

Detaljerade tabeller i blått

Nyinvesteringar	2026	2027	2028
Diverse cykelinfrastruktur	1 200	1 200	
Bra skolvägar	2 500	3 000	3 000
Lekplatser enl plan för lekmiljöer utomhus	6 300	8 000	8 000
Arbetsmaskiner, lokalvård	1 000	750	750
Arbetsmaskiner, fordon för Transporten och Park	3 500	3 000	3 000
Inventarier och verksamhetsutrustning, instrument	500	500	500
IT-infrastruktur gem 3 år	3 000	3 000	3 000
Uppgradering växel			
Telefoni		4 000	
Trådlöst nät som tjänst - 4 år	10 000	10 000	10 000
Dator som tjänst, skoldator, cromebook - 3 år	36 000	36 000	36 000
IT-säkerhet			5 000
Laddinfra elfordon	1 000	1 000	1 000
Oförutsett - Stadsplanering	2 000	2 000	2 000
Summa nyinvesteringar	67 000	72 450	72 250

= driftkonsekvenser beaktade
 = ej beaktade driftkonsekvenser

Reinvesteringar	2026	2027	2028
Reinvestering Butlerplank	1 000	1 000	1 000
Reinvestering Liksårsbanken	2 500		
Reinvestering Trafiksignaler och vägmärken	400	400	400
Reinvestering Infrastruktur för busshållsplatser (kollektivtrafik)	3 500	4 500	4 500
Reinvestering Belysning i byarna	750	750	
Reinvestering Belysning	6 000	9 000	9 000
Reinvesteringar Park ex trädplantering, lekplatser, parkbänkar	2 250	2 250	1 200
Ny-/reinvesteringar GC-vägar	13 500	13 500	5 000
Reinvesteringar Broar o viadukter enl utredning (20 mkr/år)	20 000	20 000	20 000
Reinvestering i väg i Gammelstad (25 mkr totalt)	17 500	6 000	
Reinvesteringar Gator o vägar	40 000	40 000	40 000
Reinvesteringar Köpmantorget	2 150		
Reinvesteringar Fastigheter	150 000	150 000	150 000
Summa reinvesteringar	259 550	247 400	231 100

Större projekt	2026	2027	2028
*Hertsöskolan, sporthall, bibliotek, fritidsgård (405 mkr)	87 000	52 000	
*Bussdepå LLT (330 mkr)	20 000	100 000	200 000
Summa större projekt	107 000	152 000	200 000

Förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028, infrastruktur- och servicenämnden

Ärendenr 2025/288-2.4.0.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att godkänna förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har tagit fram förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028. Planen bygger på beslut om investeringsramar 2025–2027 som togs av infrastruktur- och servicenämnden 2024-09-26 § 102. Ramarna har justerats från den 26 september för åren 2026 och 2027 utifrån beslut i nämnden och genom nya analyser från förvaltningen.

Justeringarna har presenterats till nämnden på planeringsdagen den 2025-02-20. Nedan följer de justeringar som gjorts i de preliminära ramarna 2026-2028:

- Utegymp 1 mkr har tagits bort 2026.
- Parkeringshus 20 mkr har flyttats utanför planeringsperioden 2026-2028.
- Uppgradering av växel 1,5 mkr har tagits bort 2026.
- Telefoni är nytt behov 2027 med 4 mkr.
- Reinvestering broar, viadukter har justerats till 20 mkr/år 2026 o 2027 enligt behov från verksamheten.
- Reinvestering väg i Gammelstad har justerats 2026 till 17,5 mkr och 2027 till 6 mkr. Totalt för projektet är fortfarande 25 mkr.
- Reinvestering Köpmantorget enligt beslut i nämnden 2,15 mkr 2026.
- Reinvestering Likskärsbanken behov från verksamheten 2,5 mkr 2026.
- IT-säkerhet har tagits bort 2026 med 5 mkr och 2027 med 5 mkr. Investeringen finns med 2028 med 5 mkr vilket är enligt behovet från verksamheten.
- Städmaskiner Lokalvård har justerats till 0,75 mkr/år för 2026 och 2027.
- Lekmiljöer utomhus har justerats ned med 0,6 mkr till 8 mkr 2027.

I bilaga finns förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028. Denna kan komma att justeras utifrån beslut om plan och budget 2026–2028 som tas i kommunfullmäktige 17 juni. I september beslutar infrastruktur- och servicenämnden om slutlig investeringsplan 2026–2028.

Dialog

Dialog har genomförts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen, med kommunstyrelseförvaltningen samt Lumire AB. Nämnden har informe-

rats vid ett tillfälle samt dialog/grupparbete i samband med planeringsdagen 20 februari 2025.

Beslutsunderlag

- Förslag till preliminär investeringsplan 2026–2028, infrastruktur- och servicenämnden

David Johansson
Stabschef

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor

Summeringstabell i grönt

Infrastruktur- och servicenämnden investeringsramar 2025-2028	2026	2027	2028
Nyinvesteringar Lekplatser, utegym, hundrastgård, bra skolvägar, maskiner, GC-vägar + övrigt gc-vägar	18 000	19 450	18 250
Nyinvesteringar IT	49 000	53 000	54 000
Reinvesteringar Park, belysning, övrigt	18 550	17 900	16 100
Reinvesteringar Gator, vägar, broar, viadukter o GC-vägar	91 000	79 500	65 000
Reinvesteringar Fastigheter	150 000	150 000	150 000
*Större projekt	107 000	152 000	200 000
Summa investeringramar exkl VA	433 550	471 850	503 350

*) Konstnärlig gestaltning ingår

Detaljerade tabeller i blått

Nyinvesteringar	2026	2027	2028
Diverse cykelinfrastruktur	1 200	1 200	
Bra skolvägar	2 500	3 000	3 000
Lekplatser enl plan för lekmiljöer utomhus	6 300	8 000	8 000
Arbetsmaskiner, lokalvård	1000	750	750
Arbetsmaskiner, fordon för Transporten och Park	3500	3000	3000
Inventarier och verksamhetsutrustning, instrument	500	500	500
IT-infrastruktur gem 3 år	3 000	3 000	3 000
Uppgradering växel			
Telefoni		4000	
Trådlöst nät som tjänst - 4 år	10 000	10 000	10 000
Dator som tjänst, skoldator, cromebook - 3 år	36 000	36 000	36 000
IT-säkerhet			5 000
Laddinfra elfordon	1 000	1000	1000
Oförutsett - Stadsplanering	2 000	2 000	2 000
Summa nyinvesteringar	67 000	72 450	72 250

= driftkonsekvenser beaktade
 = ej beaktade driftkonsekvenser

Reinvesteringar	2026	2027	2028
Reinvestering Bullerplank	1 000	1 000	1 000
Reinvestering Likskärsbanken	2 500		
Reinvestering Trafiksignaler och vägmärken	400	400	400
Reinvestering Infrastruktur för busshållsplatser (kollektivtrafik)	3 500	4 500	4 500
Reinvestering Belysning i byarna	750	750	
Reinvestering Belysning	6 000	9 000	9 000
Reinvesteringar Park ex trädplantering, lekplatser, parkbänkar	2 250	2 250	1 200
Ny-/reinvesteringar GC-vägar	13 500	13 500	5 000
Reinvesteringar Broar o viadukter enl utredning (20 mkr/år)	20 000	20 000	20 000
Reinvestering i väg i Gammelstad (25 mkr totalt)	17 500	6 000	
Reinvesteringar Gator o vägar	40 000	40 000	40 000

Reinvesteringar Köpmantorget	2 150		
Reinvesteringar Fastigheter	150 000	150 000	150 000
Summa reinvesteringar	259 550	247 400	231 100

Större projekt	2026	2027	2028
*Hertsöskolan, sporthall, bibliotek, fritidsgård (405 mkr)	87 000	52 000	
*Bussdepå LLT (330 mkr)	20 000	100 000	200 000
Summa större projekt	107 000	152 000	200 000

§ 133

Mål och budget 2026 med plan 2027-2028

Ärendenr 2025/882-1.3.3.2

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag enligt bilaga KLF Hid: 2025.6181.
2. I samband med beslut om delårsrapporten per augusti respektive år tar kommunstyrelsen ställning till om en utdelning från bolagskoncernen upp till 50 mkr för 2026 och upp till 25 mkr för 2027 ska tas ut eller inte.

Reservationer

Matti Björk (M), Fredrik Lundström (M), Arvid Persson (M), Inger Oja (M), Hans Å Strandberg (M), Kristoffer Sundström (M), Fredrik Wiberg (M), Dexter Krokstedt (SD), Ilkka Isaksson (SD), Thomas Larsson (SD), Ingrid Cannerfelt (SD), Bo Larsson (-), Ingrid Vesterlund (-), Arne Nykänen (C), Carola Lidén (C), Anne-Lie Ottosson (C), Eric Lundvall (C), Samuel Ek (KD), Andreas Bergström (KD), Nicklas Kemppainen (KD), Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L), Jonas Brännberg (SAV) och Ann-Christin Holmström (SAV) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Mål och budget visar hur Luleå kommunkoncern kommer att arbeta för att nå visionen om framtidens Luleå 2040 i form av mål och hur budgeten ska fördelas.

Förslaget till mål och budget för 2026–2028 innehåller planeringsförutsättningar och utifrån dem fem prioriterade områden och tilläggsuppdrag.

Luleå kommunkoncern ska i alla verksamheter inför 2026, med utgångspunkt i sina grunduppdrag, besluta om målsättningar för att bidra till kommunfullmäktiges prioriterade områden:

- Valfungerande vardag för alla
- Mer Luleå för fler luleåbor
- Trygg i Luleå
- Klimatsmart och naturpositiv
- Blomstrande näringsliv

De prioriterade områdena med tillhörande effekter är de som senare följs upp i delårsrapport och årsredovisning och måluppfyllelsen är en del vid bedömningen om kommunen uppnått god ekonomisk hushållning i verksamheten.

Resultat

Resultatbudgeten visar på ett positivt resultat för år 2026 med 60 miljoner kronor. År 2027 och år 2028 blir det budgeterade resultatet positivt med 84 miljoner kronor respektive 115 miljoner kronor. De beräknade resultatnivåerna i plan och budget 2026–2028 är under förutsättning att nämnderna klarar en budget i balans. Det ingår inte heller vinster eller förluster som uppstår vid försäljning av exploateringsfastigheter och mark, då det råder osäkerhet vilket år dessa kommer att infalla samt till vilket belopp.

Investeringar

De planerade investeringarna för åren 2026–2028 uppgår till totalt 4 612 miljoner kronor. De beräknas under 2026 uppgå till 1 503 miljoner kronor, för 2027 till 1 612 miljoner kronor och för 2028 till 1 497 miljoner kronor.

God ekonomisk hushållning

Nedanstående finansiella mål har beslutats av kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-05 och kommer behandlas av kommunstyrelsen 2025-06-02 samt av kommunfullmäktige 2025-06-16.

Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 1–3 %
Resultaten under 2026, 2027 och 2028 har budgeterats till 60 miljoner kronor (1,0 %), 84 miljoner kronor (1,3 %) respektive 115 miljoner kronor (1,7 %). Det innebär att målet kommer att nås under planperioden 2026–2028.

Soliditeten ska vara minst 55 %

Under 2026–2028 kan investeringarna endast till mindre del finansieras med egna medel vilket medför en ökad nyupplåning om 710 miljoner kronor år 2026, 840 miljoner kronor år 2027 och 680 miljoner kronor år 2028. Soliditeten som i 2024 års bokslut uppgick till 64 procent beräknas vid 2027 års slut uppgå till 55 procent. År 2028 bedöms soliditeten understiga 55 % vilket beror på det fortsatt höga behovet av investeringar. Fram till år 2027 bedöms målet uppnås, från år 2028 behöver resultatnivåerna ökas eller investeringsnivåerna sänkas för att uppnå målet 55 % soliditet.

Respektive nämnds budgetavvikelse ska vara noll eller positiv

Lika viktigt för god ekonomisk hushållning är ett effektivt och ändamålsenligt användande av kommunens resurser i verksamheten och att resurserna är rätt anpassade utifrån de demografiska förutsättningarna. Det ställs allt högre krav på kommunens verksamheter, verksamheter ska bedrivas med god kvalitet och ett effektivt resursutnyttjande. Vissa verksamheter genomgår stora förändringar så som demografiska förändringar, konkurrensutsättning, förändrade målgrupper samt en efterfråga som ökar snabbare. Målet är att budgetavvikelserna ska vara noll eller positiv för respektive nämnd.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2025-06-02 § 110 föreslagit kommunfullmäktige beslutar att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 med föredragen korrigering och med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets ändringsförslag i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.5859.

Kommunstyrelsen har 2025-06-02 § 162 beslutat att bordlägga ärendet till kommunstyrelsens sammanträde 2025-06-17.

Kommunstyrelsen har 2025-06-17 § 164 föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag enligt bilaga KLF Hid: 2025.6181 och att i samband med beslut om delårsrapporten per augusti respektive år tar kommunstyrelsen ställning till om en utdelning från bolagskoncernen upp till 50 mkr för 2026 och upp till 25 mkr för 2027 ska tas ut eller inte. Vid ärendets behandling reserverade sig Matti Björk (M), Kristoffer Sundström (M), Ingrid Vesterlund (-), Arne Nykänen (C), Samuel Ek (KD) och Thomas Söderström (L) mot beslutet.

Sammanträdet

Carina Sammeli (S), Mathias Karvonen (V), Fredrik Bruhn (S), Ulrika Lundberg (V), Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), Maritha Meethz (S), Fredrik Hansson (S), Bertil Bartholdsson (V), Peder Lundkvist (S), Nina Berggård (V), Carina Diaz (V), Maria Müller (S) och Björn Diamant (S) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Matti Björk (M), Arvid Persson (M), Kristoffer Sundström (M), Fredrik Wiberg (M) och Inger Oja (M) föreslår bifalla Moderaternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6428.

Dexter Krokstedt (SD) föreslår bifalla förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med Motion (SD) om mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6410.

Arne Nykänen (C), Carola Lidén (C) och Anne-Lie Ottosson (C) föreslår bifalla Centerpartiets förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6362.

Samuel Ek (KD), Nicklas Kemppainen (KD) och Ingrid Vesterlund (-) föreslår bifalla Kristdemokraternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6430.

Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L) och Fredrik Hjalte (L) föreslår bifalla Liberalernas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6429.

Jonas Brännberg (SAV) föreslår bifalla Socialistiskt Alternativs förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med Motion (SAV) om mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6411.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag, Matti Björks med fleras förslag, Dexter Krokstedts förslag, Arne Nykänen med fleras förslag, Samuel Ek med fleras förslag, Thomas Söderström med fleras förslag och Jonas Brännbergs förslag vart och ett för sig under proposition och finner att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beskrivning av ärendet

Utgångspunkter i budgetarbetet 2026-2028

Budgetarbetet utgår ifrån de finansiella målen i kommunens policy om god ekonomisk hushållning samt nedanstående:

- En befolkningsprognos har beställts via SCB och använts vid framtagandet av de preliminära ramarna. I befolkningsprognosen är en ökning 400 personer år 2026, 450 personer år 2027 samt 500 personer för år 2028 och framåt inräknad. Prognosen följer inte den långsiktiga visionen om att kommunen ska vara 100 000 invånare år 2040, men målsättningen och behovet är att invånarantalet kommer att öka betydligt mer efter år 2028 då det pågår en ökande tillväxt med nya industriområden och bostadsområden.
- Internräntan fastställs till 2,75 %, (fg år 2,50 %) vilket är i nivå med Sveriges kommuner och regioners (SKR) beräkning.

- PO-pålägg fastställs till 40,66 % (41,39 %) vilket är i nivå med Sveriges kommuner och regioners (SKR) beräkning.
- Kompensation för prisuppräknings ges till nämnderna. Prisuppräknings är uppräknad enligt index SKR:s prognoser per april. Uppräknings av internhyra och lokalvård kompenseras enligt information från infrastruktur- och serviceförvaltningen.
- Kompensation för löneuppräknings avsätts till central pott på finansförvaltningen och fördelas ut till nämnderna i efterhand.
- Pensioner, skatteintäkter och statsbidrag beräknas utifrån prognoser per april från KPA Pension respektive Sveriges kommuner och regioner (SKR).
- Budgetramarna är beräknade på en oförändrad skattesats, 22,50 kr per 100 skattekr.
- Demografiskt motiverad kompensation/avdrag för socialnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämndens verksamheter baseras på beräkningar i de fastställda demografiska modellerna.
- Volymkompensation för infrastruktur- och servicenämnden och KS/kommunstyrelseförvaltningen som avser kostnader för främst exploateringsverksamheten baseras på beräkningar i den fastställda volymmodellen.

Skatteintäkter och statsbidrag

Som underlag till förslag för budget för år 2026–2028 har Sveriges Kommuner och Regioners prognos från april, cirkulär 25:21 använts, vad gäller skatteintäkter och statsbidrag. Skatteunderlagsprognosen är beräknad utifrån SCBs befolkningsprognos för Luleå kommun med en ökning på 400 invånare år 2026, 450 invånare år 2027 samt 500 invånare från år 2028 och framåt.

TKR	År 2026	År 2027	År 2028
Skatteintäkter	5 360 428	5 605 616	5 862 870
Generella statsbidrag	843 504	865 053	866 100
Total, tkr	6 203 931	6 470 669	6 728 970

Sammanställning av förslag till nämndernas kommunbidrag för budget år 2026 och flerårsplan 2027-2028

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor har sammanställt förslag till förändring av nämndernas kommunbidrag enligt nedan (tkr)

KS/ Kommunstyrelseförvaltningen

KS/ Kommunstyrelseförvaltningen	Anm	ÅR 2026	ÅR 2027	ÅR 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		280 928	284 999	284 999
Förändring prisuppräknig	1	-151	-303	3 788
Volymmodell/tomträtter	2	429	429	429
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-909	-909	-909
Internränta höjning 2,5 till 2,75	4	3 484	4 488	5 362
Slutligt kommunbidrag, tkr		283 781	288 704	293 669

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Ramförändring volymmodell år 2025 enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas
4. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen

KS/ Kollektivtrafik

KS/ Kollektivtrafiken	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag LLT, 2025-2027		153 037	158 591	158 591
Kommunbidrag LT, 2025-2027		27 913	28 750	28 750
Korrigerig LT, budget 2025	1	3 573	2 736	2 736
Förändring prisuppr LLT	2	265	-1 049	2 764
Förändring prisuppr LT, uppr 3%	3	0	945	1 917
Slutligt kommunbidrag, LLT		153 302	157 542	161 355
Slutligt kommunbidrag, Länstrafiken		31 486	32 431	33 403
Totalt kommunbidrag, tkr		184 788	189 973	194 758

1. Korrigerig enligt sammanställning från Länstrafiken Norrbotten, höjningen beror på högre avtalskostnader för befintliga avtal, nya avtal samt indexkostnader.
2. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
3. Prisuppräknig 3 % för Länstrafiken år 2027 och år 2028.

KS/ Räddningstjänst

KS/ Räddningstjänsten	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		76 918	77 662	77 662
Förändring prisuppräknings	1	2	-9	752
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-293	-293	-293
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	586	1 038	1 630
RIB-station, beslutat KF	4	5 000	5 700	10 000
Objektsekonomi	5	1 500	1 500	1 500
Slutligt kommunbidrag, tkr		83 713	85 598	91 251

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
4. RIB-station Sörbyarna som beslutats av kommunfullmäktige
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnd

Arbetsmarknad- och gymnasienämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		472 422	476 266	476 266
Förändring prisuppräknings	1	451	888	7 195
Demografisk volymminskning, netto	2	-901	-2 840	-11 994
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-1 773	-1 773	-1 773
Återföring av tidigare kompensation för PO till fristående aktörer	4	-160	-160	-160
Objektsekonomi, gymnasiet	5	-5 600	-5 600	-5 600
Objektsekonomi, amf	5	-300	-300	-300
Internränta höjning 2,5 till 2,75	6	888	1 219	1 556
Slutligt kommunbidrag, tkr		465 027	467 700	465 190

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 sänks personalomkostnadspåslaget (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att delar av den kompensation som tidigare getts till fristående aktörer kommer minskas.
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.
6. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Barn- och utbildningsnämnd

Barn- och utbildningsnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		1 859 559	1 858 748	1 858 748
Förändring prisuppräknings	1	827	1 375	18 054
Demografisk volymminskning, netto	2	-9 702	-19 492	-25 107
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-6 545	-6 545	-6 545
PO sänkning fristående aktörer	4	-440	-440	-440
Internränta höjning 2,5 till 2,75	5	6 344	7 792	9 233
Forskarskolan från år 2027	6	0	1 200	1 200
Objektsekonomi, förskolor	7	6 000	6 000	6 000
Objektsekonomi, grundskolor	7	8 200	8 200	8 200
Hertsöskolan	8	6 350	12 700	12 700
Hertsöskolan, engångskostnad flytt	9	2 000	0	0
Slutligt kommunbidrag, tkr		1 872 593	1 869 538	1 882 043

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 sänks personalomkostnadspåslaget (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att delar av den kompensation som tidigare getts till fristående aktörer kommer minskas.
5. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
6. Forskarskolan kompenseras från anslaget för KS utvecklingsmedel från år 2027 och framåt. År 2026 finns redan i befintlig ram.
7. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.
8. Skolstruktur, ökade hyreskostnader Hertsöskolan.
9. Skolstruktur, flyttkostnader Hertsöskolan.

Kultur- och fritidsnämnd

Kultur- och fritidsnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		396 933	402 450	402 450
Förändring prisuppräknig	1	589	1 070	7 243
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-638	-638	-638
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	2 955	3 853	4 461
Brottsofferjouren flytt till SOC	4	-475	-475	-475
Objektsekonomi	5	-6 700	-6 700	-6 700
Slutligt kommunbidrag, tkr		392 664	399 560	406 341

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
4. Verksamhetsbidrag Brottsofferjouren överförs till socialnämndens kommunbidrag enligt ärende 2024/2200.
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Socialnämnd

Socialnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		2 209 614	2 261 099	2 261 099
Förändring prisuppräknig	1	1 634	3 451	22 590
Demografisk volymökning, netto	2	4 258	8 775	42 881
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-8 348	-8 348	-8 348
Brottsofferjouren flytt från KFN	4	475	475	475
Internränta höjning 2,5 till 2,75	5	7 441	9 019	10 735
Objektsekonomi	6	3 900	3 900	3 900
Slutligt kommunbidrag, tkr		2 218 974	2 278 371	2 333 332

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. Verksamhetsbidrag Brottsofferjouren överförs från kultur- och fritidsnämndens kommunbidrag enligt ärende 2024/2200.
5. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

6. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Infrastruktur- och servicenämnd

Infrastruktur- och servicenämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		401 347	412 512	412 512
Förändring prisuppräknig	1	282	643	8 154
Volymmodell, netto	2	2 977	3 719	19 620
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-788	-788	-788
Internränta höjning 2,5 till 2,75	4	9 353	19 663	26 130
Slutligt kommunbidrag, tkr		413 171	435 749	465 628

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Ramförändring volymmodell år 2025 samt prognos för år 2026–2028 enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Miljö- och byggnadsnämnd

Miljö- och byggnadsnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		31 174	31 195	31 195
Förändring prisuppräknig	1	132	269	843
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-206	-206	-206
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	40	77	112
Slutligt kommunbidrag, tkr		31 140	31 335	31 944

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		12 684	12 859	12 859
Förändring prisuppräknings	1	27	58	266
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-50	-50	-50
Slutligt kommunbidrag, tkr		12 661	12 867	13 075

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att tidigare kompensation återförs till finansförvaltningen.

Valnämnd

Valnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		4 111	1 637	1 637
Förändring prisuppräknings	1	26	53	87
Internränta höjning 2,5 till 2,75	2	1	1	1
Slutligt kommunbidrag, tkr		4 138	1 691	1 725

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Kommunrevision

Kommunrevision	Anm	År 2025	År 2026	År 2027
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		3 230	3 299	3 299
Förändring prisuppräknings	1	15	10	77
PO sänkning från 41,39-40,24	2	-3	-3	-3
Slutligt kommunbidrag, tkr		3 242	3 306	3 373

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.

Finansförvaltning

Kommunens finansförvaltning hanterar bland annat skatter och statsbidrag, pensionskostnader, arbetsgivaravgifter, avskrivningar, räntekostnader, borgensavgifter, utdelningar mm, för kommunen som helhet. Inom finansförvaltningen finns även ett antal poster för kommande och oförutsedda behov som i nuläget inte har lagts ut på nämnderna.

Finansförvaltningen	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Pensionskostnader	1	374 158	386 626	399 965
Återförda pensionskostnader	1	-256 518	-266 009	-275 852
Lönerevision	2	244 416	382 759	526 976
Arbetsgivaravgifter	3	899 225	932 496	966 999
Återförda PO-pålägg	3	-896 638	-929 813	-964 216
Semesterlöneskuld, avgångsvederlag	4	1 000	1 000	1 000
KS Utvecklingsmedel	5	18 610	18 100	18 100
Återförda kapitalkostnader	6	-718 785	-804 309	-880 474
Övrig intäkt	7	-2 500	-2 500	-2 500
Avskrivningar	8	439 731	462 350	482 750
Tillfälliga poster				
Bosättningsuppdraget	9	1 500	1 500	1 500
Driftskostnader Hertsö badhus	9	2 700	2 700	2 700
Luleå-förslaget	9	1 000	1 000	1 000
Räddningstjänsten, behov enligt tidigare beslut	9	1 500	1 500	1 500
Skolstrukturen	9	0	49 300	49 300
Återställning deponi	9	10 000	0	0
Nordiskt flygteknikcentrum, driftskostnader	9	2 000	2 000	2 000
Lokalvård och vaktmästare	9	4 500	4 500	4 500
Finansiella intäkter och kostnader				
Borgensintäkter	10	-20 000	-23 000	-25 000
Utdelning finansiella intäkter	11	-2 000	-2 000	-2 000
Övriga finansiella intäkter	12	-1 200	-1 200	-1 200
Räntekostnader lån, pensioner	13	75 093	105 411	124 817

1. Beräknade pensionskostnader enligt pensionsprognos samt internt återförda pensionskostnader.
2. Anslag för lönerevision enligt SKRs prognos för löneökningar.
3. Beräknade arbetsgivaravgifter och återförda PO-pålägg på lönekostnader.
4. Beräkning av semesterlöneskuldens årliga ökning.
5. KS utvecklingsmedel består av de tidigare anslagen: Näringslivsbe-främjande åtgärder, strategiska utvecklingsinsatser, sociala investeringar och folkhälsoinsatser samt anslagen för KF och KS oförutsedda händelser.
6. Beräknade avskrivningar samt internränta och internt återförda kapitalkostnader för dessa poster.
7. Periodiserad realisationsvinst från fastighetsaffär, upplöses i samma takt som hyreskontraktet på 20 år.
8. Beräknade avskrivningar för år 2026–2028.

9. Tillfälliga poster på finansförvaltningen.
10. Borgensintäkter från koncernbolag för ställd säkerhet vid upplåning.
11. Beräknad utdelning från Kommuninvest år 2026–2028.
12. Ränteintäkter på utlåning.
13. Övriga räntekostnader inkluderar räntekostnader på långfristiga lån samt räntekostnad på pensionsskuld.

Investeringsramar 2026–2028

Förslag till investeringsramar för 2026–2028 enligt tabeller nedan (tkr).

Investeringsbudget 2026-2028	2026	2027	2028	Summa
Skattefinansierad verksamhet inkl exploatering	1 164 300	1 223 100	1 233 815	3 621 215
Avgiftsfinansierad verksamhet, VA	339 150	389 150	263 350	991 650
Summa	1 503 450	1 612 250	1 497 165	4 612 865

Investeringsbudget 2026-2028	2026	2027	2028	Summa
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	319 900	397 900	374 200	1 092 000
KS/Räddningstjänsten	9 400	12 450	33 115	54 965
Arbetsmarknad- och gymnasienämnd	1600	1600	1600	4 800
Barn- och utbildningsnämnd	114 300	178 300	190 800	483 400
Kultur- och fritidsnämnd	21 250	38 450	70 200	129 900
Miljö- och byggnadsnämnd	500	500	500	1 500
Socialnämnd	59 000	59 000	186 000	304 000
Infrastruktur- och servicenämnden	638 050	534 600	377 100	1 549 750
Valnämnden	300	300	300	900
Summa skattefinansierad verksamhet inkl exploatering	1 164 300	1 223 100	1 233 815	3 621 215
VA-verksamhet	339 150	389 150	263 350	991 650
Summa investeringar kommunen	1 503 450	1 612 250	1 497 165	4 612 865

Större investeringar som prioriteras 2026–2028

Skattefinansierade investeringar 3 621 miljoner kronor

- Exploatering av nya arbetsplatsområden på Hertsöfältet/Svartön, Ek-tjärn, Rutvik Södra, Storporsön, Kyråkåkra och Sunderbyn, nytt bostadsområde Hertsöheden, Bävern, Rutvik, Sunderbyn, Riga samt fortsatt utbyggnad av bostadsområdet på Kronandalen.
- Avsatt medel under perioden för skolstruktur inklusive sporthallar och övriga ytor.
- Avsatt medel för nya gruppboenden samt vård och omsorgsboenden.
- Reinvesteringar av fastigheter.
- Reinvesteringar av gator, vägar, belysning, gång- och cykelvägar.
- Nyinvestering i gång- och cykelvägar.
- Avsatt medel för säkerhetsåtgärder.
- Avsatt medel för ny bussdepå.

VA-verksamhetens investeringar 991 miljoner kronor

- Fortsatta investeringar för vatten och avlopp: Östra länken, Råneå, Luleå-Boden, Uddebo, Lövskär, Porsön, Antnäs/Alvik och Bensbyn samt reinvesteringar i verk och nät.

Förslaget till investeringsbudget 2026–2028 innebär för perioden en beräknad nyupplåning på cirka 2 230 miljoner kronor. Vid utgången av 2025 beräknas låneskulden uppgå till cirka 1 800 miljoner kronor vilket ger en total låneskuld vid utgången av 2028 om cirka 4 030 miljoner kronor.

Dialog

Planeringsprocessen inför 2026–2028 startade med underlag i form av exempelvis RISE omvärldsrapport, uppföljning av övergripande mål till 2040 (närvärld) och redovisning av resultat i årsredovisningen (invärld).

I mars presenterade nämnder och bolag, vid tre halvdagskonferenser, resultat föregående år samt en framåtblick och syn på utmaningar inför 2026–2028.

Under mars och april har en strategisk grupp för investeringar prioriterat bland de gemensamma behoven inom kommunorganisationen.

I mars och april har Luleå Framtidsforum genomförts där en slutrapport med rekommendationer tagits fram.

I mitten av mars fastställde kommundirektören budgetförutsättningar till verksamheterna. Nämnderna beslutade sedan under april om konsekvensbeskrivningar av budgetförutsättningarna 2026–2028.

I slutet på april träffades förvaltningsdirektörer och verkställande direktörer för samordning. Utkastet har behandlats av kommundirektörens ledningsgrupp. Därefter har det i mitten av maj presenterats för samtliga politiska partier i fullmäktige. Underlag som stöd till de politiska grupperna delgavs i samband med det.

Beslutsunderlag

- Förslag till Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5819
- Sammanställning Konsekvensbedömningar 2026, KLF Hid: 2025.5820
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5818
- Korrigerad version - kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5860
- Korrigerad version – Förslag till Luleå kommuns mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.5861
- Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets förslag till mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.5859
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2025-06-02 § 110, KLF Hid: 2025.5934
- Kommunstyrelsens beslut 2025-06-02 § 162, KLF Hid: 2025.6131
- Korrigerat förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets förslag till mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.6181
- Moderaternas förslag till mål och budget 2026-2028, korrigerad version, KLF Hid: 2025.6428
- Centerpartiets förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6362
- Kristdemokraternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6430
- Liberalernas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6429
- Motion (SD) Mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6410
- Motion (SAV) om plan och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.6411
- Kommunstyrelsens beslut 2025-06-17 § 164, KLF Hid: 2025.6516

Beslutet skickas till

Alla nämnder och kommunala bolag

Kommunstyrelseförvaltningen, sektor Ledning och stöd

Räddningstjänsten

Mål och budget 2026 med plan 2027–2028

Inledning.....	2
Politiska prioriteringar.....	2
Nya utredningsuppdrag under planperioden 2026-2028.....	5
Prioriteringar för nämnder och bolag.....	6
Förändringar jämfört med tjänsteförslag.....	11
Prioriterade områden och tilläggsuppdrag.....	12
Välfungerande vardag för alla.....	13
Mer Luleå för fler luleåbor.....	14
Trygg i Luleå.....	15
Klimatsmart och naturpositiv.....	16
Blomstrande näringsliv.....	17
Introduktion till ekonomi och budget 2026–2028.....	18
Budget 2025–2027.....	18
Resultatbudget.....	18
Balansbudget.....	20
Kassaflödesbudget.....	21
Driftbudget.....	22
Kommunövergripande anslag.....	24
Investeringsbudget.....	24
De kommunala bolagens ekonomiska sammanställning.....	26
Finansiell analys av budgeten.....	28
Budgeten i förhållande till de långsiktigt finansiella målen.....	28
Balanskravsutredning.....	28
Årets planerings- och budgetprocess.....	30

Inledning

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har ett gemensamt mål och budget för 2026-2028. Prioriteringen i majoritetens budget är fortsatta satsningar på välfärden, tillväxt, ökat tempo i klimatomställningen, en levande landsbygd och ett mer inkluderande Luleå. Majoriteten mål och budget innebär att vi har överskott under hela planperioden och vi uppnår under perioden ett överskott motsvarande 1-3% av skatteintäkter och bidrag under planperioden med bibehållen skattesats.

Politiska prioriteringar

Välfungerande vardag för alla

Behoven i välfärden kommer att öka under de kommande åren. För att möta de växande behoven i välfärden riktas merparten av de ökade tillskotten i budgeten till nämnderna som ansvarar för de verksamheterna. Satsningarna innefattar generella tillskott och kvalitetshöjning av verksamheterna. Arbetet med att förbättra arbetsmiljön kommer fortsatt vara prioriterat och fler ska ha möjlighet att stanna kvar i välfärdsyrkena efter pension. Vi budgetsätter en riktad satsning mot socialförvaltningen för att anställa arbetsmiljöcoacher och genomföra aktiviteter för att stärka arbetsmiljön.

Trygga skolvägar för barn ska vara prioriterat. Kommunen ska också investera i att utveckla och förbättra lekplatser under planperioden och målet är att varje stadsdel och kommundel ska ha ett utegym. Skolor och förskolor ska finnas där barn bor och landsbygden skolor och förskolor ska bevaras

En stark demokrati

Demokratiarbetet ska stärkas och medborgarnas inflytande över kommunen ska öka. Strukturen och uppdraget för de kommunala råden setts över, för att stärka kommunens demokratiarbete. Luleå framtidsforum har genomförts, en medborgardialog där ett representativt urval Luleåbor fått komma med inspel till vad de ser att kommunen behöver ha med sig i sitt framtida arbete. Arbetet med de nationella minoriteternas ska utvecklas med särskilt fokus på samråd med samer i frågor som påverkar dem. Ungdomsfullmäktige införs för att stärka ungdomars inflytande och ge ökad kunskap i hur unga vill stärka kommunens arbete framåt.

Trygg i Luleå

För att öka tryggheten i kommunen kommer arbetet med klottersaneringen tillsammans med polisen och fastighetsägarna att fortsätta. Trygghetsorganisationerna som verkar i Luleå kommer fortsätta stödjas likt kommunens FREDA-mottagning, EQ-mottagning samt tjej- och kvinnojourerna.

Vi vill att Luleå kommun förblir en av Sveriges tryggaste kommuner även år 2040. Vi arbetar aktivt med brottsförebyggande åtgärder och samverkar med olika samhällsaktörer för att

skapa goda förutsättningar för kommunens tillväxt och utveckling. Genom att prioritera trygghet i både nutid och framtid säkerställer vi en positiv utveckling för alla våra invånare.

Vi vill att kommunen fortsätter att arbeta aktivt för att skapa en trygg och säker miljö för alla våra invånare. Socialnämnden leder det brottsförebyggande arbetet i nära samarbete med våra kommunala förvaltningar, bolag, Polisen, civilsamhället och näringslivet. Genom metoden Effektiv Samordning för Trygghet (EST) håller vi veckovisa avstämningar och gör kvartalsvisa analyser för att snabbt kunna vidta rätt åtgärder. Ett nytt forum som syftar till att stärka samarbete med civilsamhällesföreningar i trygghetsfrågor har skapats. Arbetet med det kommer fortsätta, samt utvecklas under planperioden.

Blomstrande näringsliv

Näringsidkarnas nöjdhet med kommunens verksamheter prioriteras genom höjd servicenivå för företagarna och förbättrad tillgänglighet. I takt med ökad tillväxt i Luleå kommun har fler bygglovshandläggare anställts för snabbare och bättre service till företagen.

Tillståndprocesserna ska påskyndas och det ska bli enklare att få kontakt med kommunen. Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna för tillväxten och därför kommer arbetet med att attrahera arbetskraft att intensifieras. Företag som vill växa och etablera sig i Luleå ska få stöttning och vara en fortsatt central del av arbetet för ökad tillväxt. Samarbetet mellan Boden och Luleå är avgörande för att klara omställningen i regionen och därför kommer pendlingen mellan Luleå och Boden att underlättas. En gemensam strukturplan för näringslivsutveckling är i framtagande. Samarbetet med regionen och staten ska öka och fördjupas i regionala utvecklingsfrågor.

Klimatsmart och naturpositiv

Tempot i omställningen behöver öka och därför föreslås flera satsningar med en grön profil. Samhällsplaneringen ska styras mot en hållbar och fossilfri kommun 2040. Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka och därför ska ett förslag om en enhetstaxa i hela kommunen utredas. Avgiftsfri kollektivtrafik på sommaren för barn tom 19 år är infört från sommaren 2024 och fortsätter vara en viktig möjlighet för barn i hela kommunen. Kommunen ska bygga klimatsmart, hållbart och energieffektivt och använda mer förnybar el i sina verksamheter. Förvaltningarnas och bolagens fordon ska gå på förnybara drivmedel. Kommunen ska fortsätta uppmuntra cirkulär ekonomi. Energirådgivare ska finnas tillgänglig och känd för både medborgare och näringsliv. Det ska bli enklare att välja hållbara färdstätt i Luleå genom satsningar på gång- och cykelvägar och kollektivtrafik. Grönområden ska finnas tillgängliga i alla bostadsområden och biologisk mångfald ska främjas på kommunens grönytor. Nya naturreservat bildas, och en ny skogspolicy ska tas fram för att inkludera ett naturnära, hyggesfritt skogsbruk.

Landsbygderna

Föreningslivet på landsbygderna är en viktig partner i utvecklingen av kommunen. För att arbetet ska förstärkas under åren tillsätter vi 1 miljon årligen i ökat föreningsbidrag till föreningar på landsbygderna. Utöver det fortsätter tidigare beslutad miljonsatsning på

projekt i byarnas under planperioden. Lulebo har sedan tidigare fått i uppdrag att bygga i byar och på landsbygden.

Luleå skärgård är en del av våra levande landsbygder och kommer att synliggöras i det fortsatta utvecklingsarbetet – med insatser för ökad tillgänglighet, både för boende och fritid i vår fantastiska skärgård.

Service på landsbygderna ska öka och arbetstillfällen ska prioriteras. En handlingsplan för kommunal service på landsbygderna är i framtagande. För att främja lokal matproduktion har kommunen ökat sina inköp av lokalt producerad mat. De kommunala skolorna och förskolorna på landsbygden ska bevaras.

Nya utredningsuppdrag under planperioden 2026-2028

Utöver redan fattade beslutade utredningsuppdrag föreslår Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att utreda följande förslag under kommande år:

- Utred hur rekommendationerna från Luleå framtidsforum kan tillvaratas
- Friskvårdsmedel bör ses som en del av personalkostnaderna. 9,6 miljoner flyttas till finansförvaltningen, för senare ombudgetering till den nämnd som har kostnaden. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att föreslå kommunstyrelsen en fördelningsmodell för friskvårdsmedlen.
- Som en del i att stärka nämndernas i sitt arbete med utveckling och innovation i verksamheten decentraliseras delar av kommunstyrelsens resurser för detta. 9 miljoner tillskjuts finansförvaltningen från Kommunstyrelsens budget, för senare ombudgetering till den nämnd som kommer förfoga över resurserna. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att förslå kommunstyrelsen en fördelning av medlen till nämnderna under hösten 2025.

Prioriteringar för nämnder och bolag

Kommunstyrelsen

Då kommunen står inför en stor omställning, krävs att många delar av kommunen förnyas sig och utvecklas samtidigt. Kommunstyrelsen ska i detta arbete leda, stödja och samordna nämnderna och de kommunala bolagens arbete. Arbetet med förbättra näringslivsklimatet behöver intensifieras i det nya näringslivsarbetet, med fokus på dialog och skapa samsyn med näringslivet om vägen framåt.

Kommunstyrelsen fortsätter leda arbetet med att utveckla Luleås landsbygder, bland annat genom en handlingsplan för kommunal service på landsbygderna. 1 miljon avsätts för att för att börja verkställa handlingsplanen.

Samhällsbyggnadsutskottet

I och med den gröna omställningen finns ett ökat intresse att bygga i Luleå kommun. För att underlätta detta har vi omorganiserat oss och upprättat ett samhällsbyggnadsutskott som ligger direkt under kommunstyrelsen. Vi gör det för att tydligare ta ansvar för helheten inom samhällsplanering. Det ska vara enklare att få tydlig politisk inriktning när det gäller planer och markförsäljning. Att få till en bra byggdialog och jobba nära alla företag som vill vara med och utveckla Luleå kommun är prioriterat för utskottet. För att lyckas med detta behöver vi fortsatt ha en effektiv planprocess som håller hög kvalitet. Vi vill kunna möjliggöra för industrins etableringar i Luleå kommun på bästa möjliga sätt och fortsatt bygga för ett hållbart Luleå.

Vi vill kunna möjliggöra för industrins etableringar i Luleå kommun på bästa möjliga sätt och fortsatt bygga för ett hållbart Luleå. En förstärkning av plan- och exploateringsverksamheten har genomförts och den satsningen kommer att fortsätta.

Räddningstjänst

Under planperioden skapas räddningstjänst i beredskap (RIB) i Sörbyarna, vilket innebär att medel för byggnation och drift avsätts i budget. Då Räddningsledningssystemet Räddsam Nord behöver förstärkas avsätts medel för det under hela planperioden. Räddningstjänsten behöver delta i arbetet med nya stadsdelar, tex Hertsöheden samt utvecklingen av Luleå industripark. Räddningstjänsten utreder tillsammans med andra intresserade kommuner en gemensam framtida organisation.

- RIB-station i Sörbyarna

Socialnämnden

Socialnämnden står inför stora utmaningar de kommande åren. Den största utmaningen på både kort och lång sikt finns inom kompetensförsörjningen, där olika aktiviteter genomförs med målet om att vara en attraktiv arbetsgivare och behålla kompetensen. Tidigare under mandatperioden påbörjades arbetet med att tillskapa ett Kompetenscentra som delfinansieras med medel från Europeiska socialfonden (ESF).

Genom att satsa på medarbetares kompetensutveckling ökar vi vår attraktion som arbetsgivare och säkerställer en god vård och omsorg. Inom planperioden är en av de viktigaste åtgärderna ett fortsatt arbete med kompetensförsörjningsplanen och utveckling av verksamheterna.

Antalet invånare över 80 år ökar. Det kommer att öka behoven av välfärdstjänster som sjukvård och äldreomsorg. Socialförvaltningen behöver därför stärka förmågan att omhänderta resurser och behov hos befintliga medarbetare ytterligare, för att säkra kompetensförsörjningen. Det kan bland annat ske genom systematiskt arbetsmiljöarbete, kompetensutveckling, digital omställning och att vara en arbetsplats man både söker sig till och stanna kvar i länge.

- Stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete. Bland annat sker det genom en riktad budgetsatt arbetsmiljösatsning.

Barn- och utbildningsnämnden

Vi har stora demografiska utmaningar att hantera, med ett sjunkande födelsetal och sjunkande antal barn i förskolan. Vi har också nya skolfastigheter som ska tas i bruk med stigande hyreskostnader, parallellt som vi också har hyror för temporära modulbyggnader för skolverksamheten.

Vi har prioriterat att behålla förskolepersonal och de kommer att finnas i ett poolsystem. Därigenom tryggar vi anställningar för personalen, behåller kompetensen och får bättre förutsättningar för en viss kontinuitet i verksamheten. Vi ser att vi har stora pensionsavgångar åren som kommer och därför också viktigt att i möjligaste mån långsiktigt värna och behålla personal. Det är en prioriterad fråga. Att behålla kompetent personal har betydelse för en hög kvalitet i förskola och skola.

Under 2025 startas en resursskola. Det startas även skolsociala team i samverkan med socialförvaltningen. De verksamheterna kommer att fortsätta under 2026 och kommer att bidra till att skolan i Luleå är bra, oavsett vilka behov man har.

Hösten -26 står också den nya Hertsöskolan klar och tas i bruk. Den nya idrottshallen på Hertsön beräknas stå klar under senhösten -26. Tunaskolan byggs ut, och tillgodoser också en utökad verksamhet på den anpassade skolan och beräknas klar -27. Stadsöskolan står också på tur för renovering och tillbyggnad.

- Prioritera att behålla personal

Arbetsmarknad- och gymnasienämnden

Kompetensförsörjningen är vår tids stora utmaning - för att ge fler unga möjligheter att gå ett gymnasieprogram som leder direkt till arbete expanderar vi gymnasieskolan med en ny skolbyggnad i hjärtat av gymnasiebyn. Vårt breda utbud av utbildningar inom gymnasieskola och vuxenutbildning är en styrka för vår kommun. Vi fortsätter arbetet med att skapa trygghet och studiero, och stärka det kompensatoriska arbetet i Luleå Gymnasieskola.

För att hålla ett helhetsgrepp om utmaningen med arbetskraft i omställningen och välfärden arbetar vi för att öka inflyttningen och behålla fler studenter kvar efter examen, förbereder oss för att erbjuda fler beredskapsanställningar och håller i genomförd satsning på feriearbeten för våra unga. För att fler ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden med språket som verktyg pågår ett aktivt arbete med att söka externa utvecklingsmedel för att stärka SFI.

- Ny byggnad för gymnasieskola

Kultur- och fritidsnämnden

Ett rikt kultur-, idrotts- och fritidsutbud är en grundpelare i ett attraktivt och välfungerande välfärdssamhälle, ett samhälle där olikheter ses som en styrka och där människor möts i meningsfulla sammanhang. Vi kommer att fortsätta att utveckla och stärka kultur- och idrottsområdet, i nära samverkan med professionella aktörer och civilsamhället. Barn och unga är vår högsta prioritet, men vi värnar också om ett brett och tillgängligt utbud för alla, genom hela livet.

Med en aktiv dialog med invånare och aktörer arbetar vi för att öka besöksattraktiviteten och vidareutveckla ett levande föreningsliv, starka kulturverksamheter och en idrottsrörelse som når både stad och landsbygd. Kultur och idrott ska fortsätta att stärkas för gemenskap, hälsa och hållbar samhällsutveckling. Som en del i detta arbete genomförs flera konkreta satsningar, såsom investering i en ny barn- och ungdomsbokbuss, ny idrottsyta vid Hälsans hus, investeringar för en tillgänglig skärgård samt ett utökat evenemangsstöd.

- Utökat Evenemangsstöd

Infrastruktur- och servicenämnden

Framtidens Luleå formas av modiga satsningar, omtanke om vår gemensamma miljö och en service som stärker varje invånare och företag. Vi bygger en kommun där enkelhet och tillgänglighet är självklarheter – med digitala tjänster som förenklar livet, snabbare service som skapar trygghet och nya arbetssätt som stärker dialogen och samarbetet mellan kommun och medborgare. Vi bygger och renoverar skolor, gruppboheter och förskolor under planperioden samtidigt som vi också ökar reinvesteringstakten i våra befintliga byggnader.

Vi fortsätter satsningar på reinvestering och nyinvestering i våra gator, vägar och gång- och cykelvägar. Bra skolvägar och en välutvecklad gång- och cykelinfrastruktur är tillsammans med satsningar på kollektivtrafiken, hörnstenar i vår satsning på en grönare och mer jämlik

kommun. Fortsatta satsningar på fossilfria fordon och utbyggd laddinfrastruktur bidrar till minskade koldioxidutsläpp. Genom att utveckla inkluderande mötesplatser, lek- och rekreationsmiljöer, skapar vi rum för gemenskap och livskvalitet i hela kommunen.

Skogen är en av våra viktigaste resurser – både som kolsänka och som plats för återhämtning och upplevelser. Med hyggesfritt skogsbruk och en ny skogspolicy sätter vi naturvärden och biologisk mångfald i centrum och möter därmed medborgarnas förväntningar. Tempot på reinvesteringar i vägar, broar och fastigheter behöver öka. 60 miljoner per år tillskjuts nämnden som investeringsmedel. De ökade driftkonsekvenserna för reinvestering på väg, bro, etc. avsätts från 2027 till nämnden. Driftkonsekvenserna för fastigheter avsätts till finansförvaltningen.

- Ökat tempo i reinvesteringar

Miljö- och byggnadsnämnden

Nämnden kommer fortsätta sitt arbete med pedagogisk myndighetsutövning för att främja bostadsbyggandet och tillväxten i vår kommun genom att öka tillgängligheten och att underlätta kontakten med vår verksamhet.

- Arbete med pedagogisk myndighetsutövning

LLT

Ett Luleå som växer till 100 000 invånare ställer stora krav på kollektivtrafiken. I majoritetens budget tar vi steg för att inte bara bibehålla utan även öka kollektivtrafikens andel av den totala trafiken i kommunen. Detta är det viktigaste steget för att skapa ett framtida trivsamt, tillgängligt centrum med ren luft, begränsade bullerstörningar och god tillgänglighet för alla oberoende av inkomst- eller funktionsvariation.

Under sommaren kommer ungdomar upp till 19 år åka avgiftsfritt i LLT:s linjenät. Under planperioden startas bygget av en ny bussdepå i Luleå. Genom denna investering får vi en modern depå med garage, verkstad och servicehall som innehåller de faciliteter, exempelvis laddinfrastruktur som krävs för en framtida fossilfri busstrafik i Luleå.

Lulebo

Lulebo har, som allmännyttigt bostadsbolag, en viktig roll i utvecklingen av Luleå kommun som bostadsort och attraktiv tillväxtkommun. Deras uppgift är att utveckla bostäder, bostadsområden och stadsdelar av god kvalitet samt att skapa hållbara och trygga miljöer där människor trivs och vill leva.

På grund av den rådande lågkonjunkturen och omvärldsfaktorer som påverkar ränteläget och inflationen, har bostadsmarknaden under det senaste året i princip stått stilla. Många markanvisningar har pausats eller förlängts. Vi i majoriteten tycker att det är otroligt viktigt att vi får igång bostadsbyggandet för att kunna klara av den gröna industrialiseringen som sker i vår kommun. Vi kan inte sitta och vänta på att det ska bli bättre tider och hoppas att

någon sätter igång och bygger bostäder. Därför har vi gett i uppdrag till Lulebo att fördubbla bostadsbyggandet. Det är viktigt att allmännyttan tar sitt ansvar när det råder lågkonjunktur i fastighets- och byggbranschen.

Lulebo fortsätter byggandet av lägenheter. Det pågår just nu produktion av 220 lägenheter som färdigställs under 2026. Lulebo har utrett förutsättningar för byggande i landsbygd, och planerar nu för det.

Förändringar jämfört med tjänsteförslag

I nedanstående tabell presenteras Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag till förändring jämfört med tjänstemännens förslag till budget 2026-2028.

Driftsbudget

Till nämnd (tkr)	För	2026	2027	2028
Kommunstyrelsen	Decentralisering av resurser för utveckling och innovation	-9 000	- 9 000	-9 000
	Flytt av friskvårdsbidrag	-9 600	-9 600	-9 600
	Sänkt anslag för hållbart och växande Luleå	-3 000	-4 000	-4 000
KS/Räddningstjänsten	Räddningsledning	1 000	1 000	1 000
Arbetsmarknad- och gymnasienämnden	Generell ökning	12 000	10 000	10 000
Barn- och utbildningsnämnden	Generell ökning	32 000	25 000	25 000
Kultur- och fritidsnämnden	Generell ökning	2 500	2 500	2 500
Socialnämnden	Arbetsmiljösatsning	2 000	2 000	2 000
Infrastruktur- och servicenämnden	Generell ökning	8 000	8 000	8 000
	Ökat driftskostnader för reinvesteringar gata, broar		800	800
Miljö- och byggnadsnämnden	Generell ökning	500	500	500
Finansförvaltningen	Decentralisering av resurser för utveckling och innovation för vidarefördelning till nämnder	9 000	9 000	9 000
	Minska KS utvecklingsmedel	-5 000	-5 000	-5 000
	Flytt av friskvårdsbidrag för vidarefördelning till nämnder	9 600	9 600	9 600
	Ökade driftskostnader för reinvesteringar fastigheter		3 000	3 000
Utdelning från kommunföretag		50 000	25 000	0
Summa förändring jmf tjänstemännens förslag		0	-18 800	-43 800

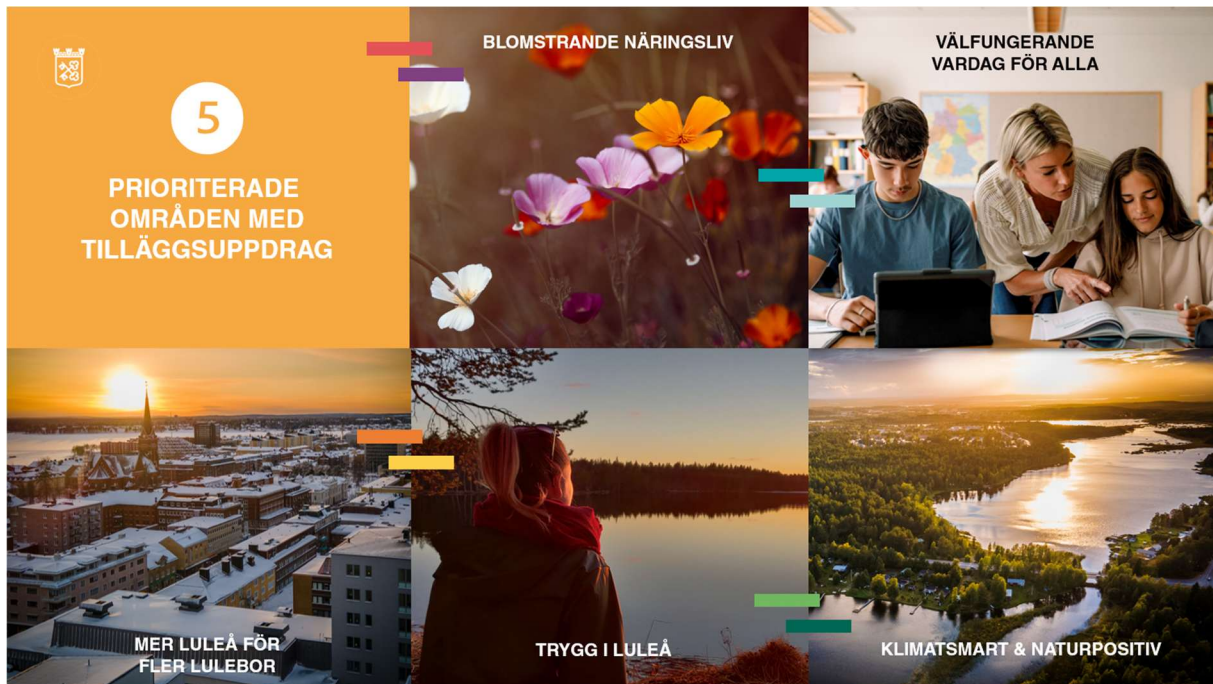
Investeringsbudget

Till nämnd		2026	2027	2028
Infrastruktur och Servicenämnden	Ökat tempo på reinvesteringar	60 000	60 000	60 000

Prioriterade områden och tilläggsuppdrag

Kommunkoncernen har fem prioriterade områden och tilläggsuppdrag på vår väg till visionen om framtidens Luleå 2040.

Luleå kommunkoncern ska i alla verksamheter inför 2026, med utgångspunkt i sina grunduppdrag, besluta om målsättningar för att bidra till kommunfullmäktiges prioriterade områden och tilläggsuppdrag.

Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet och ska via kommunledningsgruppen driva, koordinera, stödja och följa upp effekterna för återrapportering till kommunfullmäktige. I kommunstyrelsens kommunbidrag finns anslaget för ett hållbart och växande Luleå med syftet att skapa förutsättningar för kommungemensam utveckling av framtidens Luleå och förnyelsearbete inom de fem prioriterade områdena.

Kommunfullmäktiges prioriterade områden visar hur kommunen valt att gruppera insatser som vi tillsammans utför för att uppnå den politiska viljeinriktningen, kommunala och globala hållbarhetsmål samt utveckla verksamheten. Vi utgår från lagstiftning, extern styrning och våra styrande dokument. De prioriterade områdena med tillhörande effekter följs upp i delårsrapport och årsredovisning och måluppfyllelsen är en del vid bedömningen om kommunen uppnått god ekonomisk hushållning i verksamheten. De prioriterade områdena löper horisontellt genom organisationen, och här samverkar nämnder och bolag med utgångspunkt i den ansvarsfördelning som regleras i reglementen och ägardirektiv. Det kompletteras med initiativ som löser gemensamma utmaningar.

Välfungerande vardag för alla

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå kommunkoncerns välfärd och service ska ligga i nationell framkant.

Kommunkoncernen ska leverera service som bidrar till välfärd och gör att invånare kan ha en 100 procent fungerande vardag. Arbetet behöver göras **tillsammans** med de som bor, verkar och vistas i Luleå, så att det utgår från invånarnas behov och förväntningar, och säkerställer att de är **nöjda** med de tjänster och service som kommunen erbjuder.

Kommunkoncernen står också inför stora demografiska förändringar med en ökning av invånare över 80 år och en långsam tillväxt av arbetskraften. För att möta välfärdens ökade behov krävs ett strategiskt arbete med **kompetensförsörjning**. Inriktningen är att verka för:

- Ökad tillgång till kompetens genom breda rekryteringsvägar och en inkluderande arbetsmarknad
- Stärkt medarbetarskap genom utvecklingsmöjligheter och ett hållbart arbetsliv
- Hållbara arbetsplatser med effektivitet, kvalitet och innovation
- Effektivt ledarskap som stödjer och utvecklar medarbetarna
- Ökad möjlighet att arbeta längre genom ett hälsosamt och hållbart arbetsliv

Service behöver utvecklas på **resurseffektiva** sätt med **digitalisering, AI och ny teknik** som motor för förändrade beteenden och nya lösningar.

Mer Luleå för fler luleåbor

Det prioriterade områdets syfte är att möjliggöra industrins omställning i rätt takt och nå en hållbar tillväxt och samhällsomställning med kulturen som drivkraft. Inflyttningen till Luleå ska kunna öka och livet mellan husen ska utvecklas. Invånare ska känna sig delaktiga i samhällsomställningen och ha möjlighet att bidra.

Mer Luleå för fler Luleåbor handlar om att bygga vidare på de kvaliteter som gör att vi som redan är Luleåbor trivs här, att Luleå ska utvecklas på ett sätt som både nuvarande och framtida Luleåbor uppskattar.

Stora industrisatsningar pågår i norr och bidrar till en omställning som har en tydlig grön profil. Luleå kommun driver aktivt på för en **hållbar tillväxt och samhällsomställning i nationell framkant**. Samarbetet i regionen är avgörande för att klara omställningen och mycket kommer att handla om att skapa goda förutsättningar att bo och verka både i **stad och på landsbygd**.

I landsbygderna finns ett rikt näringsliv och ett aktivt civilsamhälle med många föreningar som bidrar till aktiviteter och gemenskap för stora och små. **Livskraftiga landsbygder** är viktiga för hela kommunens utveckling, attraktivitet och omställning till ett hållbart samhälle.

Kommunen behöver gemensamt med andra både planera och genomföra **utvecklad infrastruktur, verksamhetsområden samt olika bostadstyper och -områden**.

Förutsättningar som berör detta kan handla om **tillgång till mark**, se över **arbetssätt** från plan till genomförande och möjligheter till **riskdelning** mellan kommun och andra inblandande aktörer. Även de finansiella förutsättningarna är en utmaning.

Starka och utvecklade **mötesplatser** som är tillgängliga, inkluderande och kulturellt levande är centrala för att skapa ett samhälle där människor trivs och känner delaktighet, gemenskap och meningsfullhet. Kultur ska inte bara vara en upplevelse, utan ett sätt att delta i samhället och känna samhörighet. **Öppna och mångkulturella samhällen** präglas dessutom alltid av ett starkt kulturliv.

Invånares **delaktighet och inflytande** i lokala demokratiska processer och sammanhang behövs för att uppnå en hållbar samhällsomställning. Kommunens **kommunikation** med invånare har också betydelse för kunskapen och förtroendet för kommunen.

Trygg i Luleå

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå ska fortsätta att vara en trygg plats att leva och bo på. Kommunkoncernen ska stärka det lokalt brottsförebyggande arbetet, förhindra organiserad brottslighet och klara att hantera störningar i samhället.

Trygghet och säkerhet är ett paraplybegrepp för kommunkoncernens samlade arbete med **social hållbarhet med särskilt fokus på barn och skydd mot oönskade händelser**, det vill säga mot kriser, olyckor och brott som drabbar människor, egendom, miljö eller samhällsfunktion. Det är många aktörer inom och utom kommunen som verkar inom området som till exempel räddningstjänst, internt skydd, krisberedskap, socialtjänsten, miljö- och hälsoskyddsförvaltning, säkerhetsskydd, informationssäkerhet, folkhälsa och brottsförebyggande verksamhet.

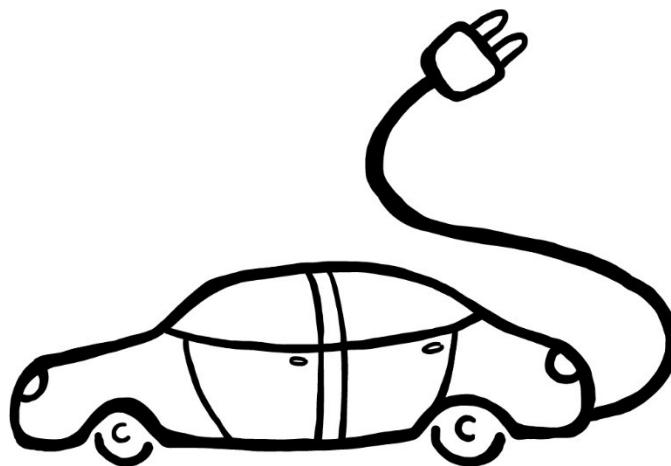
För Luleå handlar området om **lokalt brottsförebyggande arbete, förhindrande av organiserad (välfärds-)brottslighet men också om arbetet för säkerhet och beredskap** utifrån det geopolitiska läget som tillsammans skapar trygghet. **Landsbygderna** är viktiga i kommunens arbete för ökad självförsörjningsgrad av livsmedel, energi etcetera.

Klimatsmart och naturpositiv

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå ska vara klimatneutralt 2040, en hållbar förebild i samhällsomställningen och omhänderta naturens värden.

Tempot i omställningen för att minska den pågående globala uppvärmningen samt begränsa dess negativa konsekvenser behöver öka och därför planerar kommunen flera satsningar med en grön profil. **Samhällsplaneringen** ska styras mot en hållbar och fossilfri kommun. Luleå kommunkoncern arbetar med klimatfrågan främst genom att **minska klimatpåverkande utsläpp**, både i sina egna verksamheter och i Luleå som ort. Det handlar även om exempelvis att **bygga klimatsmart, hållbart och energieffektivt**, uppmuntra till **cirkulär ekonomi** och använda mer **förnyelsebar energi**. Höga natur och kulturmiljövärden präglar landskapet och bebyggelsen på **landsbygderna**. **Grönområden** som är tillgängliga i alla bostadsområden och **biologisk mångfald** på kommunens grönytor är en viktig del i framtidens Luleå.

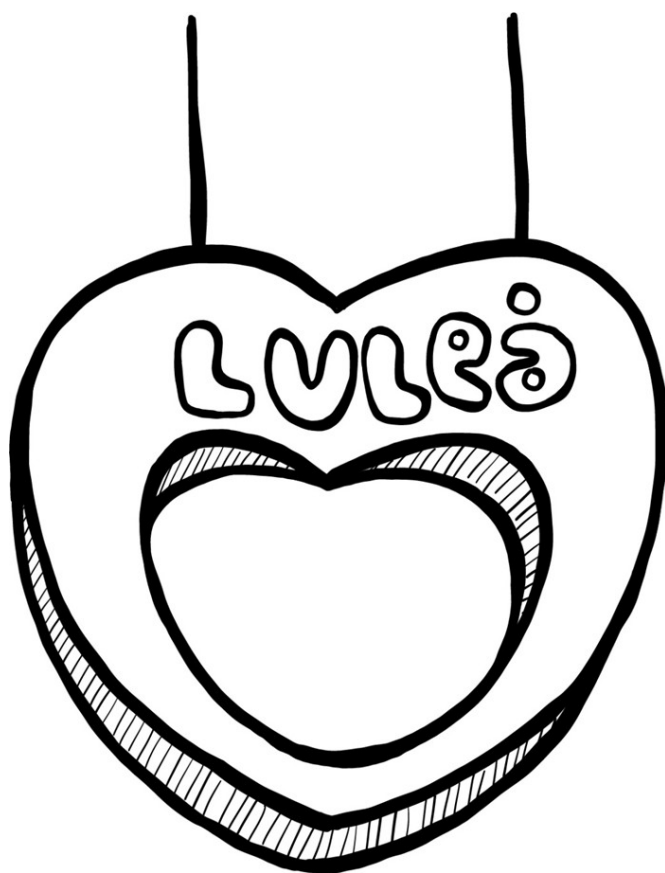
Blomstrande näringsliv

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå kommun ska ge förutsättningar för ett starkt och växande näringsliv genom att främja ett gott företagsklimat, hög tillgänglighet och god service.

Kommunen har en mängd olika roller, till exempel som myndighet, servicegivare, kund och markägare. Företagarnas åsikter om kommunens **företagsklimat** är nära förknippade med hur de upplever att kommunen agerar. Det är speciellt viktigt när det handlar om **myndighetsutövning**. Serviceområdena **effektivitet**, följt av **kompetens** och **bemötande** har störst betydelse för företagarnas helhetsbedömning och avspeglar sig i ranking avseende företagsklimat. Och kraven för dessa ökar hela tiden.

Att **stötta företag som vill växa och/eller etablera sig** är en central del av arbetet för ökad tillväxt. Insatser och samverkan med aktörer på **landsbygden, besöksnäringen** och **samarbeten i regionala utvecklingsfrågor** är viktiga för utvecklingen av kommunen.

Introduktion till ekonomi och budget 2026–2028

En kommun ska varje år upprätta en budget. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (Kommunallagen 11 kap 5 §).

Kommunfullmäktige har 2025*, i enlighet med Kommunallagen 11 kap 1 §, fattat beslut om policy för ”God ekonomisk hushållning med tre långsiktiga finansiella mål.

**De finansiella målen har beslutats av Ksau den 5/5 2025 och kommer behandlas av kommunstyrelsen den 2 juni 2025 samt av kommunfullmäktige den 16 juni 2025.*

Uppföljning sker vid delårsrapport och årsredovisning.

Budget 2025–2027

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar på ett positivt resultat för år 2026 med 60 miljoner kronor. År 2027 och år 2028 blir det budgeterade resultatet positivt med 65 miljoner kronor respektive 78 miljoner kronor. De beräknade resultatnivåerna i plan och budget 2026–2028 är under förutsättning att nämnderna klarar en budget i balans. Det ingår inte heller vinster eller förluster som uppstår vid försäljning av exploateringsfastigheter och mark, då det råder osäkerhet vilket år dessa kommer att infalla samt till vilket belopp.

Skatter och generella bidrag är beräknade enligt cirkulär 25:21 från Sveriges kommuner och regioner samt tillhörande skatteunderlagsprognos. Prognosen för befolkningsökning som används i modellen är +400 invånare år 2026, +450 invånare år 2027 samt +500 invånare år 2028 och framåt.

I budget planeras för en utdelning från Luleå Kommunföretag på 50 mkr 2026 och 25 mkr 2027. Beslut om utdelningen ska tas eller inte fattas av kommunstyrelsen i samband med delårsrapport 2 respektive år.

Resultatbudget (mkr)	År 2026	År 2027	År 2028
Nettokostnad	-5 702	-5 889	-6 071
Avskrivningar	-440	-462	-483
Verksamhetens nettokostnad	-6 142	-6 351	-6 554
Skatteintäkter	5 360	5 605	5 863
Generella statsbidrag	844	865	866
Verksamhetens resultat	62	119	174
Finansiella intäkter	73	51	28
Finansiella kostnader	-75	-105	-125
Årets resultat	60	65	78
Resultatets andel av skatter och statsbidrag	1,0%	1,0%	1,2%

Luleå kommun har ett långsiktigt finansiellt mål om att årsresultatets andel av skatt och statsbidrag ska vara minst 2 procent. I maj 2025 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att föreslå kommunfullmäktige att anta ny finansiella mål för kommunen. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige kommer att behandla de nya finansiella målen under juni månad. Det nya resultatmålet är satt till 1–3 procent av skatter och statsbidrag, detta budgetförslag följer förslaget till beslut men når inte det befintliga målet. För att uppnå 2 procent år 2026 krävs en effektivisering inom verksamheterna med drygt 60 miljoner kronor.

Med ett resultat på 1 procent kan kommunen delvis självfinansiera investeringar och därigenom hålla nere upplåningen. Målet beräknas till 1,0 procent (60 miljoner kronor) år 2026, 1,3 procent (84 miljoner kronor) år 2027 samt 1,7 procent (115 miljoner kronor), vilket innebär att målet om resultatnivå 1–3 procent uppnås under perioden.

Under kommande tre år planeras rivning och sanering av ett antal fastigheter. Kostnaderna är mycket svårbedömda fram tills att rivningsprocessen sätts igång och budgeteras inte. Dessa kostnader uppskattas till 110 miljoner kronor 2026 och 21 miljoner kronor 2027, men utfallet kan bli högre eller lägre. Det avser gamla brandstationen i centrum (Bävern), respektive Gammelstad samt Trekanten. Det finns även ett antal fastigheter där rivning kommer att genomföras men kostnaderna har ännu inte kunnat uppskattas. Det avser Stadsöskolan, Öhemsskolan, Mariebergsskolan och hyreshus i Antnäs.

Försäljningsintäkter av exploateringsfastigheter, anslutningsavgifter VA och investeringsbidrag är inte medräknade i det budgeterade resultatet, detta eftersom det råder osäkerhet vilket år dessa kommer infalla samt till vilket belopp. Totalt uppskattas intäkter om 196 miljoner kronor 2026, 391 miljoner kronor 2027 och 336 miljoner kronor 2028.

Balansbudget

Balansbudgeten visar kommunens beräknade tillgångar samt eget kapital och skulder vid utgången av respektive år.

Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten visar kommunens beräknade finansiella flöden under perioden 2026–2028. Tabellen nedan visar att det krävs en nettoupplåning på 2 447 miljoner kronor, för perioden 2026–2028, för att säkerställa kassaflödet.

Kassaflödesbudget (mkr)	År 2026	År 2027	År 2028
Årets resultat	60	65	78
Justering för avskrivningar	440	462	483
Justering för förändring avsatt till pensioner	13	19	22
Justering för rörelsepåverkande förändringar övriga avsättningar	0	0	0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	0	0	0
Förändring EK			
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	513	546	582
Minskning/ökning förråd m.m.	0	0	0
Minskning/ökning kortfristiga fordringar	0	0	0
Minskning/ökning långfristiga fordringar	0	0	0
Minskning/ökning övriga kortfristiga skulder (exkl. checkräkning och skuld bolag)	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	513	546	582
Investeringar i materiella	- 1 407	-1 505	-1 401
- Försäljning	50	50	50
Investeringar i finansiella	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 303	-1401	-1 297
Förändring upplåning (checkkredit och lån)	764	912	771

Driftbudget

För beräkningen av nämnders budget används flera utgångspunkter och antaganden som de finansiella målen, befolkningsprognosen, demografisk kompensation, utvecklingen av pensioner, löner, skatter och statsbidrag m.m. Samtliga nämnder samt KS/ kollektivtrafik har fått kompensation för prisuppräkning enligt index från SKR. Nämnderna har även fått kompensation för höjning av internränta till 2,75 procent (2,5 fg år), samt avdrag för sänkning av personalomkostnadspålägget 40,66 procent (41,39 fg år).

Anslag för löneöversyn finns inom finansförvaltningen och överförs till nämnderna när översynen är klar. Anslaget baseras på konjunkturlönestatistik. År 2025 görs en omvärldsanalys för att jämföra lönenivåer med andra kommuner och regioner samt en lönekartläggning enligt diskrimineringslagen. Förvaltningarnas behov av löneökningar och fackliga yrkanden inhämtas också. Resultatet kan leda till satsningar på vissa yrkesgrupper och en uppdaterad lönepolitisk handlingsplan.

I mars har budgetförutsättningar skickats ut till nämnderna vilka i sin tur har tagit fram och beslutat om konsekvensbeskrivningar utifrån förutsättningarna. Nämndernas totala behov uppgår till 118,5 miljoner kronor år 2026. Av behoven finns följande omhändertaget i budgeten:

- RIB-station som beslutats av kommunfullmäktige
- Lokalvård och vaktmästare. De senaste årens inflation har fått till följd att dessa verksamheter inte kunnat öka sina intäkter i samma takt som kostnaderna ökat. Eftersom en översyn ska göras om verksamheten ska fortsätta att vara en resultatenhet eller ej läggs tillskottet på finansförvaltningen i avvaktan på beslut.
- Underskottstäckning som beslutats av kommunfullmäktige, för Nordiskt flygteknikcentrums verksamhet som övergår till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen.
- Skolstruktur, nybyggnation Hertsöskolan enligt beslut av kommunfullmäktige
- Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

I respektive nämnds kommunbidrag finns även följande poster inräknade:

KS/Kommunstyrelseförvaltningen

- ✓ Tillägg enligt volymmodell 0,4 mkr från år 2026
- ✓ - Decentralisering av resurser för utveckling och innovation, - 9 mkr från 2026.
- ✓ - Flytt av friskvårdsbidrag, -9,6 mkr från 2026.
- ✓ - Sänkt anslag för hållbart och växande Luleå, - 3 mkr 2026, - 4 mkr från 2027.

KS/Räddningstjänst

- ✓ Införande av objektsekonomi 1,5 mkr från år 2026
- ✓ RIB-station, 5 mkr år 2026, 5,7 mkr år 2027, 10 mkr år 2028
- ✓ - Förstärkt räddningsledning, 1 mkr från 2026

Barn- och utbildningsnämnden

- ✓ Avdrag för PO-sänkning till fristående aktörer -0,4 mkr från år 2026

- ✓ Avdrag enligt demografimodell, -17,5 mkr år 2026, -36,0 mkr år 2027, -41,6 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi, förskolor 6 mkr samt grundskolor 8,2 mkr från år 2026
- ✓ Forskarskolan 1,2 mkr år 2027 och framåt
- ✓ Skolstruktur Hertsöskolan 6,4 mkr år 2026, 12,7 år 2027 och framåt
- ✓ Hertsöskolan, engångskostnad för flytt 2 mkr år 2026
- ✓ - Generellt ökning av budget 32 mkr 2026, 25 mkr från 2027.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden

- ✓ Avdrag för PO-sänkning till fristående aktörer -0,2 mkr från år 2026
- ✓ Avdrag enligt demografimodell, -2,2 mkr år 2026, -0,8 mkr år 2027, -9,9 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi, gymnasiet -5,6 mkr samt amf -0,3 mkr från år 2026
- ✓ - Generell ökning av budget 12 mkr 2026, 10 mkr från 2027

Kultur- och fritidsnämnden

- ✓ Införande av objektsekonomi, -6,7 mkr från år 2026
- ✓ - Generell ökning av budget 2,5 mkr från 2026

Socialnämnden

- ✓ Tillägg enligt demografimodell, 41,6 mkr år 2026, 75,3 mkr år 2027, 112,6 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi 3,9 mkr från år 2026
- ✓ - Arbetsmiljösatsning, 2 mkr från 2026

Infrastruktur- och servicenämnden

- ✓ Tillägg enligt volymmodell, 10 mkr år 2026, 18,8 mkr år 2027, 34,7 mkr år 2028
- ✓ - Generell ökning av budget 8 mkr från 2026
- ✓ - Ökade driftskostnader för ökat tempo i reinvesteringar på gata, bro, etc 0,8 mkr från 2027.

Miljö och byggnadsnämnden

- ✓ - Generell ökning av budget 0,5 mkr från 2026

KS/Finansförvaltningen

- ✓ Lönerevision 3,4% från år 2026
- ✓ Skolstruktur driftkostnader 49,3 mkr från år 2027
- ✓ Underskottstäckning för Nordiskt flygteknikcentrums verksamhet som övergår till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen. 2,0 mkr år 2026 tom 2028
- ✓ Återställning av deponi, 10 mkr år 2026
- ✓ Lokalvård och vaktmästare, 4,5 mkr från år 2026
- ✓ - Ökade driftskonsekvenser för reinvesteringar i fastigheter, 3 mkr från 2027
- ✓ - Sänkt anslag i KS utvecklingsmedel -5 mkr från 2026
- ✓ - Friskvårdsmedel för vidare fördelning till nämnder, 9,6 mkr från 2026
- ✓ - Decentralisering av resurser för utveckling och innovation för vidare fördelning till nämnder 9 mkr från 2026.

Driftbudget 2026-2028 (tkr)

	År 2026	År 2027	År 2028
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	262 181	265 104	270 069
KS/Räddningstjänst	84 713	86 598	92 251
KS/Kollektivtrafik	184 788	189 973	194 758
Arbetsmarknads- och gymnasienämnd	477 027	477 700	475 190
Barn- o utbildningsnämnd	1 904 593	1 894 538	1 907 043
Kultur o fritidsnämnd	395 164	402 060	408 841
Socialnämnd	2 220 974	2 280 371	2 335 332
Infrastruktur- och servicenämnd	421 171	444 549	467 228
Miljö- och byggnämnd	31 640	31 835	32 444
Kommunrevisionen	3 242	3 306	3 373
Valnämnd	4 138	1 691	1 725
Överförmyndarnämnd	12 661	12 867	13 075
Summa nämnderna	6 002 290	6 090 592	6 201 330

Kommunövergripande anslag

De kommunövergripande anslagen inom finansförvaltningen med en budget på 18,6 miljoner kronor år 2026, 18,1 miljoner kronor år 2027 och år 2028 föreslås slås ihop till ett gemensamt anslag, benämnt KS utvecklingsmedel. Detta syftar till att möjliggöra en mer flexibel och effektiv användning av anslagen. Genom att samla medlen i ett enda anslag kan resurserna utnyttjas optimalt och fördelas av kommunstyrelsen.

I Kommunfullmäktiges oförutsedda finns medel för Forskarskolan på 1,2 mkr överförd till barn- och utbildningsnämndens kommunbidrag år 2027 och framåt.

Kommunövergripande anslag (mkr)			
Anslag som överförs till KS utvecklingsmedel	År 2026	År 2027	År 2028
Näringslivsfrämjande åtgärder	7,2	7,2	7,2
Strategiska utvecklingsinsatser, sociala investeringar och folkhälsoinsatser	9,7	9,7	9,7
Kommunstyrelsens oförutsedda	0,5	0,5	0,5
Kommunfullmäktiges oförutsedda	1,2	0,7	0,7
Totalt anslag som överförs till nytt anslag: KS utvecklingsmedel	18,6	18,1	18,1
Majoritetens förändring	-5	-5	-5
Totalt anslag för KS utvecklingsmedel	13,6	13,6	13,6

Investeringsbudget

Norra Sverige och Luleå kommun har idag en central roll i den globala omställningen, mycket tack vare de förhållanden som råder i regionen. Det finns ett behov av utveckling inom många områden exempelvis utifrån industrins gröna omställning, vilket kommer

innebära nya infrastrukturer för väg, sjöfart, järnväg och kraft, och betydande insatser från flera samhällsaktörer. Den gröna omställningen kräver även en stor inflyttning för att möta behovet av arbetskraft och att fler ska leva och verka inom kommunen. För att lyckas med inflyttning behövs investeringar i till exempel nya bostadsområden, men också i skolor, parker och annat som gör det attraktivt att leva i ett växande Luleå på väg mot 100 000 Lulebor. Luleå kommun väljer att göra en stor satsning på barn och unga under planperioden, i form av exempelvis skolbyggnader, idrottsytor, lekplatser och skolvägar. Även satsning mot äldre och personer med funktionsnedsättning finns inom planperioden så som ett nytt vård- och omsorgsboende och gruppboenden.

Tidigare politisk inriktning att alla beslut klimatsäkras samt målet om klimatneutralitet innebär att investeringar som leder till minskad klimatpåverkan eller är ett led i klimatanpassning behöver prioriteras. Ökade avskrivningar och eventuella ökade räntekostnader tillsammans med en trolig befolkningsökning, kommer att belasta driftsbudgeten ytterligare framgent. Att finansiera investeringar med lån innebär på sikt ökade finansiella kostnader. Sammantaget innebär detta att investeringstakten fortsatt kommer att vara hög under de kommande åren, och i och med det även att kommunen behöver arbeta med att hitta fler sätt och nya samverkansformer för att finansiera behoven. För att investeringar till exempel ska kunna lösa fler utmaningar samtidigt är innovativt synsätt, samverkan mellan aktörer, arbete med testbäddar och omtanken om medborgare central.

Utgångspunkterna för investerings- och exploateringsbudget för 2026–2028 visar planeringen kopplade till olika byggnader och anläggningar, flera delar bygger på tidigare fattade beslut. Den genomsnittliga investeringsnivån för perioden motsvarar cirka 24 procent av intäkterna (skatter och stadsbidrag).

Respektive nämnd tar beslut om vilka investeringar som ska genomföras, men utförandet av investeringarna ansvarar infrastruktur- och servicenämnden till största delen för.

Större investeringar som prioriteras 2026–2028

Skattefinansierade investeringar 3 801 miljoner kronor

- Exploatering av nya arbetsplatsområden på Hertsöfältet/Svartön, Ektjärn, Rutvik Södra, Storporsön, Kyrkåkra och Sunderbyn (Lassevallen), nytt bostadsområde Hertsöheden, Bävern, Rutvik, Sunderbyn, Riga samt fortsatt utbyggnad av bostadsområdet på Kronandalen.
- Avsatt medel under perioden för skolstruktur inklusive sporthallar och övriga ytor, tex ny idrottshall vid Hälsans hus.
- Avsatt medel för nya gruppboenden samt vård och omsorgsboenden.
- Ökat tempo på reinvesteringar av fastigheter
- Ökat tempo på reinvesteringar av gator, vägar, belysning, gång- och cykelvägar
- Nyinvestering i gång- och cykelvägar
- Avsatt medel för säkerhetsåtgärder
- Avsatt medel för ny bussdepå

VA-verksamhetens investeringar 1 004 miljoner kronor

- Fortsatta investeringar för vatten och avlopp: Östra länken, Råneå, Luleå-Boden, Uddebo, Lövsjär, Porsön, Antnäs/Alvik och Bensbyn samt reinvesteringar i verk och nät.

Budgeterad resultatnivå och behovet av investeringar innebär för perioden 2026–2028 en beräknad nyupplåning på cirka 2 433 miljoner kronor.

Tabellerna nedan visar fördelningen i investeringsbudgeten, tkr

Investeringsbudget	Investeringsbudget efter förändring		
	År 2026	År 2027	År 2028
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	319 900	397 900	374 200
KS/Räddningstjänst	9 400	12 450	33 115
Arbetsmarknads- och gymnasienämnd	1 600	1 600	1 600
Barn- o utbildningsnämnd	114 300	178 300	190 800
Kultur o fritidsnämnd	21 250	38 450	70 200
Socialnämnd	59 000	59 000	186 000
Valnämnd	300	300	300
Miljö- och byggnämnd	500	500	500
Infrastruktur- och servicenämnd	698 050	594 600	437 100
Summa investeringar , skattefinansierade	1 224 300	1 283 100	1 293 815
Infrastruktur- och servicenämnd, VA-verksamhet	339 150	389 150	263 350
Summa investeringar nämnderna	1 563 450	1 672 250	1 557 165

Begreppsförklaringar

- Exploatering är insatser för nya bostadsområden och arbetsplatsområden med tydlig koppling till befolkningsutvecklingen.
- Verksamhetsanpassningar är för att möta förändrade behov i kommunens verksamheter.
- Nyinvesteringar är för nya satsningar i befintlig infrastruktur. Reinvesteringar är för investeringar i befintliga anläggningar och utrustning för att säkerställa funktionen och bevara värdet på kommunens infrastrukturer.

De kommunala bolagens ekonomiska sammanställning

Resultat efter finansiella poster, tkr

Bolag	År 2026	År 2027	År 2028
Luleå Kommunföretag AB	33 867	33 405	42 126
Luleå Energi AB, koncern	124 025	152 733	166 386
Luleå Hamn AB	-72 562	-101 430	-144 243
Luleå Lokaltrafik AB	-1 000	0	0
Luleå Miljöresurs AB	7 500	5 000	5 000
Lulebo AB	20 297	11 464	1 169

Bolagen har inte hunnit besluta om budget för perioden, men enligt ovanstående prognoser är det främst Luleå Kommunföretag AB och Luleå Energi-koncern som avviker positivt jämfört med budget 2025. Luleå kommunföretag AB planerar att ta utdelningar från bolagskoncernen under 2026-2028 motsvarande utdelningspolicyn och beräknar därmed högre resultat under perioden jämfört med 2025. Luleå Energi-koncern planerar att förbättra sitt resultat för åren 2027-2028, utifrån prisjusteringar för fjärrvärme och elnät samt av ökade

anslutningsintäkter för elnätskunder. Luleå Hamn AB fortsätter med tunga investeringar inför framtiden kopplat mot den gröna omställningen, vilket medför stora resultatförluster för 2026–2028. Dessa prognoser arbetas dock kontinuerligt med för att minskas, bland annat ses intäktssidan över och det pågår ett arbete med att se över hanteringen av räntekostnader. Försiktighetsprincipen har använts för att inte visa för bra resultat utifrån de osäkerheter som fortfarande finns kring den nya verksamheten. Lulebo AB har ett prognostiserat försämrat resultat för åren 2026–2028. Även de planerar att genomföra stora investeringar kommande år utifrån det nya ägardirektivet om ökad nyproduktion, men de kommer även att genomföra ROT för att minska underhållsskulden. Övriga bolag planerar att resultatmässigt ligga på ungefär samma nivå som budget 2025.

Investeringsvolym, tkr

Bolag	År 2026	År 2027	År 2028
Luleå Kommunföretag AB	-	-	-
Luleå Energi AB, koncern	292 000	517 000	1 018 000
Luleå Hamn AB	502 989	797 184	1 434 190
Luleå Lokaltrafik AB	80 050	77 075	80 435
Luleå Miljöresurs AB	180 000	90 000	90 000
Lulebo AB	393 000	465 000	665 000
Summa	1 448 039	1 946 259	3 287 625

De största planerade investeringarna under 2026-2028 är att Luleå Hamn AB fortsätter med projekten Malmporten och Framtidens hamn för den gröna omställningen. Lulebo AB fortsätter att genomföra ROT- och underhållsprojekt på sina fastighetsbestånd samt fortsätter med nyproduktion av lägenheter. Luleå Energi-koncern fortsätter att investera i fjärrvärmenätet och omställning kring systemet. I slutet av perioden planeras även nya elnätsanslutningar till Luleå industripark samt grön konvertering av hetvattencentral. Luleå Miljöresurs AB investerar främst i nya kärl/behållare och insamlingsfordon utifrån nya krav på insamling samt ombyggnation på Storheden. Luleå Lokaltrafik AB planerar att investera i nya bussar och i befintliga fastigheter för att bibehålla driften i verksamheten.

Finansiell analys av budgeten

Budgeten i förhållande till de långsiktigt finansiella målen

Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 1-3 % Resultaten under 2026, 2027 och 2028 har budgeterats till 60 miljoner kronor (1,0 %), 84 miljoner kronor (1,3 %) respektive 115 miljoner kronor (1,7 %). Det innebär att målet kommer att nås under planperioden 2026–2028.

Soliditeten ska vara minst 55 %

Under 2026–2028 kan investeringarna endast till mindre del finansieras med egna medel vilket medför en ökad nyupplåning om 710 miljoner kronor år 2026, 840 miljoner kronor år 2027 och 680 miljoner kronor år 2028. Soliditeten som i 2024 års bokslut uppgick till 64 procent beräknas vid 2027 års slut uppgå till 55 procent. År 2028 bedöms soliditeten understiga 55% vilket beror på det fortsatt höga behovet av investeringar. Fram till år 2027 bedöms målet uppnås, från år 2028 behöver resultatnivåerna ökas eller investeringsnivåerna sänkas för att uppnå målet 55% soliditet.

Respektive nämnds budgetavvikelse ska vara noll eller positiv

Lika viktigt för god ekonomisk hushållning är ett effektivt och ändamålsenligt användande av kommunens resurser i verksamheten och att resurserna är rätt anpassade utifrån de demografiska förutsättningarna. Det ställs allt högre krav på kommunens verksamheter, verksamheter ska bedrivas med god kvalitet och ett effektivt resursutnyttjande. Vissa verksamheter genomgår stora förändringar så som demografiska förändringar, konkurrensutsättning, förändrade målgrupper samt en efterfråga som ökar snabbare. Målet är att budgetavvikelserna ska vara noll eller positiv för respektive nämnd.

Balanskravsutredning

Det lagstadgade balanskravet är en resultatmässig miniminivå som innebär att årets totala intäkter måste vara högre än de totala kostnaderna. Om ett underskott uppstår efter balanskravsutredning så måste detta kompenseras med överskott inom en treårsperiod. Vid beräkning av balanskravsresultatet ska vissa resultatposter inte tas med, exempelvis realisationsvinster på anläggningstillgångar.

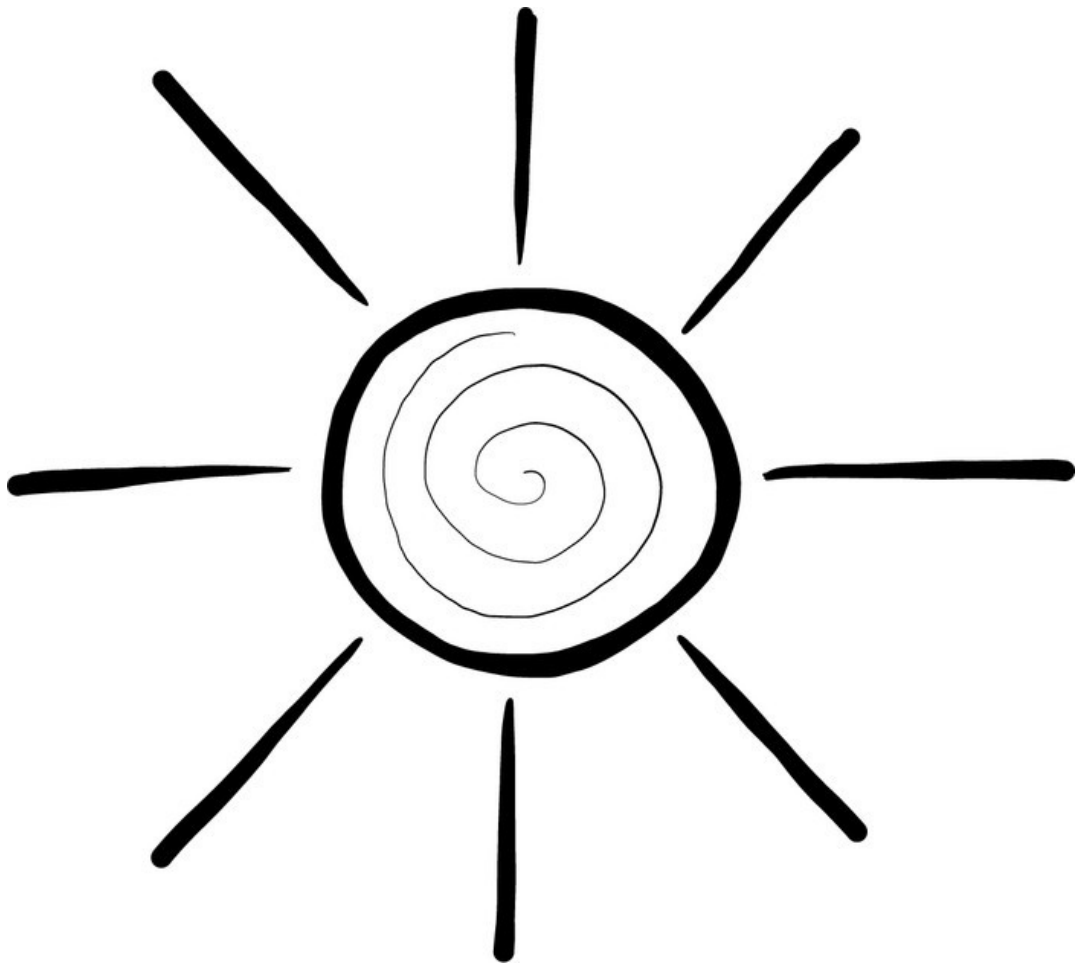
Från år 2025 gäller den nya så kallade resultatreserven (RER) och resultatutjämningsreserven (RUR) kommer fasas ut under en tioårsperiod. Eftersom reglerna gäller från och med räkenskapsåret 2024 var därmed första året med möjlighet till reservering av medel till RER i bokslutet 2024. För RUR däremot så var det i bokslut och årsredovisning för 2023 sista gången kommunen hade möjlighet att reservera medel. Disponering av medel från RUR kommer att kunna göras fram till 2033, på samma sätt som tidigare med utgångspunkt i "att utjämna intäkter över en konjunkturcykel". Luleå kommun kommer att utarbeta nya riktlinjer för resultatreserv, RER.

Luleå kommuns RUR uppgick vid utgången av 2024 till 1 246 miljoner kronor.

Medel från RUR kan användas om två kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt Sveriges kommuner och regioners beräkningar)
- Balanskravsresultatet är negativt

Medel i RER kan disponeras för att täcka hela eller delar av ett negativt balanskravsresultat. Medel i RER ska användas för att uppnå en god ekonomisk hushållning d.v.s. med större flexibilitet än RUR. Luleå kommun reserverade 58 miljoner kronor för år 2024. Då resultatet är positivt under samtliga år under planperioden bedöms inte RUR eller RER behöva nyttjas.

Årets planerings- och budgetprocess

Analys och rapporter som underlag

Planeringsprocessen inför 2026–2028 startade med underlag i form av exempelvis RISE omvärldsrapport, uppföljning av övergripande mål till 2040 (närvärld) och redovisning av resultat i årsredovisningen (invärld).

I mars presenterade nämnder och bolag, vid tre halvdagskonferenser, resultat föregående år samt en framåtblick och syn på utmaningar inför 2026–2028.

Under mars och april har en strategisk grupp för investeringar prioriterat bland de gemensamma behoven inom kommunorganisationen.

I mars och april genomfördes Luleå Framtidsforum 2025, där en slutrapport med rekommendationer togs fram.

Förutsättningarna är klara

I mitten av mars fastställde kommundirektören budgetförutsättningar till verksamheterna. Nämnderna beslutade sedan under april om konsekvensbeskrivningar av budgetförutsättningarna 2026–2028.

Utkastet är tillgängligt och blir ett förslag

I slutet på april träffades förvaltningsdirektörer och vd:ar för samordning. Utkastet har behandlats av kommundirektörens ledningsgrupp. Därefter har det i mitten av maj presenterats för samtliga politiska partier i fullmäktige. Underlag som stöd till de politiska grupperna delgavs i samband med det.

Förslag till Mål och budget

Beredning vid kommunstyrelsens arbetsutskott och kommunstyrelse i juni.

Mål och budget är klar

Kommunfullmäktige fastställer Mål och budget med plan i slutet på juni. Efter beslutet ska nämnder och styrelser påbörja verksamhetsplanering.

Hösten

Dialoger mellan kommunstyrelse och nämnder/bolagsstyrelser. Samordningsdag för förvaltningsdirektörer och vd:ar. Ärenden om ägardirektiv till bolag.

Fördelning av generellt tillskott 2026–2028

Ärendenr 2025/692-2.4.0.2

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att fördela det generella tillskottet 2026–2028 enligt förteckning nedan.

Sammanfattning av ärendet

Kommunfullmäktige har 2025-06-17 § 133 beslutat om Mål och budget 2026 med plan 2027–2028.

I beslutet om budget tilldelades infrastruktur- och servicenämnden ett generellt tillskott om 8 000 tkr. Det tillsammans med det generella tillskott om 7 300 tkr som beslutades inför 2025–2027, innebär att det finns ett generellt tillskott om 15 300 tkr att fördela ut i verksamheten. I förvaltningens förslag nedan har hänsyn tagits till driftkonsekvenserna av föreslagen investeringsplan 2026–2028.

	2026	2027	2028
Sektion gata			
Enskilda vägar	1 000	1 000	600
Skötsel dagvattenbrunnar	500	500	500
Busshållplatser (driftkonsekvens reinv.)		300	500
Totalt sektion gata	1 500	1 800	1 600
Sektion park & natur			
Invasiva arter + försäkring	1 000	1 000	1 000
Lekplatser (driftkonsekvens inv./reinv.)	300	900	1 600
Gröna ytor	300	300	300
Totalt sektion park & natur	1 600	2 200	2 900
Enhet skog			
Skogsskötsel	1 500	1 500	1 500
Totalt enhet skog	1 500	1 500	1 500
Sektion geodata			
GIS-kostnader	600	600	600
Totalt sektion geodata	600	600	600

Sektion landskap & trafik			
Järnväg drift	2 400	2 400	2 400
Likskårsbanken (driftkonsekvens inv./reinv.)		300	300
Totalt sektion landskap & trafik	2 400	2 700	2 700
Avdelning service & support			
Systemförvaltning	3 000	3 000	3 000
Gemensamma utvecklingskostnader inom service	3 500	3 500	3 000
Totalt avdelning service & support	6 500	6 500	6 000
Infrastruktur- och servicedirektör			
Förvaltningsövergripande åtgärder (tex utredningar, säkerhets- och beredskapsarbete)	1 200		
Totalt ansvar Infrastruktur- och servicedirektör	1 200		
Totalt fördelat	15 300	15 300	15 300

Ramökning 4 000 från år 2024 beslutade infrastruktur- och servicenämnden 2024-12-19, § 165 att lägga på vinterväghållningen.

Dialog

Dialog har förts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag

- ISN 2024-12-19, § 165 (bilaga)
- KF 2025-06-17, § 133 (bilaga)

Helén Wiklund Wårell
Infrastruktur- och servicedirektör

Beslutet skickas till

ISN ledningsgrupp exkl. avd. chef MoB

§ 133

Mål och budget 2026 med plan 2027-2028

Ärendenr 2025/882-1.3.3.2

Kommunfullmäktiges beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag enligt bilaga KLF Hid: 2025.6181.
2. I samband med beslut om delårsrapporten per augusti respektive år tar kommunstyrelsen ställning till om en utdelning från bolagskoncernen upp till 50 mkr för 2026 och upp till 25 mkr för 2027 ska tas ut eller inte.

Reservationer

Matti Björk (M), Fredrik Lundström (M), Arvid Persson (M), Inger Oja (M), Hans Å Strandberg (M), Kristoffer Sundström (M), Fredrik Wiberg (M), Dexter Krokstedt (SD), Ilkka Isaksson (SD), Thomas Larsson (SD), Ingrid Cannerfelt (SD), Bo Larsson (-), Ingrid Vesterlund (-), Arne Nykänen (C), Carola Lidén (C), Anne-Lie Ottosson (C), Eric Lundvall (C), Samuel Ek (KD), Andreas Bergström (KD), Nicklas Kemppainen (KD), Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L), Jonas Brännberg (SAV) och Ann-Christin Holmström (SAV) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Mål och budget visar hur Luleå kommunkoncern kommer att arbeta för att nå visionen om framtidens Luleå 2040 i form av mål och hur budgeten ska fördelas.

Förslaget till mål och budget för 2026–2028 innehåller planeringsförutsättningar och utifrån dem fem prioriterade områden och tilläggsuppdrag.

Luleå kommunkoncern ska i alla verksamheter inför 2026, med utgångspunkt i sina grunduppdrag, besluta om målsättningar för att bidra till kommunfullmäktiges prioriterade områden:

- Valfungerande vardag för alla
- Mer Luleå för fler luleåbor
- Trygg i Luleå
- Klimatsmart och naturpositiv
- Blomstrande näringsliv

De prioriterade områdena med tillhörande effekter är de som senare följs upp i delårsrapport och årsredovisning och måluppfyllelsen är en del vid bedömningen om kommunen uppnått god ekonomisk hushållning i verksamheten.

Resultat

Resultatbudgeten visar på ett positivt resultat för år 2026 med 60 miljoner kronor. År 2027 och år 2028 blir det budgeterade resultatet positivt med 84 miljoner kronor respektive 115 miljoner kronor. De beräknade resultatnivåerna i plan och budget 2026–2028 är under förutsättning att nämnderna klarar en budget i balans. Det ingår inte heller vinster eller förluster som uppstår vid försäljning av exploateringsfastigheter och mark, då det råder osäkerhet vilket år dessa kommer att infalla samt till vilket belopp.

Investeringar

De planerade investeringarna för åren 2026–2028 uppgår till totalt 4 612 miljoner kronor. De beräknas under 2026 uppgå till 1 503 miljoner kronor, för 2027 till 1 612 miljoner kronor och för 2028 till 1 497 miljoner kronor.

God ekonomisk hushållning

Nedanstående finansiella mål har beslutats av kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-05-05 och kommer behandlas av kommunstyrelsen 2025-06-02 samt av kommunfullmäktige 2025-06-16.

Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 1–3 %
Resultaten under 2026, 2027 och 2028 har budgeterats till 60 miljoner kronor (1,0 %), 84 miljoner kronor (1,3 %) respektive 115 miljoner kronor (1,7 %). Det innebär att målet kommer att nås under planperioden 2026–2028.

Soliditeten ska vara minst 55 %

Under 2026–2028 kan investeringarna endast till mindre del finansieras med egna medel vilket medför en ökad nyupplåning om 710 miljoner kronor år 2026, 840 miljoner kronor år 2027 och 680 miljoner kronor år 2028. Soliditeten som i 2024 års bokslut uppgick till 64 procent beräknas vid 2027 års slut uppgå till 55 procent. År 2028 bedöms soliditeten understiga 55 % vilket beror på det fortsatt höga behovet av investeringar. Fram till år 2027 bedöms målet uppnås, från år 2028 behöver resultatnivåerna ökas eller investeringsnivåerna sänkas för att uppnå målet 55 % soliditet.

Respektive nämnds budgetavvikelse ska vara noll eller positiv

Lika viktigt för god ekonomisk hushållning är ett effektivt och ändamålsenligt användande av kommunens resurser i verksamheten och att resurserna är rätt anpassade utifrån de demografiska förutsättningarna. Det ställs allt högre krav på kommunens verksamheter, verksamheter ska bedrivas med god kvalitet och ett effektivt resursutnyttjande. Vissa verksamheter genomgår stora förändringar så som demografiska förändringar, konkurrensutsättning, förändrade målgrupper samt en efterfråga som ökar snabbare. Målet är att budgetavvikelserna ska vara noll eller positiv för respektive nämnd.

Kommunstyrelseförvaltningen har föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2025-06-02 § 110 föreslagit kommunfullmäktige beslutar att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 med föredragen korrigering och med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets ändringsförslag i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.5859.

Kommunstyrelsen har 2025-06-02 § 162 beslutat att bordlägga ärendet till kommunstyrelsens sammanträde 2025-06-17.

Kommunstyrelsen har 2025-06-17 § 164 föreslagit kommunfullmäktige besluta att anta mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag enligt bilaga KLF Hid: 2025.6181 och att i samband med beslut om delårsrapporten per augusti respektive år tar kommunstyrelsen ställning till om en utdelning från bolagskoncernen upp till 50 mkr för 2026 och upp till 25 mkr för 2027 ska tas ut eller inte. Vid ärendets behandling reserverade sig Matti Björk (M), Kristoffer Sundström (M), Ingrid Vesterlund (-), Arne Nykänen (C), Samuel Ek (KD) och Thomas Söderström (L) mot beslutet.

Sammanträdet

Carina Sammeli (S), Mathias Karvonen (V), Fredrik Bruhn (S), Ulrika Lundberg (V), Bodil Wennerbrandt Sevastik (S), Maritha Meethz (S), Fredrik Hansson (S), Bertil Bartholdsson (V), Peder Lundkvist (S), Nina Berggård (V), Carina Diaz (V), Maria Müller (S) och Björn Diamant (S) föreslår bifalla kommunstyrelsens förslag.

Matti Björk (M), Arvid Persson (M), Kristoffer Sundström (M), Fredrik Wiberg (M) och Inger Oja (M) föreslår bifalla Moderaternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027–2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6428.

Dexter Krokstedt (SD) föreslår bifalla förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med Motion (SD) om mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6410.

Arne Nykänen (C), Carola Lidén (C) och Anne-Lie Ottosson (C) föreslår bifalla Centerpartiets förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6362.

Samuel Ek (KD), Nicklas Kemppainen (KD) och Ingrid Vesterlund (-) föreslår bifalla Kristdemokraternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6430.

Thomas Söderström (L), Ylva Mjärdell (L) och Fredrik Hjalte (L) föreslår bifalla Liberalernas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med bilaga KLF Hid: 2025.6429.

Jonas Brännberg (SAV) föreslår bifalla Socialistiskt Alternativs förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028 i enlighet med Motion (SAV) om mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6411.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag, Matti Björks med fleras förslag, Dexter Krokstedts förslag, Arne Nykänen med fleras förslag, Samuel Ek med fleras förslag, Thomas Söderström med fleras förslag och Jonas Brännbergs förslag vart och ett för sig under proposition och finner att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Beskrivning av ärendet

Utgångspunkter i budgetarbetet 2026-2028

Budgetarbetet utgår ifrån de finansiella målen i kommunens policy om god ekonomisk hushållning samt nedanstående:

- En befolkningsprognos har beställts via SCB och använts vid framtagandet av de preliminära ramarna. I befolkningsprognosen är en ökning 400 personer år 2026, 450 personer år 2027 samt 500 personer för år 2028 och framåt inräknad. Prognosen följer inte den långsiktiga visionen om att kommunen ska vara 100 000 invånare år 2040, men målsättningen och behovet är att invånarantalet kommer att öka betydligt mer efter år 2028 då det pågår en ökande tillväxt med nya industriområden och bostadsområden.
- Internräntan fastställs till 2,75 %, (fg år 2,50 %) vilket är i nivå med Sveriges kommuner och regioners (SKR) beräkning.

- PO-pålägg fastställs till 40,66 % (41,39 %) vilket är i nivå med Sveriges kommuner och regioners (SKR) beräkning.
- Kompensation för prisuppräkningsar ges till nämnderna. Prisuppräkningsar är uppräknad enligt index SKR:s prognoser per april. Uppräkningsar av internhyra och lokalvård kompenseras enligt information från infrastruktur- och serviceförvaltningen.
- Kompensation för löneuppräkningsar avsätts till central pott på finansförvaltningen och fördelas ut till nämnderna i efterhand.
- Pensioner, skatteintäkter och statsbidrag beräknas utifrån prognoser per april från KPA Pension respektive Sveriges kommuner och regioner (SKR).
- Budgetramarna är beräknade på en oförändrad skattesats, 22,50 kr per 100 skattekr.
- Demografiskt motiverad kompensation/avdrag för socialnämnden, arbetsmarknads- och gymnasienämnden och barn- och utbildningsnämndens verksamheter baseras på beräkningar i de fastställda demografiska modellerna.
- Volymkompensation för infrastruktur- och servicenämnden och KS/kommunstyrelseförvaltningen som avser kostnader för främst exploateringsverksamheten baseras på beräkningar i den fastställda volymmodellen.

Skatteintäkter och statsbidrag

Som underlag till förslag för budget för år 2026–2028 har Sveriges Kommuner och Regioners prognos från april, cirkulär 25:21 använts, vad gäller skatteintäkter och statsbidrag. Skatteunderlagsprognosen är beräknad utifrån SCBs befolkningsprognos för Luleå kommun med en ökning på 400 invånare år 2026, 450 invånare år 2027 samt 500 invånare från år 2028 och framåt.

TKR	År 2026	År 2027	År 2028
Skatteintäkter	5 360 428	5 605 616	5 862 870
Generella statsbidrag	843 504	865 053	866 100
Total, tkr	6 203 931	6 470 669	6 728 970

Sammanställning av förslag till nämndernas kommunbidrag för budget år 2026 och flerårsplan 2027-2028

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor har sammanställt förslag till förändring av nämndernas kommunbidrag enligt nedan (tkr)

KS/ Kommunstyrelseförvaltningen

KS/ Kommunstyrelseförvaltningen	Anm	ÅR 2026	ÅR 2027	ÅR 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		280 928	284 999	284 999
Förändring prisuppräknig	1	-151	-303	3 788
Volymmodell/tomträtter	2	429	429	429
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-909	-909	-909
Internränta höjning 2,5 till 2,75	4	3 484	4 488	5 362
Slutligt kommunbidrag, tkr		283 781	288 704	293 669

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Ramförändring volymmodell år 2025 enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas
4. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen

KS/ Kollektivtrafik

KS/ Kollektivtrafiken	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag LLT, 2025-2027		153 037	158 591	158 591
Kommunbidrag LT, 2025-2027		27 913	28 750	28 750
Korrigerig LT, budget 2025	1	3 573	2 736	2 736
Förändring prisuppr LLT	2	265	-1 049	2 764
Förändring prisuppr LT, uppr 3%	3	0	945	1 917
Slutligt kommunbidrag, LLT		153 302	157 542	161 355
Slutligt kommunbidrag, Länstrafiken		31 486	32 431	33 403
Totalt kommunbidrag, tkr		184 788	189 973	194 758

1. Korrigerig enligt sammanställning från Länstrafiken Norrbotten, höjningen beror på högre avtalskostnader för befintliga avtal, nya avtal samt indexkostnader.
2. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
3. Prisuppräknig 3 % för Länstrafiken år 2027 och år 2028.

KS/ Räddningstjänst

KS/ Räddningstjänsten	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		76 918	77 662	77 662
Förändring prisuppräknings	1	2	-9	752
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-293	-293	-293
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	586	1 038	1 630
RIB-station, beslutat KF	4	5 000	5 700	10 000
Objektsekonomi	5	1 500	1 500	1 500
Slutligt kommunbidrag, tkr		83 713	85 598	91 251

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
4. RIB-station Sörbyarna som beslutats av kommunfullmäktige
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnd

Arbetsmarknad- och gymnasienämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		472 422	476 266	476 266
Förändring prisuppräknings	1	451	888	7 195
Demografisk volymminskning, netto	2	-901	-2 840	-11 994
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-1 773	-1 773	-1 773
Återföring av tidigare kompensation för PO till fristående aktörer	4	-160	-160	-160
Objektsekonomi, gymnasiet	5	-5 600	-5 600	-5 600
Objektsekonomi, amf	5	-300	-300	-300
Internränta höjning 2,5 till 2,75	6	888	1 219	1 556
Slutligt kommunbidrag, tkr		465 027	467 700	465 190

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 sänks personalomkostnadspåslaget (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att delar av den kompensation som tidigare getts till fristående aktörer kommer minskas.
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.
6. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Barn- och utbildningsnämnd

Barn- och utbildningsnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		1 859 559	1 858 748	1 858 748
Förändring prisuppräknig	1	827	1 375	18 054
Demografisk volymminskning, netto	2	-9 702	-19 492	-25 107
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-6 545	-6 545	-6 545
PO sänkning fristående aktörer	4	-440	-440	-440
Internränta höjning 2,5 till 2,75	5	6 344	7 792	9 233
Forskarskolan från år 2027	6	0	1 200	1 200
Objektsekonomi, förskolor	7	6 000	6 000	6 000
Objektsekonomi, grundskolor	7	8 200	8 200	8 200
Hertsöskolan	8	6 350	12 700	12 700
Hertsöskolan, engångskostnad flytt	9	2 000	0	0
Slutligt kommunbidrag, tkr		1 872 593	1 869 538	1 882 043

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 sänks personalomkostnadspåslaget (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att delar av den kompensation som tidigare getts till fristående aktörer kommer minskas.
5. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
6. Forskarskolan kompenseras från anslaget för KS utvecklingsmedel från år 2027 och framåt. År 2026 finns redan i befintlig ram.
7. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.
8. Skolstruktur, ökade hyreskostnader Hertsöskolan.
9. Skolstruktur, flyttkostnader Hertsöskolan.

Kultur- och fritidsnämnd

Kultur- och fritidsnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		396 933	402 450	402 450
Förändring prisuppräknig	1	589	1 070	7 243
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-638	-638	-638
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	2 955	3 853	4 461
Brottsofferjouren flytt till SOC	4	-475	-475	-475
Objektsekonomi	5	-6 700	-6 700	-6 700
Slutligt kommunbidrag, tkr		392 664	399 560	406 341

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.
4. Verksamhetsbidrag Brottsofferjouren överförs till socialnämndens kommunbidrag enligt ärende 2024/2200.
5. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Socialnämnd

Socialnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		2 209 614	2 261 099	2 261 099
Förändring prisuppräknig	1	1 634	3 451	22 590
Demografisk volymökning, netto	2	4 258	8 775	42 881
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-8 348	-8 348	-8 348
Brottsofferjouren flytt från KFN	4	475	475	475
Internränta höjning 2,5 till 2,75	5	7 441	9 019	10 735
Objektsekonomi	6	3 900	3 900	3 900
Slutligt kommunbidrag, tkr		2 218 974	2 278 371	2 333 332

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Demografiskt driven ramförändring enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. Verksamhetsbidrag Brottsofferjouren överförs från kultur- och fritidsnämndens kommunbidrag enligt ärende 2024/2200.
5. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

6. Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

Infrastruktur- och servicenämnd

Infrastruktur- och servicenämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		401 347	412 512	412 512
Förändring prisuppräknig	1	282	643	8 154
Volymmodell, netto	2	2 977	3 719	19 620
PO sänkning från 41,39-40,66	3	-788	-788	-788
Internränta höjning 2,5 till 2,75	4	9 353	19 663	26 130
Slutligt kommunbidrag, tkr		413 171	435 749	465 628

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. Ramförändring volymmodell år 2025 samt prognos för år 2026–2028 enligt separat beräkning.
3. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
4. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Miljö- och byggnadsnämnd

Miljö- och byggnadsnämnden	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		31 174	31 195	31 195
Förändring prisuppräknig	1	132	269	843
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-206	-206	-206
Internränta höjning 2,5 till 2,75	3	40	77	112
Slutligt kommunbidrag, tkr		31 140	31 335	31 944

1. Prisuppräknig baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.
3. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		12 684	12 859	12 859
Förändring prisuppräknings	1	27	58	266
PO sänkning från 41,39-40,66	2	-50	-50	-50
Slutligt kommunbidrag, tkr		12 661	12 867	13 075

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, det innebär att tidigare kompensation återförs till finansförvaltningen.

Valnämnd

Valnämnd	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		4 111	1 637	1 637
Förändring prisuppräknings	1	26	53	87
Internränta höjning 2,5 till 2,75	2	1	1	1
Slutligt kommunbidrag, tkr		4 138	1 691	1 725

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 höjs internräntan till 2,75 % från tidigare 2,50 %, vilket innebär att nämnden kompenseras för höjningen.

Kommunrevision

Kommunrevision	Anm	År 2025	År 2026	År 2027
Kommunbidrag enl beslut 2025-2027		3 230	3 299	3 299
Förändring prisuppräknings	1	15	10	77
PO sänkning från 41,39-40,24	2	-3	-3	-3
Slutligt kommunbidrag, tkr		3 242	3 306	3 373

1. Prisuppräknings baserad på 2024-års utfall, indexuppräknad enligt SKR cirkulär 25:21, april.
2. År 2026 sänks personalomkostnads-påslag (PO) för kommunen från 41,39 % till 40,66 %, vilket innebär att tidigare kompensation minskas.

Finansförvaltning

Kommunens finansförvaltning hanterar bland annat skatter och statsbidrag, pensionskostnader, arbetsgivaravgifter, avskrivningar, räntekostnader, borgensavgifter, utdelningar mm, för kommunen som helhet. Inom finansförvaltningen finns även ett antal poster för kommande och oförutsedda behov som i nuläget inte har lagts ut på nämnderna.

Finansförvaltningen	Anm	År 2026	År 2027	År 2028
Pensionskostnader	1	374 158	386 626	399 965
Återförda pensionskostnader	1	-256 518	-266 009	-275 852
Lönerevision	2	244 416	382 759	526 976
Arbetsgivaravgifter	3	899 225	932 496	966 999
Återförda PO-pålägg	3	-896 638	-929 813	-964 216
Semesterlöneskuld, avgångsvederlag	4	1 000	1 000	1 000
KS Utvecklingsmedel	5	18 610	18 100	18 100
Återförda kapitalkostnader	6	-718 785	-804 309	-880 474
Övrig intäkt	7	-2 500	-2 500	-2 500
Avskrivningar	8	439 731	462 350	482 750
Tillfälliga poster				
Bosättningsuppdraget	9	1 500	1 500	1 500
Driftskostnader Hertsö badhus	9	2 700	2 700	2 700
Luleå-förslaget	9	1 000	1 000	1 000
Räddningstjänsten, behov enligt tidigare beslut	9	1 500	1 500	1 500
Skolstrukturen	9	0	49 300	49 300
Återställning deponi	9	10 000	0	0
Nordiskt flygteknikcentrum, driftskostnader	9	2 000	2 000	2 000
Lokalvård och vaktmästare	9	4 500	4 500	4 500
Finansiella intäkter och kostnader				
Borgensintäkter	10	-20 000	-23 000	-25 000
Utdelning finansiella intäkter	11	-2 000	-2 000	-2 000
Övriga finansiella intäkter	12	-1 200	-1 200	-1 200
Räntekostnader lån, pensioner	13	75 093	105 411	124 817

1. Beräknade pensionskostnader enligt pensionsprognos samt internt återförda pensionskostnader.
2. Anslag för lönerevision enligt SKRs prognos för löneökningar.
3. Beräknade arbetsgivaravgifter och återförda PO-pålägg på lönekostnader.
4. Beräkning av semesterlöneskuldens årliga ökning.
5. KS utvecklingsmedel består av de tidigare anslagen: Näringslivsbe-
främjande åtgärder, strategiska utvecklingsinsatser, sociala investe-
ringar och folkhälsoinsatser samt anslagen för KF och KS oförutsedda
händelser.
6. Beräknade avskrivningar samt internränta och internt återförda kapi-
talkostnader för dessa poster.
7. Periodiserad realisationsvinst från fastighetsaffär, upplöses i samma
takt som hyreskontraktet på 20 år.
8. Beräknade avskrivningar för år 2026–2028.

9. Tillfälliga poster på finansförvaltningen.
10. Borgensintäkter från koncernbolag för ställd säkerhet vid upplåning.
11. Beräknad utdelning från Kommuninvest år 2026–2028.
12. Ränteintäkter på utlåning.
13. Övriga räntekostnader inkluderar räntekostnader på långfristiga lån samt räntekostnad på pensionsskuld.

Investeringsramar 2026–2028

Förslag till investeringsramar för 2026–2028 enligt tabeller nedan (tkr).

Investeringsbudget 2026-2028	2026	2027	2028	Summa
Skattefinansierad verksamhet inkl exploatering	1 164 300	1 223 100	1 233 815	3 621 215
Avgiftsfinansierad verksamhet, VA	339 150	389 150	263 350	991 650
Summa	1 503 450	1 612 250	1 497 165	4 612 865

Investeringsbudget 2026-2028	2026	2027	2028	Summa
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	319 900	397 900	374 200	1 092 000
KS/Räddningstjänsten	9 400	12 450	33 115	54 965
Arbetsmarknad- och gymnasienämnd	1600	1600	1600	4 800
Barn- och utbildningsnämnd	114 300	178 300	190 800	483 400
Kultur- och fritidsnämnd	21 250	38 450	70 200	129 900
Miljö- och byggnadsnämnd	500	500	500	1 500
Socialnämnd	59 000	59 000	186 000	304 000
Infrastruktur- och servicenämnden	638 050	534 600	377 100	1 549 750
Valnämnden	300	300	300	900
Summa skattefinansierad verksamhet inkl exploatering	1 164 300	1 223 100	1 233 815	3 621 215
VA-verksamhet	339 150	389 150	263 350	991 650
Summa investeringar kommunen	1 503 450	1 612 250	1 497 165	4 612 865

Större investeringar som prioriteras 2026–2028

Skattefinansierade investeringar 3 621 miljoner kronor

- Exploatering av nya arbetsplatsområden på Hertsöfältet/Svartön, Ek-tjärn, Rutvik Södra, Storporsön, Kyråkra och Sunderbyn, nytt bostadsområde Hertsöheden, Bävern, Rutvik, Sunderbyn, Riga samt fortsatt utbyggnad av bostadsområdet på Kronandalen.
- Avsatt medel under perioden för skolstruktur inklusive sporthallar och övriga ytor.
- Avsatt medel för nya gruppboenden samt vård och omsorgsboenden.
- Reinvesteringar av fastigheter.
- Reinvesteringar av gator, vägar, belysning, gång- och cykelvägar.
- Nyinvestering i gång- och cykelvägar.
- Avsatt medel för säkerhetsåtgärder.
- Avsatt medel för ny bussdepå.

VA-verksamhetens investeringar 991 miljoner kronor

- Fortsatta investeringar för vatten och avlopp: Östra länken, Råneå, Luleå-Boden, Uddebo, Lövskär, Porsön, Antnäs/Alvik och Bensbyn samt reinvesteringar i verk och nät.

Förslaget till investeringsbudget 2026–2028 innebär för perioden en beräknad nyupplåning på cirka 2 230 miljoner kronor. Vid utgången av 2025 beräknas låneskulden uppgå till cirka 1 800 miljoner kronor vilket ger en total låneskuld vid utgången av 2028 om cirka 4 030 miljoner kronor.

Dialog

Planeringsprocessen inför 2026–2028 startade med underlag i form av exempelvis RISE omvärldsrapport, uppföljning av övergripande mål till 2040 (närvärld) och redovisning av resultat i årsredovisningen (invärld).

I mars presenterade nämnder och bolag, vid tre halvdagskonferenser, resultat föregående år samt en framåtblick och syn på utmaningar inför 2026–2028.

Under mars och april har en strategisk grupp för investeringar prioriterat bland de gemensamma behoven inom kommunorganisationen.

I mars och april har Luleå Framtidsforum genomförts där en slutrapport med rekommendationer tagits fram.

I mitten av mars fastställde kommundirektören budgetförutsättningar till verksamheterna. Nämnderna beslutade sedan under april om konsekvensbeskrivningar av budgetförutsättningarna 2026–2028.

I slutet på april träffades förvaltningsdirektörer och verkställande direktörer för samordning. Utkastet har behandlats av kommundirektörens ledningsgrupp. Därefter har det i mitten av maj presenterats för samtliga politiska partier i fullmäktige. Underlag som stöd till de politiska grupperna delgavs i samband med det.

Beslutsunderlag

- Förslag till Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5819
- Sammanställning Konsekvensbedömningar 2026, KLF Hid: 2025.5820
- Kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5818
- Korrigerad version - kommunstyrelseförvaltningens förslag till beslut gällande Luleå kommuns mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.5860
- Korrigerad version – Förslag till Luleå kommuns mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.5861
- Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets förslag till mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.5859
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut 2025-06-02 § 110, KLF Hid: 2025.5934
- Kommunstyrelsens beslut 2025-06-02 § 162, KLF Hid: 2025.6131
- Korrigerat förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiets förslag till mål och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.6181
- Moderaternas förslag till mål och budget 2026-2028, korrigerad version, KLF Hid: 2025.6428
- Centerpartiets förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6362
- Kristdemokraternas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6430
- Liberalernas förslag till mål och budget för 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6429
- Motion (SD) Mål och budget 2026 med plan 2027-2028, KLF Hid: 2025.6410
- Motion (SAV) om plan och budget 2026-2028, KLF Hid: 2025.6411
- Kommunstyrelsens beslut 2025-06-17 § 164, KLF Hid: 2025.6516

Beslutet skickas till

Alla nämnder och kommunala bolag
Kommunstyrelseförvaltningen, sektor Ledning och stöd
Räddningstjänsten

Mål och budget 2026 med plan 2027–2028

Inledning.....	2
Politiska prioriteringar.....	2
Nya utredningsuppdrag under planperioden 2026-2028.....	5
Prioriteringar för nämnder och bolag.....	6
Förändringar jämfört med tjänsteförslag.....	11
Prioriterade områden och tilläggsuppdrag.....	12
Välfungerande vardag för alla.....	13
Mer Luleå för fler luleåbor.....	14
Trygg i Luleå.....	15
Klimatsmart och naturpositiv.....	16
Blomstrande näringsliv.....	17
Introduktion till ekonomi och budget 2026–2028.....	18
Budget 2025–2027.....	18
Resultatbudget.....	18
Balansbudget.....	20
Kassaflödesbudget.....	21
Driftbudget.....	22
Kommunövergripande anslag.....	24
Investeringsbudget.....	24
De kommunala bolagens ekonomiska sammanställning.....	26
Finansiell analys av budgeten.....	28
Budgeten i förhållande till de långsiktigt finansiella målen.....	28
Balanskravsutredning.....	28
Årets planerings- och budgetprocess.....	30

Inledning

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har ett gemensamt mål och budget för 2026-2028. Prioriteringen i majoritetens budget är fortsatta satsningar på välfärden, tillväxt, ökat tempo i klimatomställningen, en levande landsbygd och ett mer inkluderande Luleå. Majoriteten mål och budget innebär att vi har överskott under hela planperioden och vi uppnår under perioden ett överskott motsvarande 1-3% av skatteintäkter och bidrag under planperioden med bibehållen skattesats.

Politiska prioriteringar

Välfungerande vardag för alla

Behoven i välfärden kommer att öka under de kommande åren. För att möta de växande behoven i välfärden riktas merparten av de ökade tillskotten i budgeten till nämnderna som ansvarar för de verksamheterna. Satsningarna innefattar generella tillskott och kvalitetshöjning av verksamheterna. Arbetet med att förbättra arbetsmiljön kommer fortsatt vara prioriterat och fler ska ha möjlighet att stanna kvar i välfärdsyrkena efter pension. Vi budgetsätter en riktad satsning mot socialförvaltningen för att anställa arbetsmiljöcoacher och genomföra aktiviteter för att stärka arbetsmiljön.

Trygga skolvägar för barn ska vara prioriterat. Kommunen ska också investera i att utveckla och förbättra lekplatser under planperioden och målet är att varje stadsdel och kommundel ska ha ett utegym. Skolor och förskolor ska finnas där barn bor och landsbygden skolor och förskolor ska bevaras

En stark demokrati

Demokratiarbetet ska stärkas och medborgarnas inflytande över kommunen ska öka. Strukturen och uppdraget för de kommunala råden setts över, för att stärka kommunens demokratiarbete. Luleå framtidsforum har genomförts, en medborgardialog där ett representativt urval Luleåbor fått komma med inspel till vad de ser att kommunen behöver ha med sig i sitt framtida arbete. Arbetet med de nationella minoriteternas ska utvecklas med särskilt fokus på samråd med samer i frågor som påverkar dem. Ungdomsfullmäktige införs för att stärka ungdomars inflytande och ge ökad kunskap i hur unga vill stärka kommunens arbete framåt.

Trygg i Luleå

För att öka tryggheten i kommunen kommer arbetet med klottersaneringen tillsammans med polisen och fastighetsägarna att fortsätta. Trygghetsorganisationerna som verkar i Luleå kommer fortsätta stödjas likt kommunens FREDA-mottagning, EQ-mottagning samt tjej- och kvinnojourerna.

Vi vill att Luleå kommun förblir en av Sveriges tryggaste kommuner även år 2040. Vi arbetar aktivt med brottsförebyggande åtgärder och samverkar med olika samhällsaktörer för att

skapa goda förutsättningar för kommunens tillväxt och utveckling. Genom att prioritera trygghet i både nutid och framtid säkerställer vi en positiv utveckling för alla våra invånare.

Vi vill att kommunen fortsätter att arbeta aktivt för att skapa en trygg och säker miljö för alla våra invånare. Socialnämnden leder det brottsförebyggande arbetet i nära samarbete med våra kommunala förvaltningar, bolag, Polisen, civilsamhället och näringslivet. Genom metoden Effektiv Samordning för Trygghet (EST) håller vi veckovisa avstämningar och gör kvartalsvisa analyser för att snabbt kunna vidta rätt åtgärder. Ett nytt forum som syftar till att stärka samarbete med civilsamhällesföreningar i trygghetsfrågor har skapats. Arbetet med det kommer fortsätta, samt utvecklas under planperioden.

Blomstrande näringsliv

Näringsidkarnas nöjdhet med kommunens verksamheter prioriteras genom höjd servicenivå för företagarna och förbättrad tillgänglighet. I takt med ökad tillväxt i Luleå kommun har fler bygglovshandläggare anställts för snabbare och bättre service till företagen.

Tillståndsprocesserna ska påskyndas och det ska bli enklare att få kontakt med kommunen. Kompetensförsörjningen är en av de största utmaningarna för tillväxten och därför kommer arbetet med att attrahera arbetskraft att intensifieras. Företag som vill växa och etablera sig i Luleå ska få stöttning och vara en fortsatt central del av arbetet för ökad tillväxt. Samarbetet mellan Boden och Luleå är avgörande för att klara omställningen i regionen och därför kommer pendlingen mellan Luleå och Boden att underlättas. En gemensam strukturplan för näringslivsutveckling är i framtagande. Samarbetet med regionen och staten ska öka och fördjupas i regionala utvecklingsfrågor.

Klimatsmart och naturpositiv

Tempot i omställningen behöver öka och därför föreslås flera satsningar med en grön profil. Samhällsplaneringen ska styras mot en hållbar och fossilfri kommun 2040. Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka och därför ska ett förslag om en enhetstaxa i hela kommunen utredas. Avgiftsfri kollektivtrafik på sommaren för barn tom 19 år är infört från sommaren 2024 och fortsätter vara en viktig möjlighet för barn i hela kommunen. Kommunen ska bygga klimatsmart, hållbart och energieffektivt och använda mer förnybar el i sina verksamheter. Förvaltningarnas och bolagens fordon ska gå på förnybara drivmedel. Kommunen ska fortsätta uppmuntra cirkulär ekonomi. Energirådgivare ska finnas tillgänglig och känd för både medborgare och näringsliv. Det ska bli enklare att välja hållbara färdstätt i Luleå genom satsningar på gång- och cykelvägar och kollektivtrafik. Grönområden ska finnas tillgängliga i alla bostadsområden och biologisk mångfald ska främjas på kommunens grönytor. Nya naturreservat bildas, och en ny skogspolicy ska tas fram för att inkludera ett naturnära, hyggesfritt skogsbruk.

Landsbygderna

Föreningslivet på landsbygderna är en viktig partner i utvecklingen av kommunen. För att arbetet ska förstärkas under åren tillsätter vi 1 miljon årligen i ökat föreningsbidrag till föreningar på landsbygderna. Utöver det fortsätter tidigare beslutad miljonsatsning på

projekt i byarnas under planperioden. Lulebo har sedan tidigare fått i uppdrag att bygga i byar och på landsbygden.

Luleå skärgård är en del av våra levande landsbygder och kommer att synliggöras i det fortsatta utvecklingsarbetet – med insatser för ökad tillgänglighet, både för boende och fritid i vår fantastiska skärgård.

Service på landsbygderna ska öka och arbetstillfällen ska prioriteras. En handlingsplan för kommunal service på landsbygderna är i framtagande. För att främja lokal matproduktion har kommunen ökat sina inköp av lokalt producerad mat. De kommunala skolorna och förskolorna på landsbygden ska bevaras.

Nya utredningsuppdrag under planperioden 2026-2028

Utöver redan fattade beslutade utredningsuppdrag föreslår Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att utreda följande förslag under kommande år:

- Utred hur rekommendationerna från Luleå framtidsforum kan tillvaratas
- Friskvårdsmedel bör ses som en del av personalkostnaderna. 9,6 miljoner flyttas till finansförvaltningen, för senare ombudgetering till den nämnd som har kostnaden. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att föreslå kommunstyrelsen en fördelningsmodell för friskvårdsmedlen.
- Som en del i att stärka nämndernas i sitt arbete med utveckling och innovation i verksamheten decentraliseras delar av kommunstyrelsens resurser för detta. 9 miljoner tillskjuts finansförvaltningen från Kommunstyrelsens budget, för senare ombudgetering till den nämnd som kommer förfoga över resurserna. Kommunstyrelseförvaltningen får i uppdrag att förslå kommunstyrelsen en fördelning av medlen till nämnderna under hösten 2025.

Prioriteringar för nämnder och bolag

Kommunstyrelsen

Då kommunen står inför en stor omställning, krävs att många delar av kommunen förnyas sig och utvecklas samtidigt. Kommunstyrelsen ska i detta arbete leda, stödja och samordna nämnderna och de kommunala bolagens arbete. Arbetet med förbättra näringslivsklimatet behöver intensifieras i det nya näringslivsarbetet, med fokus på dialog och skapa samsyn med näringslivet om vägen framåt.

Kommunstyrelsen fortsätter leda arbetet med att utveckla Luleås landsbygder, bland annat genom en handlingsplan för kommunal service på landsbygderna. 1 miljon avsätts för att för att börja verkställa handlingsplanen.

Samhällsbyggnadsutskottet

I och med den gröna omställningen finns ett ökat intresse att bygga i Luleå kommun. För att underlätta detta har vi omorganiserat oss och upprättat ett samhällsbyggnadsutskott som ligger direkt under kommunstyrelsen. Vi gör det för att tydligare ta ansvar för helheten inom samhällsplanering. Det ska vara enklare att få tydlig politisk inriktning när det gäller planer och markförsäljning. Att få till en bra byggdialog och jobba nära alla företag som vill vara med och utveckla Luleå kommun är prioriterat för utskottet. För att lyckas med detta behöver vi fortsatt ha en effektiv planprocess som håller hög kvalitet. Vi vill kunna möjliggöra för industrins etableringar i Luleå kommun på bästa möjliga sätt och fortsatt bygga för ett hållbart Luleå.

Vi vill kunna möjliggöra för industrins etableringar i Luleå kommun på bästa möjliga sätt och fortsatt bygga för ett hållbart Luleå. En förstärkning av plan- och exploateringsverksamheten har genomförts och den satsningen kommer att fortsätta.

Räddningstjänst

Under planperioden skapas räddningstjänst i beredskap (RIB) i Sörbyarna, vilket innebär att medel för byggnation och drift avsätts i budget. Då Räddningsledningssystemet Räddsam Nord behöver förstärkas avsätts medel för det under hela planperioden. Räddningstjänsten behöver delta i arbetet med nya stadsdelar, tex Hertsöheden samt utvecklingen av Luleå industripark. Räddningstjänsten utreder tillsammans med andra intresserade kommuner en gemensam framtida organisation.

- RIB-station i Sörbyarna

Socialnämnden

Socialnämnden står inför stora utmaningar de kommande åren. Den största utmaningen på både kort och lång sikt finns inom kompetensförsörjningen, där olika aktiviteter genomförs med målet om att vara en attraktiv arbetsgivare och behålla kompetensen. Tidigare under mandatperioden påbörjades arbetet med att tillskapa ett Kompetenscentra som delfinansieras med medel från Europeiska socialfonden (ESF).

Genom att satsa på medarbetares kompetensutveckling ökar vi vår attraktion som arbetsgivare och säkerställer en god vård och omsorg. Inom planperioden är en av de viktigaste åtgärderna ett fortsatt arbete med kompetensförsörjningsplanen och utveckling av verksamheterna.

Antalet invånare över 80 år ökar. Det kommer att öka behoven av välfärdstjänster som sjukvård och äldreomsorg. Socialförvaltningen behöver därför stärka förmågan att omhänderta resurser och behov hos befintliga medarbetare ytterligare, för att säkra kompetensförsörjningen. Det kan bland annat ske genom systematiskt arbetsmiljöarbete, kompetensutveckling, digital omställning och att vara en arbetsplats man både söker sig till och stanna kvar i länge.

- Stärkt systematiskt arbetsmiljöarbete. Bland annat sker det genom en riktad budgetsatt arbetsmiljöinsatsning.

Barn- och utbildningsnämnden

Vi har stora demografiska utmaningar att hantera, med ett sjunkande födelsetal och sjunkande antal barn i förskolan. Vi har också nya skolfastigheter som ska tas i bruk med stigande hyreskostnader, parallellt som vi också har hyror för temporära modulbyggnader för skolverksamheten.

Vi har prioriterat att behålla förskolepersonal och de kommer att finnas i ett poolsystem. Därigenom tryggar vi anställningar för personalen, behåller kompetensen och får bättre förutsättningar för en viss kontinuitet i verksamheten. Vi ser att vi har stora pensionsavgångar åren som kommer och därför också viktigt att i möjligaste mån långsiktigt värna och behålla personal. Det är en prioriterad fråga. Att behålla kompetent personal har betydelse för en hög kvalitet i förskola och skola.

Under 2025 startas en resursskola. Det startas även skolsociala team i samverkan med socialförvaltningen. De verksamheterna kommer att fortsätta under 2026 och kommer att bidra till att skolan i Luleå är bra, oavsett vilka behov man har.

Hösten -26 står också den nya Hertsöskolan klar och tas i bruk. Den nya idrottshallen på Hertsön beräknas stå klar under senhösten -26. Tunaskolan byggs ut, och tillgodoser också en utökad verksamhet på den anpassade skolan och beräknas klar -27. Stadsöskolan står också på tur för renovering och tillbyggnad.

- Prioritera att behålla personal

Arbetsmarknad- och gymnasienämnden

Kompetensförsörjningen är vår tids stora utmaning - för att ge fler unga möjligheter att gå ett gymnasieprogram som leder direkt till arbete expanderar vi gymnasieskolan med en ny skolbyggnad i hjärtat av gymnasiebyn. Vårt breda utbud av utbildningar inom gymnasieskola och vuxenutbildning är en styrka för vår kommun. Vi fortsätter arbetet med att skapa trygghet och studiero, och stärka det kompensatoriska arbetet i Luleå Gymnasieskola.

För att hålla ett helhetsgrepp om utmaningen med arbetskraft i omställningen och välfärden arbetar vi för att öka inflyttningen och behålla fler studenter kvar efter examen, förbereder oss för att erbjuda fler beredskapsanställningar och håller i genomförd satsning på feriearbeten för våra unga. För att fler ska kunna ta sig in på arbetsmarknaden med språket som verktyg pågår ett aktivt arbete med att söka externa utvecklingsmedel för att stärka SFI.

- Ny byggnad för gymnasieskola

Kultur- och fritidsnämnden

Ett rikt kultur-, idrotts- och fritidsutbud är en grundpelare i ett attraktivt och välfungerande välfärdssamhälle, ett samhälle där olikheter ses som en styrka och där människor möts i meningsfulla sammanhang. Vi kommer att fortsätta att utveckla och stärka kultur- och idrottsområdet, i nära samverkan med professionella aktörer och civilsamhället. Barn och unga är vår högsta prioritet, men vi värnar också om ett brett och tillgängligt utbud för alla, genom hela livet.

Med en aktiv dialog med invånare och aktörer arbetar vi för att öka besöksattraktiviteten och vidareutveckla ett levande föreningsliv, starka kulturverksamheter och en idrottsrörelse som når både stad och landsbygd. Kultur och idrott ska fortsätta att stärkas för gemenskap, hälsa och hållbar samhällsutveckling. Som en del i detta arbete genomförs flera konkreta satsningar, såsom investering i en ny barn- och ungdomsbokbuss, ny idrottsyta vid Hälsans hus, investeringar för en tillgänglig skärgård samt ett utökat evenemangsstöd.

- Utökat Evenemangsstöd

Infrastruktur- och servicenämnden

Framtidens Luleå formas av modiga satsningar, omtanke om vår gemensamma miljö och en service som stärker varje invånare och företag. Vi bygger en kommun där enkelhet och tillgänglighet är självklarheter – med digitala tjänster som förenklar livet, snabbare service som skapar trygghet och nya arbetssätt som stärker dialogen och samarbetet mellan kommun och medborgare. Vi bygger och renoverar skolor, gruppboheter och förskolor under planperioden samtidigt som vi också ökar reinvesteringstakten i våra befintliga byggnader.

Vi fortsätter satsningar på reinvestering och nyinvestering i våra gator, vägar och gång- och cykelvägar. Bra skolvägar och en välutvecklad gång- och cykelinfrastruktur är tillsammans med satsningar på kollektivtrafiken, hörnstenar i vår satsning på en grönare och mer jämlik

kommun. Fortsatta satsningar på fossilfria fordon och utbyggd laddinfrastruktur bidrar till minskade koldioxidutsläpp. Genom att utveckla inkluderande mötesplatser, lek- och rekreationsmiljöer, skapar vi rum för gemenskap och livskvalitet i hela kommunen.

Skogen är en av våra viktigaste resurser – både som kolsänka och som plats för återhämtning och upplevelser. Med hyggesfritt skogsbruk och en ny skogspolicy sätter vi naturvärden och biologisk mångfald i centrum och möter därmed medborgarnas förväntningar. Tempot på reinvesteringar i vägar, broar och fastigheter behöver öka. 60 miljoner per år tillskjuts nämnden som investeringsmedel. De ökade driftkonsekvenserna för reinvestering på väg, bro, etc. avsätts från 2027 till nämnden. Driftkonsekvenserna för fastigheter avsätts till finansförvaltningen.

- Ökat tempo i reinvesteringar

Miljö- och byggnadsnämnden

Nämnden kommer fortsätta sitt arbete med pedagogisk myndighetsutövning för att främja bostadsbyggandet och tillväxten i vår kommun genom att öka tillgängligheten och att underlätta kontakten med vår verksamhet.

- Arbete med pedagogisk myndighetsutövning

LLT

Ett Luleå som växer till 100 000 invånare ställer stora krav på kollektivtrafiken. I majoritetens budget tar vi steg för att inte bara bibehålla utan även öka kollektivtrafikens andel av den totala trafiken i kommunen. Detta är det viktigaste steget för att skapa ett framtida trivsamt, tillgängligt centrum med ren luft, begränsade bullerstörningar och god tillgänglighet för alla oberoende av inkomst- eller funktionsvariation.

Under sommaren kommer ungdomar upp till 19 år åka avgiftsfritt i LLT:s linjenät. Under planperioden startas bygget av en ny bussdepå i Luleå. Genom denna investering får vi en modern depå med garage, verkstad och servicehall som innehåller de faciliteter, exempelvis laddinfrastruktur som krävs för en framtida fossilfri busstrafik i Luleå.

Lulebo

Lulebo har, som allmännyttigt bostadsbolag, en viktig roll i utvecklingen av Luleå kommun som bostadsort och attraktiv tillväxtkommun. Deras uppgift är att utveckla bostäder, bostadsområden och stadsdelar av god kvalitet samt att skapa hållbara och trygga miljöer där människor trivs och vill leva.

På grund av den rådande lågkonjunkturen och omvärldsfaktorer som påverkar ränteläget och inflationen, har bostadsmarknaden under det senaste året i princip stått stilla. Många markanvisningar har pausats eller förlängts. Vi i majoriteten tycker att det är otroligt viktigt att vi får igång bostadsbyggandet för att kunna klara av den gröna industrialiseringen som sker i vår kommun. Vi kan inte sitta och vänta på att det ska bli bättre tider och hoppas att

någon sätter igång och bygger bostäder. Därför har vi gett i uppdrag till Lulebo att fördubbla bostadsbyggandet. Det är viktigt att allmännyttan tar sitt ansvar när det råder lågkonjunktur i fastighets- och byggbranschen.

Lulebo fortsätter byggandet av lägenheter. Det pågår just nu produktion av 220 lägenheter som färdigställs under 2026. Lulebo har utrett förutsättningar för byggande i landsbygd, och planerar nu för det.

Förändringar jämfört med tjänsteförslag

I nedanstående tabell presenteras Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets förslag till förändring jämfört med tjänstemännens förslag till budget 2026-2028.

Driftsbudget

Till nämnd (tkr)	För	2026	2027	2028
Kommunstyrelsen	Decentralisering av resurser för utveckling och innovation	-9 000	- 9 000	-9 000
	Flytt av friskvårdsbidrag	-9 600	-9 600	-9 600
	Sänkt anslag för hållbart och växande Luleå	-3 000	-4 000	-4 000
KS/Räddningstjänsten	Räddningsledning	1 000	1 000	1 000
Arbetsmarknad- och gymnasienämnden	Generell ökning	12 000	10 000	10 000
Barn- och utbildningsnämnden	Generell ökning	32 000	25 000	25 000
Kultur- och fritidsnämnden	Generell ökning	2 500	2 500	2 500
Socialnämnden	Arbetsmiljösatsning	2 000	2 000	2 000
Infrastruktur- och servicenämnden	Generell ökning	8 000	8 000	8 000
	Ökat driftskostnader för reinvesteringar gata, broar		800	800
Miljö- och byggnadsnämnden	Generell ökning	500	500	500
Finansförvaltningen	Decentralisering av resurser för utveckling och innovation för vidarefördelning till nämnder	9 000	9 000	9 000
	Minska KS utvecklingsmedel	-5 000	-5 000	-5 000
	Flytt av friskvårdsbidrag för vidarefördelning till nämnder	9 600	9 600	9 600
	Ökade driftskostnader för reinvesteringar fastigheter		3 000	3 000
Utdelning från kommunföretag		50 000	25 000	0
Summa förändring jmf tjänstemännens förslag		0	-18 800	-43 800

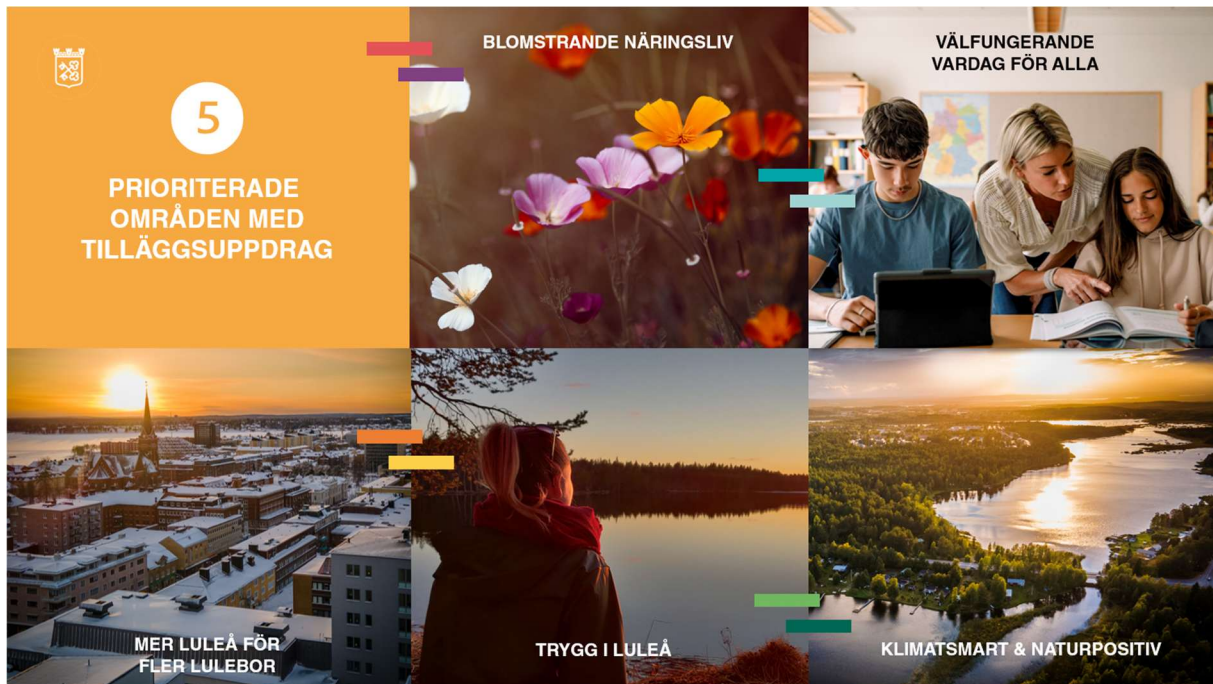
Investeringsbudget

Till nämnd		2026	2027	2028
Infrastruktur och Servicenämnden	Ökat tempo på reinvesteringar	60 000	60 000	60 000

Prioriterade områden och tilläggsuppdrag

Kommunkoncernen har fem prioriterade områden och tilläggsuppdrag på vår väg till visionen om framtidens Luleå 2040.

Luleå kommunkoncern ska i alla verksamheter inför 2026, med utgångspunkt i sina grunduppdrag, besluta om målsättningar för att bidra till kommunfullmäktiges prioriterade områden och tilläggsuppdrag.

Kommunstyrelsen leder och samordnar arbetet och ska via kommunledningsgruppen driva, koordinera, stödja och följa upp effekterna för återrapportering till kommunfullmäktige. I kommunstyrelsens kommunbidrag finns anslaget för ett hållbart och växande Luleå med syftet att skapa förutsättningar för kommungemensam utveckling av framtidens Luleå och förnyelsearbete inom de fem prioriterade områdena.

Kommunfullmäktiges prioriterade områden visar hur kommunen valt att gruppera insatser som vi tillsammans utför för att uppnå den politiska viljeinriktningen, kommunala och globala hållbarhetsmål samt utveckla verksamheten. Vi utgår från lagstiftning, extern styrning och våra styrande dokument. De prioriterade områdena med tillhörande effekter följs upp i delårsrapport och årsredovisning och måluppfyllelsen är en del vid bedömningen om kommunen uppnått god ekonomisk hushållning i verksamheten. De prioriterade områdena löper horisontellt genom organisationen, och här samverkar nämnder och bolag med utgångspunkt i den ansvarsfördelning som regleras i reglementen och ägardirektiv. Det kompletteras med initiativ som löser gemensamma utmaningar.

Välfungerande vardag för alla

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå kommunkoncerns välfärd och service ska ligga i nationell framkant.

Kommunkoncernen ska leverera service som bidrar till välfärd och gör att invånare kan ha en 100 procent fungerande vardag. Arbetet behöver göras **tillsammans** med de som bor, verkar och vistas i Luleå, så att det utgår från invånarnas behov och förväntningar, och säkerställer att de är **nöjda** med de tjänster och service som kommunen erbjuder.

Kommunkoncernen står också inför stora demografiska förändringar med en ökning av invånare över 80 år och en långsam tillväxt av arbetskraften. För att möta välfärdens ökade behov krävs ett strategiskt arbete med **kompetensförsörjning**. Inriktningen är att verka för:

- Ökad tillgång till kompetens genom breda rekryteringsvägar och en inkluderande arbetsmarknad
- Stärkt medarbetarskap genom utvecklingsmöjligheter och ett hållbart arbetsliv
- Hållbara arbetsplatser med effektivitet, kvalitet och innovation
- Effektivt ledarskap som stödjer och utvecklar medarbetarna
- Ökad möjlighet att arbeta längre genom ett hälsosamt och hållbart arbetsliv

Servicen behöver utvecklas på **resurseffektiva** sätt med **digitalisering, AI och ny teknik** som motor för förändrade beteenden och nya lösningar.

Mer Luleå för fler luleåbor

Det prioriterade områdets syfte är att möjliggöra industrins omställning i rätt takt och nå en hållbar tillväxt och samhällsomställning med kulturen som drivkraft. Inflyttningen till Luleå ska kunna öka och livet mellan husen ska utvecklas. Invånare ska känna sig delaktiga i samhällsomställningen och ha möjlighet att bidra.

Mer Luleå för fler Luleåbor handlar om att bygga vidare på de kvaliteter som gör att vi som redan är Luleåbor trivs här, att Luleå ska utvecklas på ett sätt som både nuvarande och framtida Luleåbor uppskattar.

Stora industrisatsningar pågår i norr och bidrar till en omställning som har en tydlig grön profil. Luleå kommun driver aktivt på för en **hållbar tillväxt och samhällsomställning i nationell framkant**. Samarbetet i regionen är avgörande för att klara omställningen och mycket kommer att handla om att skapa goda förutsättningar att bo och verka både i **stad och på landsbygd**.

I landsbygderna finns ett rikt näringsliv och ett aktivt civilsamhälle med många föreningar som bidrar till aktiviteter och gemenskap för stora och små. **Livskraftiga landsbygder** är viktiga för hela kommunens utveckling, attraktivitet och omställning till ett hållbart samhälle.

Kommunen behöver gemensamt med andra både planera och genomföra **utvecklad infrastruktur, verksamhetsområden samt olika bostadstyper och -områden**.

Förutsättningar som berör detta kan handla om **tillgång till mark**, se över **arbetssätt** från plan till genomförande och möjligheter till **riskdelning** mellan kommun och andra inblandande aktörer. Även de finansiella förutsättningarna är en utmaning.

Starka och utvecklade **mötesplatser** som är tillgängliga, inkluderande och kulturellt levande är centrala för att skapa ett samhälle där människor trivs och känner delaktighet, gemenskap och meningsfullhet. Kultur ska inte bara vara en upplevelse, utan ett sätt att delta i samhället och känna samhörighet. **Öppna och mångkulturella samhällen** präglas dessutom alltid av ett starkt kulturliv.

Invånares **delaktighet och inflytande** i lokala demokratiska processer och sammanhang behövs för att uppnå en hållbar samhällsomställning. Kommunens **kommunikation** med invånare har också betydelse för kunskapen och förtroendet för kommunen.

Trygg i Luleå

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå ska fortsätta att vara en trygg plats att leva och bo på. Kommunkoncernen ska stärka det lokalt brottsförebyggande arbetet, förhindra organiserad brottslighet och klara att hantera störningar i samhället.

Trygghet och säkerhet är ett paraplybegrepp för kommunkoncernens samlade arbete med **social hållbarhet med särskilt fokus på barn och skydd mot oönskade händelser**, det vill säga mot kriser, olyckor och brott som drabbar människor, egendom, miljö eller samhällsfunktion. Det är många aktörer inom och utom kommunen som verkar inom området som till exempel räddningstjänst, internt skydd, krisberedskap, socialtjänsten, miljö- och hälsoskyddsförvaltning, säkerhetsskydd, informationssäkerhet, folkhälsa och brottsförebyggande verksamhet.

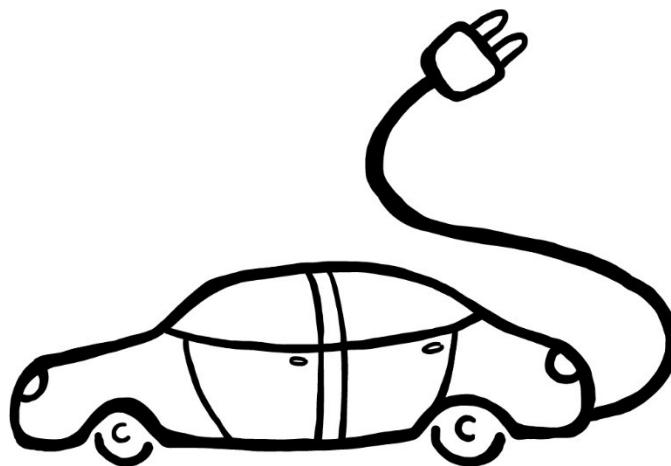
För Luleå handlar området om **lokalt brottsförebyggande arbete, förhindrande av organiserad (välfärds-)brottslighet men också om arbetet för säkerhet och beredskap** utifrån det geopolitiska läget som tillsammans skapar trygghet. **Landsbygderna** är viktiga i kommunens arbete för ökad självförsörjningsgrad av livsmedel, energi etcetera.

Klimatsmart och naturpositiv

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå ska vara klimatneutralt 2040, en hållbar förebild i samhällsomställningen och omhänderta naturens värden.

Tempot i omställningen för att minska den pågående globala uppvärmningen samt begränsa dess negativa konsekvenser behöver öka och därför planerar kommunen flera satsningar med en grön profil. **Samhällsplaneringen** ska styras mot en hållbar och fossilfri kommun. Luleå kommunkoncern arbetar med klimatfrågan främst genom att **minska klimatpåverkande utsläpp**, både i sina egna verksamheter och i Luleå som ort. Det handlar även om exempelvis att **bygga klimatsmart, hållbart och energieffektivt**, uppmuntra till **cirkulär ekonomi** och använda mer **förnyelsebar energi**. Höga natur och kulturmiljövärden präglar landskapet och bebyggelsen på **landsbygderna**. **Grönområden** som är tillgängliga i alla bostadsområden och **biologisk mångfald** på kommunens grönytor är en viktig del i framtidens Luleå.

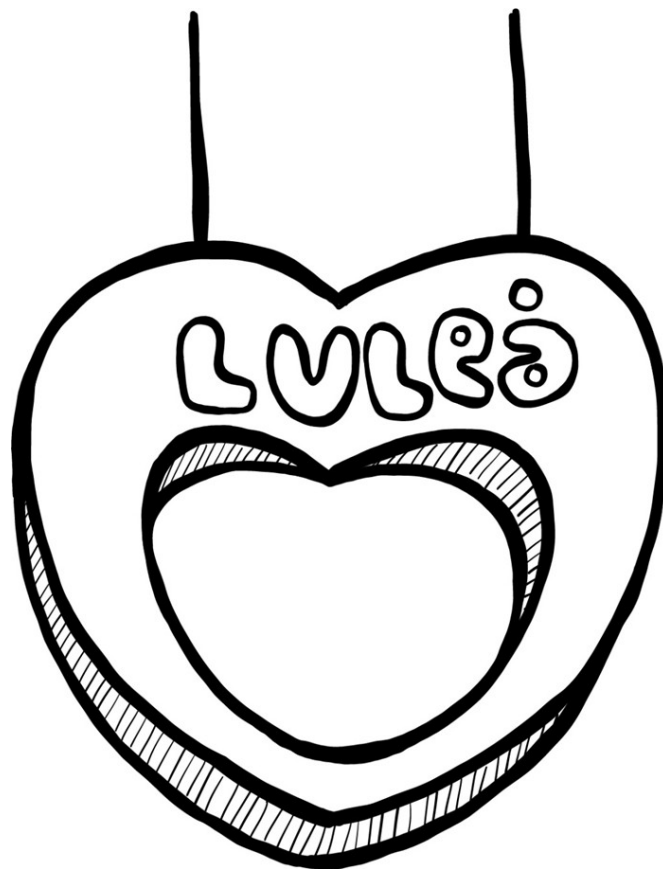
Blomstrande näringsliv

Det prioriterade områdets syfte är att Luleå kommun ska ge förutsättningar för ett starkt och växande näringsliv genom att främja ett gott företagsklimat, hög tillgänglighet och god service.

Kommunen har en mängd olika roller, till exempel som myndighet, servicegivare, kund och markägare. Företagarnas åsikter om kommunens **företagsklimat** är nära förknippade med hur de upplever att kommunen agerar. Det är speciellt viktigt när det handlar om **myndighetsutövning**. Serviceområdena **effektivitet**, följt av **kompetens** och **bemötande** har störst betydelse för företagarnas helhetsbedömning och avspeglar sig i ranking avseende företagsklimat. Och kraven för dessa ökar hela tiden.

Att **stötta företag som vill växa och/eller etablera sig** är en central del av arbetet för ökad tillväxt. Insatser och samverkan med aktörer på **landsbygden, besöksnäringen** och **samarbeten i regionala utvecklingsfrågor** är viktiga för utvecklingen av kommunen.

Introduktion till ekonomi och budget 2026–2028

En kommun ska varje år upprätta en budget. Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna (Kommunallagen 11 kap 5 §).

Kommunfullmäktige har 2025*, i enlighet med Kommunallagen 11 kap 1 §, fattat beslut om policy för ”God ekonomisk hushållning med tre långsiktiga finansiella mål.

**De finansiella målen har beslutats av Ksau den 5/5 2025 och kommer behandlas av kommunstyrelsen den 2 juni 2025 samt av kommunfullmäktige den 16 juni 2025.*

Uppföljning sker vid delårsrapport och årsredovisning.

Budget 2025–2027

Resultatbudget

Resultatbudgeten visar på ett positivt resultat för år 2026 med 60 miljoner kronor. År 2027 och år 2028 blir det budgeterade resultatet positivt med 65 miljoner kronor respektive 78 miljoner kronor. De beräknade resultatnivåerna i plan och budget 2026–2028 är under förutsättning att nämnderna klarar en budget i balans. Det ingår inte heller vinster eller förluster som uppstår vid försäljning av exploateringsfastigheter och mark, då det råder osäkerhet vilket år dessa kommer att infalla samt till vilket belopp.

Skatter och generella bidrag är beräknade enligt cirkulär 25:21 från Sveriges kommuner och regioner samt tillhörande skatteunderlagsprognos. Prognosen för befolkningsökning som används i modellen är +400 invånare år 2026, +450 invånare år 2027 samt +500 invånare år 2028 och framåt.

I budget planeras för en utdelning från Luleå Kommunföretag på 50 mkr 2026 och 25 mkr 2027. Beslut om utdelningen ska tas eller inte fattas av kommunstyrelsen i samband med delårsrapport 2 respektive år.

Resultatbudget (mkr)	År 2026	År 2027	År 2028
Nettokostnad	-5 702	-5 889	-6 071
Avskrivningar	-440	-462	-483
Verksamhetens nettokostnad	-6 142	-6 351	-6 554
Skatteintäkter	5 360	5 605	5 863
Generella statsbidrag	844	865	866
Verksamhetens resultat	62	119	174
Finansiella intäkter	73	51	28
Finansiella kostnader	-75	-105	-125
Årets resultat	60	65	78
Resultatets andel av skatter och statsbidrag	1,0%	1,0%	1,2%

Luleå kommun har ett långsiktigt finansiellt mål om att årsresultatets andel av skatt och statsbidrag ska vara minst 2 procent. I maj 2025 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att föreslå kommunfullmäktige att anta ny finansiella mål för kommunen. Kommunstyrelsen och kommunfullmäktige kommer att behandla de nya finansiella målen under juni månad. Det nya resultatmålet är satt till 1–3 procent av skatter och statsbidrag, detta budgetförslag följer förslaget till beslut men når inte det befintliga målet. För att uppnå 2 procent år 2026 krävs en effektivisering inom verksamheterna med drygt 60 miljoner kronor.

Med ett resultat på 1 procent kan kommunen delvis självfinansiera investeringar och därigenom hålla nere upplåningen. Målet beräknas till 1,0 procent (60 miljoner kronor) år 2026, 1,3 procent (84 miljoner kronor) år 2027 samt 1,7 procent (115 miljoner kronor), vilket innebär att målet om resultatnivå 1–3 procent uppnås under perioden.

Under kommande tre år planeras rivning och sanering av ett antal fastigheter. Kostnaderna är mycket svårbedömda fram tills att rivningsprocessen sätts igång och budgeteras inte. Dessa kostnader uppskattas till 110 miljoner kronor 2026 och 21 miljoner kronor 2027, men utfallet kan bli högre eller lägre. Det avser gamla brandstationen i centrum (Bävern), respektive Gammelstad samt Trekanten. Det finns även ett antal fastigheter där rivning kommer att genomföras men kostnaderna har ännu inte kunnat uppskattas. Det avser Stadsöskolan, Öhemsskolan, Mariebergsskolan och hyreshus i Antnäs.

Försäljningsintäkter av exploateringsfastigheter, anslutningsavgifter VA och investeringsbidrag är inte medräknade i det budgeterade resultatet, detta eftersom det råder osäkerhet vilket år dessa kommer infalla samt till vilket belopp. Totalt uppskattas intäkter om 196 miljoner kronor 2026, 391 miljoner kronor 2027 och 336 miljoner kronor 2028.

Balansbudget

Balansbudgeten visar kommunens beräknade tillgångar samt eget kapital och skulder vid utgången av respektive år.

Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten visar kommunens beräknade finansiella flöden under perioden 2026–2028. Tabellen nedan visar att det krävs en nettoupplåning på 2 447 miljoner kronor, för perioden 2026–2028, för att säkerställa kassaflödet.

Kassaflödesbudget (mkr)	År 2026	År 2027	År 2028
Årets resultat	60	65	78
Justering för avskrivningar	440	462	483
Justering för förändring avsatt till pensioner	13	19	22
Justering för rörelsepåverkande förändringar övriga avsättningar	0	0	0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	0	0	0
Förändring EK			
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	513	546	582
Minskning/ökning förråd m.m.	0	0	0
Minskning/ökning kortfristiga fordringar	0	0	0
Minskning/ökning långfristiga fordringar	0	0	0
Minskning/ökning övriga kortfristiga skulder (exkl. checkräkning och skuld bolag)	0	0	0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	513	546	582
Investeringar i materiella	- 1 407	-1 505	-1 401
- Försäljning	50	50	50
Investeringar i finansiella	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-1 303	-1401	-1 297
Förändring upplåning (checkkredit och lån)	764	912	771

Driftbudget

För beräkningen av nämnders budget används flera utgångspunkter och antaganden som de finansiella målen, befolkningsprognosen, demografisk kompensation, utvecklingen av pensioner, löner, skatter och statsbidrag m.m. Samtliga nämnder samt KS/ kollektivtrafik har fått kompensation för prisuppräknings enligt index från SKR. Nämnderna har även fått kompensation för höjning av internränta till 2,75 procent (2,5 fg år), samt avdrag för sänkning av personalomkostnadspåslaget 40,66 procent (41,39 fg år).

Anslag för löneöversyn finns inom finansförvaltningen och överförs till nämnderna när översynen är klar. Anslaget baseras på konjunkturlönestatistik. År 2025 görs en omvärldsanalys för att jämföra lönenivåer med andra kommuner och regioner samt en lönekartläggning enligt diskrimineringslagen. Förvaltningarnas behov av löneökningar och fackliga yrkanden inhämtas också. Resultatet kan leda till satsningar på vissa yrkesgrupper och en uppdaterad lönepolitisk handlingsplan.

I mars har budgetförutsättningar skickats ut till nämnderna vilka i sin tur har tagit fram och beslutat om konsekvensbeskrivningar utifrån förutsättningarna. Nämndernas totala behov uppgår till 118,5 miljoner kronor år 2026. Av behoven finns följande omhändertaget i budgeten:

- RIB-station som beslutats av kommunfullmäktige
- Lokalvård och vaktmästare. De senaste årens inflation har fått till följd att dessa verksamheter inte kunnat öka sina intäkter i samma takt som kostnaderna ökat. Eftersom en översyn ska göras om verksamheten ska fortsätta att vara en resultatenhet eller ej läggs tillskottet på finansförvaltningen i avvaktan på beslut.
- Underskottstäckning som beslutats av kommunfullmäktige, för Nordiskt flygteknikcentrums verksamhet som övergår till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen.
- Skolstruktur, nybyggnation Hertsöskolan enligt beslut av kommunfullmäktige
- Införande av objektsekonomi för att få rätt hyresnivå på respektive fastighetsobjekt samt att möjliggöra reinvesteringar för 150 miljoner kronor årligen.

I respektive nämnds kommunbidrag finns även följande poster inräknade:

KS/Kommunstyrelseförvaltningen

- ✓ Tillägg enligt volymmodell 0,4 mkr från år 2026
- ✓ - Decentralisering av resurser för utveckling och innovation, - 9 mkr från 2026.
- ✓ - Flytt av friskvårdsbidrag, -9,6 mkr från 2026.
- ✓ - Sänkt anslag för hållbart och växande Luleå, - 3 mkr 2026, - 4 mkr från 2027.

KS/Räddningstjänst

- ✓ Införande av objektsekonomi 1,5 mkr från år 2026
- ✓ RIB-station, 5 mkr år 2026, 5,7 mkr år 2027, 10 mkr år 2028
- ✓ - Förstärkt räddningsledning, 1 mkr från 2026

Barn- och utbildningsnämnden

- ✓ Avdrag för PO-sänkning till fristående aktörer -0,4 mkr från år 2026

- ✓ Avdrag enligt demografimodell, -17,5 mkr år 2026, -36,0 mkr år 2027, -41,6 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi, förskolor 6 mkr samt grundskolor 8,2 mkr från år 2026
- ✓ Forskarskolan 1,2 mkr år 2027 och framåt
- ✓ Skolstruktur Hertsöskolan 6,4 mkr år 2026, 12,7 år 2027 och framåt
- ✓ Hertsöskolan, engångskostnad för flytt 2 mkr år 2026
- ✓ - Generellt ökning av budget 32 mkr 2026, 25 mkr från 2027.

Arbetsmarknads- och gymnasienämnden

- ✓ Avdrag för PO-sänkning till fristående aktörer -0,2 mkr från år 2026
- ✓ Avdrag enligt demografimodell, -2,2 mkr år 2026, -0,8 mkr år 2027, -9,9 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi, gymnasiet -5,6 mkr samt amf -0,3 mkr från år 2026
- ✓ - Generell ökning av budget 12 mkr 2026, 10 mkr från 2027

Kultur- och fritidsnämnden

- ✓ Införande av objektsekonomi, -6,7 mkr från år 2026
- ✓ - Generell ökning av budget 2,5 mkr från 2026

Socialnämnden

- ✓ Tillägg enligt demografimodell, 41,6 mkr år 2026, 75,3 mkr år 2027, 112,6 mkr år 2028
- ✓ Införande av objektsekonomi 3,9 mkr från år 2026
- ✓ - Arbetsmiljösatsning, 2 mkr från 2026

Infrastruktur- och servicenämnden

- ✓ Tillägg enligt volymmodell, 10 mkr år 2026, 18,8 mkr år 2027, 34,7 mkr år 2028
- ✓ - Generell ökning av budget 8 mkr från 2026
- ✓ - Ökade driftskostnader för ökat tempo i reinvesteringar på gata, bro, etc 0,8 mkr från 2027.

Miljö och byggnadsnämnden

- ✓ - Generell ökning av budget 0,5 mkr från 2026

KS/Finansförvaltningen

- ✓ Lönerevision 3,4% från år 2026
- ✓ Skolstruktur driftkostnader 49,3 mkr från år 2027
- ✓ Underskottstäckning för Nordiskt flygteknikcentrums verksamhet som övergår till arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen. 2,0 mkr år 2026 tom 2028
- ✓ Återställning av deponi, 10 mkr år 2026
- ✓ Lokalvård och vaktmästare, 4,5 mkr från år 2026
- ✓ - Ökade driftskonsekvenser för reinvesteringar i fastigheter, 3 mkr från 2027
- ✓ - Sänkt anslag i KS utvecklingsmedel -5 mkr från 2026
- ✓ - Friskvårdsmedel för vidare fördelning till nämnder, 9,6 mkr från 2026
- ✓ - Decentralisering av resurser för utveckling och innovation för vidare fördelning till nämnder 9 mkr från 2026.

Driftbudget 2026-2028 (tkr)

	År 2026	År 2027	År 2028
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	262 181	265 104	270 069
KS/Räddningstjänst	84 713	86 598	92 251
KS/Kollektivtrafik	184 788	189 973	194 758
Arbetsmarknads- och gymnasienämnd	477 027	477 700	475 190
Barn- o utbildningsnämnd	1 904 593	1 894 538	1 907 043
Kultur o fritidsnämnd	395 164	402 060	408 841
Socialnämnd	2 220 974	2 280 371	2 335 332
Infrastruktur- och servicenämnd	421 171	444 549	467 228
Miljö- och byggnämnd	31 640	31 835	32 444
Kommunrevisionen	3 242	3 306	3 373
Valnämnd	4 138	1 691	1 725
Överförmyndarnämnd	12 661	12 867	13 075
Summa nämnderna	6 002 290	6 090 592	6 201 330

Kommunövergripande anslag

De kommunövergripande anslagen inom finansförvaltningen med en budget på 18,6 miljoner kronor år 2026, 18,1 miljoner kronor år 2027 och år 2028 föreslås slås ihop till ett gemensamt anslag, benämnt KS utvecklingsmedel. Detta syftar till att möjliggöra en mer flexibel och effektiv användning av anslagen. Genom att samla medlen i ett enda anslag kan resurserna utnyttjas optimalt och fördelas av kommunstyrelsen.

I Kommunfullmäktiges oförutsedda finns medel för Forskarskolan på 1,2 mkr överförd till barn- och utbildningsnämndens kommunbidrag år 2027 och framåt.

Kommunövergripande anslag (mkr)			
Anslag som överförs till KS utvecklingsmedel	År 2026	År 2027	År 2028
Näringslivsfrämjande åtgärder	7,2	7,2	7,2
Strategiska utvecklingsinsatser, sociala investeringar och folkhälsoinsatser	9,7	9,7	9,7
Kommunstyrelsens oförutsedda	0,5	0,5	0,5
Kommunfullmäktiges oförutsedda	1,2	0,7	0,7
Totalt anslag som överförs till nytt anslag: KS utvecklingsmedel	18,6	18,1	18,1
Majoritetens förändring	-5	-5	-5
Totalt anslag för KS utvecklingsmedel	13,6	13,6	13,6

Investeringsbudget

Norra Sverige och Luleå kommun har idag en central roll i den globala omställningen, mycket tack vare de förhållanden som råder i regionen. Det finns ett behov av utveckling inom många områden exempelvis utifrån industrins gröna omställning, vilket kommer

innebära nya infrastrukturer för väg, sjöfart, järnväg och kraft, och betydande insatser från flera samhällsaktörer. Den gröna omställningen kräver även en stor inflyttning för att möta behovet av arbetskraft och att fler ska leva och verka inom kommunen. För att lyckas med inflyttning behövs investeringar i till exempel nya bostadsområden, men också i skolor, parker och annat som gör det attraktivt att leva i ett växande Luleå på väg mot 100 000 Lulebor. Luleå kommun väljer att göra en stor satsning på barn och unga under planperioden, i form av exempelvis skolbyggnader, idrottsytor, lekplatser och skolvägar. Även satsning mot äldre och personer med funktionsnedsättning finns inom planperioden så som ett nytt vård- och omsorgsboende och gruppboenden.

Tidigare politisk inriktning att alla beslut klimatsäkras samt målet om klimatneutralitet innebär att investeringar som leder till minskad klimatpåverkan eller är ett led i klimatanpassning behöver prioriteras. Ökade avskrivningar och eventuella ökade räntekostnader tillsammans med en trolig befolkningsökning, kommer att belasta driftsbudgeten ytterligare framgent. Att finansiera investeringar med lån innebär på sikt ökade finansiella kostnader. Sammantaget innebär detta att investeringstakten fortsatt kommer att vara hög under de kommande åren, och i och med det även att kommunen behöver arbeta med att hitta fler sätt och nya samverkansformer för att finansiera behoven. För att investeringar till exempel ska kunna lösa fler utmaningar samtidigt är innovativt synsätt, samverkan mellan aktörer, arbete med testbäddar och omtanken om medborgare central.

Utgångspunkterna för investerings- och exploateringsbudget för 2026–2028 visar planeringen kopplade till olika byggnader och anläggningar, flera delar bygger på tidigare fattade beslut. Den genomsnittliga investeringsnivån för perioden motsvarar cirka 24 procent av intäkterna (skatter och stadsbidrag).

Respektive nämnd tar beslut om vilka investeringar som ska genomföras, men utförandet av investeringarna ansvarar infrastruktur- och servicenämnden till största delen för.

Större investeringar som prioriteras 2026–2028

Skattefinansierade investeringar 3 801 miljoner kronor

- Exploatering av nya arbetsplatsområden på Hertsöfältet/Svartön, Ektjärn, Rutvik Södra, Storporsön, Kyrkåkra och Sunderbyn (Lassevallen), nytt bostadsområde Hertsöheden, Bävern, Rutvik, Sunderbyn, Riga samt fortsatt utbyggnad av bostadsområdet på Kronandalen.
- Avsatt medel under perioden för skolstruktur inklusive sporthallar och övriga ytor, tex ny idrottshall vid Hälsans hus.
- Avsatt medel för nya gruppboenden samt vård och omsorgsboenden.
- Ökat tempo på reinvesteringar av fastigheter
- Ökat tempo på reinvesteringar av gator, vägar, belysning, gång- och cykelvägar
- Nyinvestering i gång- och cykelvägar
- Avsatt medel för säkerhetsåtgärder
- Avsatt medel för ny bussdepå

VA-verksamhetens investeringar 1 004 miljoner kronor

- Fortsatta investeringar för vatten och avlopp: Östra länken, Råneå, Luleå-Boden, Uddebo, Lövsjär, Porsön, Antnäs/Alvik och Bensbyn samt reinvesteringar i verk och nät.

Budgeterad resultatnivå och behovet av investeringar innebär för perioden 2026–2028 en beräknad nyupplåning på cirka 2 433 miljoner kronor.

Tabellerna nedan visar fördelningen i investeringsbudgeten, tkr

Investeringsbudget	Investeringsbudget efter förändring		
	År 2026	År 2027	År 2028
KS/Kommunstyrelseförvaltningen	319 900	397 900	374 200
KS/Räddningstjänst	9 400	12 450	33 115
Arbetsmarknads- och gymnasienämnd	1 600	1 600	1 600
Barn- o utbildningsnämnd	114 300	178 300	190 800
Kultur o fritidsnämnd	21 250	38 450	70 200
Socialnämnd	59 000	59 000	186 000
Valnämnd	300	300	300
Miljö- och byggnämnd	500	500	500
Infrastruktur- och servicenämnd	698 050	594 600	437 100
Summa investeringar , skattefinansierade	1 224 300	1 283 100	1 293 815
Infrastruktur- och servicenämnd, VA-verksamhet	339 150	389 150	263 350
Summa investeringar nämnderna	1 563 450	1 672 250	1 557 165

Begreppsförklaringar

- Exploatering är insatser för nya bostadsområden och arbetsplatsområden med tydlig koppling till befolkningsutvecklingen.
- Verksamhetsanpassningar är för att möta förändrade behov i kommunens verksamheter.
- Nyinvesteringar är för nya satsningar i befintlig infrastruktur. Reinvesteringar är för investeringar i befintliga anläggningar och utrustning för att säkerställa funktionen och bevara värdet på kommunens infrastrukturer.

De kommunala bolagens ekonomiska sammanställning

Resultat efter finansiella poster, tkr

Bolag	År 2026	År 2027	År 2028
Luleå Kommunföretag AB	33 867	33 405	42 126
Luleå Energi AB, koncern	124 025	152 733	166 386
Luleå Hamn AB	-72 562	-101 430	-144 243
Luleå Lokaltrafik AB	-1 000	0	0
Luleå Miljöresurs AB	7 500	5 000	5 000
Lulebo AB	20 297	11 464	1 169

Bolagen har inte hunnit besluta om budget för perioden, men enligt ovanstående prognoser är det främst Luleå Kommunföretag AB och Luleå Energi-koncern som avviker positivt jämfört med budget 2025. Luleå kommunföretag AB planerar att ta utdelningar från bolagskoncernen under 2026-2028 motsvarande utdelningspolicyn och beräknar därmed högre resultat under perioden jämfört med 2025. Luleå Energi-koncern planerar att förbättra sitt resultat för åren 2027-2028, utifrån prisjusteringar för fjärrvärme och elnät samt av ökade

anslutningsintäkter för elnätskunder. Luleå Hamn AB fortsätter med tunga investeringar inför framtiden kopplat mot den gröna omställningen, vilket medför stora resultatförluster för 2026–2028. Dessa prognoser arbetas dock kontinuerligt med för att minskas, bland annat ses intäktssidan över och det pågår ett arbete med att se över hanteringen av räntekostnader. Försiktighetsprincipen har använts för att inte visa för bra resultat utifrån de osäkerheter som fortfarande finns kring den nya verksamheten. Lulebo AB har ett prognostiserat försämrat resultat för åren 2026–2028. Även de planerar att genomföra stora investeringar kommande år utifrån det nya ägardirektivet om ökad nyproduktion, men de kommer även att genomföra ROT för att minska underhållsskulden. Övriga bolag planerar att resultatmässigt ligga på ungefär samma nivå som budget 2025.

Investeringsvolym, tkr

Bolag	År 2026	År 2027	År 2028
Luleå Kommunföretag AB	-	-	-
Luleå Energi AB, koncern	292 000	517 000	1 018 000
Luleå Hamn AB	502 989	797 184	1 434 190
Luleå Lokaltrafik AB	80 050	77 075	80 435
Luleå Miljöresurs AB	180 000	90 000	90 000
Lulebo AB	393 000	465 000	665 000
Summa	1 448 039	1 946 259	3 287 625

De största planerade investeringarna under 2026-2028 är att Luleå Hamn AB fortsätter med projekten Malmporten och Framtidens hamn för den gröna omställningen. Lulebo AB fortsätter att genomföra ROT- och underhållsprojekt på sina fastighetsbestånd samt fortsätter med nyproduktion av lägenheter. Luleå Energi-koncern fortsätter att investera i fjärrvärmenätet och omställning kring systemet. I slutet av perioden planeras även nya elnätsanslutningar till Luleå industripark samt grön konvertering av hetvattencentral. Luleå Miljöresurs AB investerar främst i nya kärl/behållare och insamlingsfordon utifrån nya krav på insamling samt ombyggnation på Storheden. Luleå Lokaltrafik AB planerar att investera i nya bussar och i befintliga fastigheter för att bibehålla driften i verksamheten.

Finansiell analys av budgeten

Budgeten i förhållande till de långsiktigt finansiella målen

Årsresultatets andel av skatteintäkter och statsbidrag ska uppgå till minst 1-3 % Resultaten under 2026, 2027 och 2028 har budgeterats till 60 miljoner kronor (1,0 %), 84 miljoner kronor (1,3 %) respektive 115 miljoner kronor (1,7 %). Det innebär att målet kommer att nås under planperioden 2026–2028.

Soliditeten ska vara minst 55 %

Under 2026–2028 kan investeringarna endast till mindre del finansieras med egna medel vilket medför en ökad nyupplåning om 710 miljoner kronor år 2026, 840 miljoner kronor år 2027 och 680 miljoner kronor år 2028. Soliditeten som i 2024 års bokslut uppgick till 64 procent beräknas vid 2027 års slut uppgå till 55 procent. År 2028 bedöms soliditeten understiga 55% vilket beror på det fortsatt höga behovet av investeringar. Fram till år 2027 bedöms målet uppnås, från år 2028 behöver resultatnivåerna ökas eller investeringsnivåerna sänkas för att uppnå målet 55% soliditet.

Respektive nämnds budgetavvikelse ska vara noll eller positiv

Lika viktigt för god ekonomisk hushållning är ett effektivt och ändamålsenligt användande av kommunens resurser i verksamheten och att resurserna är rätt anpassade utifrån de demografiska förutsättningarna. Det ställs allt högre krav på kommunens verksamheter, verksamheter ska bedrivas med god kvalitet och ett effektivt resursutnyttjande. Vissa verksamheter genomgår stora förändringar så som demografiska förändringar, konkurrensutsättning, förändrade målgrupper samt en efterfråga som ökar snabbare. Målet är att budgetavvikelse ska vara noll eller positiv för respektive nämnd.

Balanskravsutredning

Det lagstadgade balanskravet är en resultatmässig miniminivå som innebär att årets totala intäkter måste vara högre än de totala kostnaderna. Om ett underskott uppstår efter balanskravsutredning så måste detta kompenseras med överskott inom en treårsperiod. Vid beräkning av balanskravsresultatet ska vissa resultatposter inte tas med, exempelvis realisationsvinster på anläggningstillgångar.

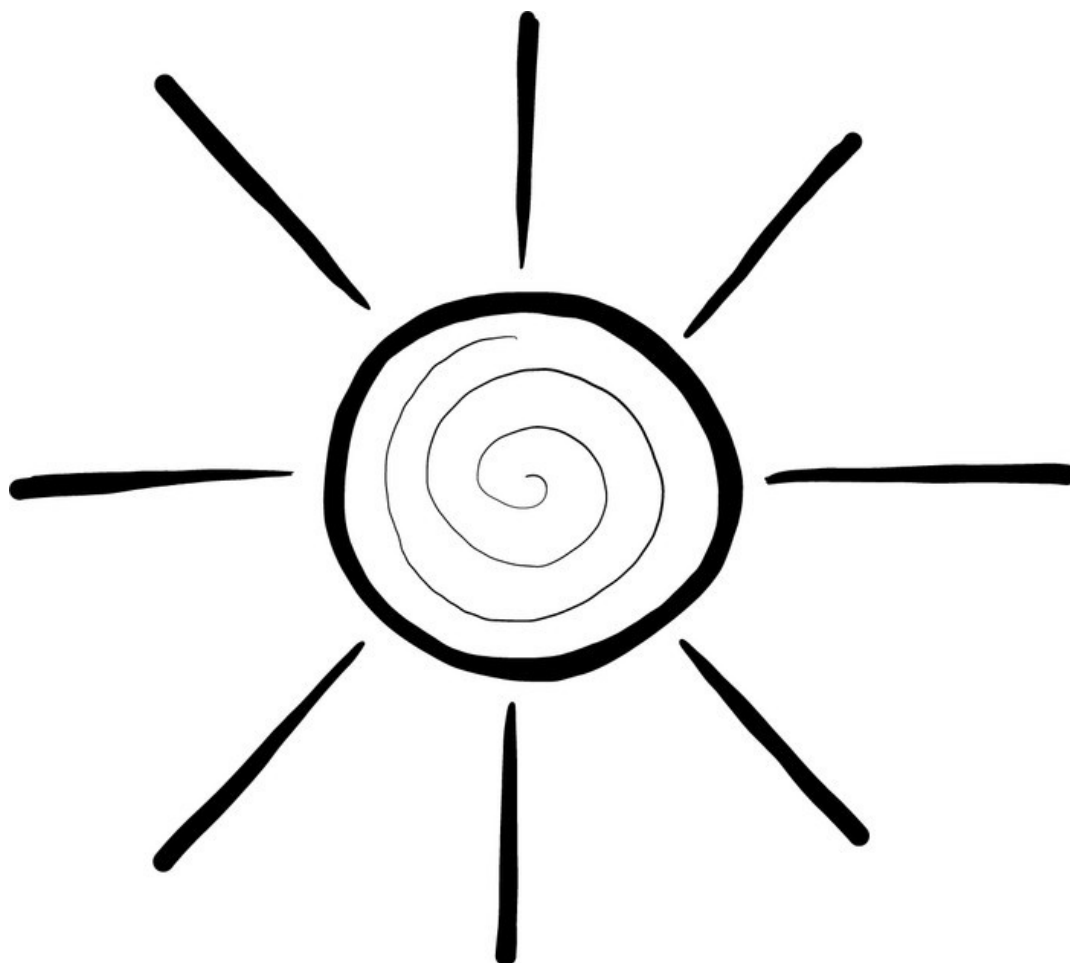
Från år 2025 gäller den nya så kallade resultatreserven (RER) och resultatutjämningsreserven (RUR) kommer fasas ut under en tioårsperiod. Eftersom reglerna gäller från och med räkenskapsåret 2024 var därmed första året med möjlighet till reservering av medel till RER i bokslutet 2024. För RUR däremot så var det i bokslut och årsredovisning för 2023 sista gången kommunen hade möjlighet att reservera medel. Disponering av medel från RUR kommer att kunna göras fram till 2033, på samma sätt som tidigare med utgångspunkt i "att utjämna intäkter över en konjunkturcykel". Luleå kommun kommer att utarbeta nya riktlinjer för resultatreserv, RER.

Luleå kommuns RUR uppgick vid utgången av 2024 till 1 246 miljoner kronor.

Medel från RUR kan användas om två kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt Sveriges kommuner och regioners beräkningar)
- Balanskravsresultatet är negativt

Medel i RER kan disponeras för att täcka hela eller delar av ett negativt balanskravsresultat. Medel i RER ska användas för att uppnå en god ekonomisk hushållning d.v.s. med större flexibilitet än RUR. Luleå kommun reserverade 58 miljoner kronor för år 2024. Då resultatet är positivt under samtliga år under planperioden bedöms inte RUR eller RER behöva nyttjas.

Årets planerings- och budgetprocess

Analys och rapporter som underlag

Planeringsprocessen inför 2026–2028 startade med underlag i form av exempelvis RISE omvärldsrapport, uppföljning av övergripande mål till 2040 (närvärld) och redovisning av resultat i årsredovisningen (invärld).

I mars presenterade nämnder och bolag, vid tre halvdagskonferenser, resultat föregående år samt en framåtblick och syn på utmaningar inför 2026–2028.

Under mars och april har en strategisk grupp för investeringar prioriterat bland de gemensamma behoven inom kommunorganisationen.

I mars och april genomfördes Luleå Framtidsforum 2025, där en slutrapport med rekommendationer togs fram.

Förutsättningarna är klara

I mitten av mars fastställde kommundirektören budgetförutsättningar till verksamheterna. Nämnderna beslutade sedan under april om konsekvensbeskrivningar av budgetförutsättningarna 2026–2028.

Utkastet är tillgängligt och blir ett förslag

I slutet på april träffades förvaltningsdirektörer och vd:ar för samordning. Utkastet har behandlats av kommundirektörens ledningsgrupp. Därefter har det i mitten av maj presenterats för samtliga politiska partier i fullmäktige. Underlag som stöd till de politiska grupperna delgavs i samband med det.

Förslag till Mål och budget

Beredning vid kommunstyrelsens arbetsutskott och kommunstyrelse i juni.

Mål och budget är klar

Kommunfullmäktige fastställer Mål och budget med plan i slutet på juni. Efter beslutet ska nämnder och styrelser påbörja verksamhetsplanering.

Hösten

Dialoger mellan kommunstyrelse och nämnder/bolagsstyrelser. Samordningsdag för förvaltningsdirektörer och vd:ar. Ärenden om ägardirektiv till bolag.

§ 165

Infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025

Ärendenr 2024/966-2.4.0.1

Infrastruktur- och servicenämndens beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att godkänna driftbudget 2025.

Rserverationer

Anette Asplund (KD), Matti Björk (M), Hans Å Strandberg (M), Mikko Timonen (C) och Bo Larsson (-) reserverar sig mot beslutet.

Sammanfattning av ärendet

Ekonomikontoret skickade den 11 mars ut budgetförutsättningar med förslag till preliminära driftramar samt investerings- och exploateringsramar för åren 2025–2027. Samtliga nämnder fick i uppdrag att kommentera konsekvenser av de preliminära budgetramarna och infrastruktur- och servicenämnden beslutade 2024-04-25 § 12 att godkänna konsekvensbeskrivningen avseende nämndens preliminära budget 2025–2027.

Konsekvensbeskrivningarna meddelades kommunstyrelsen och utgjorde en grund för den plan och budget som beslutades av kommunfullmäktige 2024-06-18 § 113.

Efter beslut om plan och budget 2025–2027 ska nämnder och styrelser ta fram slutlig version av verksamhetsplan med fördelning av kommunbidraget inom olika verksamheter för det kommande året. Infrastruktur- och serviceförvaltningen har utifrån kommunfullmäktiges beslut samt infrastruktur- och servicenämndens beslut om investeringsramar 2024-09-26 § 102 tagit fram ett förslag på fördelning av driftbudget för infrastruktur- och servicenämndens avdelningar och även beaktat de ombudgeteringar som beslutats om under hösten/vintern.

Kommentar till driftbudgetramar 2025

I infrastruktur- och servicenämndens kommunbidrag för år 2025 ingår sedvanliga uppräknings för lönerrevision (ca 5 mkr för år 2024), volymmodell gällande kapitalkostnader, drift och skötsel för nya exploateringsytor (ca 9 mkr) samt generella prisuppräknings (ca 6 mkr). Inför 2025 sänks personalomkostnadspåslaget från 45,75 % till 41,39 % vilket påverkar ramarna och

budgeten sänks med ca 4 mkr då kostnaderna också kommer att minska. Internräntan ligger oförändrad från år 2024 på 2,5 %.

Infrastruktur- och servicenämnden har också erhållit budgetförstärkningar för kostnader gällande multikortet med 3,6 mkr samt att nämnden kompenserats för den höjda IT-avgiften inför 2025 (med 3,8 mkr), vilket alla nämnder kompenserats för. Den tillfälliga budgetförstärkningen för Hertsöskolans moduler (11 mkr år 2025) har räknats om för år 2026 och 2027 i takt med att skolan och idrottshallen färdigställs.

Generellt tillskott 2025

Till de sedvanliga kommunbidragen samt ombudgeteringar som beslutats under hösten/vintern finns det också generella tillskott om 15,3 mkr där 8 mkr är tillfälliga budgetförstärkningar för 2025. Det återstår också från år 2024 att besluta om en permanent budgetförstärkning på 4 mkr som ska fördelas 2025 och framåt. Se bilaga för förslag till fördelning av de generella tillskotten 2025 och den permanenta budgetförstärkningen från 2024.

Trots utökad driftram till 2025 och extra generella tillskott kommer kostnaderna i vissa verksamheter inom infrastruktur- och serviceförvaltningen öka i än större takt. Dels beror det på att intäktsökningarna för många av nämndens resultatenheter inte täcker kostnadsökningar för material, löner och tidigare års ökningar för interna personalomkostnadspålägg. Dels beror det också på att de verksamheter som tidigare år varit ofinansierade fortfarande finns kvar. Till detta har vissa kommunbidragsverksamheter som har inköpstunga verksamhetsområden fortsatt påverkan från de stora prisökningar som skett under de senaste åren.

De ofinansierade verksamheterna som finns kvar är järnvägsinfrastruktur och kombiterminal om ca 2,4 mkr och kostnader för enskilda vägar som beräknas ge ett underskott för 2025 på ca 3,5 mkr mot budget. Det beror på utökade åtgärder på trummor och broar, något som är utöver det planerade underhåll som årligen ryms inom budgeten på ca 5,5 mkr (2025).

För sektionerna Fastighetsförvaltning, Verksamhetsnära service, IT-drift samt IT-utveckling, som alla är resultatenheter, är prisökningarna påtagliga. Kostnadsökningar för volymökningar i antalet användare, nya avtal, lokalhyror, löner och interna personalomkostnadspålägg som tidigare år ökat i högre takt än vad kunderna har erhållit i budget för att kunna betala för leder till att underskott finns inbyggt i ekonomin redan vid ingången av det nya året. För IT-drift och IT-utveckling har alla nämnder inför 2025 erhållit utökad budget för resultatenhetens ökade kostnader (26,4 mkr) enligt det behov som lämnades in av infrastruktur- och servicenämnden i april (i konsekvensbeskrivningen).

För resultatenheterna vaktmästarservice och lokalvård, där intäkterna (indexökningar) inte ökat i samma takt som kostnaderna, ger differensen mellan kostnader och intäkter ett underskott om ca 5 mkr 2025.

Inom fastighetsverksamheten är det främst utmaningar för kostnader kring lokalbanken som har ökat de senaste åren och bedöms inför 2025 ligga betydligt högre än det kommunbidrag som infrastruktur- och servicenämnden erhåller årligen om 7,7 mkr. Bortsett från lokalbanken bedöms intäkter för lokalhyror täcka verksamhetens kostnader under år 2025, men för åren 2026 och 2027 behöver indexuppräknningen som årligen ökar hyrorna öka väsentligt för att kunna hantera underhållskostnader och hålla efter underhållsskulden. Reinvesteringarna om 150 mkr/år kommer således att behöva ses över om indexindexet ökas från nuvarande nivå 1,5 %/år.

För förvaltningen innebär underskotten i ekonomin en stor utmaning då behovet av service till övriga förvaltningar är stort. Infrastruktur- och serviceförvaltningen står inför att tvingas minska på personalkostnaderna 2025 om inte andra nämnder erhåller budgetförstärkningar för att kunna betala för sina tjänster.

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott har 2024-12-05 § 58 beslutat föreslå infrastruktur- och servicenämnden besluta att godkänna driftbudget 2025.

Sammanträdet

Infrastruktur- och serviceförvaltningen föredrar ärendet.

Ordföranden (V), Madelene Rydehäll (S) och Siw Ahlfort (MP) föreslår bifalla arbetsutskottets förslag.

Anette Asplund (KD) och Hans Å Strandberg (M) föreslår ett ändringsförslag enligt följande: 1 mkr flyttas från gröna ytor till enskilda vägar och 1,3 mkr flyttas från enhet skog till vinterväghållningen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer arbetsutskottets förslag och Anette Asplunds med fleras förslag mot varandra och finner att infrastruktur- och servicenämnden bifaller arbetsutskottets förslag.

Dialog

Intern dialog inom infrastruktur- och serviceförvaltningen och dialog med kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktigens plan och budget 2025–2027 § 113, SBF Hid: 2024.4018
- Budgetmodell 2025–2027 inkl. ombudgeteringsärenden, SBF Hid: 2024.4103
- Infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025, SBF Hid: 2024.4101
- Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut avseende infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025, SBF Hid: 2024.4102
- Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskotts beslut 2024-12-05 § 58, SBF Hid: 2024.4253
- Presentation ISN driftbudget 2025, SBF Hid: 2024.4457

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp exkl. avdelningschef miljö och bygg

Infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025.

Ärendenr 2024/966-2.4.0.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att godkänna driftbudget 2025.

Sammanfattning av ärendet

Ekonomikontoret skickade den 11 mars ut budgetförutsättningar med förslag till preliminära driftramar samt investerings- och exploateringsramar för åren 2025–2027. Samtliga nämnder fick i uppdrag att kommentera konsekvenser av de preliminära budgetramarna och infrastruktur- och servicenämnden beslutade 2024-04-25, § 12 att godkänna konsekvensbeskrivningen avseende nämndens preliminära budget 2025–2027.

Konsekvensbeskrivningarna meddelades kommunstyrelsen och utgjorde en grund för den plan och budget som beslutades av kommunfullmäktige 2024-06-18, § 113.

Efter beslut om plan och budget 2025–2027 ska nämnder och styrelser ta fram slutlig version av verksamhetsplan med fördelning av kommunbidraget inom olika verksamheter för det kommande året. Infrastruktur- och serviceförvaltningen har utifrån kommunfullmäktiges beslut samt infrastruktur- och servicenämndens beslut om investeringsramar 2024-09-26, §102 tagit fram ett förslag på fördelning av driftbudget för infrastruktur- och servicenämndens avdelningar och även beaktat de ombudgeteringar som beslutats om under hösten/vintern.

Kommentar till driftbudgetramar 2025

I infrastruktur- och servicenämndens kommunbidrag för år 2025 ingår sedvanliga uppräknings för lönerrevision (ca 5 mkr för år 2024), volymmodell gällande kapitalkostnader, drift och skötsel för nya exploateringsytor (ca 9 mkr) samt generella prisuppräknings (ca 6 mkr). Inför 2025 sänks personalomkostnadspålägget från 45,75% till 41,39% vilket påverkar ramarna och budgeten sänks med ca 4 mkr då kostnaderna också kommer att minska. Internräntan ligger oförändrad från år 2024 på 2,5%.

Infrastruktur- och servicenämnden har också erhållit budgetförstärkningar för kostnader gällande multikortet med 3,6 mkr samt att nämnden kompenserats för den höjda IT-avgiften inför 2025 (med 3,8 mkr), vilket alla nämnder kompenserats för. Den tillfälliga budgetförstärkningen för Hertsöskolans moduler

(11 mkr år 2025) har räknats om för år 2026 och 2027 i takt med att skolan och idrottshallen färdigställs.

Generellt tillskott 2025

Till de sedvanliga kommunbidragen samt ombudgeteringar som beslutats under hösten/vintern finns det också generella tillskott om 15,3 mkr där 8 mkr är tillfälliga budgetförstärkningar för 2025. Det återstår också från år 2024 att besluta om en permanent budgetförstärkning på 4 mkr som ska fördelas 2025 och framåt. Se bilaga för förslag till fördelning av de generella tillskotten 2025 och den permanenta budgetförstärkningen från 2024.

Trots utökad driftram till 2025 och extra generella tillskott kommer kostnaderna i vissa verksamheter inom infrastruktur- och serviceförvaltningen öka i än större takt. Dels beror det på att intäktsökningarna för många av nämndens resultatenheter inte täcker kostnadsökningar för material, löner och tidigare års ökningar för interna personalomkostnadspålägg. Dels beror det också på att de verksamheter som tidigare år varit ofinansierade fortfarande finns kvar. Till detta har vissa kommunbidragsverksamheter som har inköpstunga verksamhetsområden fortsatt påverkan från de stora prisökningar som skett under de senaste åren.

De ofinansierade verksamheterna som finns kvar är järnvägsinfrastruktur och kombiterminal om ca 2,4 mkr och kostnader för enskilda vägar som beräknas ge ett underskott för 2025 på ca 3,5 mkr mot budget. Det beror på utökade åtgärder på trummor och broar, något som är utöver det planerade underhåll som årligen ryms inom budgeten på ca 5,5 mkr (2025).

För sektionerna Fastighetsförvaltning, Verksamhetsnära service, IT-drift samt IT-utveckling, som alla är resultatenheter, är prisökningarna påtagliga. Kostnadsökningar för volymökningar i antalet användare, nya avtal, lokalyror, löner och interna personalomkostnadspålägg som tidigare år ökat i högre takt än vad kunderna har erhållit i budget för att kunna betala för leder till att underskott finns inbyggt i ekonomin redan vid ingången av det nya året. För IT-drift och IT-utveckling har alla nämnder inför 2025 erhållit utökad budget för resultatenhetens ökade kostnader (26,4 mkr) enligt det behov som lämnades in av infrastruktur- och servicenämnden i april (i konsekvensbeskrivningen).

För resultatenheterna vaktmästarservice och lokalvård, där intäkterna (indexökningar) inte ökat i samma takt som kostnaderna, ger differensen mellan kostnader och intäkter ett underskott om ca 5 mkr 2025.

Inom fastighetsverksamheten är det främst utmaningar för kostnader kring lokalbanken som har ökat de senaste åren och bedöms inför 2025 ligga betydligt högre än det kommunbidrag som infrastruktur- och servicenämnden er-

håller årligen om 7,7 mkr. Bortsett från lokalbanken bedöms intäkter för lokalhyror täcka verksamhetens kostnader under år 2025, men för åren 2026 och 2027 behöver indexuppräknningen som årligen ökar hyrorna öka väsentligt för att kunna hantera underhållskostnader och hålla efter underhållsskulden. Reinvesteringarna om 150 mkr/år kommer således att behöva ses över om inte hyresindexet ökas från nuvarande nivå 1,5%/år.

För förvaltningen innebär underskotten i ekonomin en stor utmaning då behovet av service till övriga förvaltningar är stort. Infrastruktur- och serviceförvaltningen står inför att tvingas minska på personalkostnaderna 2025 om inte andra nämnder erhåller budgetförstärkningar för att kunna betala för sina tjänster.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har föreslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta att godkänna driftbudget 2025.

Dialog

Intern dialog inom Infrastruktur- och serviceförvaltningen och dialog med kommunstyrelseförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Kommunfullmäktigens plan och budget 2025–2027 § 113, SBF Hid: 2024.4018
- Budgetmodell 2025–2027 inkl. ombudgeteringsärenden
- Infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025
- Presentation infrastruktur- och servicenämndens driftbudget 2025

David Johansson
Avdelningschef verksamhetsstöd

Beslutet skickas till

Kommunstyrelseförvaltningens ekonomikontor
Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp exkl. avdelningschef miljö och bygg

Driftbudget 2025 Infrastruktur- och servicenämnden (tkr)	Budget 2024	Budget 2025 exkl generella tillskott	Förslag generella tillskott 2025	Förslag permanent tillskott 2025	Budget 2025 total	Kommentar
6201 Ordförande ISN	1 931	1 971			1 971	
6210 Infrastruktur- och servicedirektör	4 941	14 703	300		15 003	Förvaltningsövergripande åtgärder 0,3 mkr
6211 Avd Verksamhetsstöd	14 278	16 105			16 105	
6215 Avd Infrastruktur	251 073	252 852	10 000	4000	266 852	Sektion Gata 14 mkr (1,5 mkr + 4 mkr(permanent) vinterväghållning, 2,0 mkr beläggingskostnader, 1,5 mkr drift enskilda vägar, 0,5 mkr dagvattenutredning, 0,5 mkr skötsel dagvattenbrunnar och 1,0 mkr gröna ytor inom gata såsom vägslänt etc)
						Sektion Park o natur 1,0 mkr (invasiva arter + försäkring växthus)
						Enhet Skog 1,3 mkr (Skogsbruksplan, policy och riktlinjer sykroniseras med naturmarksplan)
						Sektion Geodata 0,7 mkr (Licenskostnader)
6218 Avd Fastigheter	25 450	21 970			21 970	
1710 Avd Service och Support	67 375	66 330	5 000		71 330	Enhet lönecenter 3,0 mkr (Systemförvaltning)
						Avdelningschef 2,0 mkr (Gemensamma utvecklingskostnader inom Service)
	365 048	373 931	15 300	4 000	393 231	

Igångsättningstillstånd reinvestering gator, vägar, broar och viadukter 2026

Ärendenr 2025/772-3.4.6.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur och servicenämndens arbetsutskott beslutar godkänna projektbudget 40 000 tkr för projekt 33 778 reinvestering gator och vägar samt projektbudget 20 000 tkr för projekt 34 036 reinvestering broar och viadukter och bevilja igångsättningstillstånd.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur och serviceförvaltningen har upprättat förslag över förbättringsarbeten på gator och vägar samt broar och viadukter som skall finansieras från reinvesteringsbudgetens anvisade medel.

Som underlag för gator och vägar finns de inmätningar som gjorts 2015 och 2020 och för broar och viadukter den rapport som förvaltningen tagit fram med stöd av Sweco.

Infrastruktur och serviceförvaltningen har för avsikt att utföra detta på markavtalet.

Projekten planeras vara färdigställda under 2026. Medel finns tilldelade i investeringsplan 2026–2028.

Beslutsunderlag

- Presentation

Marianne Kallin
Avdelningschef infrastruktur

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp exkl. MoB
Projektledare Henrik Lövgren

Igångsättningstillstånd Reinvestering gator, vägar, broar och viadukter 2026

Patrik Ruumensaari

Gatuchef

2025-09-04

Projektets omfattning

Infrastruktur och serviceförvaltningen har gjort en inventering över vägnätet status. Syftet med detta var att få fram en prioriteringslista över vägsträckningar som är i stort behov av förbättringsåtgärder. Denna inventering ligger till grund som underlag för detta projekt.

Projektbudget

40 000 tkr är i investeringsplan 2026-2028 avsatta för reinvestering gator och vägar.

Ekonomi

Gata	Uppskattad kostnad
Haparandavägen Et 1	9 000 tkr
Björkskataleden	3 000 tkr
Bodenvägen vid Skutviken	6 500 tkr
Rundgatan	2 500 tkr
Gäddviksvägen	5 500 tkr
Betongvägen	2 500 tkr
Belägningsprogramet	11 000 tkr
Totalt 2026	40 000 tkr

Björkskataleden

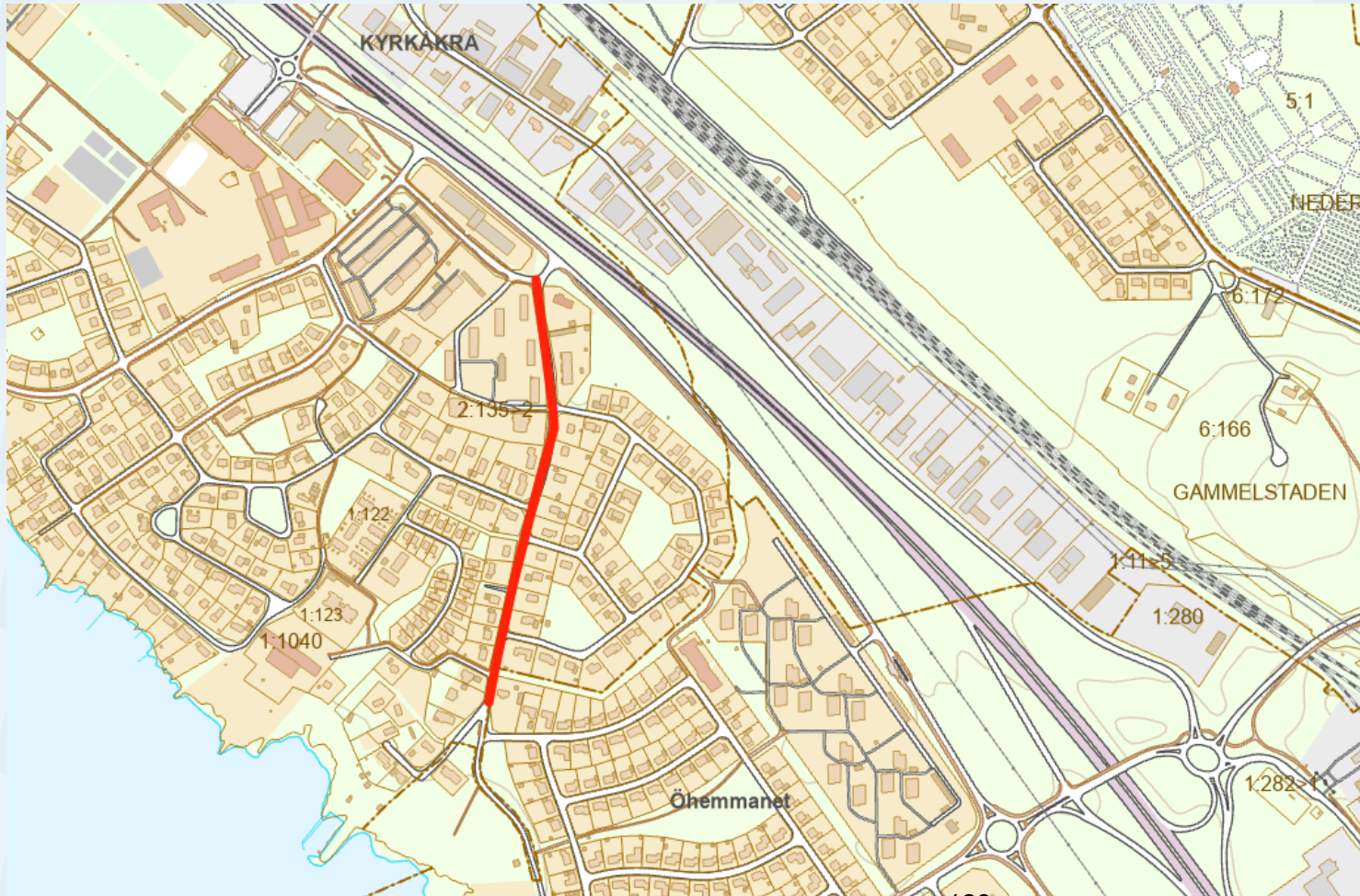
Bodenvägen

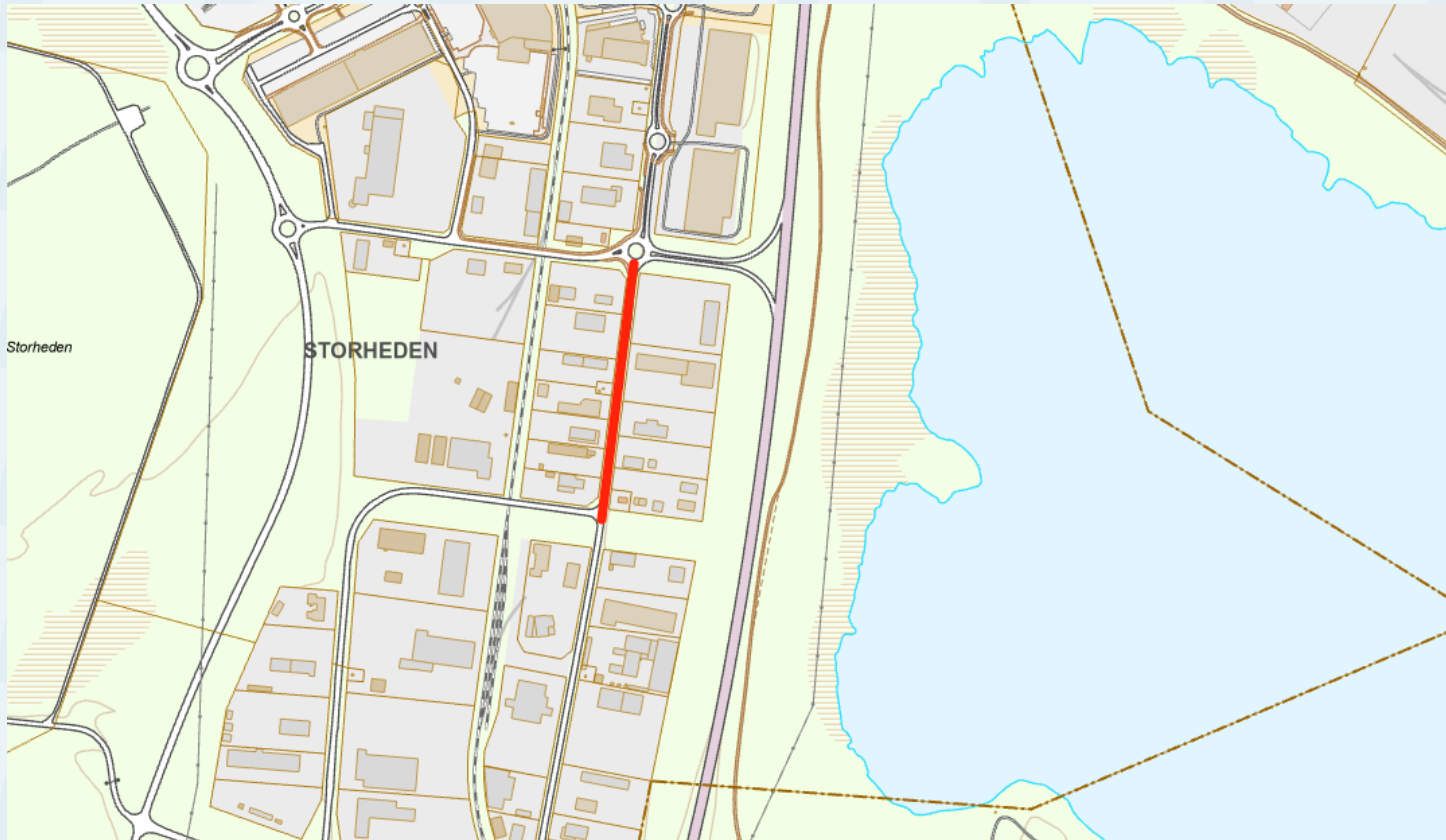

Gäddviksvägen

Betongvägen

Bakgrund broar och viadukter

Många av Luleås broar och viadukter byggdes under 70-talet och har uppnått livslängd på tätskiktet samt att befintligt räcke och betongkonstruktion är i behov av åtgärder.

Projektets omfattning

Infrastruktur och serviceförvaltningen har låtit Sweco ta fram en underhållsplan för våra broar och viadukter som ligger till grund för de åtgärder som ska utföras 2026. Det som kommer att utföras i huvudsak är:

- Tätskiktsbyten
- Reparation/utbyte räcken
- Betongreparationer

Projektbudget

20 000 tkr är i investeringsplan 2026-2028 avsatta för reinvestering broar och viadukter.

Ekonomi

Gata	Uppskattad kostnad
Bodenvägen 2 st.	2 500 000 kr
Väderleden 4 st.	5 000 000 kr
Hertsövägen / Avaviksvägen 10 st.	12 500 000 kr
<u>Totalt 2026</u>	<u>20 000 000 kr</u>

Bodenvägen 2

Väderleden 4

Hertsövägen/Avaviksvägen 10

Förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott beslutar godkänna projektbudget 40 000 tkr för projekt 33778 reinvestering gator och vägar samt projektbudget 20 000 tkr för projekt 34036 reinvestering broar och viadukter och bevilja igångsättningstillstånd.

Igångsättning laddinfrastruktur för elfordon

Ärendenr 2025/564-3.4.6.5

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott beslutar att omföra 3 000 tkr från projekt 38 773 Trådlöst nät som tjänst till projekt 33 927 Laddinfrastruktur elfordon, godkänna total projektbudget om 4 000 tkr för projekt 33 927 Laddinfra elfordon samt bevilja igångsättningstillstånd.

Sammanfattning av ärendet

Utbyggnad av laddinfrastruktur fortsätter i högre takt än planen och styrs till stor del av i vilken takt fossildrivna bilar byts ut mot eldrivna fordon. Laddinfrastrukturprojektet har pågått sedan 2022 och den totala investeringen beräknas vid utgången av 2025 uppgå till ca 8 000 tkr och antal färdigställda laddplatser kommer uppgå till ca 217. (Inhyrda laddplatser är ej medräknade eftersom det inte tillhör investeringar).

Det totala behovet av laddplatser för Luleå kommun är uppskattat till ca 350 (inkluderar även inhyrda) och fördelningen egenägda/inhyrda fördelas på 247 egenägda och 103 inhyrda via externa fastighetsägare. Planen är att alla laddplatser ska vara färdigställda till år 2027.

Kostnader kopplade till laddplatser kan variera mycket per laddställe beroende på flera parametrar såsom markarbeten, ändrade el effektuttag, status på elcentraler, antalet laddstolpar/-platser per laddställe med mera. Priset per laddplats uppgår hittills till ca 37 tkr (8 000 tkr/217 laddplatser) och avskrivs på 15 år i redovisningen. De ökade kapitalkostnaderna för utbyggnaden av laddinfrastruktur finansieras till stor del av lägre drivmedelskostnader samt en effektivisering av nyttjandet av antalet fordon (minskat antal poolbilar).

Medel för projekt 33 927 Laddinfra elfordon finns anvisade med 1 000 tkr och ytterligare 3 000 tkr omfördelas från projekt 38 773 Trådlöst nät som tjänst som inte kommer förbrukas 2025.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har föreslagit infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott besluta att omföra 3 000 tkr från projekt 38 773 Trådlöst nät som tjänst till projekt 33 927 Laddinfra elfordon, godkänna total projektbudget om 4 000 tkr för projekt 33 927 Laddinfra elfordon, bevilja igångsättningstillstånd (1 000 tkr finns avsatt i investeringsplanen för 2025).

David Johansson
Avdelningschef verksamhetsstöd

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp samt fordonsstrateg

Igångsättningstillstånd reinvestering fastigheter 2026

Ärendenr 2025/672-2.6.1.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott beslutar att godkänna projektbudgeten 190 000 tkr för projekt reinvesteringar fastigheter 2026 samt bevilja igångsättningstillstånd.

Sammanfattning av ärendet

Under 2026 kommer avdelning fastigheter att genomföra både akuta och planerade reinvesteringar. Dessa reinvesteringar kommer att variera i storlek och omfattning. Infrastruktur- och serviceförvaltningen avser att sätta medlen under ett samlingsprojekt där pengarna fördelas till specifika planerade och akuta reinvesteringsprojekt under året.

Med utgångspunkt från underhållsplaner och lokalresursplan har reinvesteringarna prioriterats.

Ca 77 % planerade reinvesteringar, ca 18% avsätts för att akuta reinvesteringar och ca 5 % avsätts för projektering under 2026 för genomförande under 2027.

Nedan följer några exempel på reinvesteringsprojekt som planeras att genomföras under 2026. I övrigt se bilaga.

- Belysningsutbyte till LED
ca 31 500 tkr
- Brandlarmanläggningar
ca 7 700 tkr
- Byggåtgärder (ex tak, fasader, fönster)
ca 34 700 tkr
- Storkök
ca 5 600 tkr
- Ventilation och styr
ca 28 900 tkr

Dialog

Dialoger är genomförda med verksamheterna som berörs.

Beslutsunderlag

- KF 2025-06-17, § 133 Mål och budget
- Reinvesteringslista 2026

- Presentation

Fredrik Thyselius
Avdelningschef fastigheter

Beslutet skickas till

Infrastruktur – och serviceförvaltningens ledningsgrupp

Objekts namn	Projektnamn (Reinv.Objekts namn åtgärder)	Kategori	Projektbudget
Bergskolan	Reinv Bergsskolan bel. ute & inne	Belysning	31 515 000
BVO	Reinv BVO belysning del C & D	Belysning	
Forsbacka	Reinv Forsbacka belysning	Belysning	
Kulturens hus	Reinv Kulthus belysning	Belysning	
LEA	Reinv LEA belysning	Belysning	
Perhindersa gården	Reinv Perhindersa belysning	Belysning	
Persö förskola villa	Reinv Persö villa belysning	Belysning	
Persöns förskola	Reinv Persöns fsk belysning	Belysning	
Staren	Reinv Staren belysning	Belysning	
Åran fsk	Reinv Åras fsk belysning, nöd+utr	Belysning	
Örnen (Västra skolan)	Reinv Örnen bel. ute & inne	Belysning	
Östra skolan	Reinv Östra skola belysning	Belysning	
Haga fsk	Reinv Haga fsk belysning, nöd+utr	Belysning	
Lärkan	Reinv Lärkan belysning	Belysning	
Hertsö ridhus	Reinv Hertsö ridhus brandlarm kompl.	Brandlarm	7 700 000
Kulturens hus	Reinv Kulturenshus brandlarm	Brandlarm	
Kungsfågel gymnasiebyn	Reinv Kungsfågeln brandlarm	Brandlarm	
Lärkan	Reinv Lärkan brandlarm	Brandlarm	
Avanskolan	Reinv Avansk målning fasad	Bygg	34 720 000
Ersnäs förskola	Reinv Ersnäs fsk renov ytsk & storköks utr	Bygg	
Ernsässkolan	Reinv Ernsässk massagolv i köket	Bygg	
Klockarängen	Reinv Klockarängen byte tak hus 102B	Bygg	
Klöverträskskolan	Reinv Klöverträsk sk målning fasad	Bygg	
Kulturens hus	Reinv Kulturenshus renovering & slipn golv	Bygg	
Lilla gnistan	Reinv Lilla gnistan målning fasad	Bygg	
Medborgarhuset Råneå	Reinv Medborgarhuset fasad	Bygg	
Måttsund förskola	Reinv Måttsunds fsk målning och golvreovering	Bygg	
Norrbottens teatern	Reinv Norrsteatern portar	Bygg	
Porsöhallen	Reinv Porsöhallen sporthallsgolv	Bygg	
Råneskolan	Reinv Råneskolan entrépartier	Bygg	
Sunderbyskolan	Reinv Sunderbyskolan målning fasad	Bygg	
Ängens Dagverksamhet	Reinv Ängens dagv tak och avvattn	Bygg	
Örnen (Residensskolan)	Reinv Örnen golv i korroidorer	Bygg	8 000 000
Örnen (Residensskolan)	Reinv Örnen målning av träfasad	Bygg	
Östra skolan	Reinv Östraskolan renovering fönster	Bygg	
Midskogskoan	Reinv Midskogssk byte tak hus 1 & 2 samt glaspartier	Bygg	
Snömannens förskola	Reinv Snömannens fsk Rot-renovering	Bygg	
Råneskolan	Reinv Råneskolan vattenledningar	Mark	
Råneskolan	Reinv Råneskolan dränering	Mark	
Pontusbadet	Reinv Pontusbadet inkommande sevice	Mark	
Klockarängen	Reinv Klockarängen tappvatten	Rör	
Renfanan förskola	Reinv Renfanans fsk fjärrvärmväxlare.	Rör	
Stadsträdgården	Reinv Stadsträdgården Bergvärme	Rör	
Alviksskolan	Reinv Alvikssk storköksutrustning	Storkök	
Antnässkolan	Reinv Antnässk storköksutrustning	Storkök	
Borgmästarskolan	Reinv Borgmästarsk storköksutrustning	Storkök	5 640 000
Hammarens fsk	Reinv Hammarens fsk storköksutrustning	Storkök	
Hägersnäs förskola	Reinv Hägersnäs fsk storköksutrustning	Storkök	
Klöverträskskolan	Reinv Klöverträsksk storköksutrustning	Storkök	
Måttsundsskolan	Reinv Måttsundssk storköksutrustning	Storkök	
Råneskolan	Reinv Rånessk storköksutrustning	Storkök	
Staren	Reinv Staren storköksutr	Storkök	
Örnen (Residensskolan)	Reinv Örnen storköksutrustning	Storkök	
Avanskolan	Reinv Avansk ventilation	Vent	28 900 000
Bergskolan	Reinv Bergskolan ventilation	Vent	
Hertsö brandövningsfält	Reinv Hertsö brandövn ventilation och styr	Vent	
Kråkbergsskolan	Reinv Kråkbergssk vent don och rumsstyrn	Vent	
Ormbergsstugan	Reinv Ormbergsst ventilation & styr	Vent	
Sundet förskola	Reinv Sundets fsk ventilation med kyld tilluft	Vent	
Porsöhallen	Reinv Porsöhallen vent & styr	Vent	
Bälinge förskola	Reinv Bälinge fsk bergvärme	VVS	
Ersnäs förskola	Reinv Ersnäs fsk bergvärme	VVS	11 500 000
Gammelstads badhus	Reinv G-stad badh bubbelpool	VVS	
Vitå fsk	Reinv Vitå fsk vent & bergv	VVS	
Arons	Reinv Aronsbadet reningsanl fortsättn + kiosk och förråd	VVS	
Bostäder	Blandade åtgärder		5 600 000
Ormbergets förskola	Reinv Ormbergets fsk lekutrustning		
Norrbottens teatern	Reinv Norrsteatern motorvärmor huvuden		
Kungsfågel gymnasiebyn	Reinv Kungsfågeln kylkompressor		
Aronsbadet	Reinv Aronsbadet Bassängtäck		

Summa reinv 2026	145 675 000
Oförutsett (18%)	34 325 000
Projektering för projekt 2027	10 000 000
Summa reinvesteringar	190 000 000

Rivning del av Stadsöskolan

Ärendenr 2025/514-2.6.1.2

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar rekommendera kommunstyrelsen besluta att riva delar av Stadsöskolan: övningsbyggnaden och modulbyggnaden för åk 4–6 till följd av skolbeslutet för Gammelstad. Kostnaden för rivning tas på finansförvaltningen.

Sammanfattning av ärendet

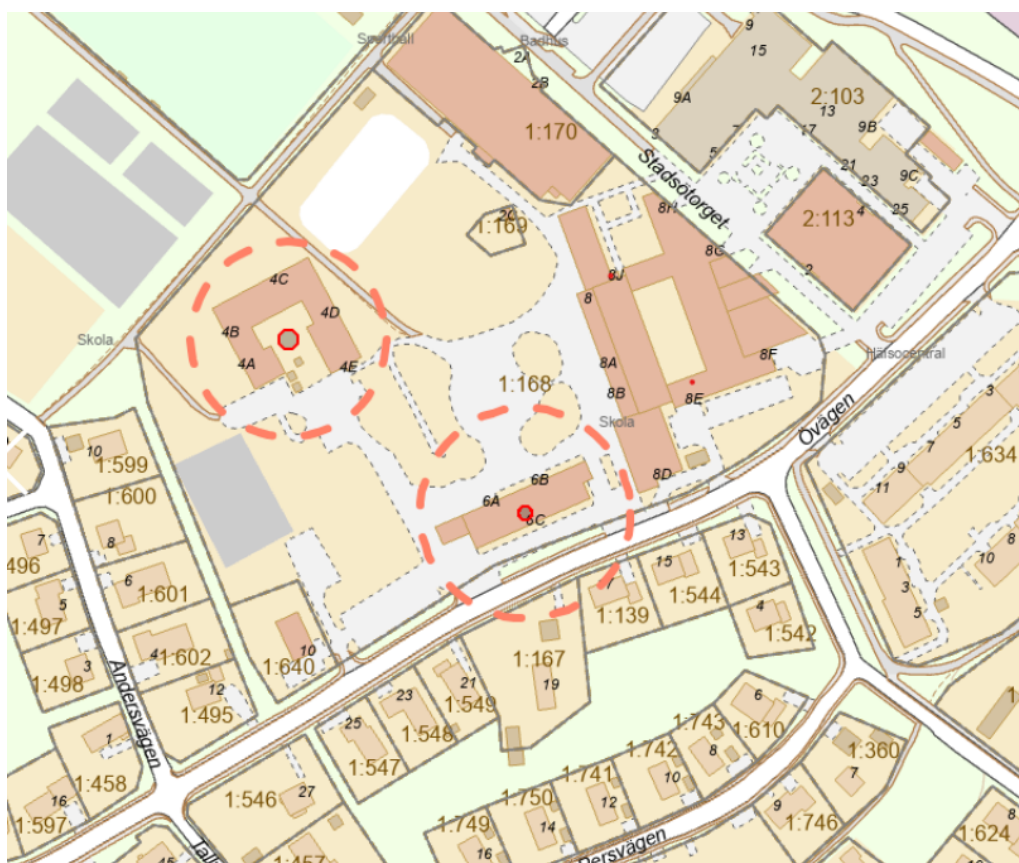
Barn- och utbildningsnämnden (BUN) har i april 2022, beslutat om ny- och ombyggnation för att inrymma årskurs F-6 för cirka 450 elever i anslutning till nuvarande Stadsöskolan.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen (ISF) har omhändertagit de verksamhetsbehov som framtagits tillsammans med arbetsmarknads- och utbildningsförvaltningen (AUF). Olika förslag har diskuterats tillsammans med Stadsöskolans verksamhet och resulterat i en lösning där behoven för F-6 verksamhet placeras i en ny huskropp som byggs ihop med befintlig skolbyggnad för åk 7–9.

Ny skolbyggnad kommer placeras där nuvarande övningsbyggnad finns (Övägen 6 A-C). Övningsbyggnaden behöver därför rivas. Modulbyggnaden (Övägen 4 A-E) som åk 4–6 är i idag kommer att rivas när utbyggnaden är klar och markytan blir skolgård.

För att klara behovet av lokaler som idag finns i övningsbyggnaden kommer moduler att behövas. Modulerna placeras tillfälligt på skolgården och tas bort då byggnationen är klar. Inför rivningarna görs återbruksinventering.

Den nya skolbyggnaden bedöms kunna tas i bruk 2028.

Dialog

Dialog har förts mellan infrastruktur- och serviceförvaltningen och arbetsmarknad- och utbildningsförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Barn- och utbildningsnämnden (BUN) april 2022, ärende 2021/271 § 53,

Fredrik Thyselius
Avdelningschef fastigheter

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp
Arbetsmarknad- och utbildningsförvaltningens ledningsgrupp
Kommunstyrelseförvaltningens kansli

Insatser utan behovsprövning, budget- och skuldrådgivning

Ärendenr 2025/-748

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att budget- och skuldrådgivning ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning.

Sammanfattning av ärendet

Införandet av nya socialtjänstlagen (SFS), SoL, 2025-07-01 innebär att insatser för personliga behov som avser rådgivning, stöd, behandling eller vård antingen kan ges som:

- insats efter ansökan och individuell behovsprövning eller
- insatser utan individuell behovsprövning.

Infrastruktur- och servicenämnden är, utifrån att den enligt kommunens nämndreglemente ansvarar för kommunens budget- och skuldrådgivning, att betrakta som socialnämnd enligt nya socialtjänstlagens utformning.

Den nämnd som ansvarar för insatser enligt SoL får enligt 11 kap 5 § (prop. 2024/25:89) besluta om vilka insatser som kan tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Om nämnden beslutar att erbjuda en insats utan behovsprövning behöver nämnden också ta ställning till vilka villkor som ska gälla för insatsen. Den nya lagen innebär också en förändring av dokumentations-skyldigheten. Alla insatser för personliga behov omfattas av dokumentations-skyldighet förutom rådgivning som undantas i lagen.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har föreslagit infrastruktur- och servicenämnden besluta att budget- och skuldrådgivning ska tillhandahållas utan individuell behovsprövning. Några villkor eller undantag från dokumentationsskyldigheten föreslås inte.

Beskrivning av ärendet

Budget- och skuldrådgivningen inom infrastruktur- och serviceförvaltningen ger rådgivning, stöd och information till enskilda inom ramen för service, en insats som inte föregåtts av behovsprövning. Med anledning av den nya socialtjänstlagen som trädde i kraft 2025-07-01 försvann möjligheten att tillhandahålla insatsen som service. Enligt nya socialtjänstlagen definieras rådgivning, stöd, behandling och vård som insatser. Insatser ska även framöver i huvudsak ges efter ansökan, utredning och individuell behovsprövning. Det finns i lagen en möjlighet för nämnden att, som komplement till individuellt behovs-

prövade insatser, besluta om att tillhandahålla insatser utan behovsprövning. Utförarna som ger insatsen får inte utöva myndighetsutövning och kan endast avvisa personer som inte uppfyller de angivna villkoren. Möjligheten omfattar inte alla insatser. I lagen anges de insatser som alltid måste föregås av individuell behovsprövning. Det är främst omfattande vård- och omsorgsinsatser riktade till barn och ungdomar men även insatser till äldre personer och till personer med funktionsnedsättningar.

Budget- och skuldrådgivning är en obligatorisk verksamhet för kommunen men rådgivningen är frivillig för den sökande. Om nämnden beslutar att erbjuda en insats utan individuell behovsprövning behöver nämnden även ta ställning till om insatsen ska vara öppen för alla eller om den enskilde måste uppfylla vissa villkor för att kunna ta del av den. Idag riktas budget- och skuldrådgivningen till alla invånare i Luleå kommun utan villkor och några villkor bör därför inte ställas upp utifrån förändringarna i nya socialtjänstlagen

Enligt den nya socialtjänstlagen är det en skyldighet att dokumentera genomförande av insatser om inte annat följer av 14 kap. 4 eller 5 §§ SoL. I 4 § anges att skyldigheten att dokumentera inte gäller uppgifter om enskildas personliga förhållanden vid rådgivning. Den rådgivning som budget- och skuldrådgivningen bedriver är således undantagen från skyldigheten att dokumentera enskildas personliga förhållanden enligt 14 kap 4 § (prop. 2024/25:89).

Även om det saknas lagkrav att dokumentera rådgivning upprättas dokumentation i syfte att till exempel följa upp och samla in uppgifter som kan behövas för ansökan om skuldsanering. Dokumentationen sker i ärendehanteringssystemet Boss+, som tillhandahålls av Konsumentverket. Det är ett system för informationssökning, handläggning, statistik och ett verktyg för att underlätta och effektivisera rådgivarnas arbete. Uppgifter som dokumenteras i Boss+ är personuppgifter, ärendeinformation, anteckningar och kommunikation, ekonomisk information samt uppföljning och statistik.

Dialog

Dialog har förts intern inom infrastruktur- och serviceförvaltningen med såväl utförare och chefer i de insatser som berörs samt med ledningsgruppen vid infrastruktur- och serviceförvaltningen. Samtal har även förts med socialdirektör och andra sakkunniga inom socialförvaltningen.

Susanne Sjölund
Avdelningschef service och support

Beslutet skickas till

Enhetschef överförmyndarenheten

Budget- och skuldrådgivning enligt nya socialtjänstlagen

Ärendenr 2025/782-3.10.2.3

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott beslutar att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att till nämndens sammanträde den 18 september återkomma med förslag till beslut om huruvida en flytt av ansvaret för budget- och skuldrådgivning och konsumentvägledning till socialnämnden ska föreslås kommunfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

En ny socialtjänstlag (2025:400), SoL, trädde i kraft den 1 juli 2025. Den nya lagen syftar till att göra socialtjänsten mer förebyggande, tillgänglig och kunskapsbaserad.

Kommunens ansvar för budget- och skuldrådgivning regleras i socialtjänstlagen. Lydelsen i tidigare gällande socialtjänstlag (2001:453) var att Kommunen ska lämna budget- och skuldrådgivning till skuldsatta personer., SoL 5 kap 12 §. I den nya SoL anges att Socialnämnden ska erbjuda budget- och skuldrådgivning om en skuldsatt person behöver vägledning för att hitta långsiktiga lösningar på sina ekonomiska svårigheter., SoL 13 kap 2 §.

Idag ligger ansvaret för kommunens budget- och skuldrådgivning, och konsumentvägledning, hos infrastruktur- och servicenämnden. Även om ordalydelsen i nya socialtjänstlagen pekar ut socialnämnden som ansvarig för kommunens budget- och skuldrådgivning innebär det inte att verksamheten är tvungen att organiseras under socialnämnden.

Det kommunala självstyret medför en rätt för kommunerna att själva besluta vilka nämnd som ska ansvara för verksamheten. Det pågår dock samtal mellan berörda nämndsordförande samt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen och socialförvaltningen om det skulle vara lämpligt att flytta budget- och skuldrådgivning och konsumentvägledning organisatoriskt till socialnämnden.

Beskrivning av ärendet

I regeringens proposition 2025/25:89 "En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter" har begreppet socialtjänst förtydligats genom att en lagparagraf införts där det framgår vad som avses med socialtjänst. Det framgår att verksamhet som bedrivs med stöd av socialtjänstlagen är socialtjänst. Den nämnd som bedriver socialtjänst är i lagens

mening socialnämnd. I nya socialtjänstlagen har ansvaret för budget och skuldrådgivning flyttats från kommunen till socialnämnden. Enligt 13 kap 2 § SoL ska socialnämnden erbjuda budget- och skuldrådgivning om en skuldsatt person behöver vägledning. Insatsen ska även erbjudas under skuldsaneringsförfarandet eller till dess en beviljad skuldsanering, eller F- skuldsanering är helt avslutad. I 3 § anges att Konsumentverket ska stödja och ge vägledning för den budget- och skuldrådgivning som socialnämnden ansvarar för.

Den nya socialtjänstlagen medför även andra förändringar som påverkar budget- och skuldrådgivningen. Enligt nya socialtjänstlagen definieras rådgivning, stöd, behandling vård som insatser. Insatser kan ges på två sätt antingen som en insats utan individuell behovsprövning eller som en insats som tillhandahålls efter ansökan, utredning och beslut. Socialnämnden, eller den nämnd som ansvarar för kommunens budget- och skuldrådgivning, får enligt 11 kap 5 § fatta beslut om vilka insatser som får tillhandahållas för att tillgodose personliga behov utan individuell behovsprövning. Beslutet ska även omfatta villkoren för insatsen. Insatser där socialnämnden inte fattat beslut enligt 11 kap 5 § SoL kan bara ges efter individuell behovsprövning.

Budget- och skuldrådgivning, och konsumentvägledning, är idag enligt reglementet ett ansvar för infrastruktur- och servicenämnden. Samtal och utredning pågår inom infrastruktur- och serviceförvaltningen och socialförvaltningen om det finns fördelar som motiverar en flytt av ansvaret för budget- och skuldrådgivning och konsumentvägledning från infrastruktur- och servicenämnden till socialnämnden. En sådan överflyttning av ansvar kräver ett beslut av kommunfullmäktige om en ändring av nämndernas reglementen.

Dialog

Dialog har förts intern inom infrastruktur-och serviceförvaltningen med berörda medarbetare och chefer. Tillsammans med socialförvaltningen har olika alternativ diskuterats.

Susanne Sjölund
Avdelningschef service & support

Inledande plan för ekonomi i balans

Ärendenr 2025/689-2.4.0.1

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämnden beslutar att godkänna den inledande planen för ekonomi i balans.

Sammanfattning av ärendet

I infrastruktur- och servicenämndens delårsrapport 1, 2025-05-22, § 59 beslutades att förvaltningsdirektör senast i september ska återkomma med en inledande ekonomisk plan som ska ligga till grund för fortsatt arbete med en handlingsplan för att få en ekonomi i balans. Vidare beslutade kommunstyrelsen 2025-06-02, § 159 att infrastruktur- och servicenämnden får i uppdrag att till kommunstyrelsen i oktober återkomma med en handlingsplan för en budget i balans.

Tidigare har genomlysning och jämförelser med andra kommuner gjorts med hjälp av konsult. De verksamheter som genomlysts är IT, gata, park och lokalvård. För det fortsatta arbetet har nedanstående påbörjats eller kommer att påbörjas inom kort:

- Ökad samverkan mellan gata-park-natur-transport-landskap-trafik i syfte att resursoptimera.
- Generell effektivisering inom avdelning infrastruktur motsvarande 1%. (1,5 – 2 mkr)
- Genomlysning av övriga delar inom avdelning fastighet (lokalvården genomförd).
- Fortsatt arbete med yteffektivisering i syfte att minska lokalkostnaderna.
- Fortsatt arbete med att reducera kostnaderna för lokalbanken.

Dialog

Dialog inom infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp.

Beslutsunderlag

- Delårsrapport 1, 2025-05-22, § 59

Helén Wiklund Wårell
Infrastruktur- och servicedirektör

Beslutet skickas till

Infrastruktur- och serviceförvaltningens ledningsgrupp
Kommunstyrelsen

Remissvar avseende Genomförande av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet

Ärendenr 2025/712-1.3.1.5

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur och servicenämnden rekommenderar kommunstyrelsen att anta remissvaret som sitt eget och avge som Luleå kommuns svar till Klimat- och näringsdepartementet. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringsdepartementet har skickat remiss till ett antal intressenter däribland Luleå kommun och svaret ska lämnas till Klimat- och näringsdepartementet senast den 4:e november. Syftet med remissen är att fånga upp synpunkter från remissinstanserna kring föreslagna förändringar i ett antal lagar som berör området för att omsätta EU-direktivet i svensk lagstiftning.

Infrastruktur- och serviceförvaltningen har via avdelning fastighet samt miljö och bygg sammanställt ett remissvar.

Remissinstanserna erbjuds att lämna synpunkter på hur regeringen anser att EU-direktivet ska införlivas i svensk lagstiftning. Förändringarna är beskrivna i promemorian Genomförande av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Förändringarna berör flertalet lagstiftningar och förvaltningen har tittat på de delar som berör vår verksamhet kring tillsyn och lovgivning samt fastighetsförvaltning.

Dialog

Dialog har förts internt inom infrastruktur- och serviceförvaltningen.

Beslutsunderlag

- Energieffektiviseringsdirektivet (bilaga)
- Genomförande av delar av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (bilaga)
- Remissvar (bilaga)

Fredrik Thyselius
Avdelningschef fastigheter

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Infrastruktur och serviceförvaltningens avdelningar fastigheter och miljö och bygg.

Bilaga till remissvar avseende promemorian Genomförande av delar av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet

KN2025/01465 Klimat- och näringslivsdepartementet

Kommunens ställningstagande

Luleå kommun välkomnar ambitionen att stärka energieffektiviseringen i linje med EU:s direktiv. Luleå kommun ser positivt på flera av förslagen, men vill samtidigt lyfta fram några viktiga synpunkter och behov av förtydliganden.

1. Kommunalt självstyrelse och resursbehov

Luleå kommun noterar att flera förslag innebär utökade tillsyns- och informationsuppgifter för kommunerna. Det är viktigt att:

- Staten säkerställer **resurser och stöd** till kommunerna för att kunna fullgöra dessa uppgifter.
- Det sker en **proportionerlig avvägning** mellan statlig styrning och kommunal självstyrelse.

2. Fastighetsägare och informationskrav

Luleå kommun i stödjer förslaget om ökad transparens i energiinformation till slutanvändare, men vill betona att:

- Kraven måste vara **praktiskt genomförbara** för fastighetsägare, särskilt mindre aktörer.
- Det bör finnas **tydliga riktlinjer** från Boverket för hur informationen ska utformas och distribueras.

3. Klagomålshantering

Luleå kommun ser positivt på att även lägenhetsinnehavare utan direktavtal med energileverantör ges möjlighet att framföra klagomål. Dock bör:

- Det klargöras **vilken aktör som ansvarar** för att ta emot och hantera dessa klagomål.
- Kommunerna inte ges ett **orimligt ansvar** i denna hantering utan tillräckligt stöd.

4. Delade incitament mellan fastighetsägare och hyresgäster

Luleå kommun stödjer förslaget att undanröja hinder för energieffektivisering i byggnader med delade incitament. För att detta ska lyckas krävs:

- **Stimulansåtgärder** och incitament för samverkan.
- Möjlighet till **extern finansiering** och stöd till energieffektiviseringsåtgärder.

5. Energikartläggning i stora företag

Luleå kommun vill särskilt uppmärksamma de administrativa konsekvenserna av de föreslagna kraven på energikartläggning och handlingsplaner för stora företag. Som både kommun och stor fastighetsägare ser vi en risk för att de parallella kraven på energiledningssystem, återkommande kartläggningar och offentliggörande i årsredovisning leder till en betydande administrativ börda. Det finns även en risk för **suboptimering** om olika delar av organisationen arbetar med olika planer utan samordning. Luleå kommun efterfrågar därför **tydliga riktlinjer, digitalt stöd och möjlighet till samordning** mellan olika krav för att säkerställa effektivt genomförande utan att belasta organisationen oproportionerligt.

6. Behov av fortsatt dialog

Luleå kommun vill betona vikten av **fortsatt dialog** mellan statliga myndigheter, kommuner och branschaktörer i det fortsatta genomförandet. Det gäller särskilt utformningen av föreskrifter och vägledningar.

Avslutning

Luleå kommun ställer sig i huvudsak positiv till promemorians förslag, men anser att ovanstående synpunkter bör beaktas i det fortsatta arbetet.

Fredrik Thyselius
Avdelningschef fastigheter

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2023/1791

av den 13 september 2023

om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU ⁽⁴⁾ har ändrats väsentligt flera gånger ⁽⁵⁾. Eftersom ytterligare ändringar ska göras, bör det direktivet av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) I sitt meddelande av den 17 september 2020 *Höjning av Europas klimatambition för 2030 – Investering i en klimatneutral framtid till förmån för våra medborgare (klimatmålsplanen)* föreslog kommissionen att unionens klimatambition skulle höjas genom en ökning av utsläppsmålen för växthusgaser till minst 55 % under 1990 års nivåer senast 2030. Detta är en betydande ökning jämfört med det nuvarande målet om en minskning med 40 %. Genom förslaget fullgjordes åtagandet i meddelandet från kommissionen av den 11 december 2019 *Den europeiska gröna given* om att lägga fram en övergripande plan för att öka unionens mål för 2030 till 55 % på ett ansvarsfullt sätt. Den är också i enlighet med målen i Parisavtalet som antogs den 12 december 2015 inom ramen för FN:s ramkonvention om klimatförändringar (*Parisavtalet*), nämligen att hålla ökningen av den globala medeltemperaturen långt under två grader över förindustriell nivå samt göra ansträngningar för att hålla den till 1,5 grader.

⁽¹⁾ EUT C 152, 6.4.2022, s. 134.⁽²⁾ EUT C 301, 5.8.2022, s. 139.⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 11 juli 2023 (ännu inte offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 25 juli 2023.⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).⁽⁵⁾ Se del A i bilaga XVI.

- (3) I sina slutsatser av den 10–11 december 2020 ställde sig Europeiska rådet bakom unionens bindande mål med en inhemsk nettominskning av utsläppen av växthusgaser på minst 55 % senast 2030 jämfört med 1990. Europeiska rådet konstaterade att klimatambitionerna behövde höjas på ett sätt som kommer att driva på en hållbar ekonomisk tillväxt, skapa arbetstillfällen, medföra hälso- och miljövinster för unionsmedborgarna samt bidra till unionens ekonomis långsiktiga globala konkurrenskraft genom att främja innovation i grön teknik.
- (4) För att genomföra dessa mål aviserade kommissionen i sitt meddelande av den 19 oktober 2020 *Kommissionens arbetsprogram 2021 – Ett livskraftigt EU i en känslig omvärld* ett lagstiftningspaket för att minska utsläppen av växthusgaser med minst 55 % senast 2030 (55 %-paketet) och göra Europeiska unionen klimatneutral senast 2050. Paketet omfattar en rad politikområden, bland annat energieffektivitet, förnybar energi, markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk, energibeskattnings, ansvarsfördelning och utsläppshandel.
- (5) Syftet med 55 %-paketet är att skydda och skapa jobb i unionen och göra det möjligt för unionen att bli världsledande i utvecklingen och användningen av ren teknik i den globala energiomställningen, inbegripet när det gäller energieffektivitetslösningar.
- (6) Prognoser visar att med ett fullständigt genomförande av den nuvarande politiken skulle minskningen av utsläppen av växthusgaser 2030 uppgå till omkring 45 % jämfört med 1990 års nivåer, om utsläpp och upptag genom markanvändning inte räknas med, och omkring 47 % när de räknas med. I klimatmålsplanen föreskrivs därför en rad åtgärder i alla ekonomiska sektorer och ändringar av de viktigaste lagstiftningsinstrumenten som krävs för att klara denna höjda klimatambition.
- (7) I sitt meddelande av den 28 november 2018 *En ren jord åt alla – En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi* konstaterade kommissionen att energieffektivitet är ett nyckelområde för åtgärder, eftersom en fullständig utfasning av fossila bränslen i unionens ekonomi annars inte kan uppnås. Behovet av att tillvarata de kostnadseffektiva energibesparingsmöjligheterna har lett till unionens nuvarande energieffektivitetspolitik. I december 2018 infördes unionens nya överordnade energieffektivitetsmål för 2030 på minst 32,5 %, jämfört med energianvändningsprognosen för 2030, som en del av paketet *Ren energi för alla i EU*, som syftade till att prioritera energieffektivitet, uppnå globalt ledarskap inom förnybar energi och skapa rättvisa villkor för konsumenterna.
- (8) Den konsekvensanalys som åtföljer klimatmålsplanen visade att för att uppnå den höjda klimatambitionen måste energieffektivitetsförbättringarna öka avsevärt från den nuvarande nivån på 32,5 %.
- (9) En höjning av unionens energieffektivitetsmål för 2030 kan minska energipriserna och vara avgörande för minskade växthusgasutsläpp, i kombination med en ökning och användning av elektrifiering, väte, e-bränslen och annan relevant teknik som krävs för den gröna omställningen, även inom transportsektorn. Även med en snabb ökning av produktionen av förnybar el kan energieffektivitet minska behovet av ny kraftproduktionskapacitet och kostnaderna för lagring, överföring och distribution. Ökad energieffektivitet är också av stor vikt för unionens energiförsörjnings-trygghet genom att unionens beroende av bränsleimport från tredjeländer minskar. Energieffektivitet är en av de renaste och mest kostnadseffektiva åtgärderna för att hantera detta beroende.
- (10) De sammanlagda nationella bidrag som medlemsstaterna meddelat i sina nationella energi- och klimatplaner når inte upp till unionens mål på 32,5 %. Bidragen skulle kollektivt minska primärenergianvändningen med 29,7 % och den slutliga energianvändningen med 29,4 % jämfört med prognoserna för 2030 i EU:s referensscenario 2007. Detta skulle innebära ett kollektivt underskott på 2,8 procentenheter för primärenergianvändning och 3,1 procentenheter för den slutliga energianvändningen för EU27.

- (11) Ett antal medlemsstater lade fram ambitiösa nationella energi- och klimatplaner, som av kommissionen bedömts vara "tillräckliga" och som innehöll åtgärder som gör det möjligt för dessa medlemsstater att bidra till att uppnå de kollektiva energieffektivitetsmålen med en kvot som är större än unionsgenomsnittet. Dessutom har ett antal medlemsstater dokumenterat "tidiga ansträngningar" när det gäller att uppnå energibesparingar, nämligen energibesparingar som ligger över unionens genomsnittliga utvecklingsbanor under de senaste åren. I båda fallen är detta betydande ansträngningar som bör erkännas och tas med i unionens framtida prognosmodeller och som kan fungera som goda exempel på hur alla medlemsstater kan arbeta med sin energieffektivitetspotential för att ge betydande fördelar till sina ekonomier och samhällen.
- (12) I vissa fall skiljer sig de antaganden som kommissionen använde i EU:s referensscenario 2020 från de antaganden som vissa medlemsstater använder för referensscenarier som ligger till grund för deras nationella energi- och klimatplaner. Detta kan leda till avvikelser när det gäller beräkningen av primärenergianvändning, men båda metoderna är giltiga med avseende på primärenergianvändning.
- (13) Potentialen för energibesparingar är fortfarande stor inom alla sektorer, men det finns särskilda utmaningar när det gäller transporter, i och med att transportsektorn står för mer än 30 % av den slutliga energianvändningen, och byggnader, eftersom 75 % av unionens byggnadsbestånd har låg energiprestanda. En annan allt viktigare sektor är sektorn för informations- och kommunikationsteknik (IKT), som står för 5–9 % av världens totala elanvändning och mer än 2 % av världens utsläpp. År 2018 stod datacenter för 2,7 % av efterfrågan på el i EU28. I detta sammanhang lyfte kommissionen, i sitt meddelande av den 19 februari 2020 *Att forma EU:s digitala framtid (unionens digitala strategi)*, fram behovet av klimatneutrala, mycket energieffektiva och hållbara datacenter och insynsåtgärder riktade mot telekomoperatörer gällande deras miljöpåverkan. Den eventuella ökning av industrins efterfrågan på energi som kan bli resultatet av att den fasar ut fossila bränslen, särskilt för energiintensiva processer, bör också beaktas.
- (14) Den högre ambitionen innebär att främjandet av kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder måste öka inom alla delar av energisystemet och inom alla berörda sektorer där verksamheten påverkar efterfrågan på energi, såsom transportsektorn, vattensektorn och jordbrukssektorn. Att förbättra energieffektiviteten i hela energikedjan, inbegripet produktion, överföring, distribution och slutanvändning av energi, kommer att gynna miljön, förbättra luftkvaliteten och folkhälsan, minska utsläppen av växthusgaser, förbättra energitryggheten genom att minska behovet av att importera energi, särskilt fossila bränslen, sänka energikostnaderna för hushåll och företag, bidra till att lindra energifattigdom och leda till ökad konkurrenskraft, fler jobb och ökad ekonomisk verksamhet i hela ekonomin. Att förbättra energieffektiviteten skulle därmed förbättra livskvaliteten för medborgarna, och samtidigt bidra till att unionens energiförbindelser med partner i tredjeländer omvandlas för att uppnå klimatneutralitet. Detta överensstämmer med unionens åtaganden inom ramen för energiunionen och den globala klimatagenda som upprättats genom Parisavtalet. Förbättrad energiprestanda inom olika sektorer kan sporra till stadsförnyelse, inbegripet förbättring av byggnader, och förändringar i mobilitets- och tillgänglighetsmönster, samtidigt som effektivare, hållbarare och billigare alternativ främjas.
- (15) Detta direktiv innebär ett steg framåt mot klimatneutralitet senast 2050, där, energieffektivitet ska behandlas som en energikälla i sig. Principen om energieffektivitet först är en övergripande princip som bör beaktas i alla sektorer, även utanför energisystemet, på alla nivåer, inklusive finanssektorn. Energieffektivitetslösningar bör betraktas som förstahandsalternativet i samband med alla policy-, planerings- och investeringsbeslut när nya regler fastställs för försörjningssidan och andra politikområden. Principen om energieffektivitet först bör visserligen tillämpas utan att den påverkar andra rättsliga skyldigheter, mål och principer, men dessa skyldigheter, mål och principer bör inte heller begränsa principens tillämpning eller leda till undantag från dess tillämpning. Kommissionen bör säkerställa att energieffektivitet och efterfrågefleksibilitet kan konkurrera på lika villkor med produktionskapaciteten. Energieffektivitetsförbättringar behöver göras så fort de är mer kostnadseffektiva än motsvarande lösningar på försörjningssidan. Detta bör bidra till möjligheten att utnyttja de många fördelarna med energieffektivitet för unionen, särskilt för dess medborgare och företag. Genomförandet av åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör också prioriteras i arbetet med att minska energifattigdomen.

- (16) Energieffektivitet bör erkännas som en avgörande faktor och ges prioritet vid framtida beslut om investeringar i unionens energinfrastruktur. Principen om energieffektivitet först bör också tillämpas med särskilt beaktande av såväl systemeffektivitetsstrategin som samhälls- och hälsoperspektivet, med fokus på försörjningstrygghet, integrering av energisystem och omställningen till klimatneutralitet. Därmed bör principen om energieffektivitet först bidra till att öka effektiviteten i enskilda slutanvändarsektorer och i hela energisystemet. Tillämpningen av principen bör också stödja investeringar i energieffektiva lösningar som bidrar till miljömålen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 ⁽⁶⁾.
- (17) Principen om energieffektivitet först föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 ⁽⁷⁾ och är central för EU:s strategi för integrering av energisystem, vilken fastställdes i kommissionens meddelande av den 8 juli 2022. Principen baseras på kostnadseffektivitet, men dess tillämpning har mer långtgående konsekvenser ur ett samhällsperspektiv. Dessa effekter kan variera beroende på omständigheterna och bör utvärderas noggrant med hjälp av robusta metoder för kostnads-nyttanalyser som tar hänsyn till de många fördelarna med energieffektivitet. Kommissionen har utarbetat särskilda riktlinjer för principens funktion och tillämpning, genom att föreslå särskilda verktyg och exempel på tillämpning inom olika sektorer. Kommissionen har också utfärdat en rekommendation till medlemsstaterna som bygger på kraven i detta direktiv och som uppmanar till specifika åtgärder när det gäller tillämpningen av principen. Medlemsstaterna bör ta största möjliga hänsyn till den rekommendationen och låta sig vägledas av den när de genomför principen om energieffektivitet i praktiken.
- (18) Principen om energieffektivitet först innebär att man antar en helhetsstrategi som beaktar det integrerade energisystemets övergripande effektivitet, försörjningstryggheten och kostnadseffektiviteten och som främjar de effektivaste lösningarna för klimatneutralitet under hela värdekedjan (från energiproduktion och nätverkstransport till slutlig energianvändning), så att effektivitet uppnås vid både primär energianvändning och slutlig energianvändning. Den strategin bör undersöka systemets prestanda och dess dynamiska energianvändning, om resurser på efterfrågesidan och systemflexibilitet anses vara energieffektivitetslösningar.
- (19) För att principen om energieffektivitet först ska vara verkningsfull måste den tillämpas konsekvent av nationella, regionala, lokala och sektoriella beslutsfattare vid alla relevanta scenarier och policy-, planerings- och större investeringsbeslut (vilket avser storskaliga investeringar till ett värde av mer än 100 000 000 EUR vardera eller 175 000 000 EUR för transportinfrastrukturprojekt) som påverkar energianvändningen eller energiförsörjningen. För en korrekt tillämpning av principen krävs att rätt kostnads-nyttanalyser används, för att skapa villkor som främjar energieffektiva lösningar och en korrekt övervakning. Kostnads-nyttanalyser bör systematiskt utvecklas och genomföras, bör baseras på den mest aktuella informationen om energipriser och bör inkludera scenarier för stigande priser, såsom på grund av minskande utsläppsrätter inom ramen för unionens utsläppshandelssystem i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG ⁽⁸⁾, för att ge incitament till energieffektivitetsåtgärder. Lösningar på efterfrågesidan bör prioriteras om de är mer kostnadseffektiva än investeringar i infrastruktur för energiförsörjning när det gäller att uppnå de politiska målen. Flexibilitet på efterfrågesidan kan ge större ekonomiska, miljömässiga och samhälleliga fördelar för konsumenter och samhället i stort, inbegripet lokalsamhällen, och kan öka energisystemets effektivitet och minska energikostnaderna, exempelvis genom att minska systemets driftskostnader vilket leder till lägre avgifter för alla konsumenter. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till potentiella fördelar från flexibilitet på efterfrågesidan när de tillämpar principen om energieffektivitet först och, när så är relevant, beakta laststyrning på både centraliserad och decentraliserad nivå, energilagring och smarta lösningar som ett led i sina ansträngningar för att öka det integrerade energisystemets effektivitet.

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198, 22.6.2020, s. 13).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

⁽⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003, s. 32).

- (20) Vid bedömningen av projektens värde vid tillämpningen av principen om energieffektivitet först bör kommissionen i sin rapport till Europaparlamentet och rådet särskilt bedöma om och på vilket sätt tröskelvärdena tillämpas effektivt i varje medlemsstat.
- (21) Principen om energieffektivitet först bör alltid tillämpas på ett proportionellt sätt och kraven i detta direktiv bör inte medföra överlappande eller motstridiga skyldigheter för medlemsstater där principens tillämpning säkerställs direkt genom annan lagstiftning. Detta kan vara fallet för projekt av gemensamt intresse som ingår i unionsförteckningen enligt artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 ⁽⁹⁾, som inför krav på att principen om energieffektivitet först ska beaktas vid utvecklingen och bedömningen av dessa projekt.
- (22) En rättvis omställning till en klimatneutral union till 2050 är central för den europeiska gröna given. Energifattigdom är ett centralt begrepp i paketet *Ren energi för alla i EU* och har utformats för att underlätta en rättvis energiomställning. I enlighet med förordning (EU) 2018/1999 och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 ⁽¹⁰⁾ tillhandahöll kommissionen i sin rekommendation (EU) 2020/1563 om energifattigdom ⁽¹¹⁾ vägledande riktlinjer om lämpliga indikatorer för att mäta energifattigdomen och definierade betydande antal energifattiga hushåll. Enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG ⁽¹²⁾ och direktiv (EU) 2019/944 ska medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att ta itu med energifattigdomen överallt där problemet identifieras, inbegripet i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Detta är särskilt relevant mot bakgrund av stigande energipriser och inflationstryck, där både kort- och långsiktiga åtgärder bör genomföras för att ta itu med systemiska utmaningar för unionens energisystem.
- (23) Personer som är drabbade av eller riskerar energifattigdom, utsatta kunder, inbegripet slutanvändare, låg- och medelinkomsthushåll, och personer som bor i subventionerade bostäder bör gagnas av tillämpningen av principen om energieffektivitet först. Genomförandet av energieffektivitetsåtgärder bör prioriteras för att förbättra situationen för dessa individer och hushåll och för att lindra energifattigdomen, och bör inte uppmuntra en oproportionell ökning av kostnaderna för bostäder, rörlighet eller energi. En helhetssyn för beslutsfattandet och genomförandet av åtgärder innebär att medlemsstaterna måste säkerställa att andra policyer och åtgärder inte har någon negativ inverkan på dessa individer och hushåll.
- (24) Detta direktiv ingår i en bredare politisk ram för energieffektivitetspolitik som omfattar energieffektivitetspotentialen inom specifika politikområden, inklusive byggnader (Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU ⁽¹³⁾), produkter (Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG ⁽¹⁴⁾ och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/1369 ⁽¹⁵⁾ och (EU) 2020/740 ⁽¹⁶⁾) och styrning (förordning (EU) 2018/1999). Dessa politiska strategier har mycket stor betydelse för att uppnå energibesparingar när produkter byts ut eller byggnader uppförs eller renoveras.

⁽⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/869 av den 30 maj 2022 om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur, om ändring av förordningarna (EG) nr 715/2009, (EU) 2019/942 och (EU) 2019/943 och direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944, och om upphävande av förordning (EU) nr 347/2013 (EUT L 152, 3.6.2022, s. 45).

⁽¹⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (EUT L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹¹⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2020/1563 av den 14 oktober 2020 om energifattigdom (EUT L 357, 27.10.2020, s. 35).

⁽¹²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda (EUT L 153, 18.6.2010, s. 13).

⁽¹⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter (EUT L 285, 31.10.2009, s. 10).

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1369 av den 4 juli 2017 om fastställande av en ram för energimärkning och om upphävande av direktiv 2010/30/EU (EUT L 198, 28.7.2017, s. 1).

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009 (EUT L 177, 5.6.2020, s. 1).

- (25) För att uppnå ambitiösa energieffektivitetsmål är det nödvändigt att undanröja hinder för att underlätta investeringar i energieffektivitetsåtgärder. Delprogrammet *Övergång till ren energi* i unionens Lifeprogram, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/783 ⁽¹⁷⁾, kommer att avsätta finansiering för att stödja utveckling av europeisk bästa praxis i fråga om att genomföra energipolitiken för att ta itu med beteende-, marknads- och regleringshinder för energieffektivitet.
- (26) Europeiska rådet ställde sig i sina slutsatser av den 23 och 24 oktober 2014 bakom ett energieffektivitetsmål på 27 % för 2030 på unionsnivå, med en översyn senast 2020 med siktet inställt på en unionsnivå på 30 %. I sin resolution den 15 december 2015 *På väg mot en europeisk energiunion* uppmanade Europaparlamentet kommissionen att dessutom bedöma genomförbarheten av ett energieffektivitetsmål på 40 % för samma tidsperiod.
- (27) I sitt meddelande av den 28 november 2018 *En ren jord åt alla - En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi* beräknade kommissionen att unionens energieffektivitetsmål på 32,5 % för 2030 och de andra politiska instrumenten i den befintliga ramen skulle leda till en minskning av utsläppen av växthusgaser med omkring 45 % till 2030. I konsekvensanalysen för klimatmålsplanen analyserades vilken nivå av insatser som skulle krävas inom olika politikområden för att klara den höjda klimatambitionen att minska utsläppen med 55 % till 2030. Slutsatsen var att för att utsläppsmålet för växthusgaser ska kunna uppnås på ett kostnadsoptimalt sätt, i förhållande till grundscenariot, måste primärenergianvändningen och den slutliga energianvändningen minska med minst 39–41 % respektive 36–37 %.
- (28) Unionens energieffektivitetsmål fastställdes och beräknades ursprungligen med användning av prognoserna för 2030 i EU:s referensscenario från 2007 som grundscenario. Mot bakgrund av Eurostats ändrade metod för beräkning av energibalansen och förbättringar i senare prognosmodeller bör grundscenariot ändras. Med användning av samma tillvägagångssätt för att definiera målet, dvs. att det jämförs med de framtida grundscenarioprognoserna, fastställs därmed ambitionsnivån för unionens energieffektivitetsmål för 2030 jämfört med prognoserna för 2030 i EU:s referensscenario från 2020 som återspeglar de nationella bidragen från de nationella energi- och klimatplanerna. Med detta uppdaterade grundscenario kommer unionen att behöva höja sin ambitionsnivå för energieffektivitet 2030 med minst 11,7 % jämfört med ansträngningarna enligt EU:s referensscenario från 2020. Det nya sättet att uttrycka ambitionsnivån för unionens mål påverkar inte den faktiska nivån på de ansträngningar som behövs, som motsvarar en minskning med 40,5 % för primärenergianvändningen och 38 % för den slutliga energianvändningen jämfört med prognoserna för 2030 i EU:s referensscenario från 2007.
- (29) Metoden för att beräkna primärenergianvändningen och den slutliga energianvändningen är anpassad till Eurostats nya metod, men de indikatorer som används för detta direktiv har en annan räckvidd, nämligen att de inte omfattar omgivningsenergi men däremot energianvändning inom internationell luftfart när det gäller målen för primärenergianvändning och slutlig energianvändning. Användningen av nya indikatorer innebär också att eventuella ändringar av energianvändningen i masugnar nu endast återspeglas i primärenergianvändningen.
- (30) Unionens behov av att förbättra sin energieffektivitet bör uttryckas som primär energianvändning och slutlig energianvändning som ska uppnås till 2030, med angivelse av ytterligare ansträngningar som krävs jämfört med de åtgärder som vidtagits eller planeras i de nationella energi- och klimatplanerna. Prognosen enligt EU:s referensscenarioprognoser från 2020 är att en slutlig energianvändning på 864 Mtoe och en primärenergianvändning på 1 124 Mtoe ska uppnås senast 2030 (exklusive omgivningsenergi men inklusive internationell luftfart). En ytterligare minskning på 11,7 % innebär 763 Mtoe respektive 992,5 Mtoe år 2030. Jämfört med 2005 års nivåer betyder det att den slutliga energianvändningen i unionen bör minskas med cirka 25 % och primärenergianvändningen med cirka 34 %. Det finns inga bindande mål på medlemsstatsnivå i perspektiven mot 2020 och 2030 och medlemsstaterna bör fastställa sina bidrag till unionens energieffektivitetsmål med beaktande av den formel som föreskrivs i detta direktiv. Medlemsstaterna bör vara fria att fastställa sina nationella mål grundat antingen på

⁽¹⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/783 av den 29 april 2021 om inrättande av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EU) nr 1293/2013 (EUT L 172, 17.5.2021, s. 53).

primärenergianvändning eller slutlig energianvändning, på primärenergibesparing eller slutlig energibesparing eller på energiintensitet. Detta direktiv ändrar sättet på vilket medlemsstaterna bör uttrycka sina nationella bidrag till unionens mål. Medlemsstaternas bidrag till unionens mål bör uttryckas som primär energianvändning och slutlig energianvändning, för att säkerställa konsekvens och övervakning av framstegen. En regelbunden utvärdering av framstegen i riktning mot att uppnå unionsmålen för 2030 är nödvändig, och föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999.

- (31) Senast den 30 november 2023 bör kommissionen uppdatera EU:s referensscenario från 2020 på grundval av de senaste uppgifterna från Eurostat. Medlemsstater som vill använda det uppdaterade referensscenariot bör anmäla sina uppdaterade nationella bidrag senast den 1 februari 2024, som en del av den iterativa process som föreskrivs i förordning (EU) 2018/1999.
- (32) Det skulle vara att föredra om energieffektivitetsmålen kunde uppnås som ett resultat av ett samlat genomförande av specifika unionsåtgärder och nationella och åtgärder som främjar energieffektiviteten inom olika områden. Det bör krävas att medlemsstaterna fastställer nationella policyer och åtgärder för energieffektivitet. Dessa policyer och åtgärder och de enskilda medlemsstaternas insatser, liksom uppgifterna om de framsteg som uppnåtts, bör utvärderas av kommissionen för en bedömning av sannolikheten för att unionens övergripande mål ska kunna uppnås och om de individuella insatserna är tillräckliga för att nå det gemensamma målet.
- (33) Den offentliga sektorn står för cirka 5–10 % av den totala slutliga energianvändningen i unionen. Offentliga myndigheter spenderar cirka 1 800 000 000 000 EUR per år. Detta motsvarar omkring 14 % av unionens bruttonationalprodukt. Därför utgör den offentliga sektorn en viktig drivkraft för att stimulera en marknadsomvandling mot mer effektiva produkter, byggnader och tjänster, samt för att utlösa förändringar av medborgarnas och företagens beteende när det gäller energianvändning. Dessutom kan en minskad energianvändning genom åtgärder för förbättrad energieffektivitet frigöra offentliga resurser för andra ändamål. Offentliga organ på nationell, regional och lokal nivå bör föregå med gott exempel när det gäller energieffektivitet.
- (34) För att föregå med gott exempel bör den offentliga sektorn fastställa sina egna mål för utfasning av fossila bränslen och för energieffektivitet. Energieffektivitetsförbättringar i den offentliga sektorn bör återspegla de insatser som krävs på unionsnivå. För att uppnå målet avseende slutlig energianvändning bör unionen minska sin slutliga energianvändning med 19 % fram till 2030 jämfört med den genomsnittliga energianvändningen för åren 2017, 2018 och 2019. En skyldighet att årligen minska energianvändningen i den offentliga sektorn med minst 1,9 % bör säkerställa att den offentliga sektorn föregår med gott exempel. Medlemsstaterna bör behålla full flexibilitet vad gäller valet av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och minska den slutliga energianvändningen. Ett krav på en årlig minskning av den slutliga energianvändningen innebär en mindre administrativ börda än om mätmetoder för energibesparingar fastställs.
- (35) För att uppfylla sina skyldigheter bör medlemsstaterna inrikta sig på den slutliga energianvändningen för alla offentliga tjänster och alla anläggningar för offentliga organ. För att fastställa adressaternas omfattning bör medlemsstaterna tillämpa den definition av offentliga organ som fastställs i detta direktiv, där "direkt finansieras av dessa myndigheter" innebär att dessa enheter till största delen finansieras med offentliga medel och "administreras av dessa myndigheter" innebär att en nationell, regional eller lokal myndighet innehar en majoritet när det gäller val av ledning för enheten. Skyldigheten kan uppfyllas genom en minskning av den slutliga energianvändningen inom vilket område som helst av den offentliga sektorn, inbegripet transporter, offentliga byggnader, hälso- och sjukvård, fysisk planering, vattenförvaltning och avloppsvattenrening, avloppsvatten och vattenrening, avfallshantering, fjärrvärme och fjärrkyla, energidistribution, försörjning och lagring, offentlig belysning och infrastrukturplanering, utbildning och sociala tjänster. Medlemsstaterna får också inkludera andra typer av tjänster när de införlivar detta direktiv. För att minska den administrativa bördan för offentliga organ bör medlemsstaterna inrätta digitala plattformar eller verktyg för att samla in aggregerade energianvändningsdata från offentliga organ, offentliggöra dessa data och rapportera dem till kommissionen. Medlemsstaterna bör tillhandahålla planering och årlig rapportering om offentliga organs användning i aggregerad form per sektor.

- (36) Medlemsstaterna bör främja energieffektiva metoder för mobilitet, bland annat i sin praxis för offentlig upphandling, såsom järnväg, cykling, gångtrafik eller delad mobilitet, genom att förnya och fasa ut fossila bränslen från fordonsparker, uppmuntra en trafikomställning och inkludera dessa transportsätt i planeringen av mobilitet i städer.
- (37) Medlemsstaterna bör föregå med gott exempel genom att säkerställa att alla energiprestandaavtal, energikartläggningar och energiledningssystem i den offentliga sektorn genomförs i linje med europeiska eller internationella standarder, eller säkerställa en omfattande användning av energikartläggningar i de energiintensiva delarna av den offentliga sektorn. Medlemsstaterna bör tillhandahålla vägledning och förfaranden för användningen av dessa instrument.
- (38) Offentliga myndigheter uppmuntras att se till att få stöd från sådana enheter som organ för hållbar energi som är etablerade på regional eller lokal nivå, i förekommande fall. Dessa organs organisation återspeglar vanligtvis de individuella behoven för offentliga myndigheter i en viss region eller med verksamhet inom ett visst område av den offentliga sektorn. Centraliserade organ kan tillgodose behoven bättre och arbeta effektivare i andra avseenden, exempelvis i mindre eller centraliserade medlemsstater eller när det gäller komplexa eller regionöverskridande aspekter som fjärrvärme och fjärrkyla. Organ för hållbar energi kan fungera som enda kontaktpunkter. Dessa organ har ofta ansvar för att utarbeta lokala eller regionala planer för utfasning av fossila bränslen, som också kan innefatta andra åtgärder för utfasning av fossila bränslen, såsom att byta ut värmepannor som använder fossila bränslen, och för att stödja offentliga myndigheter i genomförandet av energirelaterade strategier. Organ för hållbar energi eller andra enheter för bistånd till regionala och lokala myndigheter kan ha tydliga befogenheter, mål och resurser på området hållbar energi. Organ för hållbar energi bör uppmuntras att beakta initiativ inom ramen för borgmästaravtalet, som för samman lokala myndigheter som frivilligt åtar sig att genomföra unionens klimat- och energimål, och andra befintliga initiativ i detta syfte. Planerna för utfasning av fossila bränslen bör kopplas till territoriella utvecklingsplaner och ta hänsyn till den övergripande bedömning som medlemsstaterna bör utföra.
- (39) Medlemsstaterna bör stödja offentliga organ i planeringen och genomförandet av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, inbegripet på regional och lokal nivå, genom att tillhandahålla riktlinjer för att främja kompetensutveckling och utbildningsmöjligheter och genom att uppmuntra samarbete mellan offentliga organ, inklusive byråer. I detta syfte skulle medlemsstaterna kunna inrätta nationella kompetenscentrum för komplexa frågor, såsom rådgivning till lokala eller regionala energiorgan om fjärrvärme och fjärrkyla. Kravet att omvandla byggnader till nära-nollenergibyggnader utesluter eller förbjuder inte en differentiering mellan nivåer för nära-nollenergibyggnader när det gäller nya eller renoverade byggnader. Nära-nollenergibyggnader, inbegripet den kostnadsoptimala nivån, definieras i direktiv 2010/31/EU.
- (40) Fram till slutet av 2026 bör medlemsstater som renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i sina byggnader under ett visst år ges möjlighet att i den årliga renoveringstakten för något av de tre efterföljande åren medräkna överskottet. En medlemsstat som renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i sina byggnader från och med den 1 januari 2027 bör i den årliga renoveringstakten för de efterföljande två åren kunna medräkna överskottet. Denna möjlighet bör inte användas för ändamål som inte överensstämmer med de allmänna målen och ambitionsnivån i detta direktiv.
- (41) Medlemsstaterna bör uppmuntra offentliga organ att ta med fördelar i vidare bemärkelse utöver energibesparingar i beräkningen, såsom inomhusmiljöns kvalitet och bättre livskvalitet för människor samt komforten i renoverade offentliga byggnader, särskilt skolor, förskolor, vårdhem, skyddade bostäder, sjukhus och subventionerat boende.
- (42) Byggnader och transporter är, jämsides med industrin, de största energianvändarna och utsläppskällorna. Byggnader står för omkring 40 % av unionens totala energianvändning och 36 % av unionens växthusgasutsläpp från energi. Kommissionens meddelande av den 14 oktober 2020 om renoveringsvågen behandlar den dubbla utmaningen med energi- och resurseffektivitet och överkomliga priser inom byggsektorn och syftar till att fördubbla renoveringstakten. Det är inriktat på byggnaderna med sämst prestanda samt på energifattigdom och offentliga byggnader. Dessutom är byggnader avgörande för att uppnå unionens mål att till 2050 uppnå klimatneutralitet. Byggnader som ägs av offentliga organ står för en betydande andel av byggnadsbeståndet och hög grad av synlighet i det offentliga livet. Det är därför lämpligt att ange en årlig renoveringstakt för byggnader som ägs av offentliga organ på en medlemsstats territorium för att uppgradera deras energiprestanda och så att de omvandlas till nära-

nollenergibyggnader eller nollutsläppsbyggnader. Medlemsstaterna uppmanas att fastställa en högre renoveringstakt, när detta är kostnadseffektivt inom ramen för renoveringen av deras byggnadsbestånd i enlighet med deras långsiktiga renoveringsstrategier eller nationella renoveringsprogram, eller båda. Renoveringstakten ska inte påverka de skyldigheter vad gäller nära-nollenergibyggnader som fastställs i direktiv 2010/31/EU. Medlemsstaterna bör kunna tillämpa mindre stränga krav på vissa byggnader, t.ex. byggnader av särskilt arkitektoniskt eller historiskt värde. Under nästa översyn av direktiv 2010/31/EU bör kommissionen bedöma medlemsstaternas framsteg i fråga om renovering av offentliga organs byggnader. Kommissionen bör överväga att lägga fram ett lagstiftningsförslag för att justera renoveringstakten, med beaktande av de framsteg som gjorts av medlemsstaterna, väsentlig ekonomisk eller teknisk utveckling eller, vid behov, unionens åtaganden för utfasning av fossila bränslen och nollutsläpp. Skyldigheten enligt det här direktivet att renovera offentliga organs byggnader kompletterar skyldigheten i direktiv 2010/31/EU, som kräver att medlemsstaterna, när befintliga byggnader genomgår en större renovering, säkerställer att energiprestanda för byggnaden förbättras så att de uppfyller kraven för nära-nollenergibyggnader.

- (43) System för fastighetsautomation och fastighetsstyrning och andra lösningar för att tillhandahålla aktiv energihushållning är viktiga verktyg för offentliga organ för att förbättra och upprätthålla byggnaders energiprestanda och säkerställa nödvändiga inomhusförhållanden i de byggnader som de äger eller nyttjar, i enlighet med direktiv 2010/31/EU.
- (44) Att främja grön mobilitet är en viktig del av den europeiska gröna given. Tillhandahållandet av laddningsinfrastruktur är ett av de nödvändiga inslagen i övergången. Laddningsinfrastruktur i byggnader är särskilt viktigt, eftersom elfordon parkeras i byggnader regelbundet och under längre tid, vilket både underlättar och effektiviserar laddningen. Offentliga organ bör göra sitt bästa för att installera laddningsinfrastruktur i byggnader som de äger eller nyttjar i enlighet med direktiv 2010/31/EU.
- (45) För att fastställa renoveringstakten behöver medlemsstaterna en överblick över de byggnader som inte når upp till nivån för nära-nollenergibyggnader. Därför bör medlemsstaterna offentliggöra och uppdatera en inventering av offentliga byggnader, i tillämpliga fall inbegripet subventionerade bostäder, som en del av en allmän databas över energicertifikat. Inventeringen bör också göra det möjligt för privata aktörer som energitjänsteföretag att föreslå renoveringslösningar som kan aggregeras av EU:s observatorium för byggnadsbeståndet.
- (46) Inventeringen skulle kunna integrera data från befintliga inventeringar av byggnadsbestånd. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att underlätta datainsamlingen och göra förteckningen tillgänglig för privata aktörer, inbegripet energitjänsteföretag, så att de kan spela en aktiv roll i renoveringslösningar. Tillgängliga och offentligt delade uppgifter om byggnadsbeståndens egenskaper, byggnadsrenovering och energiprestanda får aggregeras av EU:s observatorium för byggnadsbeståndet för att förbättra förståelsen av energiprestandan i byggsektorn genom jämförbara uppgifter.
- (47) År 2020 bodde mer än hälften av världens befolkning i stadsområden. Siffran väntas öka till 68 % år 2050. Samtidigt återstår hälften av städernas infrastrukturer för 2050 att bygga. Städer och storstadsområden är centrum för ekonomisk verksamhet, kunskapsgenerering, innovation och ny teknik. Städerna påverkar livskvaliteten för de medborgare som lever och arbetar där. Medlemsstaterna bör stödja kommuner tekniskt och ekonomiskt. Ett antal kommuner och andra offentliga organ i medlemsstaterna har redan infört integrerade strategier för energibesparingar, energiförsörjning och hållbar mobilitet, bland annat via handlingsplaner för hållbar energi eller planer för hållbar mobilitet i städer, till exempel sådana som utarbetats inom ramen för initiativet för borgmästarför-samlingar, och integrerade urbana strategier som sträcker sig längre än individuella ingrepp i byggnader eller transportsätt. Det krävs ytterligare insatser för att förbättra energieffektiviteten när det gäller mobilitet i städer, både för passagerar- och godstransporter, eftersom den använder omkring 40 % av all vägtransportenergi.

- (48) Alla principer i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU ⁽¹⁸⁾, 2014/24/EU ⁽¹⁹⁾ och 2014/25/EU ⁽²⁰⁾ är fortfarande fullt tillämpliga inom ramen för det här direktivet.
- (49) När det gäller inköp av vissa produkter och tjänster samt inköp och hyra av byggnader bör upphandlande myndigheter och upphandlande enheter när de ingår offentliga byggtreprenad-, varu- eller tjänstekontrakt föregå med gott exempel och fatta energieffektiva köpbeslut och tillämpa principen om energieffektivitet först, även när det gäller offentliga kontrakt och koncessioner för vilka inga särskilda krav föreskrivs i detta direktiv. Detta bör tillämpas på upphandlande myndigheter och upphandlande enheter som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU eller 2014/25/EU. Medlemsstaterna bör undanröja hinder för gemensam upphandling inom en medlemsstat eller över gränser om detta kan minska kostnaderna och öka fördelarna med den inre marknaden genom att skapa affärsmöjligheter för energitjänstleverantörer och andra leverantörer.
- (50) Alla offentliga enheter som investerar offentliga resurser genom upphandling bör föregå med gott exempel vid tilldelning av kontrakt och koncessioner genom att välja de produkter, byggnader, byggtreprenader och tjänster som har högst energiprestanda, också när det gäller de upphandlingar som inte omfattas av särskilda krav enligt direktiv 2009/30/EG. I detta sammanhang måste alla tilldelningsförfaranden för offentliga kontrakt och koncessioner över de tröskelvärden som fastställs i artikel 8 i direktiv 2014/23/EU, artikel 4 i direktiv 2014/24/EU och artikel 15 i direktiv 2014/25/EU beakta den energieffektivitetsprestanda för dessa produkter, byggnader och tjänster som fastställs i unionsrätten eller nationell rätt, genom att prioritera principen om energieffektivitet först i sina upphandlingsförfaranden.
- (51) Det är också viktigt att medlemsstaterna övervakar hur energieffektivitetskraven beaktas av upphandlande myndigheter och upphandlande enheter vid upphandling av produkter, byggnader, byggtreprenader och tjänster genom att säkerställa offentliggörandet av information om dessa vinnande anbuders energieffektivitetskonsekvenser över de trösklar som avses i direktiven. Det skulle ge intressenter och medborgare möjlighet att bedöma den offentliga sektorns roll i arbetet med att säkerställa principen om energieffektivitet först inom offentlig upphandling på ett transparent sätt.
- (52) Medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter endast köper produkter, byggnader, byggtreprenader och tjänster med hög energieffektivitetsprestanda bör dock inte hindra medlemsstaterna från att köpa varor som är nödvändiga för att skydda, och reagera på hot mot, den allmänna säkerheten eller hot mot folkhälsan.
- (53) Den europeiska gröna given erkänner den cirkulära ekonomins roll när det gäller att bidra till unionens övergripande mål för utfasning av fossila bränslen. Den offentliga sektorn, och särskilt transportsektorn, bör bidra till dessa mål genom att använda sin köpkraft till att, när så är lämpligt, välja miljövänliga produkter, byggnader, byggtreprenader och tjänster via tillgängliga verktyg för grön upphandling och på så sätt bidra avsevärt till att minska energianvändningen och miljöpåverkan.
- (54) Det är viktigt att medlemsstaterna ger offentliga organ det stöd som är nödvändigt när de börjar tillämpa energieffektivitetskrav i samband med offentlig upphandling och, när så är lämpligt, tillämpar grön offentlig upphandling, genom att tillhandahålla nödvändiga riktlinjer och metoder för att bedöma livscykelkostnader, och miljöpåverkan och kostnader. Väl utformade verktyg, i synnerhet digitala verktyg, väntas underlätta upphandlingsförfarandena och minska de administrativa kostnaderna, särskilt i mindre medlemsstater som kanske inte har tillräcklig kapacitet att förbereda upphandlingar. I detta avseende bör medlemsstaterna aktivt främja användning av digitala verktyg och samarbete mellan upphandlande myndigheter, även över gränser, för utbyte av bästa praxis.

⁽¹⁸⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1).

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

- (55) Eftersom byggnader står för utsläpp av växthusgaser både före och efter sin operativa livslängd bör medlemsstaterna också beakta hela livscykeln för byggnadernas koldioxidutsläpp. Detta bör göras inom ramen för ansträngningarna att öka uppmärksamheten på prestandan under hela livscykeln, aspekter som rör cirkulär ekonomi och miljöpåverkan, som ett led i den offentliga sektorns roll att föregå med gott exempel. Offentlig upphandling kan därmed tjäna som en möjlighet att ta itu med inbäddad koldioxid under byggnadernas hela livscykel. I detta hänseende är de upphandlande myndigheterna viktiga aktörer som kan agera som ett led i upphandlingsförfaranden genom att köpa in nya byggnader som beaktar faktorn för global uppvärmningspotential under hela livscykeln.
- (56) Faktorn för global uppvärmningspotential under hela livscykeln mäter de växthusgasutsläpp som är förbundna med byggnaden i olika skeden av dess livscykel. Därmed mäter den byggnadens totala bidrag till utsläpp som leder till klimatförändring. Detta kallas ibland bedömning av koldioxidavtrycket eller koldioxidmätning under hela livscykeln. Det omfattar en sammanställning av de koldioxidutsläpp som ingår i byggnadsmaterialen och de direkta och indirekta koldioxidutsläppen från användningsstadiet. Byggnader är en betydande materialbank eftersom de utgör lagringsplatser för koldioxidintensiva resurser under många årtionden, och det är därför viktigt att undersöka konstruktioner som främjar framtida återanvändning och återvinning i slutet av den operativa livscykeln, i linje med handlingsplanen för den cirkulära ekonomin. Medlemsstaterna bör främja byggmaterialens cirkularitet, hållbarhet och anpassningsförmåga för att ta itu med byggprodukternas hållbarhetsprestanda.
- (57) Faktorn för global uppvärmningspotential uttrycks som en numerisk indikator i $\text{kgCO}_2\text{eq/m}^2$ (av användbar inre golvyta) för varje livscykelstadium som genomsnitt för ett år i en referensstudieperiod på 50 år. Dataurvalet, definitionen av scenarier och beräkningarna görs i enlighet med standarden EN 15978. Omfattningen vad gäller byggnadselement och teknisk utrustning fastställs i indikator 1,2 i den gemensamma unionsramen Level(s). Om ett nationellt beräkningsverktyg finns eller krävs för information om eller erhållande av bygglov, bör det vara möjligt att använda detta nationella verktyg för att tillhandahålla den information som behövs. Det bör vara möjligt att använda andra beräkningsverktyg om de uppfyller de minimikriterier som fastställs i den gemensamma unionsramen Level(s).
- (58) I Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU ⁽²¹⁾ fastställs regler för anläggningar som bidrar till energiproduktion eller som använder energi för produktionsändamål, och föreskrivs att information om den energi som används eller genereras i anläggningen ska finnas med i ansökningar om samordnade tillstånd i enlighet med artikel 12.1 b i det direktivet. I artikel 11 i det direktivet föreskrivs också att en effektiv energianvändning är en av de allmänna principerna för verksamhetsutövarens grundläggande skyldigheter och ett av kriterierna för att fastställa bästa tillgängliga teknik i enlighet med bilaga III till det direktivet. Effektiviteten i energisystemets funktion påverkas vid varje givet tillfälle av om det går att obehindrat och flexibelt mata in energi i näten från olika energikällor med olika tröghet och olika uppstarttider. Förbättrad energieffektivitet gör det möjligt att utnyttja förnybar energi bättre.
- (59) En förbättring av energieffektiviteten kan bidra till ökad ekonomisk effektivitet. Medlemsstaterna och unionen bör ha som mål att minska energianvändningen oavsett ekonomisk tillväxtnivå.
- (60) Det energisparkrav som införs genom detta direktiv bör ökas och bör också gälla efter 2030. Detta säkerställer stabilitet för investerare och uppmuntrar därmed till långsiktiga investeringar och långsiktiga energieffektivitetsåtgärder, såsom genomgripande renovering av byggnader med det långsiktiga målet att möjliggöra kostnadseffektiv omvandling av befintliga byggnader till nära-nollenergibygnader. Energisparkravet har en viktig roll när det gäller att skapa lokal tillväxt, lokala arbetstillfällen och konkurrenskraft och att lindra energifattigdomen. Det bör säkerställas att unionen kan uppnå sina energi- och klimatmål genom att skapa ytterligare möjligheter och bryta kopplingen mellan energianvändning och tillväxt. Samarbete med den privata sektorn är viktigt för att bedöma under vilka förhållanden privata investeringar för energieffektivitetsprojekt kan frigöras, och för att utveckla nya intäktsmodeller för innovation på energieffektivitetsområdet.

⁽²¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU av den 24 november 2010 om industriutsläpp (samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar) (EUT L 334, 17.12.2010, s. 17).

- (61) Åtgärder för förbättrad energieffektivitet har också en positiv effekt på luftkvaliteten, eftersom mer energieffektiva byggnader bidrar till att minska behovet av bränsle för uppvärmning, inbegripet fast bränsle för uppvärmning. Energieffektivitetsåtgärder bidrar därför till att förbättra luftkvaliteten inomhus och utomhus och hjälper till att på ett kostnadseffektivt sätt uppnå målen i unionens luftkvalitetspolitik, såsom den fastställs särskilt i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 ⁽²²⁾.
- (62) I syfte att säkerställa ett stabilt och förutsägbart bidrag till uppnåendet av unionens energi- och klimatmål för 2030 och klimatneutralitetsmålet för 2050 är medlemsstaterna skyldiga att uppnå ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet för hela sparkravperioden fram till 2030 som motsvarar nya årliga besparingar på minst 0,8 % av den slutliga energianvändningen till och med den 31 december 2023 och minst 1,3 % från och med den 1 januari 2024, 1,5 % från och med den 1 januari 2026 och 1,9 % från och med den 1 januari 2028. Detta krav kan uppfyllas genom nya policyåtgärder som antas under sparkravperioden 1 januari 2021–31 december 2030 eller genom nya enskilda åtgärder till följd av policyåtgärder som antagits under eller före den föregående perioden, under förutsättning att de enskilda åtgärder som leder till energibesparingar införs under den följande perioden. Medlemsstaterna bör i detta syfte kunna använda sig av ett kvotpliktsystem för energieffektivitet, alternativa policyåtgärder eller båda delarna.
- (63) För perioden 1 januari 2021–31 december 2023 bör Cypern och Malta vara skyldiga att uppnå en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet som motsvarar nya besparingar på 0,24 % av den årliga slutliga energianvändningen, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2019. För perioden 1 januari 2024–31 december 2030 bör Cypern och Malta vara skyldiga att uppnå en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet på 0,45 % av den årliga slutliga energianvändningen, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2019.
- (64) När medlemsstaterna använder kvotpliktsystem bör de utse kvotpliktiga parter bland systemansvariga för överföringssystemen, systemansvariga för distributionssystemen, energidistributörer, företag som säljer energi i detaljistledet och drivmedelsdistributörer eller drivmedelsåterförsäljare på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier. Beslut att utse eller beviljande av undantag från att utses för vissa kategorier av sådana enheter eller återförsäljare bör inte ses som oförenligt med principen om icke-diskriminering. Därför kan medlemsstaterna välja om sådana enheter eller enbart vissa kategorier av dem ska utses till kvotpliktiga parter. För att stärka och skydda personer som berörs av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomstushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, och för att prioritera genomförandet av policyåtgärder bland dessa personer, kan medlemsstaterna ålägga kvotpliktiga parter att uppnå energibesparingar bland dessa personer. I detta syfte kan medlemsstaterna också fastställa minskningsmål avseende energikostnader. Kvotpliktiga parter skulle kunna uppnå dessa mål genom att främja installation av åtgärder som leder till energibesparingar och ekonomiska besparingar på energiräkningarna, såsom av isolerings- och uppvärmningsåtgärder, och genom att stödja energibesparingsinitiativ från gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergi-gemenskaper.
- (65) Vid utformningen av policyåtgärder för att uppfylla energisparkravet bör medlemsstaterna iaktta unionens klimat- och miljönormer och -prioriteringar och iaktta principen *orsaka inte betydande skada* i den mening som avses i förordning (EU) 2020/852. Medlemsstaterna bör inte främja verksamheter som inte är miljömässigt hållbara, såsom användning av fossila bränslen. Energisparkravet syftar till att stärka åtgärderna mot klimatförändringar genom att främja incitament för medlemsstaterna att genomföra en hållbar och ren policymix som är resiliënt och mildrar klimatförändringarna. Därför skulle energibesparingar från policyåtgärder som avser användningen av direkt förbränning av fossila bränslen kunna räknas med i energibesparingarna inom ramen för energisparkravet på vissa villkor och under en övergångsperiod som följer på införlivandet av detta direktiv i enlighet med en bilaga till detta direktiv. Detta kommer att göra det möjligt att anpassa energisparkravet till målen för den europeiska gröna given, klimatmålsplanen och renoveringsvågen, och återspegla det behov av åtgärder som identifierats av Internationella energigörandet i dess rapport om netto-nollutsläpp. Begränsningen syftar till att uppmuntra medlemsstaterna att endast spendera offentliga medel på framtidsäkrad, hållbar teknik. Det är viktigt att medlemsstaterna tillhandahåller en tydlig politisk ram och investeringssäkerhet för marknadsaktörerna. Genomförandet av beräkningsmetoden enligt energisparkravet bör göra det möjligt för marknadsaktörerna att anpassa sin teknik inom

⁽²²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2284 av den 14 december 2016 om minskning av nationella utsläpp av vissa luftföroreningar, om ändring av direktiv 2003/35/EG och om upphävande av direktiv 2001/81/EG (EUT L 344, 17.12.2016, s. 1).

rimlig tid. I de fall som medlemsstaterna stöder införandet av effektiv teknik för fossila bränslen eller en tidig ersättning av sådan teknik, exempelvis genom subventionssystem eller system för energieffektivitetskrav, är det möjligt att resulterande energibesparingar inte längre kan beaktas för energisparkravet. De resulterande energibesparingarna, exempelvis från främjandet av naturgasbaserad kraftvärme, skulle inte beaktas inom ramen för energisparkravet, men begränsningen skulle inte tillämpas på indirekt användning av fossila bränslen, exempelvis när elproduktion inkluderar produktion med fossila bränslen. Policyåtgärder som inriktas på beteendeförändringar för att begränsa användningen av fossila bränslen, exempelvis genom informationskampanjer och sparsam körning, bör kunna beaktas även i fortsättningen. Policyåtgärder inriktade på byggnadsrenovering får omfatta sådana åtgärder som ersättning av värmesystem för fossila bränslen tillsammans med förbättringar av klimatskärmen. Dessa åtgärder bör begränsas till teknik som gör det möjligt att uppnå de energibesparingar som krävs i enlighet med de nationella byggnormer som fastställts i en medlemsstat. Medlemsstaterna bör dock främja uppgradering av värmesystem som ett led i totalrenovering i linje med det långsiktiga målet om koldioxidneutralitet, nämligen att minska uppvärmningsbehovet och täcka det återstående uppvärmningsbehovet med en koldioxidfri energikälla. Vid redovisningen av de besparingar som krävs för att uppnå en andel av energisparkravet bland personer som påverkas av energifattigdom får medlemsstaterna beakta sina klimatförhållanden.

- (66) Medlemsstaternas åtgärder för förbättrad energieffektivitet inom transportsektorn kan komma att beaktas när det gäller att uppfylla energisparkravet i slutanvändningsledet. Sådana åtgärder inkluderar strategier som bland annat är avsedda att främja effektivare fordon, en övergång till cykel-, gång- och kollektivtrafik eller rörlighets- och stadsplanering som minskar behovet av transport. System som påskyndar införandet av nya, effektivare fordon eller policyåtgärder som främjar en övergång till bränslen med lägre utsläppsnivåer, utom system eller policyåtgärder som avser användning av direkt förbränning av fossila bränslen, som minskar användningen av energi per kilometer kan också komma att beaktas, förutsatt att de uppfyller reglerna om väsentlighet och additionalitet i detta direktiv. Policyåtgärder som främjar införandet av nya fordon som drivs med fossila bränslen bör inte anses som åtgärder som ska beaktas inom ramen för energisparkravet.
- (67) Åtgärder som vidtas av medlemsstaterna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 ⁽²³⁾ och som leder till kontrollerbara, och mätbara eller uppskattningsbara, energieffektivitetsförbättringar kan anses vara ett kostnadseffektivt sätt för medlemsstater att uppfylla energisparkravet enligt detta direktiv.
- (68) Som ett alternativ till att kräva att kvotpliktiga parter uppnår den mängd ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs enligt det energisparkrav som fastställs i detta direktiv, bör det vara möjligt för medlemsstaterna att inom sina kvotpliktsystem tillåta eller kräva att kvotpliktiga parter bidrar till en nationell energieffektivitetsfond som kan användas för ett prioriterat genomförande av policyåtgärder bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och personer i låginkomsthushåll, och, i tillämpliga fall, personer som bor i subventionerade bostäder.
- (69) Medlemsstater och kvotpliktiga parter bör använda alla tillgängliga medel och tekniker, utom när det gäller användningen av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen, för att uppfylla de ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs, inbegripet genom att främja smart och hållbar teknik i effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla, infrastruktur för effektiv värme och kyla, effektiva och smarta byggnader, elfordon och elindustrier och energikartläggningar eller motsvarande energiledningssystem, förutsatt att de energibesparingar som anförs uppfyller detta direktiv. Medlemsstaterna bör eftersträva stor flexibilitet när de utarbetar och genomför alternativa policyåtgärder. Medlemsstaterna bör uppmuntra åtgärder som ger energibesparingar under en lång livslängd.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/842 av den 30 maj 2018 om medlemsstaternas bindande årliga minskningar av växthusgasutsläpp under perioden 2021-2030 som bidrar till klimatåtgärder för att fullgöra åtagandena enligt Parisavtalet samt om ändring av förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 156, 19.6.2018, s. 26).

- (70) Långsiktiga energieffektivitetsåtgärder fortsätter att åstadkomma energibesparingar efter 2020, men för att bidra till unionens energieffektivitetsmål för 2030 bör dessa åtgärder leda till nya besparingar efter 2020. Å andra sidan bör energibesparingar som uppnåtts efter den 31 december 2020 inte räknas med vid beräkningen av den ackumulerade energibesparing i slutanvändningsledet som krävs för perioden 1 januari 2014–31 december 2020.
- (71) Additionalitet är en grundläggande princip för det energisparkrav som föreskrivs i detta direktiv, eftersom den säkerställer att medlemsstaterna inför policyer och åtgärder som är särskilt utformade för att uppfylla energisparkravet. Nya besparingar bör gå utöver den vanliga verksamheten så att besparingar som skulle ha inträffat under alla omständigheter inte bör räknas med vid beräkningen av huruvida energisparkraven är uppfyllda. För att beräkna effekten av de införda åtgärderna bör endast nettobesparingar räknas med, uppmätta som förändringar av energianvändningen som är direkt hänförliga till energieffektivitetsåtgärden i fråga som genomförs för tillämpningen av det energisparkrav som föreskrivs i detta direktiv. För att beräkna nettobesparingar bör medlemsstaterna upprätta ett referensscenario för hur situationen skulle utvecklas utan åtgärden i fråga. Policyåtgärden i fråga bör utvärderas mot det referensscenario. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till de minimikrav som föreskrivs i den berörda lagstiftningsramen på unionsnivå och till att andra policyåtgärder kan vidtas inom samma tidsram och att även dessa kan ha en inverkan på mängden energibesparingar, så att inte alla förändringar som observerats sedan en policyåtgärd infördes kan hänföras endast till den åtgärden. För att säkerställa att kravet på väsentlighet uppfylls bör de åtgärder som vidtas av kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parter faktiskt bidra till att de anförda energibesparingarna uppnås.
- (72) Det är viktigt att när så är relevant beakta alla steg i energikedjan vid beräkningen av energibesparingar, i syfte att öka potentialen för energibesparingar vid överföring och distribution av el. Studier och samrådet med intressenter har visat att det finns en betydande potential. De fysiska och ekonomiska villkoren skiljer sig dock ganska mycket mellan olika medlemsstater, och även inom flera medlemsstater, och det finns ett stort antal systemoperatörer. Dessa omständigheter pekar mot ett decentraliserat tillvägagångssätt, i enlighet med subsidiaritetsprincipen. Nationella tillsynsmyndigheter har den kunskap, rättsliga kompetens och administrativa kapacitet som krävs för att främja utvecklingen av ett energieffektivt elnät. Sådana enheter som det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (Entso-E) och den europeiska enheten för unionens systemansvariga för distributionssystem kan också ge värdefulla bidrag till, och bör stödja sina medlemmar i, genomförandet av energieffektivitetsåtgärder.
- (73) Liknande överväganden gäller för det mycket stora antalet systemansvariga för naturgassystemet. Naturgasens betydelse och försörjningsgrad och territoriella täckning varierar mycket mellan medlemsstaterna. I sådana fall är nationella tillsynsmyndigheter bäst lämpade för att övervaka och styra systemets utveckling mot ökad effektivitet, och sådana enheter som det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för gas kan ge värdefulla bidrag till, och bör stödja sina medlemmar i, genomförandet av energieffektivitetsåtgärder.
- (74) Energitjänsteföretag har en viktig roll när det gäller att utveckla, utforma, bygga och ordna med finansiering för projekt som sparar energi, minskar energikostnaderna och minskar drifts- och underhållskostnaderna inom exempelvis byggnads-, industri- och transportsektorerna.
- (75) Det är särskilt viktigt att beakta kopplingen mellan vatten och energi för att ta itu med den av varandra beroende användningen av energi och vatten och det ökande trycket på båda resurserna. Effektiv vattenförvaltning kan utgöra ett betydande bidrag till energibesparingar som inte bara ger klimatfördelar utan även ekonomiska och sociala fördelar. Vatten- och avloppssektorn står för 3,5 % av elanvändningen i unionen, och denna andel väntas öka. Samtidigt står vattenläckor för 24 % av den totala vattenförbrukningen i unionen och energisektorn är den största vattenförbrukaren, och står för 44 % av förbrukningen. Potentialen för energibesparing genom att använda smart teknik och smarta processer i alla vattenkretslopp och vattentillämpningar i industri- och bostadsområden samt i kommersiella områden bör undersökas noga och realiseras när helst det är kostnadseffektivt, och principen om energieffektivitet först bör beaktas. Dessutom bör avancerad bevattningsteknik, teknik för uppsamling av regnvatten och återanvändning av vatten avsevärt kunna minska vattenförbrukningen inom jordbruket, i byggnader och i industrin och den energi som används för behandling och transport av vatten.

- (76) I enlighet med artikel 9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bör unionens politik för energieffektivitet vara inkluderande och bör därför säkerställa att alla konsumenter som påverkas av energifattigdom har lika tillgång till energieffektivitetsåtgärder. Förbättringar av energieffektivitet bör på ett prioriterat sätt genomföras bland personer som påverkas av energifattigdom, sårbara kunder och slutanvändare, personer i låg- eller medelinkomsthushåll och personer som bor i subventionerat boende samt äldre personer och personer som bor på landsbygden och i avlägsna områden och i de yttersta randområdena. I detta sammanhang bör särskild uppmärksamhet riktas mot särskilda grupper som löper större risk att påverkas av energifattigdom och som i högre grad drabbas av de negativa effekterna av energifattigdom, såsom kvinnor, personer med funktionsnedsättning, äldre personer, barn och personer med minoritetsbakgrund i fråga om ras eller etnisk tillhörighet. Medlemsstaterna kan kräva att kvotpliktiga parter inkluderar sociala mål i energibesparande åtgärder i samband med energifattigdom, och denna möjlighet har redan utvidgats till alternativa policyåtgärder och nationella energieffektivitetsfonder. Detta bör omvandlas till en skyldighet att skydda och stärka utsatta kunder och slutanvändare och att mildra energifattigdomen, samtidigt som medlemsstaterna ges möjlighet att bibehålla full flexibilitet vad gäller policyåtgärdernas typ, storlek, omfattning och innehåll. Om ett kvotpliktsystem för energieffektivitet inte tillåter att åtgärder vidtas som rör enskilda energianvändare, får medlemsstaten vidta åtgärder för att lindra energifattigdomen enbart genom alternativa policyåtgärder. Inom sin policymix bör medlemsstaterna säkerställa att andra policyåtgärder inte har negativa effekter på personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, slutanvändare, och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Medlemsstaterna bör se till att offentliga medel som investeras i åtgärder för att förbättra energieffektiviteten utnyttjas på bästa möjliga sätt, inklusive finansiering och finansieringsinstrument som inrättats på unionsnivå.
- (77) Varje medlemsstat bör definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot bortkoppling av dessa kunder från elnätet i kritiska situationer. Begreppet utsatta kunder kan inbegripa inkomstnivå, energiutgifternas andel av den disponibla inkomsten, bostädernas energieffektivitet, kritiskt beroende av elutrustning av hälsoskäl, ålder eller andra kriterier. Detta gör det möjligt för medlemsstaterna att inkludera personer i låginkomsthushåll.
- (78) Enligt rekommendation (EU) 2020/1563 kunde omkring 34 miljoner hushåll i unionen inte värma upp sina hem tillräckligt 2019. Den europeiska gröna given prioriterar den sociala dimensionen av omställningen genom att följa principen att ingen lämnas utanför. Den gröna omställningen, inbegripet omställningen till ren energi, påverkar kvinnor och män på olika sätt och kan ha en särskild påverkan på missgynnade grupper såsom personer med funktionsnedsättning. Energieffektivitetsåtgärder måste därför ha en central betydelse för varje kostnadseffektiv strategi mot energifattigdom och konsumenters sårbarhet, och utgöra komplement till socialpolitiken på medlemsstatsnivå. För att säkerställa att energieffektivitetsåtgärder på ett hållbart sätt minskar energifattigdom för hyresgäster bör åtgärdernas kostnadseffektivitet samt frågan huruvida fastighetsägare och hyresgäster har råd att vidta dem beaktas, och tillräckligt ekonomiskt och tekniskt stöd till sådana åtgärder bör garanteras på medlemsstatsnivå. Medlemsstaterna bör stödja de lokala och regionala nivåerna när det gäller att kartlägga och lindra energifattigdomen. Byggnadsbeståndet i unionen behöver långsiktigt omvandlas till nära-nollenergibyggnader, i enlighet med målen i Parisavtalet. Byggnader renoveras för närvarande i för långsam takt och byggnader som bebos av låginkomsttagare som påverkas av energifattigdom är de som är svårast att nå. De åtgärder som fastställs i detta direktiv rörande energisparkrav, kvotpliktsystem för energieffektivitet och alternativa policyåtgärder är därför särskilt viktiga.
- (79) Medlemsstaterna bör sträva efter att säkerställa att åtgärder för att främja eller underlätta energieffektivitet, särskilt åtgärder som rör byggnader och mobilitet, inte leder till en oproportionell prisökning på tjänster avseende sådana åtgärder eller till ökad social utestängning.
- (80) För att kunna utnyttja den potential för energibesparing som finns inom vissa marknadssegment där energikartläggning i allmänhet inte erbjuds kommersiellt, till exempel små och medelstora företag, bör medlemsstaterna utarbeta program som uppmuntrar och stöder små och medelstora företag att genomgå energikartläggningar och att genomföra rekommendationerna från dessa energikartläggningar. Energitäkthet bör vara obligatoriska för och genomföras regelbundet av företag med en genomsnittlig årlig energianvändning över ett visst tröskelvärde, eftersom energibesparingarna kan vara betydande. Vid besiktningarna bör hänsyn tas till relevanta europeiska eller internationella standarder. t.ex. EN ISO 50001 (energieffektivitetssystem) eller EN 16247-1 (energitäkthet) eller, om en energikartläggning ingår, EN ISO 14000 (miljöledningssystem), i enlighet med detta direktiv, vilka inte går

utöver kraven i dessa relevanta standarder. En specifik europeisk standard avseende energikartläggningar är för närvarande under utarbetande. Energiträkningar kan utföras fristående eller ingå i ett bredare miljöledningssystem eller ett avtal om energiprestanda. I alla sådana fall bör dessa system uppfylla minimikraven i detta direktiv. Dessutom kan specifika mekanismer och system som inrättats för att övervaka utsläppen och bränsleförbrukningen av vissa transportoperatörer, exempelvis EU:s system för handel med utsläppsrätter enligt unionsrätten, anses vara förenliga med energikartläggningar, inklusive inom ramen för energiledningssystem, om de uppfyller minimikraven i detta direktiv. För de företag som redan genomför energikartläggningsskyldigheten bör energikartläggningar fortsätta att utföras minst vart fjärde år från och med dagen för den föregående energikartläggningen, i enlighet med detta direktiv.

- (81) Medlemsstaterna kan fastställa riktlinjer som företagen ska följa vid genomförandet av åtgärder för att uppnå nya årliga besparingar som identifierats i energikartläggningen.
- (82) Företagets genomsnittliga förbrukning bör vara kriteriet för att definiera tillämpningen av energiledningssystem och energikartläggningar för att öka dessa mekanismers känslighet när det gäller att identifiera relevanta möjligheter för kostnadseffektiva energibesparingar. Ett företag som ligger under de förbrukningströsklar som fastställts för energiledningssystem och energikartläggningar bör uppmuntras att genomgå energikartläggningar och att genomföra rekommendationerna från dessa kartläggningar.
- (83) När energikartläggningar genomförs av interna experter bör de inte vara direkt delaktiga i den verksamhet de kartlägger, så att deras oberoende kan garanteras.
- (84) Medlemsstaterna bör främja genomförandet av energiledningssystem och energikartläggningar inom offentlig förvaltning på nationell, regional och lokal nivå.
- (85) IKT-sektorn är en annan viktig sektor som uppmärksammas allt mer. År 2018 hade datacentren i unionen en energianvändning på 76,8 TWh. Denna siffra väntas öka till 98,5 TWh 2030, vilket är en ökning på 28 %. Denna ökning i absoluta tal kan även iaktas i relativa tal: datacentralerna i unionen stod för 2,7 % av efterfrågan på el 2018 och kommer att stå för 3,21 % 2030 om utvecklingen fortsätter enligt samma bana. Unionens digitala strategi har redan lyft fram behovet av mycket energieffektiva och hållbara datacenter och transparensåtgärder för telekomoperatörer gällande deras miljöpåverkan. För att främja en hållbar utveckling inom IKT-sektorn, i synnerhet vad gäller datacenter, bör medlemsstaterna begära att data av relevans för datacentrens energiprestanda, vattenfotavtryck och efterfrågefleksibilitet samlas in och offentliggörs, på grundval av en gemensam unionsmall. Medlemsstaterna bör endast begära att data samlas in och offentliggörs om datacenter med ett betydande fotavtryck där ändamålsenliga utformnings- eller effektivitetsinsatser, för nya respektive befintliga anläggningar, kan medföra en avsevärd minskning av energi- och vattenanvändningen, en ökning av systemeffektiviteten som främjar utfasningen av fossila bränslen i nätet eller återanvändning av spillvärme i näraliggande anläggningar och värmenät. Hållbarhetsindikatorer för datacenter skulle kunna fastställas på grundval av de data som samlas in, med beaktande av redan befintliga initiativ inom sektorn.
- (86) Rapporteringsskyldigheten gäller för de datacenter som uppfyller det tröskelvärde som fastställs i detta direktiv. I samtliga fall, och särskilt för företagsdatacenter på plats, bör rapporteringsskyldigheten förstås som att den avser de utrymmen och den utrustning som huvudsakligen eller uteslutande används för datarelaterade funktioner (serverrum), inbegripet nödvändig tillhörande utrustning, till exempel tillhörande kylning, belysning, batterisystem eller avbrottsfri kraftförsörjning. All it-utrustning som placeras eller installeras för i första hand offentlig åtkomst, gemensam användning eller i kontorsutrymmen eller som stöder andra funktioner, såsom arbetsstationer, bärbara datorer, fotokopiatorer, sensorer, säkerhetsutrustning eller vitvaror och audiovisuella apparater, bör undantas från rapporteringsskyldigheten. Samma undantag bör också gälla för servrar, nätverk, lagring och tillhörande utrustning som skulle vara spridd över en webbplats, t.ex. enskilda servrar, enkelsidiga stativ eller wifi- och nätverkspunkter.

- (87) Insamlade data bör användas för att mäta åtminstone några grundläggande dimensioner av en hållbar datacentral, nämligen hur effektivt den använder energi, hur mycket av den energin som kommer från förnybara energikällor, återanvändningen av eventuell spillvärme som den producerar, effektiviteten i kylningen, effektiviteten i kolanvändningen och användningen av färskvatten. Insamlade data och hållbarhetsindikatorerna bör öka medvetenheten bland ägare och operatörer av datacenter, tillverkare av utrustning, utvecklare av programvara och tjänster, användare av datacentrens tjänster på alla nivåer samt enheter och organisationer som inför, använder eller upphandlar molntjänster och datacentraltjänster. Insamlade data och hållbarhetsindikatorerna bör också skapa förtroende för de faktiska förbättringarna till följd av insatser och åtgärder för att göra nya eller befintliga datacenter hållbarare. Slutligen bör dessa användas som en grund för transparent och evidensbaserad planering och evidensbaserat beslutsfattande. Kommissionen bör bedöma datacentrens effektivitet på grundval av den information som de informationsskyldiga datacentren lämnar.
- (88) Efter en bedömning bör kommissionen, när den inrättar eventuella sektorsspecifika partnerskap för energieffektivitet, sammanföra viktiga intressenter, däribland icke-statliga organisationer och arbetsmarknadens parter, inom bland annat IKT-, transport-, finans- och byggsektorerna på ett inkluderande och representativt sätt.
- (89) Lägre energikostnader för konsumenter bör uppnås genom att konsumenterna får hjälp att minska sin energianvändning genom att minska byggnaders energibehov och effektivisera apparater i kombination med att energisnåla transportmedel görs tillgängliga och integreras med kollektivtrafik, delad mobilitet och cykling. Medlemsstaterna bör också förbättra konnektiviteten i landsbygdsområden och i avlägsna områden.
- (90) Det är mycket viktigt att öka alla unionsmedborgares medvetenhet om fördelarna med ökad energieffektivitet och att ge dem korrekt information om hur sådan kan uppnås. Medborgare i alla åldrar bör också involveras i energiomställningen via den europeiska klimatpakten och konferensen om Europas framtid. Ökad energieffektivitet är också av stor vikt för unionens energiförsörjningstrygghet genom att unionens beroende av bränsleimport från tredjeländer minskar.
- (91) Konsumenter bör ha full insyn i kostnaderna och fördelarna med alla energieffektivitetsåtgärder som vidtas, inbegripet återbetalningsperioder.
- (92) När medlemsstaterna genomför detta direktiv och vidtar andra åtgärder på energieffektivitetsområdet, bör de vara särskilt uppmärksamma på synergieffekter mellan energieffektivitetsåtgärder och en effektiv användning av naturresurser i linje med principerna för en cirkulär ekonomi.
- (93) När medlemsstaterna använder nya företagsmodeller och ny teknik, bör de sträva efter att främja och underlätta införandet av energieffektivitetsåtgärder, inklusive genom innovativa energitjänster för stora och små kunder.
- (94) Det är nödvändigt att möjliggöra en tät och förbättrad återkoppling om energianvändning när detta är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt med tanke på befintliga mätanordningar. Detta direktiv klargör att kostnadseffektiviteten vid individuell mätning avgörs av om de därmed sammanhängande kostnaderna står i proportion till möjliga energibesparingar. Vid bedömningen av om individuell mätning är kostnadseffektiv kan hänsyn tas till verkan av andra konkreta, planerade åtgärder i en viss byggnad, till exempel en kommande renovering.
- (95) Detta direktiv klargör också att rättigheter avseende fakturering och information om fakturering eller användning bör gälla för konsumenter av värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk från en central källa, även om de inte har några direkta individuella avtal med en energileverantör.

- (96) För att uppnå öppenhet och insyn avseende redovisning av individuell användning av värmeenergi och på så sätt underlätta genomförandet av individuell mätning bör medlemsstaterna säkerställa att det finns transparenta, allmänt tillgängliga nationella regler om fördelningen av kostnaden för användning av värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk i flerbostadshus och byggnader med flera användningsområden. Utöver öppenhet och insyn kan medlemsstaterna överväga att vidta åtgärder för att öka konkurrensen vid tillhandahållandet av tjänster för individuell mätning och på så sätt säkerställa att slutanvändarnas eventuella kostnader är rimliga.
- (97) Nyligen installerade värmemätare och värmekostnadsfördelare bör vara fjärravläsbara för att säkerställa kostnadseffektivt och regelbundet tillhandahållande av användningsinformation. Avsikten är att bestämmelserna i detta direktiv vad gäller mätare för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk, individuell mätning och kostnadsfördelning för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk, krav på fjärravläsning, fakturerings- och användningsinformation för värme och kyla samt varmvatten för hushållsbruk, kostnaden för tillgång till mätning-, fakturerings- och användningsinformation för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk, och minimikraven för fakturerings- och användningsinformation för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk ska tillämpas endast på värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk som tillhandahålls från en central källa. Det står medlemsstaterna fritt att besluta huruvida walk-by- eller drive-by-teknik ska anses vara fjärravläsbar eller inte. Fjärravläsbara anordningar kräver inte tillträde till enskilda lägenheter eller enheter för avläsningen.
- (98) Medlemsstaterna bör beakta det faktum att ett framgångsrikt genomförande av ny teknik för att mäta energianvändning förutsätter ökade investeringar i utbildning av och kompetens hos både användare och energileverantörer.
- (99) Faktureringsinformation och årliga sammanställningar är ett viktigt sätt att informera kunder om deras energianvändning. Uppgifter om användning och kostnader kan också ge annan information som hjälper konsumenterna att jämföra sitt befintliga avtal med andra erbjudanden och att använda sig av klagomåls- och alternativa tvistlösningsmekanismer. Med tanke på att tvister gällande fakturor är en vanlig orsak till klagomål från konsumenter och även är en faktor som bidrar till fortsatt låga nivåer av kundnöjdhet och engagemang i energisektorn, är det nödvändigt att göra fakturorna enklare, tydligare och mer lättförståeliga, samtidigt som andra instrument, såsom faktureringsinformation, informationsverktyg och årliga sammanställningar, ger alla de upplysningar som konsumenterna behöver för att kunna utöva kontroll över sin energianvändning, jämföra erbjudanden och byta leverantör.
- (100) När medlemsstaterna utformar åtgärder för förbättrad energieffektivitet bör de ta vederbörlig hänsyn till behovet av att säkerställa en korrekt fungerande inre marknad och ett konsekvent genomförande av unionens regelverk, i enlighet med EUF-fördraget.
- (101) Högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla har stor potential att spara primärenergi i unionen. Medlemsstaterna bör genomföra en heltäckande bedömning av potentialen för högeffektiv kraftvärme samt effektiv fjärrvärme och fjärrkyla. Dessa bedömningar bör vara överensstämmande med medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplaner och deras långsiktiga renoveringsstrategier och kan inbegripa utvecklingsbanor som leder till en nationell värme- och kylsektor som baseras på förnybar energi och spillvärme, inom en tidsram som är förenlig med uppnåendet av klimatneutralitetsmålet. Nya anläggningar för elproduktion och befintliga anläggningar som genomgått omfattande uppgradering eller som fått sina tillstånd eller licenser uppdaterade bör, under förutsättning att en kostnads-nyttoanalys visar på ett överskott, utrustas med högeffektiv kraftvärme för att återvinna spillvärme från produktionen av el. På samma sätt bör andra anläggningar med betydande genomsnittlig energitillförsel per år utrustas med tekniska lösningar för användning av anläggningens spillvärme om en kostnads-nyttoanalys visar ett kostnads-nyttöverskott. Spillvärmen skulle kunna transporteras dit den behövs genom fjärrvärmenät. De händelser som gör att godkännandekriterier måste tillämpas kommer i allmänhet att vara sådana som också ger upphov till tillståndskrav enligt direktiv 2010/75/EU och för tillstånd enligt direktiv (EU) 2019/944.

- (102) Det kan vara lämpligt att förlägga elproduktionsanläggningar som är avsedda att använda sig av sådan geologisk lagring som tillåts inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG ⁽²⁴⁾ till platser där det inte är kostnadseffektivt med återvinning av spillvärme genom högeffektiv kraftvärme eller genom försörjning till ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. Medlemsstaterna bör därför kunna undanta de anläggningarna från skyldigheten att genomföra en kostnads-nyttoanalys för att förse anläggningen med utrustning som möjliggör återvinning av spillvärme med hjälp av en högeffektiv kraftvärmepanna. Det bör också vara möjligt att undanta toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift färre än 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år från kravet att också producera värme.
- (103) Det är lämpligt att medlemsstaterna uppmuntrar införandet av åtgärder och förfaranden som främjar kraftvärmeinstallationer med total installerad tillförd effekt på mindre än 5 MW för att främja distribuerad energiproduktion.
- (104) För att genomföra nationella heltäckande bedömningar bör medlemsstaterna uppmuntra bedömningar av potentialen för högeffektiv kraftvärme och effektiv fjärrvärme och fjärrkyla på regional och lokal nivå. Medlemsstaterna bör vidta åtgärder för att främja och underlätta realiseringen av identifierad kostnadseffektiv potential i högeffektiv kraftvärme och effektiv fjärrvärme och fjärrkyla.
- (105) Kraven för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla bör vara förenliga med de långsiktiga klimatpolitiska målen, unionens klimat- och miljönormer och prioriteringar och bör iakttas principen *orsaka inte betydande skada* i den mening som avses i förordning (EU) 2020/852. Alla system för fjärrvärme och fjärrkyla bör syfta till förbättrad förmåga att interagera med andra delar av energisystemet för att optimera energianvändningen och förhindra energisvinn genom att utnyttja byggnadernas hela potential att lagra värme eller kyla, inklusive överskottsvärme från tjänsteanläggningar och näraliggande datacenter. Därför bör effektiva system för fjärrvärme och fjärrkyla säkerställa ökad primärenergieffektivitet och en gradvis integrering av förnybar energi och spillvärme och spillkyla enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽²⁵⁾. Därför införs med det här direktivet striktare krav för värme- och kylförsörjning som bör vara tillämpliga under specifika fastställda tidsperioder och bör vara permanent tillämpliga från och med den 1 januari 2050.
- (106) Principerna för att beräkna andelen värme eller kyla från förnybara energikällor i effektiv fjärrvärme och fjärrkyla bör vara förenliga med direktiv (EU) 2018/2001 och Eurostats metoder för statistisk rapportering. Enligt artikel 7.1 i direktiv (EU) 2018/2001 inkluderar den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor den slutliga energianvändningen (brutto) från förnybara energikällor inom värme- och kylsektorn. En slutlig energianvändning (brutto) av värme eller kyla i fjärrvärme eller fjärrkyla är lika med leverans av värme eller kyla som går till det nät som betjänar slutkunderna eller energidistributörerna.
- (107) Värmepumpar är viktiga för utfasningen av fossila bränslen i värme- och kylförsörjningen, även i fjärrvärmesektorn. Den metod som fastställs i bilaga VII till direktiv (EU) 2018/2001 innehåller regler för att räkna energi från värmepumpar som energi från förnybara energikällor och förhindrar dubbelräkning av el från förnybara energikällor. Vid beräkningen av andelen förnybar energi i fjärrvärmesektorn bör all värme från värmepumpen som går in i nätet redovisas som förnybar energi, förutsatt att värmepumpen uppfyller minimieffektivitetskriterierna i bilaga VII till direktiv (EU) 2018/2001 vid tidpunkten för installationen.

⁽²⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006 (EUT L 140, 5.6.2009, s. 114).

⁽²⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

- (108) Definitionen av högeffektiv kraftvärme har definierats utifrån de energibesparingar som uppnås genom en kombinerad produktion i stället för separat produktion av värme och el. Kraven för högeffektiv kraftvärme bör vara förenliga med de långsiktiga klimatpolitiska målen. Definitionen av kraftvärme och högeffektiv kraftvärme i unionslagstiftningen bör inte påverka användningen av andra definitioner i den nationella lagstiftningen för andra syften än de som anges i den berörda unionslagstiftningen. För att maximera energibesparingarna och undvika att energibesparingsmöjligheter går förlorade bör största uppmärksamhet fästas vid kraftvärmepannornas driftsvillkor.
- (109) För att säkerställa transparensen och göra det möjligt för slutanvändare att välja mellan kraftvärmeproducerad el och el producerad med andra tekniker, bör ursprunget till högeffektiv kraftvärme garanteras på grundval av harmoniserade referensvärden för effektivitet. System för ursprungsgaranti ger inte i sig rätt att komma i åtnjutande av nationella stödmekanismer. Det är viktigt att alla former av el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan omfattas av ursprungsgarantier. Ursprungsgarantier bör kunna skiljas från överlåtbara certifikat.
- (110) Den särskilda strukturen för kraftvärme, fjärrvärme respektive fjärrkyla, med många producenter som är små och medelstora företag, bör beaktas, särskilt vid en översyn av de administrativa förfarandena för att få tillstånd till uppbyggnad av kraftvärmekapacitet eller tillhörande nät, enligt principen att *tänka småskaligt först*.
- (111) De flesta unionsföretag är små och medelstora företag. De representerar en enorm energibesparingspotential för unionen. För att kunna hjälpa dem att vidta energieffektivitetsåtgärder bör medlemsstaterna inrätta en lämplig ram i syfte att ge små och medelstora företag tekniskt stöd och riktad information.
- (112) På grundval av kriterier som är objektiva, klara och tydliga samt icke-diskriminerande bör medlemsstaterna fastställa regler som styr hur kostnaderna ska bäras och delas för nätanslutning och nätförstärkning samt regler för teknisk anpassning som krävs för att integrera nya tillverkare av el som produceras från högeffektiv kraftvärme, med beaktande av nätverkskoder och riktlinjer som utarbetats i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2019/943 ⁽²⁶⁾ och (EG) nr 715/2009 ⁽²⁷⁾. Producenter av el från högeffektiv kraftvärme bör tillåtas använda en anbudsförfrågan rörande anslutningsarbetet. Tillträde till nätsystemet för el producerad från högeffektiv kraftvärme, i synnerhet för småskalig kraftvärme och mikrokraftvärmepannor, bör underlättas. Medlemsstaterna får i enlighet med artikel 3.2 i direktiv 2009/73/EG och artikel 9.2 i direktiv (EU) 2019/944 lägga företag som bedriver verksamhet inom el- och gassektorerna att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, inklusive beträffande energieffektivitet.
- (113) Det är nödvändigt att fastställa bestämmelser om fakturering, gemensam kontaktpunkt, tvistlösning utanför domstol, energifattigdom och grundläggande avtalsenliga rättigheter, för att anpassa dessa bestämmelser, när så är lämpligt, till relevanta bestämmelser om el enligt direktiv (EU) 2019/944, i syfte att stärka konsumentskyddet och ge slutkunder möjlighet att få mer frekvent, tydligare och mer aktuell information om sin användning av värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk och reglera sin energianvändning.
- (114) Genom detta direktiv stärks konsumentskyddet genom att grundläggande avtalsenliga rättigheter för fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk införs, i samstämmighet med den nivå av rättigheter, skydd och inflytande som infördes för slutkonsumenter i elsektorn genom direktiv (EU) 2019/944. Konsumenter bör ha tillgång till klar och otvetydig information om sina rättigheter. Flera faktorer hindrar konsumenterna från att få tillgång till, förstå och agera utifrån de olika källor för marknadsinformation som de har tillgång till. Införandet av grundläggande avtalsenliga rättigheter kan bidra till bland annat korrekt förståelse av utgångspunkten för kvaliteten i de tjänster som leverantören erbjuder i avtalet, inbegripet den levererade energins kvalitet och egenskaper. Det kan dessutom bidra till att minimera dolda eller extra kostnader till följd av antingen uppgraderade eller nya tjänster efter

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (EUT L 158, 14.6.2019, s. 54).

⁽²⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005 (EUT L 211, 14.8.2009, s. 36).

avtalets undertecknande utan att kunden tydligt förstår och godkänner detta. Dessa tjänster skulle bland annat kunna avse energi som levereras, mättnings- och fakturerings tjänster, inköp och installation eller tilläggs- och underhållstjänster och kostnader med anknytning till nätet, måtanordningar, lokal värme- eller kylutrustning. Kraven kommer att bidra till förbättrad möjlighet att jämföra erbjudanden och säkerställa samma nivå av grundläggande avtalsenliga rättigheter för alla unionsmedborgare när det gäller uppvärmning, kylning och varmvatten för hushållsbruk, utan att de nationella befogenheterna begränsas.

- (115) Vid planerad bortkoppling från uppvärmning, kylning och varmvatten för hushållsbruk bör leverantörer ge de berörda kunderna tillräcklig information om alternativa åtgärder, såsom möjligheter till stöd för att undvika bortkoppling, system för förskottsbetalning, energikartläggningar, energirådgivningstjänster, alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering eller anstånd med bortkoppling.
- (116) Bättre konsumentskydd bör garanteras genom tillgång till effektiva oberoende mekanismer för tvistlösning utanför domstol för alla konsumenter, till exempel i form av en energiombudsman, ett konsumentorgan eller en tillsynsmyndighet. Medlemsstaterna bör därför införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.
- (117) Bidragen från gemenskaper för förnybar energi, i enlighet med direktiv (EU) 2018/2001, och medborgarenergigemenskaper, i enlighet med direktiv (EU) 2019/944, till målen för den europeiska gröna given och klimatmålsplanen bör erkännas och aktivt stödjas. Medlemsstaterna bör därför beakta och främja den roll som spelas av gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper. Dessa gemenskaper kan hjälpa medlemsstaterna att uppnå målen för det här direktivet genom att främja energieffektivitet på lokal nivå eller hushållsnivå samt i offentliga byggnader i samarbete med lokala myndigheter. De kan stärka och engagera konsumenterna och göra det möjligt för vissa grupper av hushållskunder, inbegripet på landsbygden och i avlägsna områden, att delta i energieffektivitetsprojekt och energieffektivitetsåtgärder, som kan kombinera sådana åtgärder med investeringar i förnybar energi. Energigemenskaper kan ha en viktig roll när det gäller att utbilda och öka medborgarnas medvetenhet om åtgärder som är utformade för att uppnå energibesparingar. Om de får rätt stöd från medlemsstaterna kan energigemenskaper bidra till kampen mot energifattigdomen genom att främja energieffektivitetsprojekt, minskad energianvändning och lägre tariffer.
- (118) Långsiktiga beteendeförändringar i energianvändningen kan uppnås genom att medborgarna ges ökat inflytande. Energigemenskaper kan bidra till långsiktiga energibesparingar, särskilt bland hushållen, och till ökade hållbara investeringar från medborgare och småföretag. Medlemsstaterna bör ge medborgarna möjlighet att vidta sådana åtgärder genom stöd till gemensamma energiprojekt och energioorganisationer. Dessutom kan strategier för engagemang, där alla berörda parter på nationell och lokal nivå deltar i beslutsprocessen, ingå i de lokala eller regionala planerna för minskade koldioxidutsläpp eller de nationella byggnadsrenoveringsplanerna, i syfte att öka medvetenheten, få återkoppling om politiken och förbättra allmänhetens acceptans för den.
- (119) Bidraget från gemensamma kontaktpunkter eller liknande strukturer, som mekanismer som kan göra det möjligt för många olika målgrupper, inbegripet medborgare, små och medelstora företag och offentliga myndigheter, att utforma och genomföra projekt och åtgärder som rör övergången till ren energi, bör erkännas. De gemensamma kontaktpunkternas bidrag kan vara mycket viktigt för utsatta kunder, eftersom de kan få tillförlitlig och tillgänglig information om energieffektivitetsförbättringar. Detta bidrag kan innefatta tillhandahållande av teknisk, administrativ och finansiell rådgivning och assistans, främjande av de nödvändiga administrativa förfarandena eller av tillgång till finansmarknader, vägledning om unionens och nationella rättsliga ramar, inklusive regler och kriterier för offentlig upphandling, och unionens taxonomi.
- (120) Kommissionen bör se över effekterna av sina åtgärder för att stödja utvecklingen av plattformar eller forum som bland annat omfattar de europeiska arbetsmarknadsparternas organ i främjandet av utbildningsprogram för energieffektivitet, och bör vid behov föreslå ytterligare åtgärder. Kommissionen bör också uppmuntra de europeiska arbetsmarknadsparternas diskussioner om energieffektivitet, i synnerhet när det gäller utsatta kunder och slutanvändare, inbegripet personer i energifattigdom.

- (121) En rättvis omställning till en klimatneutral union till 2050 är central för den europeiska gröna given. I den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som proklamerades gemensamt av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017, ingår energi bland de väsentliga tjänster som alla har rätt att ha tillgång till. Stöd för åtkomst till sådana tjänster måste finnas för dem som behöver det, särskilt i en situation med inflationstryck och kraftigt stigande energipriser.
- (122) Det är nödvändigt att säkerställa att personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder är skyddade och de bör därför ges möjlighet att aktivt delta i insatser och åtgärder för förbättrad energieffektivitet och tillhörande konsumentskydds- eller informationsåtgärder som genomförs av medlemsstaterna. Riktade kampanjer för att öka medvetenheten bör utvecklas för att illustrera fördelarna med energieffektivitet och ge information om det ekonomiska stöd som finns tillgängligt.
- (123) Tillgängliga offentliga medel på unionsnivå och nationell nivå bör investeras strategiskt i åtgärder för förbättrad energieffektivitet, framför allt så att det gynnar personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Medlemsstaterna bör dra nytta av eventuella ekonomiska bidrag som de kan få från den sociala klimatfonden, som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/955⁽²⁸⁾, och av intäkter från utsläppsrätter från EU:s utsläppshandelssystem. Dessa intäkter kommer att hjälpa medlemsstaterna att vid uppfyllandet av sin skyldighet att genomföra energieffektivitetsåtgärder och policyåtgärder inom ramen för energisparkravet prioritera personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, inbegripet de som bor på landsbygden och i avlägsna regioner.
- (124) Nationella finansieringssystem bör kompletteras med lämpliga system för bättre information, tekniskt och administrativt bistånd, enklare tillgång till finansiering som främjar bästa tillgång till tillgängliga medel i synnerhet för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder.
- (125) Medlemsstaterna bör stärka och skydda alla människor lika, oavsett kön, genus, ålder, funktionsnedsättning, ras eller etniskt ursprung, sexuell läggning, religion eller övertygelse, och säkerställa att de som påverkas mest, de som löper störst risk att påverkas av energifattigdom, eller de som är mest utsatta för de negativa effekterna av energifattigdom, skyddas tillräckligt. Medlemsstaterna bör säkerställa att energieffektivitetsåtgärder inte förstärker befintlig ojämlikhet, i synnerhet vad gäller energifattigdom.
- (126) Enligt artikel 15.2 i direktiv 2012/27/EU har samtliga medlemsstater bedömt energieffektivitetspotentialen för sin infrastruktur för gas och el och identifierat konkreta åtgärder och investeringar för införandet av kostnadseffektiva energieffektivitetsförbättringar i nätninfrastrukturen, med en tidtabell för införandet. Resultatet av dessa åtgärder utgör en solid grund för tillämpningen av principen om energieffektivitet först i samband med deras beslut om nätplanering, nätutveckling och investeringar.
- (127) De nationella energitillsynsmyndigheterna bör anta en samlad strategi, som omfattar potentiella besparingar inom sektorerna energiförsörjning och slutanvändare. Utan att det påverkar försörjningstryggheten, marknadsintegreringen och föregripande investeringar i havsbaserade nät som behövs för utbyggnaden av havsbaserad förnybar energi, bör nationella tillsynsmyndigheter säkerställa att principen om energieffektivitet först tillämpas inom planering- och beslutsprocesserna och att nättarifferna och regleringarna ger incitament för ökad energieffektivitet. Medlemsstaterna bör också säkerställa att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem beaktar principen om energieffektivitet först. Detta skulle hjälpa systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem att överväga bättre energieffektivitetslösningar för och marginalkostnader på grund av upphandlingen av resurser på efterfrågesidan, liksom de miljömässiga och

⁽²⁸⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/955 av den 10 maj 2023 om inrättande av en social klimatfond och om ändring av förordning (EU) 2021/1060 (EUT L 130, 16.5.2023, s. 1)

socioekonomiska effekterna av olika nätinvesteringar och driftsplaner. En sådan strategi förutsätter en övergång från ett snävt ekonomiskt effektivitetsperspektiv till maximerad social välfärd. Principen om energieffektivitet först bör i synnerhet tillämpas i samband med utvecklingen av scenarier för utbyggnad av energinfrastruktur där lösningar på efterfrågesidan skulle kunna anses som genomförbara alternativ som måste analyseras ordentligt, och bör bli en integrerad del av nätplaneringsprojekt. Principens tillämpning bör granskas av nationella tillsynsmyndigheter.

- (128) Ett tillräckligt stort antal pålitliga yrkespersoner med kompetens på området energieffektivitet bör vara tillgängliga för att säkerställa att direktivet genomförs på ett effektivt sätt och utan dröjsmål, till exempel när det gäller efterlevnad av kraven på energikartläggningar och genomförandet av kvotpliktsystem för energieffektivitet. Medlemsstaterna bör därför införa certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem, eller båda delarna, och lämplig utbildning för leverantörer av energitjänster, energikartläggningar och andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i nära samarbete med arbetsmarknadens parter, utbildningsleverantörer och andra berörda parter. Dessa system ska utvärderas vart fjärde år från och med december 2024 och vid behov uppdateras så att den nödvändiga kompetensnivån säkerställs för leverantör av energitjänster, energiinspektörer, energiansvariga och installatörer av byggnadselement.
- (129) Det är nödvändigt att fortsätta att utveckla marknaden för energitjänster för att säkerställa att energitjänster både bjuds ut och efterfrågas. Öppenhet, till exempel genom listor över certifierade leverantörer av energitjänster och tillgängliga modeller för kontrakt, utbyte av bästa praxis och riktlinjer bidrar i hög grad till ökad användning av energitjänster och avtal om energiprestanda och kan också hjälpa till att stimulera efterfrågan och öka förtroendet för leverantörer av energitjänster. Genom ett avtal om energiprestanda undviker mottagaren av energitjänster investeringskostnader genom att använda en del av det finansiella värdet av energibesparingarna för att helt eller delvis återbetala den investering som görs av en tredje part. Detta kan bidra till att locka privat kapital, vilket är nyckeln till att öka byggnadsrenoveringstakten i unionen, föra expertis till marknaden och skapa innovativa affärsmodeller. Därför bör det bli ett krav att för byggnader som inte är bostadshus och som har en användbar golvyta som överstiger 750 m² bedöma om det är genomförbart att använda avtal om energiprestanda i samband med renovering. Detta är ett steg mot att öka förtroendet för energitjänstföretag och bana vägen för ett ökat antal sådana projekt i framtiden.
- (130) Mot bakgrund av de ambitiösa renoveringsmålen för det närmaste årtiondet inom ramen för renoveringsvägen är det nödvändigt att ge oberoende mellanhänder på marknaden, inbegripet gemensamma kontaktpunkter eller liknande stödmekanismer, en utökad roll för att stimulera marknadsutvecklingen på efterfrågesidan och utbudssidan och att främja avtal om energiprestanda vid renovering av både privata och offentliga byggnader. Lokala energiorgan kan ha en nyckelroll i det hänseendet och identifiera och stödja potentiella kontaktpersoner eller gemensamma kontaktpunkter. Detta direktiv bör bidra till en förbättrad tillgång till produkter, tjänster och rådgivning, bland annat genom att främja kvinnliga företags potential att fylla luckorna på marknaden och tillhandahålla innovativa sätt att förbättra energieffektiviteten, samtidigt som respekten för principen om icke-diskriminering säkerställs.
- (131) Det finns fortfarande stora hinder för avtal om energiprestanda i flera medlemsstater på grund av kvarvarande rättsliga och andra hinder. Det är därför nödvändigt att ta itu med oklarheter i nationella rättsliga ramar, bristen på expertis, i synnerhet vad gäller upphandlingsförfaranden, och konkurrerande lån och bidrag.
- (132) Medlemsstaterna bör fortsätta stödja den offentliga sektorns användning av avtal om energiprestanda genom att tillhandahålla avtalsmallar som beaktar tillgängliga europeiska eller internationella normer, upphandlingsriktlinjer och Eurostats och Europeiska investeringsbankens (EIB) vägledning om den statistiska behandlingen av avtal om energiprestanda, som offentliggjordes i maj 2018 och avser hanteringen av avtal om energiprestanda i offentliga räkenskaper, som har gett möjligheter att ta itu med de återstående regleringshindren för dessa avtal i medlemsstaterna.

- (133) Medlemsstaterna har vidtagit åtgärder för att identifiera och åtgärda rättsliga och andra hinder. Det finns dock ett behov av att öka ansträngningarna för att avlägsna rättsliga och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och arrangemang med extern finansiering som bidrar till energibesparingar. Dessa hinder innefattar bland annat redovisningsregler och praxis som förhindrar att kapitalinvesteringar och årliga finansiella besparingar till följd av åtgärder för att förbättra energieffektiviteten speglas korrekt i räkenskaperna under investeringens hela livslängd.
- (134) Medlemsstaterna använde 2014 och 2017 års nationella handlingsplaner för energieffektivitet för att rapportera framstegen med att avlägsna rättsliga och andra hinder för energieffektivitet, när det gäller delade incitament mellan ägare och hyresgäster eller mellan ägarna till en byggnad eller byggnadsenheter. Medlemsstaterna bör fortsätta att arbeta i den riktningen och utnyttja potentialen för energieffektivitet enligt Eurostats statistik från 2016, som visar att mer än fyra av tio europeer bor i lägenhet och att mer än tre av tio europeer är hyresgäster.
- (135) Medlemsstaterna, inbegripet regionala och lokala myndigheter, bör uppmuntras att till fullo dra nytta av europeiska medel som finns tillgängliga inom den fleråriga budgetramen 2021–2027 som fastställs i rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽²⁹⁾, faciliteten för återhämtning och resiliens som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 ⁽³⁰⁾ samt finansieringsinstrument och tekniskt bistånd inom ramen för InvestEU-programmet som inrättades genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 ⁽³¹⁾, för att driva fram privata och offentliga investeringar i åtgärder för att förbättra energieffektiviteten. Investeringar i energieffektivitet har potential att bidra till ekonomisk tillväxt, sysselsättning, innovation och en minskning av hushållens energifattigdom, och bidrar därför positivt till den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen och den gröna återhämtningen. Potentiella finansieringsområden är energieffektivitetsåtgärder i offentliga byggnader och bostäder, och tillhandahållande av ny kompetens genom att utveckla utbildning, omskolning och kompetenshöjning för yrkespersoner, i synnerhet i yrken som har att göra med renovering av byggnader, för att främja sysselsättningen inom energieffektivitetssektorn. Kommissionen kommer att säkerställa synergier mellan de olika finansieringsinstrumenten, i synnerhet medlen under delad förvaltning och direkt förvaltning, såsom de centralt förvaltade programmen Horisont Europa och Life, samt mellan bidrag, lån och tekniskt bistånd, för att maximera deras hävstångseffekt på privat finansiering och effekter på uppnåendet av policymålen i fråga om energieffektivitet.
- (136) Medlemsstaterna bör uppmuntra användningen av finansieringsmekanismer för att främja målen med detta direktiv. Sådana finansieringsmekanismer skulle kunna innefatta ekonomiska bidrag och straffavgifter för överträdelse av vissa bestämmelser i detta direktiv, medel som anslagits för energieffektivitet enligt artikel 10.3 i direktiv 2003/87/EG, och medel som anslagits för energieffektivitet i de europeiska fonderna och programmen, och europeiska finansieringsorgan för särskilda ändamål, till exempel Europeiska fonden för energieffektivitet.
- (137) Finansieringsmekanismer kan i tillämpliga fall baseras på medel som anslagits för energieffektivitet från unionens projektobligationer, medel som anslagits för energieffektivitet från EIB och andra europeiska finansinstitut, särskilt Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) och Europarådets utvecklingsbank, medel som lånefinansierats vid finansinstitut, nationella medel, bland annat genom inrättande av regelverk och finanspolitiska ramar som uppmuntrar till genomförande av initiativ och program för energieffektivitet samt intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Rådets förordning (EU, Euratom) 2020/2093 av den 17 december 2020 om den fleråriga budgetramen 2021–2027 (EUT L 433 I, 22.12.2020, s. 11).

⁽³⁰⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

⁽³¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/523 av den 24 mars 2021 om inrättande av InvestEU-programmet och om ändring av förordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107, 26.3.2021, s. 30).

⁽³²⁾ Europaparlamentets och rådets beslut nr 406/2009/EG av den 23 april 2009 om medlemsstaternas insatser för att minska sina växthusgasutsläpp i enlighet med gemenskapens åtaganden om minskning av växthusgasutsläppen till 2020 (EUT L 140, 5.6.2009, s. 136).

- (138) Finansieringsmekanismerna skulle särskilt kunna använda bidrag från dessa medel för att möjliggöra och uppmuntra privatkapitalinvesteringar, särskilt från institutionella investerare, och därvid tillämpa kriterier för att se till att både miljömålen och de sociala målen för anslagsbeviljandet nås, använda innovativa finansieringsmekanismer, inbegripet lånegarantier för privatkapital, lånegarantier för att främja avtal om energiprestanda, bidrag, subventionerade lån, särskilda kreditutfästelser och system för tredjepartsfinansiering, som minskar riskerna med energieffektivitetsprojekt och möjliggör kostnadseffektiva renoveringar också bland låg- och medelinkomsthushåll, kopplas till program eller byråer som kommer att sammanställa och bedöma kvaliteten på projekt för energibesparing, ge tekniskt stöd, främja energitjänstemarknaden och bidra till att skapa efterfrågan på energitjänster bland användarna.
- (139) Finansieringsmekanismerna skulle också kunna tillhandahålla lämpliga medel till stöd för utbildning och certifieringsprogram för att förbättra och ackreditera kompetens för energieffektivitet, tillhandahålla medel för forskning om samt demonstration och påskyndat ibruktage av småskalig teknik och mikroteknik för energiproduktion och för optimal nätanslutning av dessa producenter, kopplas till program med åtgärder för att främja energieffektivitet i alla bostäder, förebygga energifattigdom och sporra hyresvärdar som hyr ut bostäder att göra sin egendom så energieffektiv som möjligt och tillhandahålla lämpliga medel till stöd för dialogen mellan arbetsmarknadens parter och fastställandet av standarder för att förbättra energieffektiviteten och säkerställa goda arbetsförhållanden och en god arbetsmiljö.
- (140) Unionens tillgängliga finansieringsprogram, finansieringsinstrument och innovativa finansieringsmekanismer bör användas för att förverkliga målet med bättre energiprestanda för byggnader som tillhör offentliga organ. I det hänseendet får medlemsstaterna utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar inom ramen för beslut nr 406/2009/EG vid utarbetandet av sådana mekanismer på frivillig basis och med hänsyn tagen till nationella budgetbestämmelser. Kommissionen och medlemsstaterna bör förse regionala och lokala förvaltningar med adekvat information om sådana finansieringsprogram, finansieringsinstrument och innovativa finansieringsmekanismer.
- (141) I samband med genomförandet av energieffektivitetsmålet bör kommissionen övervaka hur berörda åtgärder påverkar direktiv 2003/87/EG, i syfte att bibehålla incitamenten i EU:s utsläppshandelssystem som belönar investeringar i koldioxidsnål teknik och förbereda de sektorer som ingår i utsläppshandelssystemet för de innovationer som krävs i framtiden. Den kommer att bli tvungen att övervaka hur detta påverkar industrisektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage i enlighet med förteckningen i bilagan till kommissionens beslut 2014/746/EU ⁽³³⁾ för att se till att detta direktiv främjar och inte försvårar dessa sektors utveckling.
- (142) Medlemsstaternas åtgärder bör stödjas med välplanerade och effektiva finansieringsinstrument från unionens sida inom ramen för InvestEU-programmet, och genom finansiering från EIB och EBRD, som bör stödja investeringar i energieffektivitet i alla led i energikedjan och använda en heltäckande lönsamhetsanalys med en modell för differentierat diskonto. Ekonomiskt stöd bör fokusera på kostnadseffektiva metoder för att öka energieffektiviteten, vilket skulle leda till lägre energianvändning. EIB och EBRD bör, tillsammans med nationella investeringsbanker, utforma, generera och finansiera program och projekt som är skräddarsydda för effektivitetssektorn, bland annat för energifattiga hushåll.
- (143) Sektorsövergripande lagstiftning utgör en stark grund för konsumentskydd för ett stort antal olika energitjänster som finns idag, och kommer sannolikt att utvecklas. Trots detta bör vissa grundläggande avtalsenliga rättigheter som kunder har tydligt fastställas. Konsumenterna bör ha tillgång till klar och otvetydig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn.
- (144) För att det ska vara möjligt att utvärdera hur effektivt detta direktiv är bör det fastställas ett krav på att utföra en allmän översyn av detta direktiv och på att överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet senast den 28 februari 2027. Översynen bör möjliggöra nödvändiga anpassningar, även med beaktande av den ekonomiska utvecklingen och innovationsutvecklingen.

⁽³³⁾ Kommissionens beslut 2014/746/EU av den 27 oktober 2014 om fastställande, enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG, av en förteckning över sektorer och delsektorer som anses löpa avsevärd risk för koldioxidläckage, för perioden 2015–2019 (EUT L 308, 29.10.2014, s. 114).

- (145) Lokala och regionala myndigheter bör tilldelas en ledande roll vid utveckling och utformning, utförande och utvärdering av de åtgärder som fastställs i detta direktiv, för att de ska kunna ta tillräcklig hänsyn till sina egna särskilda klimatmässiga, kulturella och sociala omständigheter.
- (146) Som återspeglings av den tekniska utvecklingen och den allt större andelen förnybara energikällor inom elproduktionssektorn bör standardkoefficienten för besparingar i kWh el ses över för att återspegla ändringar i primärenergifaktorn för el och andra energibärare. Beräkningsmetoden överensstämmer med Eurostats energibalanser och definitioner, med undantag för metoden för fördelning av bränslemängd för värme och el i kraftvärmeverk för vilken referenssystemets verkningsgrad, som krävs för fördelningen av bränsleförbrukning, har anpassats till Eurostats uppgifter för 2015 och 2020. Beräkningar av primärenergifaktorn för el som avspeglar energimixen är baserade på årsmedelvärden. Redovisningsmetoden för *fysiskt energiinnehåll* (*physical energy content*) används för kärnkraftsgenererad el och värme och metoden för *teknisk verkningsgrad för omvandling* (*technical conversion efficiency*) används för produktion av el och värme från fossila bränslen och biomassa. För förnybar energi från icke-brännbara källor är metoden den direkta motsvarigheten baserad på tillvägagångssättet för *total primärenergi* (*total primary energy*). För beräkning av primärenergins andel för el i kraftvärme tillämpas den metod som anges i detta direktiv. En genomsnittlig marknadsställning används snarare än en marginell. Verkningsgraden för omvandling antas vara 100 % för icke-brännbara förnybara energikällor, 10 % för jordvärmekraftstationer och 33 % för kärnkraftverk. Total verkningsgrad för kraftvärme beräknas på grundval av de senaste statistiska uppgifterna från Eurostat. Omvandlings-, överförings- och distributionsförluster beaktas. Distributionsförluster för andra energibärare än el beaktas inte i beräkningarna på grund av bristen på tillförlitliga uppgifter och beräkningens komplexitet. Vad beträffar systemgränser är primärenergifaktorn 1 för alla energikällor. Den valda koefficienten för primärenergifaktorn för el är genomsnittet av värdena för 2024 och 2025, eftersom en framåtblickande primärenergifaktor är en lämpligare indikator än en historisk indikator. Analysen omfattar medlemsstaterna och Norge. Datasetet för Norge är baserat på Entso-E-data.
- (147) Energibesparingar till följd av genomförandet av unionsrätt bör inte anföras om de inte är resultatet av en åtgärd som går utöver det minimum som krävs enligt unionsrättsakten i fråga, oavsett om detta sker genom att mer ambitiösa energieffektivitetskrav fastställs på medlemsstatsnivå eller genom att öka åtgärdens genomslagskraft. I byggnader finns en betydande potential för ytterligare ökad energieffektivitet, och renovering av byggnader är en väsentlig och långsiktig faktor med stordriftsfördelar för ökade energibesparingar. Det är därför nödvändigt att klargöra att det är möjligt att anföra alla energibesparingar till följd av åtgärder för att främja renovering av befintliga byggnader, under förutsättning att de överstiger de besparingar som skulle ha gjorts i frånvaro av policyåtgärden och att medlemsstaten visar att den kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parten faktiskt har bidragit till att de anförda energibesparingarna uppnåtts.
- (148) I enlighet med kommissionens meddelande av den 25 februari 2015 *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* och principerna om bättre lagstiftning, bör bestämmelser om övervakning och verifiering för genomförandet av kvotpliktsystem för energieffektivitet och alternativa policyåtgärder, inbegripet kravet att kontrollera ett statistiskt representativt urval av åtgärder, ges en mer framträdande roll.
- (149) Energi som produceras från förnybar energi i eller på byggnader minskar mängden energi från fossila bränslen. En minskning av energianvändningen och en användning av energi från förnybara energikällor i byggnadssektorn utgör viktiga åtgärder för att minska unionens energiberoende och utsläpp av växthusgaser, särskilt med tanke på de ambitiösa klimat- och energimålen för 2030 samt det övergripande åtagande som gjordes i samband med Parisavtalet. När det gäller medlemsstaternas ackumulerade energisparkrav kan medlemsstaterna beakta energibesparingar som följer av policyåtgärder som främjar förnybar teknik i syfte att uppfylla de krav på energibesparingar som ställs på dem i enlighet med den beräkningsmetod som föreskrivs i detta direktiv. Energibesparingar från policyåtgärder som avser användning av direkt förbränning av fossila bränslen bör inte räknas med.

- (150) Vissa av de ändringar som införs genom detta direktiv kan innebära att förordning (EU) 2018/1999 behöver ändras för att säkerställa samstämmigheten mellan de två rättsakterna. Nya bestämmelser, i första hand kopplade till fastställandet av nationella bidrag, mekanismer för att täcka skillnader samt rapporteringsskyldigheter, bör anpassas och överföras till den förordningen, när den har ändrats. Vissa av bestämmelserna i förordning (EU) 2018/1999 kan också behöva omprövas mot bakgrund av de förändringar som föreslås i detta direktiv. De ytterligare rapporterings- och övervakningskraven bör inte ge upphov till några nya parallella rapporteringssystem utan de skulle omfattas av den befintliga övervaknings- och rapporteringsramen enligt förordning (EU) 2018/1999.
- (151) För att främja det praktiska genomförandet av detta direktiv på nationell, regional och lokal nivå bör kommissionen fortsätta att stödja ett utbyte av erfarenheter om arbetsmetoder, riktmärkning, nätverksarbete och innovativa arbetsmetoder med hjälp av en onlineplattform.
- (152) Eftersom målen för detta direktiv, nämligen att uppnå unionens energieffektivitetsmål och bana väg för ytterligare energieffektivitetsförbättringar och mot klimatneutralitet, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning eller verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.
- (153) I syfte att tillåta anpassning till tekniska framsteg och förändringar i distributionen av energikällor bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på översynen av de harmoniserade referensvärden för effektivitet som fastställts på grundval av detta direktiv, med avseende på värdena, beräkningsmetoderna, standardkoefficienten för primärenergi och kraven i bilagorna till detta direktiv och med avseende på att komplettera detta direktiv genom att inrätta ett gemensamt unionssystem för att bedöma hållbarheten för datacenter belägna på unionens territorium. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning ⁽³⁴⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.
- (154) Förordning (EU) 2023/955 bör ändras för att beakta den definition av energifattigdom som fastställs i detta direktiv. Detta skulle säkerställa konsekvens, samstämmighet, komplementaritet och synergi mellan olika instrument och medel som i synnerhet riktar sig till energifattiga hushåll.
- (155) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till det tidigare direktivet. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av det tidigare direktivet.
- (156) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt av de direktiv som anges i del B i bilaga XVI.

⁽³⁴⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE, TILLÄMPNINGSSOMRÅDE, DEFINITIONER OCH ENERGIEFFEKTIVITETSMÅL

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Detta direktiv fastställer en gemensam ram för åtgärder för främjande av energieffektivitet inom unionen för att säkerställa att unionens energieffektivitetsmål uppnås och möjliggör ytterligare energieffektivitetsförbättringar. Syftet med den gemensamma ramen är att bidra till genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 ⁽³⁵⁾ och till att trygga unionens energiförsörjning genom att minska dess beroende av energiimport, inbegripet av fossila bränslen.

Genom detta direktiv införs bestämmelser som är avsedda att genomföra energieffektivitet på ett prioriterat sätt i alla sektorer, avlägsna hinder på energimarknaden och avhjälpa marknadsmisslyckanden som hindrar effektiviteten i försörjningen, överföringen, lagringen och användningen av energi. Det föreskriver också fastställandet av vägledande nationella energieffektivitetsbidrag för 2030.

Detta direktiv bidrar till genomförandet av principen om energieffektivitet först, och bidrar därmed också till unionen som ett inkluderande, rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi.

2. De krav som fastställs i detta direktiv är minimikrav och ska inte förhindra medlemsstaterna att upprätthålla eller införa strängare åtgärder. Sådana åtgärder ska vara förenliga med unionsrätten. I de fall där nationell lagstiftning föreskriver strängare åtgärder ska medlemsstaten anmäla denna lagstiftning till kommissionen.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

1. *energi*: energiprodukter enligt definitionen i artikel 2 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 ⁽³⁶⁾.
2. *energieffektivitet först*: enligt definitionen i artikel 2.18 i förordning (EU) 2018/1999.
3. *energisystem*: ett system som främst utformats för att tillhandahålla energitjänster för att tillgodose slutanvändar-sektors efterfrågan på energi i form av värme, bränsle och elektricitet.
4. *systemeffektivitet*: valet av energieffektiva lösningar om de också möjliggör en kostnadseffektiv färdplan i riktning mot minskade koldioxidutsläpp, ytterligare flexibilitet och en effektiv resursanvändning.
5. *primärenergianvändning* eller *PEC*: den tillgängliga bruttoenergin, exklusive internationell sjöbunkring, slutlig användning utanför energiområdet och omgivningsenergi.

⁽³⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1119 av den 30 juni 2021 om inrättande av en ram för att uppnå klimatneutralitet och om ändring av förordningarna (EG) nr 401/2009 och (EU) 2018/1999 (*europensk klimatlag*) (EUT L 243, 9.7.2021, s. 1).

⁽³⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik (EUT L 304, 14.11.2008, s. 1)

6. *slutlig energianvändning* eller *FEC*: all energi som levereras till industrin, transporter (inklusive energianvändning inom internationell luftfart), hushåll, offentliga och privata tjänster, jordbruk, skogsbruk och fiske samt andra slutanvändarsektorer, undantaget energianvändning inom internationell sjöbunkring, omgivningsenergi och leveranser till omvandlingssektorn och energisektorn, och förluster till följd av överföring och distribution enligt definitionen i bilaga A till förordning (EG) nr 1099/2008.
7. *omgivningsenergi*: omgivningsenergi enligt definitionen i artikel 2.2 i direktiv (EU) 2018/2001.
8. *energieffektivitet*: förhållandet mellan produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och insatsen av energi.
9. *energibesparing*: en mängd sparad energi som fastställs genom mätning eller uppskattning, eller både och, av användningen före och efter genomförandet av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten, med normalisering för yttre förhållanden som påverkar energianvändningen.
10. *förbättrad energieffektivitet*: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar.
11. *energitjänst*: den fysiska vinst, nytta eller mervärde som erhålls genom en kombination av energi med energieffektiv teknik eller med åtgärder, som kan inbegripa den drift, det underhåll och den kontroll som krävs för tillhandahållande av tjänsten, som tillhandahålls på grundval av ett avtal och som under normala förhållanden påvisats leda till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar förbättring av energieffektivitet eller primärenergibesparingar.
12. *offentliga organ*: nationella, regionala eller lokala myndigheter och enheter som direkt finansieras och administreras av dessa myndigheter men som inte är av industriell eller kommersiell karaktär.
13. *total användbar golvyta*: golvytan i en byggnad eller del av en byggnad där energi används för att påverka inomhusklimatet.
14. *upphandlande myndigheter*: upphandlade myndigheter enligt definitionen i artiklarna 6.1 i direktiv 2014/23/EU, artikel 2.1.1 i direktiv 2014/24/EU och artikel 3.1 i direktiv 2014/25/EU.
15. *upphandlande enheter*: upphandlade enheter enligt definitionen i artikel 7.1 i direktiv 2014/23/EU och artikel 4.1 i direktiv 2014/25/EU.
16. *energiledningssystem*: en uppsättning sammanhängande eller interagerande element i en strategi som anger energieffektivitetsmål och en plan för att nå det målet, inklusive övervakning av den faktiska energianvändningen, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen.
17. *uropeisk standard*: en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk.
18. *internationell standard*: en standard som antagits av Internationella standardiseringsorganisationen och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk.
19. *kvotpliktig part*: energidistributör, företag som säljer energi i detaljistledet eller en systemansvarig för överföringssystem som är bunden eller bundet av de nationella kvotpliktsystem för energieffektivitet som avses i artikel 9.
20. *bemyndigad part*: juridisk person till vilken en statlig myndighet eller ett annat offentligt organ har delegerat befogenheten att utarbeta, förvalta eller hantera ett finansieringssystem för den statliga myndighetens eller det offentliga organets räkning.
21. *deltagande part*: företag eller offentligt organ, som inom ramen för ett frivilligt avtal har förbundit sig att uppfylla vissa mål eller som omfattas av ett nationellt, reglerat styrmedel.

22. *genomförande offentlig myndighet*: offentligrättsligt organ med ansvar för att genomföra eller övervaka energi- eller koldioxidbeskattning, finansieringssystem och finansieringsinstrument, skatteincitament, standarder och normer, energimärkningssystem eller utbildning.
23. *policyåtgärd*: reglering, finansieringsinstrument, finanspolitiskt instrument, frivilligt instrument eller informationsinstrument som formellt inrättats och genomförts i en medlemsstat i syfte att skapa ramar, krav eller incitament för marknadsaktörer att tillhandahålla och köpa energitjänster och vidta andra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten.
24. *enskild åtgärd*: åtgärd som leder till kontrollerbar och mätbar eller uppskattningsbar energieffektivitetsförbättring och som vidtas till följd av en policyåtgärd.
25. *energidistributör*: fysisk eller juridisk person, inklusive en systemansvarig för distributionssystem, som ansvarar för transport av energi för leverans till slutkunder eller till distributionsstationer som säljer energi till slutkunder.
26. *systemansvarig för distributionssystem*: systemansvarig för distributionssystem enligt definitionen i artikel 2.29 i direktiv (EU) 2019/944 när det gäller el eller artikel 2.6 i direktiv 2009/73/EG när det gäller gas.
27. *företag som säljer energi i detaljistledet*: fysisk eller juridisk person som säljer energi till slutkunder.
28. *slutkund*: fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning.
29. *leverantör av energitjänster*: fysisk eller juridisk person som levererar energitjänster eller åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i en slutkunds anläggning eller lokaler.
30. *små och medelstora företag* eller *SMF*: företag enligt definitionen i artikel 2.1 i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG ⁽³⁷⁾.
31. *mikroföretag*: ett företag enligt definitionen i artikel 2.3 i bilagan till rekommendation 2003/361/EG.
32. *energikartläggning*: ett systematiskt förfarande i syfte att få adekvat kunskap om energianvändningsprofilen för en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster, fastställa och kvantifiera möjligheterna för kostnadseffektiva energibesparingar och kartlägga potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av förnybar energi samt rapportera om resultaten.
33. *avtal om energiprestanda*: ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där byggtreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller ett annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar.
34. *smarta mätersystem*: ett smart mätersystem enligt definitionen i artikel 2.23 i direktiv (EU) 2019/944 eller sådana intelligenta mätersystem som avses i direktiv 2009/73/EG.
35. *systemansvarig för överföringssystem*: systemansvarig för överföringssystem enligt definitionen i artikel 2.35 i direktiv (EU) 2019/944 när det gäller el eller artikel 2.4 i direktiv 2009/73/EG när det gäller gas.
36. *kraftvärme*: samtidig framställning i en och samma process av värmeenergi och elenergi eller mekanisk energi.
37. *ekonomiskt motiverad efterfrågan*: efterfrågan som inte överstiger behovet av värme eller kyla och som annars skulle tillgodoses på marknadsvillkor genom andra energiframställningsprocesser än kraftvärme.

⁽³⁷⁾ Kommissionens rekommendation av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

38. *nyttiggjord värme*: värme som producerats genom en kraftvärmeprocess för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan på värme eller kyla.
39. *kraftvärmeproducerad el*: el som framställts i en process i samband med produktionen av nyttiggjord värme och som beräknats i enlighet med de allmänna principer som fastställs i bilaga II.
40. *högeffektiv kraftvärme*: kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga III.
41. *total effektivitet*: den årliga summan av produktionen av el och mekanisk energi och nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för den värme som producerats genom en kraftvärmeprocess och den totala produktionen av el och mekanisk energi.
42. *el-värmeförhållande*: förhållandet mellan kraftvärmeproducerad el och nyttiggjord värme vid full kraftvärmedrift med användning av operativa data för den specifika pannan.
43. *kraftvärmepanna*: panna som kan användas vid kraftvärmedrift.
44. *småskalig kraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en installerad kapacitet som understiger 1 MW_e.
45. *mikrokraftvärmepanna*: kraftvärmepanna med en maximal kapacitet som understiger 50 kW_e.
46. *effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla*: system för fjärrvärme eller fjärrkyla som uppfyller de kriterier som fastställs i artikel 26.
47. *effektiv värme och kyla*: en värme- och kylmöjlighet som, jämfört med ett referensscenario som återspeglar ett scenario där man fortsätter som tidigare, mätbart minskar den primärenergiinsats som behövs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns på ett kostnadseffektivt sätt, i enlighet med bedömningen i den kostnads-nyttoanalys som avses i detta direktiv, med hänsyn tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.
48. *effektiv individuell värme och kyla*: en leveransmöjlighet till individuell värme eller kyla som jämförd med effektiv fjärrvärme och fjärrkyla mätbart minskar den icke förnybara primärenergi som krävs för att leverera en enhet levererad energi inom en relevant systemgräns, eller som kräver samma icke förnybara primärenergiinsats men till en lägre kostnad, med hänsyn tagen till den energi som krävs för utvinning, omvandling, transport och distribution.
49. *datacentral*: datacentral enligt definitionen i punkt 2.6.3.1.16 i bilaga A till förordning (EG) nr 1099/2008.
50. *omfattande uppgradering*: uppgradering vars kostnad överskrider 50 % av investeringskostnaderna för en ny jämförbar enhet.
51. *aggregator*: oberoende aggregator enligt definitionen i artikel 2.19 i direktiv (EU) 2019/944.
52. *energifattigdom*: ett hushålls bristande tillgång till väsentliga energitjänster som tillhandahåller grundläggande nivåer och en skälig levnadsstandard och hälsa, inklusive tillräcklig tillgång till uppvärmning, varmvatten, nedkylning, belysning och energi för att driva elapparater, inom det berörda nationella sammanhanget, befintlig nationell socialpolitik och andra relevanta nationella politikområden, orsakad av en kombination av faktorer, inbegripet åtminstone orimliga priser, otillräcklig disponibel inkomst, höga energikostnader och bostäder med låg energieffektivitet.
53. *slutanvändare*: fysisk eller juridisk person som köper värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk för egen slutanvändning, eller fysisk eller juridisk person som nyttjar en enskild byggnad eller en enhet i ett flerbostadshus eller en byggnad med flera användningsområden som försörjs med värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk från en central källa, om en sådan person inte har några direkta eller individuella avtal med energileverantören.

54. *delade incitament*: brist på rättvis och rimlig fördelning av finansiella skyldigheter och belöningar förbundna med energieffektivitetsinvesteringar mellan berörda aktörer, exempelvis ägare och hyresgäster eller olika ägare till byggnadsenheter, eller ägare och hyresgäster eller olika ägare till flerbostadshus eller byggnader med flera användningsområden.
55. *strategi för engagemang*: en strategi som ställer upp mål, utvecklar tekniker och fastställer en process för att involvera alla relevanta intressenter på nationell eller lokal nivå, inbegripet företrädare för det civila samhället, såsom konsumentorganisationer, i beslutsfattandet, i syfte att öka medvetenheten, få återkoppling på sådana åtgärder och öka allmänhetens acceptans.
56. *statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av åtgärderna för förbättrad energieffektivitet*: en sådan andel och ett sådant urval som kräver upprättande av en delmängd av en statistisk population av de energibesparande åtgärderna i fråga på ett sådant sätt att den avspeglar hela populationen av alla energibesparande åtgärder, och därmed gör det möjligt att dra rimliga tillförlitliga slutsatser om tilltron till samtliga åtgärder.

Artikel 3

Principen om energieffektivitet först

1. I enlighet med principen om energieffektivitet först ska medlemsstaterna säkerställa att energieffektivitetslösningar, inbegripet resurser på efterfrågesidan och systemflexibilitet, bedöms vid planerings-, policy- och större investeringsbeslut till ett värde av mer än 100 000 000 EUR vardera eller 175 000 000 EUR för transportinfrastrukturprojekt som rör följande sektorer:
- a) Energisystem.
 - b) Andra sektorer än energisektorn, i de fall då dessa sektorer påverkar energianvändningen och energieffektiviteten, inbegripet byggnads-, transport-, vatten-, informations- och kommunikationstekniska (IKT) sektorerna, samt jordbruks- och finanssektorerna.
2. Senast den 11 oktober 2027 ska kommissionen genomföra en bedömning av de tröskelvärden som fastställs i punkt 1, med målet om en justering nedåt, med beaktande av utvecklingen för ekonomin och energimarknaden. Kommissionen ska, senast den 11 oktober 2028, lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet, som vid behov ska åtföljas av ett lagstiftningsförslag.
3. Vid tillämpningen av denna artikel uppmanas medlemsstaterna att beakta kommissionens rekommendation (EU) 2021/1749⁽³⁸⁾.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna övervakar tillämpningen av principen om energieffektivitet först, inbegripet, vid behov, sektorsintegration och sektorsövergripande effekter, i de fall då policy-, planerings- och investeringsbeslut omfattas av krav på godkännande och övervakning.
5. När medlemsstaterna tillämpar principen om energieffektivitet först ska de göra följande:
- a) Främja och, i de fall då kostnads-nyttoanalyser krävs, säkerställa tillämpningen och tillgängliggörandet för allmänheten av kostnad-nyttometoder som tillåter en korrekt bedömning av fördelar, i vidare bemärkelse, med energieffektivitetslösningar, vid behov med beaktande av hela livscykeln och ett långsiktigt perspektiv, system- och kostnadseffektivitet, försörjningstrygghet och kvantifiering ur ett samhälls- och hälsoperspektiv samt ur ett ekonomiskt och klimatneutralt perspektiv, hållbarhet och principer om cirkulär ekonomi i övergången till klimatneutralitet.
 - b) Ta itu med konsekvenserna för energifattigdomen.

⁽³⁸⁾ Kommissionens rekommendation (EU) 2021/1749 av den 28 september 2021 om energieffektivitet först: från princip till praktik – Riktlinjer och exempel för att genomföra principen i beslutsprocessen inom och utanför energisektorn (EUT L 350, 4.10.2021, s. 9).

- c) Identifiera en eller flera enheter som är ansvariga för att övervaka tillämpningen av principen om energieffektivitet först och den påverkan som regelverk, inbegripet finansiella bestämmelser, planerings-, policy- och större investeringsbeslut, som avses i punkt 1, har på energianvändningen, energieffektiviteten och energisystem.
 - d) Som ett led i sina integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter lämnats in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999, rapportera om hur principen om energieffektivitet först beaktats i de nationella och, när så är tillämpligt, regionala och lokala planerings-, policy- och större investeringsbeslut som rör de nationella och regionala energisystemen, inbegripet åtminstone följande:
 - i) En bedömning av tillämpningen av och fördelarna med principen om energieffektivitet först i energisystemen, särskilt i förhållande till energianvändningen.
 - ii) En förteckning över åtgärder som vidtagits för att avlägsna onödiga rättsliga eller andra hinder för genomförandet av principen om energieffektivitet först och av lösningar på efterfrågesidan, bland annat genom att identifiera nationell lagstiftning och åtgärder som strider mot principen om energieffektivitet först.
6. Senast den 11 april 2024] ska kommissionen anta riktlinjer som tillhandahåller en gemensam allmän ram, inbegripet tillsyn, för det övervaknings- och rapporteringsförfarande som medlemsstaterna får använda för att utforma de kostnad-nyttometoder som avses i punkt 5 a, i syfte att säkerställa jämförbarhet samtidigt som medlemsstaterna ges möjlighet att anpassa sig till nationella och lokala förhållanden.

Artikel 4

Energieffektivitetsmål

1. Medlemsstaterna ska kollektivt säkerställa en minskning av energianvändningen på minst 11,7 % till 2030 jämfört med EU:s referensscenarioprognoser från 2020, så att unionens slutliga energianvändning uppgår till högst 763 Mtoe. Medlemsstaterna ska göra ansträngningar för att kollektivt bidra till unionens vägledande primärenergianvändningsmål som uppgår till högst 992,5 Mtoe 2030.
 2. Varje medlemsstat ska ange ett vägledande nationellt energieffektivitetsbidrag grundat på slutlig energianvändning för att kollektivt uppnå unionens bindande mål för slutlig energianvändning som avses i punkt 1 i denna artikel och ska genom sina ansträngningar kollektivt bidra till unionens vägledande primärenergianvändningsmål enligt den punkten. Medlemsstaterna ska anmäla dessa bidrag till kommissionen tillsammans med en vägledande utvecklingsbana för bidragen som ett led i deras uppdateringar av de integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnats in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999 och av de integrerade nationella energi- och klimatplaner som anmälts i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen. När de gör detta ska medlemsstaterna också uttrycka sina bidrag som en absolut nivå av den primära energianvändningen 2030. När medlemsstaterna anger sina vägledande nationella energieffektivitetsbidrag ska de beakta kraven i punkt 3 i den här artikeln och förklara hur och utifrån vilka data bidragen har beräknats. För detta ändamål får de använda den formel som fastställs i bilaga I till detta direktiv.
- I sina nationella energieffektivitetsbidrag ska medlemsstaterna ange andelarna av primärenergianvändningen och den slutliga energianvändningen för slutanvändarsektorer, enligt definitionen i förordning (EG) nr 1099/2008, inklusive industri, hushåll, tjänster och transport. Medlemsstaterna ska också ange prognoser för energianvändningen inom IKT.
3. Om medlemsstaterna fastställer de vägledande nationella energieffektivitetsbidrag som avses i punkt 2 ska de ta hänsyn till
 - a) unionens mål för slutlig energianvändning 2030 på högst 763 Mtoe och primärenergianvändningsmålet på högst 992,5 Mtoe, såsom föreskrivs i punkt 1,

- b) de åtgärder som anges i detta direktiv,
- c) andra åtgärder för att främja energieffektiviteten inom medlemsstaterna och på unionsnivå,
- d) relevanta faktorer som påverkar effektivitetsinsatserna, såsom
 - i) tidiga ansträngningar och åtgärder för energieffektivitet,
 - ii) en rättvis fördelning av ansträngningar i unionen,
 - iii) ekonomins energiintensitet,
 - iv) återstående potential för kostnadseffektiva energibesparingar,
- e) andra nationella omständigheter som påverkar energianvändningen, i synnerhet
 - i) BNP-utveckling, demografisk utveckling, BNP-prognoser och demografiska prognoser,
 - ii) förändringar i importen och exporten av energi, utveckling i fråga om energimixen och användningen av nya hållbara bränslen,
 - iii) utvecklingen av alla förnybara energikällor, kärnenergi, avskiljning och lagring av koldioxid,
 - iv) utfasningen av fossila bränslen i energiintensiva sektorer,
 - v) ambitionsnivån i de nationella planerna för utfasning av fossila bränslen eller för klimatneutralitet,
 - vi) ekonomisk potential för energibesparingar,
 - vii) aktuella klimatförhållanden och klimatförändringsprognoser.

4. Vid tillämpning av kraven i punkt 3 ska medlemsstaten säkerställa att dess bidrag i Mtoe inte ligger mer än 2,5 % över vad som skulle ha blivit resultatet enligt den formel som fastställs i bilaga I.

5. Kommissionen ska bedöma att medlemsstaternas kollektiva bidrag minst motsvarar unionens bindande mål för slutlig energianvändning som fastställs i punkt 1 i denna artikel. Om kommissionen drar slutsatsen att det är otillräckligt, som en del av sin bedömning av utkasten till uppdaterade nationella energi- och klimatplaner i enlighet med artikel 9.2 i förordning (EU) 2018/1999, och under alla omständigheter senast den 1 mars 2024 med beaktande av EU:s uppdaterade referensscenario från 2020 i enlighet med denna punkt, ska kommissionen för varje medlemsstat lägga fram ett korrigerat vägledande nationellt energieffektivitetsbidrag för slutlig energianvändning som ska vara grundat på

- a) den återstående kollektiva minskning av den slutliga energianvändning som krävs för att uppnå unionens bindande mål, som fastställs i punkt 1,
- b) den relativa växthusgasintensiteten per BNP-enhet under 2019 i de berörda medlemsstaterna,
- c) BNP i de medlemsstaterna 2019.

Innan formeln i bilaga I tillämpas för den mekanism som inrättas genom denna punkt, och under alla omständigheter senast den 30 november 2023, ska kommissionen uppdatera EU:s referensscenario från 2020 på grundval av de senaste Eurostat-uppgifter som rapporterats in av medlemsstaterna, i enlighet med artiklarna 4.2 b och 14 i förordning (EU) 2018/1999.

Trots vad som sägs i artikel 37 i detta direktiv ska de medlemsstater som vill uppdatera sina vägledande nationella energieffektivitetsbidrag i enlighet med punkt 2 i denna artikel, genom att använda EU:s uppdaterade referensscenario från 2020, meddela sitt uppdaterade vägledande nationella energieffektivitetsbidrag senast den 1 februari 2024. Om en medlemsstat vill uppdatera sitt vägledande nationella energieffektivitetsbidrag ska den säkerställa att dess bidrag i Mtoe inte ligger mer än 2,5 % över vad som skulle ha blivit resultatet enligt den formel som fastställs i bilaga I med användning av EU:s uppdaterade referensscenario från 2020.

De medlemsstater som tagit emot ett korrigerat vägledande nationellt energieffektivitetsbidrag från kommissionen ska uppdatera sina vägledande nationella energieffektivitetsbidrag i enlighet med punkt 2 i denna artikel med det korrigerade vägledande nationella energieffektivitetsbidraget för slutlig energianvändning tillsammans med en uppdatering av sin vägledande utvecklingsbana för dessa bidrag och, i tillämpliga fall, sina ytterligare åtgärder, som en del av uppdateringen av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner, som lämnats in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999. Kommissionen ska, i enlighet med den förordningen, kräva att medlemsstaterna utan dröjsmål lämnar in sina korrigerade vägledande energieffektivitetsbidrag och, i tillämpliga fall, sina ytterligare åtgärder för att säkerställa tillämpningen av den mekanism som anges i denna punkt.

Om en medlemsstat har anmält ett vägledande nationellt energieffektivitetsbidrag för slutlig energianvändning i Mtoe som är lika med eller lägre än vad som skulle ha blivit resultatet enligt den formel som fastställs i bilaga I, ska kommissionen inte ändra detta bidrag.

Vid tillämpningen av den mekanism som anges i denna punkt ska kommissionen säkerställa att det inte kvarstår någon skillnad mellan summan av de nationella bidragen från alla medlemsstater och unionens bindande mål i punkt 1.

6. I de fall då kommissionen på grundval av sin bedömning i enlighet med artikel 29.1 och 29.3 i förordning (EU) 2018/1999 kommer fram till att otillräckliga framsteg har gjorts mot att uppfylla energieffektivitetsbidragen ska medlemsstater som ligger över sina vägledande utvecklingsbanor för slutlig energianvändning enligt punkt 2 i den här artikeln säkerställa att ytterligare åtgärder vidtas inom ett år från dagen för mottagandet av kommissionens bedömning, så att de kommer tillbaka i rätt bana för att uppnå sina energieffektivitetsbidrag. Dessa ytterligare åtgärder ska omfatta men inte vara begränsade till minst något av följande:

- a) Nationella åtgärder som ger ytterligare energibesparingar, inbegripet stärkt projektutvecklingsbistånd för genomförandet av investeringsåtgärder för energieffektivitet.
- b) Ökning av energisparkravet enligt artikel 8 i detta direktiv.
- c) Anpassning av kravet för den offentliga sektorn.
- d) Ett frivilligt finansiellt bidrag till den nationella energieffektivitetsfond som avses i artikel 30 i detta direktiv eller ett annat finansieringsinstrument för energieffektivitet, där det årliga finansiella bidraget ska vara lika stort som de investeringar som krävs för att nå den vägledande utvecklingsbanan.

I de fall då en medlemsstats slutliga energianvändning ligger över dess vägledande utvecklingsbana för slutlig energianvändning som avses i punkt 2 i denna artikel, ska den i sin integrerade energi- och klimatpolitiska lägesrapport, som lämnas in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999, inkludera en redogörelse för vilka åtgärder den kommer att vidta för att täcka bristen i syfte att säkerställa att den uppnår sina nationella energieffektivitetsbidrag och för mängden energibesparingar som den förväntar sig åstadkomma.

Kommissionen ska bedöma om de nationella åtgärder som avses i denna punkt är tillräckliga för att uppnå unionens energieffektivitetsmål. I de fall då nationella åtgärder anses otillräckliga ska kommissionen vid behov föreslå åtgärder och utöva sina befogenheter på unionsnivå för att i synnerhet säkerställa att unionens energieffektivitetsmål för 2030 uppnås.

7. Kommissionen ska senast den 31 december 2026 bedöma eventuella metodändringar i de data som rapporteras i enlighet med förordning (EG) nr 1099/2008 i metoden för beräkning av energibalansen och i energimodellerna för europeisk energianvändning och, om nödvändigt, föreslå tekniska beräkningsjusteringar av unionens 2030-mål i syfte att upprätthålla den ambitionsnivå som fastställs i punkt 1 i denna artikel.

KAPITEL II

OFFENTLIGA SEKTORN SOM FÖREBILD

Artikel 5

Offentliga sektorn ledande inom energieffektivitet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den totala slutliga energianvändningen för alla offentliga organ tillsammans minskas med minst 1,9 % varje år, jämfört med 2021.

Medlemsstaterna får välja att undanta kollektivtrafiken eller försvarsmakten från den skyldighet som fastställs i första stycket.

Vid tillämpningen av första och andra styckena ska medlemsstaterna upprätta ett grundscenariot, som omfattar den slutliga energianvändningen för alla offentliga organ, utom vad gäller kollektivtrafiken och försvarsmakten, för 2021. Minskningen av energianvändningen inom kollektivtrafiken och försvarsmakten är vägledande och får fortfarande användas för att uppfylla skyldigheten i första stycket även om den inte ingår i grundscenariot i denna artikel.

2. Under en övergångsperiod som avslutas den 11 oktober 2027 ska det mål som anges i punkt 1 vara vägledande. Under den övergångsperioden får medlemsstaterna använda uppskattade energianvändningsdata, och senast samma datum ska medlemsstaterna justera grundscenariot och anpassa den uppskattade slutliga energianvändningen för alla offentliga organ till den faktiska slutliga energianvändningen för alla offentliga organ.

3. Den skyldighet som fastställs i punkt 1 ska, till och med den 31 december 2026, inte omfatta offentliga organs energianvändning i lokala administrativa enheter med en befolkning på mindre än 50 000 och ska, till och med den 31 december 2029, inte omfatta offentliga organs energianvändning i lokala administrativa enheter med mindre än 5 000 invånare.

4. En medlemsstat får ta hänsyn till inhemska klimatvariationer när den beräknar den slutliga energianvändningen för sina offentliga organ.

5. Medlemsstaterna ska i sina uppdateringar, som lämnats in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999, av de nationella energi- och klimatplaner som anmälts i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen ange vilken minskning av energianvändningen som ska uppnås för alla offentliga organ, uppdelade efter sektor, och vilka åtgärder de planerar att anta för att uppnå dessa minskningar. Som en del av sina integrerade nationella energi- och klimatpolitiska lägesrapporter som lämnats in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999 ska medlemsstaterna till kommissionen rapportera den minskning av den slutliga energianvändningen som uppnås varje år.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att regionala och lokala myndigheter fastställer specifika energieffektivitetsåtgärder i sina långsiktiga planeringsverktyg, såsom planer för minskning av koldioxidutsläpp eller planer för hållbar energi, efter samråd med relevanta intressenter, inbegripet energimyndigheter när så är lämpligt, och med allmänheten, inbegripet i synnerhet utsatta grupper som riskerar att påverkas av energifattigdom eller som i högre grad drabbas av effekterna av energifattigdom.

Medlemsstaterna ska också säkerställa att de behöriga myndigheterna vidtar åtgärder för att mildra betydande direkta eller indirekta konsekvenser av energieffektivitetsåtgärder för energifattiga, låginkomsthushåll eller utsatta grupper när de utformar och genomför energieffektivitetsåtgärder.

7. Medlemsstaterna ska stödja offentliga organ. Sådant stöd får, utan att det påverkar reglerna för statligt stöd, inbegripa finansiellt och tekniskt stöd i syfte att genomföra åtgärder för att förbättra energieffektiviteten och uppmuntra offentliga organ att ta hänsyn till det mervärde, i vidare bemärkelse, utöver energibesparingar, till exempel kvaliteten på inomhusmiljön, inbegripet på regional och lokal nivå, genom att tillhandahålla riktlinjer, främja kompetensutveckling, förvärvande av färdigheter och utbildningsmöjligheter och genom att uppmuntra samarbete mellan offentliga organ.

8. Medlemsstaterna ska uppmuntra offentliga organ att beakta koldioxidutsläpp under hela livscykeln samt ekonomiska och sociala fördelar för de offentliga organen i samband med sina investeringar och policyåtgärder.

9. Medlemsstaterna ska uppmuntra offentliga organ att förbättra energiprestandan i byggnader som ägs eller utnyttjas av offentliga organ, bland annat genom att ersätta gamla och ineffektiva värmare.

Artikel 6

Offentliga sektorns byggnaders roll som förebild

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7 i direktiv 2010/31/EU ska varje medlemsstat säkerställa att minst 3 % av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs av offentliga organ renoveras varje år för att omvandlas till åtminstone nära-nollenergibyggnader eller nollutsläppsbyggnader i enlighet med artikel 9 i direktiv 2010/31/EU.

Medlemsstaterna får välja vilka byggnader som ska ingå i renoveringskravet på 3 %, med vederbörlig hänsyn till kostnadseffektivitet och teknisk genomförbarhet vid valet av vilka byggnader som ska renoveras.

Medlemsstaterna får undanta subventionerade bostäder från den skyldighet att renovera som avses i första stycket, om sådana renoveringar inte skulle vara kostnadsneutrala eller skulle leda till hyreshöjningar för personer som bor i subventionerade bostäder, såvida inte sådana hyreshöjningar inte är högre än de ekonomiska besparingarna på energiräkningen.

I de fall då offentliga organ nyttjar en byggnad som de inte äger ska de förhandla med ägaren, särskilt i samband med en tröskelpunkt såsom förnyelse av hyra, ändrad användning eller betydande reparations- eller underhållsarbeten, i syfte att få till stånd avtalsklausuler om att byggnaden åtminstone ska bli en nära-nollenergibyggnad eller en nollenergibyggnad.

Takten på minst 3 % ska beräknas utifrån den totala golvytan i byggnader som har en total användbar golvyta på mer än 250 m², vilka ägs av offentliga organ och som den 1 januari 2024 inte är nära-nollenergibyggnader.

2. Medlemsstaterna får tillämpa mindre stränga krav än de som fastställs i punkt 1 för följande kategorier av byggnader:

- a) Byggnader med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, i den mån överensstämmelse med vissa minimikrav för energiprestanda skulle förändra deras särdrag eller utseende på ett oacceptabelt vis.
- b) Byggnader som ägs av försvarsmakten eller statliga myndigheter och som tjänar nationella försvarssyften, med undantag för fristående inkvarteringsbyggnader eller kontorsbyggnader för försvarsmakten och annan personal som är anställd av de nationella försvarsmyndigheterna.
- c) Byggnader som används för andakt och religiös verksamhet.

Medlemsstaterna får besluta att inte renovera en byggnad som inte avses i första stycket i denna punkt upp till den nivå som anges i punkt 1 om de bedömer att det inte är tekniskt, ekonomiskt eller funktionellt genomförbart att omvandla den byggnaden till en nära-nollenergibyggnad. Om medlemsstaterna så beslutar ska de inte räkna med renoveringen av den byggnaden i uppfyllandet av det krav som fastställs i punkt 1.

3. För att tidigarelägga energibesparingar och ge incitament till tidiga åtgärder får en medlemsstat som renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i sina byggnader i enlighet med punkt 1 under något år fram till och med den 31 december 2026 räkna med överskottet i den årliga renoveringstakten för något av de följande tre åren. En medlemsstat som renoverar mer än 3 % av den totala golvytan i sina byggnader från och med den 1 januari 2027, får i den årliga renoveringstakten för något av de efterföljande två åren medräkna överskottet.

4. Medlemsstaterna får i den årliga renoveringstakten för byggnader medräkna nybyggda byggnader som ägs som ersättning för specifika byggnader som varit offentliga organs och som rivits under något av de två föregående åren. Detta ska tillämpas endast om de skulle vara mer kostnadseffektiva och hållbara i fråga om energi och livscykelutsläpp av koldioxid jämfört med en renovering av byggnaderna. De allmänna kriterierna, metoderna och förfarandena för att identifiera sådana undantagsfall ska tydligt fastställas och offentliggöras av varje medlemsstat.

5. Senast den 11 oktober 2025 ska medlemsstaterna, med avseende på tillämpningen av denna artikel, upprätta, publicera och tillgängliggöra för allmänheten en förteckning över uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs och nyttjas av offentliga organ och som har en total användbar golvyta på mer än 250 m². Medlemsstaterna ska uppdatera förteckningen minst vartannat år. Förteckningen ska vara kopplad till den översikt över byggnadsbeståndet som görs inom ramen för de nationella byggnadsrenoveringsplanerna i enlighet med direktiv 2010/31/EU och de relevanta databaserna.

Offentligt delade och tillgängliga uppgifter om byggnadsbeståndens egenskaper, byggnadsrenovering och energiprestanda får aggregeras av EU:s observatorium för byggnadsbeståndet för att förbättra förståelsen av energiprestandan i byggsektorn genom jämförbara uppgifter.

Förteckningen ska innehålla åtminstone information om

- a) golvytan i m²,
- b) den uppmätta årliga energianvändningen för uppvärmning, kylning, el och varmvatten när sådana uppgifter finns tillgängliga,
- c) respektive byggnads energicertifikat utfärdat i enlighet med direktiv 2010/31/EU.

6. Medlemsstaterna får besluta att tillämpa ett alternativ till strategin i punkterna 1–4 för att varje år uppnå en mängd energibesparingar i offentliga organs byggnader som minst motsvarar den mängd som krävs i punkt 1.

Vid tillämpningen av denna alternativa strategi ska medlemsstaterna göra följande:

- a) Säkerställa att ett renoveringspass i tillämpliga fall införs för byggnader som utgör minst 3 % av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs av offentliga organ. När det gäller dessa byggnader ska renoveringen till en nära-nollenergibyggnad ha uppnåtts senast 2040.
- b) Uppskatta den energibesparing som punkterna 1–4 skulle kunna generera genom att använda sig av lämpliga standardvärden för energianvändningen hos offentliga organs referensbyggnader före och efter renovering för omvandling till nära-nollenergibyggnader som avses i direktiv 2010/31/EU.

Medlemsstater som beslutar att tillämpa den alternativa strategin ska senast den 31 december 2023 underrätta kommissionen om sina planerade energibesparingar för att senast den 31 december 2030 uppnå minst motsvarande energibesparingar i de byggnader som omfattas av punkt 1.

Artikel 7

Offentlig upphandling

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter, när de ingår offentliga kontrakt och koncessioner av ett värde som är lika med eller över de tröskelvärden som fastställs i artikel 8 i direktiv 2014/23/EU, artikel 4 i direktiv 2014/24/EU och artikel 15 i direktiv 2014/25/EU, endast köper produkter, tjänster, byggnader och byggentreprenader med hög energieffektivitetsprestanda i enlighet med de krav som avses i bilaga IV till det här direktivet, såvida det inte är tekniskt genomförbart.

Medlemsstaterna ska också säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter, när de ingår offentliga kontrakt och koncessioner av ett värde som är lika med eller över de tröskelvärden som avses i första stycket, tillämpar principen om energieffektivitet först i enlighet med artikel 3, även för offentliga kontrakt och koncessioner för vilka inga särskilda krav föreskrivs i bilaga IV.

2. De skyldigheter som avses i punkt 1 i denna artikel ska inte gälla om de undergräver allmän säkerhet eller hindrar insatserna mot hot mot dess folkhälsa. De skyldigheter som avses i punkt 1 i denna artikel ska endast gälla för försvarsmaktens kontrakt i den utsträckning som deras tillämpning inte kommer i konflikt med försvarsmaktens natur och huvudsakliga syfte. Skyldigheterna ska inte tillämpas på avtal om leverans av militär utrustning enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG ⁽³⁹⁾.

3. Utan hinder av artikel 29.4 ska medlemsstaterna säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter bedömer om det är genomförbart att ingå långsiktiga avtal om energiprestanda som ger långsiktiga energibesparingar när de upphandlar tjänstekontrakt med betydande energiinslag.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna, när de köper ett produktpaket, vilket helt omfattas av en delegerad akt som antagits enligt förordning (EU) 2017/1369, kräva att den samlade energieffektiviteten har företräde framför energieffektiviteten hos enskilda produkter inom paketet, genom att köpa det produktpaket som uppfyller kriteriet att tillhöra den högsta tillgängliga energieffektivitetsklassen.

5. Medlemsstaterna får kräva att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter när de ingår kontrakt som avses i punkt 1 i denna artikel vid behov tar hänsyn till bredare hållbarhetsaspekter, sociala aspekter och aspekter kopplade till miljö och cirkulär ekonomi i sin upphandlingspraxis i syfte att uppnå unionens mål avseende minskade koldioxidutsläpp och nollutsläpp. När så är lämpligt, och i enlighet med bilaga IV, ska medlemsstaterna kräva att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter tar hänsyn till unionens kriterier för grön offentlig upphandling eller tillgängliga likvärdiga nationella kriterier.

För att säkerställa transparens i tillämpningen av energieffektivitetskraven i upphandlingsprocessen ska medlemsstaterna säkerställa att upphandlande myndigheter och upphandlande enheter offentliggör information om energieffektivitetseffekterna av kontrakt av ett värde som är lika med eller över de tröskelvärden som avses i punkt 1 genom att offentliggöra denna information i respektive meddelande på Tenders Electronic Daily (TED), i enlighet med direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 ⁽⁴⁰⁾. Upphandlande myndigheter får besluta att ålägga anbudsgivarna att lämna information om faktorn för global uppvärmningspotential under hela livscykeln, användningen av koldioxidsnåla material och cirkulariteten hos de material som används i en ny byggnad och en byggnad som ska renoveras. Upphandlande myndigheter får göra informationen allmänt tillgänglig för kontrakten, i synnerhet när det gäller nya byggnader med en golvyta som är större än 2 000 m².

Medlemsstaterna ska stödja upphandlande myndigheter och upphandlande enheter i användningen av energieffektivitetskrav, även på regional och lokal nivå, genom att tillhandahålla tydliga regler och riktlinjer inbegripet metoder för att bedöma livscykelkostnaderna och miljöeffekterna och miljökostnaderna, inrätta kompetensstödcentrum, uppmuntra samarbete mellan upphandlande myndigheter – även över gränserna – och använda gemensam upphandling och digital upphandling när så är möjligt.

⁽³⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggtreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter och enheter på försvars- och säkerhetsområdet och om ändring av direktiven 2004/17/EG och 2004/18/EG (EUT L 216, 20.8.2009, s. 76).

⁽⁴⁰⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2019/1780 av den 23 september 2019 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av genomförandeförordning (EU) 2015/1986 (eForms) (EUT L 272, 25.10.2019, s. 7).

6. När så är lämpligt får kommissionen ge nationella myndigheter och upphandlingstjänstemän ytterligare vägledning avseende tillämpningen av energieffektivitetskrav i upphandlingsförfarandet. Sådant stöd kan fungera som förstärkning av befintliga forum för att stödja medlemsstaterna och hjälpa dem att beakta kriterierna för grön offentlig upphandling.

7. Medlemsstaterna ska fastställa de nödvändiga föreskrifterna i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, med avseende på offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning, för att säkerställa att enskilda upphandlande myndigheter inte avskräcks från att göra investeringar som ska förbättra energieffektivitet och från att långsiktigt använda avtal om energiprestanda och avtal om externa finansieringsmekanismer.

8. Medlemsstaterna ska avlägsna eventuella rättsliga eller andra hinder för energieffektivitet, i synnerhet vad gäller föreskrifter i lagar och andra författningar samt administrativ praxis, rörande offentliga inköp samt årsbudgetar och redovisning, i syfte att säkerställa att enskilda offentliga organ inte avskräcks från att göra investeringar som ska förbättra energieffektivitet och från att långsiktigt använda avtal om energiprestanda och avtal om externa finansieringsmekanismer.

Medlemsstaterna ska rapportera till kommissionen om de åtgärder som vidtas för att ta itu med hindren för införandet av energieffektivitetsförbättringar som ett led i de integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter som lämnas in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999.

KAPITEL III

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING

Artikel 8

Energisparkrav

1. Medlemsstaterna ska uppnå ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som minst motsvarar följande:
 - a) Nya besparingar varje år 1 januari 2014–31 december 2020 på 1,5 % i volym av den årliga energiförsäljningen till slutkunder, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2013. Den energi som säljs och som används i transporter får helt eller delvis undantas vid den beräkningen.
 - b) Nya besparingar varje år 1 januari 2021–31 december 2030 enligt följande:
 - i) 0,8 % av den årliga slutliga energianvändningen från och med den 1 januari 2021 till och med den 31 december 2023, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.
 - ii) 1,3 % av den årliga slutliga energianvändningen från och med den 1 januari 2024 till och med den 31 december 2025, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.
 - iii) 1,5 % av den årliga slutliga energianvändningen från och med den 1 januari 2026 till och med den 31 december 2027, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.
 - iv) 1,9 % av den årliga slutliga energianvändningen från och med den 1 januari 2028 till och med den 31 december 2030, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.

Cypern och Malta ska med undantag från första stycket b i varje år 1 januari 2021–31 december 2023 uppnå nya besparingar som motsvarar 0,24 % av den årliga slutliga energianvändningen, som genomsnitt för den senaste treårsperioden före den 1 januari 2019.

Cypern och Malta ska med undantag från första stycket b ii, b iii och b iv varje år 1 januari 2024–31 december 2030 uppnå nya besparingar som motsvarar 0,45 % av den årliga slutliga energianvändningen, som genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.

Medlemsstaterna ska bestämma hur de ska fördela den beräknade mängden nya besparingar över varje period som avses i första stycket a och b, förutsatt att de totala ackumulerade energibesparingar som krävs har uppnåtts senast vid utgången av varje sparkravperiod.

Medlemsstaterna ska fortsätta att uppnå nya årliga besparingar i enlighet med det sparkrav som föreskrivs i första stycket b iv för tio år i taget efter 2030.

2. Medlemsstaterna ska uppnå de energibesparingar som krävs enligt punkt 1 i den här artikeln antingen genom att inrätta ett kvotpliktsystem för energieffektivitet som avses i artikel 9 eller genom att anta alternativa policyåtgärder som avses i artikel 10. Medlemsstaterna får kombinera ett kvotpliktsystem för energieffektivitet med alternativa policyåtgärder. Medlemsstaterna ska säkerställa att de energibesparingar som följer av de policyåtgärder som avses i artiklarna 9, 10 och 30.14 beräknas i enlighet med bilaga V.

3. Medlemsstaterna ska genomföra kvotpliktsystemet för energieffektivitet, alternativa policyåtgärder eller en kombination av båda, eller program eller åtgärder som finansieras genom en nationell energieffektivitetsfond, på ett prioriterat sätt bland, men inte begränsat till, personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Medlemsstaterna ska säkerställa att policyåtgärder som genomförs i enlighet med denna artikel inte har någon negativ inverkan på dessa personer. När så är tillämpligt ska medlemsstaterna utnyttja finansiering på bästa möjliga sätt, inklusive offentlig finansiering, finansieringsinstrument som inrättats på unionsnivå och intäkter från utsläppsrätter i enlighet med artikel 24.3 b, för att avlägsna negativa effekter och säkerställa en rättvis och inkluderande energiomställning.

I syfte att nå de energibesparingar som anges under punkt 1 och utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) 2019/943 och direktiv (EU) 2019/944 ska medlemsstaterna, i syfte att utforma sådana policyåtgärder, beakta och främja den roll som gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper har för att bidra till genomförandet av dessa policyåtgärder.

Medlemsstaterna ska fastställa en andel av den mängd ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs och se till att den uppnås bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Denna andel ska minst motsvara den andel av hushållen som omfattas av energifattigdom enligt bedömningen i medlemsstaternas nationella energi- och klimatplaner som fastställts i enlighet med artikel 3.3 d i förordning (EU) 2018/1999. Medlemsstaterna ska, i sin bedömning av andelen energifattigdom enligt sina nationella energi- och klimatplaner, beakta följande indikatorer:

- a) Oförmåga att hålla hemmet tillräckligt varmt (Eurostat, SILC [ilc_md01]).
- b) Förfallna skulder avseende räkningar för allmännyttiga tjänster (Eurostat, SILC, [ilc_md07]).
- c) Den totala befolkning som bor i en bostad med läckande tak, fukt i väggar, golv eller grund eller röta i fönsterkarmar eller golv (Eurostat, SILC [ilc_mdho01]).
- d) Fattighetsrisk (undersökningar Eurostat, SILC och ECHP [ilc_li02]) (brytpunkt: 60 % av ekvivalerad medianinkomst efter sociala transfereringar).

Om en medlemsstat inte anmält andelen hushåll i energifattigdom enligt bedömningen i sin nationella energi- och klimatplan ska den andel av den mängd ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder minst motsvara den aritmetiska genomsnittsandelen för de indikatorer som avses i tredje stycket för år 2019 eller, om uppgifter saknas för 2019, för en linjär extrapolering av deras värden för de sista tre år som finns tillgängliga.

4. Medlemsstaterna ska inkludera information om de indikatorer som använts, den aritmetiska genomsnittsandelen och utfallet av policyåtgärder som fastställts i enlighet med punkt 3 i denna artikel i uppdateringarna av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnas in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999 i sina efterföljande integrerade nationella energi- och klimatplaner i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen samt i de relaterade nationella energi- och klimatpolitiska lägesrapporterna i enlighet med artikel 17 i den förordningen.

5. Medlemsstaterna får räkna med energibesparingar som följer av policyåtgärder som införts senast den 31 december 2020 eller efter det datumet, förutsatt att åtgärderna leder till nya enskilda åtgärder som vidtas efter den 31 december 2020. Energibesparingar som uppnås under en sparkravsperiod får inte räknas med vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs för föregående sparkravsperioder enligt punkt 1.

6. Medlemsstaterna får, under förutsättning att de åtminstone uppfyller sitt krav på ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som avses i punkt 1 första stycket b i, beräkna den mängd energibesparingar som krävs och som avses i det ledet på ett eller flera av följande sätt:

- a) Tillämpa ett årligt sparkrav baserat på energiförsäljning till slutkunder eller på slutlig energianvändning, som ett genomsnitt för den senaste treårsperiod som föregår den 1 januari 2019.
- b) Helt eller delvis undanta energi som används i transporter från referensscenariot för beräkning.
- c) Tillämpa något av alternativen i punkt 8.

7. Om medlemsstaterna utnyttjar någon av de möjligheter som föreskrivs i punkt 6 med avseende på de föreskrivna energibesparingar som avses i punkt 1 första stycket b i, ska de fastställa

- a) det egna årliga sparkravet som kommer att tillämpas vid beräkningen av medlemsstatens ackumulerade energibesparing i slutanvändningsledet, som ska säkerställa att den slutliga mängden nettoenergibesparing inte understiger den som krävs enligt det ledet,
- b) det egna referensscenariot för beräkning, som helt eller delvis får undanta energi som används i transporter.

8. Med förbehåll för punkt 9 får varje medlemsstat göra följande:

- a) Genomföra den beräkning som krävs enligt punkt 1 första stycket a med användning av värdena 1 % för 2014 och 2015, 1,25 % för 2016 och 2017 samt 1,5 % för 2018, 2019 och 2020.
- b) Vad gäller sådana industriella verksamheter som förtecknas i bilaga I till direktiv 2003/87/EG, vid beräkningen helt eller delvis undanta försäljningen av använd energi, i volym, med avseende på den sparkravsperiod som avses i punkt 1 första stycket a, eller använd slutlig energi, med avseende på den sparkravsperiod som avses i punkt 1 första stycket b i.
- c) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs enligt punkt 1 första stycket a och b i, räkna med energibesparingar som uppnås i energiomvandlings-, distributions- och överföringssektorerna, inklusive infrastruktur för effektiv fjärrvärme och fjärrkyla, till följd av genomförandet av de krav som anges i artiklarna 25.4, 26.7 a och 27.1, 27.5–27.9 och 27.11. Medlemsstaterna ska informera kommissionen om sina planerade policyåtgärder enligt detta led för perioden 1 januari 2021–31 december 2030 som en del av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som anmälts enligt artiklarna 3 och 7–12. Effekten av dessa åtgärder ska beräknas i enlighet med bilaga V och inkluderas i dessa planer.
- d) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs räkna med energibesparingar till följd av enskilda åtgärder som nyligen genomförts sedan den 31 december 2008 som fortsätter att ha verkan 2020 med avseende på den period som avses i punkt 1 första stycket a och efter 2020 med avseende på den period som avses i punkt 1 första stycket b i, och som kan mätas och verifieras.

- e) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs räkna med energibesparingar som följer av policyåtgärder, förutsatt att det kan visas att dessa åtgärder leder till enskilda åtgärder som vidtas 1 januari 2018–31 december 2020 och som leder till besparingar efter den 31 december 2020.
- f) Från beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs i enlighet med punkt 1 första stycket a och b i undanta 30 % av den kontrollerbara mängd energi som produceras på eller i byggnader för eget bruk till följd av policyåtgärder för att främja nyinstallation av förnybar energiteknik.
- g) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs i enlighet med punkt 1 första stycket a och b i räkna med energibesparingar som överstiger de energibesparingar som krävs för sparkravsperioden 1 januari 2014–31 december 2020, under förutsättning att dessa besparingar är ett resultat av enskilda åtgärder som vidtagits enligt de policyåtgärder som avses i artiklarna 9 och 10 och som medlemsstaterna anmält i sina nationella handlingsplaner för energieffektivitet och rapporterat i sina lägesrapporter i enlighet med artikel 26.

9. Medlemsstaterna ska tillämpa och beräkna effekten av de alternativ som valts enligt punkt 8 för den period som avses i punkt 1 första stycket a och b i separat:

- a) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs för den sparkravsperiod som avses i punkt 1 första stycket a i får medlemsstaterna använda sig av punkt 8 a–d. Samtliga de alternativ som valts enligt punkt 8 får tillsammans uppgå till högst 25 % av den mängd energibesparingar som avses i punkt 1 första stycket a.
- b) Vid beräkningen av den mängd energibesparingar som krävs för den sparkravsperiod som avses i punkt 1 första stycket b i får medlemsstaterna använda sig av de alternativ som förtecknas i punkt 8 b–g, om sådana enskilda åtgärder som avses i punkt 8 d fortsätter att ha en kontrollerbar och mätbar inverkan efter den 31 december 2020. Alla de alternativ som väljs enligt punkt 8 får tillsammans inte leda till en minskning på mer än 35 % av den mängd energibesparingar som beräknas i enlighet med punkterna 6 och 7.

Oberoende av om medlemsstaterna helt eller delvis undantar energi som används i transporter från sitt referensscenario för beräkning eller tillämpar något av de alternativ som förtecknas i punkt 8 ska de säkerställa att den beräknade nettomängden nya besparingar som ska uppnås inom ramen för den slutliga energianvändningen under sparkravsperioden enligt punkt 1 första stycket b i 1 januari 2021–31 december 2023 inte understiger den mängd som uppstår vid tillämpning av det årliga sparkrav som avses i den punkten.

10. Medlemsstaterna ska i uppdateringarna av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnas in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999, i sina därpå följande integrerade nationella energi- och klimatplaner som anmäls i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i förordning (EU) 2018/1999, och i enlighet med bilaga III till förordning (EU) 2018/1999, samt i respektive lägesrapporter, beskriva beräkningen av den mängd energibesparingar som ska uppnås under perioden 1 januari 2021–31 december 2030 och ska, om så är relevant, förklara hur det årliga sparkravet och referensscenariot för beräkning fastställdes samt vilka av de alternativ som avses i punkt 8 i denna artikel som tillämpats och i vilken utsträckning.

11. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen den mängd energibesparingar som krävs och som avses i punkt 1 första stycket b och punkt 3 i denna artikel, en beskrivning av de policyåtgärder som ska genomföras för att uppnå den totala mängd ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs och beräkningsmetoderna för dessa i enlighet med bilaga V till detta direktiv, som ett led i uppdateringarna av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som lämnas in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999, och som del av deras integrerade energi- och klimatplaner som avses i, och i enlighet med, det förfarande som anges i artiklarna 3 och 7–12 i förordning (EU) 2018/1999. Medlemsstaterna ska använda den rapporteringsmall som kommissionen tillhandahåller.

12. Om kommissionen, på grundval av bedömningen av de integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporterna enligt artikel 29 i förordning (EU) 2018/1999, eller av utkastet till eller den slutliga uppdateringen av den senaste integrerade nationella energi- och klimatplanen som lämnas enligt artikel 14 i förordning (EU) 2018/1999, eller bedömningen av de därpå följande utkasten till integrerade nationella energi- och klimatplaner och de slutliga integrerade nationella energi- och klimatplanerna som anmäls enligt artiklarna 3 och 7–12 i förordning (EU) 2018/1999, kommer fram till att policyåtgärderna inte säkerställer uppnåendet av den mängd ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs vid utgången av sparkravsperioden, får kommissionen utfärda rekommendationer i enlighet med artikel 34 i förordning (EU) 2018/1999 för de medlemsstater vars policyåtgärder kommissionen bedömer som otillräckliga för att säkerställa uppfyllandet av deras energisparkrav.

13. Om en medlemsstat inte har uppnått de ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs vid utgången av en sparkravsperiod enligt punkt 1, ska den uppnå de utestående energibesparingarna utöver de ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs vid utgången av den följande sparkravsperioden.

Om en medlemsstat har uppnått ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet över den nivå som krävs vid utgången av varje sparkravsperiod enligt punkt 1, ska den alternativt ha rätt att överföra den medräkningsbara mängden på högst 10 % av detta överskott till nästa sparkravsperiod utan att målåtagandet ökas.

14. Medlemsstaterna ska som ett led i sina uppdateringar av nationella energi- och klimatplaner som lämnas in i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999, sina relevanta nationella energi- och klimatlägesrapporter som lämnas in i enlighet med artikel 17 i den förordningen samt sina därpå följande integrerade nationella energi- och klimatplaner som anmäls i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen, visa följande, när så är lämpligt även genom bevisning och beräkningar:

- a) Att energibesparingar inte räknats dubbelt i de fall där inverkan av policyåtgärder eller enskilda åtgärder överlappar varandra.
- b) Hur energibesparingar som uppnås i enlighet med punkt 1 första stycket b i den här artikeln bidrar till att deras nationella bidrag i enlighet med artikel 4 uppfylls.
- c) Att policyåtgärder fastställs för att uppfylla deras energisparkrav, att de utformas i enlighet med denna artikel och att dessa policyåtgärder kan godtas och är lämpliga för att säkerställa uppnåendet av de ackumulerade energibesparingar i slutanvändningsledet som krävs vid utgången av varje sparkravsperiod.

Artikel 9

Kvotpliktsystem för energieffektivitet

1. Om medlemsstater beslutar sig för att uppfylla sina skyldigheter när det gäller att uppnå den mängd besparingar som krävs enligt artikel 8.1 genom ett kvotpliktsystem för energieffektivitet ska de säkerställa att de kvotpliktiga parter som avses i punkt 3 i den här artikeln och som bedriver verksamhet inom varje medlemsstats territorium, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8.8 och 8.9, uppnår det mål med en ackumulerad energibesparing i slutanvändningsledet som fastställs för dem i artikel 8.1.

I tillämpliga fall får medlemsstaterna fastslå att kvotpliktiga parter uppfyller dessa besparingar helt eller delvis som ett bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden i enlighet med artikel 30.14.

2. Om medlemsstater beslutar sig för att uppfylla sina skyldigheter när det gäller att uppnå den mängd besparingar som krävs enligt artikel 8.1 genom ett kvotpliktsystem för energieffektivitet får de utse en genomförande offentlig myndighet att förvalta systemet.

3. Medlemsstaterna ska på grundval av objektiva och icke-diskriminerande kriterier utse kvotpliktiga parter bland systemansvariga för överföringssystem, systemansvariga för distributionssystem, energidistributörer, företag som säljer energi i detaljistledet och drivmedelsdistributörer eller drivmedelsåterförsäljare som bedriver verksamhet inom deras territorium. Den mängd energibesparingar som behövs för att fullgöra skyldigheten ska uppnås av de kvotpliktiga parterna bland slutkunder, utsedda av medlemsstaten, oberoende av den beräkning som görs enligt artikel 8.1 eller, om medlemsstaterna så beslutar, med hjälp av certifierade besparingar som härrör från andra parter i enlighet med vad som anges i punkt 11 a i den här artikeln.

4. Om företag som säljer energi i detaljistledet utses som kvotpliktiga parter enligt punkt 3 ska medlemsstaterna säkerställa att företag som säljer energi i detaljistledet när de fullgör sina skyldigheter inte skapar några hinder för konsumenters möjlighet att byta leverantör.

5. Medlemsstaterna får kräva att kvotpliktiga parter uppnår en andel av sitt energisparkrav bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Medlemsstaterna får också kräva att kvotpliktiga parter uppnår minskningsmål avseende energikostnader, förutsatt att dessa leder till energibesparingar i slutanvändningsledet och beräknas i enlighet med bilaga V, och uppnår energibesparingar genom att främja åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, inklusive finansiella stödåtgärder som mildrar koldioxidprisseffekterna för små och medelstora företag och mikroföretag.

6. Medlemsstaterna får kräva att kvotpliktiga parter arbetar med socialtjänst, regionala myndigheter, lokala myndigheter eller kommuner för att främja åtgärder för att förbättra energieffektiviteten bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Detta innefattar att identifiera och hantera de specifika behoven för särskilda grupper som riskerar energifattigdom eller som i högre grad drabbas av effekterna av energifattigdom. För att skydda personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, bör medlemsstaterna uppmuntra kvotpliktiga parter att vidta åtgärder såsom renovering av byggnader, inbegripet subventionerade bostäder, utbyte av apparater, finansiella stöd och incitament för förbättrad energieffektivitet i enlighet med nationella finansierings- och stödssystem, eller energikartläggningar. Medlemsstaterna ska säkerställa att åtgärder för enskilda enheter i flerbostadshus är godtagbara.

7. Vid tillämpning av punkterna 5 och 6 ska medlemsstaterna ålägga kvotpliktiga parter att årligen rapportera om de energibesparingar som uppnåtts av de kvotpliktiga parterna genom åtgärder som främjats bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, och ska kräva statistiska uppgifter om deras slutkunder som identifierar ändringar av energibesparingarna jämfört med tidigare inlämnade uppgifter och vad gäller tillhandahålllet tekniskt och finansiellt stöd.

8. Medlemsstaterna ska ange den mängd energibesparingar som krävs av varje kvotpliktig part antingen som primärenergianvändning eller som slutlig energianvändning. Vilken metod som väljs för att uttrycka den mängd energibesparingar som krävs ska även användas för att beräkna de besparingar som anförts av de kvotpliktiga parterna. Vid omvandling av mängden energibesparing ska de effektiva värmevärden som anges i bilaga VI till kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 ⁽⁴¹⁾ och primärenergifaktorn enligt artikel 31 tillämpas om inte en användning av andra omvandlingsfaktorer kan motiveras.

9. Medlemsstaterna ska inrätta system för mätning, kontroll och verifiering för att genomföra dokumenterad verifiering avseende minst en statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av de åtgärder för förbättrad energieffektivitet som införs av de kvotpliktiga parterna. Mätningen, kontrollen och verifieringen ska göras oberoende av de kvotpliktiga parterna. I de fall då en enhet är en kvotpliktig part inom ett nationellt kvotpliktsystem för energieffektivitet enligt artikel 9 och inom ramen för EU:s utsläppshandelssystem för byggnader och vägtransport, i enlighet med direktiv 2003/87/EG, ska övervaknings- och verifieringssystemet säkerställa att det koldioxidpris som förs över när bränsle frisläpps för konsumtion i enlighet med direktiv 2003/87/EG beaktas i beräkningen och rapporteringen av energibesparingarna från enhetens energibesparingsåtgärder.

⁽⁴¹⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/2066 av den 19 december 2018 om övervakning och rapportering av växthusgasutsläpp i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG och om ändring av kommissionens förordning (EU) nr 601/2012 (EUT L 334, 31.12.2018, s. 1).

10. Medlemsstaterna ska, som ett led i de integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter som lämnas in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999, informera kommissionen om de system för mätning, kontroll och verifiering som införs, inbegripet använda metoder samt identifierade problem och hur dessa hanterats.

11. Inom kvotpliktsystemet för energieffektivitet får medlemsstaterna tillåta kvotpliktiga parter att göra följande:

- a) Räkna med certifierade energibesparingar som uppnåtts av leverantörer av energitjänster eller andra tredje parter, inklusive i de fall där kvotpliktiga parter främjar åtgärder genom andra statligt godkända organ eller genom myndigheter som eventuellt inbegriper formella partnerskap och eventuellt kombineras med andra finansieringskällor.
- b) Räkna besparingar under ett visst år som om de i stället gjorts under något av de fyra föregående eller tre efterföljande åren, dock inte längre än till utgången av de sparkravsperioder som anges i artikel 8.1.

Om medlemsstaterna tillåter detta ska de säkerställa att certifieringen av de energibesparingar som avses i första stycket led a sker i enlighet med en godkännandeprocess som har införts i medlemsstaterna och som är tydlig, transparent och öppen för alla marknadsaktörer och som syftar till att minimera certifieringskostnaderna.

Medlemsstaterna ska bedöma och, om lämpligt, vidta åtgärder för att minimera effekten av de direkta och indirekta kostnaderna för kvotpliktsystemet för energieffektivitet på konkurrenskraften hos energiintensiva industrier som är utsatta för internationell konkurrens.

12. Medlemsstaterna ska årligen offentliggöra de energibesparingar som uppnåtts av varje kvotpliktig part eller varje delkategori av kvotpliktiga parter, samt sammanlagt inom ramen för kvotpliktsystemet.

Artikel 10

Alternativa policyåtgärder

1. Medlemsstater som beslutar sig för att uppfylla sina skyldigheter när det gäller att uppnå de besparingar som krävs enligt artikel 8.1 genom alternativa policyåtgärder ska utan att det påverkar tillämpningen av artikel 8.8 och 8.9 säkerställa att de energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1 uppnås bland slutkunderna.

2. För alla åtgärder utom de som avser beskattning ska medlemsstaterna införa system för mätning, kontroll och verifiering, inom ramen för vilka dokumenterad verifiering genomförs avseende minst en statistiskt signifikant andel och ett representativt urval av de åtgärder för förbättrad energieffektivitet som införs av de deltagande eller bemyndigade parterna. Mätning, kontroll och verifiering ska utföras oberoende av de deltagande eller bemyndigade parterna.

3. Medlemsstaterna ska, som ett led i de integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter som lämnas in i enlighet med artikel 17 i förordning (EU) 2018/1999, informera kommissionen om de system för mätning, kontroll och verifiering som införs, inbegripet använda metoder samt identifierade problem och hur dessa hanterats.

4. Vid rapporteringen av en beskattningsåtgärd ska medlemsstaterna visa hur effektiviteten hos en prissignal, såsom skattesatsen och synligheten över tid, har säkerställts vid utformningen av beskattningsåtgärden. Om en skattesats sänks ska medlemsstaterna motivera hur beskattningsåtgärden ändå medför nya energibesparingar.

Artikel 11

Energiledningssystem och energikartläggningar

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag med en genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren som överstiger 85 TJ, och med alla energibärare sammantagna, inför ett energiledningssystem. Energiledningssystemet ska vara certifierat av ett oberoende organ, i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de företag som avses i första stycket har infört ett energiledningssystem senast den 11 oktober 2027.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag med en genomsnittlig årlig energianvändning under de föregående tre åren som överstiger 10 TJ, och med alla energibärare sammantagna, vilka inte inför ett energiledningssystem är föremål för en energikartläggning.

Sådana energikartläggningar ska antingen

- a) utföras på ett oberoende och kostnadseffektivt sätt av kvalificerade eller ackrediterade experter i enlighet med artikel 28, eller
- b) genomföras och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de företag som avses i första stycket genomför en första energikartläggning senast den 11 oktober 2026 och att därpå följande energikartläggningar genomförs minst vart fjärde år. Om sådana företag redan genomför energikartläggningar i enlighet med första stycket ska de även fortsättningsvis göra detta minst vart fjärde år i enlighet med detta direktiv.

De berörda företagen ska upprätta en konkret och genomförbar handlingsplan på grundval av rekommendationerna från dessa energikartläggningar. I handlingsplanen ska åtgärder fastställas för att genomföra varje rekommendation från kartläggningen där detta är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart. Handlingsplanen ska lämnas in till företagets ledning.

Medlemsstaterna ska säkerställa att handlingsplanerna och rekommendationernas genomförandegrad offentliggörs i företagets årsredovisning, och att de görs tillgängliga för allmänheten i överensstämmelse med unionsrätten och nationell rätt om skydd av företags- och affärshemligheter och konfidentialitet.

3. Om, under ett visst år, ett företag som avses i punkt 1 har en årlig energianvändning som överstiger 85 TJ och ett företag som avses i punkt 2 har en årlig energianvändning som överstiger 10 TJ ska medlemsstaterna säkerställa att denna information görs tillgänglig för de nationella myndigheter som ansvarar för genomförandet av denna artikel. För det ändamålet får medlemsstaterna främja användningen av en ny eller befintlig plattform för att underlätta insamlingen av de nödvändiga uppgifterna på nationell nivå.

4. Medlemsstaterna kan uppmuntra de företag som avses i punkterna 1 och 2 att tillhandahålla information i sin årsredovisning om sin årliga energianvändning i kWh, sin årliga vattenanvändning i kubikmeter och en jämförelse med de föregående årens energi- och vattenanvändning.

5. Medlemsstaterna ska främja alla slutkunders tillgång till högkvalitativa och kostnadseffektiva energikartläggningar, som

- a) utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade eller ackrediterade experter i enlighet med kvalificeringskriterier, eller
- b) genomförs och övervakas av oberoende myndigheter enligt nationell lagstiftning.

De energikartläggningar som avses i första stycket får göras av interna experter eller energikartläggningsmän, under förutsättning att den berörda medlemsstaten har infört ett system för kvalitetssäkring som i lämpliga fall kan inbegripa ett årligt slumpmässigt urval av minst en statistiskt signifikant procentandel av samtliga energikartläggningar som sådana interna experter eller energikartläggningsmän utför.

I syfte att säkerställa en hög kvalitet på energikartläggningarna och energiledningssystemen ska medlemsstaterna fastställa transparenta och icke-diskriminerande minimikriterier för energikartläggningar i enlighet med bilaga VI och med beaktande av relevanta europeiska eller internationella standarder. Medlemsstaterna ska utse en behörig myndighet eller ett behörigt organ för att säkerställa att tidsplanerna för genomförandet av energikartläggningar enligt punkt 2 i denna artikel efterlevs och att minimikriterierna i bilaga VI tillämpas på korrekt sätt.

Energikartläggningar ska inte innehålla klausuler som förhindrar att kartläggningsresultat överförs till en kvalificerad eller ackrediterad leverantör av energitjänster, förutsatt att kunden inte motsätter sig detta.

6. Medlemsstaterna ska utarbeta program i syfte att uppmuntra och ge tekniskt stöd till små och medelstora företag som inte omfattas av punkterna 1 eller 2 att låta genomföra energikartläggningar och att därefter genomföra rekommendationerna från dessa kartläggningar.

Medlemsstaterna får, på grundval av transparenta och icke-diskriminerande kriterier och utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten på området statligt stöd, inrätta mekanismer, såsom energikartläggningscentrum för små och medelstora företag och mikroföretag, förutsatt att dessa inte konkurrerar med privata kartläggningsmän, i syfte att tillhandahålla energikartläggningar. De får också tillhandahålla andra stödprogram för små och medelstora företag, även när dessa har ingått frivilliga avtal, för att täcka kostnaderna för energikartläggningar och för genomförandet av ytterst kostnadseffektiva rekommendationer från energikartläggningarna, förutsatt att de föreslagna åtgärderna genomförs.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de program som avses i punkt 6 omfattar stöd till små och medelstora företag när det gäller att kvantifiera de många fördelarna med energieffektivitetsåtgärder inom företagets verksamhet, utveckla färdplaner för energieffektivitet och utveckla nätverk för energieffektivitet för små och medelstora företag, med hjälp av oberoende experter.

Medlemsstaterna ska uppmärksamma små och medelstora företag, bland annat genom deras respektive branschorganisationer, på konkreta exempel på hur energiledningssystem skulle kunna underlätta för deras företag. Kommissionen ska hjälpa medlemsstaterna genom att stödja utbyte av bästa praxis inom detta område.

8. Medlemsstaterna ska utarbeta program som uppmuntrar företag som inte är små och medelstora företag och som inte omfattas av punkterna 1 och 2 att låta genomföra energikartläggningar och att därefter genomföra rekommendationerna från dessa kartläggningar.

9. Energikartläggningar ska anses efterleva i punkt 2 om de

- a) utförs på ett oberoende sätt, på grundval av minimikriterierna i bilaga VI,
- b) genomförs i enlighet med frivilliga avtal mellan intresseorganisationer och ett organ som utsetts och övervakas av den berörda medlemsstaten, eller av andra organ till vilka de behöriga myndigheterna har delegerat ansvaret i fråga eller av kommissionen.

Tillträde för marknadsaktörer som erbjuder energitjänster ska baseras på transparenta och icke-diskriminerande kriterier.

10. Företag som genomför ett avtal om energiprestanda ska undantas från kraven i punkterna 1 och 2 i denna artikel förutsatt att avtalet om energiprestanda omfattar de nödvändiga elementen i energiledningssystemet och att avtalet uppfyller kraven i bilaga XV.

11. Företag som tillämpar ett miljöledningssystem och som certifierats av ett oberoende organ i enlighet med tillämpliga europeiska eller internationella standarder ska undantas från kraven i punkterna 1 och 2 i denna artikel, förutsatt att det berörda miljöledningssystemet inbegriper en energikartläggning på grundval av minimikriterier som anges i bilaga VI.

12. Energikartläggningar får vara fristående eller utgöra en del av en bredare miljörevision. Medlemsstaterna får kräva att det i energikartläggningen ska ingå en bedömning av den tekniska och ekonomiska genomförbarheten när det gäller anslutning till ett befintligt eller planerat nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

Utan att det påverkar unionsrätten på området statligt stöd får medlemsstaterna genomföra incitaments- och stödprogram för genomförande av rekommendationer från energikartläggningar och liknande åtgärder.

Artikel 12

Datacenter

1. Senast den 15 maj 2024 och därefter årligen ska medlemsstaterna kräva att ägare och operatörer av datacenter på deras territorium med ett installerat it-effektbehov på minst 500 kW gör den information som anges i bilaga VII allmänt tillgänglig, med undantag för information som omfattas av unionsrätt och nationell rätt som skyddar handels- och affärshemligheter och konfidentialitet.
2. Punkt 1 ska inte tillämpas på datacenter som används för, eller som tillhandahåller sina tjänster uteslutande i det slutliga syftet försvar och civilskydd.
3. Kommissionen ska upprätta en europeisk databas över datacenter som innehåller information som de informations-skyldiga datacentren lämnat i enlighet med punkt 1. Den europeiska databasen ska vara tillgänglig för allmänheten på aggregerad nivå.
4. Medlemsstaterna ska uppmuntra ägare och operatörer av datacenter på sitt territorium med ett installerat it-effektbehov på minst 1 MW att beakta bästa praxis enligt den senaste versionen av den europeiska uppförandekoden för energieffektivitet i datacenter.
5. Kommissionen ska senast den 15 maj 2025 bedöma de tillgängliga uppgifter om energieffektiviteten i datacenter som lämnas in till den i enlighet med punkterna 1 och 3 och lämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljd av lagförslag om ytterligare åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, bland annat fastställande av minimistandarder för prestanda och en bedömning av om det är genomförbart att ställa om datacenter till nettonollutsläpp, i nära samråd med berörda parter. Sådana förslag får innehålla en tidsram för när befintliga datacenter ska bli skyldiga att uppfylla minimiprestanda.

Artikel 13

Mätning för naturgas

1. Medlemsstaterna ska, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och står i proportion till möjliga energibesparingar, säkerställa att slutförbrukare av naturgas till ett konkurrenskraftigt pris tillhandahålls individuella mätare som korrekt visar slutförbrukarens faktiska energianvändning och ger information om faktisk användningstid.

En sådan individuell mätare till konkurrenskraftigt pris ska alltid tillhandahållas när

- a) en befintlig mätare byts ut, förutsatt att detta är tekniskt möjligt och kostnadseffektivt i förhållande till den beräknade sparpotentialen på lång sikt,
 - b) när en ny inkoppling görs i en ny byggnad eller större renoveringar genomförs, i den mening som avses i direktiv 2010/31/EU.
2. När och i den utsträckning som medlemsstaterna inför smarta mätarsystem och introducerar smarta mätare för naturgas i enlighet med direktiv 2009/73/EG
 - a) ska de säkerställa att mätarsystemen ger slutkunder information om den faktiska tidpunkten för användningen och att fullständig hänsyn tas till energieffektivitetsmålen och fördelarna för slutkunder när mätarnas minimifunktioner och marknadsaktörernas skyldigheter fastställs,

- b) ska de säkerställa att smarta mätare liksom dataöverföringen görs på ett säkert sätt och att slutkunders integritet respekteras, i överensstämmelse med unionens lagstiftning om uppgifts- och integritetsskydd,
- c) ska de kräva att kunder får lämplig rådgivning och information i samband med installationen av smarta mätare, särskilt om de smarta mätarnas fulla potential i fråga om mätaravläsning och övervakning av energianvändningen.

Artikel 14

Mätare för uppvärmning, kylning och varmvatten för hushållsbruk

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder av fjärrvärme, fjärrkyla och varmvatten för hushållsbruk tillhandahålls mätare till ett konkurrenskraftigt pris som korrekt visar deras faktiska energianvändning.
2. När en byggnad försörjs med värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk från en central källa som försörjer flera byggnader, eller från ett system för fjärrvärme eller fjärrkyla, ska en mätare installeras vid värmeväxlaren eller leveranspunkten.

Artikel 15

Individuell mätning och kostnadsfördelning för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk

1. I flerbostadshus och byggnader med flera användningsområden som har en central källa för värme eller kyla, eller som försörjs från system för fjärrvärme eller fjärrkyla, ska individuella mätare installeras för att mäta användningen av värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk i varje enhet i byggnaden, där det är tekniskt genomförbart och kostnadseffektivt i den meningen att det står i proportion till möjliga energibesparingar.

När användning av individuella mätare inte är tekniskt genomförbart eller när det inte är kostnadseffektivt för att mäta värmeanvändning i varje enhet i byggnaden ska individuella värmekostnadsfördelare användas för att mäta energianvändningen i varje radiator, om inte medlemsstaten i fråga visar att det inte skulle vara kostnadseffektivt att installera sådana värmekostnadsfördelare. I dessa fall får alternativa kostnadseffektiva metoder för mätning av värmeanvändningen övervägas. De generella kriterierna, metoderna och förfarandena för att fastställa avsaknad av teknisk genomförbarhet och kostnadseffektivitet ska tydligt anges och offentliggöras av varje medlemsstat.

2. I nya flerbostadshus och i bostadsdelarna av nya byggnader med flera användningsområden, som har en central värmekälla för varmvatten för hushållsbruk eller försörjs från fjärrvärmesystem, ska, trots vad som sägs i punkt 1 första stycket, individuella mätare installeras för varmvatten för hushållsbruk.
3. För flerbostadshus eller byggnader med flera användningsområden som försörjs med fjärrvärme eller fjärrkyla, eller där gemensamma värme- eller kylsystem för sådana hus dominerar, ska medlemsstaterna säkerställa att det finns transparenta, allmänt tillgängliga nationella regler för fördelningen av kostnaden för användning av värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk i sådana byggnader, för att säkerställa öppenhet och insyn samt korrekt redovisning av individuell användning. Sådana regler ska, där det är lämpligt, inkludera riktlinjer för fördelningen av kostnaden för energianvändningen för följande:
 - a) Varmvatten för hushållsbruk.
 - b) Värme som utstrålas från byggnadsinstallationen och för uppvärmning av gemensamma ytor, i fall då trappuppgångar och korridorer är utrustade med radiatorer.
 - c) Uppvärmning eller kylning av lägenheter.

*Artikel 16***Krav på fjärravläsning**

1. Mätare och värmekostnadsfördelare i enlighet med artiklarna 14 och 15 som nyinstallerats ska utgöras av fjärravläsbara anordningar. Villkoren för teknisk genomförbarhet och kostnadseffektivitet i artikel 15.1 ska gälla.
2. Mätare och värmekostnadsfördelare som inte är fjärravläsbara men som redan installerats ska göras fjärravläsbara eller ersättas med fjärravläsbara anordningar senast den 1 januari 2027, om inte medlemsstaten i fråga visar att detta inte är kostnadseffektivt.

*Artikel 17***Faktureringsinformation för naturgas**

1. När slutkunder inte har sådana smarta naturgasmätare som avses i direktiv 2009/73/EG ska medlemsstaterna säkerställa tillförlitlig, korrekt faktureringsinformation för naturgas grundad på faktisk användning, i enlighet med bilaga VIII punkt 1.1 i de fall där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart.

Denna skyldighet kan fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning där slutkunderna meddelar energileverantören avläsningar från sin mätare. Faktureringen ska inte baseras på uppskattad användning eller en schablonavgift, annat än när slutkunden inte har uppgett någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.

2. Mätare som installerats i enlighet med direktiv 2009/73/EG ska möjliggöra tillhandahållande av korrekt faktureringsinformation grundad på faktisk användning. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder har möjlighet att lätt få tillgång till kompletterande information om sin historiska användning så att de kan göra detaljerade självkontroller.

Kompletterande information om historisk användning ska innefatta följande:

- a) Samlade uppgifter avseende en period som minst omfattar de senaste tre åren eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare.
- b) Detaljerade uppgifter om tidpunkt för användningen per dag, vecka, månad och år.

De uppgifter som avses i andra stycket led a ska motsvara de intervaller för vilka frekvent faktureringsinformation har framställts.

De uppgifter som avses i andra stycket led b ska göras tillgängliga för slutkunden via internet eller mätarens gränssnitt för en period som minst omfattar de 24 föregående månaderna eller den period som föregick leveranskontraktets löptid, om denna är kortare.

3. Oberoende av om smarta mätare installerats
 - a) ska medlemsstaterna kräva att information om slutkundens energifaktura och historiska användning, i den utsträckning sådan information finns tillgänglig, på slutkundens begäran görs tillgänglig för en av denne utsedd leverantör av energitjänster,
 - b) ska medlemsstaterna se till att slutkunden kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura och att de på begäran får en klar och tydlig förklaring på hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturorna inte är grundade på faktisk användning,
 - c) ska medlemsstaterna se till att lämplig information görs tillgänglig med fakturan som ger slutkunder en heltäckande redovisning av de aktuella energikostnaderna, i enlighet med bilaga VIII,

- d) får medlemsstaterna föreskriva att informationen i dessa fakturor, på slutanvändarens begäran, inte ska anses utgöra en betalningsbegäran; i sådana fall ska medlemsstaterna se till att leverantörer av energikällor erbjuder flexibla förfaranden för faktiska betalningar,
- e) ska medlemsstaterna kräva att användare på begäran snabbt och på ett lättbegripligt sätt ges information som gör att avtal kan jämföras på likvärdig grund.

Artikel 18

Fakturerings- och användningsinformation för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk

1. Om mätare eller värmekostnadsfördelare finns installerade ska medlemsstaterna säkerställa att fakturerings- och användningsinformation är tillförlitlig, korrekt och baserad på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare, i enlighet med bilaga IX, punkterna 1 och 2, för alla slutanvändare.

Denna skyldighet får, utom i fallet med individuell mätning av användning som baseras på värmekostnadsfördelare enligt artikel 15, om en medlemsstat föreskriver det, fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning av slutkunden eller slutanvändaren genom vilket de meddelar avläsningar från sin mätare. Fakturering ska grundas på uppskattad användning eller en schablonavgift enbart där slutkunden eller slutanvändaren inte har uppgett någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.

2. Medlemsstaterna ska

- a) kräva att, om information om slutanvändares energifakturer och historiska användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare är tillgängliga, denna information på begäran av slutanvändaren görs tillgänglig för en av slutanvändaren utsedd leverantör av energitjänster,
- b) säkerställa att slutkunder kan välja elektronisk faktureringsinformation och e-faktura,
- c) säkerställa att tydlig och begriplig information tillhandahålls tillsammans med fakturan för alla slutanvändare i enlighet med bilaga IX punkt 3,
- d) främja it-säkerhet och säkerställa integritet och dataskydd för slutanvändare i enlighet med tillämplig unionsrätt.

Medlemsstaterna får föreskriva att tillhandahållande av faktureringsinformation, på slutkundens begäran, inte får anses utgöra en betalningsbegäran. I sådana fall ska medlemsstaterna säkerställa att flexibla arrangemang för den faktiska betalningen erbjuds.

3. Medlemsstaterna ska besluta vem som ska vara ansvarig för att tillhandahålla den information som avses i punkterna 1 och 2 till de slutanvändare som inte har ett direkt eller individuellt avtal med en energileverantör.

Artikel 19

Kostnad för tillgång till mätar- och faktureringsinformation för naturgas

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder får alla sina fakturor och sin faktureringsinformation om energianvändning utan kostnad och att slutkunder utan kostnad och på lämpligt sätt har tillgång till uppgifter om sin användning.

Artikel 20

Kostnad för tillgång till mätnings-, fakturerings- och användningsinformation för värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändare får alla sina fakturor och sin faktureringsinformation om energianvändning utan kostnad och att slutanvändare utan kostnad och på lämpligt sätt kan få tillgång till uppgifter om sin användning.

2. Trots vad som sägs i punkt 1 i den här artikeln ska fördelningen av kostnader för faktureringsinformation om den individuella användningen av värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk i flerbostadshus och byggnader med flera användningsområden enligt artikel 15 göras utan vinstsyfte. Kostnader som härrör från överlåtandet av den uppgiften till en tredje part, till exempel en tjänsteleverantör eller den lokala energileverantören, inklusive mätning, fördelning och redovisning avseende faktisk individuell användning i sådana byggnader, får överföras till slutanvändarna, om dessa kostnader är rimliga.

3. I syfte att säkerställa rimliga kostnader för tjänster för individuell mätning enligt punkt 2 får medlemsstaterna stimulera konkurrensen inom den tjänstesektorn genom att vidta lämpliga åtgärder, till exempel att rekommendera eller på annat sätt främja användningen av upphandling eller användning av driftskompatibla anordningar och system som underlättar byte av tjänsteleverantör.

KAPITEL IV

KONSUMENTUPPLYSNING OCH ANVÄNDARMAKT

Artikel 21

Grundläggande avtalsenliga rättigheter avseende värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk

1. Om inte annat följer av unionsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ⁽⁴²⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG ⁽⁴³⁾, ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunder och, när det uttryckligen anges, slutanvändare har de rättigheter som föreskrivs i punkterna 2–9 i denna artikel.

2. Slutkunder ska ha rätt till ett avtal med sin leverantör, som anger följande:

- a) Leverantörens namn, adress och kontaktuppgifter.
- b) De tjänster som tillhandahålls och kvaliteten på de tjänster som ingår.
- c) De typer av underhållstjänster som ingår i avtalet utan tilläggsavgifter.
- d) På vilket sätt aktuell information om tillämpliga tariffer, avgifter för underhållstjänster och kombinerade varor eller tjänster kan erhållas.
- e) Avtalets löptid och villkoren för förlängning eller uppsägning av avtalet och tjänsterna, inklusive varor eller tjänster som kombineras med dessa tjänster, och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt.
- f) De villkor för ersättning och återbetalning som tillämpas om den avtalade kvaliteten på tjänster inte uppnås, inbegripet felaktig eller försenad fakturering.
- g) Hur det tvistlösningsförfarande utanför domstol som avses i artikel 22 inleds.
- h) Information om konsumentens rättigheter, inbegripet information om behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, som ska vara tydligt angiven på fakturan eller på företagets webbplats och inbegripa kontaktuppgifter eller en länk till webbplatsen för den gemensamma kontaktpunkt som avses i artikel 22.3 e.

⁽⁴²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽⁴³⁾ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

- i) Kontaktuppgifter som gör det möjligt för kunden att identifiera den relevanta gemensamma kontaktpunkt som avses i artikel 22.3 a.

Leverantörernas villkor ska vara skäligen och ska tillhandahållas slutkunder i förväg. Den information som avses i denna punkt ska ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom mellanhänder ska denna information också ges innan avtalet ingås.

Slutkunder och slutanvändare ska ges en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, inbegripet priser och tariffer, på ett begripligt sätt och uttryckt på ett kortfattat och enkelt språk.

Slutkunder ska på ett transparent sätt ges en kopia av avtalet och tydlig information om tillämpliga priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av tjänster avseende värme, kyla och varmvatten för hushållsbruk.

Medlemsstaterna ska besluta vem som ska vara ansvarig för att på begäran, på lämpligt sätt och utan kostnad ge den information som avses i denna punkt till de slutanvändare som inte har något direkt eller individuellt avtal med en leverantör.

3. Slutkunder ska i god tid underrättas om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren. Leverantörer ska på ett transparent och begripligt sätt underrätta sina slutkunder direkt om varje ändring av leveranspriserna och om skälen och villkoren för detta och ändringens omfattning, vid en lämplig tidpunkt som infaller senast två veckor eller, när det gäller hushållskunder, en månad innan ändringen träder i kraft. Slutkunder ska utan dröjsmål informera slutanvändare om de nya villkoren.

4. Leverantörer ska erbjuda slutkunder ett brett val av betalningssätt. Dessa betalningssätt får inte medföra oskälig diskriminering mellan kunder. Alla skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för forskottsbetalning ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella och får inte överstiga betalningsmottagarens direkta kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för forskottsbetalning, i enlighet med artikel 62 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 ⁽⁴⁴⁾.

5. Enligt punkt 4 ska hushållskunder som har tillgång till system för forskottsbetalning inte missgynnas på grund av dessa system.

6. Slutkunder och, i tillämpliga fall, slutanvändare ska erbjudas skäligen och transparenta allmänna villkor, som ska tillhandahållas på ett klart och otvetydigt språk och inte får omfatta hinder för kundernas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, såsom alltför omfattande avtalshandlingar. Slut användare ska på begäran få tillgång till dessa allmänna villkor. Slutkunder och slutanvändare ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder. Slutkunder med funktionsnedsättning ska förse med all relevant information om sina avtal med leverantören i tillgängliga format.

7. Slutkunder och slutanvändare ska ha rätt till en god standard både i fråga om tillhandahållandet av tjänster och hanteringen av klagomål från leverantörernas sida. Leverantörer ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt.

8. Behöriga myndigheter ska säkerställa att de konsumentskyddande åtgärder som fastställs i detta direktiv tillämpas. De behöriga myndigheterna ska agera oberoende av eventuella marknadsintressen.

9. Vid planerad bortkoppling ska de berörda slutkunderna få lämplig information om alternativa åtgärder i tillräckligt god tid i förväg och senast en månad före den planerade bortkopplingen, och utan extra kostnad.

⁽⁴⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

Artikel 22

Information och medvetandehöjande

1. Medlemsstaterna ska, i tillämpliga fall i samarbete med regionala och lokala myndigheter, säkerställa att informationen om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder, enskilda åtgärder och finansiella och rättsliga ramar är transparent, åtkomlig och ges allmän spridning till alla berörda marknadsaktörer, såsom slutkunder, slutanvändare, konsumentorganisationer, företrädare för det civila samhället, gemenskaper för förnybar energi, medborgarenergigemenskaper, lokala och regionala myndigheter, energiorgan, tillhandahållare av socialtjänster, byggföretag, arkitekter, ingenjörer, miljörevisorer, energikartläggningsmän och installatörer av byggnadselement enligt definitionen i artikel 2.9 i direktiv 2010/31/EU.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att främja och möjliggöra att slutkunder och slutanvändare använder energi på ett effektivt sätt. Dessa åtgärder ska ingå i en nationell strategi såsom de integrerade nationella energi- och klimatplaner som föreskrivs i förordning (EU) 2018/1999, eller den långsiktiga renoveringsstrategi som fastställs i artikel 2a i direktiv 2010/31/EU.

Med avseende på tillämpningen av denna artikel ska dessa åtgärder omfatta en rad instrument och politiska åtgärder för att främja ett förändrat beteende, såsom

- a) skatteincitament,
- b) tillgång till finansiering, kuponger, bidrag eller subventioner,
- c) offentligt stödda energianvändningsbedömningar och riktade rådgivningstjänster och stödåtgärder för hushållskunder, särskilt personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder,
- d) riktade rådgivningstjänster för små och medelstora företag och mikroföretag,
- e) informationsspridning i tillgänglig form till personer med funktionsnedsättning,
- f) projektmodeller,
- g) aktiviteter på arbetsplatsen,
- h) utbildningsverksamhet,
- i) digitala verktyg,
- j) strategier för engagemang.

3. Med avseende på tillämpningen av denna artikel ska de åtgärder som avses i artikel 2 innefatta upprättande av stödjande ramar för sådana marknadsaktörer som de som avses i punkt 1, särskilt för följande:

- a) Inrättande av gemensamma kontaktpunkter eller liknande mekanismer för tillhandahållande av teknisk, administrativ och finansiell rådgivning om energieffektivitet, t.ex. energikontroller för hushåll, energirenovering av byggnader, information om byte av gamla och ineffektiva värmesystem mot moderna och mer effektiva anordningar och användning av förnybar energi och energilagring för byggnader, till slutkunder och slutanvändare, särskilt hushåll och mindre icke-hushållskunder, inbegripet små och medelstora företag och mikroföretag.
- b) Samarbete med privata aktörer som tillhandahåller tjänster såsom energikartläggningar och energianvändningsbedömningar, finansieringslösningar och genomförande av energirenoveringar.
- c) Kommunikation om kostnadseffektiva förändringar i fråga om energianvändning som är lätta att genomföra.
- d) Spridning av information om energieffektivitetsåtgärder och finansieringsinstrument.

e) Tillhandahållande av gemensamma kontaktpunkter där slutkunder och slutanvändare kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, tillämplig rätt och tillgängliga mekanismer för tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa gemensamma kontaktpunkter kan ingå i allmänna konsumentupplysningsställen.

4. Vid tillämpning av denna artikel ska medlemsstaterna i samarbete med behöriga myndigheter och, när så är lämpligt, privata intressenter inrätta särskilda gemensamma kontaktpunkter eller liknande mekanismer för tillhandahållande av teknisk, administrativ och finansiell rådgivning för energieffektivitet. Dessa inrättningar ska

- a) ge rådgivning med effektiv information om tekniska och finansiella möjligheter och lösningar för hushåll, små och medelstora företag, mikroföretag och offentliga organ,
- b) ge heltäckande stöd till alla hushåll, med särskild inriktning på hushåll som påverkas av energifattigdom och de byggnader som har sämst energiprestanda, samt till ackrediterade företag och installatörer som tillhandahåller eftermonteringstjänster, anpassade till olika typer av bostäder och geografiska områden, och ge stöd som omfattar de olika etapperna i eftermonteringsprojektet, även för att underlätta genomförandet av en minimistandard för energiprestanda, om en sådan standards fastställs i en unionsrättsakt,
- c) ge råd om beteenden avseende energianvändning.

5. De särskilda gemensamma kontaktpunkter som avses i punkt 4 ska, när så är lämpligt,

- a) tillhandahålla information om kvalificerade yrkespersoner inom energieffektivitet,
- b) samla in aggregerade typuppgifter från energieffektivitetsprojekt, utbyta erfarenheter och göra dem tillgängliga för allmänheten;
- c) sammanlänka potentiella projekt med marknadsaktörer, särskilt småskaliga, lokala projekt.

Vid tillämpningen av första stycket b ska kommissionen bistå medlemsstaterna i syfte att underlätta utbyte av, och stärka det gränsöverskridande samarbetet avseende, bästa praxis.

6. De gemensamma kontaktpunkter som avses i punkt 4 ska erbjuda särskilda tjänster för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och personer i låginkomsthushåll.

Kommissionen ska ge medlemsstaterna riktlinjer för att utveckla dessa gemensamma kontaktpunkter i syfte att skapa ett harmoniserat tillvägagångssätt i hela unionen. Riktlinjerna ska uppmuntra samarbete mellan offentliga organ, energiorgan och lokalt ledda initiativ.

7. Medlemsstaterna ska skapa lämpliga förutsättningar för marknadsaktörer att tillhandahålla adekvat och riktad information samt rådgivning om energieffektivitet till slutanvändare, inbegripet personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, små och medelstora företag och mikroföretag.

8. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder, slutanvändare, personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, har tillgång till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol för att lösa tvister som rör rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i detta direktiv, genom en oberoende mekanism, såsom en energiombudsman eller ett konsumentorgan, eller genom en tillsynsmyndighet. Om slutkunden är en konsument enligt definitionen i artikel 4.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU ⁽⁴⁵⁾ ska dessa mekanismer för tvistlösning utanför domstol uppfylla de krav som anges där. Mekanismer för tvistlösning utanför domstol som redan finns i medlemsstaterna får användas för detta ändamål, förutsatt att de är lika effektiva.

⁽⁴⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

Vid behov ska medlemsstaterna säkerställa att alternativa tvistlösningsorgan samarbetar för att tillhandahålla enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol vid tvister som uppstår rörande produkter eller tjänster som är kopplade till, eller kombinerade med, en produkt eller tjänst som omfattas av detta direktiv.

Det ska vara obligatoriskt för företag att delta i mekanismer för tvistlösning utanför domstol för hushållskunder, om inte medlemsstaten kan visa kommissionen att andra mekanismer är lika ändamålsenliga.

9. Utan att det påverkar de grundläggande principerna om medlemsstaternas förmögenhetsrätt och hyreslagstiftning ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att undanröja regleringsmässiga och icke-regleringsmässiga hinder för energieffektivisering när det gäller delade incitament mellan ägarna och hyresgästerna eller mellan ägare till en byggnad eller byggnadsenhet, i syfte att säkerställa att dessa parter inte avskräcks från att göra effektivitetshöjande investeringar som de annars skulle ha gjort på grund av att de inte individuellt kommer att erhålla de fullständiga fördelarna, eller på grund av att det saknas regler för uppdelning av kostnader och fördelar mellan dem.

Åtgärder för att avlägsna sådana hinder kan innefatta tillhandahållande av incitament, upphävande eller ändring av tillämpliga föreskrifter i lagar och andra författningar, antagande av riktlinjer och tolkningsmeddelanden eller förenkling av administrativa förfaranden, inbegripet nationella regler och åtgärder som reglerar beslutsprocesserna i andelsägda egendomar, samt möjligheten att använda externa finansieringslösningar. Åtgärderna kan kombineras med tillhandahållande av utbildning samt specifik information om och tekniskt stöd för energieffektivitet till sådana marknadsaktörer som de som avses i punkt 1.

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att stödja en flerpartsdialog med relevanta parter, t.ex. lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter, fastighetsägar- och hyresgästföreningar, konsumentorganisationer, energidistributörer eller företag som säljer energi i detaljistledet, energitjänsteföretag, gemenskaper för förnybar energi, medborgarenergigemenskaper, offentliga myndigheter och organ, med syfte att lägga fram förslag om gemensamt godtagna åtgärder, incitament och riktlinjer som rör delade incitament mellan ägare och hyresgäster eller mellan ägare till en byggnad eller byggnadsenhet.

Varje medlemsstat ska rapportera sådana hinder och åtgärder som vidtagits i dess långsiktiga renoveringsstrategi, som fastställts enligt artikel 2a i direktiv 2010/31/EU och förordning (EU) 2018/1999.

10. Kommissionen ska främja utbyte och allmän spridning av information om bra energisparmetoder och metoder samt tillhandahålla tekniskt stöd för att minska delningen av incitament i medlemsstaterna.

Artikel 23

Partnerskap för energieffektivitet

1. Senast 11 oktober 2024 kommissionen bedöma huruvida energieffektivitet omfattas av befintliga partnerskap. Om bedömningen visar att energieffektivitet inte i tillräcklig utsträckning omfattas av befintliga partnerskap ska kommissionen inrätta sektorsspecifika partnerskap för energieffektivitet på unionsnivå, med delpartnerskap per sektor som saknas, genom att på ett inkluderande och representativt sätt sammanföra viktiga intressenter, inbegripet arbetsmarknadens parter, inom t. ex. IKT-, transport-, finans- och byggsektorn.

Om ett partnerskap inrättas ska kommissionen, i lämpliga fall, utse en ordförande för varje sektorsspecifikt partnerskap för energieffektivitet på unionsnivå.

2. De partnerskap som avses i punkt 1 ska sträva efter att underlätta klimat- och energiomställningsdialoger mellan de relevanta aktörerna och uppmuntra sektorer att utarbeta färdplaner för energieffektivitet i syfte att kartlägga tillgängliga åtgärder och tekniska alternativ för att uppnå energibesparingar, förbereda för förnybar energi och minska koldioxidutsläppen inom sektorerna.

Sådana färdplaner skulle utgöra ett värdefullt bidrag när det gäller att hjälpa sektorer att planera de nödvändiga investeringar som krävs för att uppnå målen i detta direktiv och förordning (EU) 2021/1119 samt underlätta gränsöverskridande samarbete mellan aktörer för att stärka den inre marknaden.

Artikel 24

Stärkande och skydd av utsatta kunder och minskande av energifattigdomen

1. Utan att det påverkar deras nationella ekonomiska och sociala politik och deras skyldigheter enligt unionsrätten ska medlemsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att stärka och skydda personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder.

När de definierar begreppet utsatta kunder enligt artikel 3.3 i direktiv 2009/73/EG och artikel 28.1 i direktiv (EU) 2019/944 ska medlemsstaterna beakta slutanvändarna.

2. Utan att det påverkar deras nationella ekonomiska och sociala politik och deras skyldigheter enligt unionsrätten ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att öka energieffektiviteten samt relaterade konsumentskydds- eller informationsåtgärder, i synnerhet de som anges i artiklarna 8.3 och 22 i detta direktiv, på ett prioriterat sätt bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder för att minska energifattigdomen. Övervakning och rapportering av dessa åtgärder ska ske inom ramen för de befintliga rapporteringskrav som fastställs i artikel 24 i förordning (EU) 2018/1999.

3. För att stödja personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, ska medlemsstaterna i tillämpliga fall göra följande:

- a) Vidta åtgärder för förbättrad energieffektivitet för att mildra fördelningseffekterna från andra policyer och åtgärder, såsom beskattningsåtgärder som genomförs i enlighet med artikel 10 i detta direktiv, eller tillämpningen av utsläppshandel i byggnads- och transportsektorn i enlighet med direktivet 2003/87/EG.
- b) På bästa möjliga sätt använda den offentliga finansiering som finns tillgänglig på unionsnivå och nationell nivå, även, i tillämpliga fall, det finansiella bidrag som medlemsstaterna får från den sociala klimatfonden i enlighet med artiklarna 9 och 14 i förordning (EU) 2023/955, samt intäkter från auktioner inom ramen för handel med utsläppsrätter enligt EU:s system för handel med utsläppsrätter i enlighet med direktiv 2003/87/EG, för investeringar i förbättrad energieffektivitet som prioriterade åtgärder.
- c) Göra framåtblickande investeringar i åtgärder för förbättrad energieffektivitet innan fördelningseffekterna av andra policyer och åtgärder får verkan.
- d) Främja tekniskt bistånd och utrullning av möjliggörande finansiering och finansiering och finansieringsverktyg, såsom lån med fakturafinansiering, lokal förlustreserv, garantifonder, medel riktade till totalrenoveringar och renoveringar med minimienergvinster.
- e) Främja tekniskt bistånd för sociala aktörer för att främja utsatta kunders aktiva deltagande på energimarknaden och positiva ändringar av deras energikonsumtionsmönster.
- f) Säkerställa tillgång till finansiering, bidrag eller subventioner som är kopplade till minimienergvinster och därigenom underlätta tillgång till överkomliga banklån eller särskilda krediter.

4. Medlemsstaterna ska inrätta ett nätverk av experter från olika sektorer, såsom hälso- och sjukvårdssektorn, byggsektorn och den sociala sektorn, eller anlita ett befintligt nätverk, för att utveckla strategier som stöder lokala och nationella beslutsfattare i genomförandet av åtgärder för förbättrad energieffektivitet och tekniskt bistånd och finansieringsverktyg som syftar till att minska energifattigdom. Medlemsstaterna ska sträva efter att säkerställa att expertnätverket har en sammansättning som säkerställer en jämn könsfördelning och återspeglar samtliga människors perspektiv som finns.

Medlemsstaterna får anförtro expertnätverket uppgiften att tillhandahålla rådgivning om följande:

- a) Nationella definitioner, indikatorer och kriterier för energifattigdom, energifattiga personer och utsatta kunder, inbegripet slutanvändare.
- b) Utveckling eller förbättring av relevanta indikatorer och dataset av betydelse för frågan om energifattigdom, vilka ska användas och vara föremål för rapportering.
- c) Metoder och åtgärder för att säkerställa levnadskostnadernas överkomlighet, främjande av neutralitet mellan boendekostnader eller sätt att säkerställa att offentliga medel som investeras i åtgärder för förbättrad energieffektivitet gagnar både ägare av och hyresgäster i byggnader och byggnadsenheter, i synnerhet när det gäller personer i låginkomst-hushåll, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder.
- d) Åtgärder för att förebygga eller åtgärda situationer där enskilda grupper löper större risk att påverkas av energifattigdom eller i högre grad drabbas av dess verkningar, till exempel på grundval av inkomst, kön, hälsotillstånd eller tillhörighet till en minoritetsgrupp, samt demografi.

KAPITEL V

EFFEKTIV ENERGIFÖRSÖRJNING

Artikel 25

Bedömning och planering avseende värme och kyla

1. Som ett led i sin integrerade nationella energi- och klimatplan och uppdateringar av denna i enlighet med förordning (EU) 2018/1999 ska varje medlemsstat inkomma med en heltäckande bedömning avseende värme och kyla till kommissionen. Denna heltäckande bedömning ska innehålla den information som anges i bilaga X till detta direktiv och ska åtföljas av den bedömning som utförts i enlighet med artikel 15.7 i direktiv (EU) 2018/2001.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att intressenter som berörs av den heltäckande bedömning som avses i punkt 1 ges möjlighet att delta i utarbetandet av värme- och kylplaner, den heltäckande bedömningen samt policyer och åtgärder, samtidigt som man säkerställer att de behöriga myndigheterna inte avslöjar eller offentliggör företags- och affärshemligheter som har identifierats som sådana.

3. Vid den heltäckande bedömning som avses i punkt 1 ska medlemsstaterna för det egna territoriet utföra en kostnads-nyttoanalys på grundval av klimatförhållanden, ekonomisk genomförbarhet och teknisk lämplighet. Kostnads-nyttoanalysen ska kunna underlätta kartläggningen och genomförandet av de mest resurs- och kostnadseffektiva lösningarna för att tillgodose behoven av värme och kyla, med beaktande av principen om energieffektivitet först. Kostnads-nyttoanalysen kan ingå i en miljöbedömning enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG ⁽⁴⁶⁾.

Medlemsstaterna ska utse den behöriga myndighet som ska ansvara för att utföra dessa kostnads-nyttoanalyser, tillhandahålla de detaljerade metoderna och antagandena i enlighet med bilaga XI och fastställa och offentliggöra förfarandena för den ekonomiska analysen.

4. Om det av den heltäckande bedömning som avses i punkt 1 i den här artikeln och den analys som avses i punkt 3 i den här artikeln framgår att det finns potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla från spillvärme där fördelarna är större än kostnaderna, ska medlemsstaterna vidta adekvata åtgärder för utveckling av en effektiv infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla för att uppmuntra utvecklingen av anläggningar för utnyttjande av spillvärme, inbegripet i industrisektorn, och för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor i enlighet med punkt 1 i denna artikel och med artikel 26.7 och 26.9.

⁽⁴⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan (EGT L 197, 21.7.2001, s. 30).

Om det av den heltäckande bedömning som avses i punkt 1 i den här artikeln och den analys som avses i punkt 3 i den här artikeln inte framgår att det finns en potential vars fördelar är större än kostnaderna, inbegripet de administrativa kostnaderna för utförandet av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 26.7, får den berörda medlemsstaten, i förekommande fall tillsammans med de lokala och regionala myndigheterna, undanta anläggningar från kraven i punkterna 1 och 3 i den här artikeln.

5. Medlemsstaterna ska anta policyer och åtgärder som säkerställer att den potential som identifierats i de heltäckande bedömningar som gjorts enligt punkt 1 i den här artikeln förverkligas. Dessa policyer och åtgärder ska innefatta minst de aspekter som fastställs i bilaga X. Varje medlemsstat ska anmäla dessa policyer och åtgärder som ett led i uppdateringen av sina integrerade nationella energi- och klimatplaner, som ska överlämnas i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999, sin efterföljande integrerade nationella energi- och klimatplan, som ska meddelas enligt artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen, och respektive nationella energi- och klimatlägesrapporter som ska överlämnas i enlighet med den förordningen.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att regionala och lokala myndigheter utarbetar lokala värme- och kylplaner åtminstone i kommuner med en totalbefolkning som överstiger 45 000. Dessa planer bör åtminstone

- a) vara baserade på den information och de data som tillhandahålls i de heltäckande bedömningar som görs i enlighet med punkt 1 och omfatta en uppskattning och kartläggning av potentialen för att öka energieffektiviteten, inbegripet medelst beredskap för lågtemperaturfjärrvärme, högeffektiv kraftvärme, återvinning av spillvärme, och förnybar energi inom värme och kyla inom det specifika området,
- b) vara förenliga med principen om energieffektivitet först,
- c) omfatta en strategi för utnyttjandet av den identifierade potentialen enligt led a,
- d) utarbetas med deltagande av alla berörda regionala eller lokala intressenter och säkerställa allmänhetens deltagande, inbegripet systemansvariga för lokal energiinfrastruktur,
- e) beakta relevant befintlig energiinfrastruktur,
- f) beakta de gemensamma behoven hos lokalsamhällen och en mångfald av lokala eller regionala administrativa enheter eller regioner,
- g) bedöma rollen för energigemenskaper och andra konsumentledda initiativ som aktivt kan bidra till genomförandet av lokala värme- och kylprojekt,
- h) inkludera en analys av värme- och kylanordningar i lokala byggnadsbestånd, med beaktande av den områdesspecifika potentialen för energieffektivitetsåtgärder och genom att ta itu med de byggnader som har sämst prestanda och behoven hos utsatta hushåll,
- i) bedöma hur genomförandet av policyer och åtgärder ska finansieras och identifiera finansiella mekanismer som gör det möjligt för konsumenterna att övergå till förnybar värme och kyla,
- j) innefatta en utvecklingsbana för att uppnå planernas mål om klimatneutralitet och en övervakning av utvecklingen i fråga om genomförandet av identifierade policyer och åtgärder,
- k) syfta till att ersätta gamla och ineffektiva värme- och kylapparater hos offentliga organ med högeffektiva alternativ, i syfte att fasa ut fossila bränslen,
- l) bedöma potentiella synergier med de angränsande regionala eller lokala myndigheternas planer för att uppmuntra gemensamma investeringar och kostnadseffektivitet.

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla berörda parter, inbegripet offentliga och berörda privata intressenter, ges möjlighet att delta i utarbetandet av värme- och kylplaner, den heltäckande bedömning som avses i punkt 1 samt policyer och åtgärder som avses i punkt 5.

I detta syfte ska medlemsstaterna utarbeta rekommendationer som stöder de regionala och lokala myndigheternas genomförande av policyer och åtgärder avseende energieffektiv värme och kyla baserad på förnybar energi på regional och lokal nivå med utnyttjande av den identifierade potentialen. Medlemsstaterna ska stödja regionala och lokala myndigheter i största möjliga utsträckning och på alla sätt, inklusive finansiellt stöd och tekniska stödsystem. Medlemsstaterna ska säkerställa att värme- och kylplanerna är i linje med andra lokala klimat-, energi- och miljöplaneringskrav för att undvika administrativ börda för de lokala och regionala myndigheterna samt uppmuntra till ett effektivt genomförande av planerna.

Lokala värme- och kylplaner får genomföras gemensamt av en grupp bestående av flera angränsande lokala myndigheter under förutsättning att det geografiska och administrativa sammanhanget samt värme- och kylinfrastrukturen lämpar sig för detta.

Lokala värme- och kylplaner ska bedömas av en behörig myndighet och vid behov följas av lämpliga genomförandeåtgärder.

Artikel 26

Värme- och kylförsörjning

1. För att säkerställa en effektivare användning av primärenergi och öka andelen förnybar energi inom värme- och kylförsörjning som går in i nätet ska ett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla uppfylla följande kriterier:

- a) Till och med den 31 december 2027, ett system som använder minst 50 % förnybar energi, 50 % spillvärme, 75 % kraftvärmeproducerad värme eller 50 % av en kombination av sådan energi och värme.
- b) Från och med den 1 januari 2028, ett system som använder minst 50 % förnybar energi, 50 % spillvärme, 50 % förnybar energi och spillvärme, 80 % högeffektiv kraftvärmeproducerad värme eller åtminstone en kombination av sådan värmeenergi som går in i nätet där andelen förnybar energi är minst 5 % och den totala andelen förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme är minst 50 %.
- c) Från och med den 1 januari 2035, ett system som använder minst 50 % förnybar energi, 50 % spillvärme, eller 50 % förnybar energi och spillvärme, eller ett system där den totala andelen förnybar energi, spillvärme eller högeffektiv kraftvärmeproducerad värme är minst 80 % och där den totala andelen förnybar energi eller spillvärme dessutom är minst 35 %.
- d) Från och med den 1 januari 2040, ett system som använder minst 75 % förnybar energi, 75 % spillvärme eller 75 % förnybar energi och spillvärme, eller ett system som använder minst 95 % förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme och där den totala andelen förnybar energi eller spillvärme dessutom är minst 35 %.
- e) Från och med den 1 januari 2045, ett system som använder minst 75 % förnybar energi, 75 % spillvärme eller 75 % förnybar energi och spillvärme.
- f) Från och med den 1 januari 2050, ett system som använder enbart förnybar energi, enbart spillvärme eller enbart en kombination av förnybar energi och spillvärme.

2. Medlemsstaterna får också, som ett alternativ till de kriterier som anges i punkt 1 i denna artikel, välja kriterier för hållbarhetsprestanda som grundar sig på mängden växthusgasutsläpp från systemet för fjärrvärme och fjärrkyla per enhet värme eller kyla som levereras till kunderna, med beaktande av åtgärder som har genomförts för att uppfylla skyldigheten i enlighet med artikel 24.4 i direktiv (EU) 2018/2001. Vid valet av dessa kriterier ska ett effektivt system för fjärrvärme och fjärrkyla ha följande maximala mängder växthusgasutsläpp per enhet värme eller kyla som levereras till kunderna:

- a) till och med den 31 december 2025: 200 gram/kWh.
- b) från och med den 1 januari 2026: 150 gram/kWh.
- c) från och med den 1 januari 2035: 100 gram/kWh.
- d) från och med den 1 januari 2045: 50 gram/kWh.
- e) från och med den 1 januari 2050: 0 gram/kWh.

3. Medlemsstaterna får välja att tillämpa kriterierna för växthusgasutsläpp per enhet värme eller kyla under en given period enligt punkt 2 a–e i denna artikel. Om de väljer att göra detta ska de meddela kommissionen senast den 11 januari 2024 för den period som avses i punkt 2 a i denna artikel och senast sex månader före början av de relevanta perioder som avses i punkt 2 b–e i denna artikel. En sådan anmälan ska innehålla uppgifter om de åtgärder som har genomförts för att uppfylla skyldigheten i enlighet med artikel 24.4 i direktiv (EU) 2018/2001 om de inte redan har anmälts i den senaste uppdateringen av den nationella energi- och klimatplanen.

4. För att ett system för fjärrvärme och fjärrkyla ska betecknas som effektivt, ska medlemsstaterna, när det byggs eller dess försörjningsenheter genomgår omfattande uppgradering, säkerställa att systemet eller enheterna uppfyller de kriterier i punkt 1 eller 2 som är tillämpliga vid den tidpunkt då systemet tas i drift eller fortsätter sin drift efter uppgraderingen. När ett system för fjärrvärme och fjärrkyla byggs eller dess försörjningsenheter genomgår omfattande uppgradering ska medlemsstaterna också säkerställa att

- a) det inte förekommer någon ökad användning av andra fossila bränslen än naturgas i befintliga värmekällor jämfört med ett genomsnitt av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen, och
- b) att eventuella nya värmekällor i systemet inte använder några andra fossila bränslen än naturgas, om de har byggts eller uppgraderats till och med 2030.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla operatörer av befintliga system för fjärrvärme och fjärrkyla där den totala utgående värmen och kylan överstiger 5 MW vilka inte uppfyller de kriterier som anges i punkt 1 b–e, från och med den 1 januari 2025 och därefter vart femte år utarbetar en plan för att säkerställa en effektivare användning av primärenergi, minska distributionsförlusterna och öka andelen förnybar energi inom värme- och kylförsörjning. Planen ska omfatta åtgärder för att uppfylla de kriterier som anges i punkt 1 b–e och ska förutsätta godkännande från den behöriga myndigheten.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att datacenter med en total energitillförselnivå på över 1 MW använder spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme, såvida det inte kan visas att det inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart i enlighet med den bedömning som avses i punkt 7.

7. För att bedöma den ekonomiska genomförbarheten med att öka energieffektiviteten för värme- och kylförsörjningen ska medlemsstaterna se till att en kostnads–nyttoanalys i enlighet med bilaga XI utförs på anläggningsnivå när följande anläggningar nyplaneras eller genomgår omfattande uppgradering:

- a) En termisk elproduktionsanläggning med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på mer än 10 MW, för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmearläggning.
- b) En industrianläggning med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på över 8 MW, för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i anläggningen och utanför anläggningen.
- c) En tjänsteanläggning med en genomsnittlig årlig energitillförsel på över 7 MW, såsom anläggningar för rening av avloppsvatten och LNG-anläggningar, för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i anläggningen och utanför anläggningen.
- d) Ett datacenter med en total energitillförselnivå på över 1 MW, för att bedöma kostnads–nyttoanalysen, inbegripet men inte begränsat till teknisk genomförbarhet, kostnadseffektivitet och påverkan på energieffektivitet och efterfrågan på lokal värme, inklusive säsongvariationer, med att utnyttja spillvärme för att tillgodose ekonomiskt motiverad efterfrågan, och med anslutningen av denna anläggning till ett fjärrvärmenät eller ett effektivt fjärrkylsystem baserat på förnybar energi eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme.

Den analys som avses i första stycket d ska beakta kylsystemslösningar som tillåter att spillvärmen avlägsnas eller fångas in på en användbar temperaturnivå med minimal ytterligare energitillförsel.

Medlemsstaterna ska sträva efter att undanröja hinder för användning av spillvärme och stödja användningen av spillvärme om anläggningarna nyplaneras eller genomgår uppgradering.

Installation av utrustning avsedd för avskiljning av koldioxid som produceras av en förbränningsanläggning inför dess geologiska lagring i enlighet med bestämmelserna i direktiv 2009/31/EG, ska inte betraktas som uppgradering med avseende på tillämpningen av leden b och c i denna punkt.

Medlemsstaterna ska kräva att kostnads–nyttoanalysen ska genomföras i samarbete med de företag som ansvarar för driften av anläggningen.

8. Medlemsstater får från punkt 7 undanta

- a) toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år, baserat på ett kontrollförfarande som medlemsstaterna fastställt i syfte att se till att detta undantagskriterium uppfylls,
- b) anläggningar som behöver vara placerade nära en geologisk lagringsplats som godkänts inom ramen för direktiv 2009/31/EG,
- c) datacenter vars spillvärme används eller kommer att användas i ett fjärrvärmenät eller direkt för uppvärmning, varmvatten för hushållsbruk eller annan användning i den byggnad eller grupp av byggnader eller anläggningar där den är belägen.

Medlemsstaterna får också fastställa tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avstånden mellan industrianläggningar och fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från punkt 7 c och d.

Medlemsstaterna ska anmäla undantag som beslutats enligt denna punkt till kommissionen.

9. Medlemsstaterna ska besluta om de tillståndskriterier som avses i artikel 8 i direktiv (EU) 2019/944, eller motsvarande kriterier i syfte att

- a) beakta resultatet av den heltäckande bedömning som avses i artikel 25.1,
- b) säkerställa att kraven i punkt 7 uppfylls,
- c) beakta resultatet av den kostnads–nyttoanalys som avses i punkt 7.

10. Medlemsstaterna får undanta enskilda anläggningar från kravet att, i enlighet med de tillståndskriterier eller motsvarande kriterier som avses i punkt 9, genomföra alternativ vars fördelar är större än kostnaderna, om det finns tvingande rättsliga, äganderättsliga eller ekonomiska skäl att göra detta. I sådana fall ska de berörda medlemsstaterna förelägga kommissionen ett motiverat beslut inom tre månader efter att ha fattat beslutet. Kommissionen får utfärda ett yttrande om beslutet inom tre månader från mottagandet.

11. Punkterna 7, 8, 9 och 10 i denna artikel ska tillämpas på anläggningar som omfattas av direktiv 2010/75/EU, utan att detta påverkar tillämpningen av kraven i det direktivet.

12. Medlemsstaterna ska samla in information om kostnads–nyttoanalyser som utförts i enlighet med punkt 7 a–d. Informationen ska innehålla åtminstone data om tillgängliga värmeförsörjningsmängder och värmeparametrar, antalet planerade driftstimmar varje år samt anläggningarnas geografiska läge. Dessa data ska offentliggöras med vederbörlig hänsyn till deras potentiella känslighet.

13. På grundval av de harmoniserade referensvärdena för effektivitet som avses i led d i bilaga III ska medlemsstaterna säkerställa att ursprunget till el som produceras från högeffektiv kraftvärme kan garanteras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier som fastställs av varje medlemsstat. De ska se till att ursprungsgarantin uppfyller kraven i och innehåller åtminstone den information som anges i bilaga XII. Medlemsstaterna ska ömsesidigt erkänna varandras ursprungsgarantier, uteslutande som bevis på informationen som avses i denna punkt. Vägran att erkänna en

ursprungsgaranti som sådant bevis, i synnerhet av skäl som handlar om förebyggande av bedrägeri, ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier. Medlemsstater ska anmäla sådan vägran till kommissionen och ange skälen till denna. Om en part vägrar att erkänna en ursprungsgaranti får kommissionen anta ett beslut som tvingar den vägrande parten att erkänna den, i synnerhet när det gäller de objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier på vilka ett sådant erkännande baseras.

14. Medlemsstaterna ska säkerställa att allt tillgängligt stöd för kraftvärme är förenat med villkoret att elproduktionen har sitt ursprung i högeffektiv kraftvärme och att spillvärmen används effektivt för att uppnå primärenergibesparingar. Offentligt stöd till kraftvärme och fjärrvärmeproduktion och fjärrvärmenät ska omfattas av regler för statligt stöd, om så är tillämpligt.

Artikel 27

Omvandling, överföring och distribution av energi

1. Nationella energitillsynsmyndigheter ska tillämpa principen om energieffektivitet först i enlighet med artikel 3 i detta direktiv när de utför sina tillsynsuppgifter enligt direktiven 2009/73/EG och (EU) 2019/944 avseende deras beslut om driften av gas- och elinfrastruktur, inbegripet deras beslut om nättariffer. Utöver principen om energieffektivitet först får nationella energitillsynsmyndigheter ta hänsyn till kostnadseffektivitet, systemeffektivitet och försörjningstrygghet och marknadsintegration, samtidigt som unionens klimatmål och hållbarhet skyddas, i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 13 i förordning (EG) nr 715/2009.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de systemansvariga för överföringssystemen och distributionssystemen för gas och el tillämpar principen om energieffektivitet först i enlighet med artikel 3 i detta direktiv i samband med sina beslut om nätplanering och nätutveckling och investeringsbeslut. Nationella tillsynsmyndigheter eller andra utsedda nationella myndigheter ska kontrollera att man i de metoder som används av de systemansvariga för överföringssystemen och distributionssystemen bedömer alternativ i kostnads-nyttoanalysen och beaktar de fördelar i vidare bemärkelse av energieffektivitetslösningar, flexibilitet på efterfrågesidan och investeringar i tillgångar som bidrar till att begränsa klimatförändringarna. Nationella tillsynsmyndigheter och andra utsedda myndigheter ska också kontrollera att de systemansvariga för överföringssystem eller distributionssystem tillämpar principen om energieffektivitet först när de godkänner, kontrollerar eller övervakar deras projekt och nätutvecklingsplaner i enlighet med artikel 22 i direktiv 2009/73/EG och artiklarna 32.3 och 51 i direktiv (EU) 2019/944. Nationella tillsynsmyndigheter får tillhandahålla metoder och vägledning om hur alternativ ska bedömas i kostnads-nyttoanalysen i nära samarbete med systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem, som kan bidra med viktig teknisk expertis.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem övervakar och kvantifierar den totala volymen av nätförluster och, där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, optimerar näten och förbättrar nätens effektivitet. Systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem ska rapportera dessa åtgärder och de energibesparingar som väntas till följd av minskade nätförluster till den nationella energitillsynsmyndigheten. Medlemsstaterna ska säkerställa att de systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem analyserar åtgärder för förbättrad energieffektivitet när det gäller deras befintliga överföringssystem eller distributionssystem för gas eller el och att de förbättrar energieffektiviteten i infrastrukturens utformning och drift, särskilt genom utveckling av smarta nät. Medlemsstaterna ska uppmuntra de systemansvariga för överföringssystem och distributionssystem att utveckla innovativa lösningar för att förbättra energieffektiviteten i befintliga och framtida system genom incitamentbaserade regleringar i enlighet med de principer för tariffer som anges i artikel 18 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 13 i förordning (EG) nr 715/2009.

4. Nationella energitillsynsmyndigheter ska i den årliga rapport som utarbetas i enlighet med artikel 41 i direktiv 2009/73/EG och i enlighet med artikel 59.1 i direktiv (EU) 2019/944 ha med ett särskilt avsnitt om framstegen i fråga om energieffektivitetsförbättringar i gas- och elinfrastruktur. I dessa rapporter ska nationella energitillsynsmyndigheter tillhandahålla en bedömning av den totala effektiviteten i driften av gas- och elinfrastrukturen, de åtgärder som vidtagits av de systemansvariga för överföringsnäten och distributionsnäten och, i tillämpliga fall, lämna rekommendationer om energieffektivitetsförbättringar, inbegripet kostnadseffektiva alternativ som minskar toppbelastningar och den totala elanvändningen.

5. På elområdet ska medlemsstaterna se till att nätregleringen och nättariffer uppfyller kriterierna i bilaga XIII, med hänsyn tagen till de nätverkskoder och riktlinjer som utarbetats enligt förordning (EU) 2019/943 och skyldigheten enligt artikel 59.7 a i direktiv (EU) 2019/944 att möjliggöra att nödvändiga investeringar i näten görs på ett sätt som säkerställer nätens funktion.
6. Medlemsstaterna får tillåta komponenter i system och tariffstrukturer med ett socialt syfte för nätbunden energioverföring och distribution, förutsatt att de störande effekterna på överförings- och distributionssystem hålls på ett nödvändigt minimum och inte är oproportionella mot det sociala syftet.
7. Nationella tillsynsmyndigheter ska säkerställa avlägsnandet av sådana incitament i överförings- och distributionstariffer som inverkar menligt på energieffektiviteten i framställningen av, överföringen av, distributionen av och försörjningen med el och gas. Medlemsstaterna ska säkerställa effektivitet i utformningen av infrastrukturen och driften av den befintliga infrastrukturen, i enlighet med förordning (EU) 2019/943, och att tarifferna tillåter efterfrågefleksibilitet.
8. Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska uppfylla bilaga XIV.
9. När det är lämpligt får nationella tillsynsmyndigheter kräva att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem uppmuntrar till placering av högeffektiv kraftvärme nära områden med efterfrågan på värme genom att sänka anslutnings- och systemanvändningsavgifterna.
10. Medlemsstaterna får tillåta att producenter av el från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till nätet använder ett anbudsförfarande för anslutningsarbetet.
11. I samband med rapporteringen enligt direktiv 2010/75/EU, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 9.2 i det direktivet, ska medlemsstaterna överväga att ta med information om energieffektivitetsnivåer för bränsleförbränningsanläggningar med en total installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer, mot bakgrund av relevant bästa tillgängliga teknik som utarbetats i enlighet med direktiv 2010/75/EU.

KAPITEL VI

HORISONTELLA BESTÄMMELSER

Artikel 28

Tillgängliga kvalificerings-, ackrediterings- och certifieringssystem

1. Medlemsstaterna ska inrätta ett nätverk som säkerställer en lämplig kompetensnivå som motsvarar marknadens behov för energieffektivitetsrelaterade yrken. Medlemsstaterna ska i nära samarbete med arbetsmarknadens parter säkerställa att certifieringssystem eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet lämpliga utbildningsprogram vid behov, finns tillgängliga för energieffektivitetsrelaterade yrken, inbegripet leverantörer av energitjänster, leverantörer av energikartläggningar, energiansvariga, oberoende experter, installatörer av byggnadselement som avses i direktiv 2010/31/EU och leverantörer av integrerade renoveringsarbeten, och är tillförlitliga och bidrar till nationella energieffektivitetsmål och de övergripande unionsmålen för utfasning av fossila bränslen.

Medlemsstaterna ska säkerställa att leverantörer av certifiering eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet lämpliga utbildningsprogram vid behov, ackrediteras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 ⁽⁴⁷⁾ eller godkänns enligt konvergerande nationell lagstiftning eller nationella standarder.

⁽⁴⁷⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (EUT L 218, 13.8.2008, s. 30).

2. Medlemsstaterna ska främja deltagande i certifierings- och utbildningsprogram för att säkerställa en lämplig kompetensnivå för energieffektivitetsyrken som motsvarar marknadens behov.
3. Senast den 11 oktober 2024, ska kommissionen
 - a) i samarbete med en grupp av experter som nominerats av medlemsstaterna inrätta en ram för eller utforma en kampanj för att locka fler människor till energieffektivitetsyrken, samtidigt som respekten för principen om icke-diskriminering säkerställs,
 - b) bedöma genomförbarheten av att inrätta en gemensam åtkomstplattform, där så är möjligt med hjälp av befintliga initiativ, för att ge stöd till medlemsstaterna när de fastställer sina åtgärder för att säkerställa den lämpliga nivån av kvalificerade yrkespersoner som behövs för att hålla jämna steg med framstegen i fråga om energieffektivitet i syfte att uppnå unionens klimat- och energimål. Plattformen skulle samla experter från medlemsstaterna, arbetsmarknadens parter, utbildningsinstitutioner, den akademiska världen och andra relevanta intressenter för att främja och gynna bästa praxis för kvalificeringssystem och utbildningsprogram i syfte att säkerställa fler yrkespersoner inom energieffektivitet samt omskolning och kompetensutveckling för befintliga yrkespersoner för att tillgodose marknadens behov.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationell certifiering, eller motsvarande kvalificeringssystem, inbegripet utbildningsprogram vid behov, beaktar befintliga europeiska eller internationella standarder för energieffektivitet.
5. Medlemsstaterna ska göra de certifieringssystem, motsvarande kvalificeringssystem, eller lämpliga utbildningsprogram som avses i punkt 1 tillgängliga för allmänheten och samarbeta sinsemellan och med kommissionen när det gäller jämförelser mellan och erkännande av systemen.

Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att göra användarna uppmärksamma på att dessa system finns tillgängliga i enlighet med artikel 29.1.

6. Senast den 31 december 2024, och minst vart fjärde år därefter, ska medlemsstaterna bedöma om systemen säkerställer den nödvändiga kompetensnivån och lika tillgång för alla personer i enlighet med principen om icke-diskriminering för leverantörer av energitjänster, energikartläggningmän, energiansvariga, oberoende experter, installatörer av byggnadselement som avses i direktiv 2010/31/EU och leverantörer av integrerade renoveringsarbeten. Medlemsstaterna ska också bedöma gapet mellan tillgängliga och efterfrågade yrkespersoner. Medlemsstaterna ska offentliggöra bedömningen och rekommendationerna till följd av denna och lämna in dem via den e-plattform som inrättats i enlighet med artikel 28 i förordning (EU) 2018/1999.

Artikel 29

Energitjänster

1. Medlemsstaterna ska främja energitjänstemarknaden och små och medelstora företags tillgång till denna genom att sprida tydlig och lättillgänglig information om
 - a) tillgängliga energitjänsteavtal och klausuler som bör ingå i ett sådant kontrakt för att garantera energibesparingar och slutkunders rättigheter,
 - b) finansiella instrument, incitament, bidrag, revolverande fonder, garantier, försäkringssystem och lån till stöd för projekt inom området energieffektivisering,
 - c) tillgängliga leverantörer av energitjänster, såsom energitjänsteföretag, som är kvalificerade eller certifierade, och deras kvalifikationer eller certifieringar i enlighet med artikel 28,
 - d) tillgängliga övervaknings- och kontrollmetoder och kvalitetskontrollsystem.
2. Medlemsstaterna ska uppmuntra utvecklingen av kvalitetsmärkningar, bland annat från branschorganisationers sida, baserat på europeiska eller internationella standarder i förekommande fall.

3. Medlemsstaterna ska tillgängliggöra för allmänheten och regelbundet uppdatera en förteckning över tillgängliga leverantörer av energitjänster som är kvalificerade eller certifierade, och deras kvalifikationer eller certifieringar i enlighet med artikel 28, eller tillhandahålla ett gränssnitt där leverantörer av energitjänster kan ge den informationen.

4. Medlemsstaterna ska, när det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, främja och säkerställa användningen av avtal om energiprestanda vid renoveringar av stora byggnader som ägs av offentliga organ. Vid renovering av stora byggnader som inte är bostadshus och som har en användbar total golvyta som överstiger 750 m² ska medlemsstaterna säkerställa att offentliga organ bedömer om det är genomförbart att använda avtal om energiprestanda och andra prestandabaserade energitjänster.

Medlemsstaterna får uppmuntra offentliga organ att kombinera avtal om energiprestanda med utökade energitjänster, inbegripet efterfrågeflexibilitet och lagring, för att säkerställa energibesparingar och genomgående upprätthålla de uppnådda resultaten genom kontinuerlig övervakning, effektiv drift och underhåll.

5. Medlemsstaterna ska stödja den offentliga sektorn när det gäller att gå igenom erbjudanden om tjänster, särskilt för renovering av byggnader genom att

- a) tillhandahålla modeller för avtal om energiprestanda som innehåller åtminstone de punkter som räknas upp i bilaga XV och ta hänsyn till de befintliga europeiska eller internationella standarderna, tillgängliga upphandlingsriktlinjer och Eurostats vägledning om den statistiska behandlingen av avtal om energiprestanda i offentliga räkenskaper,
- b) tillhandahålla information om bästa praxis för avtal om energiprestanda, inbegripet en kostnads-nyttoanalys med ett livscykelräkande, om sådan finns tillgänglig,
- c) främja och tillgängliggöra för allmänheten en databas över genomförda och pågående projekt som avser avtal om energiprestanda vilken även omfattar planerade och uppnådda energibesparingar.

6. Medlemsstaterna ska ge stöd så att marknaden för energitjänster fungerar på ett korrekt sätt genom att vidta följande åtgärder:

- a) Fastställa och offentliggöra en eller flera kontaktpunkter där slutkunder kan få den information som avses i punkt 1.
- b) Avlägsna lagstiftningshinder och andra hinder för användning av avtal om energiprestanda och andra modeller för energieffektivitetstjänster för identifiering eller genomförande av energibesparingsåtgärder, eller både och,
- c) Inrätta och främja rollen för rådgivande organ och oberoende mellanhänder på marknaden, inbegripet gemensamma kontaktpunkter eller liknande stödmekanismer, för att stimulera marknadsutvecklingen på efterfråge- och utbudssidan, och göra information om dessa stödmekanismer allmänt tillgänglig och åtkomlig för marknadsaktörer.

7. För att stödja en välfungerande marknad för energitjänster får medlemsstaterna inrätta en individuell mekanism eller utse en ombudsman för att säkerställa en effektiv hantering av klagomål och tvistlösning utanför domstol för tvister som rör avtal om energitjänster eller energiprestanda.

8. Medlemsstaterna ska se till att energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet, avhåller sig från aktiviteter som kan hindra efterfrågan på och leveransen av energitjänster eller åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, eller hindra utvecklingen av marknader för sådana tjänster eller åtgärder, däribland att stänga marknaden för konkurrenter eller missbruka en dominerande ställning.

Artikel 30

Nationell energieffektivitetsfond, finansiering och tekniskt stöd

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna underlätta inrättandet av finansieringsmekanismer eller använda befintliga sådana för åtgärder för att förbättra energieffektiviteten i syfte att maximera fördelarna med flerdubbla finansieringsflöden samt användning av en kombination av bidrag, finansieringsinstrument och tekniskt stöd.

2. Kommissionen ska, om så är lämpligt, direkt eller genom finansinstitut, bistå medlemsstaterna med att inrätta finansieringsmekanismer och system för projektutvecklingsstöd på nationell, regional eller lokal nivå i syfte att öka investeringar i energieffektivitet i olika sektorer och skydda och stärka personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, exempelvis genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv så att ingen lämnas utanför.

3. Medlemsstaterna ska anta åtgärder som främjar att låneprodukter för energieffektivitet, såsom gröna hypotekslån och gröna lån, med eller utan säkerhet, och säkerställa att de erbjuds brett och på ett icke-diskriminerande sätt av finansinstitut och är synliga och tillgängliga för konsumenterna. Medlemsstaterna ska anta åtgärder för att främja genomförandet av finansieringssystem med fakturafinansiering och skattefinansiering, med beaktande av den vägledning från kommissionen som erbjuds i enlighet med punkt 10. Medlemsstaterna ska säkerställa att banker och andra finansinstitut får information om möjligheter att delta i finansieringen av åtgärder för förbättrad energieffektivitet, också genom att skapa offentlig-privata partnerskap. Medlemsstaterna ska uppmuntra inrättandet av lånegarantiinstrument för investeringar i energieffektivitet.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget ska medlemsstaterna främja inrättandet av ekonomiska stödssystem för att öka användningen av åtgärder för förbättrad energieffektivitet för omfattande uppdatering av individuella värme- och kylsystem och system för fjärrvärme och fjärrkyla.

5. Medlemsstaterna ska främja inrättandet av lokal expertis och tekniskt stöd, när så är lämpligt genom befintliga nät och anläggningar, för rådgivning om bästa metoder för hur man uppnår minskade koldioxidutsläpp från lokal fjärrvärme och fjärrkyla, såsom tillgång till särskilt ekonomiskt stöd.

6. Kommissionen ska underlätta utbyte av bästa praxis mellan de behöriga nationella eller regionala myndigheterna eller organen, inbegripet genom årliga möten för tillsynsorganen, offentliga databaser med uppgifter om hur medlemsstaterna genomfört åtgärderna och jämförelser mellan olika länder.

7. För att mobilisera privat finansiering av energieffektivitetsåtgärder och energirenovering och bidra såväl till uppnåendet av unionens energieffektivitetsmål som till de nationella bidragen enligt artikel 4 i detta direktiv och till målen i direktiv 2010/31/EU ska kommissionen föra en dialog med både offentliga och privata finansinstitut samt med relevanta specifika sektorer för att kartlägga behov och vilka potentiella åtgärder den kan vidta.

8. De åtgärder som avses i punkt 7 ska innefatta följande:

- a) Mobilisering av kapitalinvesteringar i energieffektivitet genom beaktande av de vidare effekterna av energibesparingar.
- b) Underlättande av genomförandet av särskilda finansieringsinstrument för energieffektivitet och finansieringssystem i stor skala som ska inrättas av finansinstitut.
- c) Säkerställande av bättre ekonomiska resultatindikatorer och indikatorer för energiprestanda genom att
 - i) undersöka ytterligare hur investeringar i energieffektivitet ökar värdet på underliggande tillgångar,
 - ii) stödja studier för att bedöma det ekonomiska värdet av andra än energirelaterade fördelar vid investeringar i energieffektivitet.

9. I syfte att mobilisera privat finansiering av energieffektivitetsåtgärder och energirenoveringar ska medlemsstaterna när de genomför detta direktiv

- a) överväga hur de energiledningssystem och energikartläggningar som avses i artikel 11 kan användas på bättre sätt för att påverka beslutsfattandet,

- b) optimera användningen av de möjligheter och verktyg som finns tillgängliga i unionsbudgeten och som föreslagits i initiativet om smart finansiering för smarta byggnader och i kommissionens meddelande av den 14 oktober 2020: *En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv*.

10. Senast den 31 december 2024 ska kommissionen ge medlemsstaterna och marknadsaktörerna vägledning i hur privata investeringar kan frigöras.

Vägledningen ska syfta till att hjälpa medlemsstaterna och marknadsaktörerna att utveckla och genomföra sina energieffektivitetsinvesteringar, inbegripet inom de olika unionsprogrammen, och ska ge förslag till lämpliga finansiella mekanismer och innovativa finansieringslösningar, med en kombination av bidrag, finansieringsinstrument och projektutvecklingsstöd, för att skala upp befintliga initiativ och använda unionsprogrammen som en katalysator för att stimulera och utlösa privat finansiering.

11. Medlemsstaterna får inrätta en nationell energieffektivitetsfond. Syftet med denna fond ska vara att genomföra energieffektivitetsåtgärder för att stödja medlemsstaternas uppnående av sina nationella energieffektivitetsbidrag och vägledande utvecklingsbanor enligt artikel 4.2. Den nationella energieffektivitetsfonden får inrättas som en särskild fond inom en redan befintlig nationell facilitet som främjar kapitalinvesteringar. Den nationella energieffektivitetsfonden får finansieras med intäkter från auktionering av utsläppsrätter inom ramen för EU:s system för handel med utsläppsrätter för byggnadssektorn och transportsektorn.

12. Om medlemsstaterna inrättar nationella energieffektivitetsfonder enligt punkt 11 i denna artikel ska de inrätta finansieringsinstrument, inbegripet offentliga garantier, för att öka användningen av privata investeringar i energieffektivitet och av låneprodukter för energieffektivitet och innovativa system som avses i punkt 3 i denna artikel. Den nationella energieffektivitetsfonden ska, enligt artiklarna 8.3 och 24, stödja genomförandet av åtgärder på ett prioriterat sätt bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder. Detta stöd ska omfatta finansiering av energieffektivitetsåtgärder för små och medelstora företag i syfte att stimulera och utlösa privat finansiering för små och medelstora företag.

13. Medlemsstaterna får tillåta att offentliga organ uppfyller skyldigheterna enligt artikel 6.1 genom årliga bidrag till den nationella energieffektivitetsfonden som motsvarar beloppet för de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

14. Medlemsstaterna får föreskriva att kvotpliktiga parter kan fullgöra sina skyldigheter enligt artikel 8.1 och 8.4 genom att varje år till den nationella energieffektivitetsfonden betala ett belopp som motsvarar de investeringar som krävs för att uppfylla dessa skyldigheter.

15. Medlemsstaterna får utnyttja sina intäkter från årliga utsläppstilldelningar enligt beslut nr 406/2009/EG för utvecklingen av innovativ finansiering för energieffektivitetsförbättringar.

16. Kommissionen ska bedöma ändamålsenligheten och effektiviteten i det offentliga finansieringsstödet för energieffektivitet på unionsnivå och nationell nivå, och medlemsstaternas kapacitet öka privata investeringar i energieffektivitet, samtidigt som de behov av offentlig finansiering som uttrycks i de nationella energi- och klimatplanerna beaktas. Kommissionen ska utvärdera huruvida en energieffektivitetsmekanism på unionsnivå, med syfte att tillhandahålla en unionsgaranti, jämte tekniskt stöd och tillhörande bidrag för att möjliggöra genomförandet av finansieringsinstrument och finansierings- och stödsystem på nationell nivå, på ett kostnadseffektivt sätt skulle kunna stödja uppnåendet av unionens energieffektivitets- och klimatmål, och vid behov föreslå inrättandet av en sådan mekanism.

Kommissionen ska i detta syfte, senast den 30 mars 2024 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, vilken vid behov åtföljs av ett lagstiftningsförslag.

17. Medlemsstaterna ska senast den 15 mars 2025 och därefter vartannat år, som en del av sina integrerade nationella energi- och klimatlägesrapporter som lämnats in enligt artikel 17 och i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2018/1999, lämna följande uppgifter till kommissionen:

- a) volymen av offentliga investeringar i energieffektivitet och den genomsnittliga hävstångseffekt som uppnåtts genom offentlig finansiering till stöd för energieffektivitetsåtgärder,
- b) volymen av låneprodukter för energieffektivitet, med åtskillnad mellan olika produkter,
- c) om relevant, inrättade nationella finansieringsprogram för att öka tillämpningen av energieffektivitet och bästa praxis samt innovativa finansieringssystem för energieffektivitet.

För att underlätta utarbetandet av den rapport som avses i första stycket i denna punkt ska kommissionen integrera de krav som anges i det stycket i den gemensamma mall som fastställs i de genomförandeakter som antagits i enlighet med artikel 17.4 i förordning (EU) 2018/1999.

18. Vid fullgörandet av den skyldighet som avses i punkt 17 b, och utan att det påverkar tillämpningen av ytterligare nationella åtgärder, ska medlemsstaterna beakta de befintliga upplysningsskyldigheterna för finansinstitut, inbegripet följande:

- a) Regler om upplysningar för kreditinstitut enligt kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2178 ⁽⁴⁸⁾.
- b) Krav på offentliggörande av ESG-risker för kreditinstitut i enlighet med artikel 449a i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 ⁽⁴⁹⁾.

För att underlätta insamling och aggregering av uppgifter om volymen av låneprodukter för energieffektivitet i syfte att fullgöra den skyldighet som avses i punkt 17 b ska kommissionen senast den 15 mars 2024 ge medlemsstaterna vägledning om arrangemang för att få tillgång till, samla in och aggregera uppgifter om volymen av låneprodukter för energieffektivitet på nationell nivå.

Artikel 31

Omvandlingsfaktorer och primärenergifaktorer

1. Vid jämförelse av energibesparingar och omvandling till en jämförbar enhet ska de effektiva värmevärdena i bilaga VI till förordning (EU) 2018/2066 och de primärenergifaktorer som anges i punkt 2 i denna artikel gälla, om inte användning av andra värden eller faktorer kan motiveras.
2. En primärenergifaktor ska tillämpas när energibesparingarna beräknas i primärenergitermer med hjälp av en bottom-up-strategi som grundar sig på slutlig energianvändning.
3. När det gäller besparingar i kWh el ska medlemsstaterna använda en koefficient för att på ett tillförlitligt sätt beräkna de resulterande primärenergibesparingarna. Medlemsstaterna ska använda en standardkoefficient på 1,9 eller använda sitt utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa en annan koefficient om det kan motiveras utifrån de nationella omständigheterna.
4. När det gäller besparingar i kWh av andra energibärare ska medlemsstaterna använda en koefficient för att på ett tillförlitligt sätt beräkna de resulterande primärenergibesparingarna.
5. När medlemsstater fastställer sin egen koefficient till ett standardvärde som tillhandahålls i enlighet med detta direktiv, ska den koefficienten fastställas genom en transparent metod som baseras på nationella, regionala eller lokala omständigheter som påverkar primärenergianvändningen. Dessa omständigheter ska vara styrkta och verifierbara samt grundas på objektiva och icke-diskriminerande kriterier.

⁽⁴⁸⁾ Kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2178 av den 6 juli 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 genom specifikation av innehållet i och presentationen av de upplysningar som ska lämnas av företag som omfattas av artikel 19a eller 29a i direktiv 2013/34/EU vad gäller miljömässigt hållbara ekonomiska verksamheter samt specifikation av den metod som ska användas i syfte att fullgöra denna upplysningsskyldighet (EUT L 443, 10.12.2021, s. 9).

⁽⁴⁹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 (EUT L 176, 27.6.2013, s. 1).

6. När medlemsstater fastställer en egen koefficient ska de ta hänsyn till den energimix som finns med i uppdateringen av deras integrerade nationella energi- och klimatplaner som överlämnats i enlighet med artikel 14.2 i förordning (EU) 2018/1999 och efterföljande nationella energi- och klimatplaner som anmäls till kommissionen i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen. Om medlemsstater avviker från standardvärdet ska de meddela kommissionen den koefficient som de använder tillsammans med beräkningsmetoden och underliggande data i dessa uppdateringar och efterföljande planer.

7. Senast den 25 december 2026 och därefter vart fjärde år ska kommissionen revidera standardkoefficienterna utifrån observerade data. Dessa revideringar ska utföras med beaktande av dess effekter på unionsrätten såsom direktiv 2009/125/EG och förordning (EU) 2017/1369.

KAPITEL VII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 32

Sanktioner

Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av bestämmelserna i denna förordning och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder senast den 11 oktober 2025 utan dröjsmål eventuella ändringar som berör dem.

Artikel 33

Delegerade akter

1. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 34 för att se över de harmoniserade referensvärden för effektivitet som fastställs i förordning (EU) 2015/2402.

2. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 34 för att ändra detta direktiv genom att anpassa de värden, beräkningsmetoder, standardkoefficienter för primäre energi och krav som avses i artikel 31 och i bilagorna II, III, V, VIII–XII och XIV till tekniska framsteg.

3. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 34 för att komplettera detta direktiv genom att, efter samråd med berörda parter, inrätta ett gemensamt unionssystem för att bedöma hållbarheten för datacenter belägna på unionens territorium. Kommissionen ska anta den första sådana delegerade akten senast den 31 december 2023. Det gemensamma unionssystemet ska fastställa definitionen av hållbarhetsindikatorer för datacenter och fastställa centrala prestandaindikatorer och metoder för att mätning av dessa.

Artikel 34

Utövande av delegeringen

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 33 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 10 oktober 2023. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av femårsperioden. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenheter som avses i artikel 33 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.
4. Innan kommissionen antar en delegerad akt ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.
5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artikel 33 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 35

Översyn och övervakning av genomförandet

1. I samband med den rapport om tillståndet i energiunionen som överlämnas i enlighet med artikel 35 i förordning (EU) 2018/1999 ska kommissionen rapportera om koldioxidmarknadens funktion i enlighet med artikel 35.1 och 35.2 c i den förordningen, och i det sammanhanget beakta effekterna av genomförandet av detta direktiv.
2. Senast den 31 oktober 2025 och därefter vart fjärde år ska kommissionen utvärdera de befintliga åtgärderna för att öka energieffektiviteten och minska koldioxidutsläppen från uppvärmning och kylning. Utvärderingen ska beakta samtliga följande aspekter:
 - a) Tendenser i fråga om energieffektivitet och utsläpp av växthusgaser inom uppvärmning och kylning, även fjärrvärme och fjärrkyla.
 - b) Kopplingar mellan vidtagna åtgärder.
 - c) Ändringar vad gäller energieffektivitet och utsläpp av växthusgaser inom uppvärmning och kylning.
 - d) Befintliga och planerade energieffektivitetspolicyer och -åtgärder och policyer och åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser på unionsnivå och nationell nivå.
 - e) Åtgärder som medlemsstaterna tillhandahållit i sina heltäckande bedömningar enligt artikel 25.1 i detta direktiv och anmält i enlighet med artikel 17.1 i förordning (EU) 2018/1999.

Senast den 31 oktober 2025 och vart fjärde år därefter ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om denna utvärdering, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag, för att säkerställa att unionens klimat- och energimål uppnås.

3. Före den 30 april varje år ska medlemsstaterna till kommissionen lämna statistik över nationell el- och värmeproduktion från hög- och lågeffektiv kraftvärme, i enlighet med de allmänna principer som anges i bilaga II, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen. De ska också lämna årsstatistik för värme- och elproduktion från kraftvärme samt bränslen för kraftvärme, och för fjärrvärme- och fjärrkylaproduktionen och fjärrvärme- och fjärrkylkapaciteten, i förhållande till den totala värme- och elproduktionen och värme- och elkapaciteten. Medlemsstaterna ska lämna statistik om primärenergibesparingar som uppnåtts genom användning av kraftvärme i enlighet med den metod som anges i bilaga III.

4. Senast den 1 januari 2021 ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet, på grundval av en bedömning av potentialen för ökad energieffektivitet vid omvandling, omsättning, överföring, transport och lagring av energi, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag.

5. Senast den 31 december 2021 ska kommissionen, med förbehåll för eventuella ändringar av bestämmelserna om kundmarknaderna i direktiv 2009/73/EG, göra en bedömning av och överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet om bestämmelserna om mätning och fakturering av samt kundinformation om naturgas, i syfte att, om så är lämpligt, anpassa dem till de relevanta bestämmelserna om el i direktiv (EU) 2019/944, för att stärka konsumentskyddet och göra det möjligt för slutkunder att mer frekvent få tydlig och uppdaterad information om sin naturgasanvändning och att styra sin energianvändning. Om så är lämpligt ska kommissionen anta lagstiftningsförslag så snart som möjligt efter överlämnandet av den rapporten.

6. Kommissionen ska senast den 31 oktober 2022 bedöma huruvida unionen har uppnått sina överordnade energieffektivitetsmål för 2020.

7. Senast den 28 februari 2027 och vart femte år därefter ska kommissionen utvärdera genomförandet av detta direktiv och överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet.

Utvärderingen ska innefatta följande:

- a) En bedömning av detta direktivs allmänna effektivitet och behovet av ytterligare anpassning av unionens energieffektivitetspolitik i enlighet med målen för Parisavtalet och mot bakgrund av den ekonomiska utvecklingen och utvecklingen på innovationsområdet.
- b) En detaljerad bedömning av de sammanlagda makroekonomiska effekterna av detta direktiv, med tonvikt på effekterna på unionens energitrygghet, energipriser, minimering av energifattigdom, ekonomiska tillväxt, konkurrenskraft, jobbskapande och rörlighetskostnader samt hushållens köpkraft.
- c) Unionens överordnade energieffektivitetsmål för 2030 enligt artikel 4.1, i syfte att justera de målen uppåt om betydande kostnadsminskningar inträffar till följd av ekonomisk eller teknisk utveckling, eller om så krävs för att uppnå unionens mål för minskning av koldioxidutsläppen för 2040 eller 2050, eller unionens internationella åtaganden om minskning av koldioxidutsläpp.
- d) En bedömning av om medlemsstaterna ska fortsätta att uppnå nya årliga besparingar i enlighet med artikel 8.1 första stycket led b iv för tioårsperioder efter 2030.
- e) En bedömning av om medlemsstaterna ska fortsätta att säkerställa att minst 3 % av den totala golvytan i uppvärmda och/eller kylda byggnader som ägs av offentliga organ renoveras varje år i enlighet med artikel 6.1 med sikte på att revidera renoveringstakten enligt den artikeln.
- f) En bedömning av om en andel av medlemsstaternas energibesparingar även fortsättningsvis ska uppnås bland personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, i enlighet med artikel 8.3, för tioårsperioderna efter 2030.
- g) En bedömning av om medlemsstaterna ska fortsätta att uppnå en minskning av den slutliga energianvändningen i enlighet med artikel 5.1.
- h) Effekterna av detta direktiv vad avser stöd till ekonomisk tillväxt, ökad industriproduktion, utbyggnad av förnybar energi eller avancerade insatser för klimatneutralitet.

Utvärderingen ska även omfatta effekterna på insatserna för att elektrifiera ekonomin och införandet av vätgas, inbegripet huruvida någon ändring av behandlingen av rena förnybara energikällor kan vara motiverad och ska, om så är lämpligt, föreslå lösningar på eventuella identifierade negativa effekter.

Rapporten ska åtföljas av en detaljerad bedömning av om det är nödvändigt att ändra detta direktiv för att förenkla regelverket och ska, om så är lämpligt, åtföljas av förslag om ytterligare åtgärder.

8. Kommissionen ska senast den 31 oktober 2032 bedöma huruvida unionen har uppnått sina överordnade energieffektivitetsmål för 2030.

Artikel 36

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 11 oktober 2025 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 1, 2, och 3, 4.1-4.4, 4.5 första, andra, fjärde, femte och sjätte styckena, 4.6 och 4.7, 5-11, 12.2-12.5, 21-25, 26.1, 26.2 och 26.4-26.14, 27, 28.1-28.5, 29-32 och bilagorna I, III-VII, X, XI och XV.

Medlemsstaterna ska sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 4.5 tredje stycket, 12.1, 26.3 och 28.6. senast de datum som anges i artiklarna. De ska genast underrätta kommissionen om texten till dessa bestämmelser.

När en medlemsstat antar dessa åtgärder ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 37

Ändring av förordning (EU) 2023/955

I artikel 2 i förordning (EU) 2023/955 ska led 1 ersättas med följande:

"1. energifattigdom: energifattigdom enligt definitionen i artikel 2.52 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 (*).

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (EUT L 231, 20.9.2023, s. 1)."

Artikel 38

Upphävande

Direktiv 2012/27/EU, i dess ändrade lydelse enligt de akter som förtecknas i del A i bilaga XVI, ska upphöra att gälla med verkan från och med den 12 oktober 2025, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller tidsfristerna för införlivandet med nationell lagstiftning av de direktiv som anges i del B i bilaga XVI.

Hänvisningar till de upphävda direktiven ska anses som hänvisningar till det här direktivet och ska läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XVII.

*Artikel 39***Ikraftträdande och tillämpning**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 och 20 och bilagorna II, VIII, IX, XII, XIII och XIV ska tillämpas från och med den 12 oktober 2025.

Artikel 37 ska tillämpas från och med den 30 juni 2024.

*Artikel 40***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 13 september 2023.

På Europaparlamentets vägnar
R. METSOLA
Ordförande

På rådets vägnar
J. M. ALBARES BUENO
Ordförande

BILAGA I

NATIONELLA BIDRAG TILL UNIONENS ENERGIEFFEKTIVITETSMÅL FÖR 2030 NÄR DET GÄLLER SLUTLIG
ENERGIANVÄNDNING OCH/ELLER PRIMÄRENERGIANVÄNDNING

1. Nivån för de nationella bidragen beräknas på grundval av följande vägledande formler:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - \text{Target}) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - \text{Target}) PEC_{B_{2030}}$$

där C_{EU} är en korrektionsfaktor, Target är den nationella ambitionsnivån och $FEC_{B_{2030}}$ respektive $PEC_{B_{2030}}$ syftar på 2020 års EU-referensscenario som används som grundscenario för 2030.

2. I följande vägledande formel ingår objektiva kriterier som återspeglar de faktorer som förtecknas i artikel 4.3 d i–iv, som var och en används för att fastställa den nationella ambitionsnivån i procent (Target) och har samma vikt i formeln (0,25):
- a) Bidrag som är beroende av tidiga insatser (Fearly-action).
 - b) Ett bidrag som beror på BNP per capita (Fwealth).
 - c) Ett bidrag som beror på energiintensitet (Fintensity).
 - d) Ett bidrag som baseras på potentialen för kostnadseffektiv energibesparing (Fpotential).
3. Fearly-action ska beräknas för varje medlemsstat som produkten av dess mängd energibesparingar och den förbättring av energiintensiteten som varje medlemsstat uppnått. Mängden energibesparingar för varje medlemsstat ska beräknas på grundval av minskningen av energianvändningen (i toe) i förhållande till unionens minskning av energianvändningen mellan treårsgenomsnittet för perioden 2007–2009 och treårsgenomsnittet för perioden 2017–2019. Förbättringen av energiintensiteten för varje medlemsstat ska beräknas på grundval av minskningen av energiintensiteten (i toe/EUR) i förhållande till unionens minskning av energiintensiteten mellan treårsgenomsnittet för perioden 2007–2009 och treårsgenomsnittet för perioden 2017–2019.
4. Fwealth ska beräknas för varje medlemsstat på grundval av dess treårsgenomsnitt av Eurostats index för BNP per capita i fasta priser i förhållande till unionens treårsgenomsnitt för perioden 2017–2019, uttryckt i köpkraftspariteter (PPP).
5. Fintensity ska beräknas för varje medlemsstat på grundval av dess treårsgenomsnitt för slutlig energiintensitet (FEC eller PEC relativt BNP i fasta priser, uttryckt i köpkraftspariteter (PPP)) i förhållande till unionens treårsgenomsnitt för perioden 2017–2019.
6. Fpotential ska beräknas för varje medlemsstat på grundval av besparingarna av slutlig energi eller primärenergi enligt scenariot PRIMES MIX 55 % för 2030. Besparingarna uttrycks i förhållande till prognoserna i 2020 års EU-referensscenario för 2030.
7. För vart och ett av kriterierna i punkt 2 a–d ska en undre och en övre gräns tillämpas. Ambitionsnivån ska för faktorerna Fwealth, Fintensity och Fpotential begränsas till 50 % och 150 % av unionens genomsnittliga ambitionsnivå för en viss faktor. Ambitionsnivån ska för faktor Fearly-action begränsas till 50 % och 100 % av unionens genomsnittliga ambitionsnivå.
8. Om inget annat anges är Eurostat källan till de ingångsdata som används för att beräkna faktorerna.

9. F_{total} ska beräknas som den viktade summan av samtliga fyra faktorer ($F_{early-action}$, F_{wealth} , $F_{intensity}$ och $F_{potential}$). Målet (Target) ska sedan beräknas som produkten av den totala faktorn F_{total} och unionsmålet.
 10. Kommissionen ska beräkna en korrektionsfaktor CEU för primärenergi och slutlig energi, som ska tillämpas för att justera summan av resultaten av formeln för alla nationella bidrag till respektive unionsmål 2030. Faktorn CEU är samma för alla medlemsstater.
-

BILAGA II

ALLMÄNNA PRINCIPER FÖR BERÄKNING AV KRAFTVÄRMEPRODUCERAD EL

Del I

Allmänna principer

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala användningsvillkor. För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade värden.

1. Kraftvärmeproducerad el ska betraktas som lika med pannans totala årliga elproduktion, uppmätt vid anslutningspunkten till huvudgeneratorerna i följande fall:
 - a) I kraftvärmepannor av typerna 2, 4, 5, 6, 7 och 8 som anges i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställts till minst 75 %.
 - b) I kraftvärmepannor av typerna 1 och 3 som anges i del II, med en total årlig effektivitet som av medlemsstaterna fastställts till minst 80 %.
2. I kraftvärmepannor med en total årlig effektivitet under det värde som anges i punkt 1 a, nämligen de kraftvärmepannor av typerna 2, 4, 5, 6, 7 och 8 som anges i del II, eller med en total årlig effektivitet under det värde som anges i punkt 1 b, nämligen de kraftvärmepannor av typerna 1 och 3 som anges i del II, ska följande formel användas för att beräkna kraftvärmeproducerad el:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} \cdot C$$

där

E_{CHP} är mängden kraftvärmeproducerad el,

C är el-värmeförhållandet.

H_{CHP} är mängden av nyttiggjord värme från kraftvärmeproduktionen (beräknad för detta ändamål som den totala värmeproduktionen minus den värme som producerats i separata pannor eller genom direkt ångavtappning från ånggeneratorn före turbinen).

Beräkningen av kraftvärmeproducerad el ska grundas på det verkliga el-värmeförhållandet. Om det verkliga el-värmeförhållandet för en kraftvärmepanna är okänt, får följande standardvärden användas, särskilt för statistiska ändamål, för de kraftvärmepannor av typerna 1, 2, 3, 4 och 5 som avses i del II, förutsatt att beräknad mängd kraftvärmeproducerad el understiger eller är lika med pannans totala elproduktion:

Typ av panna	Standardvärden för el-värme-förhållandet, C
Kombicykel med värmeåtervinning	0,95
Mottrycksturbin	0,45
Kondensturbin med ångavtappning	0,45
Gasturbin med värmeåtervinning	0,55
Förbränningsmotor	0,75

Om medlemsstaterna fastställer standardvärden för el-värmeförhållanden för de pannor av typerna 6, 7, 8, 9, 10 och 11 som avses i del II, ska dessa värden offentliggöras och anmälas till kommissionen.

3. Om en del av energiinnehållet i den bränslemängd som använts för kraftvärmeprocessen återvinns i kemikalier, kan denna del subtraheras från bränslemängden innan den totala effektiviteten i enlighet med punkterna 1 och 2 beräknas.

4. Medlemsstaterna får fastställa el–värmeförhållandet som förhållandet mellan el och nyttiggjord värme vid en kraftvärmeprocess som används vid dellast med användning av de operativa uppgifterna för den specifika pannan.
5. Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än årliga rapporteringsperioder för de beräkningar som görs enligt punkterna 1 och 2.

Del II

Kraftvärmetekniker som omfattas av detta direktiv

1. Kombicykel med värmeåtervinning
2. Mottrycksturbin
3. Kondensturbin med ångavtappning
4. Gasturbin med värmeåtervinning
5. Förbränningsmotor
6. Mikroturbiner
7. Stirlingmotorer
8. Bränsleceller
9. Ångmaskiner
10. Organiska Rankinecykler
11. Andra typer av tekniker eller kombinationer som innefattar kraftvärme.

Vid genomförande och tillämpning av de allmänna principerna för beräkning av kraftvärmeproducerad el ska medlemsstaterna använda de detaljerade riktlinjer som fastställts genom kommissionens beslut 2008/952/EG ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Kommissionens beslut 2008/952/EG av den 19 november 2008 om detaljerade riktlinjer för genomförande och tillämpning av bilaga II till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/8/EG (EUT L 338, 17.12.2008, s. 55).

BILAGA III

METOD FÖR ATT FASTSTÄLLA KRAFTVÄRMEPROCESSENS EFFEKTIVITET

De värden som används för beräkning av kraftvärmeproduktionens effektivitet och besparingarna av primärenergi ska fastställas på grundval av den förväntade eller faktiska driften av pannan under normala driftsförhållanden.

a) Högeffektiv kraftvärme

Vid tillämpningen av detta direktiv ska högeffektiv kraftvärmeproduktion uppfylla följande kriterier:

- Kraftvärmeproduktionen i kraftvärmepannor ska innebära besparingar beräknade i enlighet med led b av primärenergi på minst 10 % jämfört med referensvärdena för separat produktion av värme och el.
- Produktion i småskaliga kraftvärmepannor och mikrokraftvärmepannor, vilken leder till primärenergibesparingar, får betecknas som högeffektiv kraftvärme.
- För kraftvärmepannor som byggs eller genomgår omfattande renovering efter införlivandet av denna bilaga är de direkta koldioxidutsläppen från kraftvärmeproduktion som drivs med fossila bränslen mindre än 270 g CO₂ per 1 kWh utgående energi från kraftvärmeproduktionen (inklusive energi för uppvärmning/kylning, elkraft och mekanisk energi).
- Kraftvärmepannor som är i drift innan den 10 oktober 2023 får avvika från detta krav till och med den 1 januari 2034, förutsatt att de har en plan för att gradvis minska utsläppen för att nå tröskelvärdet på mindre än 270 g CO₂ per 1 kWh senast den 1 januari 2034 och att de har anmält denna plan till berörda operatörer och behöriga myndigheter.

När en kraftvärmepanna byggs eller genomgår omfattande uppgradering ska medlemsstaterna säkerställa att användningen av andra fossila bränslen än naturgas i befintliga värmekällor inte ökar jämfört med den genomsnittliga årliga förbrukningen under de tre föregående kalenderåren med full drift före uppgraderingen, och att inga nya värmekällor i systemet använder andra fossila bränslen än naturgas.

b) Beräkning av primärenergibesparingar

De primärenergibesparingar som görs till följd av kraftvärmeproduktion i enlighet med definitionen i bilaga II ska beräknas enligt följande formel:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH_{\eta}}{RefH_{\eta}} + \frac{CHPE_{\eta}}{RefE_{\eta}}} \right) \times 100 \%$$

där

PES är primärenergibesparingarna,

CHP H_η är kraftvärmeproduktionens värmeeffektivitet definierad som årlig produktion av nyttiggjord värme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el från kraftvärme,

Ref H_η är referensvärdet för effektivitet för separat värmeproduktion,

CHP E_η är kraftvärmeproduktionens eleffektivitet definierad som årlig elproduktion genom kraftvärme dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av nyttiggjord värme och el genom kraftvärme. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 26.13.

Ref E_η är referensvärdet för effektivitet för separat elproduktion.

c) Beräkningar av energibesparingar med alternativ beräkningsmetod

Medlemsstaterna får beräkna primärenergibesparingar från produktion av värme och el och mekanisk energi såsom anges nedan utan att tillämpa bilaga II, för att kunna utesluta den icke-kraftvärmeproducerade värmen och elen i processen. Sådan produktion kan betraktas som framställning genom högeffektiv kraftvärme under förutsättning att den uppfyller effektivitetskriterierna i led a i denna bilaga och, för kraftvärmepannor med en kapacitet på över 25 MW, den totala kapaciteten överskrider 70 %. En specifikation av den mängd kraftvärmeproducerad el som framställs genom denna produktion ska för utfärdande av ursprungsgaranti och för statistiska ändamål emellertid fastställas i enlighet med bilaga II.

Om primärenergibesparingarna för en process beräknas enligt vad som anges ovan ska primärenergibesparingarna beräknas enligt formeln i led b i denna bilaga varvid "CHP H_η" ska ersättas med "H_η" och "CHP E_η" ska ersättas med "E_η" där

H_η betecknar processens värmeeffektivitet, definierad som den årliga värmeproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen.

E_η betecknar processens eleffektivitet, definierad som den årliga elproduktionen dividerad med den bränslemängd som använts för att producera summan av värmeproduktionen och elproduktionen. Om en kraftvärmepanna framställer mekanisk energi, kan den årliga elproduktionen genom kraftvärme ökas med ytterligare en faktor som motsvarar en lika stor mängd el som den mekaniska energin. Denna ytterligare faktor ger inte rätt att utfärda ursprungsgarantier i enlighet med artikel 26.13.

Medlemsstaterna får använda andra rapporteringsperioder än årliga rapporteringsperioder för de beräkningar som görs enligt leden b och c i denna bilaga.

För mikrokraftvärmepannor får beräkningen baseras på certifierade uppgifter.

d) Referensvärden för effektivitet för separat produktion av värme och el

Dessa harmoniserade referensvärden för effektivitet ska bestå av en uppsättning värden som differentieras av relevanta faktorer, bland annat konstruktionsår och bränsletyper, och de ska grundas på en väldokumenterad analys, bland annat med beaktande av uppgifter från operativ användning under realistiska förhållanden, bränslemix och klimatförhållanden samt tillämpad kraftvärmeteknik.

Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av värme och el i enlighet med den formel som anges i led b ska fastställa driftseffektiviteten hos den separata värme- och elproduktion som ska ersättas av kraftvärme.

Referensvärdena för effektivitet ska beräknas enligt följande principer:

- i) För kraftvärmepannor ska jämförelsen med separat elproduktion utgå från principen att samma bränslekategorier jämförs.
- ii) Varje kraftvärmepanna ska jämföras med den bästa tillgängliga och ekonomiskt motiverade tekniken för separat produktion av värme och el på marknaden under kraftvärmepannans konstruktionsår.
- iii) Referensvärdena för effektivitet för kraftvärmepannor som är äldre än tio år ska fastställas som referensvärdet för pannor som är tio år gamla.
- iv) Referensvärdena för effektivitet för separat produktion av el och värme ska återspegla klimatskillnaderna mellan medlemsstaterna.

BILAGA IV

KRAV PÅ ENERGIEFFEKTIVITET FÖR OFFENTLIG UPPHANDLING

Inom ramen för tilldelningsförfaranden för offentlig upphandling och koncessioner ska upphandlande myndigheter och upphandlande enheter som köper produkter, tjänster, byggnader och byggentreprenader ska de,

- a) om en produkt omfattas av en delegerad akt som antagits enligt förordning (EU) 2017/1369, direktiv 2010/30/EU eller en relaterad genomförandeakt från kommissionen, endast köpa de produkter som uppfyller kriterierna enligt artikel 7.2 i den förordningen,
- b) om en produkt som inte omfattas av led a omfattas av en genomförandeåtgärd enligt direktiv 2009/125/EG, endast köpa produkter som uppfyller riktvärden för energieffektivitet som anges i den genomförandeåtgärden,
- c) om en produkt eller tjänst omfattas av unionens kriterier för grön offentlig upphandling eller tillgängliga motsvarande nationella kriterier, med relevans för produktens eller tjänstens energieffektivitet, göra sitt bästa för att endast köpa produkter och tjänster som uppfyller åtminstone de centrala tekniska specifikationer som fastställs i relevanta kriterier för unionens gröna offentliga upphandling eller tillgängliga motsvarande nationella kriterier, bland annat för datacenter, serverrum och molntjänster, vägbelysning och trafiksignaler, och datorer, bildskärmar, datorplattor och smarttelefoner.
- d) endast köpa däck som uppfyller kriterierna för den högsta klassificeringen för drivmedelseffektivitet, enligt definitionen i förordning (EU) 2020/740, vilket inte ska förhindra offentliga organ att köpa däck med högsta klassificering för väggrepp på vått underlag eller klassificering för externt däck- och vägbanebuller av säkerhetsskäl eller för allmänhälsan,
- e) i sina anbud om tjänsteavtal kräva att tjänsteleverantörer, i syfte att tillhandahålla tjänsterna i fråga, endast använder produkter som uppfyller leden a, b och d vid leverans av tjänsterna i fråga; detta krav ska endast gälla nya produkter som köpts in av tjänsteleverantörer helt eller delvis i syfte att tillhandahålla tjänsten i fråga,
- f) köpa eller ingå nya hyresavtal avseende byggnader som uppfyller åtminstone nivån för nära-nollenergi, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 6 i detta direktiv, såvida inte syftet med inköpet är att
 - i) vidta totalrenovering eller rivning av byggnaden,
 - ii) i fråga om offentliga organ, att sälja byggnaden vidare utan att använda den för det offentliga organets eget syfte, eller
 - iii) bevara byggnaden som en byggnad med officiellt skydd som del av en utvald miljö, eller på grund av dess särskilda arkitektoniska eller historiska värde.

Efterlevnaden av kraven i led f i denna bilagaska verifieras genom de energiprestandacertifikat som avses i artikel 11 i direktiv 2010/31/EU.

BILAGA V

GEMENSAMMA METODER OCH PRINCIPER FÖR ATT BERÄKNA INVERKAN AV KVOTPLIKTSYSTEM FÖR ENERGIEFFEKTIVITET ELLER ANDRA POLICYÅTGÄRDER ENLIGT ARTIKLARNA 8, 9, 10 OCH 30.14

1. Metoder för att beräkna andra energibesparingar än de som följer av beskattningsåtgärder vid tillämpning av artiklarna 8, 9, 10 och 30.14.

Kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter får använda följande metoder för att beräkna energibesparingar:

- a) Förmodade besparingar i förhållande till resultaten av tidigare, oberoende kontrollerade energiförbättringar i liknande anläggningar. Den generiska metoden kallas förhandsbedömning (ex ante).
- b) Uppmätta besparingar, där besparingarna från insättandet av en åtgärd, eller av ett åtgärdspaket, fastställs genom registrering av den faktiskt minskade energianvändningen, med beaktande av faktorer som additionalitet, nyttjande, produktionsnivåer och väder vilka kan påverka användningen. Den generiska metoden kallas efterhandsbedömning (ex post).
- c) Skattade besparingar, där tekniska bedömningar av besparingar används. Denna metod får användas enbart om det är svårt eller oproportionellt dyrt att fastställa solida uppmätta data för en särskild anläggning, t.ex. vid byte till en kompressor eller elmotor som har en annan kWh-klassificering än den för vilken oberoende information om besparingar har uppmätts, eller om dessa bedömningar baseras på nationellt fastställda metoder och riktmärken som görs av kvalificerade eller ackrediterade experter som är oberoende av de berörda kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parterna.
- d) Vid beräkning av energibesparingar enligt artikel 8.3 som kan räknas in för att uppfylla skyldigheten i den artikeln får medlemsstaterna uppskatta energibesparingarna för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder, personer i låginkomsthushåll och, i tillämpliga fall, personer som bor i subventionerade bostäder på grundval av tekniska bedömningar med hjälp av standardiserade villkor eller parametrar för boende- och värmekomfort, till exempel parametrar som definieras i nationella byggregler. Det sätt på vilket komfort bedöms för åtgärder i byggnader bör rapporteras av medlemsstaterna till kommissionen tillsammans med förklaringar av de beräkningsmetoder som använts.
- e) Undersökningsbaserade besparingar, där användarnas respons på råd, informationskampanjer, märknings- eller certifieringssystem eller smarta mätare fastställs. Denna metod ska användas enbart för besparingar som följer av förändringar i användarbeteendet. Den får inte användas för besparingar som följer av insättandet av fysiska åtgärder.

2. Vid fastställande av energibesparingar för en energieffektivitetsåtgärd enligt artiklarna 8, 9, 10 och 30.14 ska följande principer tillämpas:

- a) Medlemsstaterna ska visa att ett av målen för policyåtgärden, oavsett om det är nytt eller redan befintligt, är att uppnå energibesparingar i slutanvändningsledet i enlighet med artikel 8.1 och ska tillhandahålla bevis och dokumentation som styrker att energibesparingarna är en följd av en policyåtgärd, inbegripet frivilliga avtal.
- b) Det ska kunna visas att besparingarna är mer långtgående än de som skulle ha inträffat under alla omständigheter, utan de kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parternas eller de genomförande offentliga myndigheternas verksamhet. För att fastställa vilka besparingar som kan anföras som mer långtgående, ska medlemsstaterna ta hänsyn till hur användningen av och efterfrågan på energi skulle utvecklas i avsaknad av policyåtgärden i fråga genom att beakta åtminstone följande faktorer: energianvändningstendenser, förändringar i användarbeteendet, teknisk utveckling och förändringar som beror på andra åtgärder som genomförts på unionsnivå och nationell nivå.

- c) Besparingar till följd av genomförande av tvingande unionsrätt ska betraktas som besparingar som skulle ha inträffat under alla omständigheter och får därmed inte anföras som energibesparingar vid tillämpning av artikel 8.1. Genom undantag från det kravet får besparingar som rör renovering av befintliga byggnader, inbegripet de besparingar som följer av genomförandet av minimistandarder för energiprestanda för byggnader i enlighet med direktiv 2010/31/EU, anföras som energibesparingar enligt artikel 8.1, förutsatt att det krav på väsentlighet som avses i punkt 3 h i denna bilaga säkerställs. Åtgärder för att främja energieffektivitetsförbättringar i den offentliga sektorn enligt artiklarna 5 och 6 kan komma att beaktas för att uppfylla de energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1, förutsatt att de leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar i slutanvändningsledet. Beräkningen av energibesparingar ska överensstämma med denna bilaga.
- d) Energibesparingar i slutanvändningsledet till följd av genomförandet av åtgärder för förbättrad energieffektivitet som vidtagits i enlighet med nödförordningar enligt artikel 122 i EUF-fördraget får återopas vid tillämpning av artikel 8.1, förutsatt att de leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar i slutanvändningsledet, med undantag för de energibesparingar som följer av ransonerings- eller begränsningsåtgärder.
- e) Åtgärder som vidtas i enlighet med förordning (EU) 2018/842 kan anses väsentliga, men medlemsstaterna måste visa att de leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar i slutanvändningsledet. Beräkningen av energibesparingar ska överensstämma med denna bilaga.
- f) Medlemsstaterna ska enbart räkna in energibesparingar i slutanvändningsledet från policyåtgärder i sektorer eller anläggningar som omfattas av kapitel IVa i direktiv 2003/87/EG om de är ett resultat av genomförandet av artikel 9 eller 10 i detta direktiv och går utöver kraven i direktiv 2003/87/EG eller utöver genomförandet av åtgärder kopplade till gratis tilldelning av utsläppsrätter enligt det direktivet. Medlemsstaterna ska visa att policyåtgärderna leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar i slutanvändningsledet. Beräkningen av energibesparingar ska överensstämma med denna bilaga. Om en enhet är en kvotpliktig part enligt ett nationellt kvotpliktsystem för energieffektivitet enligt artikel 9 i detta direktiv och enligt EU:s utsläppshandelssystem för byggnader och vägtransporter enligt kapitel IVa i direktiv 2003/87/EG, ska övervaknings- och kontrollsystemet säkerställa att det koldioxidpris som tillämpas när bränsle frisläpps för konsumtion enligt det kapitlet beaktas vid beräkningen av och rapporteringen om energibesparingarna till följd av åtgärderna.
- g) Besparingar får medräknas endast om de överstiger följande nivåer:
- i) Unionens utsläppsnormer för nya personbilar och nya lätta nyttofordon till följd av genomförandet av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/631 ⁽¹⁾. Medlemsstaterna måste lägga fram motiveringar, samt sina antaganden och sin beräkningsmetod, för att påvisa additionalitet utöver unionens nya koldioxidkrav för fordon.
- ii) Unionskrav avseende avlägsnande från marknaden av vissa energirelaterade produkter till följd av genomförandet av genomförandeåtgärder enligt direktiv 2009/125/EG. Medlemsstaterna ska lämna en motivering, samt sina antaganden och sin beräkningsmetod, för att påvisa additionalitet.
- h) Politik i syfte att uppmuntra till högre nivåer av energieffektivitet hos produkter, utrustning, transportsystem, fordon och bränslen, byggnader och byggnadselement, processer eller marknader ska vara tillåten, med undantag av policyåtgärder
- i) som gäller användning av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen och som genomförs från och med den 1 januari 2026, och
- ii) för subvention av användningen av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen i bostadshus från och med den 1 januari 2026.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/631 av den 17 april 2019 om fastställande av normer för koldioxidutsläpp för nya personbilar och för nya lätta nyttofordon och om upphävande av förordningarna (EG) nr 443/2009 och (EU) nr 510/2011 (EUT L 111, 25.4.2019, s. 13).

- i) Energibesparingar till följd av nya policyåtgärder som genomförs från och med den 1 januari 2024 och som gäller användning av direkt förbränning av fossila bränslen i produkter, utrustning, transportsystem, fordon eller byggnader, eller i samband med byggentreprenader, får inte räknas in för att uppfylla energisparkravet enligt artikel 8.1 b. När det gäller policyåtgärder som främjar kombinationer av teknik är andelen energibesparingar som uppnås med användning av teknik för förbränning av fossila bränslen inte stödberättigande från och med den 1 januari 2024.
- j) Genom undantag från led i får, för perioden 1 januari 2024–31 december 2030, energibesparingar från teknik för direkt förbränning av fossila bränslen som förbättrar energieffektiviteten i energiintensiva företag inom industrisektorn räknas som energibesparingar endast enligt artikel 8.1 b och c till och med den 31 december 2030, under förutsättning att
- i) företaget har genomfört en energikartläggning i enlighet med artikel 11.2 och en genomförandeplan som omfattar
 - en översikt över alla kostnadseffektiva energieffektivitetsåtgärder med en återbetalningsperiod på högst fem år, baserat på metoder för enkla återbetalningsperioder som tillhandahålls av medlemsstaten,
 - en tidsram för genomförandet av alla rekommenderade energieffektivitetsåtgärder med en återbetalningsperiod på högst fem år,
 - en beräkning av förväntade energibesparingar till följd av de rekommenderade energieffektivitetsåtgärder, och
 - energieffektivitetsåtgärder som avser användning av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen med relevant information som behövs för att
 - bevisa att den identifierade åtgärden inte ökar den mängd energi som krävs eller en anläggnings kapacitet,
 - motivera att användningen av hållbar icke-fossil teknik inte är tekniskt genomförbar,
 - visa att tekniken för direkt förbränning av fossila bränslen överensstämmer med den senaste unionslagstiftningen om utsläppsprestanda och förhindrar tekniska inlåsningseffekter genom att säkerställa framtida kompatibilitet med klimatneutrala alternativa icke-fossila bränslen och tekniker,
 - ii) fortsatt användning av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen är en energieffektivitetsåtgärd för att minska energianvändningen med en återbetalningsperiod på högst fem år, baserad på metoder för enkla återbetalningsperioder som tillhandahålls av medlemsstaten, som rekommenderas till följd av en energikartläggning i enlighet med artikel 11.2 och som ingår i genomförandeplanen,
 - iii) användningen av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen överensstämmer med den senaste unionslagstiftningen om utsläppsprestanda, inte leder till tekniska inlåsningseffekter och säkerställer framtida kompatibilitet med klimatneutrala alternativa bränslen och tekniker,
 - iv) användningen av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen i företaget inte leder till ökad energianvändning eller ökad kapacitet vid anläggningen i det företaget,
 - v) det finns belegg för att ingen alternativ, hållbar lösning med icke-fossila bränslen var tekniskt genomförbar,
 - vi) användningen av teknik för direkt förbränning av fossila bränslen leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar i slutanvändningsledet beräknade i enlighet med denna bilaga,
 - vii) bevis offentliggörs på en webbplats eller görs allmänt tillgängliga för alla intresserade medborgare.

- k) Åtgärder för att främja införande av småskalig förnybar energiteknik på eller i byggnader kan komma att beaktas för att uppfylla de energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1, förutsatt att de leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar vid slutanvändning. Beräkningen av energibesparingar ska överensstämma med denna bilaga.
 - l) Åtgärder för att främja installation av solenergiteknik kan komma att beaktas för att uppfylla de energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1, förutsatt att de leder till kontrollerbara och mätbara eller uppskattningsbara energibesparingar vid slutanvändning. Den värme som produceras med hjälp av solvärmeteknik från solstrålning kan räknas bort från energianvändningen i slutanvändningsledet.
 - m) För politik som påskyndar införandet av effektivare produkter och fordon, med undantag av nya policyåtgärder som genomförs från och med den 1 januari 2024 som gäller användningen av direkt förbränning av fossila bränslen, får en fullständig medräkning anföras under förutsättning att det kan visas att införandet sker före utgången av den genomsnittliga förväntade livslängden för produkten eller fordonet, eller innan produkten eller fordonet vanligen skulle ha ersatts, och att besparingar anföras endast för perioden fram till utgången av den genomsnittliga förväntade livslängden hos den produkt eller det fordon som ska ersättas.
 - n) Som stöd till införandet av energieffektivitetsåtgärder ska medlemsstaterna när så är relevant säkerställa att kvalitetsnormerna för produkter, tjänster och insättande av åtgärder bibehålls, eller införs i de fall sådana normer inte finns.
 - o) För att ta hänsyn till klimatvariationer mellan regioner får medlemsstaterna välja att justera besparingarna till ett standardvärde eller medge olika energibesparingar i enlighet med temperaturvariationerna mellan regionerna.
 - p) Vid beräkningen av energibesparingar ska hänsyn tas till åtgärdernas livslängd och den takt med vilken besparingarna avtar över tid. Vid denna beräkning ska man räkna med de besparingar som varje enskild åtgärd kommer att leda till under perioden från och med datumet för genomförande till och med slutet av varje sparkravperiod. Alternativt får medlemsstaterna anta en annan metod som uppskattas uppnå minst samma totala mängd besparingar. Om en annan metod används ska medlemsstaterna säkerställa att den totala mängd energibesparingar som beräknas med denna andra metod inte överstiger den mängd energibesparingar som skulle ha blivit resultatet av beräkningen om de besparingar räknas som varje enskild åtgärd kommer att leda till under perioden från och med datumet för genomförande till och med 2030. Medlemsstaterna ska i sina integrerade nationella energi- och klimatplaner som anmälts i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i förordning (EU) 2018/1999 i detalj beskriva vilken annan metod de har använt och vilka åtgärder som har vidtagits för att säkerställa att detta bindande beräkningskrav uppfylls.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att följande krav på policyåtgärder som vidtagits enligt artiklarna 10 och 30.14 uppfylls:
- a) Policyåtgärder och enskilda åtgärder ger kontrollerbara energibesparingar i slutanvändningsledet.
 - b) Ansvarsuppgifterna för varje deltagande part, bemyndigade part eller genomförande offentlig myndighet, beroende på vad som är tillämpligt, är tydligt definierade.
 - c) De energibesparingar som har uppnåtts eller som ska uppnås fastställs på ett klart och tydligt sätt.
 - d) Den mängd energibesparingar som krävs eller som ska uppnås genom policyåtgärden ska uttryckas som antingen primärenergianvändning eller slutlig energianvändning, med användning av de effektiva värmevärden eller primärenergifaktorer som avses i artikel 31.
 - e) En årlig rapport om de energibesparingar som uppnåtts av bemyndigade parter, deltagande parter och genomförande offentliga myndigheter tillhandahålls och görs tillgänglig för allmänheten, liksom uppgifter om den årliga energibesparingstendensen.
 - f) Resultaten övervakas och lämpliga åtgärder vidtas om framstegen inte är tillfredsställande.
 - g) Högst en part får anföra energibesparingar som följer av en enskild åtgärd.

- h) Den deltagande parten, den bemyndigade parten eller den genomförande offentliga myndigheten konstateras vara väsentlig för att de anförda energibesparingarna ska uppnås.
 - i) Den deltagande partens, den bemyndigade partens eller den genomförande offentliga myndighetens verksamhet har ingen negativ inverkan på personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder.
4. Vid fastställande av energibesparingar som följer av skatterelaterade policyåtgärder som införts enligt artikel 10 ska följande principer gälla:
- a) Energibesparingar får medräknas endast om de följer av beskattningsåtgärder som överstiger de minimiskatt-nivåer som är tillämpliga på bränslen enligt kraven i rådets direktiv 2003/96/EG ⁽²⁾ eller 2006/112/EG ⁽³⁾.
 - b) Priselasticitet på kort sikt för beräkning av inverkan av energiskatteåtgärder ska motsvara känsligheten för prisförändringar hos efterfrågan på energi, och ska uppskattas på grundval av aktuella och representativa officiella uppgiftskällor vilka är tillämpliga på medlemsstaten och, i tillämpliga fall, på grundval av åtföljande studier från ett oberoende institut. Om en annan priselasticitet än elasticitet på kort sikt används ska medlemsstaterna förklara hur energieffektivitetsförbättringar till följd av genomförandet av annan unionslagstiftning har inkluderats i det grundscenariot som används för att uppskatta energibesparingarna, eller hur en dubbelräkning av energibesparingar från annan unionslagstiftning har undvikits.
 - c) Energibesparingar som följer av kompletterande skattepolitiska instrument, inbegripet skatteincitament eller inbetalningar till fonder, ska redovisas separat.
 - d) Uppskattningar av elasticitet på kort sikt bör användas för att bedöma energibesparingarna till följd av beskattningsåtgärder för att undvika överlappning med unionsrätten och andra policyåtgärder.
 - e) Medlemsstaterna ska fastställa fördelningseffekterna av beskattning och motsvarande åtgärder för personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, och påvisa effekterna av de mildrande åtgärder som genomförs i enlighet med artikel 24.1, 24.2 och 24.3.
 - f) Medlemsstaterna ska lägga fram bevis, inklusive beräkningsmetoder, för att energibesparingar inte räknas dubbelt om effekterna av energi- eller koldioxidbeskattningsåtgärder eller handel med utsläppsrätter i enlighet med direktiv 2003/87/EG överlappar varandra.
5. Anmälan av metod

Medlemsstaterna ska, i enlighet med förordning (EU) 2018/1999, till kommissionen anmäla den detaljerade metod som de föreslår för att upprätthålla de kvotpliktsystem för energieffektivitet och alternativa åtgärder som avses i artiklarna 9, 10 och 30.14 i detta direktiv. Utom när det gäller beskattning ska en sådan anmälan innehålla uppgifter om följande:

- a) Nivån på de energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1 första stycket eller besparingar som förväntas uppnås under hela perioden 1 januari 2021–31 december 2030.
- b) Hur den beräknade mängden nya energibesparingar som krävs enligt artikel 8.1 första stycket eller de energibesparingar som förväntas uppnås kommer att fördelas över sparkravperioden.
- c) Kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parter eller genomförande offentliga myndigheter.
- d) Målsektorer.
- e) Policyåtgärder och enskilda åtgärder, inbegripet den förväntade totala mängden ackumulerade energibesparingar för varje åtgärd.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet (EUT L 283, 31.10.2003, s. 51).

⁽³⁾ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, 11.12.2006, s. 1).

- f) Policyåtgärder eller program, eller åtgärder som finansieras inom ramen för en nationell energieffektivitetsfond, vars genomförande prioriteras bland människor som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, i tillämpliga fall, människor som bor i subventionerade bostäder.
- g) Den andel och den mängd energibesparingar som ska uppnås bland människor som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, i tillämpliga fall, människor som bor i subventionerade bostäder.
- h) I tillämpliga fall, de indikatorer som tillämpas, den aritmetiska genomsnittsandelen och resultatet av de policyåtgärder som fastställs i enlighet med artikel 8.3.
- i) I tillämpliga fall, inverkan och negativa effekter av policyåtgärder som genomförs i enlighet med artikel 8.3 för människor som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, i tillämpliga fall, människor som bor i subventionerade bostäder.
- j) Sparkravsperiodens längd för kvotpliktsystemet för energieffektivitet.
- k) I tillämpliga fall, den mängd energibesparingar eller de mål för kostnadsminskningar som de kvotpliktiga parterna ska uppnå bland människor som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, i tillämpliga fall, människor som bor i subventionerade bostäder.
- l) De åtgärder som föreskrivs i policyåtgärden.
- m) Beräkningsmetod, inbegripet hur additionalitet och väsentlighet har fastställts och vilka metoder och riktmärken som används för förmodade och skattade besparingar och, om så är tillämpligt, de effektiva värmevärden och omvandlingsfaktorer som använts.
- n) Åtgärdernas livslängd och hur de beräknas eller vad de grundas på.
- o) Den metod som valts för att ta hänsyn till klimatvariationer inom medlemsstaten.
- p) Övervaknings- och kontrollsystem för åtgärder enligt artiklarna 9 och 10 och hur deras oberoende från kvotpliktiga, deltagande eller bemyndigade parter säkerställs.
- q) När det gäller beskattning,
 - i) målsektorer och skattebetalarsegment,
 - ii) genomförande offentlig myndighet,
 - iii) de besparingar som förväntas uppnås,
 - iv) beskattningsåtgärdens varaktighet,
 - v) beräkningsmetod, inbegripet vilken priselasticitet som används och hur den har fastställts, och
 - vi) hur överlappningar med EU:s utsläppshandelssystem i enlighet med direktiv 2003/87/EG har undvikits och risken för dubbelräkning har undanröjts.

BILAGA VI

MINIMIKRITERIER FÖR ENERGIKARTLÄGGNINGAR, INBEGRIPET DE SOM UTFÖRS SOM EN DEL AV ENERGILEDNINGSSYSTEM

De energikartläggningar som avses i artikel 11 ska

- a) basera sig på aktuella, uppmätta och spårbara operativa data om energianvändning och (för el) användningsprofiler,
- b) omfatta en ingående översyn av energianvändningsprofilen hos byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industrianläggningar, inbegripet transport,
- c) identifiera energieffektivitetsåtgärder för att minska energianvändningen,
- d) identifiera potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av förnybar energi,
- e) när så är möjligt, bygga på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder i syfte att ta hänsyn till långsiktiga besparingar, restvärden för långsiktiga investeringar och diskonton,
- f) vara proportionella och tillräckligt representativa för att kunna ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och göra det möjligt att på ett tillförlitligt sätt identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättringar.

Energikartläggningarna ska möjliggöra detaljerade och validerade beräkningar för de föreslagna åtgärderna så att tydlig information fås om potentiella besparingar.

De uppgifter som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat.

BILAGA VII

MINIMIKRAV FÖR ÖVERVAKNING OCH OFFENTLIGGÖRANDE AV DATACENTERS ENERGIPRESTANDA

Följande minimiinformation som avses i artikel 12 ska övervakas och offentliggöras när det gäller datacenters energiprestanda:

- a) Datacentrets namn, namn på datacentralens ägare och operatörer, den dag som datacentralen inledde sin verksamhet och den kommun där datacentralen är baserad.
- b) Datacentrets golvyta, installerad effekt, årlig inkommande och utgående datatrafik, och den mängd data som lagras och behandlas i datacentret.
- c) Datacentrets prestanda under det senaste hela kalenderåret i enlighet med centrala prestandaindikatorer avseende bland annat energianvändning, effektutnyttjande, temperaturbörvärden, användning av spillvärme, vattenanvändning och användning av förnybar energi, i tillämpliga fall med användning av CEN/Cenelec EN 50600–4 "Informationsteknik – Datahallsutrymmen och tillhörande system", fram till dess att den delegerade akten som antagits i enlighet med artikel 33.3 träder i kraft.

BILAGA VIII

MINIMIKRAV FÖR FAKTURERING OCH FAKTURERINGSINFORMATION GRUNDAD PÅ FAKTISK ANVÄNDNING AV NATURGAS

1. Minimikrav för fakturering

1.1 Fakturering som grundar sig på faktisk användning

För att göra det möjligt för slutkunder att reglera sin egen energianvändning bör fakturering ske på grundval av faktisk användning minst en gång om året, och faktureringsinformation bör göras tillgänglig åtminstone kvartalsvis, på begäran eller om slutkunder har valt att få e-faktura, eller i annat fall två gånger om året. Gas som används enbart för matlagningsändamål får undantas från detta krav.

1.2 Minimikrav på information i fakturan

Medlemsstaterna ska säkerställa att följande information där så är lämpligt görs tillgänglig för slutkunder i tydliga och begripliga termer i eller tillsammans med deras fakturor, kontrakt, transaktioner och kvitton vid distributionsstationer:

- a) Gällande faktiska priser och faktisk energianvändning.
- b) Jämförelser av slutkundens aktuella energianvändning med användningen för samma period föregående år, helst i grafisk form.
- c) Kontaktinformation till användarorganisationer, energimyndigheter eller liknande organ, inklusive webbadresser varifrån information kan hämtas om tillgängliga åtgärder för att förbättra energieffektiviteten, jämförbara slutanvändarprofiler och objektiva tekniska specifikationer för utrustning som använder energi.

Därutöver ska medlemsstaterna, när så är möjligt och ändamålsenligt, säkerställa att jämförelser med en genomsnittlig, normaliserad slutkund eller en jämförelseslutkund i samma användarkategori görs tillgängliga för slutkunder i tydliga och begripliga termer i, tillsammans med eller genom hänvisningar i fakturorna, kontrakten, transaktionerna och kvitton vid distributionsstationer.

1.3. Råd om energieffektivitet som bilaga till fakturor och annan återkoppling till slutkunder

I sina avtal och avtalsändringar samt i fakturorna till kunderna, eller via webbplatser som riktar sig till enskilda kunder, ska energidistributörer, systemansvariga för distributionssystem och företag som säljer energi i detaljistledet på ett tydligt och begripligt sätt till sina kunder lämna kontaktinformation om oberoende användarrådgivning, energimyndigheter eller liknande institutioner, inklusive webbadress, där kunderna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder, jämförelseprofiler för deras energianvändning och tekniska specifikationer för apparater som använder energi som kan hjälpa dem att minska apparaternas energianvändning.

BILAGA IX

MINIMIKRAV FÖR FAKTURERINGS- OCH ANVÄNDNINGSPERIODINFORMATION FÖR VÄRME, KYLA OCH VARMTVATTEN
FÖR HUSHÅLLSBRUK

1. Fakturering som grundar sig på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare

För att göra det möjligt för slutanvändare att reglera sin egen energianvändning ska fakturering ske på grundval av faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare minst en gång per år.

2. Minsta frekvens för fakturerings- eller användningsinformation

Fram till den 31 december 2021 ska, i de fall där fjärravläsbara mätare eller värmekostnadsfördelare finns installerade, fakturerings- eller användningsinformation grundad på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare tillhandahållas slutanvändare åtminstone kvartalsvis, på begäran eller om slutkunder har valt att få e-faktura, eller i annat fall två gånger per år.

Från och med den 1 januari 2022 ska, i de fall där fjärravläsbara mätare eller värmekostnadsfördelare finns installerade, fakturerings- eller användningsinformation grundad på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare tillhandahållas slutanvändare minst månadsvis. Informationen får också göras tillgänglig via internet och uppdateras så ofta som de använda mätanordningarna och systemen tillåter. Värme och kyla får undantas från detta krav utanför säsongerna för uppvärmning eller kylning.

3. Minimikrav på information i fakturan

Medlemsstaterna ska säkerställa att följande information görs tillgänglig för slutanvändare i tydliga och begripliga termer i eller tillsammans med deras fakturor om de grundas på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare:

- a) Gällande faktiska priser och faktisk energianvändning eller total värmekostnad och avläsningar av värmekostnadsfördelare.
- b) Den bränslemix som använts och de därmed förknippade årliga växthusgasutsläppen, även för slutanvändare som försörjs med fjärrvärme eller fjärrkyla, och en beskrivning av de olika skatter, avgifter och taxor som tillämpas.
- c) Jämförelser av slutanvändares aktuella energianvändning med användningen för samma period föregående år, i grafisk form och klimatkorrigerade för värme och kyla.
- d) Kontaktinformation (inklusive webbadresser) till organisationer för slutkunder, energimyndigheter eller liknande organ varifrån information om tillgängliga åtgärder för förbättrad energieffektivitet, jämförbara slutanvändarprofiler och objektiva tekniska specifikationer för utrustning som använder energi kan erhållas.
- e) Information om relevanta förfaranden för klagomål, ombudsmanstjänster eller alternativa tvistlösningsmekanismer som är tillämpliga i medlemsstaterna.
- f) Jämförelser med en genomsnittlig, normaliserad slutanvändare eller en jämförelseslutanvändare i samma användarkategori. Vid e-faktura kan sådana jämförelser i stället tillhandahållas på internet med hänvisning i fakturan.

Medlemsstaterna får begränsa omfattningen av kravet på att tillhandahålla information om växthusgasutsläpp i enlighet med första stycket led b så att det endast gäller försörjning från fjärrvärmesystem med en total installerad tillförd effekt som överstiger 20 MW.

Fakturor som inte är grundade på faktisk användning eller avläsningar av värmekostnadsfördelare ska innehålla en tydlig och heltäckande förklaring av hur beloppet i fakturan beräknats och åtminstone den information som avses i leden d och e.

BILAGA X

POTENTIAL FÖR VÄRME- OCH KYLEFFEKTIVITET

Den heltäckande bedömning av den nationella potentialen för uppvärmning och kylning som avses i artikel 25.1 ska innefatta och vara baserad på nedanstående:

Del I

ÖVERSIKT ÖVER VÄRME OCH KYLA

1. Värme- och kylbehovet i form av en bedömning av nyttiggjord energi ⁽¹⁾ och kvantifierad slutlig energianvändning i GWh per år ⁽²⁾ fördelat på enskilda sektorer:
 - a) Bostäder.
 - b) Tjänster.
 - c) Industri.
 - d) Andra sektorer som ensamma svarar för mer än 5 % av det totala nationella behovet av nyttiggjord värme och kyla.
2. Fastställande eller, i fråga om led a i, fastställande eller uppskattning av nuvarande värme- och kylförsörjning:
 - a) Fördelat på teknik, i GWh per år ⁽³⁾, inom de sektorer som avses i punkt 1 och om möjligt fördelat på energi från fossila respektive förnybara källor:
 - i) Intern värme- och kylförsörjning inom tjänste- och bostadssektorn, fördelat på
 - rena hetvattenpannor,
 - högeffektiv kraftvärme,
 - värmepumpar,
 - andra interna tekniker och energikällor.
 - ii) Intern värme- och kylförsörjning inom andra sektorer än tjänste- och bostadssektorn, fördelat på
 - rena hetvattenpannor,
 - högeffektiv kraftvärme,
 - värmepumpar,
 - andra interna tekniker och energikällor.
 - iii) Extern värme- och kylförsörjning, fördelat på
 - högeffektiv kraftvärme,
 - spillvärme,
 - andra externa tekniker och energikällor.
 - b) Identifiering av anläggningar som producerar spillvärme eller spillkyla och deras potentiella värme- eller kylförsörjning, i GWh per år:
 - i) Anläggningar för termisk kraftproduktion som kan leverera eller utrustas för att leverera spillvärme med en total tillförd värmeeffekt på mer än 50 MW.
 - ii) Kraftvärmeanläggningar som använder den teknik som avses i del II i bilaga II med en total tillförd värmeeffekt på mer än 20 MW.
 - iii) Avfallsförbränningsanläggningar.

⁽¹⁾ Mängd värmeenergi som krävs för att tillgodose slutanvändarnas värme- och kylbehov.

⁽²⁾ Senast tillgängliga uppgifter ska användas.

⁽³⁾ Senast tillgängliga uppgifter ska användas.

- iv) Anläggningar för förnybar energi med en total tillförd värmeeffekt på mer än 20 MW, utom de anläggningar som anges i leden i och ii som producerar värme eller kyla med hjälp av energi från förnybara energikällor.
 - v) Industrianläggningar med en total tillförd värmeeffekt på mer än 20 MW som kan leverera spillvärme.
 - c) Rapporterad andel av fjärrvärme- och fjärrkylsektorns slutliga energianvändning som kommit från förnybara energikällor, spillvärme eller spillkyla ⁽⁴⁾ under de senaste fem åren i enlighet med direktiv (EU) 2018/2001.
3. Aggregerade uppgifter om kraftvärmepannor i befintliga nät för fjärrvärme och fjärrkyla i fem kapacitetsintervall som omfattar
- a) primärenergianvändning,
 - b) total effektivitet,
 - c) primärenergibesparingar,
 - d) emissionsfaktorer för koldioxid.
4. Aggregerade uppgifter om befintliga nät för fjärrvärme och fjärrkyla som levereras genom kraftvärme i fem kapacitetsintervall som omfattar
- a) total primärenergianvändning,
 - b) primärenergianvändning i kraftvärmepannor,
 - c) andelen kraftvärme i försörjningen av fjärrvärme eller fjärrkyla,
 - d) förluster i system för fjärrvärme,
 - e) förluster i system för fjärrkyla,
 - f) anslutningstäthet,
 - g) andel system per olika driftstemperaturgrupper.
5. En karta över hela det nationella territoriet som utan att röja kommersiellt känsliga uppgifter visar
- a) efterfrågan på värme och kyla i olika områden med utgångspunkt i analysen i punkt 1, med tillämpning av enhetliga kriterier för att ringa in energitäta områden i kommuner och storstadsområden,
 - b) befintliga leveranspunkter för värme och kyla som fastställts enligt punkt 2 b och anläggningar för fjärrvärmedistribution,
 - c) planerade leveranspunkter för värme och kyla av det slag som beskrivs i punkt 2 b och identifierade nya områden för fjärrvärme och fjärrkyla.
6. En prognos över hur efterfrågan på värme och kyla kan utvecklas de närmaste 30 åren, angiven i GWh och, särskilt, med beaktande av prognoser för de närmaste tio åren, förändring av efterfrågan i byggnader och olika industrisektorer samt effekten av politik och strategier för efterfrågestyrning, t.ex. långsiktiga strategier för renovering av byggnader enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Identifieringen av "förnybar kyla" ska, efter det att metoden för beräkning av mängden förnybar energi som används för kyla och fjärrkyla fastställts i enlighet med artikel 35 i direktiv (EU) 2018/2001, göras i enlighet med det direktivet. Fram till dess ska fastställandet göras enligt en lämplig nationell metod.

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (EUT L 156, 19.6.2018, s. 75).

Del II

MÅL, STRATEGIER OCH POLITISKA ÅTGÄRDER

7. Medlemsstatens planerade bidrag till sina nationella målsättningar, mål och bidrag för energiunionens fem dimensioner i enlighet med artikel 3.2 b i förordning (EU) 2018/1999, vilka ska uppnås genom värme- och kyleffektivitet, i synnerhet när det gäller artiklarna 4 b.1–4 och 15.4 b i den förordningen, och med angivande av vad som tillkommit utöver den integrerade nationella energi- och klimatplan som anmälts i enlighet med artiklarna 3 och 7–12 i den förordningen.
8. Allmän översikt över nuvarande politik och åtgärder som beskrivs i den senaste rapport som inlämnats i enlighet med artiklarna 3, 20, 21 och 27 a i förordning (EU) 2018/1999.

Del III

ANALYS AV DEN EKONOMISKA POTENTIALEN FÖR VÄRME- OCH KYLEFFEKTIVITET

9. En analys av den ekonomiska potentialen ⁽⁶⁾ hos olika tekniker för värme och kyla ska göras för hela det nationella territoriet med hjälp av den kostnads-nyttoanalys som avses i artikel 25.3 och identifiera alternativa scenarier för mer effektiva tekniker för värme och kyla från förnybara energikällor, i förekommande fall fördelat på energi från fossila respektive förnybara energikällor.

Följande tekniker bör beaktas:

- a) Industriell spillvärme och spillkyla.
- b) Avfallsförbränning.
- c) Högeffektiv kraftvärme.
- d) Förnybara energikällor, t.ex. jordvärme, solenergi och biomassa, utom sådana som används för högeffektiv kraftvärme.
- e) Värmepumpar.
- f) Minskning av värme- och kylförluster från befintliga fjärrnät.
- g) Fjärrvärme och fjärrkyla.

10. Analysen av den ekonomiska potentialen ska inbegripa följande steg och överväganden:

- a) Överväganden:

- i) Kostnads-nyttoanalysen enligt artikel 25.3 ska innehålla en ekonomisk analys som tar hänsyn till socioekonomiska faktorer och miljöfaktorer ⁽⁷⁾, samt en finansiell analys som bedömer projekt ur investerarnas synvinkel, varvid nettonuvärdet ska användas som kriterium för bedömningen både i den ekonomiska och den finansiella analysen.
- ii) Grundscenariot bör tjäna som utgångspunkt och ta hänsyn till nuvarande politik när den heltäckande bedömningen sammanställs ⁽⁸⁾ och vara kopplad till uppgifter som samlas in enligt del I och del II punkt 6 i denna bilaga.

⁽⁶⁾ Analysen av den ekonomiska potentialen bör ange volymen energi (i GWh) som varje analyserad teknik kan producera per år. Hänsyn bör även tas begränsningar och inbördes kopplingar inom energisystemet. Analysen kan utgå från modeller baserade på antaganden om driften hos vanliga typer av tekniker eller system.

⁽⁷⁾ Inbegripet den bedömning som avses i artikel 15.7 i direktiv (EU) 2018/2001.

⁽⁸⁾ Brytdatumet för att ta hänsyn till politiska åtgärder i grundscenariot är utgången av det år som föregår det år före vars utgång den heltäckande bedömningen ska göras. Politiska åtgärder som genomförs under de tolv månader som föregår tidsfristen för inlämning av den heltäckande bedömningen behöver alltså inte beaktas.

iii) Andra scenarier än grundscenariot ska ta hänsyn till målen avseende energieffektivitet och förnybar energi i förordning (EU) 2018/1999 och varje scenario ska innefatta följande jämfört med grundscenariot:

- Ekonomisk potential hos de tekniker som undersökts med nettonuvärde som kriterium.
- Minskning av växthusgasutsläpp.
- Primärenergibesparingar i GWh per år.
- Inverkan på andelen förnybar energi i den nationella energimixen.

Scenarier som av tekniska eller finansiella skäl eller på grund av nationell reglering inte är genomförbara får uteslutas i ett tidigt skede av kostnads-nyttoanalysen om detta är berättigat på grundval av noggranna, uttryckliga och väldokumenterade överväganden.

Bedömningen och besluten bör i de analyserade scenarierna beakta kostnader och energibesparingar till följd av den ökade flexibiliteten i energiförsörjningen och en mer optimal drift av elnäten, inbegripet kostnader som undvikits och besparingar från minskade infrastrukturinvesteringar.

b) Kostnader och nytta

De kostnader och den nytta som avses i led a ska åtminstone omfatta följande:

i) Kostnader:

- Kapitalkostnader för anläggningar och utrustning.
- Kapitalkostnader för de tillhörande energinäten.
- Rörliga och fasta driftskostnader.
- Energikostnader.
- Kostnader för miljö, hälsa och säkerhet, om detta är möjligt.
- Arbetsmarknadskostnader, trygg energiförsörjning och konkurrenskraft, om detta är möjligt.

ii) Nyttä:

- Produktionsvärdet för användaren (värme, kyla och el).
- Extern nytta såsom positiva miljöeffekter, minskade växthusgasutsläpp och positiva hälso- och säkerhetseffekter, om detta är möjligt.
- Arbetsmarknadseffekter, trygg energiförsörjning och konkurrenskraft, om detta är möjligt.

c) Scenarier som är relevanta i jämförelse med för grundscenariot:

Alla scenarier som är relevanta i jämförelse med grundscenariot ska övervägas, inbegripet rollen för effektiv individuell uppvärmning och kylning. Kostnads-nyttoanalysen kan omfatta antingen en bedömning av ett projekt eller en bredare lokal, regional eller nationell bedömning för en grupp av projekt, för att i planeringssyfte fastställa den mest kostnadseffektiva och gynnsamma värme- eller kyllösningen för ett visst geografiskt område utifrån ett grundscenario.

d) Gränser och samordnad strategi:

- i) Den geografiska gränsen ska omfatta ett lämpligt, väl avgränsat geografiskt område.
- ii) Kostnads-nyttoanalyserna ska ta hänsyn till alla relevanta centraliserade eller decentraliserade leveransresurser som är tillgängliga inom systemet och den geografiska gränsen, inbegripet tekniker som beaktas enligt del III punkt 9 i denna bilaga samt uppvärmnings- och kylningsefterfrågans kännetecken och utvecklingstendenser.

e) Antaganden:

- i) Medlemsstaterna ska för upprättandet av kostnads-nyttoanalyser göra antaganden om priserna på de viktigaste input- och outputfaktorerna och om diskonteringsräntan.

- ii) Den diskonteringsränta som används i den ekonomiska analysen för att beräkna nettonuvärdet ska väljas i enlighet med europeiska eller nationella riktlinjer.
- iii) Medlemsstaterna ska använda nationella, europeiska eller internationella prognoser för utvecklingen av energipriserna om så är tillämpligt i det nationella, regionala eller lokala sammanhanget.
- iv) De priser som används i den ekonomiska analysen ska ta hänsyn till socioekonomisk kostnad och nytta. Externa kostnader, såsom miljö- och hälsoeffekter, bör ingå i den mån det är möjligt, dvs. då ett marknadspris finns eller redan ingår i europeisk eller nationell lagstiftning.
- f) Känslighetsanalys: En känslighetsanalys ska ingå för att utvärdera kostnaderna och nyttan med ett projekt eller en grupp av projekt och baseras på variabla faktorer med en betydande inverkan på resultatet av beräkningarna, t.ex. olika energipriser, efterfrågenivåer, diskonteringsräntor och annat.

Del IV

POTENTIELLA NYA STRATEGIER OCH POLITISKA ÅTGÄRDER

11. En översikt över nya lagstiftningsåtgärder och andra politiska åtgärder ⁽⁹⁾ för att infria den ekonomiska potential som fastställts i enlighet med punkterna 9 och 10 tillsammans med en prognos om följande:
- a) Minskningar av växthusgasutsläpp.
 - b) Primärenergibesparingar i GWh per år.
 - c) Inverkan på andelen från högeffektiv kraftvärme.
 - d) Inverkan på andelen från förnybara energikällor i den nationella energimixen och i värme- och kylsektorn.
 - e) Kopplingar till nationell finansiell programplanering och kostnadsbesparingar för offentliga budgetar och marknadsaktörer.
 - f) En uppskattning av eventuella offentliga stödåtgärder, med en årsbudget och identifiering av potentiella stödelement.

⁽⁹⁾ Denna översikt ska innefatta finansieringsåtgärder och finansieringsprogram som kan komma att anta under den period som den heltäckande bedömningen omfattar, utan att föregripa separata anmälningar av offentliga stödprogram för en bedömning av statligt stöd.

BILAGA XI

KOSTNADS-NYTTOANALYSER

Kostnads-nyttoanalyserna ska tillhandahålla information för de åtgärder som avses i artiklarna 25.3 och 26.7:

Om en anläggning för endast elproduktion eller en anläggning utan värmeåtervinning planeras, ska det göras en jämförelse mellan den planerade anläggningen eller den planerade uppgraderingen och en likvärdig anläggning som producerar samma mängd el eller värme, men som återvinner spillvärme och levererar värme genom högeffektiv kraftvärme eller nät för fjärrvärme och fjärrkyla, eller bådadera.

Inom en given geografisk gräns ska bedömningen ta hänsyn till den planerade anläggningen och samtliga lämpliga befintliga eller potentiella efterfrågepunkter för värme eller kyla som kan försörjas från denna, med beaktande av rationella möjligheter, t.ex. teknisk genomförbarhet och avstånd.

Systemgränsen ska omfatta den planerade anläggningen och värme- och kyllasten, såsom byggnad(er) och industriprocesser. Inom denna systemgräns ska den totala kostnaden för tillhandahållande av värme och el fastställas för båda fallen och jämföras.

Värme- eller kyllasten ska inbegripa befintlig värme- eller kyllast, såsom en industrianläggning eller ett befintligt fjärrvärme- eller fjärrkylsystem, och även, i stadsområden, den värme- eller kyllast och de kostnader som skulle vara aktuella om en grupp av byggnader eller en del av en stad försågs med eller anslöts till ett nytt fjärrvärme- eller fjärrkylnät, eller bådadera.

Kostnads-nyttoanalyserna ska baseras på en beskrivning av den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen (jämförelseanläggningarna), däribland elektrisk och termisk kapacitet, i tillämpliga fall, bränsletyp, planerad användning och antalet planerade driftstimmar varje år, plats och efterfrågan på el och värme.

En bedömning av användningen av spillvärme ska beakta aktuell teknik. Vid bedömningen ska hänsyn tas till direkt användning av spillvärme eller uppgradering av spillvärme till högre temperaturnivåer, eller båda. När det gäller återvinning av spillvärme på plats ska åtminstone användningen av värmeväxlare, värmepumpar och värme-till-kraftteknik bedömas. När det gäller återvinning av spillvärme utanför anläggningen ska åtminstone industrianläggningar, jordbruksanläggningar och fjärrvärmenät bedömas som potentiella efterfrågepunkter.

Vid jämförelsen ska efterfrågan på termisk energi och de typer av uppvärmning och kylning som används av närliggande efterfrågepunkter för värme eller kyla beaktas. Jämförelsen ska omfatta infrastrukturkostnaderna för den planerade anläggningen och jämförelseanläggningen.

Kostnads-nyttoanalyser enligt artikel 26.7 ska inbegripa en ekonomisk analys som omfattar en finansiell analys som återspeglar de verkliga kassaflödestransaktioner som följer av investering i och drift av enskilda anläggningar.

Projekt med positivt kostnads-nyttoreultat är de där summan av de diskonterade fördelarna i den ekonomiska och finansiella analysen överskrider summan av de diskonterade kostnaderna (kostnads-nyttöverskott).

Medlemsstaterna ska fastställa riktlinjer för metoden, antagandena och tidshorisonten för den ekonomiska analysen.

Medlemsstaterna får kräva att de företag som ansvarar för driften av anläggningar för termisk elproduktion, industriföretag, nät för fjärrvärme och fjärrkyla eller andra parter som påverkas av den fastställda systemgränsen och den geografiska gränsen, bidrar med uppgifter som ska användas vid bedömningen av en enskild anläggnings kostnader och fördelar.

BILAGA XII

URSPRUNSGGARANTI FÖR EL PRODUCERAD FRÅN HÖGEFFEKTIV KRAFTVÄRME

1. Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att säkerställa att
 - a) ursprungsgarantin för el producerad från högeffektiv kraftvärme
 - gör det möjligt för producenter att visa att den el de säljer är producerad från högeffektiv kraftvärme och har utställts för det syftet som svar på en begäran från producenten,
 - är korrekt, tillförlitlig och bedrägerisäker,
 - utställs, överförs och annulleras elektroniskt,
 - b) en och samma energienhet från högeffektiv kraftvärme endast redovisas en gång.
2. Den ursprungsgaranti som avses i artikel 26.13 ska innehålla åtminstone följande information:
 - a) Identitet, placering, typ och kapacitet (termisk och elektrisk) i anläggningen där energin producerades.
 - b) Datum och produktionsställe.
 - c) Det lägre värmevärdet för bränslekällan från vilken elen producerades.
 - d) Mängden och användningen av den värme som producerades tillsammans med elen.
 - e) Mängden el från högeffektiv kraftvärme i enlighet med bilaga III som ursprungsgarantin representerar.
 - f) Primärenergibesparingarna som beräknades i enlighet med bilaga III på grundval av de harmoniserade effektivitetsreferensvärdena i led d i bilaga III.
 - g) Anläggningens nominella elektriska och termiska effektivitet.
 - h) Om och i vilken utsträckning anläggningen har fått investeringsstöd.
 - i) Om och i vilken utsträckning enheten för energi på något annat sätt dragit nytta av nationella stödsystem, och i så fall vilken typ av stödsystem.
 - j) Datum när anläggningen togs i drift.
 - k) Datum och utfärdandeland samt ett unikt id-nummer.

Ursprungsgarantin ska ha standardstorleken 1 MWh. Den ska avse nettoelproduktionen mätt vid stationsgränsen och exporterad till nätet.

BILAGA XIII

ENERGIEFFEKTIVITETSKRITERIER FÖR ENERGINÄTREGLERINGAR OCH ELNÄTTARIFFER

1. Nättarifferna ska vara transparenta och icke-diskriminerande, förenliga med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943 och kostnadsbaserade i förhållande till de kostnadsbesparingar i näten som uppnåtts genom åtgärder på efterfrågesidan och laststyrning och distribuerad produktion, däribland besparingar från sänkta leveranskostnader eller till följd av nätinvesteringar och en mer optimal nätdrift.
2. Nätreglering och nättariffer ska inte hindra nätoperatörer eller energiåterförsäljare från att ställa till förfogande systemtjänster för laststyrningsåtgärder, efterfrågestyrning och distribuerad produktion på organiserade elmarknader, inbegripet OTC-marknader och elbörser för handel av energi, kapacitet, balanseringstjänster och tilläggstjänster inom alla tidsramar, däribland marknader för terminshandel, dagen före handel och handel under leveransdygnet, i synnerhet
 - a) slutkunders överföring av last från högtrafik till lågtrafik, med hänsyn tagen till tillgången på förnybar energi, energi från kraftvärme och distribuerad produktion,
 - b) energibesparingar till följd av laststyrning från distribuerade användare genom oberoende aggregatorer,
 - c) minskad efterfrågan till följd av energieffektivitetsåtgärder som genomförts av energitjänsteleverantörer, däribland energitjänsteföretag,
 - d) anslutning och utleverans från produktionskällor med låga volttal,
 - e) anslutning av produktionskällor från en plats som ligger närmare användningen, och
 - f) lagring av energi.
3. Nättariffer eller tariffer i detaljistledet får stödja dynamisk prissättning med koppling till efterfrågan från slutkunder, såsom
 - a) tidsdifferentierade tariffer,
 - b) pris för kritisk högtrafik,
 - c) realtidpris, och
 - d) högtrafikrabatter.

BILAGA XIV

ENERGIEFFEKTIVITETSKRAV FÖR SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM OCH SYSTEMANSVARIGA FÖR DISTRIBUTIONSSYSTEM

Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska

- a) fastställa och offentliggöra sina standardregler för fördelningen av kostnader för tekniska anpassningar, till exempel nätanslutningar, nätförstärkningar och ibruktagande av nya nät, förbättrad nät drift och regler för icke-diskriminerande genomförande av nätkoder, som behövs för att integrera nya producenter som matar in el producerad från högeffektiv kraftvärme i det sammankopplade nätet,
- b) till nya producenter av el producerad från högeffektiv kraftvärme som vill ansluta sig till systemet tillhandahålla heltäckande och nödvändig information, däribland
 - i) en heltäckande och detaljerad uppskattning av kostnaderna för anslutningen,
 - ii) en rimlig och exakt tidtabell för att ta emot och bearbeta begäran om nätanslutning,
 - iii) en rimlig indikativ tidtabell för en föreslagen nätanslutning; anslutningsprocessen bör inte ta längre än 24 månader med beaktande av vad som är praktiskt möjligt och icke-diskriminerande,
- c) tillhandahålla standardiserade och förenklade rutiner för anslutning av producenter av distribuerad högeffektiv kraftvärme som underlättar nätanslutningen.

Standardreglerna som avses i första stycket led a ska baseras på objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, som tar särskild hänsyn till alla de kostnader och fördelar som förknippas med anslutningen av producenterna till nätet. De kan omfatta olika typer av anslutning.

BILAGA XV

PUNKTER SOM MINST MÅSTE INGÅ I AVTAL OM ENERGIPRESTANDA ELLER I DE ÅTFÖLJANDE ANBUDSSPECIFIKATIONERNA

- Resultat och rekommendationer i analyser och energikartläggningar som genomförts innan avtalet ingicks och som omfattar byggnadens energianvändning i syfte att genomföra åtgärder för förbättrad energieffektivitet.
- En klar och transparent lista över de effektivitetsåtgärder som ska genomföras eller de effektivitetsresultat som ska uppnås.
- Garanterade besparingar som ska uppnås genom att åtgärderna i avtalet genomförs.
- Avtalstiden samt milstolpar, villkor och uppsägningstid.
- En klar och transparent lista över avtalsparternas skyldigheter.
- Referensdatum för att fastställa uppnådda besparingar.
- En klar och transparent lista över steg som ska utföras för att genomföra en åtgärd eller ett åtgärds paket och, i tillämpliga fall, tillhörande kostnader.
- Ett åtagande att fullt ut genomföra samtliga åtgärder i avtalet och dokumentera alla ändringar under projektet.
- Regler som gäller för införande av likvärdiga krav i utläggande på entreprenad till tredje parter.
- En klar och transparent redogörelse för de finansiella effekterna av projektet och fördelningen av parternas andelar i de uppnådda ekonomiska besparingarna, nämligen tjänsteleverantörens ersättning.
- Klara och transparenta bestämmelser om mätning och verifiering av de garanterade besparingar som uppnåtts, kvalitetskontroller och garantier.
- Bestämmelser som klargör rutinerna för hantering av ändrade ramvillkor som påverkar innehållet i och resultatet av avtalet, nämligen ändrade energipriser och användningsfrekvens för en anläggning.
- Detaljerad information om varje avtalsparts skyldigheter och om sanktioner för överträdelser.

BILAGA XVI

Del A

Upphävt direktiv och en förteckning över ändringar av detta (som det hänvisas till i artikel 39)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU
(EUT L 315, 14.11.2012, s. 1)

Rådets direktiv 2013/12/EU
(EUT L 141, 28.5.2013, s. 28)

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844
(EUT L 156, 19.6.2018, s. 75)

endast artikel 2

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002
(EUT L 328, 21.12.2018, s. 210)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999
(EUT L 328, 21.12.2018, s. 1)

endast artikel 54

Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2019/504
(EUT L 85 I, 27.3.2019, s. 66)

endast artikel 1

Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/826
(EUT L 137, 23.5.2019, s. 3)

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944
(EUT L 158, 14.6.2019, s. 125)

endast artikel 70

Del B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt (som det hänvisas till i artikel 39)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande
2012/27/EU	5 juni 2014
(EU) 2018/844	10 mars 2020
(EU) 2018/2002	25 juni 2020, med undantag av artikel 1.5–1.10 och punkterna 3 och 4 i bilagan 25 oktober 2020 vad gäller artikel 1.5–1.10 och punkterna 3 och 4 i bilagan
(EU) 2019/944	31 december 2019 vad gäller artikel 70.5 a 25 oktober 2020 vad gäller artikel 70.4 31 december 2020 vad gäller artikel 70.1–70.3, 70.5 b och 70.6

BILAGA XVII

Jämförelsetabell

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2, inledningen	Artikel 2, inledningen
Artikel 2 punkt 1	Artikel 2 punkt 1
–	Artikel 2 punkterna 2, 3 och 4
Artikel 2 punkt 2	Artikel 2 punkt 5
Artikel 2 punkt 3	Artikel 2 punkt 6
–	Artikel 2 punkt 7
Artikel 2 punkt 4	Artikel 2 punkt 8
Artikel 2 punkt 5	Artikel 2 punkt 9
Artikel 2 punkt 6	Artikel 2 punkt 10
Artikel 2 punkt 7	Artikel 2 punkt 11
Artikel 2 punkt 8	Artikel 2 punkt 12
Artikel 2 punkt 9	–
Artikel 2 punkt 10	Artikel 2 punkt 13
–	Artikel 2 punkterna 14 och 15
Artikel 2 punkt 11	Artikel 2 punkt 16
Artikel 2 punkt 12	Artikel 2 punkt 17
Artikel 2 punkt 13	Artikel 2 punkt 18
Artikel 2 punkt 14	Artikel 2 punkt 19
Artikel 2 punkt 15	Artikel 2 punkt 20
Artikel 2 punkt 16	Artikel 2 punkt 21
Artikel 2 punkt 17	Artikel 2 punkt 22
Artikel 2 punkt 18	Artikel 2 punkt 23
Artikel 2 punkt 19	Artikel 2 punkt 24
Artikel 2 punkt 20	Artikel 2 punkt 25
Artikel 2 punkt 21	Artikel 2 punkt 26
Artikel 2 punkt 22	Artikel 2 punkt 27
Artikel 2 punkt 23	Artikel 2 punkt 28
Artikel 2 punkt 24	Artikel 2 punkt 29
–	Artikel 2 punkt 30
–	Artikel 2 punkt 31
Artikel 2 punkt 25	Artikel 2 punkt 32
Artikel 2 punkt 26	–
Artikel 2 punkt 27	Artikel 2 punkt 33
Artikel 2 punkt 28	Artikel 2 punkt 34
Artikel 2 punkt 29	Artikel 2 punkt 35

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 2 punkt 30	Artikel 2 punkt 36
Artikel 2 punkt 31	Artikel 2 punkt 37
Artikel 2 punkt 32	Artikel 2 punkt 38
Artikel 2 punkt 33	Artikel 2 punkt 39
Artikel 2 punkt 34	Artikel 2 punkt 40
Artikel 2 punkt 35	Artikel 2 punkt 41
Artikel 2 punkt 36	Artikel 2 punkt 42
Artikel 2 punkt 37	Artikel 2 punkt 43
Artikel 2 punkt 38	Artikel 2 punkt 44
Artikel 2 punkt 39	Artikel 2 punkt 45
Artikel 2 punkt 40	–
Artikel 2 punkt 41	Artikel 2 punkt 46
Artikel 2 punkt 42	Artikel 2 punkt 47
Artikel 2 punkt 43	Artikel 2 punkt 48
–	Artikel 2 punkt 49
Artikel 2 punkt 44	Artikel 2 punkt 50
Artikel 2 punkt 45	Artikel 2 punkt 51
–	Artikel 2 punkterna 52, 53, 54, 55 och 56
–	Artikel 3
–	Artikel 4.1
Artikel 3.1 första stycket	Artikel 4.2 första stycket Artikel 4.2 andra stycket
Artikel 3.1 andra stycket, inledningen	Artikel 4.3 första stycket, inledningen
Artikel 3.1 andra stycket leden a och b	Artikel 4.3 första stycket leden a och b
Artikel 3.1 andra stycket led c	–
Artikel 3.1 andra stycket led d	Artikel 4.3 första stycket led c
Artikel 3.1 tredje stycket, inledningen	–
–	Artikel 4.3 första stycket led d, inledningen
–	Artikel 4.3 första stycket led d i, d ii och d iii
Artikel 3.1 tredje stycket led a	Artikel 4.3 första stycket led d iv
–	Artikel 4.3 första stycket led e, inledningen
Artikel 3.1 tredje stycket led b	Artikel 4.3 första stycket led e i

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 3.1 tredje stycket led c	Artikel 4.3 första stycket led e ii
Artikel 3.1 tredje stycket led d	Artikel 4.3 första stycket led e iii
Artikel 3.1 tredje stycket led e	–
–	Artikel 4.3 första stycket led e iv
Artikel 3.2 och 3.3	–
Artikel 3.4	Artikel 35.6
Artikel 3.5 och 3.6	–
–	Artikel 4.4
–	Artikel 4.5
–	Artikel 4.6
–	Artikel 4.7
–	Artikel 5
Artikel 5.1 första stycket	Artikel 6.1 första stycket
Artikel 5.1 andra stycket	Artikel 6.1 femte stycket
–	Artikel 6.1 andra och tredje styckena
Artikel 5.1 tredje stycket	Artikel 6.1 fjärde stycket
Artikel 5.1 fjärde och femte styckena	–
Artikel 5.2	Artikel 6.2
–	Artikel 6.2 andra stycket
Artikel 5.3	Artikel 6.3
Artikel 5.4	Artikel 6.4
Artikel 5.5	Artikel 6.5
Artikel 5.5 första stycket led b	Artikel 6.5 andra stycket led c
–	Artikel 6.5 andra stycket led b
Artikel 5.6	Artikel 6.6
–	Artikel 6.6 andra stycket led a
Artikel 5.6 andra stycket	Artikel 6.6 andra stycket led b
Artikel 5.6 tredje stycket	Artikel 6.6 tredje stycket
Artikel 5.7	–
Artikel 6.1 första stycket	Artikel 7.1 första stycket
Artikel 6.1 andra stycket	Artikel 7.1 första stycket
–	Artikel 7.1 andra stycket
–	–
Artikel 6.2, 6.3 och 6.4	Artikel 7.2, 7.3 och 7.4
–	Artikel 7.5, 7.6, 7.7 och 7.8
–	–
Artikel 7.1 inledningen, leden a och b	Artikel 8.1, inledningen, leden a och b

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
–	Artikel 8.1 led c
Artikel 7.1 andra stycket	Artikel 8.5
Artikel 7.1 tredje stycket	Artikel 8.1 femte stycket
Artikel 7.1 fjärde stycket	Artikel 8.1 fjärde stycket
–	Artikel 8.3 och 8.4
Artikel 7.2	Artikel 8.6
Artikel 7.3	Artikel 8.7
Artikel 7.4	Artikel 8.8
Artikel 7.5	Artikel 8.9
Artikel 7.6	Artikel 8.10
Artikel 7.7	–
Artikel 7.8	–
Artikel 7.9	–
Artikel 7.10	Artikel 8.2
Artikel 7.11	–
	Artikel 8.11, 8.12 och 8.13
Artikel 7.12	Artikel 8.14
Artikel 7a.1	Artikel 9.1
Artikel 7a.2	Artikel 9.3
Artikel 7a.3	Artikel 9.4
–	Artikel 9.2
–	Artikel 9.5, 9.6 och 9.7
Artikel 7a.4 och 7a.5	Artikel 9.8 och 9.9
–	Artikel 9.10
Artikel 7a.6 och 7a.7	Artikel 9.11 och 9.12
Artikel 7b.1 och 7b.2	Artikel 10.1 och 10.2
–	Artikel 10.3 och 10.4
–	Artikel 11.1 och 11.2
–	Artikel 11.3 och 11.4
Artikel 8.1 och 8.2	Artikel 11.5, 11.6 och 11.7
Artikel 8.3 och 8.4	–
–	Artikel 11.8
Artikel 8.5	Artikel 11.9
–	Artikel 11.10
Artikel 8.6	Artikel 11.11
Artikel 8.7	Artikel 11.12
–	Artikel 12

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 9	Artikel 13
Artikel 9a	Artikel 14
Artikel 9b	Artikel 15
Artikel 9c	Artikel 16
Artikel 10	Artikel 17
Artikel 10a	Artikel 18
Artikel 11	Artikel 19
Artikel 12	Artikel 20
–	Artikel 21
–	Artikel 22.1
Artikel 12.1	Artikel 22.2
Artikel 12.2, inledningen och led a i–a v	Artikel 22.2 andra stycket leden a–g Artikel 22.2 andra stycket led h
Artikel 12.2 led b	Artikel 22.3 tredje stycket
–	Artikel 22.3 tredje stycket led a och b
Artikel 12.2 led b i och b ii	Artikel 22.3 tredje stycket led c och d
–	Artikel 22.3 tredje stycket led e
–	Artikel 22.4–22.9
–	Artikel 23
–	Artikel 24
Artikel 13	Artikel 32
Artikel 14.1	Artikel 25.1
–	Artikel 25.2
Artikel 14.2	Artikel 25.5
Artikel 14.3	Artikel 25.3 första stycket
–	Artikel 25.3 andra stycket
Artikel 14.4	Artikel 25.4
–	Artikel 25.6
–	Artikel 26.1, 26.2, 26.3, 26.4, 26.5 och 26.6
Artikel 14.5, inledningen och led a	Artikel 26.7, inledningen och led a
Artikel 14.5 leden b, c och d	–
–	Artikel 26.7 leden b, c och d och andra stycket
Artikel 14.5 andra och tredje styckena	Artikel 26.7 tredje och fjärde styckena
Artikel 14.6 led a	Artikel 26.8 led a

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 14.6 led b	–
Artikel 14.6 led c	Artikel 26.8 led b
–	Artikel 26.8 led c
Artikel 14.6 andra och tredje styckena	Artikel 26.8 andra och tredje styckena
Artikel 14.7, 14.8 och 14.9	Artikel 26.9, 26.10 och 26.11
–	Artikel 26.12
Artikel 14.10 och 14.11	Artikel 26.13 och 26.14
Artikel 15.1 andra stycket	Artikel 27.1
Artikel 15.1 andra och tredje styckena	–
–	Artikel 27.2, 27.3 och 27.4
Artikel 15.1 fjärde stycket	Artikel 27.5
Artikel 15.2 och 15.2a	–
Artikel 15.3, 15.4 och 15.5 första stycket	Artikel 27.6, 27.7 och 27.8
Artikel 15.5 andra stycket	–
Artikel 15.6 första stycket	–
Artikel 15.6 andra stycket	Artikel 27.9
Artikel 15.7	Artikel 27.10
Artikel 15.9 första stycket	Artikel 27.11
Artikel 15.9 andra stycket	–
Artikel 16.1 och 16.2	–
–	Artikel 28.1, 28.2, 28.3 och 28.5
Artikel 16.3	Artikel 28.4
Artikel 17.1 första stycket	–
Artikel 17.1 andra stycket	Artikel 30.3
Artikel 17.2	Artikel 22.7
Artikel 17.3	–
Artikel 17.4	–
Artikel 17.5	Artikel 22.10
Artikel 18.1, inledningen	Artikel 29.1, inledningen
Artikel 18.1 led a i och a ii	Artikel 29.1 leden a och b
–	Artikel 29.1 leden c och d
Artikel 18.1 led b	Artikel 29.2
Artikel 18.1 led c	Artikel 29.3
–	Artikel 29.4
Artikel 18.1 led d i och d ii	Artikel 29.5 leden a och b

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
–	Artikel 29.5 led c
Artikel 18.2 leden a och b	Artikel 29.6 leden a och b
Artikel 18.2 leden c och d	–
–	Artikel 29.6 led c
–	Artikel 29.7
Artikel 18.3	Artikel 29.8
Artikel 19.1 led a	Artikel 22.5 första stycket
Artikel 19.1 led b	Artikel 7.7 första stycket
Artikel 19.1 andra stycket	Artikel 22.9 andra stycket
Artikel 19.2	–
Artikel 20.1 och 20.2	Artikel 30.1 och 30.2
–	Artikel 30.3, 30.4 och 30.5
Artikel 20.3, 20.3a, 20.3b och 20.3c	Artikel 30.6, 30.7, 30.8 och 30.9
Artikel 20.3d	Artikel 30.10 första stycket
–	Artikel 30.10 andra stycket
Artikel 20.4, 20.5, 20.6 och 20.7	Artikel 30.11, 30.13, 30.14 och 30.15
–	Artikel 30.12
–	Artikel 30.16
–	Artikel 30.17 och 30.18
Artikel 21	Artikel 31.1
Bilaga IV, fotnot 3	Artikel 31.2, 31.3 och 31.4
–	Artikel 31.5
Bilaga IV, fotnot 3	Artikel 31.6 och 31.7
Artikel 22.1 och 22.2	Artikel 33.1 och 33.2
–	Artikel 33.3
Artikel 23	Artikel 34
Artikel 24.4a, 24.5 och 24.6	Artikel 35.1, 35.2 och 35.3
Artikel 24.7, 24.8, 24.9, 24.10 och 24.12	–
Artikel 24.13 och 24.14	Artikel 35.4 och 35.5
Artikel 24.15, inledningen	Artikel 35.7, inledningen
Artikel 24.15 led a	–
Artikel 24.15 led b	Artikel 35.7 led a
–	Artikel 35.7 leden b, c, d, e, f, g och h
–	Artikel 35.7 andra stycket
Artikel 24.8	Artikel 35.7 tredje stycket
Artikel 25	–
Artikel 26	–

Direktiv 2012/27/EU	Detta direktiv
Artikel 28	Artikel 36
–	Artikel 37
Artikel 27 första punkten	Artikel 38 första punkten
Artikel 27 andra punkten	–
Artikel 27 tredje punkten	Artikel 38 andra punkten
Artikel 28.1 första stycket	Artikel 36.1 första stycket
Artikel 28.1 andra stycket	–
Artikel 28.1 tredje och fjärde styckena	Artikel 36.1 andra stycket
Artikel 28.2	Artikel 36.2
Artikel 29	Artikel 39
–	Artikel 39 andra stycket
–	Artikel 39 tredje stycket
Artikel 30	Artikel 40
–	Bilaga I
Bilaga I	Bilaga II
Bilaga II	Bilaga III
Bilaga III	Bilaga IV
Bilaga IV	–
Bilaga V	Bilaga V
Bilaga VI	Bilaga VI
–	Bilaga VII
Bilaga VII	Bilaga VIII
Bilaga VIIa	Bilaga IX
Bilaga VIII	Bilaga X
Bilaga IX	Bilaga XI
Bilaga X	Bilaga XII
Bilaga XI	Bilaga XIII
Bilaga XII	Bilaga XIV
Bilaga XIII	Bilaga XV
Bilaga XV	–
–	Bilaga XVI
–	Bilaga XVII

Promemoria

Klimat- och näringslivsdepartementet

Genomförande av delar av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet

KN 2025/01465

Juli 2025

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag som huvudsakligen syftar till att genomföra delar av EU:s omarbetade energieffektivitetsdirektiv.

Det föreslås en ny lag som ersätter den nuvarande lagen om energikartläggning i stora företag. Företag med en genomsnittlig årlig energianvändning som överstiger 85 terajoule blir som huvudregel skyldiga att ha ett energiledningssystem. Företag med energiledningssystem ska låta genomföra energikartläggningar med de intervall som är relevanta inom systemet. Företag som har en genomsnittlig årlig energianvändning som överstiger 10 terajoule ska göra energikartläggningar vart fjärde år. Sådana företag ska också upprätta handlingsplaner baserade på förslag och rekommendationer från energikartläggningarna. Handlingsplanen ska offentliggöras i företagets årsredovisning. Företag som omfattas av miljöledningssystem eller har ingått avtal om energiprestanda kan under vissa förutsättningar undantas från kraven.

I promemorian föreslås också att fler anläggningar än tidigare ska göra kostnads-nyttoanalyser vid nybyggnation eller omfattande ombyggnation. Skyldigheten utvidgas till att omfatta även anläggningar för produktion av endast värme, tjänsteanläggningar och datacenter. Dessutom föreslås en skyldighet för nya och ombyggda datacenter att utnyttja spillvärme eller vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärme, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.

Det föreslås nya bestämmelser om avtalsenliga rättigheter för fjärrvärme- och fjärrkylekunder samt om krav på viss information till lägenhetsinnehavare som använder fjärrvärme.

Det föreslås också bestämmelser om effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem. Ett fjärrvärme- eller fjärrkyleföretag vars fjärrvärme- eller fjärrkylesystem inte uppfyller kriterierna för att klassas som effektivt föreslås vara skyldigt att upprätta en plan med åtgärder för att systemet ska bli effektivt.

I promemorian föreslås också att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd som omfattas av kraven i miljöbalken i första hand ska använda fossilfria energikällor, i stället för som nu förnybara energikällor.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	7
1.1	Förslag till lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag	7
1.2	Förslag till lag om ändring i miljöbalken	11
1.3	Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)	12
1.4	Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)	13
1.5	Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).....	14
1.6	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag	15
1.7	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	16
1.8	Förslag till lag om ändring i revisionslagen (1999:1079)	17
1.9	Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	18
1.10	Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)	20
1.11	Förslag till lag om ändring i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.....	27
1.12	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar	30
1.13	Förslag till lag om ändring i fjärrkylagen (2022:332)	31
1.14	Förslag till lag om ändring i lagen (2022:333) om energimätning i byggnader	36
1.15	Förslag till förordning om energiledningssystem och energikartläggningar i företag	38
1.16	Förslag till förordning om ändring i fjärrvärmeförordningen (2008:526).....	42
1.17	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggningar	48
1.18	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2014:349) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.....	49
1.19	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning	51
1.20	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser	52
1.21	Förslag till förordning om ändring i fjärrkylförordningen (2022:335).....	53
1.22	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:336) om energimätning i byggnader	58

2	Ärendet.....	60
3	Energiledningssystem och energikartläggningar	60
3.1	En ny lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag	60
3.2	Företag som ska omfattas av lagen.....	61
3.3	Krav på att göra energikartläggningar	62
3.4	Genomförandet av energikartläggningar och energikartläggningsrapporter.....	65
3.5	Handlingsplan i företags årsredovisning	69
3.6	Krav på den som gör energikartläggningar	73
3.7	Krav på att ha ett energiledningssystem	75
3.8	Undantag från kraven om energiledningssystem och energikartläggningar.....	78
3.9	Anmälan och rapportering om energianvändning	80
3.10	Tillsyn och uppföljning	83
3.11	Ändrade förutsättningar för stöd och bidrag till energikartläggningar.....	85
3.12	Minskad tilldelning av gratis utsläppsrätter.....	86
4	Kostnads-nyttoanalyser på energiområdet	87
4.1	Nuvarande bestämmelser	87
4.2	Anläggningar som omfattas.....	88
4.3	Kostnads-nyttoanalyserns innehåll	93
4.4	Kostnads-nyttoanalysen ska utföras i samarbete med den som driver anläggningen	96
4.5	Krav på datacenter att utnyttja spillvärme.....	97
4.6	Kostnads-nyttoanalysen ska beaktas vid tillståndsgivning	98
5	Försörjning av fjärrvärme och fjärrkyla.....	102
5.1	Avtalsenliga rättigheter och information när det gäller fjärrvärme och fjärrkyla.....	102
5.1.1	Nya bestämmelser i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.....	102
5.1.2	Krav på vilka uppgifter som ska finnas i avtal om fjärrvärme och fjärrkyla.....	103
5.1.3	Information om avtalsvillkor ska lämnas innan ett avtal om fjärrvärme eller fjärrkyla ingås.....	105
5.1.4	Slutkunder ska få en kopia av avtalet och information om priser, tariffer och standardvillkor.....	105
5.1.5	Slutkunder och slutanvändare ska få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren	106
5.1.6	Slutkunder och slutanvändare ska få information om ändrade avtalsvillkor.....	107
5.1.7	Slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla ska erbjudas ett brett val av betalningssätt	108
5.1.8	Information om fjärrvärme och fjärrkyla till slutkunder med funktionsnedsättning	109

5.1.9	Hantering av klagomål från slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla samt vissa slutanvändare av fjärrvärme	109
5.1.10	Information till slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla vid avbrytande av distribution.....	110
5.1.11	Tillsynsmyndighet och sanktioner	111
5.2	Effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem.....	111
6	Fossilfria energikällor	114
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	115
8	Konsekvensanalys.....	118
8.1	Övergripande konsekvenser	118
8.1.1	Statsfinansiella effekter	118
8.1.2	Överensstämmelse med EU-rätten	118
8.1.3	Påverkan på miljön och klimatet	118
8.2	Företag.....	119
8.2.1	Företag som omfattas av krav på energiledningssystem.....	119
8.2.2	Företag som omfattas av krav på energikartläggning	120
8.2.3	Företag som kan tilldelas utsläppsrätter under EU:s utsläppshandelssystem.....	121
8.2.4	Certifieringsföretag.....	121
8.2.5	Certifierade energikartläggare	121
8.2.6	Revisorer	122
8.2.7	Företag som omfattas av skyldighet att genomföra en kostnads-nyttoanalys	122
8.2.8	Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag	122
8.2.9	Ägare av flerbostadshus och byggnader som innehåller både bostäder och lokaler.....	123
8.3	Myndigheter, kommuner och domstolar.....	124
8.3.1	Boverket	124
8.3.2	Energimarknadsinspektionen.....	124
8.3.3	Energimyndigheten.....	125
8.3.4	Swedac.....	125
8.3.5	Domstolarna	125
8.3.6	Kommuner.....	126
8.4	Konsekvenser för enskilda	127
8.4.1	Fjärrvärme- och fjärrkylekunder.....	127
8.4.2	Lägenhetsinnehavare	127
8.5	Övriga konsekvenser	127
9	Författningskommentar.....	128
9.1	Förslaget till lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag	128
9.2	Förslaget till lag om ändring i miljöbalken.....	139
9.3	Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619).....	140
9.4	Förslaget till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)	140

9.5	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554).....	141
9.6	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	143
9.7	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	144
9.8	Förslaget till lag om ändring i revisionslagen (1999:1079)	145
9.9	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)	146
9.10	Förslaget till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)	147
9.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet.....	155
9.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar	161
9.13	Förslaget till lag om ändring i fjärrkylagen (2022:332)	161
9.14	Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:333) om energimätning i byggnader	167
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning)	169

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om energiledningssystem och energikartläggningar för att främja förbättrad energieffektivitet i företag med hög energianvändning.

Ord och uttryck

2 § I denna lag betyder

1. avtal om energiprestanda: ett avtal om en energieffektiviseringsåtgärd som verifieras och övervakas under avtalsperioden, som innebär att byggentreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat energiprestandakriterium,

2. energieffektivitet: förhållandet mellan vilken nivå av prestanda, tjänster, varor eller energi som kan tas ut och insatsen av energi,

3. energiekartläggning: ett systematiskt förfarande i syfte att

a) få kunskap om energianvändningen i en viss verksamhet,

b) fastställa kostnadseffektiva energibesparande åtgärder,

c) kartlägga vilken potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor, och

d) rapportera om resultaten,

4. energiledningssystem: beståndsdelar i en strategi som anger mål för energieffektivitet och en plan för att nå det målet, och som bland annat utgörs av övervakning av faktisk energianvändning, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av de framsteg som görs,

5. förbättrad energieffektivitet: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar,

6. företag: en juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet och som är skyldig att upprätta en årsredovisning enligt 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078).

Skyldighet att ha ett energiledningssystem

3 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 85 terajoule ska ha ett energiledningssystem som är certifierat av ett oberoende organ i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

Energiledningssystemet ska vara infört senast två år från det att företagets genomsnittliga årliga energianvändning översteg gränsvärdet.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kravet på certifiering enligt 3 § och om krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering.

Skyldighet att göra energikartläggningar

5 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 10 terajoule ska minst vart fjärde år göra en energikartläggning.

Energikartläggningen ska göras senast ett år från det att företagets genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 10 terajoule och därefter minst vart fjärde år så länge den genomsnittliga årliga energianvändningen de tre senaste åren överstiger 10 terajoule.

Ett företag som omfattas av ett energiledningssystem som uppfyller kraven i 3 § och i föreskrifter som meddelats med stöd av 4 § ska göra energikartläggningen med de intervall som gäller enligt energiledningssystemet.

6 § Resultatet av energikartläggningen ska redovisas i en rapport. Rapporten ska innehålla rekommendationer som baseras på energikartläggningen.

7 § Ett företag som avses i 5 § första stycket ska upprätta en handlingsplan baserad på rekommendationerna från energikartläggningen. Handlingsplanen ska lämnas till företagets ledning.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på kompetens och oberoende hos den som gör en energikartläggning,
2. hur en energikartläggning ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i den rapport från kartläggningen som avses i 6 §,
3. vilka uppgifter som ska redovisas i den handlingsplan som avses i 7 §, och
4. att företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara handlingsplanen och uppgifter från kartläggningen.

Undantag

9 § Ett företag som har ett miljöledningssystem behöver inte ha ett energiledningssystem enligt 3 § eller göra en energikartläggning enligt 5 § första stycket, om

1. miljöledningssystemet har certifierats av ett oberoende organ i enlighet med europeiska eller internationella standarder, och
2. det inom miljöledningssystemet görs en energikartläggning som uppfyller kraven i föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §.

10 § Ett företag behöver inte upprätta en sådan rapport som avses i 6 § eller en sådan handlingsplan som avses i 7 § om företaget genomför energikartläggningar enligt 5 § tredje stycket eller enligt 9 § 2.

11 § Ett företag som har ingått ett avtal om energiprestanda behöver inte

1. ha ett energiledningssystem enligt 3 §, om avtalet omfattar samma delar av företagets verksamhet som ett energiledningssystem hade omfattat, eller

2. genomföra energikartläggningar enligt 5 §.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kravet på certifiering enligt 9 § 1 och om krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering, och

2. vilka krav ett sådant avtal om energiprestanda som avses i 11 § ska uppfylla.

Uppgifter om faktisk energianvändning och om effekten av eventuella energieffektiviseringsåtgärder

13 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de senaste åren har överstigit 10 terajoule ska varje år lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten om

1. den faktiska energianvändningen under det föregående kalenderåret,

2. effekten av eventuella energieffektiviseringsåtgärder, och

3. vilken näringsgren företaget verkar inom.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Anmälningsskyldighet

14 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de senaste tre åren överstiger de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska anmäla det till tillsynsmyndigheten.

Ett anmält företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de senaste tre åren sjunker under de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska anmäla det till tillsynsmyndigheten.

Tillsyn

15 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

16 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning överstiger de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska på begäran av tillsynsmyndigheten lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen och för uppföljning och utvärdering.

17 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den ska följas.

Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

1 § Beslut om förelägganden enligt 17 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Genom lagen upphävs lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag.

3. Den upphävda lagen gäller fortfarande för energikartläggningar som har påbörjats eller skulle ha påbörjats innan ikraftträdandet.

4. En energikartläggning som ett företag har gjort enligt den upphävda lagen ska vid tillämpningen av 5 § anses vara en energikartläggning enligt den paragrafen. En energikartläggning enligt den upphävda lagen som har omfattat en koncern ska anses vara gjord i alla bolag i den koncernen.

1.2 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 5 § miljöbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §¹

Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall.

I första hand ska *förnybara* I första hand ska *fossilfria*
energikällor användas. energikällor användas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2016:782.

1.3 Förslag till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

Härigenom föreskrivs att 4 a kap. 13 § sparbankslagen (1987:619) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 a kap.

13 §¹

Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av bankens resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om årsredovisningen inte innehåller sådana upplysningar som ska lämnas enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, ska revisorerna ange detta och, om det är möjligt, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 b § lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.4 Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)

Härigenom föreskrivs att det i stiftelselagen (1994:1220) ska införas en ny paragraf, 4 kap. 11 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. §

11 a §

Det som sägs i 11 § andra stycket gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.5 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs¹ att det i årsredovisningslagen (1995:1554) ska införas en ny paragraf, 6 kap. 1 c §, av följande lydelse.

6 kap.

1 c §

I ett företag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska förvaltningsberättelsen även innehålla

1. den handlingsplan som avses i 7 § den lagen,

2. en redogörelse för rekommendationerna från den senaste energikartläggning som företaget har gjort, och

3. en redogörelse för i vilken takt som de rekommendationer som avses i 2 genomförs.

Kravet i första stycket gäller inte ett företag som gör energikartläggningar inom ramen för ett energi- eller miljöledningssystem som uppfyller kraven i lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

dels att 6 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 1 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 b §

Kreditinstitut och värdepappersbolag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska även tillämpa 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554) om förvaltningsberättelsens innehåll.

2 §²

Utöver vad som följer av 1 § ska Utöver vad som följer av 1 och följande upplysningar lämnas i 1 b §§ ska följande upplysningar lämnas i förvaltningsberättelsen: följande upplysningar lämnas i förvaltningsberättelsen:

1. En medlemsbank ska ange summorna av insatsbelopp som ska återbetalas under nästa räkenskapsår enligt 10 kap. 11, 12, 16 och 17 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

2. I ett förslag till dispositioner enligt 6 kap. 2 § första meningen årsredovisningslagen (1995:1554) ska styrelsen ange de överväganden som gjorts med hänsyn till tillämpliga bestämmelser om kapitalskydd enligt rörelselagarna för kreditinstitut och värdepappersbolag.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2020:667.

1.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

dels att 6 kap. 2 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

1 a §

Ett försäkringsföretag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska även tillämpa 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554) om förvaltningsberättelsens innehåll.

2 §

Utöver vad som följer av 1 § skall i förvaltningsberättelsen upplysningar lämnas om

Utöver vad som följer av 1 och 1 a §§ ska i förvaltningsberättelsen upplysningar lämnas om

1. skade- respektive livförsäkringsrörelsens tekniska resultat för vart och ett av de fem senaste räkenskapsåren, och

2. företagets konsolidering med avseende på kapitalstyrka vid utgången av vart och ett av de fem senaste räkenskapsåren.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

1.8 Förslag till lag om ändring i revisionslagen (1999:1079)

Härigenom föreskrivs att 28 § revisionslagen (1999:1079) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §¹

Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av företagets resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som ska lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, ska revisorn ange detta och, om det kan ske, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2024:354.

1.9 Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

Härigenom föreskrivs i fråga om aktiebolagslagen (2005:551)²

dels att 9 kap. 31 a § ska betecknas 31 b §,

dels att 9 kap. 35 a och 38 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska föras in en ny paragraf, 9 kap. 31 a § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

31 a §

Det som sägs i 31 § första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

35 a §³

Utöver vad som följer av 31 a och 33 §§ får revisionsberättelsen inte innehålla någon försäkran om bolagets framtida lönsamhet eller om hur effektivt och ändamålsenligt styrelsen eller den verkställande direktören har drivit eller kommer att driva verksamheten.

Utöver vad som följer av 31 b och 33 §§ får revisionsberättelsen inte innehålla någon försäkran om bolagets framtida lönsamhet eller om hur effektivt och ändamålsenligt styrelsen eller den verkställande direktören har drivit eller kommer att driva verksamheten.

38 §⁴

I fråga om koncernrevisionsberättelsen gäller 28 § första stycket om tidpunkten för lämnande av revisionsberättelsen, 28 a § första stycket första meningen och andra stycket om gemensam revisionsberättelse samt 29 § första stycket 2 och 4 och andra stycket, 30 §, 31 § första och

I fråga om koncernrevisionsberättelsen gäller 28 § första stycket om tidpunkten för lämnande av revisionsberättelsen, 28 a § första stycket första meningen och andra stycket om gemensam revisionsberättelse samt 29 § första stycket 2 och 4 och andra stycket, 30 §, 31 § första och

² Senaste lydelse av 31 a § 2016:431.

³ Senaste lydelse 2016:431.

⁴ Senaste lydelse 2024:350.

andra styckena, 31 a §, 32 § första stycket 1 och 35–36 §§ om revisionsberättelsens innehåll. andra styckena, 31 b §, 32 § första stycket 1 och 35–36 §§ om revisionsberättelsens innehåll.

Koncernrevisionsberättelsens inledning ska innehålla uppgifter om moderbolagets företagsnamn och organisationsnummer samt om vilket eller vilka normsystem för koncernredovisning som moderbolaget har tillämpat.

På koncernredovisningen ska revisorn göra en hänvisning till koncernrevisionsberättelsen. Om revisorn anser att koncernbalansräkningen eller koncernresultaträkningen inte bör fastställas, ska också detta antecknas på koncernredovisningen. Om moderbolaget har fler än en revisor, gäller detta samtliga revisorer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026

1.10 Förslag till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrvärmelagen (2008:263)²

dels att 5 b § ska upphöra att gälla,

dels att 5, 5 a, 6, 18, 27, 28, 30, och 52 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 4 a, 4 b, 6 e, 6 f och 36 a §§, och närmast före 4 a, 5 a, 6 f och 36 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Effektiva fjärrvärmesystem

4 a §

Ett fjärrvärmeföretag vars fjärrvärmesystem inte är effektivt ska upprätta en plan för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast ett år efter det att fjärrvärmesystemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt och därefter vart femte år så länge som fjärrvärmesystemet inte är effektivt.

4 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem,

2. innehållet i planen för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt, och

3. undantag från kravet på att upprätta en plan.

5 §

Ett fjärrvärmeföretag ska se till att uppgifter om fjärrvärmeföretagets *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse av 5 b § 2022:334.

priser för fjärrvärme och för en anslutning till fjärrvärme-
verksamheten samt om hur ett pris
bestäms finns enkelt tillgängliga
för fjärrvärmekunder och allmän-
het. Om skilda priser gäller för
olika kategorier av fjärrvärme-
kunder har fjärrvärmeföretaget
samma skyldighet i fråga om
uppgifter om grunderna för
indelningen av fjärrvärmekunder i
olika kategorier.

Prisinformationen ska vara
korrekt och tydlig.

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela föreskrifter om skyldig-
heten att lämna prisinformation till
allmänheten enligt första och
andra styckena.

meddela föreskrifter om att
fjärrvärmeföretag ska vara
skyldiga att lämna information som
är till nytta för fjärrvärmekunder
och allmänheten på sina
webbplatser eller på något annat
sätt.

Rutiner för hantering av klagomål

5 a §³

Ett fjärrvärmeföretag ska se till att
information om energiprestanda
och andelen förnybar energi i
företagets fjärrvärmesystem på ett
enkelt sätt finns tillgänglig för var
och en.

Ett fjärrvärmeföretag ska ha rutiner
för att hantera klagomål från
fjärrvärmekunder på ett snabbt,
enkelt och rättvist sätt. Det gäller
också klagomål från lägenhets-
innehavare vars lägenheter
försörjs med fjärrvärme från
fjärrvärmeföretaget, men som inte
har ingått ett avtal om fjärrvärme
med fjärrvärmeföretaget.

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela ytterligare föreskrifter om
skyldigheten att lämna information
enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela ytterligare föreskrifter om
rutiner för klagomålshantering.

6 §⁴

Ett avtal om fjärrvärme ska innehålla uppgifter om

1. fjärrvärmeföretagets namn,
adress, telefonnummer och webb-
plats,

1. fjärrvärmeföretagets åtagande
gentemot fjärrvärmekunden,

2. vilka varor och tjänster som
avtalet omfattar,

³ Senaste lydelse 2022:334.

⁴ Senaste lydelse 2022:334.

2. priset för fjärrvärmens och hur det bestäms,

3. var fjärrvärmekunden kan finna information om fjärrvärme-företagets priser för fjärrvärme,

4. den tid som avtalet löper,

5. i fråga om avtal som löper under en viss tid, vad som gäller med avseende på förlängning av avtalet,

6. mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt fakturering av kunden,

7. huruvida avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,

8. villkoren för uppsägning av avtalet,

9. fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,

10. vem som svarar för kostnader för en återställning efter

a) en anslutning till fjärrvärmeverksamheten,

b) ett underhåll av rörledningarna, eller

c) ett borttagande av anslutningen,

11. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag, och

12. när avtalet ingås med en konsument, hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats eller på något annat sätt tillhandahåller den information som avses i 5 b och 6 c §§.

3. priset för fjärrvärmens och hur det bestäms,

4. var fjärrvärmekunden kan hitta information om fjärrvärme-företagets priser för fjärrvärme och de tjänster som fjärrvärmeföretaget erbjuder,

5. den tid som avtalet löper på,

6. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

7. mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt fakturering av kunden,

8. huruvida avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,

9. villkoren för uppsägning av avtalet och eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning,

10. fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,

11. vem som svarar för kostnader för en återställning efter

12. möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag,

13. hur tvistlösning utanför domstol inleds,

14. hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats eller på något annat sätt tillhandahåller den information som fjärrvärmeföretaget är skyldigt att lämna enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 6 c §§, och

15. var fjärrvärmekunden kan hitta information om konsument-rättigheter.

Fjärrvärmeföretaget ska lämna information om avtalsvillkoren till

fjärrvärmekunden innan avtalet ingås, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

6 e §

När ett avtal om fjärrvärme har ingåtts ska fjärrvärmeföretaget snarast möjligt till fjärrvärmekunden lämna

1. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, och

2. en kopia av avtalet.

Ett fjärrvärmeföretag ska ge en fjärrvärmekund med funktionsnedsättning all relevant information om avtalet i tillgängliga format.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Betalningssätt

6 f §

Fjärrvärmeföretag ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en fjärrvärmekund på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för tillhandahållandet av betalningssättet eller systemet.

18 §

Om fjärrvärmeföretaget gör en ändring av avtalsvillkoren, ska fjärrvärmekunden skriftligen underrättas om ändringen senast två månader före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

Ett fjärrvärmeföretag som avser att ändra avtalsvillkoren ska skriftligen underrätta fjärrvärmekunden om ändringen på ett transparent och begripligt sätt senast två månader före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

I underrättelsen ska skälen för ändringen anges samt en upplysning lämnas om att fjärrvärmekunden har rätt att begära förhandling, ansöka om medling och att säga upp avtalet.

Om fjärrvärmeföretaget inte följer bestämmelserna i första och andra styckena, får de ändrade villkoren inte tillämpas.

27 §

Distribution av fjärrvärme till en konsument får avbrytas om konsumenten har försummat sina skyldigheter enligt avtalet och försummelsen är ett väsentligt avtalsbrott. Distributionen får dock endast avbrytas om konsumenten inte följer en skriftlig uppmaning att inom en angiven och skälig tid uppfylla sina skyldigheter enligt avtalet.

Distribution av fjärrvärme till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet,

2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,

3. konsumenten inte har följt en skriftlig uppmaning att inom en månad vidta rättelse,

4. konsumenten tillsammans med uppmaningen enligt 3 informerats om

a) att distributionen av fjärrvärme kan komma att avbrytas om uppmaningen inte följs, och

b) vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts, och

5. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 5.

Om försummelsen gäller något annat än att konsumenten inte betalat enligt avtalet ska den skriftliga uppmaningen innehålla en underrättelse om att distributionen av fjärrvärme kan avbrytas om uppmaningen inte följs.

Om omständigheterna ger anledning att befara att ett avbrott i distributionen kan medföra en inte obetydlig personskada eller omfattande sakskada får distributionen av fjärrvärme inte avbrytas. Detta gäller dock inte om konsumentens handlande varit otillbörligt.

28 §

Om en konsument inte betalat enligt avtalet får distributionen av fjärrvärme avbrytas om, utöver vad som anges i 27 § första och tredje styckena,

Vid utebliven betalning får distributionen av fjärrvärme till en konsument avbrytas endast om

1. fjärrvärmeföretagets fordran är ostridig,

2. konsumenten inte följt *den skriftliga uppmaningen att betala fordran och konsumenten därefter delgetts en skriftlig påminnelse att betala inom tre veckor från delgivningen,*

3. påminnelsen innehöll en underrättelse om att distributionen av fjärrvärme kan avbrytas om fordran inte betalas,

4. ett meddelande om innehållet i påminnelsen har *sänts* till socialnämnden i den kommun där konsumenten får fjärrvärme distribuerad.

Distributionen av fjärrvärme får inte avbrytas om fordran har betalats eller socialnämnden inom den tid som anges i första stycket 2 har meddelat fjärrvärmeföretaget att nämnden betalar fordran.

Om omständigheterna ger anledning att befara att ett avbrott i distributionen kan medföra en inte obetydlig personskada eller omfattande sakskada får distributionen av fjärrvärme inte avbrytas. Detta gäller dock inte om konsumentens handlande varit otillbörligt.

2. *det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,*

3. konsumenten inte *har* följt en skriftlig uppmaning att inom en skälig tid betala fordran,

4. konsumenten, *efter att den tid för betalning som avses i 3 löpt ut, har delgetts en skriftlig påminnelse att betala fordran inom en månad från delgivningen,*

5. påminnelsen innehöll

a) en underrättelse om att distributionen av fjärrvärme kan avbrytas om fordran inte betalas, och

b) *information om vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts,*

6. ett meddelande om innehållet i påminnelsen har *lämnats* till socialnämnden i den kommun där konsumenten får fjärrvärme distribuerad,

7. *socialnämnden inte inom den månaden har betalat fordran eller tagit på sig betalningsansvaret för den, och*

8. *omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller omfattande sakskada.*

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 8.

30 §

Ett fjärrvärmeföretag har rätt till skälig ersättning av en konsument för *kostnader med anledning av* åtgärder enligt 27 och 28 §§.

Ett fjärrvärmeföretag har rätt till skälig ersättning av en konsument för *kostnaderna för åtgärder enligt 27 och 28 §§, dock inte för information om vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts.*

Avbrytande av distribution till fjärrvärmekunder som inte är konsumenter

36 a §

Om ett fjärrvärmeföretag vill avbryta distributionen av fjärrvärme till en fjärrvärmekund som inte är en konsument, ska fjärrvärmeföretaget ge kunden lämplig information om vad kunden kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen ska lämnas senast en månad före den planerade bortkopplingen och utan extra kostnad för fjärrvärmekunden.

52 §⁵

Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att fjärrvärmeföretag följer 5–9, 18–21, 25–29, 31 och 37–43 §§ samt föreskrifter och beslut som har meddelats i anslutning till lagen.

Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att fjärrvärmeföretag följer 4 a, 5–9, 18–21, 25–29, 31 och 36 a–43 §§ samt föreskrifter och beslut som har meddelats i anslutning till lagen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal om fjärrvärme som har ingåtts före ikraftträdandet ska innehålla.

1.11 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

dels att 1–4 §§ och rubriken närmast före 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 4 a §, och närmast före 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lagens innehåll och syfte

Lagens innehåll

1 §

I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttoanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av högeffektiv kraftvärme, fjärrvärme eller fjärrkyla och spillvärme från industrin.

I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttoanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av högeffektiv kraftvärme och spillvärme från industrin, tjänsteanläggningar och datacenter.

Lagens syfte är att främja en effektiv energiförsörjning.

2 §

Med omfattande uppgradering avses i denna lag en sådan uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning.

I denna lag betyder datacenter: en byggnad eller en grupp av byggnader som används för att inrymma, ansluta och driva datorsystem, servrar och kringutrustning för datalagring, databehandling, datadistribution och relaterad verksamhet,

omfattande uppgradering: en uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning, dock inte installation av utrustning för avskiljning av koldioxid vid en förbränningsanläggning.

Som en omfattande uppgradering avses dock inte installation av utrustning för avskiljning av

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

koldioxid vid en förbränningsanläggning.

3 §

En kostnads-nyttoanalys *enligt denna lag* ska utföras vid planeringen av

1. en *ny* termisk elproduktionsanläggning med *en total tillförd effekt* på mer än 20 megawatt,

2. en *ny* industrianläggning med *en total tillförd effekt* på mer än 20 megawatt som genererar användbar spillvärme,

3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller

4. en *ny* energiproduktionsanläggning med *en total tillförd effekt* på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla.

En kostnads-nyttoanalys ska även utföras vid planeringen av en omfattande uppgradering av en sådan befintlig anläggning som avses i första stycket 1, 2 och 4.

Kostnads-nyttoanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen.

En kostnads-nyttoanalys ska utföras vid planeringen av en *nybyggnation eller omfattande uppgradering* av

1. en termisk elproduktionsanläggning eller en anläggning för produktion av enbart värme med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 10 megawatt,

2. en industrianläggning med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 8 megawatt i vilken spillvärme kan uppstå,

3. en tjänsteanläggning med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 7 megawatt i vilken spillvärme kan uppstå, eller

4. ett datacenter med *en total energitillförselnivå* på mer än 1 megawatt.

Kostnads-nyttoanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen, i samarbete med den som ansvarar för driften av anläggningen, om det är en annan aktör.

4 §

En kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

1. en termisk elproduktionsanläggning driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

2. en industrianläggning driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i

1. en termisk elproduktionsanläggning eller en anläggning för produktion av enbart värme driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,

2. en industrianläggning eller en tjänsteanläggning utnyttja spillvärme i och utanför anläggningen,

ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla, eller

3. ett nytt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla eller en energiproduktionsanläggning inom ett sådant nät utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

3. ett datacenter

a) utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan och att ansluta datacentret till ett fjärrvärme- eller fjärrkylennät, eller

b) vidta åtgärder för att säkerställa annan återvinning av spillvärme.

En kostnads-nyttoanalys ska dessutom innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå om anläggningen byggdes på eller flyttades till en plats där den skulle kunna få avsättning för spillvärme.

Användning av spillvärme från datacenter

4 a §

Ett sådant datacenter som avses i 3 § första stycket 4 ska utnyttja spillvärme eller vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärme, om en kostnads-nyttoanalys enligt denna lag visar att det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser om kostnads-nyttoanalyser gäller fortfarande i mål enligt miljöbalken om tillstånd och i ärenden om anmälningar som gjorts enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. miljöbalken, om ansökan eller anmälan har gjorts före ikraftträdandet.

1.12 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 34 § i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

34 §¹

Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som ska lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, ska revisorn ange detta och, om det är möjligt, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.13 Förslag till lag om ändring i fjärrkylagen (2022:332)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrkylagen (2022:332)

dels att 1–3 §§ och rubriken närmast före 3 § ska ha följande lydelse,
dels att det ska införas åtta nya paragrafer, 2 a, 2 b, 3 a och 7 a–7 e §§,
och närmast före 2 a, 3 a, 7 b, 7 c, 7 d och 7 e §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §
Denna lag innehåller bestämmelser om mätning och fakturering i fråga om fjärrkyla och om information om energianvändning.

I denna lag avses med

fjärrkylföretag: den som bedriver fjärrkyleverksamhet,
fjärrkylekund: den som ingått ett avtal om fjärrkyla med ett fjärrkylföretag,
fjärrkyleverksamhet:
– distribution i rörledningar av kallvatten eller en annan bärare av värmeenergi för avkylning, om en obestämd grupp mottagare inom ett visst geografiskt område får anslutas till verksamheten, och
– produktion och försäljning av den fjärrkyla som distribueras i rörledningarna, om det är distributören som bedriver produktionen och försäljningen.

Föreslagen lydelse

1 §
Denna lag innehåller bestämmelser om *effektiva fjärrkylesystem, rättigheter för fjärrkylekunder,* mätning och fakturering i fråga om fjärrkyla och om information om energianvändning.

2 §

avtal om fjärrkyla: avtal om distribution i rörledning av kallvatten eller en annan bärare av värmeenergi för avkylning och om försäljning av den distribuerade kylan,

Effektiva fjärrkylesystem

2 a §

Ett fjärrkylföretag vars fjärrkylesystem inte är effektivt ska upprätta en plan för hur fjärrkylesystemet kan bli effektivt

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast ett år efter det att fjärrkylesystemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt och därefter vart femte år så länge som fjärrkylesystemet inte är effektivt.

2 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som är ett effektivt fjärrkylesystem,

2. innehållet i planen för hur fjärrkylesystemet kan bli effektivt, och

3. undantag från kravet på att upprätta en plan.

Information om energiprestanda och andelen förnybar energi

Ett fjärrkyleföretag ska se till att information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrkylesystem på ett enkelt sätt finns tillgänglig för var och en.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldigheten att lämna sådan information.

Information till fjärrkylekunder och allmänheten

3 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att fjärrkyleföretag ska vara skyldiga att lämna information som är till nytta för fjärrkylekunder och allmänheten på sina webbplatser eller på något annat sätt.

Avtalet om fjärrkyla

3 a §

Ett avtal om fjärrkyla ska innehålla uppgifter om

1. fjärrkyleföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. vilka varor och tjänster som avtalet omfattar,

3. priset för fjärrkylan och hur det bestäms,

4. var fjärrkylekunden kan hitta information om fjärrkyleföretagets priser för övriga varor och tjänster samt om konsumenträttigheter,

5. den tid som avtalet löper på,

6. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

7. villkoren för fakturering,

8. villkoren för uppsägning av avtalet och eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning,

9. villkoren för ersättning om fjärrkyleföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

10. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Fjärrkyleföretaget ska lämna information om avtalsvillkoren till fjärrkylekunden innan avtalet ingås, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

7 a §

När ett avtal om fjärrkyla har ingåtts ska fjärrkyleföretaget snarast möjligt till fjärrkylekunden lämna

1. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, och

2. en kopia av avtalet.

Ett fjärrkyleföretag ska ge en fjärrkylekund med funktionsnedsättning all relevant information om avtalet i tillgängliga format.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Betalningssätt

7 b §

Fjärrkyleföretag ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en fjärrkylekund på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för tillhandahållandet av betalningssättet eller systemet.

Ändring av avtal

7 c §

Ett fjärrkyleföretag som enligt avtalet har rätt att ensidigt ändra avtalsvillkoren och som vill ändra villkoren till nackdel för en fjärrkylekund, ska skriftligen underrätta fjärrkylekunden om ändringen på ett transparent och begripligt sätt senast två veckor före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

Om fjärrkylekunden är en konsument, ska fjärrkyleföretaget i stället underrätta fjärrkylekunden senast en månad före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

I underrättelsen ska skälen för ändringen anges.

Information vid avbrytande av distribution

7 d §

Om ett fjärrkyleföretag vill avbryta distributionen av fjärrkyla till en fjärrkylekund, ska fjärrkyleföretaget ge fjärrkylekunden lämplig information om vad fjärrkylekunden kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen ska lämnas senast en månad före den planerade bortkopplingen och utan extra kostnad för fjärrkylekunden.

Rutiner för hantering av klagomål

7 e §

Ett fjärrkyleföretag ska ha rutiner för att hantera klagomål från fjärrkylekunder på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

*Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får
meddela ytterligare föreskrifter om
rutiner för klagomålshantering.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal om fjärrkyla som har ingåtts före ikraftträdandet ska innehålla.

1.14 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:333) om energimätning i byggnader

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2022:333) om energimätning i byggnader

dels att 1 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om energimätning i lägenheter *och* information om energianvändning.

Denna lag innehåller bestämmelser om energimätning i lägenheter *samt* information om energianvändning, *priser och avtalsvillkor*.

6 §

Den som äger en byggnad där system för individuell mätning har installerats enligt 3 eller 4 § ska

1. se till att mängden energi som används för uppvärmning och mängden tappvarmvatten för hushållsbruk till varje lägenhet läses av, *och*

2. säkerställa att varje lägenhetsinnehavare får faktureringsinformation och information om energianvändning och att informationen, på begäran, lämnas till ett företag som lägenhetsinnehavaren har utsett.

1. se till att mängden energi som används för uppvärmning och mängden tappvarmvatten för hushållsbruk till varje lägenhet läses av,

2. säkerställa att varje lägenhetsinnehavare får faktureringsinformation och information om energianvändning och att informationen, på begäran, lämnas till ett företag som lägenhetsinnehavaren har utsett,

3. *på begäran och utan kostnad tillhandahålla lägenhetsinnehavaren information om priser, tariffer och standardvillkor för uppvärmning, och*

4. *snarast möjligt informera lägenhetsinnehavaren om nya avtalsvillkor för uppvärmning.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av information

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

enligt första stycket 2 och om undantag från dessa krav.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om fakturering och kostnadsfördelning.

6 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av information

a) enligt 6 § första stycket 2 och om undantag från dessa krav, och

b) om priser, tariffer och standardvillkor, och

2. föreskrifter om fakturering och kostnadsfördelning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

1.15 Förslag till förordning om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Förordningens innehåll

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser som ansluter till lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

2 § Förordningen är meddelad med stöd av

- 4 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag i fråga om 16 och 18 §§,
- 8 § samma lag i fråga om 6–14, 16–19 och 23 §§,
- 12 § samma lag i fråga om 15, 16 och 18 §§,
- 13 § samma lag i fråga om 20 §,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 5 och 22 §§, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Ord och uttryck

3 § I denna förordning avses med förnybar energi: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas,

kostnadseffektiv: tekniskt möjlig och ekonomiskt rimlig.

Övriga ord och uttryck i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

Tillsynsmyndighet

4 § Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är tillsynsmyndighet enligt lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

Beräkning av energianvändning

5 § Energimyndigheten får meddela föreskrifter om hur den energianvändning som avses i 3, 5 och 13 §§ lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska beräknas.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

Krav på den som gör en energikartläggning

6 § Den som gör en sådan energikartläggning som avses i 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska ha den kompetens som krävs för uppgiften.

7 § Energimyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om krav på kompetens hos och certifiering av den som gör en energikartläggning.

8 § Den som gör en sådan energikartläggning som avses i 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska vara oberoende i förhållande till företaget där kartläggningen görs.

Detta hindrar inte att

1. en person som är anställd i företaget gör energikartläggningar hos företaget, förutsatt att han eller hon inte är delaktig i den verksamhet som ska kartläggas, eller

2. en person som haft uppdrag hos företaget gör energikartläggningar hos företaget, förutsatt att det inte finns någon risk för att bedömningarna vid energikartläggningen kan komma att påverkas av det tidigare uppdragsförhållandet.

Den som utför en energikartläggning får inte vara närstående till den som har anlitat honom eller henne.

9 § Energimyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om krav på oberoende för den som gör energikartläggningar.

Hur en energikartläggning ska göras

10 § En energikartläggning ska

1. omfatta en ingående översyn av den totala energianvändningen i byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industrianläggningar, inbegripet transporter,

2. baseras på aktuella, uppmätta och spårbara uppgifter,

3. ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättring av den,

4. identifiera kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen, och

5. identifiera vilken potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor, och

6. bygga på i första hand en analys av livscykelkostnaderna, och i andra hand enkla återbetalningsperioder.

En energikartläggning får även omfatta en översyn av möjligheterna till minskad effektanvändning och mer flexibel energianvändning.

Rapporten från en energikartläggning

11 § Den rapport från energikartläggningen som avses i 6 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska innehålla

1. förslag på kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen,
2. andra rekommendationer som baseras på energikartläggningen, och
3. beräkningar som visar vilken potential för besparing de föreslagna eller rekommenderade åtgärderna har.

12 § Energimyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om hur en energikartläggning ska göras och om vad rapporten från kartläggningen ska innehålla.

Handlingsplan

13 § En handlingsplan som tas fram enligt 7 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska vara konkret och genomförbar.

I handlingsplanen ska det anges hur de kostnadseffektiva förslag och rekommendationer som anges i rapporten från energikartläggningen ska genomföras.

14 § Energimyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska redovisas i handlingsplanen.

Avtal om energiprestanda

15 § Energimyndigheten får meddela föreskrifter om vilka krav ett sådant avtal om energiprestanda som avses i 11 § i lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggning ska uppfylla.

Krav på certifiering

16 § De energiledningssystem och miljöledningssystem som avses i 3 och 9 §§ lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag och den person som avses i 6 § ska ha certifierats av någon som är ackrediterad för uppgiften i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 samt lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll.

En certifiering enligt första stycket ska vara tidsbegränsad.

17 § En person som har certifierats eller på något annat sätt kvalificerats för att göra energikartläggningar i ett annat land i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ska anses uppfylla kraven i 16 §, om certifieringen eller kvalifikationerna avser bestämmelser som tagits fram med anledning av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955.

Energimyndigheten prövar om förutsättningarna för erkännande av certifiering eller kvalifikationer enligt första stycket är uppfyllda.

18 § Energimyndigheten får meddela ytterligare föreskrifter om särskilda krav på kompetens hos organ som ackrediteras för certifiering.

19 § Energimyndigheten ska föra en förteckning över personer som är certifierade enligt 16 § för att göra energikartläggningar. Om någon som uppfyller kraven i 17 § begär det, ska myndigheten se till att även denne ingår i förteckningen.

Förteckningen ska även innehålla information om vem som har utfärdat certifieringen och enligt vilka bestämmelser den har utfärdats.

Rapportering och lämnande av uppgifter

20 § Energimyndigheten får meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas enligt 13 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag samt om hur och vid vilken tidpunkt som uppgifterna ska lämnas.

21 § En anmälan enligt 14 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska göras året efter det kalenderår då den genomsnittliga energianvändningen översteg eller understeg gränsen.

22 § Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vid vilken tidpunkt en anmälan enligt 14 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar företag ska göras.

Krav på att spara uppgifter

23 § Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara handlingsplanen och uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser.

Överklagande

24 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut om att inte erkänna certifiering eller kvalifikationer enligt 17 § får dock inte överklagas.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.
 2. Genom förordningen upphävs förordningen (2014:347) om energikartläggning i stora företag.
 3. Den upphävda förordningen gäller fortfarande för energikartläggningar som påbörjats och beslut som enligt 5 § den förordningen som fattats före den 1 juli 2026.

1.16 Förslag till förordning om ändring i fjärrvärmeförordningen (2008:526)

Häriigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrvärmeförordningen (2008:526) dels att 1, 8 och 9 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sju nya paragrafer, 4 a–4 f och 10 §§, och närmast före 4 a, 4 b och 4 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna förordning innehåller bestämmelser som ansluter till fjärrvärmelagen (2008:263).

Förordningen är meddelad med stöd av

- 4 b § 1 fjärrvärmelagen (2008:263) i fråga om 4 b § och 10 § 1,
- 4 b § 2 samma lag i fråga om 4 c § första stycket och 9 § 8,
- 4 b § 3 samma lag i fråga om 4 c § andra stycket och 10 § 2,
- 5 § tredje stycket fjärrvärmelagen (2008:263) i fråga om 8 § 1, f §§ och 9 § 1,
- 5 a § andra stycket samma lag i fråga om 9 § 1, 5 a § andra stycket samma lag i fråga om 9 § 7,
- 6 a § andra stycket samma lag i fråga om 9 § 2,
- 6 a § tredje stycket samma lag i fråga om 7 § och 8 § 2, 6 a § tredje stycket samma lag i fråga om 7 § och 8 § 1,
- 6 b § andra stycket samma lag i fråga om 9 § 3,
- 6 c § andra stycket samma lag i fråga om 9 § 4, 6 e § tredje stycket samma lag i fråga om 9 § 5 och 6,
- 41 § tredje stycket samma lag i fråga om 8 § 3, och 41 § tredje stycket samma lag i fråga om 8 § 2,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 10 §, och
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Ord och uttryck

4 a §

I denna förordning avses med förnybar energi: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2022:337.

termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas, högeffektiv kraftvärmeproducerad värme: kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen,

kraftvärme: värmeenergi som produceras i en process där elenergi eller mekanisk energi produceras samtidigt,

omfattande uppgradering: en uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar försörjningsenhet, och

spillvärme: värme som oundvikligen genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle gå förlorad i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem.

Effektivt fjärrvärmesystem

4 b §

Med ett effektivt fjärrvärmesystem enligt 4 a § fjärrvärmelagen (2008:263) avses ett system som

1. till och med den 31 december 2027 årligen använder minst

- a) 50 procent förnybar energi,
- b) 50 procent spillvärme,
- c) 75 procent kraftvärmeproducerad värme, eller

d) 50 procent av en kombination av förnybar energi, spillvärme och kraftvärmeproducerad värme,

2. från och med den 1 januari 2028 årligen använder minst

- a) 50 procent förnybar energi,
- b) 50 procent spillvärme,
- c) 50 procent förnybar energi och spillvärme,

d) 80 procent högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, eller

- e) 50 procent förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att andelen förnybar energi är minst 5 procent,

3. från och med den 1 januari 2035 årligen använder minst

- a) 50 procent förnybar energi,
- b) 50 procent spillvärme,
- c) 50 procent förnybar energi och spillvärme, eller

d) 80 procent förnybar energi, spillvärme eller högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att den totala andelen förnybar energi eller spillvärme är minst 35 procent,

4. från och med den 1 januari 2040 årligen använder minst

- a) 75 procent förnybar energi,
- b) 75 procent spillvärme,
- c) 75 procent förnybar energi och spillvärme, eller

d) 95 procent förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att den totala andelen förnybar energi eller spillvärme är minst 35 procent,

5. från och med den 1 januari 2045 årligen använder minst

- a) 75 procent förnybar energi,
- b) 75 procent spillvärme, eller
- c) 75 procent förnybar energi och spillvärme, och

6. från och med den 1 januari 2050 endast använder förnybar energi, spillvärme eller en kombination av förnybar energi och spillvärme.

För att ett fjärrvärmesystem som är nytt eller vars försörjningsenheter genomgår en omfattande

uppgradering ska vara effektivt krävs också att

1. andra fossila bränslen än naturgas inte används mer i befintliga värmekällor än genomsnittet av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift innan uppgraderingen påbörjades, och

2. nya värmekällor i fjärrvärme-systemet inte använder några andra fossila bränslen än naturgas, om de har byggts eller uppgraderats till och med 2030.

4 c §

Den plan för hur ett fjärrvärme-system kan bli effektivt som ska upprättas enligt 4 a § fjärrvärmelagen (2008:263) ska innehålla uppgifter om vilka åtgärder som krävs för att kraven i 4 b § första stycket 2–5 ska uppfyllas.

En plan behöver inte upprättas om den totala utgående värmen är 5 megawatt eller lägre.

Information till fjärrvärmekunder och allmänheten

4 d §

Ett fjärrvärmeföretag ska se till att uppgifter om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme och för en anslutning till fjärrvärmeverksamheten samt om hur ett pris bestäms finns enkelt tillgängliga för fjärrvärmekunder och allmänheten. Om skilda priser gäller för olika kategorier av fjärrvärmekunder, har fjärrvärmeföretaget samma skyldighet i fråga om uppgifter om grunderna för indelningen av fjärrvärmekunder i olika kategorier.

Prisinformationen ska vara korrekt och tydlig.

4 e §

Ett fjärrvärmeföretag ska se till att information om energiprestanda

och andelen förnybar energi i företagets fjärrvärmesystem finns enkelt tillgängliga för fjärrvärmekunder och allmänheten.

4 f §

Ett fjärrvärmeföretag som ingår avtal med konsumenter ska på sin webbplats lämna tydlig information om oberoende användarrådgivning där fjärrvärmekunder och allmänheten kan få råd om tillgängliga energieffektiviseringsåtgärder och jämförelseprofiler.

8 §³

Energimarknadsinspektionen får meddela föreskrifter om

1. skyldigheten för fjärrvärmeföretag att lämna prisinformation till allmänheten,

2. de funktionskrav som mät-system och mätutrustning ska uppfylla, och

3. skyldigheten för fjärrvärmeföretag att lämna uppgifter om drifts- och affärsförhållanden.

1. de funktionskrav som mät-system och mätutrustning ska uppfylla, och

2. skyldigheten för fjärrvärmeföretag att lämna uppgifter om drifts- och affärsförhållanden.

9 §⁴

Energimarknadsinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om

1. skyldigheten för fjärrvärmeföretag att lämna information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrvärmesystem,

2. mätning och beräkning av levererad värmeenergi,

3. fakturering, och

4. tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav.

1. skyldigheter för fjärrvärmeföretag att lämna information som är till nytta för fjärrvärmekunder och allmänheten på sina webbplatser eller på något annat sätt,

3. fakturering,

4. tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav,

5. vilka delar av avtalsinnehållet som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 6 e § första stycket 1 fjärrvärmelagen

³ Senaste lydelse 2022:337.

⁴ Senaste lydelse 2022:337.

(2008:263) och hur den ska tillhandahållas,

6. hur fjärrvärmekunder med funktionsnedsättning ska få tillgång till information om avtalsvillkor,

*7. rutiner för klagomåls-
hantering, och*

8. innehållet i den plan för hur ett fjärrvärmesystem kan bli effektivt som avses i 4 a § fjärrvärmelagen.

10 §

Energimarknadsinspektionen får meddela närmare föreskrifter om

1. vad som utgör ett effektivt fjärrvärmesystem enligt 4 b §, och

2. undantaget från kravet att upprätta en plan enligt 4 c § andra stycket.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.17 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggningar

Härigenom föreskrivs att 5 och 19 §§ förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

Stöd får inte lämnas om

1. energikartläggningen omfattar en byggnadsägares skyldigheter enligt lagen (2006:985) om energideklarationer,

2. företaget deltar i program för energieffektivisering enligt lagen (2004:1196) om program för energieffektivisering, eller

3. företaget omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning enligt lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag.

3. företaget omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning enligt lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

19 §²

I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 12 a och 14 §§ får dock inte överklagas.

I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut än beslut enligt 12 a, 14 och 16 §§ får dock inte överklagas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2014:352.

² Senaste lydelse 2018:1050.

1.18 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2014:349) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om förordningen (2014:349) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

dels att 1, 2, 4 och 5 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 1 a §, och närmast före 1 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att det närmast före 3 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Tillsynsmyndighet”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna förordning innehåller bestämmelser som ansluter till lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

I denna förordning har ord och uttryck samma betydelse som i lagen om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

Ord och uttryck

1 a §

I denna förordning har ord och uttryck samma betydelse som i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

2 §

Med högeffektiv kraftvärmeanläggning avses en *termisk elproduktionsanläggning* vars kraftvärmeproduktion uppfyller de kriterier som anges i *bilaga II* till Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG, i lydelsen enligt rådets direktiv 2013/12/EU.

Med högeffektiv kraftvärmeanläggning i *lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet* avses en *anläggning* vars kraftvärmeproduktion uppfyller de kriterier som anges i *bilaga III* till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

4 §

Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys enligt lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet omfattar inte

1. de toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift högst 1 500 driftstimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år,

2. kärnkraftsanläggningar, och

2. datacenter vars spillvärme används eller kommer att användas i ett fjärrvärmenät eller direkt i datacentret för uppvärmning, varmvatten eller på något annat sätt, eller

3. anläggningar som behöver vara placerade nära en anläggning för geologisk lagring av koldioxid som omfattas av tillstånd enligt miljöbalken eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av balken.

Statens energimyndighet får meddela närmare föreskrifter om undantagen enligt första stycket 1 och 3.

Statens energimyndighet får meddela närmare föreskrifter om undantagen i första stycket.

5 §

Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avståndet mellan *industrianläggningar* och fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från bestämmelserna i 3 § första stycket 2–4 lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

Statens energimyndighet får meddela föreskrifter om tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avståndet mellan *anläggningar* och fjärrvärmenäten, i syfte att undanta enskilda anläggningar från bestämmelserna i 3 § första stycket 3 och 4 lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.19 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning

Härigenom förskrivs¹ att 4 § förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Rådgivningen ska organiseras så att opartiskhet och frihet från kommersiella intressen garanteras och får inte omfatta

1. besiktningsverksamhet eller delaktighet vid upprättandet av energideklarationer enligt lagen (2006:985) om energideklarationer, eller

2. verksamhet som berör arbete 2. *genomförande av energikart-*
med energikartläggning enligt *läggningar.*

lagen (2014:266) om energi-
kartläggning i stora företag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

1.20 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 8 § förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

8 §¹

Tilldelningen av gratis utsläppsrätter till en anläggning under tilldelningsperioden 2026–2030 eller senare perioder ska minskas med 20 procent om

1. anläggningen berörs av förslag på kostnadseffektiva åtgärder som framkommit i

a) en energikartläggning enligt 6 § lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag, eller

b) en sådan kartläggning som avses i 4 § 2 lagen om energikartläggning i stora företag, och

2. förslagen inte har genomförts.

Tilldelningen ska dock inte minskas om verksamhetsutövaren kan visa att

1. återbetalningstiden för de relevanta investeringar som krävs för att genomföra förslagen överstiger tre år,

2. kostnaderna för investeringarna är oproportionerliga, eller

3. den genomfört andra åtgärder som leder till minskade utsläpp av växthusgaser som motsvarar de minskningar som ett genomförande av förslagen hade inneburit.

Tilldelningen av gratis utsläppsrätter till en anläggning under tilldelningsperioden 2026–2030 eller senare perioder ska minskas med 20 procent, om

1. anläggningen berörs av förslag och rekommendationer som framkommit

a) i en rapport från en energikartläggning enligt 6 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag, eller

b) inom ramen för ett sådant energiledningssystem som avses i 3 § samma lag, och

2. förslagen eller rekommendationerna inte har följts.

I tilldelningsförordningen finns det bestämmelser om under vilka förutsättningar en minskning inte ska göras.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.21 Förslag till förordning om ändring i fjärrkyleförordningen (2022:335)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om fjärrkyleförordningen (2022:335)

dels att 1 och 6 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fem nya paragrafer, 3 a–d och 7 §§, och närmast före 3 a, 3 b och 3 d §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna förordning innehåller bestämmelser som ansluter till fjärrkylelagen (2022:332).

Förordningen är meddelad med stöd av

- 2 b § 1 *fjärrkylelagen i fråga om 3 b § och 7 § 1,*
- 2 b § 2 *samma lag i fråga om 3 c § första stycket och 6 § 8,*
- 2 b § 3 *samma lag i fråga om 3 c § andra stycket och 7 § 2,*
- 3 § *andra stycket* – 3 § *samma lag i fråga om 3 d § fjärrkylelagen i fråga om 6 § 1, och 6 § 1,*
- 4 § *andra stycket samma lag i fråga om 6 § 2,*
- 4 § *tredje stycket samma lag i fråga om 4 och 5 §§,*
- 5 § *andra stycket samma lag i fråga om 6 § 3,*
- 6 § *andra stycket samma lag i fråga om 6 § 4, och* – 6 § *andra stycket samma lag i fråga om 6 § 4,*
- 7 a § *tredje stycket samma lag i fråga om 6 § 5 och 6,*
- 7 e § *andra stycket samma lag i fråga om 6 § 7,*
- 8 kap. 11 § *regeringsformen i fråga om 7 §, och*
- 8 kap. 7 § *regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.*

Ord och uttryck

3 a §

I denna förordning avses med

förnybar energi: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi, geotermisk energi, osmotisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas, högeffektiv kraftvärmeproducerad värme: kraftvärme som uppfyller de kriterier som anges i bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen, kraftvärme: värmeenergi som produceras i en process där elenergi eller mekanisk energi produceras samtidigt, omfattande uppgradering: en uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar försörjningsenhet, och spillvärme: värme som oundvikligen genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle gå förlorad i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem.

Effektivt fjärrkylsystem

3 b §

Med ett effektivt fjärrkylsystem enligt 2 a § fjärrkylagen (2022:332) avses ett system som

1. till och med den 31 december 2027 årligen använder minst

- a) 50 procent förnybar energi,
- b) 50 procent spillvärme,
- c) 75 procent kraftvärmeproducerad värme, eller

d) 50 procent av en kombination av förnybar energi, spillvärme och kraftvärmeproducerad värme,

2. från och med den 1 januari 2028 årligen använder minst

- a) 50 procent förnybar energi,
- b) 50 procent spillvärme,
- c) 50 procent förnybar energi och spillvärme,

d) 80 procent högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, eller

e) 50 procent förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att andelen förnybar energi är minst 5 procent,

3. från och med den 1 januari 2035 årligen använder minst

a) 50 procent förnybar energi,

b) 50 procent spillvärme,

c) 50 procent förnybar energi och spillvärme, eller

d) 80 procent förnybar energi, spillvärme eller högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att den totala andelen förnybar energi eller spillvärme är minst 35 procent,

4. från och med den 1 januari 2040 årligen använder minst

a) 75 procent förnybar energi,

b) 75 procent spillvärme,

c) 75 procent förnybar energi och spillvärme, eller

d) 95 procent förnybar energi, spillvärme och högeffektiv kraftvärmeproducerad värme, under förutsättning att den totala andelen förnybar energi eller spillvärme är minst 35 procent,

5. från och med den 1 januari 2045 årligen använder minst

a) 75 procent förnybar energi,

b) 75 procent spillvärme, eller

c) 75 procent förnybar energi och spillvärme, och

6. från och med den 1 januari 2050 endast använder förnybar energi, spillvärme eller en kombination av förnybar energi och spillvärme.

För att ett fjärrkylesystem som är nytt eller vars försörjningsenheter genomgår en omfattande uppgradering ska vara effektivt krävs också att

1. andra fossila bränslen än naturgas inte används mer i befintliga värmekällor än genomsnittet av årsförbrukningen under

de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen, och

2. nya värmekällor i fjärrkyle-systemet inte använder några andra fossila bränslen än naturgas, om de har byggts eller uppgraderats till och med 2030.

3 c §

Den plan för hur ett fjärrkylesystem kan bli effektivt som ska upprättas enligt 2 b § fjärrkylagen (2022:332) ska innehålla uppgifter om vilka åtgärder som krävs för att kraven i 3 b § första stycket 2–5 ska uppfyllas.

En plan behöver inte upprättas om den totala utgående kylan är fem megawatt eller lägre.

Information till fjärrkylekunder och allmänheten

3 d

Ett fjärrkyleföretag ska se till att information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrkylesystem på ett enkelt sätt finns tillgänglig för var och en.

6 §

Energimarknadsinspektionen får meddela ytterligare föreskrifter om

1. skyldigheten för fjärrkyleföretag att lämna information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrkylesystem,

2. mätning och beräkning av bortförd värmeenergi

3. fakturering, och

4. tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav.

1. skyldigheter för fjärrkyleföretag att lämna information som är till nytta för fjärrkylekunder och allmänheten på sina webbplatser eller på något annat sätt,

3. fakturering,

4. tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav,

5. vilka delar av avtalsinnehållet som ska finnas med i den sammanfattning som avses i 7 a § första stycket 1 fjärrkylagen (2022:332) och hur den ska tillhandahållas,

6. hur fjärrkylekunder med funktionsnedsättning ska få tillgång till information om avtalsvillkor,

7. rutiner för klagomåls-hantering, och

8. innehållet i den plan för hur ett fjärrkylesystem kan bli effektivt som avses i 2 a § fjärrkylelagen.

7 §

Energimarknadsinspektionen får meddela närmare föreskrifter om

1. vad som utgör ett effektivt fjärrkylesystem enligt 3 b §, och

2. undantaget från kravet att upprätta en plan enligt 3 c § andra stycket.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

1.22 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2022:336) om energimätning i byggnader

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om förordningen (2022:336) om energimätning i byggnader

dels att 1 och 11 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 12 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna förordning innehåller bestämmelser som ansluter till lagen (2022:333) om energimätning i byggnader.

Förordningen är meddelad med stöd av

– 2 § andra stycket lagen (2022:333) om energimätning i byggnader i fråga om 10 § 1,

– 5 § 1 samma lag i fråga om 6–8 §§ och 10 § 2–4,

– 5 § 2 samma lag i fråga om 6 och 7 §§,

– 5 § 3 samma lag i fråga om 10 § 5,

– 6 § *andra stycket* samma lag i fråga om 11 § *första stycket*,

– 6 a § 1 a samma lag i fråga om 11 § 1 a,

– 6 a § 1 b samma lag i fråga om 11 § 1 b,

– 6 § *tredje stycket* samma lag i fråga om 10 § 6, *och*

– 6 a § 2 samma lag i fråga om 10 § 6,

– 8 kap. 11 § *regeringsformen i fråga om 12 §, och*

– 8 kap. 7 § *regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.*

11 §

Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav.

Boverket får meddela ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av

1. faktureringsinformation och information om energianvändning och om undantag från dessa krav, *och*

2. *priser, tariffer och standardvillkor.*

Boverket får meddela närmare föreskrifter om hur ett bostadshus area ska beräknas.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, i den ursprungliga lydelsen.

12 §
*Boverket får meddela närmare
föreskrifter om hur ett bostadshus
area ska beräknas.*

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

2 Ärendet

Samlade bestämmelser om energieffektivisering infördes på EU-nivå genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet). Direktivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2002 av den 11 december 2018 om ändring av direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ändringsdirektivet). Direktivet har nu omarbetats i sin helhet genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955, förkortat det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet finns i *bilaga 1*.

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska i huvudsak vara genomfört den 11 oktober 2025. Denna promemoria, som har tagits fram i Klimat- och näringslivsdepartementet, innehåller förslag för att genomföra de delar av direktivet som rör energikartläggningar och energiledningssystem, kostnads-nyttoanalyser samt fjärrvärme och fjärrkyla.

3 Energiledningssystem och energikartläggningar

3.1 En ny lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

Förslag: Det ska införas en ny lag och en ny förordning om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Det ska anges i lagen att den syftar till att förbättra energieffektivitet i företag med hög energianvändning. Den hittillsvarande lagen respektive förordningen om energikartläggning i stora företag ska upphävas.

Skälen för förslaget: I det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet finns bestämmelser om att stora företag ska utföra en energikartläggning. Kartläggningen ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och förslag på kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och effektivisera energianvändningen. Om ett företag ska räknas som stort beror på hur många anställda företaget har och dess årsomsättning eller balansomslutning.

Bestämmelser som genomför direktivet i denna del finns i lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag, förordningen (2014:347) om energikartläggning i stora företag och Statens energimyndighets föreskrifter om energikartläggning i stora företag

(STEMFS 2014:2). Statens energimyndighet (Energimyndigheten) är tillsynsmyndighet för regelverket.

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet medför relativt omfattande förändringar i förhållande till vad som gällt tidigare. Den avgörande faktorn för om ett företag omfattas av kraven på att göra energikartläggningar är inte längre företagets storlek utan företagets energianvändning. Det har också införts ett nytt krav på att företag med hög energianvändning som huvudregel måste införa energiledningssystem.

För att genomföra de nya reglerna i lagen om energikartläggningar i stora företag skulle det krävas omfattande ändringar. Lagen skulle också behöva byta namn för att bättre spegla dess innehåll. Det är därför lämpligare att ersätta den med en ny lag. Den nya lagen bör ha rubriken lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Den nya lagen syftar till att förbättra energieffektiviteten i företag med hög energianvändning, vilket bör anges i lagen.

En ny förordning om energiledningssystem och energikartläggningar i företag bör ansluta till den nya lagen och ersätta förordningen om energikartläggningar i stora företag.

3.2 Företag som ska omfattas av lagen

Förslag: Med företag ska i den nya lagen avses en juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet och som är skyldig att upprätta en årsredovisning.

Skälen för förslaget: Enligt den hittillsvarande lagen om energikartläggningar i stora företag är det endast företag som definieras som stora som är skyldiga att göra energikartläggningar. Definitionen av stora företag utgår från kommissionens rekommendation den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (2 §).

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet är skyldigheten att göra energikartläggningar inte längre kopplad till ett företags storlek. I stället gäller skyldigheten för företag med en viss genomsnittlig årlig energianvändning. Hur energianvändningen i ett företag ska beräknas beror på definitionen av ett företag. Om ett företag definieras som en koncern, ska hela koncernens energianvändning räknas ihop. Om varje dotterbolag i koncernen i stället ses som ett eget företag, blir endast dotterbolagets egen energianvändning relevant.

Det omarbetade direktivet innehåller ingen definition av vad som avses med företag. Direktivet innehåller dock hänvisningar till kommissionens rekommendation från 2003 om små och medelstora företag (artikel 2.30 och 2.31). Uttrycket företag i direktivet bör därför definieras med utgångspunkt i kommissionens rekommendation. Där anges att ett företag är en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett juridisk form (artikel 1 i bilagan till rekommendationen). Denna tolkning överensstämmer med den tolkning av företag som kommissionen gjort i sin rekommendation (EU) 2024/2002 av den 24 juli 2024 om riktlinjer för

tolkningen av artikel 11 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 vad gäller energiledningssystem och energikartläggningar.

Med ekonomisk verksamhet avses inom EU-rätten tillhandahållandet av varor eller tjänster på en viss marknad. Det är inte verksamhetens form, ägare eller syfte som är avgörande. Även icke-vinstdrivande organisationer kan därmed bedriva en ekonomisk verksamhet (se även prop. 2013/14:174 s. 80–82). Det innebär att exempelvis aktiebolag, handelsbolag eller ideella och ekonomiska föreningar kan utgöra företag. Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 11 angett att företag som helt eller delvis kontrolleras av offentliga organ också ska omfattas av reglerna om energikartläggningar och energiledningssystem.

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet innehåller också krav på att de företag som är skyldiga att göra energikartläggningar ska upprätta en handlingsplan. Handlingsplanen och vissa andra uppgifter ska offentliggöras i företagets årsredovisning (artikel 11.2). Detta tyder på att de enheter som omfattas av direktivets krav är enheter som också ska upprätta årsredovisningar. Vilka som är skyldiga att upprätta en årsredovisning framgår av 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078). Alla som räknas upp där är juridiska personer. En definition av företag i den nya lagen bör därför omfatta en juridisk person – snarare än en enhet – som bedriver ekonomisk verksamhet och som måste upprätta en årsredovisning.

Att tolka uttrycket företag på detta sätt innebär exempelvis att det i en koncern kan finnas flera företag som är skyldiga att göra en energikartläggning. Detta förutsätter att energianvändningen i respektive dotterbolag överstiger tröskelvärdet. Omvänt kan det finnas koncerner som inte träffas av lagstiftningen för att verksamheten är uppdelad i flera mindre företag. Risken för att ett företag medvetet delar upp sin verksamhet i fler företag för att inte behöva göra en energikartläggning bedöms dock som liten.

3.3 Krav på att göra energikartläggningar

Förslag: Med energikartläggning ska avses ett systematiskt förfarande i syfte att

- få kunskap om energianvändningen i en viss verksamhet,
- fastställa kostnadseffektiva energibesparande åtgärder,
- kartlägga vilken potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor, och
- rapportera om resultaten.

Företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren överstiger 10 terajoule ska göra en energikartläggning vart fjärde år.

Energikartläggningen ska göras senast ett år från det att den genomsnittliga årliga energianvändningen de tre senaste åren översteg 10 terajoule, och därefter vart fjärde år så länge energianvändningen är tillräckligt hög.

Energimyndigheten ska få meddela föreskrifter om hur energianvändningen i ett företag ska beräknas.

Ett företag som har ett energiledningssystem som uppfyller kraven i lagen och anslutande föreskrifter ska göra energikartläggningar med de intervall som gäller enligt energiledningssystemet.

Skälen för förslaget

Definitionen av energikartläggning

Definitionen av energikartläggning i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (artikel 2.32) motsvarar i stora delar definitionen i lagen om energikartläggning i stora företag (2 §). Enligt den nya definitionen ska dock en energikartläggning också syfta till att kartlägga potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av förnybar energi.

Energi kan inte produceras, endast omvandlas. Däremot kan de olika formerna av energi som behandlas i energieffektivitetsdirektivet, som t.ex. el och värme, produceras. Den definition av energikartläggning som förs in i den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag bör därför motsvara den i direktivet, med den ändringen att en sådan kartläggning ska syfta till att kartlägga potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, värme eller kyla från förnybara energikällor.

Företag med en viss minsta energianvändning ska göra en energikartläggning

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren överstiger 10 terajoule utföra en energikartläggning (artikel 11.2 första stycket). En energianvändning på 10 terajoule motsvarar ca 2,8 gigawattimmar. Ett krav som motsvarar direktivets krav bör därför föras in i den nya lagen.

Vid beräkningen av energianvändningen ska alla energibärare och all energianvändning räknas med. Energianvändning innefattar t.ex. ventilation, belysning, uppvärmning, kylning, transport, datalagring och produktionsprocesser. Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 11 angett att det som främst ska beaktas vid beräkningen av ett företags årliga energianvändning är de energifakturer som företaget har fått. Även bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor som företaget producerar för sin egen förbrukning bör beaktas. Om ett företag har en mer exakt uppskattning av sin årliga slutliga energianvändning, t.ex. från en tidigare energikartläggning, bör denna information användas. Med år avses kalenderår.

I kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 11 finns en metod för beräkning av ett företags energianvändning om företaget ingår i en koncern. I ett sådant fall ska energianvändningen i andra företag i koncernen räknas in i företagets egen energianvändning. För ett dotterbolag ska moderbolagets energianvändning räknas som dotterbolagets energianvändning. Denna metod för att beräkna energianvändningen i ett företag är svår att förena med den tolkning av företag som görs i avsnitt 3.2. Kommissionens föreslagna metod leder dessutom till svåröverblickbara konsekvenser, inte minst eftersom det anges i rekommendationen att även energianvändningen i företag som ingår i

koncernen men som ligger i andra medlemsstater ska räknas in i ett företags energianvändning. Det är svårt att se hur ett dotterbolag i en koncern skulle kunna minska energianvändningen i moderbolaget. Det uppstår också frågor om vilket land som ska utöva tillsyn över att beräkningen av energianvändningen är korrekt utförd. Kommissionens metod leder vidare till oklarheter om vilket företag som måste ange vissa uppgifter i sin handlingsplan (se vidare nedan i detta avsnitt). Den metod som beskrivs i kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 11 bör därför inte användas.

Metoder för beräkningen av energianvändning bör inte regleras i lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om hur beräkningen av energianvändningen ska göras (8 kap. 7 § 1 och 11 § regeringsformen). Energimyndigheten bör få meddela föreskrifter om hur energianvändning ska beräknas.

En energikartläggning ska göras vart fjärde år

En energikartläggning ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet göras minst vart fjärde år (artikel 11.2 tredje stycket). Det innebär inte någon ändring i förhållande till vad som gäller enligt lagen om energikartläggning i stora företag. Detta krav bör föras över till den nya lagen. För företag som har ett energiledningssystem bör dock andra krav gälla (se vidare nedan i detta avsnitt). För företag som gjort energikartläggningar enligt lagen om energikartläggning i stora företag bör särskilda övergångsbestämmelser gälla, se avsnitt 7.

En energikartläggning ska göras senast året efter att energianvändningen överstigit gränsvärdet

Medlemsstaterna ska säkerställa att företag med en genomsnittlig årlig energianvändning de tre senaste åren på minst 10 terajoule genomför en första energikartläggning senast den 11 oktober 2026 (artikel 11.2 tredje stycket). Det innebär att företag vars energianvändning överstiger 10 terajoule den 11 oktober 2025, när det omarbetade direktivet senast ska vara genomfört i nationell rätt, har ett år på sig att uppfylla kravet.

Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 11 angett att även företag vars genomsnittliga energianvändning överstiger 10 terajoule efter den 11 oktober 2026 ska ha ett år på sig att uppfylla kravet på att göra en energikartläggning. Skälet är att företag vars energianvändning överstiger gränsvärdet vid en senare tidpunkt inte ska ha kortare tid på sig att genomföra energikartläggningar än företag som omfattas av kravet redan när direktivet senast ska genomföras i nationell rätt, dvs. den 11 oktober 2025. Samtliga företag ska behandlas lika och få lika lång tid på sig att göra en energikartläggning, oavsett när energianvändningen steg över gränsvärdet.

I avsnitt 7 föreslås att förslagen i denna promemoria, inklusive kravet på att göra energikartläggningar, ska träda i kraft den 1 juli 2026. Om de företag som vid den tidpunkten har en energianvändning över 10 terajoule skulle vara skyldiga att göra energikartläggningar senast det datum som anges i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, skulle de företagen inte få ett år på sig att uppfylla kravet. Andra företag, vars energianvändning överstiger gränsvärdet ett senare år, skulle också behöva ges en frist

på cirka tre månader för att inte behandlas bättre eller sämre än den första gruppen företag. Det är inte en tillfredställande ordning. Skyldigheten för ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning överstiger gränsvärdet att göra energikartläggningar bör inträda först ett år efter det att gränsvärdet överstigits. Det innebär att alla företag behandlas likadant, oavsett vilken energianvändning de hade den 11 oktober 2026.

Ett företag som har ett energiledningssystem behöver inte göra energikartläggningar vart fjärde år

Ett företag som har ett energiledningssystem som uppfyller kraven i direktivet omfattas inte av reglerna om att genomföra en energikartläggning vart fjärde år (artikel 11.2 första stycket). En energikartläggning görs i de fallen som en del av energiledningssystemet (se även avsnitt 3.6). Energikartläggningen ska därför göras med de intervall som gäller inom energiledningssystemet. Enligt befintliga standarder för energiledningssystem görs en energiöversyn inom systemet. Den uppdateras ofta varje år. I en sådan översyn kan en energikartläggning ingå. Energikartläggningen måste då göras med de intervall som krävs för att översynen ska kunna göras eller uppdateras i enlighet med standarden. Det bör införas ett krav på företag som har ett energiledningssystem som uppfyller kraven i lagen att göra energikartläggningar med de intervall som gäller inom energiledningssystemet. Energikartläggningarna ska dock utföras på samma sätt som de energikartläggningar som görs enligt huvudregeln, se vidare avsnitt 3.4.

3.4 Genomförandet av energikartläggningar och energikartläggningsrapporter

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om hur en energikartläggning ska göras.

En energikartläggning ska

- omfatta en ingående översyn av den totala energianvändningen i byggnader eller grupper av byggnader, industriprocesser eller industrianläggningar, inbegripet transporter,
- baseras på aktuella, uppmätta och spårbara uppgifter,
- ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och identifiera de viktigaste möjligheterna till förbättring av den,
- identifiera kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen,
- identifiera vilken produkt potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor, och
- bygga på i första hand en analys av livscykelkostnaderna, och i andra hand enkla återbetalningsperioder.

En energikartläggning ska också få omfatta en översyn av möjligheterna till minskad effektanvändning och mer flexibel energianvändning.

Energimyndigheten ska få meddela ytterligare föreskrifter om hur en energikartläggning ska göras.

Resultatet av en energikartläggning ska redovisas i en rapport som ska innehålla

- förslag till kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen,
- andra rekommendationer som baseras på energikartläggningen.

Förslagen och rekommendationerna ska åtföljas av beräkningar som visar vilken potential för besparing åtgärderna har. En energikartläggning ska också få omfatta en översyn av möjligheterna till minskad effektanvändning och mer flexibel energianvändning.

Energimyndigheten ska få meddela närmare föreskrifter om rapportens innehåll.

Kravet på att upprätta en kartläggningsrapport ska inte gälla vid energikartläggningar som görs inom ramen för ett energi- eller miljöledningssystem.

Skälen för förslaget

Energikartläggningens genomförande

En energikartläggning ska uppfylla de minimikrav som anges i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (artikel 11.9 första stycket a och bilaga VI). I lagen om energikartläggning i stora företag anges att en energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företag och förslag på kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen (6 §). I övrigt finns bestämmelserna om energikartläggningens innehåll i förordningen om energikartläggning i stora företag (8 §). Det är lämpligt att samla alla bestämmelser om hur energikartläggningar ska genomföras i samma författning. Eftersom bestämmelserna är relativt detaljerade bör de finnas på lägre normnivå än lag. Enligt lagen om energikartläggning i stora företag får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om hur en energikartläggning ska göras (11 § 4). Den möjligheten bör alltså finnas kvar.

Det bör på förordningsnivå införas krav på hur energikartläggningen ska göras. Det bör anges att en energikartläggning ska omfatta en ingående översyn av energianvändningen i företaget och baseras på aktuella, uppmätta och spårbara uppgifter. Det bör också anges att energikartläggningen ska ge en tillförlitlig bild av den totala energiprestandan och identifiera de viktigaste möjligheterna till att förbättra den. Kartläggningen bör också identifiera vilken potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor. Om möjligt ska energikartläggningen basera sig på en analys av livscykelkostnaderna i stället för på enkla återbetalningsperioder. Den ska också innehålla förslag till kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen (artikel 2.32 och punkterna a och b i bilaga VI).

Bilaga VI till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet innehåller också mer detaljerade bestämmelser om hur energikartläggningar ska göras och vad de ska innehålla. Dessa detaljerade bestämmelser bör

genomföras på lägre normnivå än lag. Bemyndigandet till Energimyndigheten att meddela ytterligare föreskrifter om hur en energikartläggning ska göras bör därför föras över till den nya förordningen.

Frivillig översyn av effektanvändning och flexibel energianvändning

Under 2022 fick Energimyndigheten i uppdrag att analysera hur användning av energi, effekt och resurser kan effektiviseras för att underlätta utfasning av fossila bränslen genom elektrifiering. I uppdraget ingick bl.a. att analysera om det är ändamålsenligt och effektivt att inkludera ett krav på att en energikartläggning ska innehålla en redovisning av effektdimensionen. I sin redovisning av uppdraget angav Energimyndigheten att det kunde vara lämpligt att överväga att inkludera ett sådant krav i samband med genomförandet av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Effektanvändningen är uttaget av el vid en viss tidpunkt. När en elanvändare använder mycket el under korta stunder uppstår så kallade effekttoppar. De timmar på året när effektuttaget är högst kallas för topplasttimmar. Under sådana topplasttimmar, som oftast uppstår under kalla vinterdagar, kan effektbrist uppstå. Det innebär att utbudet av el inte kan möta den efterfrågan som finns. Det finns olika verktyg för att sänka effekttopparna från elanvändningen, som exempelvis effekttariffer. Effekttariffer innebär att en högre avgift tas ut när en elanvändare använder mycket el under korta stunder, i stället för att jämna ut sin elanvändning över tid. Ett sätt att jämna ut effektanvändningen är att använda flexibla lösningar som att lagra el i batterier eller att omvandla elen till väta.

Det finns fördelar med att företag som låter genomföra energikartläggningar också ser över sin effektanvändning och möjligheterna till flexibilitet, och vilka åtgärder som företaget kan vidta för att påverka sin energianvändning. Sådana åtgärder kan minska risken för effektbrist och även leda till minskade kostnader för företagen. Från ett samhällsperspektiv kan åtgärderna också bidra till ett mer resurseffektivt nyttjande av energisystemet. Att använda resurser på ett effektivt sätt bidrar till ett hållbart samhälle och ökad konkurrenskraft, exempelvis genom att fler industrier kan anslutas till elnätet och genom att ökad elektrifiering av industriprocesser och transporter möjliggörs. Det är därför önskvärt att företagen får ett tillförlitligt och verksamhetsanpassat underlag som visar vilken potential som finns med att påverka effektanvändningen.

Alla företag som utför energikartläggningar har dock olika förutsättningar och kan bedriva vitt skilda verksamheter. Det kan därför i ett första skede vara lämpligt att företagen själva får avgöra om det, med hänsyn till den verksamhet som det enskilda företaget bedriver, finns ett behov av att låta energikartläggningen omfatta även minskad effektanvändning och flexibel energianvändning. En energikartläggning bör därför få omfatta dessa aspekter.

En energikartläggning kan anpassas till den verksamhet som kartläggs

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivets krav på genomförande av energikartläggningar gäller oavsett vilken verksamhet företaget bedriver

eller vilka typer av energibärare företaget använder. Kravet på att räkna samman alla energibärare vid beräkningen av energianvändningen innebär t.ex. att både företag som förbrukar stora mängder el och företag som använder stora mängder bränsle kommer att omfattas av kravet på att genomföra energikartläggningar. Hur energikartläggningen ska göras kan dock skilja sig åt mellan företag beroende på hur verksamheten ser ut. Hänsyn bör kunna tas till vilken eller vilka delar av verksamheten det är som använder mycket energi. Ett exempel kan vara att ett företag har ett huvudkontor på en plats och en industriell energiintensiv verksamhet på en annan plats. Det bör då vara möjligt att låta kartläggningen fokusera på den industriella verksamheten där det finns möjlighet att faktiskt förbättra energieffektiviteten. Detta överensstämmer också med kommissionens tolkning i rekommendationen om artikel 11, där det anges att en lämplig metod för att göra energikartläggningen mer kostnadseffektiv är att utesluta områden under en viss andel, t.ex. 10 procent, av den totala energianvändningen. I företag som består av flera olika anläggningar, som butiks kedjor, kan ett urval av anläggningar göras för energikartläggningen. Urvalet måste dock vara representativt.

Resultatet från en energikartläggning ska även i fortsättningen redovisas i en rapport

En energikartläggning ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet resultera i en rapport (artikel 2.32). Enligt lagen om energikartläggningar i stora företag ska resultatet från en energikartläggning redovisas i en rapport (6 § andra stycket). Det finns också ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen (11 § 4). Dessa bestämmelser bör föras över till den nya lagen. Energimyndigheten bör på samma sätt som hittills få meddela sådana föreskrifter.

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska ett företag som gör en energikartläggning ta fram en handlingsplan som baseras på rekommendationer från energikartläggningen (artikel 11.2 fjärde stycket). Det bör därför införas ett krav på att den rapport som ska upprättas från energikartläggningen ska innehålla rekommendationer.

För att rapporten ska kunna användas som underlag till handlingsplanen bör rapporten innehålla dels förslag på kostnadseffektiva åtgärder för att spara energi och för att effektivisera energianvändningen, dels andra rekommendationer baserade på energikartläggningen. Sådana rekommendationer kan t.ex. omfatta rekommendationer om användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor.

Hur rekommendationerna i kartlägningsrapporten ska utformas i praktiken bör kunna anpassas efter den enskilda energikartläggningen och det företag som kartläggs. Det kan dock komma att uppstå behov av enhetlig reglering av rekommendationernas utformning. Sådan reglering bör göras i i föreskrifter på lägre normnivå än lag. Energimyndigheten bör därför få meddela närmare föreskrifter om innehållet i en kartlägningsrapport.

Ingen kartläggningssrapport i företag med energi- eller miljöledningssystem

Som framgår av avsnitt 3.3 ska även företag med energi- eller miljöledningssystem genomföra energikartläggningar. Dessa kartläggningar ska genomföras på samma sätt som de energikartläggningar som görs vart fjärde år (se bilaga VI i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, prop. 2013/14:174 s. 92 och kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 11). Förslagen gäller alltså för energikartläggningar som görs inom ramen för ett energi- eller miljöledningssystem. Eftersom företag med energi- eller miljöledningssystem är undantagna från kravet på att upprätta en handlingsplan (se avsnitt 3.5), saknas dock skäl att ange att resultatet i en energikartläggning ska redovisas i en rapport med särskilt innehåll. Företag med energi- eller miljöledningssystem som uppfyller kraven i lagen bör därför undantas från kravet på att upprätta en rapport från kartläggningen. Det finns dock ingenting som hindrar att en sådan rapport frivilligt upprättas i samband med energikartläggningen.

3.5 Handlingsplan i företags årsredovisning

Förslag: Företag som är skyldiga att göra en energikartläggning ska upprätta en handlingsplan baserad på rekommendationerna från energikartläggningen. Handlingsplanen ska lämnas till företagets ledning. Handlingsplanen och information om i vilken takt som rekommendationerna från kartläggningen genomförs ska inkluderas i förvaltningsberättelsen i företagets årsredovisning.

En revisionsberättelse ska endast behöva innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen innehåller en handlingsplan, rekommendationer och information om genomförandetakt eller inte.

Handlingsplanen ska vara konkret och genomförbar. I den ska det anges hur de kostnadseffektiva förslag och rekommendationer som anges i rapporten från energikartläggningen ska genomföras. Energimyndigheten ska få meddela ytterligare föreskrifter om handlingsplanens innehåll.

Företag som har ett energi- eller miljöledningssystem ska inte vara skyldiga att upprätta handlingsplaner eller publicera uppgifter i sin årsredovisning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska redovisas i handlingsplanen och i kartläggningssrapporten samt om hur länge sådana handlingar ska sparas. Handlingar från energikartläggningen ska sparas i sju år.

Skälen för förslaget

Företag som ska göra en energikartläggning ska ta fram en handlingsplan

Den handlingsplan som ska tas fram enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska vara konkret och genomförbar. I handlingsplanen ska åtgärder fastställas för att genomföra varje rekommendation från kart-

läggningen som bedöms vara tekniskt eller ekonomiskt genomförbar. Handlingsplanen ska lämnas till företagets ledning (artikel 11.2 fjärde stycket).

Eftersom handlingsplanen ska upprättas på grundval av energikartläggningen, är det tillräckligt att det upprättas en handlingsplan per fyraårsperiod. Det finns dock inget som hindrar att ett företag upprättar flera handlingsplaner under fyraårsperioden mellan kartläggnings-tillfällena.

Av lagen bör endast den grundläggande skyldigheten att upprätta en handlingsplan och att lämna den till företagets ledning framgå. Närmare regler om t.ex. vilka uppgifter som ska ingå i handlingsplanen bör tas fram på lägre normnivå än lag. I det ingår att ange hur detaljerade de åtgärder som listas i handlingsplanen behöver vara. Det bör vara upp till företagen själva att i övrigt utforma handlingsplanen på ett sätt som passar deras verksamhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska redovisas i handlingsplanen. I den nya förordningen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag bör det anges att handlingsplanen ska vara konkret och genomförbar. Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska det i handlingsplanen fastställas åtgärder för att genomföra varje rekommendation från energikartläggningen där det är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart (artikel 11.2 fjärde stycket).

I både lagen och förordningen om energikartläggningar i stora företag används uttrycket kostnadseffektiv, som i förordningen definieras på tekniskt möjlig och ekonomiskt rimlig. Detta uttryck bör definieras på samma sätt i den nya förordningen. Uttrycket kostnadseffektiv får anses motsvara skrivningen i direktivet om att tekniskt eller ekonomiskt genomförbara rekommendationer ska anges i handlingsplanen. Det bör därför anges i den nya förordningen att handlingsplanen ska innehålla uppgifter om hur de kostnadseffektiva förslag och rekommendationer som anges i rapporten från energikartläggningen ska genomföras. Energimyndigheten bör därutöver få meddela ytterligare föreskrifter om handlingsplanens innehåll.

Handlingsplanen och uppgifter från kartläggningen ska sparas

Vid genomförandet av det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet bedömdes att företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara information om kartläggningen i sju år. Syftet var att möjliggöra effektiv tillsyn. Att just sju år valdes berodde på att det bedömdes underlätta för företagen, eftersom det i bokföringslagen och i skatteförfarandeförordningen (2011:1261) anges att dokumentation ska sparas i sju år (prop. 2013/14:174 s. 97).

I bilaga VI till det omarbetade energieffektiviseringsdirektivet anges att de uppgifter som används vid energikartläggningarna ska kunna lagras för historisk analys och uppföljning av resultat. I avsnitt 3.10 föreslås att tillsynsmyndigheten enligt den nya lagen ska ha rätt att begära in dokumentation som krävs för tillsynen. Det omfattar bl.a. handlingsplanen och kartläggningsrapporten. Dokumentationen bör på samma sätt som hittills sparas i sju år.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om att handlingsplanen, kartläggningsrapporten och eventuella andra uppgifter från kartläggningen ska sparas under viss tid. Att materialet ska sparas i sju år bör anges i förordning.

Offentliggörande av uppgifter i företagets årsredovisning

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna se till att företagen i sin årsredovisning offentliggör handlingsplanen och uppgifter om i vilken takt som rekommendationerna från energikartläggningen genomförs. Uppgifterna ska också göras tillgängliga för allmänheten. Tillgängliggörandet ska vara i överensstämmelse med nationella eller unionsrättsliga bestämmelser om skydd av företags- och affärshemligheter och konfidentialitet (artikel 11.2 femte stycket).

Bestämmelser om innehållet i en årsredovisning finns i årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag. En årsredovisning består som huvudregel av balansräkning, resultaträkning, noter och förvaltningsberättelse. En årsredovisning ska offentliggöras genom att kopior av den lämnas in till Bolagsverket eller hålls tillgängliga.

Företag som ska utföra en energikartläggning bör vara skyldiga att i förvaltningsberättelsen redovisa innehållet i handlingsplanen och information om i vilken takt som rekommendationerna i energikartläggningen genomförs. Direktivets krav på offentliggörande uppfylls därmed.

Handlingsplanen och uppgifter om i vilken utsträckning rekommendationerna har genomförts ska också vara tillgängliga för allmänheten. Vissa aktörer offentliggör sin årsredovisning genom att hålla den tillgänglig. Årsredovisningar som ges in till Bolagsverket får anses vara tillgängliga för allmänheten, eftersom de kan begäras ut därifrån. Företag kan också frivilligt välja att publicera sina årsredovisningar antingen i sin helhet eller i ofullständigt skick.

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ställer inga krav på att någon ska tillgängliggöra eller offentliggöra uppgifter som omfattas av sekretess eller utgör företags- eller affärshemligheter enligt nationell rätt eller enligt EU-rätten. Årsredovisningar är dock som utgångspunkt offentliga i sin helhet och många årsredovisningar registreras och tillgängliggörs direkt när de kommer in till Bolagsverket. Ovan i detta avsnitt föreslås att Energimyndigheten ska få meddela föreskrifter om innehållet i en handlingsplan. I samband med att sådana föreskrifter tas fram bör det övervägas hur mycket information ett företag ska publicera i sin handlingsplan. En avvägning måste göras mellan vikten av att den information som publiceras speglar företagets energieffektivitetsarbete och företagets intresse av att bevara affärs- och företagshemligheter.

Det bör överlåtas till företagen att avgöra hur uppgifterna om rekommendationerna och arbetet med att genomföra dem ska illustreras i årsredovisningen och på vilken detaljnivå de ska anges. Det finns inget som hindrar att ett företag upprättar interna, mer detaljerade handlingsplaner som inte är avsedda för publicering i årsredovisningen. Det som måste offentliggöras är endast sådana handlingsplaner som

upprättas enligt de föreskrifter som kommer att meddelas med stöd av bemyndigandet om vilka uppgifter som ska framgå av handlingsplanen.

Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 11 angett att medlemsstaterna bör göra det möjligt för vissa företag att integrera handlingsplanen i sin hållbarhetsrapportering. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2022/2464 av den 14 december 2022 om ändring av förordning (EU) nr 537/2014, direktiv 2004/109/EG, direktiv 2006/43/EG och direktiv 2013/34/EU vad gäller företagens hållbarhetsrapportering (direktivet om företagens hållbarhetsrapportering) infördes nya regler om att vissa företag ska inkludera viss information i förvaltningsberättelsen i sina årsredovisningar (artikel 19a). De företag som omfattas av direktivet om företagens hållbarhetsrapportering ska bl.a. inkludera information om sina planer för att säkerställa att affärsmodell och strategi är förenliga med begränsningen av den globala uppvärmningen enligt Parisavtalet, s.k. klimatomställningsplaner, i förvaltningsberättelsen (artikel 19a.2 a iii). Detta krav har genomförts i svensk rätt (6 kap. 12 a § årsredovisningslagen). Företag som är skyldiga att inkludera klimatomställningsplaner i sin förvaltningsberättelse bör därmed kunna uppfylla kravet på att offentliggöra sin handlingsplan enligt den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag genom att integrera handlingsplanen i klimatomställningsplanen.

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet kan medlemsstaterna uppmanra företag att tillhandahålla information i årsredovisningen om energi- och vattenanvändning (artikel 11.4). Det saknas skäl att gå utöver direktivets miniminivå när det gäller vilken information företagen ska tillhandahålla i sin årsredovisning.

Granskningen av vilken information som ska finnas med i årsredovisningen bör begränsas

Det finns inget krav i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet på att den information som enligt direktivet ska finnas i årsredovisningen också ska granskas av en revisor. Medlemsstaterna är dock skyldiga att säkerställa att det finns sanktioner på plats för överträdelser av direktivets bestämmelser (artikel 32).

Revisorer som ska granska årsredovisningar är skyldiga att uttala sig bl.a. om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning, se t.ex. 9 kap. 31 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551). Enligt förslagen i denna promemoria kommer årsredovisningslagarna att innehålla krav på att inkludera handlingsplan och annan information om energieffektiviseringsarbetet i årsredovisningen. Om revisorernas skyldigheter avseende revisionsberättelsens innehåll kvarstår oförändrade, kan revisorerna förväntas göra en relativt ingående granskning av uppgifterna om handlingsplan och genomförande av rekommendationer. För att avgöra om det företaget angett i årsredovisningen om takten på genomförandet är korrekt kan det, t.ex. vara nödvändigt att titta på vad ett företag har gjort för att genomföra rekommendationerna från energikartläggningen och om rekommendationen verkligen ska anses vara genomförd. En sådan ingående granskning innebär dels ökade kostnader för de företag som anlitar revisorer, dels att helt nya krav på kompetens kring

energieffektivisering skulle ställas på revisorerna. För att undvika detta bör revisorernas granskning av företagets årsredovisningar i de delar som rör handlingsplan och rekommendationer från energikartläggningen begränsas. Direktivets krav får anses vara uppfyllda även om granskningen avgränsas till att endast omfatta om det överhuvudtaget finns uppgifter om handlingsplan, rekommendationer och takt för genomförande av rekommendationerna i årsredovisningen. Om sådana uppgifter saknas i årsredovisningen bör revisorn göra ett uttalande om det i revisionsberättelsen. Att företagen följer krav om t.ex. handlingsplanens utformning etc. omfattas av Energimyndighetens tillsyn, se avsnitt 3.10.

Företag med energi- eller miljöledningssystem behöver inte redovisa uppgifter

Kravet på att ta fram en handlingsplan och att offentliggöra uppgifter i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet gäller inte för företag som har ett energi- eller miljöledningssystem (artikel 11.2). Kravet på att offentliggöra handlingsplanen i årsredovisningen bör därför endast gälla företag som ska göra en energikartläggning enligt huvudregeln. Ett företag som har gjort en energikartläggning inom ramen för ett energi- eller miljöledningssystem bör inte omfattas av kraven på att ta fram en handlingsplan eller på att redovisa uppgifter i årsredovisningen.

3.6 Krav på den som gör energikartläggningar

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om kompetens och oberoende hos den som gör en energikartläggning.

Den som gör en energikartläggning ska ha den kompetens som krävs och vara certifierad av någon som är ackrediterad för uppgiften. Den ska inte få vara närstående till den som anlitat honom eller henne. Den ska också vara oberoende i förhållande till det företag där kartläggningen görs. Kravet på oberoende ska dock inte hindra att

- en person som är anställd i företaget gör energikartläggningar hos företaget, förutsatt att han eller hon inte är delaktig i den verksamhet som ska kartläggas, eller
- en person som haft uppdrag hos företaget gör energikartläggningen, förutsatt att det inte finns någon risk för att bedömningarna vid energikartläggningen kan komma att påverkas av det tidigare uppdragsförhållandet.

Energimyndigheten ska få meddela ytterligare föreskrifter om krav på oberoende, kompetens och certifiering när det gäller den som gör energikartläggningar.

Skälen för förslaget

Krav på certifiering

En energikartläggning ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet utföras av kvalificerade eller ackrediterade experter (artikel 11.9 första stycket b). Detta motsvarar i princip de krav som ställdes på energikartläggare i det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet. Vid

genomförandet av det ursprungliga direktivet infördes ett krav på att energikartläggare ska vara certifierade av ett ackrediterat organ (prop. 2013/14:174 s. 87). Det saknas anledning att göra en annan bedömning nu. Det bemyndigande som finns för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om kompetens och oberoende bör föras över till den nya lagen (11 § 3). I förordningen om energiledningssystem och energikartläggning i stora företag bör det framgå att en energikartläggare ska ha den kompetens som krävs för att genomföra energikartläggningar. I förordningen om energikartläggning i stora företag anges att den som gör energikartläggningar ska vara certifierad av någon som är ackrediterad för uppgiften (4 §). Det kravet bör finnas kvar.

I dag tas certifieringsordningen för energikartläggare fram av Energimyndigheten. Samma ordning bör gälla även framöver. Det befintliga bemyndigandet i förordningen om energikartläggning i stora företag till Energimyndigheten att anta föreskrifter om certifiering av energikartläggare (10 § första stycket) bör därför också föras över till den nya förordningen.

Krav på oberoende

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska en energikartläggning utföras på ett oberoende sätt (artikel 11.2 a). Samma krav fanns i det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet. Vid genomförandet av det direktivet bedömdes att kravet på oberoende inte hindrar att anställda i ett företag utför energikartläggningar hos företaget, förutsatt att de är certifierade (prop. 2013/14:174 s. 88–89). Detta bör gälla även i fortsättningen. Även energikartläggare som är anställda hos företaget som kartläggs måste alltså vara certifierade.

Kravet på oberoende regleras i förordningen om energikartläggning i stora företag (7 §). En energikartläggare får inte vara närstående till den som anlitar honom eller henne eller ha haft uppdrag hos företaget. Det sistnämnda gäller dock endast om personen inte är anställd i företaget och om det finns risk för att bedömningarna vid energikartläggningen påverkas på grund av det tidigare uppdraget. För energikartläggare som är anställda i företaget gäller att de inte får vara direkt delaktiga i den verksamhet som ska kartläggas (prop. 2013/14:174 s. 89). Dessa krav på oberoende bör finnas kvar. På samma sätt som hittills bör regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter om detta. Energimyndigheten bör få meddela ytterligare föreskrifter om krav på oberoende.

Ömsesidigt erkännande av certifiering eller kvalifikationer från andra länder inom EU eller EES

Av förordningen om energikartläggning i stora företag framgår att en person från ett annat land i EU eller EES som är certifierad eller kvalificerad i det landet enligt bestämmelser som införts för att genomföra det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet också ska anses uppfylla kravet på certifiering (5 §). Det finns ingen anledning att ändra denna ordning. Liksom tidigare bör bestämmelsen om erkännande av utländsk certifiering eller utländska kvalifikationer finnas i förordning. Detsamma

gäller uppgiften för Energimyndigheten att se till att det finns en förteckning över certifierade personer och att personer med utländsk certifiering eller utländska kvalifikationer ska få ingå i förteckningen (6 §). Även möjligheten att överklaga beslut att neka sådana personer att få ingå i förteckningen bör föras över (11 §).

3.7 Krav på att ha ett energiledningssystem

Förslag: Definitionen av energiledningssystem ska ändras så att det framgår att de beståndsdelar som utgör ett energiledningssystem bl.a. ska innefatta övervakning av faktisk energianvändning, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen.

Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren överstiger 85 terajoule ska ha ett energiledningssystem som är certifierat av ett oberoende organ.

Energiledningssystemet ska vara infört senast två år från det att företagets genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg gränsvärdet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om kravet på certifiering av energiledningssystem och om krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering.

Skälen för förslaget

Definitionen av energiledningssystem

Definitionen av energiledningssystem i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet är i princip densamma som i det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet. Det har dock lagts till att de beståndsdelar, eller element, som utgör energiledningssystemet ska innefatta faktisk energianvändning, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen. Definitionen har också ändrats språkligt (artikel 2.16). Det bör föras in en definition av energiledningssystem i den nya lagen som motsvarar definitionen i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Företag med en viss minsta energianvändning ska ha ett energiledningssystem

Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren överstiger 85 terajoule ska införa ett energiledningssystem (artikel 11.1). Ett sådant krav bör alltså införas.

En energianvändning på 85 terajoule motsvarar ca 23,6 gigawattimmar. Alla energibärare och all energianvändning ska tas med vid beräkningen av energianvändningen. Som anges i avsnitt 3.4 kan verkställighetsföreskrifter meddelas om beräkningen av ett företags energianvändning.

Kravet ska börja gälla två år från det att energianvändningen översteg gränsvärdet

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet innehåller särskilda tidsgränser för när företag ska genomföra energikartläggningar eller införa energiledningssystem.

De företag som är skyldiga att ha ett energiledningssystem ska ha infört ett sådant senast den 11 oktober 2027 (artikel 11.1 andra stycket). De företagen får alltså två år på sig att införa ett energiledningssystem, räknat från det datum då direktivet senast ska vara genomfört i nationell rätt, dvs. den 11 oktober 2025. Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 11 angett att även företag vars genomsnittliga energianvändning stiger över 85 terajoule efter den 11 oktober 2027 ska ha två år på sig att uppfylla kravet på att ha ett energiledningssystem. Skälet för detta är detsamma som skälet för att företag som ska göra energikartläggningar ska ha ett år på sig att göra det (se avsnitt 3.3), dvs. att behandla alla företag lika.

I avsnitt 7 föreslås att kravet på att införa ett energiledningssystem ska träda i kraft den 1 juli 2026. Om de företag som vid den tidpunkten har en energianvändning över 85 terajoule skulle vara skyldiga att införa ett energiledningssystem senast det datum som anges i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, skulle de företagen inte få två år på sig att uppfylla kravet. Alla företag bör behandlas likadant, oavsett vilken energianvändning de har den 11 oktober 2027. Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning överstiger gränsvärdet bör därför vara skyldigt att ha infört ett energiledningssystem först två år efter det att gränsvärdet överskridits.

Krav på energiledningssystemet

Ett energiledningssystem ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet vara certifierat av ett oberoende organ i enlighet med europeiska eller internationella standarder (artikel 11.1). Det ska också innefatta en energikartläggning som uppfyller kraven i direktivet (bilaga VI, se även kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 11).

Med oberoende organ avses ett tredjepartsorgan som ska granska att det energiledningssystem som företaget har uppfyller de krav som den europeiska eller internationella standarden ställer. Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet kräver att medlemsstaterna säkerställer att de som tillhandahåller certifiering är ackrediterade enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93, alternativt att de godkänns enligt konvergerande nationell lagstiftning eller nationella standarder (artikel 28.1 andra stycket).

Enligt förordningen om energikartläggning i stora företag krävs att de organ som certifierar energiledningssystem är ackrediterade för uppgiften (4 §). Detta krav bör även i fortsättningen framgå av förordning. Det bemyndigande som finns i lagen om energikartläggning i stora företag för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om certifiering bör därför föras över till den nya lagen.

Med en internationell standard avses enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet en standard som har antagits av Internationella standard-

iseringsorganisationen (ISO) och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk (artikel 2.18). Den mest använda standarden för energiledningssystem är ISO 50001, som är antagen av ISO. Standarden är också antagen av den europeiska kommittén för standardisering och är därmed också en europeisk standard (se artikel 2.17). I Sverige har standarden beteckningen SS-EN ISO 50001:2018. Standarder är upphovsrättsskyddade och ägs av de standardiseringsorgan som antagit dem. Innehållet utarbetas av tekniska kommittéer inom standardiseringsorganet, där organets medlemmar ingår.

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet anges att direktivet inte går utöver kraven i standarden ISO 50001 (skäl 80). Av kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 11 framgår dock att standarden ISO 50001 inte innehåller några krav på att energikartläggningar som uppfyller kraven i direktivet ska genomföras inom ramen för energiledningssystemet. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det omarbetade energieffektivitetsdirektivets krav på energiledningssystemen bör därför de energikartläggningar som genomförs inom ramen för energiledningssystem också uppfylla minimikraven i direktivet (bilaga VI).

Som anges i avsnitt 3.3 behöver dock inte företag som inför energiledningssystem göra energikartläggningar vart fjärde år. Energikartläggningarna ska i stället göras med de intervaller som gäller enligt energiledningssystemet. Energikartläggningarna ska genomföras på det sätt och ha det innehåll som framgår av föreskrifter som ansluter till den nya lagen, se avsnitt 3.3.

Hur energiledningssystemet ska införas kan variera beroende på verksamhetens art

Syftet med kravet att företag med hög energianvändning ska ha ett energiledningssystem är att bidra till ökad energieffektivisering. För att ett energiledningssystem ska fungera behöver det utformas med hänsyn till förutsättningarna i en viss verksamhet. Inom ramen för den ofta använda standarden för energiledningssystem, ISO 50001, måste betydande energianvändning identifieras. Med betydande energianvändning avses områden inom företaget med betydande energianvändning eller betydande potential för förbättrad energiprestanda. Ett företag kan t.ex. ha ett energiledningssystem endast på en anläggning med särskilt hög energianvändning och inte låta energiledningssystemet omfatta övriga delar av verksamheten. Ett företag med flera energiintensiva anläggningar kan ha flera energiledningssystem. Det finns också företag med flera energiintensiva anläggningar som för att minska kostnaderna har valt att endast ha ett energiledningssystem på en av anläggningarna. De energieffektiviseringsåtgärder som identifieras och vidtas på den anläggningen kan då ofta tillämpas även på de andra anläggningarna.

Hur kravet på att ha ett energiledningssystem ska tillämpas bör alltså bedömas med hänsyn till förutsättningarna för det enskilda företaget. Det är rimligt att energiledningssystemet fokuserar på de delar av verksamheten som har hög energianvändning och där möjligheten till energieffektiviseringsåtgärder är som störst. Delar av företaget med låg energianvändning behöver inte omfattas av energiledningssystemet. I ett företag med en eller ett fåtal energiintensiva anläggningar kan det vara

tillräckligt att en av anläggningarna omfattas av ett energiledningssystem för att kravet ska vara uppfyllt.

En delvis omvänd situation är att ett företag har ett stort antal små verksamheter där den totala energianvändningen överstiger tröskelvärdet. Det kan t.ex. vara ett företag med ett flertal däckverkstäder eller ett företag med restauranger. I de fallen kan energiledningssystemet införas på företagsnivå och inriktas på att hitta energieffektivitetsåtgärder som är tillämpliga i flera individuella verksamheter. I praktiken är det dock vanligt att den här typen av verksamheter omfattas av ett miljöledningssystem. De kan då undantas från kravet på att också omfattas av ett energiledningssystem, se avsnitt 3.8.

3.8 Undantag från kraven om energiledningssystem och energikartläggningar

Förslag: Ett företag som har ett miljöledningssystem eller som har ingått ett avtal om energiprestanda ska inte omfattas av kraven om energiledningssystem och energikartläggningar.

Med avtal om energiprestanda ska avses ett avtal om en energieffektiviseringsåtgärd som verifieras och övervakas under avtalsperioden, som innebär att byggentreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat energiprestandakriterium.

För att ett miljöledningssystem ska kunna utgöra grund för undantag ska det ha certifierats av ett oberoende organ i enlighet med europeiska eller internationella standarder. Det ska också inom miljöledningssystemet göras en energikartläggning som uppfyller kraven i de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

För att ett avtal om energiprestanda ska kunna utgöra grund för undantag från kravet på att ha ett energiledningssystem ska det omfatta samma delar av ett företags verksamhet som ett energiledningssystem hade omfattat.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimyndigheten – ska få meddela föreskrifter om

- krav på certifiering av miljöledningssystem,
- krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering, och
- vilka ytterligare krav som avtal om energiprestanda ska uppfylla för att kunna utgöra grund för undantag.

Skälen för förslaget

Undantag för företag med ett miljöledningssystem

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet behöver ett företag som har ett miljöledningssystem inte ha ett energiledningssystem eller följa reglerna om energikartläggningar. Ett miljöledningssystem fungerar på ett liknande sätt som ett energiledningssystem, men är bredare genom att det omfattar verksamhetens hela miljöpåverkan och inte bara energianvändningen. För att undantaget ska vara tillämpligt ska miljöledningssystemet ha certifierats av ett oberoende organ enligt

europiska eller internationella standarder. Exempel på standarder för miljöledningssystem är ISO 14001 och EU:s miljölednings- och revisionsordning, Emas. Företaget ska också som en del av ledningssystemet göra en energikartläggning som uppfyller minimikraven i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (artikel 11.11 och bilaga VI).

Ett motsvarande undantag för företag med miljöledningssystem finns i lagen om energikartläggning i stora företag (4 §). Det undantaget bör finnas kvar. Även om ett företag med ett miljöledningssystem är skyldigt att göra en energikartläggning behöver företaget inte upprätta någon handlingsplan eller göra energikartläggningen vart fjärde år. Energikartläggningen görs i stället som en del av miljöledningssystemet.

Miljöledningssystem bör på samma sätt som energiledningssystem vara certifierade av ackrediterade organ (artikel 28.1 i det omarbetade energieffektiviseringsdirektivet). Ett sådant krav gäller redan för miljöledningssystem enligt förordningen om energikartläggning i stora företag (4 §). Krav som rör certifiering och kompetens hos ackrediterade organ bör även i det nya regelverket kunna införas på lägre normnivå än lag. Det bemyndigande som finns för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om certifiering bör föras över till den nya lagen (11 § 4). På samma sätt bör bestämmelsen i förordningen om certifiering av ackrediterade organ föras över till den nya förordningen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag (4 §).

Det befintliga bemyndigandet till Energimyndigheten att meddela föreskrifter om certifiering och kompetens hos certifieringsorgan som vill bli ackrediterade i förordningen om energikartläggning i stora företag (10 § första stycket) bör föras över till den nya förordningen.

Undantag för företag med ett avtal om energiprestanda

Ett företag som har ingått ett avtal om energiprestanda kan under vissa förutsättningar undantas från kravet på att ha ett energiledningssystem eller att göra en energikartläggning.

Ett avtal om energiprestanda är enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ett avtal mellan två parter för att förbättra energieffektiviteten, som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där leveranserna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller ett annat avtalat energiprestandakriterium (artikel 2.33). Avtalet är alltså en energitjänst som ett företag som vill förbättra sin energieffektivitet köper in och där energitjänsteföretaget åtar sig att genomföra vissa åtgärder för att uppnå en avtalad energibesparing. En definition av avtal om energiprestanda som motsvarar den i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet bör föras in i den nya lagen.

För att ett avtal ska utgöra grund för undantag från kravet på energiledningssystem ska avtalet omfatta de nödvändiga delarna av ett motsvarande energiledningssystem och uppfylla de krav på avtalets innehåll som finns i direktivet (artikel 11.10 och bilaga XV). Kraven på avtalets innehåll innefattar villkor om bl.a. avtalstid, bestämmelser om mätning och verifiering och sanktioner vid överträdelse (bilaga XV). Att avtalet ska innehålla de nödvändiga delarna av ett energiledningssystem

innebär att avtalet ska omfatta samma delar av företagets verksamhet som ett energiledningssystem skulle ha omfattat, om ett sådant hade införts.

I de fall ett energiledningssystem endast skulle ha omfattat vissa delar av verksamheten, om ett sådant hade införts, bör avtalet om energiprestanda omfatta minst de delarna av verksamheten. Om ett företag har ett avtal om energiprestanda som avser färre delar av företagets verksamhet än ett energiledningssystem hade gjort, och företagets energianvändning överstiger gränsvärdet på 85 terajoule, ska företaget alltså fortfarande ha ett energiledningssystem. I ett sådant fall bör det dock vara tillräckligt att energiledningssystemet omfattar de delar av företaget som inte omfattas av avtalet om energiprestanda.

Av lagen bör endast framgå att ett företag som har ett avtal om energiprestanda kan undantas från kravet på att ha ett energiledningssystem eller göra en energikartläggning. När det gäller energiledningssystem bör undantaget bara gälla under förutsättning att avtalet omfattar samma delar av energiledningssystemet som ett energiledningssystem hade omfattat. Mer detaljerade krav om avtalets innehåll kan införas på lägre normnivå än lag. Föreskrifterna kommer inte att reglera sådana avtal generellt, utan endast reglera vilka krav som avtalet måste uppfylla för att företaget som tecknat avtalet inte också ska behöva utföra en energikartläggning eller ha ett energiledningssystem. Föreskrifter kommer alltså inte att kunna åberopas av en enskild gentemot en annan enskild, utan kommer i stället att vara vägledande för den tillsyn som ska utövas enligt lagen. De kommer därmed att avse förhållandet mellan enskilda och det allmänna. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vilka krav ett avtal om energiprestanda ska uppfylla. Energimyndigheten bör få meddela sådana föreskrifter.

3.9 Anmälan och rapportering om energianvändning

Förslag: Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren överstiger 10 terajoule respektive 85 terajoule ska anmäla det till tillsynsmyndigheten. Ett företag ska också anmäla när den genomsnittliga årliga energianvändningen de senaste tre åren sjunker under gränsvärdena.

Anmälan om att ett företags energianvändning överstiger gränsvärdena ska ske året efter det kalenderår då den genomsnittliga energianvändningen översteg gränsen. Energimyndigheten ska få meddela närmare föreskrifter om vid vilken tidpunkt som anmälan ska ske.

Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste kalenderåren överstiger 10 terajoule ska årligen lämna uppgifter till Energimyndigheten om

- faktisk energianvändning,
- vilken effekt eventuella energieffektiviseringsåtgärder har haft på energianvändningen, och
- vilken näringsgren företaget verkar inom.

Regeringen den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas in. Energimyndigheten ska få meddela sådana föreskrifter samt föreskrifter om hur och vid vilken tidpunkt som uppgifterna ska lämnas.

Skälen för förslaget

Ett anmälningskrav införs

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna se till att information om att ett företag under ett givet år har en energianvändning som överstiger något av gränsvärdena på 85 respektive 10 terajoule görs tillgänglig för tillsynsmyndigheten (artikel 11.3). Företag vars energianvändning överstiger de tröskelvärden som anges i lagen bör därför vara skyldiga att anmäla detta till tillsynsmyndigheten. För att säkerställa att tillsynsinsatser inte riktas mot företag som inte längre omfattas av lagens krav, bör företag också anmäla när den årliga genomsnittliga energianvändningen sjunker under 10 respektive 85 terajoule.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela verkställighetsföreskrifter om anmälan, t.ex. om vid vilken tidpunkt som anmälan ska ske. Informationen bör lämnas senast under det kalenderår som närmast följer på det år då företaget kunde konstatera att dess energianvändning överskridit gränsvärdet. Energimyndigheten bör få meddela föreskrifter om vid vilken tidpunkt som anmälan ska ske.

Information om faktisk energianvändning och om effekten av eventuella energieffektiviseringsåtgärder

Medlemsstaterna är enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet skyldiga att uppnå mål för energibesparing i slutanvändningsledet. Målen kan uppnås antingen genom ett kvotpliktsystem eller genom andra policyåtgärder (artikel 8). Även om företag inte är skyldiga att följa förslag eller rekommendationer som ges i energikartläggningar eller inom energiledningssystem finns incitament att göra det, särskilt för företag som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem. Företag som omfattas av den nya lagen kommer därmed sannolikt att bidra till att energibesparingar görs i slutanvändningsledet. För att Sverige ska kunna tillgodoräkna sig denna besparing behöver uppgifter om företags energianvändning och eventuella energibesparing samlas in. Denna typ av uppgifter behövs också för att det ska kunna bedömas om ytterligare åtgärder behövs för att energieffektivitetsdirektivets mål om energibesparing ska nås.

Energimyndigheten ansvarar för årlig uppföljning av kumulativ energibesparing i enlighet med energieffektivitetsdirektivet, se 19 § förordningen (2025:784) med instruktion för Statens energimyndighet. I denna promemoria föreslås att myndigheten också utses till tillsynsmyndighet för den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Därför bör det införas en skyldighet för de företag som omfattas av lagen att lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten, Energimyndigheten, om faktisk energianvändning och om vilken påverkan på energianvändningen eventuellt genomföra energieffektiviseringsåtgärder har haft.

För att myndigheten ska kunna bedöma hur olika sektorer presterar bör det också vara möjligt att ta in information om vilken näringsgren företaget verkar inom. Data bör kunna samlas in på aggregerad nivå. Det innebär t.ex. att företagen inte måste redogöra för effekterna av varje enskild energieffektiviseringsåtgärd utan om åtgärderna lett till att energianvändningen i stort har minskat i företaget och med hur mycket. Information om vilken verksamhet företag bedriver bör kunna lämnas enligt standarden för svensk näringsgrensindelning (SNI).

Eftersom data behövs från alla företag som ägnar sig åt energieffektiviseringsarbete, bör samtliga företag med en genomsnittlig årlig energianvändning som under de tre senaste åren överstiger 10 terajoule vara skyldiga att lämna uppgifter. Det bör gälla oavsett om de gör energikartläggningar enligt huvudregeln, har ett energi- eller miljöledningssystem eller har ingått ett avtal om energiprestanda. Energimyndigheten kan meddela föreskrifter om hur energianvändningen ska beräknas med stöd av det bemyndigande som föreslås i avsnitt 3.3.

Informationen om faktisk energianvändning i företaget och effekten av energieffektiviseringsåtgärder bör avse ett kalenderår.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om den information som ska lämnas

Företagen måste beräkna sin energianvändning årligen för att veta om de faller in under regelverket om energikartläggningar respektive energiledningssystem. Det bör därmed också vara möjligt att jämföra energianvändningen över flera år för att avgöra om den ökat eller minskat. De data som ska lämnas bör alltså redan finnas tillgängliga för företagen. Skyldigheten att lämna information om årlig faktisk energianvändning och om effekten av eventuella genomförda energieffektiviseringsåtgärder utgör dock en viss ökad administrativ börda för företagen. Att samla in dessa uppgifter från företagen bedöms ändå vara det mest kostnadseffektiva sättet att få in information som gör det möjligt för Sverige att beräkna om energibesparingsmålen i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet uppfylls. Den administrativa bördan bör kunna hållas nere genom att lämpliga system inrättas för att förenkla uppgiftslämnandet.

Det är företagen själva som uppger SNI-kod till Skatteverket i samband med att de registrerar sin verksamhet. Statistiska centralbyrån har ett söksystem som kan användas för att hitta rätt SNI-kod.

Detaljnivån för den information som ska lämnas bör regleras på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om detta. Bestämmelser om i vilket format och om vid vilken tidpunkt som uppgifterna ska lämnas kan antas genom verkställighetsföreskrifter. Energimyndigheten bör få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas. Till exempel kan det föreskrivas i myndighetsföreskrifter att den totala energianvändningen ska delas upp på olika energislag.

3.10 Tillsyn och uppföljning

Förslag: Energimyndigheten ska ha tillsyn över att den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar och anslutande föreskrifter följs.

Tillsynsmyndigheten ska ha rätt att begära in de uppgifter och handlingar som krävs för tillsynen. Myndigheten ska också ha rätt att meddela förelägganden för att säkerställa att lagen och anslutande föreskrifter följs. Sådana förelägganden ska få förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten ska också få begära in uppgifter som behövs för utvärdering och uppföljning.

Skälen för förslaget

Tillsyn

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet kräver att medlemsstaterna fastställer sanktioner för överträdelser av de nationella bestämmelser som genomför direktivet. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (artikel 32). Medlemsstaterna ska också utse en behörig myndighet som ser till att företag som är skyldiga att göra energikartläggningar gör det i rätt tid och att energikartläggningar uppfyller de krav som ställs i bilaga VI till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (artikel 11.5 tredje stycket). Det ska därför utses en tillsynsmyndighet. Tillsynsmyndigheten bör ha möjlighet att meddela förelägganden vid vite för att se till att lagen följs. Energimyndigheten bör vara tillsynsmyndighet.

Vid genomförandet av det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet angavs att tillsynen över företag som ska utföra en energikartläggning främst skulle omfatta kontroll av om en energikartläggning utförts, oberoendet hos den som utfört kartläggningen och att kartläggningen genomförts enligt reglerna. För företag med energilednings- och miljöledningssystem skulle tillsynen omfatta en kontroll av att företaget hade sådana system och att dessa omfattade energikartläggningar som uppfyllde kraven. Utgångspunkten var att tillsynen främst borde ske genom stickprovskontroller (prop. 2013/14:174 s. 96). Det finns inte anledning att nu göra någon annan bedömning.

Utöver vad som angavs vid genomförandet av det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet bör tillsynen enligt den nya lagen omfatta innehållet i de avtal om energiprestanda som åberopas för att motivera undantag från kraven. Tillsynen kommer också att omfatta handlingsplanernas innehåll.

Det faktum att tillsynen ska avse sådant som regleras i den nya lagen innebär att den inte omfattar att företagen inkluderat alla nödvändiga uppgifter om energikartläggningar i sina årsredovisningar. Bolagsverket har möjlighet att förelägga företag som lämnat in årsredovisningar som saknar en eller flera delar att komplettera årsredovisningen (se bl.a. 8 kap. 13 § årsredovisningslagen).

Tillsynsmyndigheten bör få begära in de handlingar och uppgifter som behövs för tillsynen. Det omfattar bl.a. rätten att begära in en kartläggningsrapport från utförda energikartläggningar, tecknade avtal om energiprestanda och företagens handlingsplaner. Vid Energimyndighetens tillsyn gäller sekretess för uppgifter om enskildas affärs- eller

driftsförhållanden om det kan antas att den lider skada om uppgiften röjs, se 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) samt bilagan till den förordningen.

Utvärdering och uppföljning

Enligt lagen om energikartläggning i stora företag ska företag lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för uppföljning och utvärdering (9 §). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas (11 § 6). Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen om energikartläggning i stora företag. Energimyndigheten ska vid uppföljning och utvärdering begära in uppgifter om energianvändning och om förslag till kostnadseffektiva åtgärder (9 §). Detta är uppgifter som också ska ingå i energikartläggningen (8 §). Energimyndigheten får också begära in andra uppgifter för utvärdering och uppföljning.

Regleringen syftar till att genomföra det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet där det angavs att de uppgifter som används vid energikartläggningar ska kunna lagras för analys och uppföljning av resultaten. Vid genomförandet bedömdes därför att företag skulle kunna åläggas att redovisa de besparingsmöjligheter som framkommer vid kartläggningen. Det angavs också att tillsynsmyndigheten ska kunna begära in andra uppgifter, t.ex. vid en samhällsekonomisk utvärdering (prop. 2013/14:174 s. 98 och 99).

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet innehåller bestämmelser om att uppgifter från energikartläggningar ska kunna sparas och användas för uppföljning som är identiska med dem i det ursprungliga direktivet (artikel 2.32 och bilaga VI). Av samma skäl som angavs vid genomförandet av det ursprungliga direktivet bör därför tillsynsmyndigheten även i fortsättningen kunna begära in uppgifter för utvärdering och uppföljning. Energimyndigheten använder i dag denna möjlighet för att begära in uppgifter om bl.a. hur företagen genomför sin kartläggning och vilken besparingspotential de har identifierat. Det finns även i fortsättningen ett behov av att kunna begära in sådana uppgifter. Utgångspunkten för insamlingen bör vara rapporterings- och uppföljningskraven i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Det bedöms dock inte finnas något behov av att som i dag i förordning ange vilka uppgifter som Energimyndigheten ska begära in. Uppgifter om energianvändning kommer att lämnas in till Energimyndigheten enligt det förslag som lämnas i avsnitt 3.9. Uppgifter om kostnadseffektiva åtgärder föreslås ingå i rapporten från energikartläggningen (se avsnitt 3.4). Dess innehåll omfattas av tillsynsmyndighetens tillsyn. Det framstår därför som överflödigt att ha ytterligare reglering om att dessa uppgifter får samlas in.

3.11 Ändrade förutsättningar för stöd och bidrag till energikartläggningar

Förslag: Företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska inte kunna få statligt stöd för sina energikartläggningar. Beslut om att kräva tillbaka stöd ska kunna överklagas.

Bidrag ska inte ges till kommuners energi- och klimatrådgivning som omfattar genomförande av energikartläggningar.

Skälen för förslaget

Företag som är skyldiga att göra energikartläggningar ska inte få statligt stöd

I förordningen (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning anges under vilka förutsättningar ett företag kan få stöd för att genomföra energikartläggningar. Förordningen riktar sig till företag som gör energikartläggningar på frivillig basis. Stöd får inte lämnas om företaget omfattas av skyldigheten att göra energikartläggningar enligt lagen om energikartläggning i stora företag (5 §).

Att skyldigheten att genomföra energikartläggningar beror på ett företags energianvändning och inte dess storlek innebär att mindre och fler företag kommer att omfattas av skyldigheten att genomföra energikartläggningar. Det är inte lämpligt att företag som är skyldiga att utföra energikartläggningar kan beviljas statligt stöd för det arbetet. Den befintliga ordningen som innebär att sådana företag är uteslutna från att söka stöd bör därför vara kvar.

Beslut om att kräva tillbaka stöd för energikartläggningar ska kunna överklagas

Enligt utsökningsbalken kan en förvaltningsmyndighets beslut utgöra exekutionstitel om beslutet innefattar betalningsskyldighet och får överklagas (3 kap. 1 § första stycket 6 a utsökningsbalken). Att ett beslut utgör exekutionstitel innebär t.ex. att betalningsskyldigheten kan fullgöras genom att Kronofogdemyndigheten gör en utmätning hos den betalningsskyldige. Beslut om återkrav enligt förordningen om statligt stöd till energikartläggning bör kunna utgöra exekutionstitlar. Det bör därför införas en möjlighet att överklaga sådana beslut.

Kommuners energi- och klimatrådgivning ska inte omfatta genomförande av energikartläggningar

Enligt förordningen (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning kan Energimyndigheten ge stöd till kommuner som genomför energi- och klimatrådgivning. Rådgivningen får inte omfatta verksamhet som berör arbete med energikartläggning enligt lagen om energikartläggning i stora företag (4 §).

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet får medlemsstaterna inrätta mekanismer, som energikartläggningscentrum, för små och medelstora företag, i syfte att tillhandahålla energikartläggningar. En förutsättning är dock att centren inte konkurrerar med privata energikartläggningsmän (artikel 11.6 andra stycket). Bidrag bör därför

inte ges till kommuner för energi- och klimatrådgivning som riskerar att konkurrera med privata energikartläggare. Den bidragsberättigade energi- och klimatrådgivning bör därför inte kunna omfatta genomförande av energikartläggningar. Det innebär att rådgivningen varken får omfatta att göra energikartläggningar åt företag som är skyldiga att göra sådana eller att göra energikartläggningar åt företag som frivilligt väljer att låta genomföra dem.

3.12 Minskad tilldelning av gratis utsläppsrätter

Förslag: Tilldelningen av gratis utsläppsrätter ska minskas med 20 procent för anläggningar som omfattas av skyldigheten att genomföra en energikartläggning eller att ha ett energiledningssystem enligt den nya lagen, om anläggningen inte genomför de förslag och rekommendationer som framgår av energikartläggningen.

Bestämmelserna i förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser om under vilka förutsättningar tilldelningen av utsläppsrätter inte ska minskas ska slopas och ersättas med en hänvisning till EU:s tilldelningsförordning.

Skälen för förslaget: I Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG av den 13 oktober 2003 om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom unionen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (utsläppshandelsdirektivet) regleras EU:s utsläppshandelssystem. Huvudregeln är att en anläggning måste köpa utsläppsrätter för att kompensera sina utsläpp. Vissa anläggningar kan dock få utsläppsrätter gratis (artikel 10a.1).

Utsläppshandelsdirektivet har i denna del genomförts i svensk rätt genom förordningen (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser (5 kap. 8 §). Där anges att tilldelning av gratis utsläppsrätter till en anläggning under tilldelningsperioden 2026–2030 eller senare perioder ska minskas med 20 procent, om anläggningen berörs av förslag på kostnadseffektiva åtgärder som framkommit i en energikartläggning enligt lagen om energikartläggning i stora företag och förslagen inte har genomförts. Det gäller oavsett om energikartläggningen görs som en del av ett energiledningssystem eller inte. Regleringen behöver anpassas till den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Tilldelningen av gratis utsläppsrätter bör därför minskas, om anläggningen berörs av förslag eller rekommendationer från en energikartläggning och förslagen och rekommendationerna inte har genomförts. Sådana förslag och rekommendationer kommer att framgå av rapporten från energikartläggningen (se avsnitt 3.4).

Företag som har energiledningssystem behöver inte upprätta några rapporter från de energikartläggningar som görs inom ramen för energiledningssystemet. I utsläppshandelsdirektivet anges dock att även rekommendationer från sådana energiledningssystem ska följas för att inte tilldelningen av utsläppsrätter ska minskas. Även rekommendationer och förslag som framkommit inom ett energiledningssystem bör därför följas för att företaget ska få full tilldelning av utsläppsrätter.

Hur regleringen om minskad tilldelning av utsläppsrätter ska tillämpas framgår av kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/331 av den 19 december 2018 om fastställande av unionstäckande övergångsbestämmelser för harmoniserad gratis tilldelning av utsläppsrätter enligt artikel 10a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG (tilldelningsförordningen). I tilldelningsförordningen finns detaljerade regler om under vilka förutsättningar tilldelningen av gratis utsläppsrätter kan minskas (artikel 22a). Tilldelningen ska bl.a. inte minskas om den verksamhetsutövare som har gjort en energikartläggning eller har ett energiledningssystem kan visa att andra åtgärder vidtagits som minskat utsläppen på motsvarande sätt som om rekommendationerna i energikartläggningen följts. Sådana bestämmelser finns i dag i förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser (5 kap. 8 § andra stycket). Tilldelningsförordningen är direkt tillämplig och de relevanta bestämmelserna ska tillämpas från 1 januari 2024 (artikel 2). Förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser måste därför anpassas för att undvika dubbelreglering. En hänvisning till tilldelningsförordningen bör ersätta de nuvarande bestämmelserna om undantag från huvudregeln om minskad tilldelning i förordningen om vissa utsläpp av växthusgaser.

4 Kostnads-nyttoanalyser på energiområdet

4.1 Nuvarande bestämmelser

Enligt det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna se till att en kostnads-nyttoanalys utförs vid planeringen av nybyggnation eller omfattande uppgraderingar av vissa anläggningar. Syftet med kostnads-nyttoanalysen är att utvärdera kostnader och fördelar med att driva den nya eller ombyggda anläggningen på ett mer energieffektivt sätt.

Regleringen i energieffektivitetsdirektivet i denna del genomförs i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet (kostnads-nyttoanalyslagen), förordningen (2014:349) om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet (kostnads-nyttoanalysförordningen) och Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet (STEMFS 2014:3).

Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för regelverket och prövar om kostnads-nyttoanalysen uppfyller kraven i lagen och i föreskrifter meddelade med stöd av lagen. Arbetet med att bygga eller uppgradera en planerad anläggning får inte påbörjas innan kostnads-nyttoanalysen har godkänts av tillsynsmyndigheten. Det finns dock inget krav på att åtgärderna i kostnads-nyttoanalysen måste genomföras.

4.2 Anläggningar som omfattas

Förslag: En kostnads-nyttoanalys ska göras vid planeringen av en nybyggnation eller en omfattande uppgradering av

- en termisk elproduktionsanläggning eller en anläggning för produktion av enbart värme med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på mer än 10 megawatt,
- en industrianläggning, i vilken spillvärme uppstår, med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på över 8 megawatt,
- en tjänsteanläggning, i vilken spillvärme uppstår, med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på mer än 7 megawatt, eller
- ett datacenter med en total energitillförselnivå på mer än 1 megawatt.

En definition av datacenter ska tas in i lagen.

En kostnads-nyttoanalys ska inte längre genomföras vid planeringen av ett nytt fjärrvärme- eller fjärrkylennät eller vid nyplanering eller uppgradering av vissa energiproduktionsanläggningar.

Kärnkraftsanläggningar ska inte längre vara undantagna från skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser.

Datacenter vars spillvärme används eller kommer att användas i ett fjärrvärmenät eller direkt i datacenteret ska inte omfattas av skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser.

Energimyndigheten ska få meddela föreskrifter om tröskelvärden om bl.a. spillvärme och avstånd från fjärrvärmenät i syfte att undanta tjänsteanläggningar och datacenter från skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser.

Skälen för förslaget

Termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet innehåller ändrade bestämmelser om vilka typer av anläggningar som omfattas av kravet på att en kostnads-nyttoanalys ska utföras vid planerad ny- eller ombyggnation (artikel 26.7).

Som huvudregel ska kostnads-nyttoanalyser genomföras för termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar innan de byggs eller byggs om (3 § första stycket 1 och 2 i kostnads-nyttoanalyslagen). Det är dock endast sådana anläggningar som har en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt som omfattas av kravet. I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet har detta gränsvärde sänkts. Termiska elproduktionsanläggningar omfattas av kravet på att göra en kostnads-nyttoanalys vid nyplanering eller omfattande ombyggnation om de har en genomsnittlig årlig energitillförsel på över 10 megawatt. Industrianläggningar omfattas av kravet om den genomsnittliga årliga energitillförseln är mer än 8 megawatt. Vid beräkningen av den genomsnittliga årliga energitillförseln ska alla energislag räknas med. Eftersom det rör sig om anläggningar som antingen ännu inte byggts eller som ska genomgå omfattande uppgradering, måste beräkningen avse planerad framtida energitillförsel.

Kommissionen har i sin rekommendation av den 2 september 2024 om riktlinjer för tolkningen av artikel 26 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 vad gäller värme- och kylförsörjning föreslagit metoder för beräkning av den genomsnittliga årliga energitillförseln. Enligt rekommendationen ska total energitillförsel tolkas som produktionskapacitet snarare än en energimängd. De alternativ som kommissionen presenterar är att dividera den totala årliga energitillförseln med antalet motsvarande lasttimmar under året, att dividera dagsproduktionen med antalet timmar per dag eller att använda toppbelastningen. Som standardalternativ anger kommissionen att dividera den totala årliga energitillförseln med antalet motsvarande lasttimmar.

Endast sådana industrianläggningar som genererar användbar spillvärme omfattas i dag av kravet på kostnads-nyttoanalyser (3 § andra punkten kostnads-nyttoanalyslagen). Med användbar spillvärme avses spillvärme vid lämplig temperatur. I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet anges dock inget om att en industrianläggning ska generera spillvärme vid någon viss temperatur. Mot bakgrund av att kostnads-nyttoanalysen ska utvärdera hur spillvärme kan utnyttjas i anläggningen bör endast nya eller uppgraderade industrianläggningar där någon form av spillvärme kan uppstå omfattas av kravet. Annars skulle kravet endast medföra en onödigt kostnad för anläggningen, utan att någon vinst i form av ökad energieffektivitet är möjlig.

Spillvärme är värme som oundvikligen genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle gå förlorad i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem, där en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig, se artikel 2 andra stycket 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, förkortat förnybartdirektivet, och skäl 105 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

De ändrade effektgränserna bör föras in i kostnads-nyttoanalyslagen. Hänvisningen till användbar spillvärme när det gäller industrianläggningar bör tas bort. Istället bör det anges att kravet ska gälla för industrianläggningar i vilka spillvärme uppstår.

Tjänsteanläggningar och datacenter

Tjänsteanläggningar och datacenter har inte tidigare omfattats av kravet på att kostnads-nyttoanalyser ska göras vid nyplanering eller ombyggnation. Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska en kostnads-nyttoanalys utföras vid nyplanering eller ombyggnation av en tjänsteanläggning med en genomsnittlig årlig energitillförsel på mer än 7 megawatt. För datacenter gäller samma krav om centret har en total energitillförselnivå på mer än 1 megawatt (artikel 26.7 första stycket c och d).

Vad som är en tjänsteanläggning definieras inte närmare i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Som exempel på vad som kan utgöra en sådan anläggning nämns dock avloppsreningsanläggningar och

anläggningar för flytande naturgas. I kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 26 ges ytterligare två exempel: stora kommersiella byggnader och elektriska undercentraler. Endast sådana anläggningar som inte kan klassificeras som termiska elproduktionsanläggningar, industrianläggningar eller datacenter kan anses vara tjänsteanläggningar. Av samma skäl som när det gäller industrianläggningar bör dock endast tjänsteanläggningar i vilka det uppstår spillvärme omfattas av kraven.

I den svenska språkversionen av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska den genomsnittliga årliga energitillförseln, och inte den genomsnittliga årliga totala energitillförseln, vara avgörande för om en kostnads-nyttoanalys måste utföras vid planeringen av en tjänsteanläggning. I de engelska, tyska och franska språkversionerna av direktivet anges dock att det är den genomsnittliga årliga totala energitillförseln som ska gälla. I kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 26 anges också att det är den genomsnittliga årliga totala energitillförseln som ska användas även för tjänsteanläggningar. Alternativen för hur denna beräkning ska göras är desamma som för termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar (se ovan). Därför bör det även för tjänsteanläggningar vara den genomsnittliga årliga totala energitillförseln som avgör om en tjänsteanläggning omfattas av kravet på att göra en kostnads-nyttoanalys.

Med datacenter avses i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet en byggnad eller en grupp av byggnader som används för att inrymma, ansluta och driva datorsystem, servrar och kringutrustning för datalagring, databehandling, datadistribution och relaterad verksamhet, se artikel 2.49 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet och punkt 2.6.3.1.16 i bilaga A till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik (energistatistikförordningen). I den svenska språkversionen av energistatistikförordningen anges att byggnaderna ska vara avsedda för de ändamål som anges i definitionen. I den engelska och den franska språkversionen anges dock att byggnaderna ska användas för ändamålet, jfr engelska "used for" och franska "servant à héberger". Det bör införas en definition av datacenter med denna betydelse i kostnads-nyttoanalyslagen.

Det finns flera olika typer av datacenter, t.ex. företags egna datacenter, samlokaliserade datacenter och samutrustade datacenter. I samlokaliserade datacenter installerar och förvaltar en eller flera kunder egna nätverk, servrar, lagringsutrustning och lagringstjänster. I samutrustade datacenter får en eller flera kunder tillgång till nätverk, servrar och lagringsutrustning där de driver egna tjänster medan byggnadens utrustning och stödinфраstruktur tillhandahålls av en datacentralsoperatör, se kommissionens delegerade förordning (EU) 2024/1364 av den 14 mars 2024 om den första delen av inrättandet av ett gemensamt unionssystem för bedömning av datacentraler.

Datacenter ska utföra kostnads-nyttoanalyser om de har en total energitillförsel på över 1 megawatt. Här behöver alltså inte den genomsnittliga årliga totala energitillförseln beräknas. Enligt kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 26 är total energitillförselnivå den maximala energi som kan flöda genom en viss anläggning. Det är inte den energi som faktiskt flödar genom datacentret utan ett teoretiskt

maximum. Mätpunkten ska vara den vid elleveransgränsen eller elleveransgränserna.

Bestämmelser som motsvarar de nya kraven för tjänsteanläggningar och datacenter bör föras in i kostnads-nyttoanalyslagen.

Anläggningar för produktion av enbart värme

Enligt kostnads-nyttoanalyslagen ska en kostnads-nyttoanalys göras vid planeringen av en ny energiproduktionsanläggning med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt inom ett befintligt nät för fjärrvärme eller fjärrkyla (3 § första stycket 4). Kostnads-nyttoanalysen ska utvärdera kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme från närliggande industrianläggningar.

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet har kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys vid nyplanering av energiproduktionsanläggningar inom fjärrvärmenät tagits bort, se vidare nedan. Det finns dock starka skäl som talar för att vissa sådana anläggningar fortfarande ska omfattas av kravet på att utföra kostnads-nyttoanalyser. Kostnads-nyttoanalysen bör dock ha ett annat syfte än att utforska möjligheterna att tillvarata spillvärme.

I Sverige produceras ungefär hälften av all fjärrvärme i anläggningar för enbart produktion av värme, ofta kallade värmeverk. Om sådana anläggningar kunde byggas om till att bli kraftvärmeverk, som både producerar el och värme, skulle mer el kunna produceras. Det kan i sig bidra till att säkerställa balansen i elsystemet och trygga elförsörjningen.

Termiska elproduktionsanläggningar, som använder värme för att producera el, omfattas av ett krav på att utföra kostnads-nyttoanalyser i syfte att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att bli ett kraftvärmeverk. Att låta värmeverk omfattas av ett sådant krav skulle alltså innebära att kraven blir desamma för termiska elproduktionsanläggningar och för anläggningar för produktion av enbart värme. Ett sådant krav ligger även i linje med EU:s ambition att främja högeffektiv kraftvärme. Det bör därför införas ett krav på att det vid planering av en ny anläggning som är avsedd att producera enbart värme, eller av en omfattande uppgradering av en sådan anläggning, ska utföras en kostnads-nyttoanalys som utvärderar möjligheten att driva anläggningen som ett kraftvärmeverk.

Villkoret att den planerade anläggningen måste ha en viss energitillförsel för att omfattas av kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys bedöms vara lämpligt även för anläggningar för produktion av enbart värme. En kostnads-nyttoanalys bör därför krävas endast om anläggningens genomsnittliga årliga totala energitillförsel är minst 10 megawatt.

Den genomsnittliga årliga totala energitillförseln kan beräknas enligt något av de tre alternativ som kommissionen föreslår för termiska elproduktionsanläggningar, industrianläggningar och tjänsteanläggningar.

En kostnads-nyttoanalys behöver inte längre göras vid planeringen av ett nytt fjärrvärme- eller fjärrkylennät

Kravet på att göra en kostnads-nyttoanalys ska inte längre gälla för nya fjärrvärme- eller fjärrkylennät och inte heller för energiproduktions-

anläggningar inom ett befintligt fjärrvärme- eller fjärrkylennät (se artikel 26.7). Sådana anläggningar bör därmed inte längre omfattas av kostnads-nyttoanalyslagen, se dock ovan angående anläggningar för produktion av enbart värme. Om den typen av anläggning finns eller planeras inom ett fjärrvärmenät, kan den omfattas av krav på att genomföra en kostnads-nyttoanalys.

Undantag för vissa typer anläggningar

Medlemsstaterna får enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet välja att undanta vissa kategorier av anläggningar från kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys (artikel 26.8). Sådana undantag ska anmälas till kommissionen (artikel 26.8 tredje stycket).

Liksom enligt det tidigare energieffektivitetsdirektivet gäller att toppbelastnings- och reservanläggningar för elproduktion som planeras vara i drift högst 1 500 drifttimmar per år som ett rullande medelvärde över en period av fem år får undantas. Detsamma gäller anläggningar som behöver vara placerade nära en geologisk lagringsplats som godkänts inom ramen för Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/31/EG av den 23 april 2009 om geologisk lagring av koldioxid och ändring av rådets direktiv 85/337/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG och 2008/1/EG samt förordning (EG) nr 1013/2006.

Det har tillkommit en möjlighet att undanta datacenter vars spillvärme används eller kommer att användas antingen i ett fjärrvärmenät eller direkt för uppvärmning, tappvarmvatten eller annan användning i den byggnad eller grupp av byggnader eller anläggningar där datacentret är beläget.

Tidigare fick medlemsstaterna göra undantag för kärnkraftsanläggningar. Den möjligheten har slopats i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Sådana anläggningar kommer nu att omfattas av skyldigheten att göra en kostnads-nyttoanalys vid nybyggnation och omfattande ombyggnad. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt lagen om vissa kostnads-nyttoanalyser på energiområdet meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser (5 § 6). Föreskrifter om undantag finns i kostnads-nyttoanalysförordningen (4 §). De möjligheter att undanta anläggningar som finns i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet bör utnyttjas. Undantagen bör även i fortsättningen regleras på förordningsnivå (jfr prop. 2013/14:174 s. 162–163).

Undantag på grundval av tröskelvärden

Medlemsstaterna får fastställa tröskelvärden, uttryckta som mängden tillgänglig nyttiggjord spillvärme, efterfrågan på värme eller avstånden till fjärrvärmenät, i syfte att undanta enskilda anläggningar från kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys (artikel 26.8 andra stycket i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet). Till skillnad från det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet får tröskelvärden endast tillämpas för att undanta tjänsteanläggningar och datacenter. Det innebär att det inte längre går att undanta enskilda industrianläggningar från skyldigheten att genomföra kostnads-nyttoanalyser vid nybyggnation och omfattande ombyggnation.

För att minska den administrativa bördan för tjänsteanläggningar och datacenter är det viktigt att fastställa tröskelvärden för sådana anläggningar. Med tröskelvärden är det t.ex. möjligt att undanta anläggningars spillvärme inte går att tillvarata för att mängden spillvärme är för låg, eller där det inte finns någon efterfrågan på spillvärme i närområdet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag för skyldigheten att utföra kostnads-nyttoanalyser. Kostnads-nyttoanalysförordningen innehåller ett bemyndigande för Energimyndigheten att meddela föreskrifter om tröskelvärden. Detta bemyndigade bör finnas kvar (jfr prop. 2013/14:174 s. 162–163). Bemyndigandet bör dock ändras på så sätt att Energimyndighetens föreskrifter endast får avse tröskelvärden om t.ex. spillvärme i syfte att undanta tjänsteanläggningar och datacenter.

4.3 Kostnads-nyttoanalyserns innehåll

Förslag: En kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

- en termisk elproduktionsanläggning eller en anläggning för produktion av enbart värme driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning,
- en industri- eller tjänsteanläggning utnyttja spillvärme i eller utanför anläggningen,
- ett datacenter utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan och att ansluta datacentret till ett fjärrvärme- eller fjärrkylennät eller att vidta åtgärder för att säkerställa annan återvinning av spillvärme.

Kostnads-nyttoanalysen ska för samtliga listade anläggningar också innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att flytta eller bygga sådana anläggningar på en plats där de kan få avsättning sin spillvärme.

Skälen för förslaget

Termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar

Bestämmelserna om vad en kostnads-nyttoanalys för termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar ska omfatta är ändrade i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Kraven på vad kostnads-nyttoanalysen ska uppnå för termiska elproduktionsanläggningar är i stort desamma som tidigare (se prop. 2013/14:174 s. 259). Analysen ska göras för att utvärdera kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning (artikel 26.7 första stycket a). Vad som avses med högeffektiv kraftvärme framgår av bilaga III till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Kostnads-nyttoanalysen för industrianläggningar ska göras för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i och utanför anläggningen (artikel 26.7 första stycket b). Det anges inte längre i direktivet att kostnads-nyttoanalysen också ska innehålla en utvärdering av fördelarna

med att ansluta anläggningen till ett fjärrvärme- eller fjärrkylennät. En sådan bedömning kan dock ingå i bedömningen av om spillvärme kan utnyttjas utanför anläggningen. Andra exempel på användning utanför industrianläggningen är att spillvärmens används för att värma upp en närliggande byggnad, som ett växthus.

Ett krav som motsvarar det i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet bör införas.

Tjänsteanläggningar och datacenter

Kostnads-nyttoanalysen för tjänsteanläggningar ska, på samma sätt som för industrianläggningar, göras för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i och utanför anläggningen (artikel 27.7 första stycket c). Ett motsvarande krav bör därför införas.

Kostnads-nyttoanalysen för ett datacenter ska göras för att bedöma utnyttjandet av spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan och anslutning av anläggningen till ett fjärrvärmenät eller ett effektivt fjärrkylsystem baserat på förnybar energi eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme. Analysen ska åtminstone omfatta teknisk genomförbarhet, kostnadseffektivitet och påverkan på energieffektivitet och efterfrågan på lokal värme (artikel 26.7 första stycket d). Kylsystemlösningar som tillåter att spillvärmens avlägsnas eller fångas in på en användbar temperaturnivå med minimal ytterligare energitillförsel ska beaktas (artikel 26.7 andra stycket). Motsvarande krav bör föras in i kostnads-nyttoanalyslagen. I stället för uttrycket ”tillämpningar för återvinning av spillvärme” bör det dock anges att kostnads-nyttoanalysen ska avse åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärme. Det kan avse åtgärder både i och utanför datacentret.

Anläggningar för produktion av enbart värme

I avsnitt 4.2 föreslås att även anläggningar för produktion av enbart värme ska omfattas av skyldigheten att göra kostnads-nyttoanalyser. Skälet för detta är att det kan ge incitament till den som planerar att bygga en anläggning för produktion av enbart värme att göra anläggningen till ett kraftvärmeverk, som också kan producera el. I kostnads-nyttoanalysen bör därför kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmeanläggning bedömas.

Lokalisering av en anläggning

Energimyndigheten har i samband med sitt förslag till en nationell fjärrvärme- och kraftvärmestrategi föreslagit att lokaliseringen av en anläggning bör ingå i kostnads-nyttoanalyser. Myndigheten har också lämnat samma förslag som en potentiell åtgärd för att tillvarata ekonomisk potential enligt den heltäckande bedömning som ska göras enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet (artikel 25.1 och bilaga X). Förslaget innebär att den som planerar en ny eller uppgraderad anläggning ska utvärdera kostnaderna och fördelarna med att bygga anläggningen på eller flytta anläggningen till en plats där man kan få bättre avsättning för spillvärme eller köpa spillvärme.

De anläggningar som listas i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet och som föreslås omfattas av skyldigheten att utföra kostnads-

nyttoanalyser är anläggningar där spillvärme typiskt sett uppstår eller kan uppstå. Det framstår därför inte som nödvändigt att den som planerar att bygga eller uppgradera en sådan anläggning ska utvärdera möjligheterna till att lokalisera anläggningen till en plats där ytterligare spillvärme kan köpas in.

Däremot finns det ett värde i att den som ska uppföra eller uppgradera anläggningen utvärderar om det skulle vara ekonomiskt gynnsamt att placera anläggningen på en geografisk plats där det går att få avsättning för spillvärme. Det kan bidra till att spillvärme tas tillvara i högre utsträckning och därmed också till att effektivisera fjärrvärmesektorn och till att nå målen i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet om effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem.

En ökad användning av spillvärme skulle också leda till ett minskat beroende av biobränsle, vilket skulle stärka fjärrvärmesektorns konkurrenskraft. Anläggningen skulle t.ex. kunna placeras där det går att ansluta till fjärrvärmenätet eller nära en industri som kan använda spillvärmen.

Kravet skulle innebära att den som planerar en ny eller uppgraderad anläggning ska göra både en bedömning av förutsättningarna på den nuvarande eller planerade platsen och en bedömning av hur förutsättningarna skulle ändras vid en flytt. Bedömningen bör kunna göras med beaktande av de faktiska förutsättningarna att avsätta spillvärme på en utpekad alternativ plats eller förutsättningarna att avsätta spillvärme, om anläggningen skulle placeras på ett visst avstånd från ett fjärrvärmenät eller en annan anläggning som kan använda spillvärmen. Det skulle samspela med den utvärdering om möjligheterna att tillvarata spillvärme som ska göras för industri- och tjänsteinläggningar enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Kostnads-nyttoanalysen för alla de anläggningar som omfattas av lagen bör därför innehålla en utvärdering av kostnaderna och fördelarna med att anläggningen byggs på eller flyttas till en plats där det går att få avsättning för spillvärmen.

Detaljerade bestämmelser om kostnads-nyttoanalyserns innehåll bör finnas på lägre normnivå än lag

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna samla in information om de kostnads-nyttoanalyser som utförs. Informationen ska åtminstone innehålla data om tillgängliga värmeförsörjningsmängder och värmeparametrar, antalet planerade driftstimmor varje år och anläggningarnas geografiska läge. Kostnads-nyttoanalyser ska lämnas in till tillsynsmyndigheten, Energimyndigheten, för godkännande (8 och 9 §§ kostnads-nyttoanalyslagen). Det enklaste sättet att samla in informationen är därför att den ingår i kostnads-nyttoanalysen som lämnas in till Energimyndigheten.

I bilaga XI till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet finns också detaljerade bestämmelser om innehållet i en kostnads-nyttoanalys. I kommissionens rekommendation om tolkningen av artikel 26 finns också viss vägledning om principerna för kostnads-nyttoanalysen och en s.k. femstegsmetod för hur den ska genomföras.

Det första steget är att definiera och fastställa kostnad-nyttoanalysens omfattning och det andra steget är att undersöka spillvärmens

tillgänglighet eller potential. Det tredje steget består i att samla in alla uppgifter som behövs för att genomföra kostnads-nyttoanalysen. I det fjärde steget fastställs ett referensscenario, dvs. ett scenario som kommer att jämföras med den planerade nya eller uppgraderade anläggningen. I det femte och sista steget utförs själva kostnads-nyttoanalysen.

Vid genomförandet av det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet bedömdes att endast de grundläggande kraven på vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla skulle regleras i lag (prop. 2013/14:174 s. 160–162). Ingen annan bedömning görs nu. Bestämmelser som genomför de nya grundläggande kraven på vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla bör därför föras in i kostnads-nyttoanalyslagen.

Bemyndigandena till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om kostnads-nyttoanalyser (7 §) bör finnas kvar. Med stöd av dem kan Energimyndigheten t.ex. meddela föreskrifter om att kostnads-nyttoanalyser ska innehålla sådan information som ska samlas in enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet och den information som finns i bilaga XI till direktivet.

Kravet på att offentliggöra information om utförda kostnads-nyttoanalyser

Medlemsstaterna ska se till att den information om utförda kostnads-nyttoanalyser som samlas in också offentliggörs, med vederbörlig hänsyn till dess potentiella känslighet (artikel 26.12). Ovan föreslås att Energimyndigheten ska samla in information om utförda kostnads-nyttoanalyser genom att den informationen ingår i de kostnads-nyttoanalyser som ska lämnas till myndigheten för godkännande. Offentliggörandet bör kunna ske genom att Energimyndigheten sammanställer informationen i kostnads-nyttoanalyserna på aggregerad nivå. Bestämmelser om detta kan tas in i Energimyndighetens instruktion.

4.4 Kostnads-nyttoanalysen ska utföras i samarbete med den som driver anläggningen

Förslag: Kostnads-nyttoanalysen ska utföras i samarbete med den som ansvarar för driften av en anläggning.

Skälen för förslaget: I kostnads-nyttoanalyslagen anges att kostnads-nyttoanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen (3 § tredje stycket). När det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet genomfördes bedömdes att det framstod som naturligt att lägga skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys på verksamhetsutövaren. Ytterligare ett skäl för denna ordning var att det är verksamhetsutövaren som är skyldig att ansöka om tillstånd för miljöfarlig verksamhet (prop. 2013/14:174 s. 159).

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att kostnads-nyttoanalysen genomförs i samarbete med de företag som ansvarar för driften av anläggningen (artikel 26.7 femte stycket). I många fall kommer sannolikt verksamhetsutövaren och den som

ansvarar för driften av en anläggning att vara samma person. Mot bakgrund av att termen tjänsteanläggning kan avse olika typer av anläggningar och att det i ett och samma datacenter kan finnas servrar och annan utrustning från olika verksamhetsutövare är det dock inte möjligt att utgå från att så alltid är fallet. För att säkerställa ett korrekt genomförande av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet bör det därför införas ett krav på att kostnads-nyttoanalysen ska utföras i samarbete med den som ansvarar för driften av anläggningen.

4.5 Krav på datacenter att utnyttja spillvärme

Förslag: Datacenter med en total energitillförselnivå på mer än 1 megawatt ska utnyttja spillvärme eller vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärme, förutsatt att kostnads-nyttoanalysen visar att det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.

Skälen för förslaget: Medlemsstaterna ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet se till att datacenter använder spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme. Ett datacenter behöver dock inte använda spillvärme, om det inte är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart i enlighet med den bedömning som görs i en kostnads-nyttoanalys (artikel 26.6).

Kommissionen har i sin rekommendation om tolkningen av artikel 26 angett att kravet på datacenter att använda spillvärme gäller alla operationella datacenter som överstiger tröskelvärdet på 1 megawatt och som inte använder spillvärme eller andra tillämpningar för spillvärme. Sådana datacenter skulle därmed vara skyldiga att göra en kostnads-nyttoanalys, trots att datacentret inte ska genomgå en omfattande uppgradering, och att bygga om datacentret om kostnads-nyttoanalysen visar att det är ekonomiskt och tekniskt genomförbart. Denna tolkning medför en stor administrativ och finansiell börda för befintliga datacenter och är inte helt i linje med direktivets ordalydelse. Det ligger närmare till hands att tolka direktivet (artikel 26.6 och 26.7) som att endast de datacenter som ska göra en kostnads-nyttoanalys – nyplanerade datacenter eller datacenter som ska genomgå en omfattande uppgradering – måste använda spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme.

Kravet på datacenter att använda spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme bör alltså endast gälla datacenter vars totala energitillförselnivå överstiger tröskelvärdet och som ska byggas eller byggas om och som därför gjort en kostnads-nyttoanalys. I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet anges att datacenter ska använda spillvärme. Eftersom det är utfallet i kostnads-nyttoanalysen som ska vara vägledande för vilka åtgärder datacentret måste vidta, bör det i stället anges att datacentret ska utnyttja spillvärme. Därmed tydliggörs kopplingen till kostnads-nyttoanalysen.

Förutom att datacentret ska utnyttja spillvärme bör det, i likhet med förslaget i avsnitt 4.3, i stället för uttrycket ”tillämpningar för återvinning av spillvärme”, anges att datacentret ska vidta åtgärder för att säkerställa

återvinning av spillvärme. Sådana åtgärder kan vidtas i eller utanför datacentret.

I avsnitt 4.3 föreslås att kostnads-nyttoanalyser för alla anläggningar som omfattas av kostnads-nyttoanalyslagen, inklusive datacenter, ska innehålla en bedömning av kostnaderna och fördelarna med att lokaliseras på en geografisk plats där det går att få avsättning för spillvärme som uppstår i anläggningen. Kravet på att datacenter ska utnyttja spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme innebär inte att datacenter måste lokaliseras på en plats där det är möjligt att återvinna spillvärme. Kostnads-nyttoanalysen ska innehålla en bedömning av vilka förutsättningarna blir för datacenter att själva använda spillvärme eller återvinna den på något annat sätt på den avsedda platsen och hur förutsättningarna skulle ändras på en annan plats. Kostnads-nyttoanalysen är enbart ett underlag för beslutet om var datacentret ska lokaliseras. Den som planerar det nya eller uppgraderade datacentret kan fortfarande välja en plats där det inte är ekonomiskt eller tekniskt genomförbart att använda spillvärme eller andra tillämpningar för spillvärme.

Som framgår av avsnitt 4.2 kan datacenter på olika sätt undantas från kravet att göra en kostnads-nyttoanalys. Om ett datacenter omfattas av ett undantag, finns det ingen skyldighet att använda spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme.

Medlemsstaterna ska fastställa sanktioner för överträdelse av de nationella bestämmelser som genomför direktivet. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande (artikel 32). Tillsynsmyndigheten har enligt kostnads-nyttoanalyslagen möjlighet att förelägga en verksamhetsutövare vid vite att följa lagen eller anslutande föreskrifter (7 §). Några ytterligare sanktioner bedöms inte vara nödvändiga för att berörda företag med datacenter ska följa kravet på att utnyttja spillvärme.

4.6 Kostnads-nyttoanalysen ska beaktas vid tillståndsgivning

Bedömning: Befintliga bestämmelser i miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är tillräckliga för att genomföra kravet i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet på att beakta resultat från kostnads-nyttoanalyser vid tillståndsprövning för vissa anläggningar.

Skälen för bedömningen

Kostnads-nyttoanalysen beaktas vid prövning enligt miljöbalken och anslutande föreskrifter

Medlemsstaterna ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet besluta om tillståndskriterier för att beakta resultatet av den heltäckande bedömning som ska göras enligt direktivet, säkerställa att kraven på att utföra kostnads-nyttoanalyser uppfylls och beakta resultatet av de kostnads-nyttoanalyser som utförts (artikel 26.9).

Bestämmelser om tillståndskriterier och kostnads-nyttoanalyser finns i kostnads-nyttoanalyslagen och miljöbalken med anslutande föreskrifter.

I kostnads-nyttoanalyslagen anges att nybyggnation eller omfattande uppgradering inte får påbörjas innan tillsynsmyndigheten har godkänt kostnads-nyttoanalysen för anläggningen (9 §).

En ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till en anläggning där en kostnads-nyttoanalys ska utföras ska innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys som har godkänts av tillsynsmyndigheten (22 kap. 1 e § miljöbalken). Kravet gäller även ändrings-tillstånd. En dom som omfattar tillstånd till en sådan anläggning ska innehålla en redovisning av slutsatserna i kostnads-nyttoanalysen (22 kap 25 g §). Bestämmelserna tillämpas även i ärenden som prövas av länsstyrelsen eller av en kommunal nämnd.

Om i stället anmälningsplikt gäller för en miljöfarlig verksamhet och anmälan avser en anläggning som omfattas av kravet på att göra en kostnads-nyttoanalys, ska anmälan innehålla en redovisning av slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys som har godkänts enligt kostnads-nyttoanalyslagen (25 c § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd).

Genom att slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys ges in till en domstol eller myndighet i samband med en ansökan om tillstånd eller en anmälan enligt 9 kap. miljöbalken är slutsatserna en del av det underlag som domstolen eller myndigheten beaktar när anläggningen ska bedömas enligt hänsynsregeln i 2 kap. 5 § miljöbalken om hushållning med energi (prop. 2013/14:174 s. 168). Resultatet av en kostnads-nyttoanalys beaktas därmed inom ramen för en tillståndprocess på det sätt som krävs enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Kostnads-nyttoanalyser ska göras i fler fall

I denna promemoria föreslås att fler typer av anläggningar än tidigare ska omfattas av kravet att göra kostnads-nyttoanalyser. I flera fall kommer sannolikt de anläggningar som numera omfattas av kravet att vara åtminstone anmälningspliktiga enligt miljölagstiftningen. Det gäller främst industrianläggningar, elproduktionsanläggningar, avloppsreningsanläggningar och anläggningar för flytande naturgas. Datacenter kan också omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken, t.ex. beroende på hur de är konstruerade.

Det kan dock inte uteslutas att vissa datacenter eller vissa typer av tjänsteanläggningar inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt miljöbalken och anslutande föreskrifter. I avsnitt 4.5 föreslås att när en kostnads-nyttoanalys har utförts avseende ett datacenter ska datacentret också utformas så att det kan använda spillvärme eller på annat sätt säkerställa återvinning av spillvärme utanför datacentret. En förutsättning för att detta krav ska gälla är att kostnads-nyttoanalysen visar att det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart att utforma datacentret på det sättet. När det gäller datacenter kommer alltså den utförda kostnads-nyttoanalysen att beaktas på grund av att datacenter måste anpassas enligt analysen för att utnyttja spillvärme. Om datacentret omfattas av krav på tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken, kommer resultatet av kostnads-nyttoanalysen att beaktas även inom ramen för den prövningen. Det bedöms inte nödvändigt att därutöver föreskriva att resultatet av en kostnads-nyttoanalys ska beaktas i något annat sammanhang.

Det finns inget krav på att följa utfallet i en kostnads-nyttoanalys för tjänsteanläggningar på det sätt som gäller för datacenter. Mot bakgrund av att det ännu är oklart vilka anläggningar som ska anses vara tjänsteanläggningar går det inte att avgöra vilka tillståndprocesser som potentiellt behöver anpassas för att möta direktivets krav.

Det är sannolikt att de flesta tjänsteanläggningar, oavsett hur de definieras, utgör byggnader enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Nybyggnation av byggnader och vissa ändringar av byggnader omfattas av krav på bygglov (9 kap. 2 § PBL). Även anläggningar som inte är byggnader enligt PBL, t.ex. transformatorstationer, kan omfattas av krav på bygglov, se 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Åtgärder som inte omfattas av krav på bygglov kan omfattas av anmälningsplikt (9 kap. 16 § PBL). Inga åtgärder som är lov- eller anmälningspliktiga får vidtas innan byggnadsnämnden har meddelat ett startbesked (10 kap. 3 § PBL). Ett byggnadsverk får som huvudregel inte tas i bruk i delar som omfattas av ett startbesked innan ett slutbesked har meddelats (10 kap. 4 § PBL). Startbesked och slutbesked anses inte utgöra något tillstånd i egentlig mening, men har i rättspraxis ansetts vara gynnande förvaltningsbeslut som får negativ rättskraft.

Det kan utredas om det finns potentiellt utrymme för att i samband med handläggning av start- eller slutbesked kräva att den som vill bygga eller uppgradera en tjänsteanläggning lämnar in en kostnads-nyttoanalys till byggnadsnämnden. I dag finns det krav på att en byggherre, i ärenden om startbesked där tekniska samråd ska hållas, lämna in tekniska handlingar till nämnden (10 kap. 18 § PBL). Det kan t.ex. handla om handlingar med uppgifter om energihushållning (prop. 2009/10:170 s. 279 och 471). En förutsättning för att byggnadsnämnden ska meddela startbesked är också bl.a. att en redovisning av ett alternativt energiförsörjningssystem har visats upp för nämnden, om en sådan redovisning krävs enligt lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader (10 kap. 23 § första stycket 4 PBL). En förutsättning för slutbesked är också att byggherren bl.a. har gett in en klimatdeklaration enligt lagen (2021:787) om klimatdeklaration för byggnader eller gjort sannolikt att det inte finns någon skyldighet att ge in en klimatdeklaration (10 kap. 34 § PBL). Mot den bakgrunden skulle ett krav om att i samband med start- eller slutbesked också ge in en kostnads-nyttoanalys som godkänts av tillsynsmyndigheten möjligen inte framstå som främmande.

Eftersom det i nuläget är osäkert vilka typer av anläggningar som ska anses vara tjänsteanläggningar, framstår det dock inte som lämpligt att föreslå ändringar i plan- och bygglagstiftningen. Eftersom endast anläggningar som inte behöver tillstånd eller är anmälningspliktiga enligt miljöbalken skulle behöva regleras i plan- och bygglagstiftningen finns det också risk att regleringen blir alltför komplex och svår att tillämpa. Innan det finns ytterligare vägledning om hur uttrycket tjänsteanläggningar ska tolkas saknas skäl att närmare utreda ett eventuellt införande av ett krav på att ge in kostnads-nyttoanalyser i samband med handläggningen av start- och slutbesked enligt PBL.

Inga nya bestämmelser krävs för att genomföra det omarbetade energieffektivitetsdirektivet

Sammanfattningsvis föreslås inga nya bestämmelser för att genomföra energieffektivitetsdirektivets krav på att införa tillståndskriterier i syfte att beakta utfallet i en kostnads-nyttoanalys (artikel 26.9 b och c). Bestämmelserna i miljöbalken och i förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd kommer även i fortsättningen att tillämpas på tillstånds- eller anmälningspliktiga anläggningar som hör till någon av de kategorier av anläggningar som räknas upp i kostnads-nyttoanalyslagen.

Förslaget om att även anläggningar som producerar enbart värme ska utföra kostnads-nyttoanalyser innebär att sådana anläggningar, i den utsträckning verksamheten är tillstånds- eller anmälningspliktig, också behöver bifoga en redovisning av slutsatserna i kostnads-nyttoanalysen till sin ansökan enligt miljöbalken eller anmälan enligt förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Krav på att beakta resultaten av den heltäckande bedömningen

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska medlemsstaterna också besluta om tillståndskriterier i syfte att beakta resultatet av en s.k. heltäckande bedömning avseende värme och kyla som görs för hela medlemsstaten och som ska lämnas in till kommissionen (artikel 26.9 a). Den heltäckande bedömningen avser värme och kyla och ska innehålla bl.a. uppgifter om den nuvarande värme- och kylförsörjningen, en prognos av hur efterfrågan på värme och kyla kan utvecklas de närmaste 30 åren och kartor över efterfrågan på och befintliga och planerade leveranspunkter för värme och kyla. I den heltäckande bedömningen ska det också ingå en analys av den ekonomiska potentialen hos olika tekniker för värme och kyla och även åtgärder för att infria den ekonomiska potentialen (artikel 25 och bilaga X).

Energimyndigheten har efter uppdrag från regeringen levererat underlag till den heltäckande bedömningen för Sverige. Däri framgår att det finns potential för ökad användning av spillvärme inom fjärrvärmesystemet. I avsnitt 4.3 föreslås att anläggningar som måste göra kostnads-nyttoanalyser måste överväga kostnaderna och fördelarna med att lokalisera anläggningen till en plats där de kan få avsättning för spillvärmen, t.ex. genom att mata in den i ett fjärrvärmenät. Denna del av den heltäckande bedömningen kommer därmed att beaktas vid prövningen enligt miljöbalken och vid godkännandet av kostnads-nyttoanalysen enligt kostnads-nyttoanalyslagen. Vid utförande av kostnads-nyttoanalysen kan bl.a. de kartor över efterfrågan och potentiella områden för fjärrvärme- och spillvärmesamarbeten som ska finnas i den heltäckande bedömningen användas som underlag.

Det underlag som Energimyndigheten har lämnat till den heltäckande bedömningen visar inte att det finns outnyttjad potential för sådana anläggningar som omfattas av kostnads-nyttoanalyslagen annat än när det gäller spillvärme. Därmed saknas behov av att uttryckligen ange att hela den heltäckande bedömningen ska beaktas vid beslut om tillstånd för eller godkännande av kostnads-nyttoanalysen för sådana anläggningar.

Både det tidigare och det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att undanta enskilda anläggningar från kravet att, i enlighet med tillståndskriterierna, genomföra alternativ vars fördelar är större än kostnaderna (artikel 26.10 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet). Vid genomförandet av det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet bedömdes dock att det inte finns någon skyldighet att bygga en anläggning på ett visst sätt till följd av utfallet i en kostnads-nyttoanalys (prop. 2013/14:174 s. 168). Samma bedömning görs nu (se dock avsnitt 4.5 om datacenter).

5 Försörjning av fjärrvärme och fjärrkyla

5.1 Avtalsenliga rättigheter och information när det gäller fjärrvärme och fjärrkyla

5.1.1 Nya bestämmelser i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet har nya bestämmelser införts om avtalsenliga rättigheter för kunder av fjärrvärme, fjärrkyla och tappvarmvatten för hushållsbruk. De handlar bland annat om utformning av avtal och rättigheter vid ändrade avtalsvillkor och avbrytande av distribution. Bestämmelserna har i allt väsentligt hämtats från motsvarande krav i elmarknadsdirektivet.

Regeringen konstaterade vid genomförandet av ändringsdirektivet att uttrycket hushållsbruk i den svenska språkversionen skulle kunna syfta på både värme, kyla och varmvatten, men att uttrycket bara syftar på varmvatten (prop. 2021/22:124 s. 22). Detta är tydligt i den engelska versionen av direktivet där det står ”heating, district cooling and domestic hot water”. Den tolkningen görs även nu.

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet används uttrycken slutkund och slutanvändare. Med slutkund avses en fysisk eller juridisk person som köper energi för egen slutanvändning (artikel 2.28). Med slutanvändare avses en fysisk eller juridisk person som köper värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk för egen slutanvändning, eller som nyttjar en enskild byggnad eller en enhet i ett flerbostadshus eller en byggnad med flera användningsområden som försörjs med värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk från en central källa, men inte har några direkta eller individuella avtal med en energileverantör (artikel 2.53). Av definitionerna följer att en fysisk eller juridisk person som köper värme, kyla eller varmvatten för hushållsbruk för egen slutanvändning direkt från energileverantören är både en slutanvändare och en slutkund.

Det förekommer inte i Sverige att tappvarmvatten för hushållsbruk överförs och levereras från en central källa till en fysisk eller juridisk person för egen slutanvändning, utan det är fastighetsägaren som med en varmvattenberedare värmer upp det vatten som tillförs fastigheten till den

temperatur som krävs. Det kan inte vara avsett i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet att en fastighetsägare ska betraktas som en energileverantör när denne värmer upp vatten som distribueras till lägenhetsinnehavarna. Lägenhetsinnehavarna är därför inte slutkunder som köper tappvarmvatten från fastighetsägaren för egen slutanvändning. Lägenhetsinnehavarna är inte heller slutanvändare som försörjs med tappvarmvatten från en central källa, men som inte har några direkta avtal med en energileverantör. Kraven i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet som riktar sig mot denna grupp av slutanvändare är utformade utifrån att det finns en energileverantör som säljer tappvarmvatten till en kund, som i sin tur distribuerar det till exempelvis en lägenhetsinnehavare. Exempelvis så ska energileverantören informera slutkunder om nya avtalsvillkor inom viss tid och slutkunderna ska utan dröjsmål informera slutanvändare om de nya avtalsvillkoren (artikel 21.3). Eftersom fastighetsägaren inte köper tappvarmvatten från en energileverantör, är lägenhetsinnehavarna som använder tappvarmvatten inte heller slutanvändare. Det finns alltså varken slutkunder eller slutanvändare av tappvarmvatten för hushållsbruk i Sverige och därför inte skäl att genomföra direktivet i de delar som avser tappvarmvatten för hushållsbruk.

Det finns juridiska och fysiska personer som köper fjärrvärme från fjärrvärmeföretag för egen slutanvändning och som alltså är slutkunder av fjärrvärme. Det bör därför införas bestämmelser som genomför de krav i direktivet som avser slutkunder av fjärrvärme. Vidare finns det lägenhetsinnehavare som inte har något direkt avtal med fjärrvärmeföretaget utan med fastighetsägaren, och som därför är slutanvändare av fjärrvärme. Bestämmelser som genomför direktivets krav som gäller slutanvändare av fjärrvärme bör införas för fall där lägenheten är försedd med individuell mätning och fjärrvärmen betalas separat från hyran eller årsavgiften.

Marknaden för fjärrkyla är i dagsläget begränsad och det finns få flerbostadshus och byggnader med både bostäder och lokaler anslutna till fjärrkylennätet. Det finns alltså få slutanvändare av fjärrkyla, dvs. användare av fjärrkyla som försörjs med fjärrkyla från en central källa utan att ha ett direkt avtal med ett fjärrkylföretag. Det finns dock kunder som köper fjärrkyla för egen slutanvändning direkt av fjärrkylföretag, främst inom tillverkningsindustrin, och som alltså är slutkunder. Bestämmelser som genomför de krav i direktivet som avse slutkunder av fjärrkyla bör därför införas.

Sammanfattningsvis bör de bestämmelser som avser slutkunder genomföras i fråga om fjärrvärme och fjärrkyla. Det görs lämpligen i fjärrvärmelagen respektive fjärrkylagen med tillhörande föreskrifter. De bestämmelser som endast avser slutanvändare bör genomföras avseende fjärrvärme.

5.1.2 Krav på vilka uppgifter som ska finnas i avtal om fjärrvärme och fjärrkyla

Förslag: De avtal om fjärrkyla som ska omfattas av fjärrkylagen är avtal om distribution i rörledning av kallvatten eller en annan bärare av

värmeenergi för avkylning och om försäljning av den distribuerade kylan,

Avtal om fjärrvärme eller fjärrkyla ska innehålla uppgifter om bl.a. kontaktuppgifter till fjärrvärme- och fjärrkylföretaget, vad som gäller vid förlängning och uppsägning av ett avtal, upplysningar om eventuella avgifter som ska betalas vid uppsägning, vilka tjänster som kan kombineras med avtalet och var kunden kan hitta information om avgifter och tariffer för underhållstjänster och kombinerade varor eller tjänster samt konsumenträttigheter.

Skälen för förslaget: Slutkunder ska ha rätt till ett avtal med sin leverantör där vissa uppgifter framgår (artikel 21.2 första stycket).

I fjärrvärmelagen finns bestämmelser om vilka uppgifter ett avtal ska innehålla som i flera delar överensstämmer med direktivets krav (6 §). Vissa ytterligare uppgifter bör dock läggas till för att kraven i direktivet ska vara uppfyllda. Det gäller kontaktuppgifter till fjärrvärmeföretaget, vad som gäller vid förlängning och uppsägning av ett avtal, inbegripet tjänster som kombineras med avtalet, upplysningar om eventuella avgifter som ska betalas vid uppsägning och var kunden kan hitta information om bl.a. avgifter och tariffer för underhållstjänster och kombinerade varor eller tjänster samt konsumenträttigheter. Information om konsumenträttigheter omfattar bl.a. information om behandling av klagomål och annan information som kunden ska få enligt artikel 21.2 h i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Enligt direktivet ska det också framgå av avtalet hur tvistlösning utanför domstol inleds. Om slutkunden är en konsument enligt definitionen i artikel 4.1 a i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG ska dessa mekanismer för tvistlösning utanför domstol uppfylla de krav som anges där (artikel 22.8). I Sverige är direktivet genomfört genom lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden och förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden. När det gäller avtalsrättsliga tvister som initieras av en konsument mot en näringsidkare kan Allmänna reklamationsnämndens verksamhet vara sådan tvistelösning.

Vidare framgår det av direktivet att villkor för ersättning om fjärrvärmeföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, inbegripet felaktig eller försenad fakturering, ska anges i avtalet. Detta krav omfattas av det hittillsvarande kravet att det av avtalet ska framgå vilket ersättningsansvar fjärrvärmeföretaget har om det inte uppfyller avtalet (6 § 9 fjärrvärmelagen). Någon författningsändring behövs därför inte i denna del.

För att genomföra direktivets krav bör det därutöver framgå av fjärrvärmelagen att det i avtalet ska anges vilka eventuella tjänster som kombineras med avtalet. I detta inbegrips vilka eventuella underhålls-, reparations- och flexibilitetstjänster, utan tilläggsavgifter, som ingår i avtalet och tjänsternas kvalitet. Vidare bör kvaliteten på fjärrvärmerna anges, som exempelvis trycket och temperaturen på den fjärrvärme som levereras.

I fjärrkylelagen finns det inga bestämmelser om innehållet i ett avtal. Det bör därför införas krav i fjärrkylelagen som motsvarar den reglering som föreslås för fjärrvärme. Vidare bör en definition om avtal om fjärrkyla införas som anger att avtal om fjärrkyla är avtal om distribution i rörledning av kallvatten eller en annan bärare av värmeenergi för avkylning och om försäljning av den distribuerade kylan.

För att fjärrkylelagen ska överensstämma med fjärrvärmelagen bör det i fjärrkylelagen därutöver införas krav på att priset för fjärrkylan och hur det bestäms ska anges i avtalet. Det innebär att avtalet ska innehålla uppgifter om vad som har betydelse för priset för fjärrkyla. Olika komponenter i en priskonstruktion ska alltså redovisas. Av redovisningen ska det framgå vilken betydelse varje sådan komponent har för priset på fjärrkylan. Kravet innebär också att avtalet ska innehålla uppgifter om hur priset för fjärrkyla fördelar sig mellan det pris som kunden betalar som en fast engångsavgift för anslutningen och det pris som kunden sedan betalar för fjärrkyla under avtalets löptid.

Om avtalet om fjärrkyla innebär att fjärrkylekunden ska betala en s.k. serviceavgift för att fjärrkyleföretaget ska ta hand om underhållet av de installationer som krävs för avkylning genom fjärrkyla, är avgiften en del av priset för fjärrkyla och ska alltså anges i avtalet.

Därutöver bör villkor för fakturering och avtalets löptid anges i avtalet. Villkor för fakturering är exempelvis det faktureringsintervall som har överenskommits och fjärrkyleföretagets sätt att räkna fram uppgifterna i fakturan.

5.1.3 Information om avtalsvillkor ska lämnas innan ett avtal om fjärrvärme eller fjärrkyla ingås

Förslag: Kunderna ska underrättas om avtalsvillkoren innan avtalet ingås, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Skälen för förslaget: Information om avtalsvillkor ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet lämnas innan ett avtal ingås eller bekräftas, även om avtalet ingås genom en mellanhand (artikel 21.2 andra stycket). Krav på sådant informationslämnande bör därför införas för avtal om fjärrvärme och fjärrkyla.

Med mellanhand avses en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från fjärrvärme- eller fjärrkyleföretaget till slutkunden. Det är dock alltid fjärrvärme- eller fjärrkyleföretaget som ansvarar för att informationen lämnas.

5.1.4 Slutkunder ska få en kopia av avtalet och information om priser, tariffer och standardvillkor

Förslag: Fjärrvärme- och fjärrkylekunder ska få en kopia av avtalet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimarknadsinspektionen – ska få meddela föreskrifter om att

fjärrvärmeföretag och fjärrkylföretag ska vara skyldiga att lämna information som är till nytta för kunderna och allmänheten.

Skälen för förslaget: Fjärrvärme- och fjärrkylföretag ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet tillhandahålla slutkunderna en kopia av avtalet och tydlig och transparent information om tillämpliga priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av tjänsterna (artikel 21.2 fjärde stycket).

Hur informationen ska lämnas till slutkunderna anges inte. Eftersom informationskraven är detaljerade bör de regleras på lägre normnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få möjlighet att meddela föreskrifter om detta. Energimarknadsinspektionen bör få meddela ytterligare föreskrifter om vilken information, som ska vara till nytta för kunderna och allmänheten, som fjärrvärme- och fjärrkylföretag ska vara skyldiga att lämna på sina webbplatser eller på annat sätt. Av fjärrvärmelagen framgår att fjärrvärmeföretag ska se till att uppgifter om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme och för en anslutning till fjärrvärmeverksamheten samt om hur ett pris bestäms finns enkelt tillgängliga för fjärrvärmekunder och allmänhet (5 §). Fjärrvärmeföretag ska också se till att information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrvärmesystem på ett enkelt sätt finns tillgänglig för var och en och ge information om oberoende användarrådgivning där fjärrvärmekunderna och allmänheten kan få råd om tillgängliga energieffektiviseringsåtgärder och jämförelseprofiler (5 a och 5 b §§). Kravet på information om energiprestanda och andelen förnybar energi finns också i fjärrkylagen (3 §). Eftersom kraven är detaljerade bör de föreslagna bemyndigandena utformas så att kraven i stället kan regleras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

I prisinformationslagen (2004:347) finns bestämmelser om vilken prisinformation som ska lämnas av näringsidkare som erbjuder varor och tjänster till konsumenter. Om det finns särskilda bestämmelser om prisinformation till konsumenter i lag eller annan författning så ska de bestämmelserna gälla i stället för bestämmelserna i prisinformationslagen (5 §). Bestämmelserna i prisinformationslagen bör gälla parallellt med bestämmelserna om prisinformation som finns i regelverken för fjärrvärme och fjärrkyla.

5.1.5 Slutkunder och slutanvändare ska få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren

Förslag: Fjärrvärme- och fjärrkylföretagen ska ge sina kunder en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimarknadsinspektionen – ska få meddela föreskrifter om vilka delar av avtalets innehåll som ska finnas med i sammanfattningen.

Användare av fjärrvärme som inte har ett direkt avtal med energileverantören ska på begäran få information om pris, tariffer och standardvillkor av fastighetsägaren. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Boverket – ska få möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av sådan information.

Skälen för förslaget: Slutkunder och slutanvändare av fjärrvärme, fjärrkyla och tappvarmvatten för hushållsbruk ska få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett enkelt och lättillgängligt språk (artikel 21.2 tredje stycket).

Slutanvändare som inte har ingått avtalet direkt med en leverantör, vilket är fallet för vissa slutanvändare av fjärrvärme, ska i stället på begäran få informationen utan extra kostnad (artikel 21.2 femte stycket). Den information som avses bör vara priser, tariffer och standardvillkor. Det överensstämmer med de uppgifter som slutkunder ska få när ett avtal ingåtts (artikel 21.2 fjärde stycket). Vidare ska slutanvändare på begäran få tillgång till allmänna villkor (artikel 21.6). Allmänna villkor bör i detta sammanhang vara detsamma som standardvillkor. Det bör vara fastighetsägaren som ska lämna informationen.

Kravet att slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla ska få en sammanfattning bör införas i fjärrvärme- och fjärrkylagen. Vad sammanfattningen till slutkunder ska innehålla och hur den ska tillhandahållas bör regleras på lägre normnivå än lag eftersom det är fråga om detaljerade föreskrifter. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om detta. Energimarknadsinspektionen bör få meddela sådana föreskrifter.

Kraven som gäller information till slutanvändare bör införas i lagen om energimätning i byggnader för lägenhetsinnehavare som använder fjärrvärme. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få möjlighet att meddela föreskrifter om tillhandahållande av informationen. Boverket bör få meddela ytterligare föreskrifter på området.

Leverantörernas villkor ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet vara skäliga (artikel 21.2 andra stycket). Vidare ska slutkunder och, i tillämpliga fall, slutanvändare erbjudas skäliga och transparenta allmänna villkor som tillhandahålls på ett enkelt språk och inte hindrar kunderna från att utöva rättigheter som inte följer direkt av avtalet. Slutkunder och slutanvändare ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder (artikel 21.6).

Direktivets krav på att villkoren ska vara skäliga och inte hindra kunderna från att utöva rättigheter som inte följer av avtalet samt att slutkunder och slutanvändare ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder uppfylls i huvudsak genom lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område, lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden, lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler och marknadsföringslagen (2008:486). Det behövs därför inte någon ytterligare reglering om detta.

5.1.6 Slutkunder och slutanvändare ska få information om ändrade avtalsvillkor

Förslag: Fjärrvärme- och fjärrkylekunder ska i förväg informeras om ändringar av pris och andra avtalsvillkor och om skälen och villkoren för ändringarna. Fjärrkylekunder ska få informationen senast två veckor

före ändringen. Om fjärrkylekunden är en konsument, ska fjärrkyleföretaget i stället underrätta fjärrkylekunden senast en månad före ändringen.

Användare av fjärrvärme som inte har ett direkt avtal med fjärrvärmeföretaget ska snarast möjligt informeras av fastighetsägaren om nya avtalsvillkor.

Bedömning: Kravet på att fjärrvärmekunder ska underrättas om en ändring av avtalsvillkoren senast två månader före den dag då de ändrade villkoren ska börja gälla bör inte ändras.

Skälen för förslaget och bedömningen: Information om ändrade avtalsvillkor ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet i god tid lämnas till slutkunden. Om ändringen avser leveranspriset ska informationen lämnas på ett transparent och begripligt sätt och slutkunden ska särskilt informeras om skälen och villkoren för ändringen. Hur lång tid som ska ha förflutit från underrättelsen till dess att de nya villkoren får börja tillämpas skiljer sig åt beroende på om kunden är en konsument eller inte. En månad ska ha förflutit om kunden är en konsument, medan två veckor gäller för övriga kunder (artikel 21.3).

I fjärrvärmelagen finns en reglering som motsvarar direktivets krav (18 §). Det ska dock ha gått två månader från det att en underrättelse har skickats innan nya avtalsvillkor får tillämpas. Kravet gäller oavsett om kunden är en konsument eller inte. Gränsen på två månader är väl inarbetad och det saknas skäl att ändra den. Även om direktivet medger en kortare tid för underrättelser bör därför kravet på två månader behållas.

I fjärrkylelagen saknas bestämmelser som genomför direktivet i denna del. Krav som motsvarar dem i direktivet bör därför införas.

Enligt direktivet ska slutkunder utan dröjsmål informera slutanvändare om de nya villkoren (artikel 21.3 sista meningen). Det bör därför införas ett krav på att fastighetsägaren ska informera lägenhetsinnehavare som är slutanvändare av fjärrvärme om nya villkor.

5.1.7 Slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla ska erbjudas ett brett val av betalningssätt

Förslag: Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag ska erbjuda flera betalningssätt och får inte missgynna fjärrvärme- eller fjärrkylekunden på grund av det betalningssätt denne valt. Avgifter för betalningssätt eller system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Skälen för förslaget: Leverantörerna ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet erbjuda slutkunder ett brett val av betalningssätt som inte får medföra oskäligen diskriminering mellan kunder. Alla skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för förskottsbetalning ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella och får inte överstiga betalningsmottagarens direkta kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning (artikel 21.4). Att en kund inte får missgynnas på grund

av det betalningssätt denne valt innebär också att ett visst val av betalningssätt inte får medföra att kunden får mindre förmånliga avtalsvillkor eller någon annan form av diskriminerande behandling.

Det anges särskilt i direktivet att hushållskunder som har tillgång till system för förskottsbetalning inte ska missgynnas på grund av dessa system (artikel 21.5).

Bestämmelser som motsvarar direktivets krav bör införas i fjärrvärmelagen och fjärrkylelagen. Möjliga betalningssätt bör utgå från gängse praxis på fjärrvärme- respektive fjärrkylemarknaden.

5.1.8 Information om fjärrvärme och fjärrkyla till slutkunder med funktionsnedsättning

Förslag: Kunder med funktionsnedsättning ska få all relevant information om avtalet i tillgängliga format. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimarknadsinspektionen – ska få meddela föreskrifter om hur fjärrvärme- och fjärrkylekunder med funktionsnedsättning ska få tillgång till all relevant information om sina avtal i tillgängliga format.

Skälen för förslaget: Slutkunder med funktionsnedsättning ska få all relevant information om sina avtal med leverantören i tillgängliga format (artikel 21.6 sista meningen). Bestämmelsen har inte någon motsvarighet i elmarknadsdirektivet men liknande bestämmelser framgår av andra EU-rättsakter. I direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet) finns bestämmelser om tillgänglighet för produkter och tjänster, dock inte för fjärrvärme- eller fjärrkyleverksamhet. Det direktivet har genomförts genom lagen (2023:254) om vissa produkters och tjänsters tillgänglighet. Tillgängliga format kan t.ex. handla om att slutkunden ska kunna ta del av information som kan uppfattas med mer än ett sinne och att informationen ska presenteras på ett begripligt sätt och i ett typsnitt med lämplig storlek och form (se bilaga I till tillgänglighetsdirektivet).

Slutkunder med funktionsnedsättning bör alltså få all relevant information om sina avtal om fjärrvärme och fjärrkyla i tillgängliga format. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela ytterligare föreskrifter om tillgängliggörande av information till fjärrvärme- och fjärrkylekunder med funktionsnedsättning. Energimarknadsinspektionen bör få meddela ytterligare föreskrifter om detta. Sådana föreskrifter bör lämpligen tas fram i samarbete med branschen och företrädare för slutkunderna.

5.1.9 Hantering av klagomål från slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla samt vissa slutanvändare av fjärrvärme

Förslag: Fjärrvärme- och fjärrkylekunder samt lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs med fjärrvärme, men som inte har ett direkt avtal med energileverantören, ska ha rätt till en snabb, enkel och rättvis

hantering av klagomål. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimarknadsinspektionen – ska få meddela ytterligare föreskrifter om klagomålshanteringen.

Skälen för förslaget: Leverantörer ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ha rutiner för att kunna hantera klagomål från slutkunder och slutanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt (artikel 21.7).

I fjärrvärmelagen finns ett etablerat regelverk för förhandlingar om avtalsvillkor och medling. Det saknas dock reglering som motsvarar direktivets krav för andra typer av klagomål. Det bör därför införas ett krav på att fjärrvärmekunder ska ha rätt till en snabb, enkel och rättvis hantering av klagomål. Även fjärrkylekunder bör ha en sådan rätt.

Direktivet bör tolkas som att energileverantören ska hantera klagomål även från den grupp av slutanvändare av fjärrvärme som inte har ingått ett avtal med energileverantören, och alltså inte är slutkunder, trots att energileverantören har ingått avtalet med fastighetsägaren. Även dessa slutanvändare bör därför ha rätt till en snabb, enkel och rättvis hantering av klagomål.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela ytterligare föreskrifter om klagomålshanteringen. Energi- marknadsinspektionen bör få meddela ytterligare föreskrifter om detta.

5.1.10 Information till slutkunder av fjärrvärme och fjärrkyla vid avbrytande av distribution

Förslag: Vid avbrytande av distribution av fjärrvärme eller fjärrkyla ska fjärrvärme- respektive fjärrkylekunderna senast en månad före bortkopplingen få information om vad de kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen ska ges utan extra kostnad för kunderna.

Skälen för förslaget: Vid en planerad bortkoppling ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet berörda slutkunder utan extra kostnad få information om alternativa åtgärder senast en månad före den planerade bortkopplingen (artikel 21.9).

Information om vad kunden kan göra för att undvika att distributionen avbryts kan exempelvis avse betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för förskottsbetalning, energikartläggning och energirådgivningstjänster.

I fjärrvärmelagen finns bestämmelser om avbrytande av distribution av fjärrvärme till en konsument (27–30 §§). Det finns dock inget krav på att konsumenten ska få information om vad denne kan göra för att undvika att distributionen avbryts senast en månad före den planerade bortkopplingen. Ett sådant krav bör införas. Kravet bör gälla även i fråga om andra slutkunder än konsumenter och slutkunder av fjärrkyla.

5.1.11 Tillsynsmyndighet och sanktioner

Enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska behöriga myndigheter säkerställa att de konsumentskyddsåtgärder som fastställs i direktivet tillämpas (artikel 21.8). Energimarknadsinspektionen är tillsynsmyndighet över fjärrvärmelagen och fjärrkylelagen. Byggnadsnämnderna är tillsynsmyndigheter över lagen om energimätning i byggnader och får tillsynsvägledning från Boverket.

Tillsynsmyndigheterna får besluta om de förelägganden som krävs för att lagarna och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagarna ska följas. Sådana förelägganden får förenas med vite (53 § fjärrvärmelagen, 10 § fjärrkylelagen och 12 § lagen om energimätning i byggnader). Nuvarande lagstiftning uppfyller alltså direktivets krav. Några ytterligare åtgärder för genomförandet är inte nödvändiga.

5.2 Effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem

Förslag: För att ett fjärrvärme- eller fjärrkylesystem ska vara effektivt ska det fram till den 1 januari 2050 använda minst vissa angivna andelar förnybar energi, spillvärme eller kraftvärmeproducerad värme. Därefter ska systemet endast använda förnybar energi, spillvärme eller en kombination av förnybar energi och spillvärme.

För att ett fjärrvärme- eller fjärrkylesystem som är nytt eller vars försörjningsenheter genomgår en omfattande uppgradering ska vara effektivt ska det också krävas att det inte förekommer någon ökad användning av andra fossila bränslen än naturgas i befintliga värmekällor jämfört med ett genomsnitt av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen. Därutöver ska nya värmekällor i fjärrvärme- eller fjärrkylesystemet inte använda några andra fossila bränslen än naturgas, om de har byggts eller uppgraderats till och med 2030.

Ett fjärrvärme- eller fjärrkyleföretag vars fjärrvärme- eller fjärrkylesystem inte är effektivt, och som har en total utgående värme eller kyla som överstiger fem megawatt, ska senast ett år efter det att systemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt upprätta en plan för hur fjärrvärme- eller fjärrkylesystemet kan bli effektivt. Därefter ska en plan göras vart femte år så länge som systemet inte är effektivt.

Planen ska lämnas in till Energimarknadsinspektionen som ska pröva om planen uppfyller kraven för vad en sådan plan ska innehålla. Energimarknadsinspektionens beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer – Energimarknadsinspektionen – ska få meddela föreskrifter om vad som är ett effektivt fjärrvärme- och fjärrkylesystem samt om innehållet i planen och undantag från kravet att upprätta en plan.

Skälen för förslaget

Effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem

I det omarbetade energieffektivitetsdirektivet införs strängare krav på vad som utgör ett effektivt fjärrvärme- och fjärrkylesystem (artikel 26.1–26.3). Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag vars fjärrvärme- och fjärrkylesystem inte uppfyller kraven för att vara effektiva ska upprätta planer i syfte att uppnå kraven. Syftet med att införa de hårdare kraven är att säkerställa en effektivare användning av primärenergi och öka andelen förnybar energi inom värme- och kylförsörjning. För att ett fjärrvärme- eller fjärrkylesystem ska vara effektivt ska det fram till och med den 31 december 2027 årligen använda minst 50 procent förnybar energi, 50 procent spillvärme, 75 procent kraftvärmeproducerad värme eller 50 procent av en kombination av sådan energi och värme. Kraven skärps sedan successivt med specifika krav för 2028, 2035, 2040, 2045 och 2050. År 2050 ska systemet enbart använda förnybar energi, spillvärme eller en kombination av förnybar energi och spillvärme för att vara effektivt.

Medlemsstaterna får som alternativ tillämpa en metod som definierar ett effektivt fjärrvärme- eller fjärrkylesystem baserat på mängden växthusgasutsläpp från systemet per enhet värme eller kyla som levereras till kunderna. Medlemsstaterna får välja att tillämpa den alternativa metoden under en eller flera perioder. Om medlemsstaten väljer att göra det, ska det rapporteras till kommissionen senast sex månader före den relevanta periodens början.

Även om användningen av fossila bränslen i fjärrvärme- och fjärrkylesystemen är begränsad i Sverige är det av stor vikt att den användning av fossila bränslen som finns fasas ut så snart som möjligt. Vid en jämförelse av metoderna är huvudmetoden mest i linje med Sveriges ståndpunkt om utfasningen av fossila bränslen. Sverige bör därför tillämpa huvudmetoden. Det utesluter dock inte en utvärdering av vilken av metoderna som Sverige ska tillämpa inför kommande perioder.

Kraven för att fjärrvärme- och fjärrkylesystem ska vara effektiva ändras med regelbundna intervall. Det är därför lämpligt att det i föreskrifter på lägre normnivå än lag anges vad som är ett effektivt fjärrvärme- eller fjärrkylesystem. Regeringen och Energimarknadsinspektionen bör få meddela föreskrifter om kraven.

Majoriteten av fjärrvärme- och fjärrkylesystemen i Sverige är effektiva

Fjärrvärmeproduktionen i Sverige använder främst energi från förnybara energikällor. Enligt den beräkningsmetod som regleras i förnybartdirektivet uppgick andelen förnybar energi i fjärrvärmeproduktionen 2020 till 72 procent och åren 2021 och 2022 till 81 procent. Prognosen är att andelen förnybar energi 2030 kommer att uppgå till 80 procent och 2040 till 82 procent.

Fram till den 31 december 2027 ska ett fjärrvärmesystem använda minst 50 procent förnybar energi för att vara effektivt. Den successiva upptrappningen innebär att andelen måste uppgå till 75 procent den 31 december 2049. Därefter ska fjärrvärmesystemen endast använda förnybar energi, spillvärme eller en kombination av förnybar energi och spillvärme.

Eftersom Sverige har så pass hög andel förnybar energi i fjärrvärme-systemen, uppfyller majoriteten av fjärrvärmesystemen redan i dag kraven som gäller fram till utgången av 2049.

Även inom fjärrkyleproduktionen i Sverige används främst energi från förnybara energikällor. För att framställa fjärrkyla används el, frikyla, fjärrvärme eller spillvärme. Enligt förnybartdirektivets beräkningsmetod för andelen förnybar energi i energisystemet består elen i Sverige till 76 procent av förnybar el. Frikyla utgörs av 100 procent förnybar energi och andelen av fjärrvärmen och spillvärmen som är förnybar uppgår till 81 procent. Eftersom den energi som används för att framställa fjärrkyla består av mer än 75 procent förnybar energi, bedöms även majoriteten av Sveriges fjärrkylesystem redan uppfylla de krav som gäller fram till utgången av 2049.

Krav på fjärrvärme- och fjärrkylesystem vid byggnation och uppgradering

För att ett fjärrvärme- eller fjärrkylesystem ska anses som effektivt ska det när det byggs eller när dess försörjningsenheter genomgår en omfattande uppgradering uppfylla de kriterier för ett effektivt fjärrvärme- eller fjärrkylesystem som är tillämpliga när systemet tas i drift eller fortsätter sin drift efter uppgraderingen. Vidare får användningen av andra fossila bränslen än naturgas i befintliga värmekällor inte öka jämfört med genomsnittet av årsförbrukningen under de föregående tre kalenderåren med full drift före uppgraderingen. Därutöver får eventuella nya värmekällor i systemet inte använda några andra fossila bränslen än naturgas, om de har byggts eller uppgraderats till och med den 31 december 2030 (artikel 26.4).

Kraven aktualiseras när en verksamhetsutövare vill att fjärrvärme- eller fjärrkylesystemet ska anses som effektivt efter t.ex. en omfattande uppgradering av ett fjärrvärmeverk. Skälet för detta kan vara att verksamhetsutövaren vill uppfylla de krav för hållbara investeringar som finns i kommissionens delegerade förordning (EU) 2021/2139 av den 4 juni 2021 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 genom fastställande av tekniska granskningskriterier för att avgöra under vilka villkor en ekonomisk verksamhet ska anses bidra väsentligt till begränsningen av eller anpassningen till klimatförändringarna och för att avgöra om den ekonomiska verksamheten inte orsakar någon betydande skada för något av de andra miljömålen, den s.k. taxonomiförordningen. I Sverige uppfyller i princip alla fjärrvärme- och fjärrkylesystem kraven för att klassas som effektiva. Kraven kommer därför att få begränsad betydelse.

Krav på fjärrvärme- och fjärrkyleföretag att ta fram planer för effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem

Ett fjärrvärme- eller fjärrkyleföretag vars fjärrvärme- eller fjärrkylesystem inte uppfyller kriterierna för att klassas som effektivt ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet upprätta en plan med åtgärder för hur systemet ska bli effektivt (artikel 26.5). Ett motsvarande krav bör införas i fjärrvärmelagen och fjärrkylelagen. Kravet i direktivet gäller endast fjärrvärme- och fjärrkylesystem där den totala utgående värmen och

kylan överstiger 5 megawatt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om undantag från kravet på att upprätta en plan.

Planen bör lämnas in till Energimarknadsinspektionen för godkännande senast ett år från det att systemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt. Därefter bör planen ges in vart femte år så länge som systemet inte är effektivt (jfr artikel 26.5).

Det finns inget krav i direktivet på att åtgärderna i planen ska genomföras. För att planen ska godkännas av Energimarknadsinspektionen bör det därmed endast krävas att företaget har genomfört en kartläggning av hur kraven på ett effektivt system kan nås. Ett beslut om godkännande bör kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Det grundläggande kravet på att ta fram en plan som ska godkännas av Energimarknadsinspektionen bör regleras i fjärrvärmelagen och fjärrkylelagen. Regeringen och Energimarknadsinspektionen bör ges möjlighet att meddela föreskrifter om innehållet i planen och om undantag från kravet på att upprätta en plan.

6 Fossilfria energikällor

Förslag: Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd, som inte är av försumbar betydelse, ska i första hand använda fossilfria energikällor.

Skälen för förslaget: Det övergripande målet för svensk energipolitik är att skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat samt att underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle (prop. 2017/18:228, bet. 2017/18:NU22, rskr. 2017/18:411). För elproduktionens sammansättning är målet att den 2040 ska bestå av 100 procent fossilfri elproduktion (prop. 2022/23:99, bet. 2022/23:FiU21, rskr. 2022/23:254).

Tidigare var målet att elproduktionens sammansättning skulle bestå av 100 procent förnybar elproduktion. Med förnybara energikällor avses exempelvis vattenkraft och vindkraft. Målet ändrades för att möta det kraftigt ökade elbehovet som Sverige står inför till följd av den pågående och kommande elektrifieringen av bl.a. industrier och transporter. För att samhällets ökade behov av el ska kunna tillgodoses krävs en omfattande utbyggnad av både elproduktionskapacitet och elnät. Alla fossilfria energikällor är nödvändiga för att möjliggöra samhällets omställning till klimatneutralitet och för att säkerställa att Sverige kan nå sina klimatmål. Genom att målet nu är fossilfri elproduktion i stället för förnybar elproduktion förtydligas vikten av teknikneutralitet.

Alla som bedriver verksamheter och vidtar åtgärder, som inte är av försumbar betydelse, måste hushålla med råvaror och energi och utnyttja möjligheterna att minska mängden avfall, minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, minska de negativa effekterna av avfall och återvinna avfall (2 kap. 5 § miljöbalken). Dessa krav ger uttryck för

de så kallade hushållnings- och kretsloppsprinciperna och för den s.k. avfallshierarkin (se prop. 2015/16:166). I samma paragraf anges vidare att förnybara energikällor ska väljas i första hand. Sveriges nationella mål är numera att elproduktionen ska vara 100 procent fossilfri 2040. Detta inkluderar kärnkraft. Ny kärnkraft behövs för att tillgodose framtidens elbehov – inte minst på grund av den gröna omställningen – och för att öka leveranssäkerheten i elsystemet. Den behövs även för att vi ska nå klimatmålen. Kraven i miljöbalken bör spegla detta behov och överensstämma med det nationella målet om fossilfri elproduktion. Därför bör den nu aktuella bestämmelsen ändras så att fossilfria energikällor ska väljas i första hand.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna lag- och förordningsändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Ändringarna i årsredovisningslagarna ska tillämpas för första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2026.

Den upphävda lagen om energikartläggning i stora företag ska fortsätta att gälla för energikartläggningar som har eller skulle ha påbörjats innan den nya lagen trätt i kraft. En energikartläggning som gjorts enligt den upphävda lagen ska anses vara en energikartläggning även enligt den nya lagen. En energikartläggning som har omfattat en concern ska anses vara gjord i alla bolag i den koncernen.

Den upphävda förordningen om energikartläggning i stora företag ska fortsätta att gälla för energikartläggningar som har påbörjats och beslut som har fattats innan den nya förordningen trätt i kraft.

Ändringarna i kostnads-nyttoanalyslagen ska inte tillämpas i sådana mål och ärenden enligt miljöbalken och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som inletts före lagens ikraftträdande.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla i fråga om vilka uppgifter ett avtal om fjärrvärme respektive fjärrkyla ska innehålla, om avtalet ingåtts före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget

Ikraftträdande för samliga föreslagna författningsändringar

Det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska införlivas av medlemsstaterna senast den 11 oktober 2025 (artikel 36.1). Det är inte möjligt att genomföra de nödvändiga ändringarna i svensk rätt inom den tidsramen. Den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag och de lagändringar som föreslås i promemorian bör dock träda i kraft så snart som möjligt. Detta bedöms tidigast kunna ske den 1 juli 2026.

De föreslagna förordningsändringarna bör träda i kraft samtidigt som de lagar som de ansluter till. De förordningsändringar som följdändras på grund av att lagen om energikartläggning i stora företag byter namn bör

träda i kraft samtidigt som den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

Lagen om ändring i fjärrvärmelagen och lagen om ändring i fjärrkylagen

I avsnitt 5.2 föreslås nya bestämmelser om vilka uppgifter avtal om fjärrvärme och fjärrkyla ska innehålla. Dessa förslag kommer att påverka utformningen av avtalen. Det är därför rimligt att äldre föreskrifter fortfarande gäller för innehållet i redan ingångna avtal, inte minst för att begränsa fjärrvärme- och fjärrkylföretagens administration.

Lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

I Sverige genomförs ofta energikartläggningar etappvis över en fyraårsperiod. Ett företag som har påbörjat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 bör fortsätta följa bestämmelserna i lagen om energikartläggning i stora företag till dess att den kartläggningen är avslutad. Den lagen bör också tillämpas på eventuella efterföljande mål och ärenden som hänför sig till de kartläggningarna. Det innebär att tillsynsmyndigheten i tillsynsärenden som rör en energikartläggning som påbörjas före den 1 juli 2026 ska tillämpa lagen om energikartläggning i stora företag. Tillsynsmyndigheten bör även kunna tillämpa den äldre lagen för att inleda ett tillsynsärende, om ett företag som skulle ha påbörjat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 inte gjort det.

Om företaget också har så hög energianvändning att det omfattas av lagen om energiledningssystem och energikartläggningar, ska nästa kartläggning som företaget påbörjar närmast efter den 1 juli 2026 följa de nya reglerna.

Det bör införas en övergångsbestämmelse som anger att lagen om energikartläggning i stora företag fortfarande gäller för energikartläggningar som påbörjats, eller skulle ha påbörjats, innan den 1 juli 2026.

Ett företag som omfattas av lagen om energikartläggning i stora företag och som också kommer att omfattas av den nya lagen ska fortsätta att göra energikartläggningar minst vart fjärde år från och med dagen för den senast påbörjade energikartläggningen (jfr artikel 11.2 tredje stycket och skäl 80 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet). Det bör anges i en övergångsbestämmelse att en energikartläggning som gjorts enligt lagen om energikartläggning i stora företag ska anses vara en energikartläggning enligt den nya lagen. Det innebär att om ett företag har påbörjat en energikartläggning den 1 juli 2025 ska nästa energikartläggning påbörjas senast den 1 juli 2029. Den nya kartläggningen ska då göras i enlighet med det nya regelverket.

I avsnitt 3.2 föreslås att en juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet och som är skyldig att upprätta en årsredovisning ska omfattas av uttrycket företag i bestämmelserna om skyldighet att göra energikartläggningar. Det innebär att ett dotterbolag som har ingått i en koncern som utfört energikartläggningar enligt lagen om energikartläggning i stora företag blir skyldigt att genomföra egna energikartläggningar, om dess genomsnittliga årliga energianvändning överstiger gränsvärdet. I ett sådant fall bör dotterbolaget utgå från den senaste energikartläggning som

skett inom koncernen och göra en egen energikartläggning inom fyra år från den. Detta bör framgå av en övergångsbestämmelse.

Ändringarna i årsredovisningslagarna

I avsnitt 3.5 föreslås att företag som måste utföra energikartläggningar ska vara skyldiga att upprätta en handlingsplan. Det föreslås också att handlingsplanen ska offentliggöras i företagets årsredovisning. Skyldigheten att offentliggöra handlingsplanen bör gälla från samma år som skyldigheten att upprätta handlingsplanen börjar gälla. Den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. En årsredovisning ska avse ett helår. Eftersom företag som ska göra energikartläggningar för första gången kommer att ha ett år på sig att följa kravet, bör kravet på att offentliggöra information om handlingsplanen i årsredovisningen inte gälla för 2026. Kraven i årsredovisningslagarna bör därför tillämpas för det räkenskapsår som inleds närmast före utgången av 2026.

Företag som har påbörjat men inte avslutat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 ska följa lagen om energikartläggningar i stora företag till dess att energikartläggningen är avslutad. För dem inträder skyldigheten att upprätta en handlingsplan först efter att de gjort en första energikartläggning enligt de nya reglerna. De ska alltså offentliggöra sin handlingsplan i årsredovisningen för det år då deras första nya energikartläggning genomförts och den första handlingsplanen upprättats.

Förordningen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

I avsnitt 3.1 föreslås att förordningen om energikartläggning i stora företag ska upphävas. Den förordningen innehåller bl.a. bestämmelser om energikartläggningars innehåll och krav på den som ska göra energikartläggningen. Dessa bestämmelser bör fortfarande gälla för energikartläggningar som påbörjas innan den nya förordningen träder i kraft.

Energimyndigheten kan enligt förordningen fatta beslut om att inte erkänna certifiering eller kvalifikationer som en person från ett annat land fått i det landet (5 §). Sådana beslut bör fortfarande kunna överklagas, om de fattats före det att den nya förordningen träder i kraft. Det bör därför anges i en övergångsbestämmelse att den upphävda förordningen fortfarande gäller för energikartläggningar som genomförts och för beslut som fattats före den nya förordningen trätt i kraft.

Kostnads-nyttoanalyslagen

De nya bestämmelserna om kostnads-nyttoanalyser som föreslås i denna promemoria innebär att vissa anläggningar som inte tidigare behövt genomföra en kostnads-nyttoanalys kommer att omfattas av skyldigheten att göra en sådan. Reglerna innebär också att anläggningar som tidigare behövt göra kostnads-nyttoanalyser inte längre behöver göra dem.

För att inte de nya bestämmelserna om vilka som måste utföra en kostnads-nyttoanalys ska försena pågående processer bör en övergångsbestämmelse införas som anger att bestämmelserna i miljöbalken eller förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd inte ska tillämpas

på mål eller ärenden som har påbörjats när ändringarna i kostnads-
nyttoanalyslagen träder i kraft.

8 Konsekvensanalys

8.1 Övergripande konsekvenser

8.1.1 Statsfinansiella effekter

Förslagen bedöms inte ha någon direkt påverkan på statens budget.

8.1.2 Överensstämmelse med EU-rätten

Förslagen i promemorian är till övervägande del en följd av det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. De förslag som lämnas i syfte att genomföra direktivet bedöms inte gå utöver vad direktivet kräver.

Förslaget om att företag med energianvändning över 10 terajoule ska redovisa uppgifter om energianvändning och effekt av eventuella energibesparingsåtgärder till Energimyndigheten bedöms vara befogat på grund av Sveriges skyldighet att uppnå de mål om energibesparing som finns i direktivet. Förslaget är proportionerligt och går inte utöver vad som krävs för att uppnå syftet med det.

De förslag som lämnas om vilka anläggningar som ska utföra kostnads-
nyttoanalyser och vad sådana analyser ska innehålla går utöver vad
direktivet kräver. De bedöms dock vara i linje med direktivets
övergripande mål om att främja energieffektivitet. Förslagen bidrar också
till EU:s mål om högeffektiv kraftvärme och främjar elproduktion.
Förslagen bedöms vara nödvändiga och proportionerliga.

Förslaget att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd i
första hand ska använda fossilfria energikällor, i stället för förnybara
sådana, bedöms inte påverka de krav som ställs på Sverige om produktion
av bränslen, el, kyla och värme från förnybara energikällor i
förnybartdirektivet.

Förslagen behöver inte anmälas enligt Europaparlamentets och rådets
direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett
informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande
föreskrifter för informationssamhällets tjänster eller Europaparlamentets
och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på
den inre marknaden, eftersom de till största del utgör ett strikt
genomförande av EU-rätten. De förslag som går utöver EU-rätten bedöms
inte utgöra tekniska föreskrifter eller anmälningspliktiga krav på tjänster.

8.1.3 Påverkan på miljön och klimatet

Syftet med förslagen och de bakomliggande direktivskraven är att öka
energieffektiviteten inom Sverige och EU för att uppnå nationella och
europeiska energieffektiviseringsmål till 2030. Dessa har sitt huvudsakliga

fokus på en mer effektiv slutlig energianvändning. En mer effektiv slutlig energianvändning inom alla samhällets sektorer antas leda till minskad belastning på miljö och klimat, dels i form av lägre uttag av naturresurser, dels i form av minskade utsläpp av växthusgaser och föroreningar från energiomvandling. Det är dock viktigt att beakta eventuella rekyleffekter, dvs. effekter som kan följa av att minskningen av den totala energianvändningen i systemet inte blir lika stor som den minskning som energieffektiviseringen initialt ledde till.

8.2 Företag

8.2.1 Företag som omfattas av krav på energiledningssystem

Totalt beräknas cirka 850 företag komma att omfattas av skyldigheten att införa energiledningssystem. Av dessa är cirka 300 företag verksamma inom industrisektorn och cirka 550 företag är verksamma inom andra sektorer. Cirka 200 företag i Sverige har hittills infört ett energiledningssystem på frivillig väg. Dessa ingår sannolikt i gruppen som kommer omfattas av de nya lagkraven.

Att införa ett energiledningssystem är en omfattande process som kräver att företaget har personal med relevant kompetens och dessutom anlitar ett ackrediterat tredjepartscertifieringsorgan. Implementeringstiden för ett energiledningssystem är oftast minst ett år, i vissa fall längre beroende på verksamhetens komplexitet. När energiledningssystemet väl är på plats behöver företaget göra löpande uppföljningar. Dessutom krävs en årlig certifiering som brukar ta ungefär en vecka att genomföra. Vart tredje år genomförs en större utvärdering som tar mer tid i anspråk, uppskattningsvis en månad.

Införandet av ett energiledningssystem är framför allt förenat med kostnader för personal och konsulter. Arbetstiden för att införa systemet beräknas till motsvarande ett år för den initiala framtagningen och därefter cirka en månad per år för att underhålla systemet. Kostnaderna per företag blir därmed, räknat på en timkostnad på 1 500 kronor, drygt 3,1 miljoner kronor i initiala kostnader och därefter cirka 260 000 kronor per år.

Processen för att införa miljöledningssystem liknar den för energiledningssystem. För företag med en hög energianvändning som redan har ett miljöledningssystem och därutöver måste göra energikartläggningar förväntas merarbete motsvarande fyra månader för införandet och därefter cirka en månad per år för att underhålla systemet. Kostnaderna per företag blir därmed, räknat på en timkostnad på 1500 kronor, drygt 750 000 kronor i initiala kostnader och därefter ca 260 000 kr per år.

Företag kan också välja att sluta avtal om energiprestanda i stället för att införa miljö- eller energiledningssystem.

Eftersom antalet certifieringsexperter och auktoriserade revisorer som kan bistå vid framtagning och uppföljning av nya energiledningssystem och nya tillägg inom miljöledningssystem är begränsat, finns det risk att det uppstår en brist på sådan expertis i samband med införandet av lagen.

Den tidsfrist på två år som företag ges för att införa kraven kan förväntas minska denna risk något.

Förslaget om att företag med en genomsnittlig energianvändning som överskrider 10 terajoule ska rapportera in vissa uppgifter till Energimyndigheten förväntas leda till en ökad administrativ börda för företagen. De uppgifter som ska lämnas är dock sådana som företaget ändå måste samla in. Företaget måste exempelvis beräkna sin energianvändning årligen för att veta om det faller in under regelverket om energikartläggningar respektive energiledningssystem. Det bör därmed också vara möjligt att jämföra energianvändningen över flera år för att avgöra om den ökat eller minskat. Det är företagen själva som uppger SNI-kod till Skatteverket i samband med att de registrerar sin verksamhet. Statistiska centralbyrån har ett söksystem som kan användas för att hitta rätt SNI-kod. Den administrativa börda som uppstår bör minskas i största möjliga mån genom att lämpliga system inrättas för att förenkla uppgiftslämnandet.

Även kravet på att företag ska anmäla till Energimyndigheten att de överstigit gränsvärdet på 85 terajoule medför en viss administrativ börda för företaget. Mot bakgrund av kravet att uppgifter om årlig energianvändning ändå ska lämnas in till Energimyndigheten får denna börda dock betraktas som försumbar.

8.2.2 Företag som omfattas av krav på energikartläggning

Följden av de nya kraven är att det blir ett företags energianvändning, snarare än dess storlek, som är avgörande för dess skyldighet att göra en energikartläggning. Det medför att fler företag kommer att behöva göra energikartläggningar. Att använda energianvändning som urvalskriterium i stället för storlek medför också att kravet på att genomföra energikartläggningar i större utsträckning kommer att träffa företag som faktiskt har möjlighet att genomföra energieffektiviseringsåtgärder och därmed bidra till mer kostnadseffektiva kartläggningar.

Av de företag som i dag omfattas av krav på att göra energikartläggningar är det ungefär 500 företag som har en energianvändning över 10 terajoule. Det är dock inte givet att samtliga dessa företag kommer att behöva göra energikartläggningar enligt de nya reglerna. Om de ingår i en koncern med flera dotterbolag där varje dotterbolag är skyldigt att upprätta en årsredovisning, är det bara de dotterbolag som har en genomsnittlig energianvändning som överstiger 10 terajoule som måste göra energikartläggningar. Cirka 250 företag som i dag omfattas av kraven på att göra energikartläggningar har lägre genomsnittlig årlig energianvändning än 10 terajoule och kommer därför inte längre att vara skyldiga att göra energikartläggningar.

Cirka 800 företag i industrisektorn och 3 100 företag verksamma i övriga sektorer kommer att omfattas av kravet på att göra energikartläggningar.

Undersökningar hos företag som enligt befintliga regler utför energikartläggningar visar att den genomsnittliga kostnaden för att göra en energikartläggning är cirka 300 000 kronor. Av detta står kostnaden för

konsulter för cirka 150 000 kronor. Förslagen i promemorian innebär också att dessa företag inte längre kan få statligt stöd för att genomföra energikartläggningar. Företagen kan alltså inte söka stöd för någon del av de kostnader som uppstår.

Förslaget innehåller krav på att upprätta en handlingsplan som ska offentliggöras i företagets årsredovisning. Detta krav omfattar enbart juridiska personer som är skyldiga att upprätta en årsredovisning. Arbetet med att upprätta och offentliggöra en handlingsplan kan leda till ökad administration.

När det gäller kravet att rapportera in vissa uppgifter till Energimyndigheten görs samma bedömning för företag som omfattas av kraven på att genomföra energikartläggningar som för företag som måste införa energiledningssystem.

8.2.3 Företag som kan tilldelas utsläppsrätter under EU:s utsläppshandelssystem

Förslagen i promemorian innebär ökade incitament för företag som både omfattas av EU:s utsläppshandelssystem och av skyldigheten att ha ett energiledningssystem eller att genomföra energikartläggningar att genomföra de förslag och rekommendationer som följer av energiledningssystemet eller energikartläggningen.

8.2.4 Certifieringsföretag

Det finns färre än fem ackrediterade certifieringsorgan för energi- och miljöledningssystem i Sverige. Förslagen i promemorian om att vissa företag omfattas av ett energiledningssystem väntas leda till en ökad efterfrågan på certifiering. Även möjligheten till undantag från kraven för företag som har miljöledningssystem kan leda till sådan ökad efterfrågan. Marknaden för certifieringsföretagen kommer därför att öka. Det kommer att behövas fler revisorer för införande och förvaltning av energi- och miljöledningssystem.

I Sverige finns det i dag endast ett certifieringsföretag som är ackrediterat för att certifiera energikartläggare. Förslagen i denna promemoria kommer att leda till ett ökat behov av certifierade energikartläggare och efterfrågan på företagets tjänster kommer att öka. Bedömningen är att företaget har kapacitet att möta efterfrågan. Dock innebär förslagen i promemorian att en ny certifieringsordning måste tas fram för energikartläggare. Det innebär i sin tur att certifieringsföretaget på nytt behöver ansöka om ackreditering hos Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac). Eftersom ackreditering är ett tidskrävande arbete, kommer det att ta tid och resurser i anspråk för certifieringsföretaget.

8.2.5 Certifierade energikartläggare

Det finns i dag cirka 200 certifierade energikartläggare. Eftersom fler företag kommer att träffas av kravet på att genomföra

energikartläggningar, kommer det sannolikt att behövas fler certifierade energikartläggare. I och med att fler energiledningssystem införs finns det en risk att befintliga certifierade kartläggare väljer att arbeta med implementering och revision av ledningssystem i stället för att arbeta med energikartläggning.

Förslagen i promemorian innebär att en ny certifieringsordning för energikartläggare behöver införas. Detta kan innebära att befintliga kartläggare kan behöva certifiera sig på nytt eller komplettera sin nuvarande certifiering.

8.2.6 Revisorer

Förslagen om att revisorer ska göra ett uttalande om huruvida ett företag har inkluderat information om bl.a. handlingsplan i sin årsredovisning kommer att leda till merarbete för revisorer som granskar årsredovisningar som sådana företag har upprättat. Den avgränsning av granskningens omfattning som gjorts bedöms dock leda till en begränsad ökning av arbetsbördan och därmed också av kostnaderna för de företag som anlitar revisorer.

8.2.7 Företag som omfattas av skyldighet att genomföra en kostnads-nyttoanalys

Förslagen till ändringar i kostnads-nyttoanalyslagen innebär att fler aktörer och nya aktörer omfattas av kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys vid planerad nybyggnation eller uppgradering. Hur många fler kostnads-nyttoanalyser som kommer att behöva genomföras och skickas in till Energimyndigheten är svårt att bedöma. Varken Statistiska centralbyrån, Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten eller Myndigheten för tillväxtpolitiska studier och analyser för den typen av statistik som skulle behövas för att få fram ett ungefärligt antal. Med tanke på att fler typer av anläggningar kommer att omfattas av kravet på att göra en kostnadsnyttoanalys och avskaffandet av möjligheten till undantag, exempelvis för industrianläggningar som tidigare låg för långt från ett fjärrvärmenät, kommer betydligt fler kostnadsnyttoanalyser att behöva genomföras.

8.2.8 Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag

Fjärrvärme är den vanligaste uppvärmningsformen i Sverige. Det finns cirka 200 fjärrvärmeföretag som äger fjärrvärmenät på olika orter i landet. Fjärrvärmeföretagen varierar i storlek och många av företagen är kommunala bolag. För Sveriges omkring 2 100 000 småhus kommer 18 procent av den totala energianvändningen för värme och varmvatten från fjärrvärme. Motsvarande andel för Sveriges omkring 165 000 flerbostadshus är 90 procent, och för Sveriges cirka 150 000 lokalbyggnader 76 procent.

Fjärrkyla är fortfarande under utbyggnad på den svenska marknaden, men användningen har ökat kraftigt sedan mitten av 1990-talet. Under de

senaste tio åren har fjärrkyleleveranserna legat på cirka 1 terawattimme samtidigt som nätet har växt kontinuerligt till att 2023 vara cirka 540 km långt. Dessa siffror är de högsta i Europa. År 2023 fanns fjärrkyla i 40 svenska kommuner och erbjöds av 40 olika leverantörer. Klimatförändringar och ökade krav på komfort innebär en ökad efterfrågan på fjärrkyla, i form av komfortkyla. Enligt en bedömning förväntas efterfrågan på komfortkyla öka med 1,3 terawattimmar i Sverige under de närmaste decennierna.

Förslagen rörande fjärrvärme och fjärrkyla innebär bl.a. att det införs nya krav om vad avtal om fjärrvärme och fjärrkyla ska innehålla. I fjärrvärmelagen finns bestämmelser om avtalets innehåll, men vissa uppgifter föreslås läggas till. Det finns i dag inga krav på avtalsinnehållet i avtal om fjärrkyla. Förslagen innebär också krav på fjärrvärme- och fjärrkyleföretag att ge kunderna information om avtalsvillkoren innan avtal ingås och en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, att ge kunder med funktionsnedsättning all relevant information om sina avtal i tillgängliga format och att fjärrvärme- och fjärrkyleföretagen ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från kunderna. Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag ska också erbjuda slutkunderna ett brett val av betalningssätt. För fjärrkyleföretag föreslås därutöver nya krav om information vid ändrade avtalsvillkor och vid avbrytande av distribution av fjärrkyla.

Anpassningen till de nya kraven bedöms medföra ökade administrativa kostnader för företagen i form av en engångskostnad. Kostnaden för fjärrvärme- och fjärrkyleföretagen bedöms totalt uppgå till ca 5 000 000 kronor, vilket inkluderar kostnader för bland annat central justering av avtalsvillkor med lokal anpassning, it-utveckling och postutskick.

Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag påverkas också av förslaget att införa kriterier för effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem. För de fjärrvärme- och fjärrkyleföretag som inte är effektiva innebär förslaget att de ska upprätta en plan vart femte år med åtgärder för hur systemet kan bli effektivt. Kravet gäller dock endast fjärrvärme- och fjärrkylesystem där den totala utgående värmen och kylan överstiger 5 megawatt. Eftersom majoriteten av fjärrvärme- och fjärrkylesystem uppfyller direktivets krav för att vara effektiva, bedöms det vara få fjärrvärme- och fjärrkyleföretag som kommer behöva ta fram en plan. Arbetsinsatsen för de fjärrvärme- och fjärrkyleföretag som behöver ta fram en plan bedöms uppgå till 40–160 arbetstimmar, vilket med en timkostnad på 1 100 kronor ger ett totalbelopp på 44 000–172 000 kronor.

8.2.9 Ägare av flerbostadshus och byggnader som innehåller både bostäder och lokaler

Enligt fastighetsregistret finns det omkring 165 000 flerbostadshus i Sverige, innehållande cirka 2 500 000 bostäder. Ett flerbostadshus definieras i registret som en byggnad med minst tre bostäder. För att en byggnad ska klassas som flerbostadshus krävs det dessutom att mer än 50 procent av byggnaden utgörs av bostäder. Byggnaden kan dock även innehålla en lokal (kontor, butik, restaurang etc.).

Förslagen i promemorian innehåller vissa nya informationskrav för den som är ägare av flerbostadshus eller byggnader som innehåller både bostäder och lokaler och som försörjs av fjärrvärme. Detta kommer leda till något ökade administrativa kostnaden för fastighetsägarna.

8.3 Myndigheter, kommuner och domstolar

8.3.1 Boverket

Boverket ska meddela föreskrifter och ge byggnadsnämnden tillsynsvägledning i frågor som rör energimätning i byggnader. Till följd av förslagen om att viss information ska lämnas till lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs med fjärrvärme behöver Boverket utveckla sin tillsynsvägledning för dessa frågor. Utvecklingsarbetet bedöms rymmas inom Boverkets befintliga budgetramar.

8.3.2 Energimarknadsinspektionen

Energimarknadsinspektionen är sedan tidigare tillsynsmyndighet för fjärrvärmelagen och fjärrkylelagen och kommer i och med förslagen om avtalsenliga rättigheter för fjärrvärme- och fjärrkylekunder få en utökad föreskriftsrätt och utökade tillsynsuppgifter.

Avsikten är att Energimarknadsinspektionen bl.a. ska få meddela föreskrifter om skyldighet för fjärrvärme- och fjärrkyleföretagen att lämna viss information, vilka delar av avtalsinnehållet som ska finnas med i sammanfattningen av avtalsvillkoren och hur den ska tillhandahållas, hur kunder med funktionsnedsättning ska få tillgång till all relevant information och rutiner för klagomålshantering. Inom dessa områden föreslås Energimarknadsinspektionen också få tillsynsansvar.

Tillsynen inom fjärrvärmeområdet kommer också att öka till följd av förslagen om kraven på avtalsinnehåll och information vid avbrytande av distribution av fjärrvärme. Vidare föreslås myndigheten få tillsynsansvar över att kraven rörande betalningssätt efterlevs.

Inom fjärrkylelagen kommer Energimarknadsinspektionen få helt nya tillsynsuppgifter till följd av kraven på avtalsinnehåll, betalningssätt och information vid ändrade avtalsvillkor och vid avbrytande av distribution.

Myndigheten föreslås också få en utökad föreskriftsrätt och utökade tillsynsuppgifter till följd av kraven rörande effektiva fjärrvärme- och fjärrkylesystem.

De ytterligare arbetsuppgifterna till följd av förslagen om de avtalsenliga rättigheterna bedöms främst innebära en engångsinsats i form av att ta fram nya föreskrifter i enlighet med förslaget samt löpande tillsynsarbete.

Arbetet med planerna för hur fjärrvärme- och fjärrkylesystem ska bli effektiva bedöms vara en mindre betungande uppgift för myndigheten eftersom det är få fjärrvärme- och fjärrkylesystem som inte är effektiva.

Sammantaget bedöms de ytterligare arbetsuppgifterna rymmas inom myndighetens ekonomiska ram.

8.3.3 Energimyndigheten

Energimyndigheten är ansvarig myndighet för regelverket om energikartläggningar. I denna promemoria föreslås Energimyndigheten också få ansvar för de nya reglerna. Förslagen om energiledningssystem och energikartläggning innebär att Energimyndigheten får rätt att meddela föreskrifter på fler områden än tidigare. Energimyndighetens tillsyn kommer också att omfatta fler områden, t.ex. företagens handlingsplaner. Sannolikt kommer fler företag att omfattas av kraven på att ha energiledningssystem eller att göra energikartläggningar. Sammantaget kommer förslagen därmed att innebära att mer av myndighetens resurser måste läggas på arbetet med energikartläggningar och energiledningssystem. Detta väntas kunna hanteras inom befintlig ram.

Kostnads-nyttoanalyser ska även i fortsättningen lämnas in till Energimyndigheten för godkännande. De nya kraven på fler typer av anläggningar och sänkta tröskelvärden i tillförd effekt innebär att betydligt fler anläggningar kommer att behöva göra en kostnads-nyttoanalys. Det kommer att innebära ett större arbete från Energimyndigheten att godkänna dessa. Energimyndigheten kommer också att behöva offentliggöra information om de kostnads-nyttoanalyser som samlats in. Detta bör kunna ske genom att Energimyndigheten gör en sammanställning på aggregerad nivå av informationen i kostnads-nyttoanalyserna. Även detta bedöms kunna hanteras inom befintlig ram.

8.3.4 Swedac

Förslagen avseende energikartläggning och energiledningssystem kan komma att innebära att fler aktörer ansöker om ackreditering hos Swedac. Det kan därför leda till merarbete för myndigheten. Detta väntas kunna hanteras inom befintlig ram.

8.3.5 Domstolarna

Förslagen i promemorian om energiledningssystem och energikartläggning innebär att fler aktörer kan komma att omfattas av reglerna. Energimyndigheten får som tillsynsmyndighet över regelverket meddela förelägganden mot företag som inte följer reglerna. Sådana beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detta kan leda till en ökad måltillströmning för domstolarna. I nuläget bedöms en eventuell ökad måltillströmning kunna hanteras inom befintligt anslag. Den befintliga möjligheten att överklaga beslut om att neka personer med utländsk certifiering eller utländska kvalifikationer föreslås finnas kvar.

Fler aktörer ska utföra kostnads-nyttoanalyser. Även här får Energimyndigheten besluta om förelägganden mot företag som inte följer reglerna. Energimyndigheten ska också godkänna kostnads-nyttoanalyser. Beslut om förelägganden och att inte godkänna en kostnads-nyttoanalys får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Förslagen om utökade avtalsenliga rättigheter för fjärrvärme- och fjärrkylekunder och kravet för fjärrvärme- och fjärrkyleföretag att ge in

planer för hur systemen ska bli effektiva förväntas inte leda till någon ökad måltillströmning till förvaltningsdomstolarna.

Förslagen om rättelse i miljöbalken väntas inte få någon effekt för mark- och miljödomstolarna.

Förslaget att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd i första hand ska använda fossilfria energikällor, i stället för förnybara sådana, bedöms inte påverka miljöprövningen och prövningsmyndigheterna i någon direkt utsträckning. Det nuvarande kravet att förnybara energikällor ska användas i första hand är en allmän hänsynsregel och är av övergripande karaktär. Vid tillämpningen av bestämmelsen ska en rimlighetsavvägning göras. Detta innebär att hänsynsreglerna innehåller en inbyggd flexibilitet som ger utrymme för avvägningar, och att nuvarande krav inte innebär att endast förnybara energikällor får användas. Förslaget att fossilfria energikällor ska användas i första hand medför att fler energikällor kan prioriteras och tydliggör vikten av teknikneutralitet. En rimlighetsavvägning ska fortfarande göras i det enskilda fallet.

8.3.6 Kommuner

Förslagen i promemorian innebär att kommuner inte kan få statligt bidrag för rådgivning i form av att genomföra energikartläggningar. Eftersom kommuner inte får bidrag för sådan rådgivning i dag bedöms förslaget inte att få någon påverkan på kommunernas rådgivningsverksamhet.

Byggnadsnämnden i kommuner är sedan tidigare tillsynsmyndighet för lagen om energimätning i byggnader. I och med förslagen om att viss information ska lämnas till lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs med fjärrvärme kommer byggnadsnämnden att få utökade tillsynsuppgifter. Kommuner som tilldelas uppgifter ska få adekvat finansiering med stöd av den kommunala finansieringsprincipen. Mot bakgrund av att byggnadsnämnden i egenskap av tillsynsmyndighet har möjlighet att ta ut avgifter enligt lagen om energimätning i byggnader, och dessa avgifter bedöms kunna täcka de merkostnader som kan uppstå, anses förslagen innebära begränsade ekonomiska konsekvenser för kommunerna. Därför bedöms inte ytterligare statlig finansiering nödvändig.

En inskränkning i den kommunala självstyrelsen bör inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett den. Förslagen om utökade tillsynsuppgifter innebär en viss inskränkning i den kommunala självstyrelsen, eftersom kommunerna blir skyldiga att utföra fler uppgifter. Inskränkningen bedöms dock inte gå utöver vad som anses nödvändigt, då den sker inom ramen för befintlig lagstiftning och syftar till att uppfylla det omarbetade energieffektivitetsdirektivets mål på ett så lite ingripande sätt som möjligt. Övriga förslag bedöms inte ha någon påverkan på den kommunala självstyrelsen.

Förslagen i promemorian påverkar även kommunala bolag, se avsnitt 8.2.8.

8.4 Konsekvenser för enskilda

8.4.1 Fjärrvärme- och fjärrkylekunder

Till följd av förslagen om fjärrvärme- och fjärrkylekundernas avtalsenliga rättigheter ökar transparensen för kunderna och deras ställning i förhållande till fjärrvärme- och fjärrkyleföretagen stärks. Vidare ökar förslagen deras möjlighet att kontrollera sin energianvändning.

8.4.2 Lägenhetsinnehavare

För lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs av fjärrvärme leder förslagen om rätt till viss information och klagomålshantering till ökad transparens. Lägenhetsinnehavarnas möjlighet att kontrollera sin energianvändning ökar och deras ställning gentemot fastighetsägaren stärks.

8.5 Övriga konsekvenser

Förslagen bedöms inte ha några effekter för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om energiledningssystem och energikartläggningar i företag

Lagen är ny men motsvarar i stora delar lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning), förkortat det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Flera av de överväganden som gjordes vid genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (det ursprungliga energieffektivitetsdirektivet) är fortfarande aktuella (prop. 2013/14:174).

Två stora skillnader i den nya lagen jämfört med lagen om energikartläggning i stora företag är dels vilka företag som omfattas av kraven, dels kravet på att företag med hög energianvändning måste ha ett energiledningssystem.

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om energiledningssystem och energikartläggningar för att främja förbättrad energieffektivitet i företag med hög energianvändning.

I paragrafen anges lagens innehåll och syfte. Paragrafen berörs i avsnitt 3.1.

Ord och uttryck

2 § I denna lag betyder

1. avtal om energiprestanda: ett avtal om en energieffektiviseringsåtgärd som verifieras och övervakas under avtalsperioden, som innebär att byggtreprenaden, leveranserna eller tjänsterna i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat energiprestandakriterium,

2. energieffektivitet: förhållandet mellan vilken nivå av prestanda, tjänster, varor eller energi som kan tas ut och insatsen av energi,

3. energieffektivitet: ett systematiskt förfarande i syfte att

a) få kunskap om energianvändningen i en viss verksamhet,

b) fastställa kostnadseffektiva energibesparande åtgärder,

c) kartlägga vilken potential som finns för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor, och

d) rapportera om resultaten,

4. energieffektivitet: beståndsdelar i en strategi som anger mål för energieffektivitet och en plan för att nå det målet, och som bland annat utgörs av övervakning av faktisk energianvändning, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av de framsteg som görs,

5. förbättrad energieffektivitet: en ökning av energieffektiviteten som ett resultat av tekniska, beteendemässiga eller ekonomiska förändringar.

6. *företag*: en juridisk person som bedriver ekonomisk verksamhet och som är skyldig att upprätta en årsredovisning enligt 6 kap. 1 § bokföringslagen (1999:1078).

I paragrafen anges innebörden av ord och uttryck som används i lagen. Paragrafen överensstämmer delvis med 2 § lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 244 och 245). Paragrafen genomför artikel 2.8, 2.10, 2.16, 2.32 och 2.33 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.2, 3.3, 3.7 och 3.8.

En definition av *avtal om energiprestanda* införs. Definitionen överensstämmer med artikel 2.33 i energieffektivitetsdirektivet. Definitionen har betydelse för undantaget från kraven på energiledningssystem och energikartläggningar enligt 10 §.

Definitionen av *energiekartläggning* ändras till att också omfatta en kartläggning av potentialen för kostnadseffektiv användning eller produktion av bränslen, el, kyla eller värme från förnybara energikällor. Definitionen delas också upp i en punktlista för att förbättra läsbarheten. Enligt både det ursprungliga och det omarbetade energieffektivitetsdirektivet ska energikartläggningen avse en byggnad eller en grupp av byggnader, en industriprocess, kommersiell verksamhet, industrianläggning eller kommersiell anläggning eller privata eller offentliga tjänster (artikel 2.32). Den hittillsvarande uppräkningslistan av vilka verksamheter som energikartläggningen ska avse slopas för att göra bestämmelsen lättare att läsa. Ingen ändring i sak är avsedd. Definitionen är relevant främst för kravet att genomföra en energikartläggning i 5 §.

Definitionen av *energiledningssystem* ändras språkligt. Det görs också ett tillägg om att de beståndsdelar som energiledningssystemet består av bl.a. ska innefatta övervakning av faktisk energianvändning, åtgärder för att öka energieffektiviteten och mätning av framstegen. Definitionen överensstämmer med artikel 2.16 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Definitionen har betydelse för kravet att omfattas av ett energiledningssystem i 3 §.

Det införs en ny definition av *företag*. För en utvecklad analys av hur uttrycket företag förstås i EU-rätten och betydelsen av ekonomisk verksamhet, se prop. 2013/14:174 s. 244 och 245. Definitionen gör det möjligt att avgränsa beräkningen av energianvändningen till att omfatta energianvändningen hos den minsta juridiska person som bedriver ekonomisk verksamhet och som måste upprätta en årsredovisning. Det betyder att energianvändningen i alla bolag i en koncern inte ska räknas ihop, om koncernen består av dotterbolag som var för sig är skyldiga att upprätta en årsredovisning. Endast de dotterbolag vars energianvändning uppnår de gränsvärden som lagen ställer upp omfattas då av lagens krav, se vidare kommentaren till 3 och 5 §§. Definitionen har betydelse för vilka som omfattas av kraven i bl.a. 3 och 5 §§.

Definitionerna av *energieffektivitet* och *förbättrad energieffektivitet* förs över från lagen om energikartläggning i stora företag. Definitionen av energieffektivitet ändras språkligt. Definitionerna överensstämmer med dem i artikel 2.8 och 2.10 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Definitionen av energieffektivitet har främst betydelse för definitionen av förbättrad energieffektivitet. Definitionen av vad som är förbättrad

energieffektivitet har betydelse för vad som kan utgöra ett avtal om energiprestanda.

Skyldighet att ha ett energiledningssystem

3 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 85 terajoule ska ha ett energiledningssystem som är certifierat av ett oberoende organ i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder.

Energiledningssystemet ska vara infört senast två år från det att företagets genomsnittliga årliga energianvändning översteg gränsvärdet.

Paragrafen innebär att företag med en viss genomsnittlig årlig energianvändning de tre senaste åren ska ha ett energiledningssystem. Paragrafen genomför artikel 11.1 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet och motsvarar delvis 4 § lagen om energikartläggning i stora företag. Övervägandena finns i avsnitt 3.7.

I *första stycket* anges skyldigheten för företag med en genomsnittlig årlig energianvändning de tre senaste åren på över 85 terajoule att ha ett energiledningssystem. En definition av energiledningssystem finns i 2 §. Alla energibärare och all energianvändning ska tas med i beräkningen av den genomsnittliga årliga energianvändningen. Energianvändningen innefattar t.ex. ventilation, belysning, uppvärmning, kylning, transport, datalagring och produktionsprocesser. Ett företag som t.ex. har en energianvändning på 80 terajoule 2026, 90 terajoule 2027 och 85 terajoule 2028 har en genomsnittlig årlig energianvändning på 85 terajoule sett över de tre åren. Det företaget omfattas alltså av kravet på att ha ett energiledningssystem, trots att energianvändningen 2026 var lägre än 85 terajoule. Regeringen kan meddela verkställighetsföreskrifter om beräkningen av energianvändningen.

Ett energiledningssystem ska certifieras i enlighet med relevanta europeiska eller internationella standarder. En europeisk standard är en standard som har antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk. En internationell standard är en standard som har antagits av Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och som gjorts tillgänglig för allmänt bruk. Exempel på en standard för energiledningssystem är ISO 50001.

Energiledningssystemet får utformas med hänsyn till det enskilda företagets förutsättningar. Energiledningssystemet kan fokusera på de delar av verksamheten som har hög energianvändning och där möjligheten till energieffektivitetsåtgärder är som störst. Delar av företaget med låg energianvändning behöver inte omfattas av energiledningssystemet. I ett företag med en energiintensiv anläggning och en kontorsbyggnad är det tillräckligt att den energiintensiva anläggningen omfattas av ett energiledningssystem för att kravet ska vara uppfyllt. I företag som har ett stort antal små verksamheter där den totala energianvändningen överstiger tröskelvärdet kan energiledningssystemet införas på företagsnivå och inriktas på att hitta energieffektivitetsåtgärder som är tillämpliga i flera individuella verksamheter.

I *andra stycket* anges att skyldigheten för företag med en årlig genomsnittlig energianvändning på minst 85 terajoule att omfattas av ett energiledningssystem inträder två år från att energianvändningen översteg gränsvärdet i första stycket. Företag som inte har något energiledningssystem har alltså två år på sig att följa kravet. Det innebär att om företaget i början av år 2027 konstaterar att den genomsnittliga årliga energianvändningen sett över åren 2024, 2025 och 2026 överstiger gränsvärdet, måste företaget senast i början av år 2029 ha infört ett energiledningssystem.

4 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kravet på certifiering enligt 3 § och om krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om krav på certifiering och på kompetens hos ackrediterade organ. Den motsvarar delvis 11 § 2 lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 84 och 249). Föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kommer att genomföra artikel 11.1 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.7.

Med stöd av bemyndigandet kan det meddelas föreskrifter t.ex. om vilka internationella eller europeiska standarder certifiering ska ske emot. Det kan också meddelas föreskrifter om krav på kompetens hos certifieringsorganet, t.ex. att certifieringsorganet ska vara ackrediterat enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93.

Skyldighet att göra energikartläggningar

5 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 10 terajoule ska minst vart fjärde år göra en energikartläggning.

Energikartläggningen ska göras senast ett år från det att företagets genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren översteg 10 terajoule, och därefter minst vart fjärde år så länge den genomsnittliga årliga energianvändningen de tre senaste åren överstiger 10 terajoule.

Ett företag som omfattas av ett energiledningssystem som uppfyller kraven i 3 § och i föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § ska göra energikartläggningen med de intervall som gäller enligt energiledningssystemet.

I paragrafen anges en skyldighet för vissa företag att göra en energikartläggning. Paragrafen genomför artikel 11.2 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Paragrafen motsvarar delvis 3 och 4 §§ lagen om energikartläggning i stora företag. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

Första stycket motsvarar delvis 3 § lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 75–81 och 246). Det är ett företags genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren som avgör om företaget är skyldigt att göra en energikartläggning. Alla energibärare och all energianvändning ska räknas med i beräkningen av energianvändningen. Energianvändningen innefattar t.ex. ventilation, belysning, uppvärmning, kylning, transport, datalagring och produktionsprocesser.

I 8 § finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om hur en energikartläggning ska genomföras, se kommentaren till den paragrafen.

En energikartläggning ska göras vart fjärde år. De fyra åren räknas från datumet för den senaste energikartläggningen. Om ett företag har påbörjat en energikartläggning den 1 juli 2026, ska alltså nästa energikartläggning påbörjas senast den 1 juli 2030.

I *andra stycket* anges att en energikartläggning ska göras inom ett år från det att företagets årliga genomsnittliga energianvändning de tre senaste åren översteg gränsvärdet på 10 terajoule. Företag som aldrig har gjort en energikartläggning har därmed ett år på sig att följa kravet. Det innebär att om företaget i början av år 2027 konstaterar att den genomsnittliga årliga energianvändningen sett över åren 2024, 2025 och 2026 överstiger gränsvärdet, måste företaget senast i början av år 2028 ha gjort sin första energikartläggning. Företaget ska därefter göra energikartläggningar vart fjärde år, förutsatt att den genomsnittliga energianvändningen sett över tre år fortfarande överstiger gränsvärdet. Av övergångsbestämmelserna framgår att ett företag som har gjort energikartläggningar enligt lagen om energikartläggning i stora företag ska fortsätta att göra energikartläggningar med de intervall som företaget redan tillämpar, se kommentaren till övergångsbestämmelserna.

Tredje stycket motsvarar delvis 4 § lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 83–85 och 246). Ett företag som i och för sig har en genomsnittlig energianvändning som överstiger 10 terajoule men som omfattas av ett energiledningssystem som uppfyller de krav som anges i 3 § och i de föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 § behöver inte göra energikartläggningar vart fjärde år. Det gäller alltså även för företag som frivilligt har infört ett energiledningssystem trots att deras genomsnittliga energianvändning inte uppgår till 85 terajoule. De företag som omfattas av ett energiledningssystem utför i stället energikartläggningar inom ramen för energiledningssystemet och med de intervall som gäller enligt det systemet. Enligt befintliga standarder för energiledningssystem görs en energiöversyn inom systemet som ofta uppdateras varje år. I en sådan översyn kan en energikartläggning ingå. Energitkartläggningen måste då göras med de intervall som krävs för att översynen ska kunna göras eller uppdateras i enlighet med standarden.

6 § Resultatet av energikartläggningen § ska redovisas i en rapport. Rapporten ska innehålla rekommendationer som baseras på energikartläggningen.

I paragrafen anges hur energikartläggningar ska redovisas. Paragrafen motsvarar 6 § *andra stycket* lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 92–93 och 247). Övervägandena finns i avsnitt 3.4.

Resultatet av en energikartläggning ska redovisas i en rapport. Energitkartläggningar kan genomföras av både interna och externa energikartläggare. Genom att en rapport upprättas säkerställs att företaget får del av resultatet av energikartläggningen i båda fallen. Det ingår i en energikartläggning att rapportera om resultatet av kartläggningen (jfr artikel 2.32 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet). Rapporten från kartläggningen ska innehålla rekommendationer från kartläggningen.

Dessa kan sedan ligga till grund för den handlingsplan som ska upprättas enligt 7 §, se kommentaren till den paragrafen.

7 § Ett företag som avses i 5 § första stycket ska upprätta en handlingsplan baserad på rekommendationerna från energikartläggningen. Handlingsplanen ska lämnas till företagets ledning.

I paragrafen anges en skyldighet för företag som ska genomföra en energikartläggning att också upprätta en handlingsplan baserad på rekommendationerna från energikartläggningen. Paragrafen, som genomför artikel 11.2 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, har ingen motsvarighet i lagen om energikartläggningar i stora företag. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

De rekommendationer som handlingsplanen ska baseras på ska framgå av den rapport som ska upprättas enligt 6 §. Föreskrifter med krav på vad handlingsplanen ska innehålla kan meddelas med stöd av 8 §.

Handlingsplanen ska lämnas till företagets ledning. Med företagsledningen avses i första hand styrelsen och den verkställande direktören. I företag där det saknas styrelse och verkställande direktör ska handlingsplanen lämnas till den eller de personer som på motsvarande sätt kan företräda den juridiska personen. Det får dock antas att det i normalfallet är företagets ledning som fastställer handlingsplanen. Frågan om överlämnande aktualiseras därmed endast när handlingsplanen fastställs av någon annan del av företaget.

8 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. krav på kompetens och oberoende hos den som gör en energikartläggning,
2. hur en energikartläggning ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i den rapport från kartläggningen som avses i 6 §,
3. vilka uppgifter som ska redovisas i den handlingsplan som avses i 7 §, och
4. att företag som omfattas av skyldigheten att göra en energikartläggning ska spara handlingsplanen och uppgifter från kartläggningen.

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om energikartläggningar och handlingsplaner. Paragrafen motsvarar delvis 11 § lagen om energikartläggningar i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 86–95 och 249). Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter som bidrar till genomförandet av artikel 11 och bilaga VI i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.4–3.6.

Första punkten omfattar föreskrifter om krav på kompetens och oberoende hos den som utför energikartläggningar. Punkten motsvarar 11 § 3 lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 86–89 och 249). Med stöd av bemyndigandet kan det meddelas föreskrifter om att den person som utför energikartläggningar ska vara certifierad. Sådana föreskrifter finns i dag.

Genom *andra punkten*, som motsvarar 11 § 4 lagen om energikartläggning i stora företag, kan föreskrifter meddelas om hur energikartläggningen ska göras och vilka uppgifter som ska redovisas i rapporten från kartläggningen (prop. 2013/14:174 s. 90–95 och 249). Bemyndigandet gör det möjligt att meddela föreskrifter som genomför

bilaga VI till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet och som säkerställer att rapporten från kartläggningen kan utgöra underlag för den handlingsplan som ska upprättas enligt 7 §. Med stöd av bemyndigandet kan det införas krav på energikartläggningar som motsvarar 6 § första stycket lagen om energikartläggning i stora företag.

Med stöd av *tredje punkten* kan föreskrifter meddelas om vilka uppgifter som ska redovisas i handlingsplanen. Handlingsplanen ska enligt det omarbetade energieffektivitetsdirektivet vara konkret och genomförbar och baseras på rekommendationerna från energikartläggningen (artikel 11.2 fjärde stycket). Åtgärder ska fastställas för varje rekommendation från energikartläggningen, där det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. De föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet kommer att ange hur precist åtgärderna måste anges. Bemyndigandet har ingen motsvarighet i lagen om energikartläggningar i stora företag.

Bemyndigandet i *fjärde punkten* gör det möjligt att meddela föreskrifter om att handlingsplanen och andra uppgifter från kartläggningen, som rapporten från kartläggningen, ska sparas under viss tid. I 7 § lagen om energikartläggningar i stora företag anges att företag ska spara rapporten från kartläggningen och andra uppgifter från kartläggningen i sju år från utgången av det kalenderår som uppgifterna avser (prop. 2013/14:174, s. 97 och 247). Med stöd av bemyndigandet kan ett motsvarande krav tas in i föreskrifter på lägre normnivå.

Undantag

9 § Ett företag som har ett miljöledningssystem behöver inte ha ett energiledningssystem enligt 3 § eller göra en energikartläggning enligt 5 § första stycket, om

1. miljöledningssystemet har certifierats av ett oberoende organ i enlighet med europeiska eller internationella standarder, och
2. det inom miljöledningssystemet görs en energikartläggning som uppfyller kraven i föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 §.

Paragrafen innehåller ett undantag från kravet på att omfattas av ett energiledningssystem eller följa reglerna om energikartläggningar. Paragrafen motsvarar delvis 4 § lagen om energikartläggningar i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 83–85 och 246). Paragrafen genomför artikel 11.11 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.8.

Ett miljöledningssystem fungerar på ett liknande sätt som ett energiledningssystem, men är bredare genom att det omfattar verksamhetens hela miljöpåverkan. För att miljöledningssystemet ska kunna åberopas som grund för att göra undantag från kravet på att omfattas av ett energiledningssystem respektive göra en energikartläggning måste systemet, enligt *första punkten*, vara certifierat av ett oberoende organ i enlighet med europeiska och internationella standarder. En europeisk standard är en standard som har antagits av Europeiska standardiseringskommittén, Europeiska kommittén för elektroteknisk standardisering eller Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder och som har gjorts tillgänglig för allmänt bruk. En internationell standard är en standard som antagits av Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och som har gjorts tillgänglig för allmänt bruk. Exempel på standarder för

miljöledningssystem är ISO 14001 och EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning, Emas.

Enligt *andra punkten* ska det också utföras en energikartläggning inom ramen för miljöledningssystemet. Energitkartläggningen måste uppfylla de minimikrav som gäller för energikartläggningar. De företag som i dag har ett certifierat miljöledningssystem kommer därför också att behöva genomföra energikartläggningar som uppfyller kraven i de föreskrifter som meddelas med stöd av 8 § 2, se kommentaren till den paragrafen. De företagen behöver dock inte se till att det upprättas en rapport från kartläggningen eller upprättas en handlingsplan, se kommentaren till 10 §.

10 § Ett företag behöver inte upprätta en sådan rapport som avses i 6 § eller en sådan handlingsplan som avses i 7 § om företaget genomför energikartläggningar enligt 5 § tredje stycket eller enligt 9 § 2.

I paragrafen anges under vilka förutsättningar ett företag som gör energikartläggningar inom ramen för energilednings- eller miljöledningssystem är undantagna från kraven på att upprätta en rapport och en handlingsplan från energikartläggningen. Paragrafen genomför artikel 11.1 och 11.11. Övervägandena finns i avsnitt 3.4 och 3.5.

11 § Ett företag som har ingått ett avtal om energiprestanda behöver inte

1. ha ett energiledningssystem enligt 3 §, om avtalet omfattar samma delar av företagets verksamhet som ett energiledningssystem hade omfattat, eller
2. genomföra energikartläggningar enligt 5 §.

I paragrafen anges i vilka fall företag som tecknat avtal om energiprestanda inte behöver omfattas av ett energiledningssystem eller göra energikartläggningar. Paragrafen, som genomför artikel 11.10 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, saknar motsvarighet i lagen om energikartläggning i stora företag. Övervägandena finns i avsnitt 3.8.

En definition av avtal om energiprestanda finns i 2 §.

Av *första punkten* framgår att ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning överstiger 85 terajoule inte behöver införa ett energiledningssystem om företaget har tecknat ett avtal om energiprestanda. En förutsättning är att avtalet omfattar samma delar av företagets verksamhet som ett energiledningssystem skulle ha omfattat om ett sådant hade införts. Som framgår av kommentaren till 3 § kan ett energiledningssystem fokusera på de delar av verksamheten som har hög energianvändning och där möjligheten till energieffektiviseringsåtgärder är störst. Om ett företag har ett avtal om energiprestanda som endast avser vissa delar av företagets verksamhet, ska företaget fortfarande omfattas av ett energiledningssystem om de delar som inte omfattas skulle ha ingått i ett energiledningssystem. I ett sådant fall är det dock tillräckligt att energiledningssystemet omfattar de delar av företagets verksamhet som inte omfattas av avtalet om energiprestanda. Om det t.ex. finns ett avtal om energiprestanda som optimerar belysningen i företaget behöver detta område inte behandlas inom ramen för energiledningssystemet.

I *andra punkten* anges att ett företag som ingått ett avtal om energiprestanda inte måste genomföra energikartläggningar.

Närmare krav på vad ett avtal om energiprestanda ska uppfylla kan framgå av föreskrifter som meddelas med stöd av 12 §, se kommentaren till den paragrafen.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. kravet på certifiering enligt 9 § 1 och om krav på kompetens hos organ som ackrediteras för sådan certifiering, och

2. vilka krav ett sådant avtal om energiprestanda som avses i 11 § ska uppfylla.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka krav på certifiering av miljöledningssystem, krav på kompetens hos ackrediterade organ och på avtal om energiprestanda som ska vara uppfyllda för att ledningssystemet eller avtalet ska kunna vara grund för undantag från reglerna om energiledningssystem och energikartläggningar. Övervägandena finns i avsnitt 3.8.

Första punkten gör det möjligt att meddela föreskrifter om kravet på certifiering av miljöledningssystemet och om krav på kompetens hos det organ som gör certifieringen. Bemyndigandet motsvarar delvis 11 § 2 i lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 83–85 och 249). Ett motsvarande bemyndigande som gäller energiledningssystem finns i 4 §, se kommentaren till den paragrafen.

Genom *andra punkten* får föreskrifter meddelas om vilka krav ett avtal om energiprestanda ska uppfylla. Bemyndigandet saknar motsvarighet i lagen om energikartläggning i stora företag. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas som genomför bilaga XV till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. I bilagan anges bl.a. att avtalet ska innefatta villkor om avtalstid, bestämmelser om mätning och verifiering och sanktioner om avtalet inte följs. Föreskrifterna kan inte reglera vad avtal om energiprestanda i allmänhet ska innehålla. De kan endast ange vilka krav ett avtal måste uppfylla för att kunna vara grund för undantag från kraven på att genomföra energikartläggningar eller att omfattas av ett energiledningssystem.

Uppgifter om faktisk energianvändning och om effekten av eventuella energieffektiviseringsåtgärder

13 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de tre senaste åren har överstigit 10 terajoule ska varje år lämna uppgifter till tillsynsmyndigheten om

1. den faktiska energianvändningen under det föregående kalenderåret,

2. effekten av eventuella energieffektiviseringsåtgärder, och

3. vilken näringsgren företaget verkar inom.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

I paragrafen finns en skyldighet för samtliga företag med en genomsnittlig årlig energianvändning över 10 terajoule sett över de senaste tre åren att varje år lämna viss information till tillsynsmyndigheten. Det finns också ett bemyndigande att meddela föreskrifter. Bestämmelsen saknar motsvarighet i lagen om energikartläggning i stora företag. Övervägandena finns i avsnitt 3.9.

Skyldigheten i *första stycket* gäller för samtliga företag med en årlig genomsnittlig energianvändning över 10 terajoule, oavsett om de gör energikartläggningar eller har energiledningssystem, miljöledningssystem eller avtal om energiprestanda. Den information som ska lämnas omfattar den faktiska energianvändningen under det föregående kalenderåret, information om vilken effekt eventuella energieffektiviseringsåtgärder som företaget har vidtagit har haft på energianvändningen under det året och information om inom vilken näringsgren företaget verkar. Informationen kan användas som underlag för utformning av eventuella framtida styrmedel för att nå de mål för energibesparingar på nationell nivå som ställs upp i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. De föreskrifter som antas med stöd av bemyndigandet i *andra stycket* kan exempelvis ange hur detaljerade uppgifterna om den faktiska energianvändningen och effekterna av eventuella energibesparingsåtgärder behöver vara. I sådana föreskrifter kan också anges vilken standard som ska användas för att ange vilken näringsgren det aktuella företaget verkar inom.

Anmälningsskyldighet

14 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de senaste tre åren överstiger de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska anmäla det till tillsynsmyndigheten.

Ett anmält företag vars genomsnittliga årliga energianvändning de senaste tre åren sjunker under de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska anmäla det till tillsynsmyndigheten.

I paragrafen anges under vilka förutsättningar ett företag ska anmäla sin energianvändning till tillsynsmyndigheten. Paragrafen, som saknar motsvarighet i lagen om energikartläggningar i stora företag, genomför artikel 11.3 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.9.

Ett företag ska enligt *första stycket* anmäla till tillsynsmyndigheten när dess årliga genomsnittliga energianvändning de senaste tre åren överskrider gränsvärdena på 10 eller 85 terajoule. Anmälan behöver som huvudregel endast göras en gång.

I *andra stycket* anges att ett företag som redan gjort en anmälan och som omfattas av kraven på nytt ska göra en anmälan om den genomsnittliga energianvändningen sjunker så mycket att gränsvärdena inte längre uppnås. Företaget omfattas då inte längre av kraven i lagen.

Regeringen kan meddela verkställighetsföreskrifter om när anmälan ska göras.

Tillsyn

15 § Den myndighet som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs.

Paragrafen motsvarar 8 § lagen om energikartläggningar i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 95–98 och 248). Övervägandena finns i avsnitt 3.10.

Tillsynen över företag som utför energikartläggningen omfattar bl.a. kontroll av om en energikartläggning utförts, oberoendet och kompetensen

hos den som utfört kartläggningen och att kartläggningen genomförts enligt reglerna. För företag med energilednings- och miljöledningssystem omfattar tillsynen en kontroll av att företaget har sådana system och att dessa omfattar energikartläggningar som uppfyller kraven. För företag med avtal om energiprestanda omfattar tillsynen om innehållet i de avtal om energiprestanda som åberopas för att vara grund för undantag från reglerna om energiledningssystem och energikartläggning uppfyller kraven. Tillsynen omfattar också innehållet i handlingsplanen och rapporten från kartläggningen.

I årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag finns krav på att företag som är skyldiga att göra energikartläggningar ska offentliggöra viss information i sina årsredovisningar. Att dessa krav uppfylls omfattas inte av tillsynen enligt förevarande lag.

16 § Ett företag vars genomsnittliga årliga energianvändning överstiger de gränser som anges i 3 och 5 §§ ska på begäran av tillsynsmyndigheten lämna de upplysningar och de handlingar som myndigheten behöver för tillsynen och för uppföljning och utvärdering.

I paragrafen anges att företag vars årliga energianvändning överstiger 10 respektive 85 terajoule på begäran ska lämna uppgifter som behövs för tillsynen och för uppföljning och utvärdering till tillsynsmyndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 3.9 och 3.10.

Företag som omfattas av tillsynen ska lämna uppgifter som är nödvändiga för tillsynen samt för uppföljning och utvärdering. Bestämmelsen motsvarar delvis 9 § lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 97–99 och 248). Exempel på handlingar som kan behöva lämnas till tillsynsmyndigheten är den rapport från energikartläggningen som avses i 6 § och den handlingsplan som ska upprättas enligt 7 § samt sådana avtal som avses i 10 §. Den utvärdering och uppföljning som avses är uppföljning av lagens effekter och hur företagen arbetar med energieffektivisering. Exempel på uppgifter som kan lämnas vid uppföljning och utvärdering är uppgifter om hur företagen genomför sina energikartläggningar och vilken besparingspotential de har identifierat.

17 § Tillsynsmyndigheten får besluta de förelägganden som behövs för att denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den ska följas.

Ett föreläggande får förenas med vite.

I paragrafen regleras tillsynsmyndighetens möjlighet att besluta förelägganden. Den motsvarar 10 § lagen om energikartläggningar i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 97–98 och 248). Paragrafen genomför artikel 32 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.10.

Överklagande

18 § Beslut om förelägganden enligt 17 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen behandlar överklagande av beslut. Den motsvarar 12 § lagen om energikartläggning i stora företag (prop. 2013/14:174 s. 100 och 249).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Genom lagen upphävs lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag.
3. Den upphävda lagen gäller fortfarande för energikartläggningar som har påbörjats eller skulle ha påbörjats innan ikraftträdandet.
4. En energikartläggning som ett företag har gjort enligt den upphävda lagen ska vid tillämpningen av 5 § första stycket anses vara en energikartläggning enligt den paragrafen. En energikartläggning enligt den upphävda lagen som har omfattat en koncern ska anses vara gjord i alla bolag i den koncernen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna syftar till att genomföra artiklarna 11.1, 11.2 och 36 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

Genom *andra punkten* upphävs lagen om energikartläggning i stora företag.

I *tredje punkten* anges att den upphävda lagen ska fortsätta att gälla för energikartläggningar som har påbörjats eller skulle ha påbörjats innan den 1 juli 2026. Tillsynsmyndigheten ska tillämpa bestämmelserna i lagen om energikartläggning i stora företag i tillsynsärenden som rör en energikartläggning som har påbörjats före den 1 juli 2026. Tillsynsmyndigheten ska även tillämpa den äldre lagen för att inleda ett tillsynsärende, om ett företag som skulle ha påbörjat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 inte har gjort det.

Av *fjärde punkten* framgår att en energikartläggning som gjorts enligt lagen om energikartläggning i stora företag ska anses vara den senaste genomförda energikartläggningen i det företaget. Det innebär att den fyraårsperiod inom vilken nästa energikartläggning ska göras ska räknas från den energikartläggningen.

En energikartläggning som har gjorts i en koncern ska anses gjord i samtliga bolag i den koncernen. Dotterbolag i koncernen som har en genomsnittlig årlig energianvändning som överstiger 10 terajoule ska alltså räkna fyraårsintervallet från den senaste energikartläggningen i koncernen.

9.2 Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

2 kap. Hänsynsregler

5 § Alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att

1. minska mängden avfall,
2. minska mängden skadliga ämnen i material och produkter,
3. minska de negativa effekterna av avfall, och
4. återvinna avfall.

I första hand ska *fossilfria* energikällor användas.

Paragrafen ger uttryck för hushållnings- och kretsloppsprincipen och den s.k. avfallshierarkin. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *andra stycket* ändras kravet på att i första hand använda förnybara energikällor till ett krav på att i första hand använda fossilfria energikällor.

9.3 Förslaget till lag om ändring i sparbankslagen (1987:619)

4 a kap. Revision

13 § Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av bankens resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om årsredovisningen inte innehåller sådana upplysningar som ska lämnas enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, ska revisorerna ange detta och, om det är möjligt, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 b § lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

I paragrafen regleras vad en revisionsberättelse ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

I det nya *tredje stycket* begränsas revisorns skyldigheter avseende de uppgifter som ska finnas i årsredovisningen enligt 6 kap. 1 b § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Vid upprättande av revisionsberättelsen behöver en revisor endast ange om det i årsredovisningen finns en handlingsplan, en redogörelse för rekommendationer från företagets senaste energikartläggning och en redogörelse för i vilken takt rekommendationerna har genomförts. Revisorn behöver därmed inte göra några ytterligare uttalanden om hur företaget har uppfyllt skyldigheten enligt 6 kap. 1 b § lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

9.4 Förslaget till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)

4 kap. Revision

11 a § *Det som sägs i 11 § andra stycket gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554).*

Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

I paragrafen, som är ny, begränsas revisorns skyldigheter avseende de uppgifter som ska finnas i årsredovisningen enligt 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

Vid upprättande av revisionsberättelsen behöver en revisor endast ange om det i årsredovisningen finns en handlingsplan, en redogörelse för rekommendationer från företagets senaste energikartläggning och en redogörelse för i vilken takt rekommendationerna har genomförts. Revisorn behöver därmed inte göra några ytterligare uttalanden om hur företaget har uppfyllt skyldigheten enligt 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen.

9.5 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

6 kap. Förvaltningsberättelse m.m.

1 c § 1 ett företag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska förvaltningsberättelsen även innehålla

- 1. den handlingsplan som avses i 7 § den lagen,*
- 2. en redogörelse för rekommendationerna från den senaste energikartläggning som företaget har gjort, och*
- 3. en redogörelse för i vilken takt som de rekommendationer som avses i 2 genomförs.*

Kravet i första stycket gäller inte ett företag som gör energikartläggningar inom ramen för ett energi- eller miljöledningssystem som uppfyller kraven i lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag.

Av paragrafen, som är ny, framgår vilken information som ska finnas i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen hos företag som är skyldiga att upprätta en handlingsplan enligt den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Paragrafen genomför artikel 11.2 femte stycket i omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

I första stycket första punkten anges att förvaltningsberättelsen ska innehålla en handlingsplan som upprättats i enlighet 7 § lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. I 8 § samma lag finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela närmare föreskrifter om handlingsplanens innehåll. Skyldigheten att offentliggöra handlingsplanen i årsredovisningen kan uppfyllas genom att handlingsplanen integreras i de planer som ska ingå i hållbarhetsrapporten i förvaltningsberättelsen enligt 6 kap. 12 a § andra stycket.

I första stycket andra punkten anges att förvaltningsberättelsen ska innehålla en redogörelse för de rekommendationer som lämnats vid den

senaste energikartläggning som företaget har gjort. Rekommendationerna ska framgå av rapporten från kartläggningen som tas fram enligt 6 § lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Det är upp till företaget att bedöma på vilken detaljnivå det vill redogöra för de rekommendationer som lämnats vid energikartläggningen.

I *första stycket tredje punkten* anges att förvaltningsberättelsen ska innehålla en redogörelse för i vilken takt företaget genomför rekommendationerna från energikartläggningen. Här avses antalet fullt ut genomförda åtgärder för förbättrad energiprestanda jämfört med hela listan över rekommenderade åtgärder för förbättrad energiprestanda. Det finns inget krav på att rekommendationerna måste genomföras. Även i denna del är det upp till företaget att bestämma på vilket sätt det ska illustreras i vilken takt som rekommendationerna genomförs. Det är också upp till företaget att välja hur det vill utforma detta, t.ex. om det ska ske i text, genom en figur eller på något annat sätt.

I *andra stycket* anges att företag som gör energikartläggningar som en del av sitt energi- eller miljöledningssystem inte behöver inkludera uppgifter om handlingsplan, rekommendationer eller genomförandegrad i sin förvaltningsberättelse.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna syftar till att genomföra artiklarna 11.2 och 36 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

I *andra punkten* anges att lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026. Detta gäller oavsett vilket räkenskapsår företaget tillämpar.

Det framgår av övergångsbestämmelserna till den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag att företag som påbörjat men inte avslutat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 ska följa lagen (2014:266) om energikartläggningar i stora företag till dess att energikartläggningen är avslutad. För dessa företag inträder därför skyldigheten att upprätta en handlingsplan först efter att de har gjort en första energikartläggning enligt de nya reglerna. Det innebär att de företagen ska börja offentliggöra sina handlingsplaner i årsredovisningen för det år då den första handlingsplanen upprättats enligt lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Om företaget upprättar sin första handlingsplan enligt de nya reglerna under 2027, ska handlingsplanen och den ytterligare information som krävs finnas med i årsredovisningen för 2027.

9.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

6 kap. Förvaltningsberättelse m.m.

1 b § *Kreditinstitut och värdepappersbolag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska även tillämpa 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554) om förvaltningsberättelsens innehåll.*

2 § Utöver vad som följer av 1 och 1 b §§ ska följande upplysningar lämnas i förvaltningsberättelsen:

1. En medlemsbank ska ange summorna av insatsbelopp som ska återbetalas under nästa räkenskapsår enligt 10 kap. 11, 12, 16 och 17 §§ lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

2. I ett förslag till dispositioner enligt 6 kap. 2 § första meningen årsredovisningslagen (1995:1554) ska styrelsen ange de överväganden som gjorts med hänsyn till tillämpliga bestämmelser om kapitalskydd enligt rörelselagarna för kreditinstitut och värdepappersbolag.

I 6 kap. 1 b § anges vilka bestämmelser i årsredovisningslagen (1995:1554) som kreditinstitut och värdepappersbolag som är skyldiga att göra energikartläggningar ska tillämpa. Ändringen görs för att genomföra artikel 11.2 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

Av paragrafen följer att förvaltningsberättelsen för kreditinstitut och värdepappersbolag som omfattas av reglerna i lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska innehålla en sådan handlingsplan som krävs enligt den lagen. Handlingsplanen ska innehålla de uppgifter som framgår av föreskrifter meddelade i anslutning till lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag, se kommentaren till 8 § i den lagen. Skyldigheten att offentliggöra handlingsplanen i årsredovisningen kan uppfyllas genom att handlingsplanen integreras i de planer som ska ingå i hållbarhetsrapporten i förvaltningsberättelsen enligt 6 kap. 12 a § andra stycket årsredovisningslagen.

Förvaltningsberättelsen ska också innehålla rekommendationerna från den senaste energikartläggningen och en redogörelse för i vilken takt som rekommendationerna från kartläggningen genomförs, se kommentaren till 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen. Det är upp till företagen själva att bestämma hur de vill återge rekommendationerna och redogörelsen av deras genomförande. Företagen får alltså välja på vilken detaljnivå de vill ange informationen.

Ändringen i 6 kap. 2 § är endast en följd av att det införs en ny 6 kap. 1 b §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna syftar till att genomföra artiklarna 11.2 och 36 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

I *andra punkten* anges att lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026. Detta gäller oavsett vilket räkenskapsår företaget tillämpar.

Det framgår av övergångsbestämmelserna till den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag att företag som påbörjat men inte avslutat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 ska följa lagen om energikartläggningar i stora företag till dess att energikartläggningen är avslutad. För dessa företag inträder därför skyldigheten att upprätta en handlingsplan först efter att de gjort en första energikartläggning enligt de nya reglerna. Det innebär att de företagen ska börja offentliggöra sina handlingsplaner i årsredovisningen för det år då den första handlingsplanen upprättats enligt lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Om företaget upprättar sin första handlingsplan enligt de nya reglerna under 2027, ska handlingsplanen och den ytterligare informationen som krävs finnas med i årsredovisningen för 2027.

9.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

6 kap. Förvaltningsberättelse m.m.

1 a § *Ett försäkringsföretag som ska göra en energikartläggning enligt 5 § lagen (2025:000) om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska även tillämpa 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554) om förvaltningsberättelsens innehåll.*

2 § Utöver vad som följer av 1 och 1 a §§ ska i förvaltningsberättelsen upplysningar lämnas om

1. skade- respektive livförsäkringsrörelsens tekniska resultat för vart och ett av de fem senaste räkenskapsåren, och
2. företagets konsolidering med avseende på kapitalstyrka vid utgången av vart och ett av de fem senaste räkenskapsåren.

I 6 kap.1 a § anges vilka bestämmelser i årsredovisningslagen som försäkringsföretag som är skyldiga att göra energikartläggningar ska tillämpa. Ändringen görs för att genomföra artikel 11.2 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

Av paragrafen följer att förvaltningsberättelsen för försäkringsföretag som omfattas av reglerna i lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag ska innehålla en sådan handlingsplan som krävs enligt den lagen. Handlingsplanen ska innehålla de uppgifter som framgår av föreskrifter meddelade i anslutning till lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag, se kommentaren

till 8 § i den lagen. Skyldigheten att offentliggöra handlingsplanen i årsredovisningen kan uppfyllas genom att handlingsplanen integreras i de planer som ska ingå i hållbarhetsrapporten i förvaltningsberättelsen enligt 6 kap. 12 a § andra stycket årsredovisningslagen.

Förvaltningsberättelsen ska också innehålla rekommendationerna från den senaste energikartläggningen och en redogörelse för i vilken takt som rekommendationerna från kartläggningen genomförs se kommentaren till 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen. Det är upp till företagen själva att bestämma hur de vill återge rekommendationerna och redogörelsen av deras genomförande. Företagen får alltså välja på vilken detaljnivå de vill ange informationen.

Ändringen i 6 kap. 2 § är endast en följd av att det införs en ny 6 kap. 1 a §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.
2. Lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2025.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna syftar till att genomföra artiklarna 11.2 och 36. Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

I *andra punkten* anges att lagen ska tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter utgången av 2026. Detta gäller oavsett vilket räkenskapsår företaget tillämpar.

Det framgår av övergångsbestämmelserna till den nya lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag att företag som påbörjat men inte avslutat en energikartläggning innan den 1 juli 2026 ska följa bestämmelserna i lagen om energikartläggningar i stora företag till dess att energikartläggningen är avslutad. För dessa företag inträder därför skyldigheten att upprätta en handlingsplan först efter att de gjort en första energikartläggning enligt de nya reglerna. Det innebär att de företagen ska börja offentliggöra sina handlingsplaner i årsredovisningen för det år då den första handlingsplanen upprättats enligt lagen om energiledningssystem och energikartläggningar i företag. Om företaget upprättar sin första handlingsplan enligt de nya reglerna under 2027, ska handlingsplanen och den ytterligare informationen som krävs finnas med i årsredovisningen för 2027.

9.8 Förslaget till lag om ändring i revisionslagen (1999:1079)

28 § Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av företags resultat och ställning, och
2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som ska lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, ska revisorn ange detta och, om det kan ske, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

I paragrafen regleras vad en revisionsberättelse ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

I det nya tredje stycket begränsas revisorns skyldigheter avseende de uppgifter som ska finnas i årsredovisningen enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554). Vid upprättande av revisionsberättelsen behöver en revisor endast ange om det i årsredovisningen finns en handlingsplan, en redogörelse för rekommendationer från företagets senaste energikartläggning och en redogörelse för i vilken takt rekommendationerna har genomförts. Revisorn behöver därmed inte göra några ytterligare uttalanden om hur företaget har uppfyllt skyldigheten enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen.

9.9 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (2005:551)

9 kap. Revision

31 a § *Det som sägs i 31 § första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.*

35 a § Utöver vad som följer av 31 b och 33 §§ får revisionsberättelsen inte innehålla någon försäkran om bolagets framtida lönsamhet eller om hur effektivt och ändamålsenligt styrelsen eller den verkställande direktören har drivit eller kommer att driva verksamheten.

38 § I fråga om koncernrevisionsberättelsen gäller 28 § första stycket om tidpunkten för lämnande av revisionsberättelsen, 28 a § första stycket första meningen och andra stycket om gemensam revisionsberättelse samt 29 § första stycket 2 och 4 och andra stycket, 30 §, 31 § första och andra styckena, 31 b §, 32 § första stycket 1 och 35–36 §§ om revisionsberättelsens innehåll.

Koncernrevisionsberättelsens inledning ska innehålla uppgifter om moderbolagets företagsnamn och organisationsnummer samt om vilket eller vilka normsystem för koncernredovisning som moderbolaget har tillämpat.

På koncernredovisningen ska revisorn göra en hänvisning till koncernrevisionsberättelsen. Om revisorn anser att koncernbalansräkningen eller koncernresultaträkningen inte bör fastställas, ska också detta antecknas på koncernredovisningen. Om moderbolaget har fler än en revisor, gäller detta samtliga revisorer.

I 9 kap. 31 a § regleras vad en revisionsberättelse ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

I det nya *tredje stycket* begränsas revisorns skyldigheter avseende de uppgifter som ska finnas i årsredovisningen enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554). Vid upprättande av revisionsberättelsen behöver en revisor endast ange om det i årsredovisningen finns en handlingsplan, en redogörelse för rekommendationer från företagets senaste energikartläggning och en redogörelse för i vilken takt rekommendationerna har genomförts. Revisorn behöver därmed inte göra några ytterligare uttalanden om hur företaget har uppfyllt skyldigheten enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen.

I 9 kap. 35 a och 38 §§ ändras hänvisningen till 9 kap. 31 a § till att avse 9 kap. 31 b §.

9.10 Förslaget till lag om ändring i fjärrvärmelagen (2008:263)

Effektiva fjärrvärmesystem

4 a § Ett fjärrvärmeföretag vars fjärrvärmesystem inte är effektivt ska upprätta en plan för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast ett år efter det att fjärrvärmesystemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt och därefter vart femte år så länge som fjärrvärmesystemet inte är effektivt.

Paragrafen, som är ny, innehåller krav på fjärrvärmeföretag att i vissa fall upprätta en plan för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26.5 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att ett fjärrvärmeföretag vars fjärrvärmesystem inte är effektivt ska göra en plan för hur detta ska bli effektivt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 4 b § 1 meddela föreskrifter om vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten som ska godkänna planen. Från det att ett fjärrvärmesystem inte uppfyller kraven för att vara effektivt har fjärrvärmeföretaget ett år på sig att upprätta och ge in en plan. Det innebär att om ett fjärrvärmeföretag inte uppfyller kraven för att vara effektivt i exempelvis mars ett visst år ska fjärrvärmeföretaget upprätta och ge in en plan senast i mars året därpå. Därefter ska en plan ges in vart femte år så länge fjärrvärmesystemet inte är effektivt.

4 b § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som är ett effektivt fjärrvärmesystem,
2. innehållet i planen för hur fjärrvärmesystemet kan bli effektivt, och
3. undantag från kravet enligt på att upprätta en plan.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om effektiva fjärrvärmesystem. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt fjärrvärmesystem och om den plan för hur ett fjärrvärmesystem ska bli effektivt som ska upprättas enligt 4 a §.

Föreskrifter kan meddelas både om innehållet i planen och om undantag från kravet på att upprätta en plan. De föreskrifter som antas med stöd av bemyndigandet kan delvis genomföra artiklarna 26.1, 26.4 och 26.5 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, som exempelvis kravet på hur stor andel förnybar energi fjärrvärmeföretaget måste använda i produktionen av fjärrvärme för att fjärrvärmesystem ska vara effektivt och gränsen för när en plan måste upprättas.

Information till fjärrvärmekunder och allmänheten

5 § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att fjärrvärmeföretag ska vara skyldiga att lämna information som är till nytta för fjärrvärmekunder och allmänheten på sina webbplatser eller på något annat sätt.*

Paragrafen, som är ny, ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter om vilken information som fjärrvärmeföretag ska lämna på sina webbplatser eller på något annat sätt. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.4.

Informationen ska vara till nytta för fjärrvärmekunder och allmänheten. De föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kan delvis genomföra artikel 21.2 fjärde stycket i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Det handlar bl.a. om tydlig information om tillämpliga priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av tjänster avseende fjärrvärme. Föreskrifter kan också meddelas om sådan information som regleras i hittillsvarande 5–5 b §§, som prisinformation, information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrvärmesystem och information om oberoende användarrådgivning.

Rutiner för hantering av klagomål

5 a § *Ett fjärrvärmeföretag ska ha rutiner för att hantera klagomål från fjärrvärmekunder på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt. Det gäller också klagomål från lägenhetsinnehavare vars lägenheter försörjs med fjärrvärme från fjärrvärmeföretaget, men som inte har ingått ett avtal om fjärrvärme med fjärrvärmeföretaget.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om *rutiner för klagomålshantering*.

Paragrafen, som är ny, innehåller krav på fjärrvärmeföretag att ha rutiner för hantering av klagomål från fjärrvärmekunder. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.7 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.9.

Enligt *första stycket* ska fjärrvärmeföretag ha rutiner för att hantera klagomål från fjärrvärmekunder på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt. Kravet gäller också i förhållande till lägenhetsinnehavare som använder fjärrvärme för uppvärmning men som inte har ett avtalsförhållande med fjärrvärmeföretaget, utan med fastighetsägaren. Även de som inte har ett direkt avtalsförhållande med leverantören ska alltså kunna framställa klagomål på hur leverantören fullgör sitt åtagande i förhållande till fastighetsägaren, om lägenhetsinnehavaren drabbas av detta.

Med stöd av *andra stycket* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om fjärrvärmeföretags rutiner för klagomålshantering. Föreskrifterna kan exempelvis omfatta tidsfrister för klagomålshantering och vad som är en enkel och rättvis hantering av klagomål.

Avtalet om fjärrvärme

6 § Ett avtal om fjärrvärme ska innehålla uppgifter om

1. *fjärrvärmeföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
 2. *vilka varor och tjänster som avtalet omfattar,*
 3. *priset för fjärrvärmen och hur det bestäms,*
 4. *var fjärrvärmekunden kan hitta information om fjärrvärmeföretagets priser för fjärrvärme och de tjänster som fjärrvärmeföretaget erbjuder,*
 5. *den tid som avtalet löper på,*
 6. *vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,*
 7. *mätning av mängden levererad värmeenergi och rapportering av mätresultaten till kunden samt fakturering av kunden,*
 8. *huruvida avtalet tillåter fjärrvärmeföretaget att göra en ensidig ändring av ett avtalsvillkor och om förutsättningarna för att fjärrvärmeföretaget ska få göra en sådan ändring,*
 9. *villkoren för uppsägning av avtalet och eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning,*
 10. *fjärrvärmeföretagets ersättningsansvar om det inte uppfyller avtalet,*
 11. *vem som svarar för kostnader för en återställning efter*
 - a) *en anslutning till fjärrvärmeverksamheten,*
 - b) *ett underhåll av rörledningarna, eller*
 - c) *ett borttagande av anslutningen,*
 12. *möjligheten att begära förhandling och att ansöka om medling enligt denna lag,*
 13. *hur tvistlösning utanför domstol inleds,*
 14. *hur fjärrvärmeföretaget på sin webbplats eller på något annat sätt tillhandahåller den information som fjärrvärmeföretaget är skyldigt att lämna enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 och 6 c §§, och*
 15. *var fjärrvärmekunden kan hitta information om konsumenträttigheter.*
- Fjärrvärmeföretaget ska lämna information om avtalsvillkoren till fjärrvärmekunden innan avtalet ingås, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.*

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som ett avtal mellan ett fjärrvärmeföretag och en fjärrvärmekund ska innehålla och när information om avtalsvillkor ska lämnas. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 första och andra styckena i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Första stycket reglerar vilka uppgifter avtalet ska innehålla.

I *första punkten*, som är ny, anges vilka kontaktuppgifter till fjärrvärmeföretaget som måste anges i avtalet.

Enligt *andra punkten* ska det anges i avtalet vilka varor och tjänster som avtalet omfattar. Punkten motsvarar i huvudsak hittillsvarande första punkten. Kravet innebär att eventuella tjänster utan tilläggsavgifter som kombineras med avtalet, t.ex. underhålls-, reparations- och flexibilitets-tjänster, ska anges. En beskrivning av varorna och tjänsterna bör omfatta en närmare redogörelse av dess egenskaper, t.ex. trycket och temperaturen på den fjärrvärme som levereras.

Tredje punkten motsvarar hittillsvarande andra punkten.

Fjärde punkten motsvarar i huvudsak hittillsvarande tredje punkten. I punkten görs ett tillägg om att det även ska framgå var fjärrvärmekunden kan hitta information om priser för de tjänster som fjärrvärmeföretaget tillhandahåller. Med tjänster avses framför allt kombinerade tjänster, exempelvis att fjärrvärmeföretaget både tillhandahåller tjänster och varor, men även eventuella underhållstjänster. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 5 § meddela föreskrifter om att fjärrvärmeföretagen ska tillhandahålla denna typ av information på sin webbplats eller på något annat sätt.

Sjätte punkten motsvarar i huvudsak hittillsvarande femte punkten. Eventuella avtal om tjänster som kombineras med avtalet om fjärrvärme omfattas också av kravet.

I *nionde punkten*, som i huvudsak motsvarar hittillsvarande åttonde punkten, görs ett tillägg om att eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning ska anges i avtalet. Kravet omfattar också eventuella avtal om tjänster som kombineras med avtalet om fjärrvärme.

Tionde punkten motsvarar hittillsvarande nionde punkten.

I *trettonde punkten*, som är ny, anges att det i avtalet ska framgå hur tvistlösning utanför domstol inleds. Med tvistlösning utanför domstol avses t.ex. Allmänna reklamationsnämndens verksamhet när det är fråga om en tvist mellan en konsument och en näringsidkare.

Fjortonde punkten motsvarar delvis hittillsvarande tolfte punkten. Kravet på att informera hur fjärrvärmeföretaget tillhandahåller den information det är skyldigt att lämna utvidgas till att inte bara gälla mot konsumenter, utan alla fjärrvärmekunder. Vidare omfattar kravet nu all information som fjärrvärmeföretaget är skyldigt att lämna med stöd av 5 §.

Enligt *femtonde punkten*, som är ny, ska det framgå var fjärrvärmekunden kan hitta information om konsumenträttigheter. Kravet omfattar bl.a. information om hantering av klagomål och annan information som kunden ska få enligt artikel 21.2 h i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Enligt *andra stycket* ska fjärrvärmeföretaget lämna informationen om avtalsvillkoren till fjärrvärmekunden innan avtalet ingås. Detta gäller även om avtalet ingås genom en mellanhand. Med mellanhand avses en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från fjärrvärmeföretaget till fjärrvärmekunden. Det är alltid fjärrvärmeföretaget som ansvarar för att informationen lämnas.

Fakturerings och tillhandahållande av information

6 e § När ett avtal om fjärrvärme har ingåtts ska fjärrvärmeföretaget snarast möjligt till fjärrvärmekunden lämna

1. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, och
2. en kopia av avtalet.

Ett fjärrvärmeföretag ska ge en fjärrvärmekund med funktionsnedsättning all relevant information om avtalet i tillgängliga format.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Paragrafen, som är ny, innehåller en skyldighet för fjärrvärmeföretag att tillhandahålla viss information till fjärrvärmekunder. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 tredje och fjärde styckena och artikel 21.6 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.4, 5.1.5 och 5.1.8.

I *första stycket första punkten* anges att fjärrvärmeföretaget ska lämna en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren till fjärrvärmekunden. Exempel på sådana avtalsvillkor är priser och tariffer.

Enligt *första stycket andra punkten* ska fjärrvärmeföretaget lämna en kopia av avtalet till fjärrvärmekunden. Detta kan göras genom att fjärrvärmekunden får ett exemplar av avtalet i fysisk eller elektronisk form.

I *andra stycket* anges att fjärrvärmekunder med funktionsnedsättning ska få all relevant information om avtalet i tillgängliga format. Det kan t.ex. vara att fjärrvärmekunden ska kunna ta del av information som kan uppfattas med mer än ett sinne och att informationen ska presenteras på ett begripligt sätt och i ett typsnitt med lämplig storlek och form.

I *tredje stycket* bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådan information som fjärrvärmeföretaget ska lämna till fjärrvärmekunden enligt första och andra stycket. Bemyndigandet omfattar dels vilken information som ska finnas med i den sammanfattning som fjärrvärmekunderna ska få och hur den ska tillhandahållas, dels vilken information fjärrvärmekunder med funktionsnedsättning ska få och hur den ska tillgängliggöras.

Betalningssätt

6 f § *Fjärrvärmeföretag ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en fjärrvärmekund på grund av det betalningssätt som denne har valt.*

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för tillhandahållandet av betalningssättet eller systemet.

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för fjärrvärmeföretag att erbjuda flera betalningssätt och vilka avgifter som får tas ut för det betalningssätt som fjärrvärmekunden väljer. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 21.4 och 21.5 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.7.

I *första stycket* anges att ett fjärrvärmeföretag är skyldigt att erbjuda ett brett val av betalningssätt. Vilka val av betalningssätt som erbjuds ska utgå från gängse praxis på fjärrvärmemarknaden. Vidare framgår det att en fjärrvärmekund inte får missgynnas på grund av det betalningssätt denne har valt. Det innebär att de betalningssätt som ett fjärrvärmeföretag erbjuder inte får medföra oskälig diskriminering mellan kunder och alltså att skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för förskottsbetalning ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Att en fjärrvärmekund inte får missgynnas på grund av det betalningssätt denne valt innebär också att ett visst val av betalningssätt inte får medföra att kunden får mindre förmånliga avtalsvillkor eller någon annan form av diskriminerande behandling.

I *andra stycket* finns en begränsning i fråga om möjligheten att ta ut avgifter från fjärrvärmekunder för olika betalningssätt eller system för förskottsbetalning. Sådana avgifter får inte överstiga kostnaderna för att tillhandahålla betalningssättet eller systemet.

Fjärrvärmeföretagets underrättelseskyldighet

18 § *Ett fjärrvärmeföretag som avser att ändra avtalsvillkoren ska skriftligen underrätta fjärrvärmekunden om ändringen på ett transparent och begripligt sätt senast två månader före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.*

I underrättelsen ska skälen för ändringen anges samt en upplysning lämnas om att fjärrvärmekunden har rätt att begära förhandling, ansöka om medling och att säga upp avtalet.

Om fjärrvärmeföretaget inte följer bestämmelserna i första och andra styckena, får de ändrade villkoren inte tillämpas.

I paragrafen föreskrivs att fjärrvärmeföretaget ska lämna information till fjärrvärmekunden om ändrade avtalsvillkor. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.3 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.6.

I *första stycket* införs ett krav på att fjärrvärmekunden måste underrättas om ändringen på ett transparent och begripligt sätt. Det innebär att informationen om ändringens innebörd ska vara tydlig och enkel att förstå.

Avbrytande av distributionen vid avtalsbrott

27 § Distribution av fjärrvärme till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har *åsidossatt* sina skyldigheter enligt avtalet,
2. *det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,*
3. *konsumenten inte har följt en skriftlig uppmaning att vidta rättelse inom en månad från det att fjärrvärmeföretaget skickade ut uppmaningen,*
4. *konsumenten tillsammans med uppmaningen enligt 3 informerats om*
 - a) *att distributionen av fjärrvärme kan komma att avbrytas om uppmaningen inte följs, och*
 - b) *vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts, och*
5. *omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller omfattande sakskada.*

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 5.

I paragrafen anges förutsättningarna för att ett fjärrvärmeföretag ska få avbryta distributionen av fjärrvärme vid en konsuments avtalsbrott som inte gäller bristande betalning. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.9 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.10.

I *första stycket första punkten* framgår det att en grundläggande förutsättning för att ett fjärrvärmeföretag ska kunna avbryta distributionen av fjärrvärme är att konsumenten har åsidossatt sina skyldigheter enligt avtalet. Detta framgår av hittillsvarande första stycket.

Av *andra punkten* framgår att det måste vara fråga om ett väsentligt avtalsbrott för att distributionen av fjärrvärme ska få avbrytas. Kravet finns i hittillsvarande första stycket.

I *tredje punkten* anges att konsumenten måste få en skriftlig uppmaning att vidta rättelse inom en månad från det att fjärrvärmeföretaget skickade uppmaningen. Uppmaningen skickas alltså på konsumentens risk.

Fjärde punkten motsvarar delvis hittillsvarande andra stycket. Utöver att konsumenten tillsammans med uppmaningen att vidta rättelse måste informeras om att distributionen kan komma att avbrytas om uppmaningen inte följs ska konsumenten också informeras om vad denne kan göra för att undvika att distributionen avbryts.

Kravet i *femte punkten* tillsammans med kravet i *andra stycket* motsvarar hittillsvarande tredje stycket.

28 § Vid utebliven betalning får distributionen av fjärrvärme till en konsument avbrytas endast om

1. fjärrvärmeföretagets fordran är ostridig,
 2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,
 3. konsumenten inte har följt en skriftlig uppmaning att inom en skälig tid betala fordran,
 4. konsumenten, efter den tid för betalning som avses i 3 löpt ut, har delgetts en skriftlig påminnelse att betala fordran inom en månad från delgivningen,
 5. påminnelsen innehöll
 - a) en underrättelse om att distributionen av fjärrvärme kan avbrytas om fordran inte betalas, och
 - b) information om vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts,
 6. ett meddelande om innehållet i påminnelsen har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får fjärrvärme distribuerad,
 7. socialnämnden inte inom den månaden har betalat fordran eller tagit på sig betalningsansvaret för den, och
 8. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller omfattande sakskada.
- Om konsumenten har handlat otillbörligt, får distributionen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 8.

I paragrafen framgår vilka förutsättningar som gäller för att ett fjärrvärmeföretag ska ha rätt att avbryta distributionen av fjärrvärme till en konsument som inte har betalat enligt avtalet. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.9 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.10.

Första stycket andra punkten ändras så att det uttryckligen anges att konsumentens försummelse måste vara väsentlig för att distributionen av fjärrvärme ska få avbrytas. Detta innebär inte någon ändring i sak.

I *tredje punkten* tydliggörs att konsumenten måste få en skriftlig uppmaning att betala fordran inom en skälig tid. Detta innebär inte någon ändring i sak.

Av *fjärde punkten* framgår att konsumenten efter den skriftliga uppmaningen ska delges en skriftlig påminnelse att betala inom en månad från delgivning, till skillnad från det hittillsvarande kravet på tre veckor, för att distributionen av fjärrvärme ska få avbrytas.

I *femte punkten* införs ett krav på att konsumenten ska få information om vad denne kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen kan exempelvis avse betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för förskottsbetalning, energikartläggning och energirådgivningstjänster. Liksom kravet i

hittillsvarande tredje punkten måste konsumenten också få information om att fjärrvärmen kan avbrytas om fordran inte betalas.

Kravet i *sjätte punkten* motsvarar hittillsvarande fjärde punkten.

Kravet i *sjunde punkten* motsvarar hittillsvarande andra stycket med den skillnaden att fristen nu är en månad i stället för tre veckor. *Åttonde punkten* tillsammans med kravet i *andra stycket* motsvarar hittillsvarande tredje stycket och 27 § första stycket.

30 § Ett fjärrvärmeföretag har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för åtgärder enligt 27 och 28 §§, *dock inte för information om vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen avbryts.*

I paragrafen anges vilka kostnader ett fjärrvärmeföretag har rätt till ersättning för med anledning av de åtgärder som anges i 27 och 28 §§. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.9 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.10.

I paragrafen införs en begränsning som innebär att information om vad konsumenten kan göra för att undvika att distributionen av fjärrvärme avbryts, som en konsument ska informeras om enligt 27 och 28 §§, inte får medföra kostnader för konsumenten.

Avbrytande av distribution till fjärrvärmekunder som inte är konsumenter

36 a § *Om ett fjärrvärmeföretag vill avbryta distributionen av fjärrvärme till en fjärrvärmekund som inte är en konsument, ska fjärrvärmeföretaget ge kunden lämplig information om vad kunden kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen ska lämnas senast en månad före den planerade bortkopplingen och utan extra kostnad för fjärrvärmekunden.*

I paragrafen, som är ny, anges att ett fjärrvärmeföretag måste lämna viss information till en fjärrvärmekund som inte är en konsument innan distribution av fjärrvärme avbryts. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.9 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.10.

En fjärrvärmekund som inte är en konsument måste innan distributionen avbryts få information om vad denne kan göra för att undvika avbrottet. Informationen kan exempelvis avse betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för förskottsbetalning eller oberoende användarrådgivning om energieffektiviseringsåtgärder och ska lämnas utan extra kostnad.

Tillsyn

52 § Tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att fjärrvärmeföretag följer 4 a, 5–9, 18–21, 25–29, 31 och 36 a–43 §§ samt föreskrifter och beslut som har meddelats i anslutning till lagen.

Tillsynsmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen.

I paragrafen finns regler om tillsyn. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.8 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.11 och 5.2.

Av *första stycket* framgår att tillsynen nu också omfattar 4 a, 5 a, 6 e–6 g och 36 a §§.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal om fjärrvärme som har ingåtts före ikraftträdandet ska innehålla.

Enligt *första punkten* träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2026.

Av *andra punkten* framgår att äldre föreskrifter fortfarande gäller för vad ett avtal om fjärrvärme som har ingåtts före den 1 juli 2026 ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

9.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (2014:268) om vissa kostnads-nyttanalyser på energiområdet

Lagens innehåll

1 § I denna lag finns bestämmelser om att kostnads-nyttanalyser ska utföras i vissa fall för att utreda potentialen för användning av högeffektiv kraftvärme och spillvärme från industrin, *tjänsteanläggningar och datacenter*.

Lagens syfte är att främja en effektiv energiförsörjning.

Paragrafen beskriver lagens innehåll.

Första stycket ändras så att det framgår att lagen omfattar även tjänsteanläggningar och datacenter.

Ord och uttryck

2 § I denna lag betyder

datacenter: en byggnad eller en grupp av byggnader som används för att inrymma, ansluta och driva datorsystem, servrar och kringutrustning för datalagring, databehandling, datadistribution och relaterad verksamhet,

omfattande uppgradering: en uppgradering vars kostnad överskrider 50 procent av investeringskostnaderna för en ny jämförbar anläggning, dock inte installation av utrustning för avskiljning av koldioxid vid en förbränningsanläggning.

I paragrafen anges innebörden av ord och uttryck som används i lagen. Paragrafen genomför artikel 2.49 och 2.50 i det omarbetade energi-effektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Definitionen av *datacenter*, som är ny, motsvarar definitionen i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet, se artikel 2.49 som hänvisar till punkt 2.6.3.1.16 i bilaga A till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik. Det finns flera olika typer av datacenter: företags egna datacenter, samlokaliserade datacenter och samutrustade datacenter. I samlokaliserade datacenter installerar och förvaltar en eller flera kunder egna nätverk, servrar,

lagringsutrustning och lagringstjänster. I samutrustade datacenter får en eller flera kunder tillgång till nätverk, servrar och lagringsutrustning där de driver egna tjänster medan byggnadens utrustning och stödinфраstruktur tillhandahålls av en datacentraloperatör, se kommissionens delegerade förordning (EU) 2024/1364 av den 14 mars 2024 om den första delen av inrättandet av ett gemensamt unionssystem för bedömning av datacentraler.

Definitionen av *omfattande uppgradering* ändras språkligt. Ingen ändring i sak är avsedd.

Skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys

3 § En kostnads-nyttoanalys ska utföras vid planeringen av *en nybyggnation eller omfattande uppgradering av*

1. en termisk elproduktionsanläggning *eller en anläggning för produktion av enbart värme* med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 10 megawatt,

2. en industrianläggning med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 8 megawatt *i vilken spillvärme kan uppstå*,

3. en tjänsteanläggning med en *genomsnittlig årlig total energitillförsel* på mer än 7 megawatt *i vilken spillvärme kan uppstå*, eller

4. ett datacenter med en *total energitillförselnivå* på mer än 1 megawatt.

Kostnads-nyttoanalysen ska utföras av den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i den anläggning som omfattas av analysen, *i samarbete med den som ansvarar för driften av anläggningen, om det är en annan aktör.*

Paragrafen innehåller bestämmelser om skyldigheten att utföra en kostnads-nyttoanalys vid planeringen av nybyggnation eller omfattande uppgradering av vissa typer av anläggningar. Paragrafen genomför delar av artikel 26.7 första stycket i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.2 och 4.4.

I *första stycket* anges fem olika typer av anläggningar som omfattas av kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys vid planeringen av en nybyggnation eller omfattande uppgradering. Kostnads-nyttoanalysen bör göras i ett tidigt skede i planeringen, eftersom den syftar till att utgöra underlag för beslut om en anläggnings utformning (jfr prop. 2013/14:174 s. 159). I samtliga fall är energitillförsel en faktor för att avgöra om en viss anläggning omfattas av kravet på att utföra en kostnads-nyttoanalys eller inte. Det som avses är den energitillförsel som den planerade nya eller ombyggda anläggningen kommer att ha. Med total energitillförsel avses produktionskapacitet. I förhållande till den hittillsvarande regleringen omfattar kravet inte bara nya anläggningar utan även omfattande uppgraderingar av de typer av anläggningar som anges i paragrafen.

Enligt *första punkten* omfattas termiska elproduktionsanläggningar och anläggningar för produktion av enbart värme med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på mer än 10 megawatt av kravet på att utföra kostnads-nyttoanalyser. Enligt hittillsvarande första punkten är det endast termiska elproduktionsanläggningar med en total tillförd effekt på 20 megawatt som omfattats av kravet. Ändringen innebär alltså att fler termiska elproduktionsanläggningar samt anläggningar för produktion av enbart värme omfattas av kravet.

Genomsnittlig årlig energitillförsel kan mätas genom att dividera den totala årliga energitillförseln med antalet motsvarande lasttimmar under året, dividera dagsproduktionen med antalet timmar per dag eller genom att använda toppbelastning. Regeringen kan meddela verkställighetsföreskrifter om hur genomsnittlig årlig energitillförsel ska beräknas.

Andra punkten omfattar industrianläggningar med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på över 8 megawatt. Förutom att kravet även omfattar omfattande uppgraderingar av anläggningar så innebär ändringen att fler industrianläggningar omfattas, eftersom hittillsvarande bestämmelser endast omfattar anläggningar med en total tillförd effekt på mer än 20 megawatt.

Det hittillsvarande kravet på att industrianläggningen ska generera användbar spillvärme för att omfattas av reglerna slopas. Däremot omfattas endast industrianläggningar där det uppstår någon form av spillvärme av kravet. Spillvärme är värme som oundvikligen genereras som biprodukt i industrianläggningar eller anläggningar för kraftproduktion, eller inom tjänstesektorn, och som skulle gå förlorad i luft eller vatten om det inte fanns tillgång till ett fjärrvärme- eller kylsystem, där en kraftvärmeprocess har använts eller kommer att användas eller om kraftvärmeproduktion inte är möjlig, se artikel 2 andra stycket 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och skäl 105 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Genomsnittlig årlig total energitillförsel för industrianläggningar ska beräknas på samma sätt som för termiska elproduktionsanläggningar.

I *tredje punkten* anges att en tjänsteanläggning med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på mer än 7 megawatt omfattas av kravet. För att en tjänsteanläggning ska omfattas av kravet krävs också att spillvärme kan uppstå i anläggningen. Punkten genomför delar av artikel 26.7 första stycket c i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Endast anläggningar som inte är termiska elproduktionsanläggningar, industrianläggningar eller datacenter är tjänsteanläggningar. Exempel på tjänsteanläggningar är anläggningar för rening av avloppsvatten, anläggningar för flytande gas, stora kommersiella byggnader och elektriska undercentraler.

Genomsnittlig årlig total energitillförsel beräknas på samma sätt som för termiska elproduktionsanläggningar och industrianläggningar.

I *fjärde punkten* anges att datacenter med en total energitillförselnivå över 1 megawatt omfattas av kravet på att utföra kostnads-nyttoanalyser. Till skillnad från de andra anläggningstyperna ska alltså inte den genomsnittliga årliga energitillförselnivån beräknas utan den totala energitillförselnivån. Total energitillförselnivå är den maximala energi som kan flöda genom en viss anläggning. Det är inte den energi som faktiskt flödar genom datacentret utan ett teoretiskt maximum. Mätpunkten vid elleveransgränsen eller elleveransgränserna ska användas.

Enligt *andra stycket* ska den som bedriver eller avser att bedriva verksamheten i anläggningen utföra analysen (jfr prop. 2013/14/:174 s. 159). Kostnads-nyttoanalysen ska utföras i samarbete med den som ansvarar för driften av anläggningen. Bestämmelsen aktualiseras endast när den som driver anläggningen är en annan person än den som bedriver

eller avser bedriva verksamhet där. Situationen kan t.ex. uppstå i ett samlokaliserat datacenter, se kommentaren till 2 §.

Kraven i hittillsvarande första stycket tredje och fjärde punkterna på att utföra en kostnads-nyttoanalys vid planeringen av en ny energiproduktionsanläggning inom ett befintligt fjärrvärme- eller fjärrkylennät upphävs. Det införs dock en övergångsbestämmelse som gäller för sådana analyser som redan har utförts (se kommentaren till ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna).

Vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla

4 § En kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att i fråga om

1. en termisk elproduktionsanläggning *eller en anläggning för produktion av enbart värme* driva anläggningen som en högeffektiv kraftvärmearläggning,
2. en industrianläggning *eller en tjänsteanläggning utnyttja spillvärme i och utanför anläggningen,*
3. ett datacenter

a) utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan och att ansluta datacentret till ett fjärrvärme- eller fjärrkylennät, eller

b) vidta åtgärder för att säkerställa annan återvinning av spillvärme.

En kostnads-nyttoanalys ska dessutom innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå om anläggningen byggdes på eller flyttades till en plats där den skulle kunna få avsättning för spillvärme.

Paragrafen reglerar vad en kostnads-nyttoanalys ska innehålla. Den genomför delar av artikel 26.7 första stycket i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Första punkten ändras på så sätt att även nya eller uppgraderade anläggningar för produktion av enbart värme omfattas av kravet på att en kostnads-nyttoanalys ska innehålla en utvärdering av kostnaderna och fördelarna med att driva anläggningen som en högeffektiv värmearläggning. Vad som avses med högeffektiv kraftvärme framgår av bilaga III till det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

I *andra punkten* anges att en kostnads-nyttoanalys för en industrianläggning eller tjänsteanläggning ska innehålla en utvärdering av de kostnader och fördelar som skulle uppstå genom att tillvarata spillvärme i och utanför anläggningen. Punkten genomför delar av artikel 26.7 b och c i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

För industrianläggningar innebär detta en ändring i förhållande till hittillsvarande reglering. En kostnads-nyttoanalys ska inte längre avse kostnader och fördelar med att driva anläggningen så att spillvärme tillvaratas för elproduktion eller i ett nät för fjärrvärme eller fjärrkyla. Kostnads-nyttoanalysen får dock även i fortsättningen innehålla en sådan bedömning, om det bedöms vara relevant för den enskilda industrianläggningen. Att bedöma hur spillvärme kan tillvaratas i och utanför industrianläggningar och tjänsteanläggningar är bredare än de krav som hittills gällt för industrianläggningars kostnads-nyttoanalyser. Det kan t.ex. handla om att spillvärmerna används för interna processer som kräver värme eller att värmerna används för att driva eller bidra med värme till närliggande anläggningar.

I *tredje punkten a* anges att kostnads-nyttoanalysen för datacenter ska innehålla en utvärdering av kostnaderna och fördelarna med att utnyttja spillvärme för att tillgodose en ekonomiskt motiverad efterfrågan och att ansluta datacentret till ett fjärrvärme- eller fjärrkylennät.

Av *tredje punkten b* framgår att kostnads-nyttoanalysen också ska innehålla en bedömning av kostnaderna och fördelarna med att vidta åtgärder för att på annat sätt än vad som anges i punkten a återvinna spillvärme. Åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärmen kan avse åtgärder innanför och utanför datacentret. Analysen ska omfatta bl.a. teknisk genomförbarhet, kostnadseffektivitet och påverkan på energieffektivitet och efterfrågan på lokal värme (jfr artikel 26.7 d). Den ska även beakta kylsystemlösningar som tillåter att spillvärmen avlägsnas eller fångas in på en användbar temperaturnivå med minimal ytterligare energitillförsel (jfr artikel 26.7 andra stycket).

Enligt *andra stycket*, som är nytt, ska kostnads-nyttoanalyser som görs vid nyplanering eller inför en omfattande uppgradering av de anläggningar som omfattas av lagen innehålla en utvärdering av fördelarna och kostnaderna med att placera anläggningen på en plats där anläggningen kan avsätta sin spillvärme. I kostnads-nyttoanalysen ska det alltså finnas en bedömning av fördelar och kostnader med att bygga eller flytta anläggningen till en geografisk plats där det finns ett fjärrvärmenät eller en annan anläggning som kan ta emot spillvärmen. Kravet innebär att den som planerar en ny eller uppgraderad anläggning ska göra både en bedömning av förutsättningarna på den nuvarande eller planerade platsen och en bedömning av hur förutsättningarna skulle ändras vid en flytt. Bedömningen kan göras med hänsyn till de faktiska förutsättningarna att avsätta spillvärme på en utpekad alternativ plats eller förutsättningarna att avsätta spillvärme om anläggningen skulle placeras på ett visst avstånd från ett fjärrvärmenät eller annan anläggning som kan använda spillvärmen.

Detaljerade bestämmelser om innehållet i en kostnads-nyttoanalys finns i bilaga XI och artikel 26.12. Dessa krav kan införas på lägre normnivå än lag med stöd av 5 § (jfr prop. 2013/14:174 s. 160–162).

Användning av spillvärme från datacenter

4 a § *Ett sådant datacenter som avses i 3 § första stycket 4 ska utnyttja spillvärme eller vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärme om en kostnads-nyttoanalys enligt denna lag visar att det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.*

Paragrafen, som är ny, innebär att datacenter i vissa fall är skyldiga att utnyttja spillvärme som uppstår i verksamheten. Paragrafen genomför artikel 26.6 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

När ett datacenter byggs eller genomgår en omfattande uppgradering ska verksamhetsutövaren, eventuellt i samarbete med den som driver anläggningen, genomföra en kostnads-nyttoanalys. Om kostnads-nyttoanalysen visar att det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart att utnyttja spillvärmen, eller vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av spillvärmen, ska den utnyttjas eller återvinnas. Detta skiljer datacenter från

de övriga typerna av anläggningar som räknas upp i lagen, som inte är skyldiga att följa utfallet i en kostnads-nyttoanalys.

Teknisk genomförbarhet är beroende av datacentrets egenskaper och av tillgången till tekniska lösningar för att utnyttja spillvärmen eller att vidta åtgärder för att säkerställa återvinning av den, utan att datacentrets syfte och primära verksamhet äventyras.

Ekonomisk genomförbarhet handlar om förmågan att genomföra ett projekt för att utnyttja spillvärme eller att genomföra andra åtgärder för återvinning av spillvärme på ett ekonomiskt lönsamt eller hållbart sätt. Ett projekt är ekonomiskt genomförbart om projektet genererar tillräckliga inkomster eller tillräckligt värde för att vara kostnadstäckande och ge en rimlig risksättning och avkastning på investeringen. Vid bedömningen av den ekonomiska genomförbarheten ska hänsyn tas till faktorer som produktionskostnader, finansieringsalternativ, risker och vinst- eller besparingspotential.

Kostnads-nyttoanalysen ska innehålla en bedömning av vilka förutsättningarna blir för datacenter att utnyttja spillvärme eller återvinna den på annat sätt på den avsedda platsen och hur förutsättningarna skulle ändras på en annan plats, se kommentaren till 4 §. Kostnads-nyttoanalysen är enbart ett underlag för beslutet om var datacentret ska lokaliseras. Den som planerar det nya eller uppgraderade datacentret är fortfarande fri att välja en plats där det inte är ekonomiskt eller tekniskt genomförbart att använda spillvärme eller andra tillämpningar för spillvärme.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre bestämmelser om kostnads-nyttoanalyser gäller fortfarande i mål enligt miljöbalken om tillstånd och i ärenden om anmälningar som gjorts enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. miljöbalken, om ansökan eller anmälan har gjorts före ikraftträdandet.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

I *första punkten* anges att lagen träder i kraft den 1 juli 2026.

Andra punkten innebär att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla i vissa fall. Enligt 22 kap. 1 e § miljöbalken ska en ansökan om tillstånd för en anläggning som måste göra en kostnads-nyttoanalys enligt förevarande lag innehålla en redovisning av slutsatserna i kostnads-nyttoanalysen och beslutet om att godkänna den. På liknande sätt gäller enligt 25 c § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att en anmälan om en miljöfarlig verksamhet ska innehålla slutsatserna i en kostnads-nyttoanalys och ett beslut om att analysen godkänts. I 22 kap. 25 g § miljöbalken anges att en dom om tillstånd för en anläggning som måste göra en kostnads-nyttoanalys ska innehålla en redovisning av slutsatserna i kostnads-nyttoanalysen. Äldre bestämmelser i kostnads-nyttoanalyslagen ska fortfarande tillämpas i mål om tillstånd enligt miljöbalken där ansökan gjorts före ikraftträdandet. Mål som är pågående när ändringarna träder i kraft påverkas därmed inte av de ändrade reglerna. Anmälningssärenden som inletts innan ikraftträdandet ska inte heller påverkas av de ändrade reglerna om kostnads-nyttoanalyser.

9.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar

8 kap. Revision

34 § Revisionsberättelsen ska innehålla ett uttalande om huruvida årsredovisningen har upprättats i överensstämmelse med tillämplig lag om årsredovisning. I uttalandet ska det särskilt anges

1. om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning, och

2. om förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Om det i årsredovisningen inte har lämnats sådana upplysningar som ska lämnas enligt tillämplig lag om årsredovisning, ska revisorn ange detta och, om det är möjligt, lämna behövliga upplysningar i sin berättelse.

Det som sägs i första och andra styckena gäller inte i fråga om de uppgifter som avses i 6 kap. 1 c § första stycket årsredovisningslagen (1995:1554). Revisionsberättelsen ska i stället innehålla ett uttalande om huruvida sådana uppgifter finns med i årsredovisningen eller inte.

I paragrafen regleras vad en revisionsberättelse ska innehålla. Övervägandena finns i avsnitt 3.5.

I det nya *tredje stycket* begränsas revisorns skyldigheter avseende de uppgifter som ska finnas i årsredovisningen enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen (1995:1554). Vid upprättande av revisionsberättelsen behöver en revisor endast ange om det i årsredovisningen finns en handlingsplan, en redogörelse för rekommendationer från företagets senaste energikartläggning och en redogörelse för i vilken takt rekommendationerna har genomförts. Revisorn behöver därmed inte göra några ytterligare uttalanden om hur företaget har uppfyllt skyldigheten enligt 6 kap. 1 c § årsredovisningslagen.

9.13 Förslaget till lag om ändring i fjärrkylelagen (2022:332)

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om *effektiva fjärrkylesystem, rättigheter för fjärrkylekunder*, mätning och fakturering i fråga om fjärrkyla och om information om energianvändning.

I paragrafen anges lagens innehåll.

Det görs ett tillägg om att lagen också innehåller bestämmelser om effektiva fjärrkylesystem och rättigheter för fjärrkylekunder. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Ordförklaringar

2 § I denna lag avses med

avtal om fjärrkyla: avtal om distribution i rörledning av kallvatten eller en annan bärare av värmeenergi för avkylning och om försäljning av den distribuerade kylan,

fjärrkyleföretag: den som bedriver fjärrkyleverksamhet,

161

fjärrkylekund: den som ingått ett avtal om fjärrkyla med ett fjärrkyleföretag, fjärrkyleverksamhet:

- distribution i rörledningar av kallvatten eller en annan bärare av värmeenergi för avkylning, om en obestämd grupp mottagare inom ett visst geografiskt område får anslutas till verksamheten, och
- produktion och försäljning av den fjärrkyla som distribueras i rörledningarna, om det är distributören som bedriver produktionen och försäljningen.

I paragrafen anges innebörden av vissa ord som används i lagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Det införs en definition av avtal om fjärrkyla. Definitionen har betydelse för bestämmelserna om avtal i 3 a och 7 a §§.

Effektiva fjärrkylesystem

2 a § *Ett fjärrkyleföretag vars fjärrkylesystem inte är effektivt ska upprätta en plan för hur fjärrkylesystemet kan bli effektivt som ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Planen ska lämnas till tillsynsmyndigheten senast ett år efter det att fjärrkylesystemet inte uppfyllde kraven för att vara effektivt och därefter vart femte år så länge som fjärrkylesystemet inte är effektivt.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om krav på fjärrkyleföretag att i vissa fall upprätta en plan för hur fjärrkylesystemet kan bli effektivt. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 26.5 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Av paragrafen framgår att ett fjärrkyleföretag vars fjärrkylesystem inte är effektivt ska göra en plan för hur detta ska bli effektivt. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 2 b § 1 meddela föreskrifter om vad som är ett effektivt fjärrkylesystem. Planen ska ges in till tillsynsmyndigheten som ska godkänna planen. Från det att ett fjärrkylesystem inte uppfyller kraven för att vara effektivt har fjärrkyleföretaget ett år på sig att upprätta och ge in en plan. Det innebär att om ett fjärrkyleföretag inte uppfyller kraven för att vara effektivt i exempelvis mars ett visst år ska fjärrkyleföretaget upprätta och ge in en plan senast i mars året därpå. Därefter ska en plan ges in vart femte år så länge fjärrkylesystemet inte är effektivt.

2 b § *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om*

- 1. vad som är ett effektivt fjärrkylesystem,*
- 2. innehållet i planen för hur fjärrkylesystemet kan bli effektivt, och*
- 3. undantag från kravet på att upprätta en plan*

Paragrafen, som är ny, innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om effektiva fjärrkylesystem. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Paragrafen gör det möjligt att meddela föreskrifter om vad som avses med ett effektivt fjärrkylesystem och om den plan för hur ett fjärrkylesystem ska bli effektivt som ska upprättas enligt 2 a §. Föreskrifter kan meddelas både om innehållet i planen och om undantag från kravet på att upprätta en plan. De föreskrifter som antas med stöd av bemyndigandet kan delvis genomföra artikel 26.1, 26.4 och 26.5 i det

omarbetade energieffektivitetsdirektivet, som exempelvis kravet på hur stor andel förnybar energi fjärrkyleföretaget måste använda i produktionen av fjärrkyla för att fjärrkylesystemet ska vara effektivt och gränsen för när en plan måste upprättas.

Information till fjärrkylekunder och allmänheten

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att fjärrkyleföretag ska vara skyldiga att lämna information som är till nytta för fjärrkylekunder och allmänheten på sina webbplatser eller på något annat sätt.

Paragrafen, som är ny, ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter om vilken information som fjärrkyleföretag ska vara skyldiga att lämna på sina webbplatser eller på något annat sätt. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.4.

Informationen ska vara till nytta för fjärrkylekunder och allmänheten. De föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kan delvis genomföra artikel 21.2 fjärde stycket i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Det handlar bl.a. om tydlig information om tillämpliga priser, tariffer och standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av tjänster avseende fjärrkyla. Med stöd av bemyndigandet kan också föreskrifter meddelas om sådan information som regleras i hittillsvarande 3 § om skyldighet för fjärrkyleföretaget att ge information om energiprestanda och andelen förnybar energi i företagets fjärrkylesystem.

Avtalet om fjärrkyla

3 a § Ett avtal om fjärrkyla ska innehålla uppgifter om

- 1. fjärrkyleföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. vilka varor och tjänster som avtalet omfattar,*
- 3. priset för fjärrkylan och hur det bestäms,*
- 4. var fjärrkylekunden kan hitta information om fjärrkyleföretagets priser för övriga varor och tjänster samt om konsumenträttigheter,*
- 5. den tid som avtalet löper på,*
- 6. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,*
- 7. villkoren för fakturering,*
- 8. villkoren för uppsägning av avtalet och eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning,*
- 9. villkoren för ersättning om fjärrkyleföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och*
- 10. hur tvistlösning utanför domstol inleds.*

Fjärrkyleföretaget ska lämna information om avtalsvillkoren till fjärrkylekunden innan avtalet ingås, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Paragrafen, som är ny, reglerar vilka uppgifter som ett avtal mellan ett fjärrkyleföretag och en fjärrkylekund ska innehålla och när information om avtalsvillkor ska lämnas. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 första och andra styckena i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

I första stycket anges vilket innehåll ett avtal ska ha.

Av *första punkten* framgår vilka kontaktuppgifter till fjärrkyleföretaget som måste anges i avtalet.

Enligt *andra punkten* ska de varor och tjänster som avtalet omfattar anges. Det innebär att eventuella tjänster utan tilläggsavgifter som kombineras med avtalet, som exempelvis underhålls-, reparations- och flexibilitetstjänster ska anges. En beskrivning av varorna och tjänsterna bör omfatta en närmare redogörelse av dess egenskaper, t.ex. trycket och temperaturen på den fjärrkyla som levereras.

I *tredje punkten* anges att priset för fjärrkylan och hur det bestäms ska framgå av avtalet. Det innebär att avtalet ska innehålla uppgifter om vad som har betydelse för priset för fjärrkyla. Olika komponenter i en priskonstruktion ska alltså redovisas. Av redovisningen ska det framgå vilken betydelse varje sådan komponent har för priset på fjärrkylan. Kravet innebär också att avtalet ska innehålla uppgifter om hur priset för fjärrkyla fördelar sig mellan det pris som kunden betalar som en fast engångsavgift för anslutningen och det pris som kunden sedan betalar för fjärrkyla under avtalets löptid. Om avtalet om fjärrkyla innebär att fjärrkylekunden ska betala en s.k. serviceavgift för att fjärrkyleföretaget ska ta hand om underhållet av de installationer som krävs för avkylning genom fjärrkyla, är avgiften en del av priset för fjärrkyla och ska alltså anges i avtalet.

Av *fjärde punkten* framgår att fjärrkyleföretaget ska ange var fjärrkylekunden kan hitta information om priser för övriga varor och tjänster samt om konsumenträttigheter. Information om konsumenträttigheter omfattar bl.a. information om hantering av klagomål och annan information som kunden ska få enligt artikel 21.2 h i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet.

Enligt *femte punkten* ska det anges i avtalet vilken tid avtalet löper på. Det innebär att om avtalet löper tills vidare så ska det framgå av avtalet och om avtalet tecknas för viss tid så ska den tiden anges.

Enligt *sjätte punkten* ska det framgå vad som gäller för förlängning av ett avtal som löper under viss tid. Kravet omfattar också eventuella avtal om tjänster som kombineras med avtalet om fjärrkyla.

Av *sjunde punkten* framgår att avtalet ska innehålla uppgift om fakturering. Kravet omfattar exempelvis det faktureringsintervall som har överenskommit och hur fjärrkyleföretaget räknar fram uppgifterna i fakturan.

Av *åttonde punkten* framgår att det i avtalet ska anges vilka villkor som gäller vid uppsägning av avtalet och eventuella avgifter som ska betalas i samband med uppsägning. Kravet omfattar också eventuella avtal om tjänster som kombineras med avtalet om fjärrkyla.

Enligt *nionde punkten* ska det anges vilket ersättningsansvar fjärrkyleföretaget har om det inte uppfyller skyldigheterna enligt avtalet. I detta inbegrips exempelvis att villkor för ersättning vid bristande kvalitet på tjänsterna och vid felaktig eller försenad fakturering ska anges.

Enligt *tionde punkten* ska det anges hur tvistlösning utanför domstol inledd. Med tvistlösning utanför domstol avses exempelvis Allmänna reklamationsnämndens verksamhet när det är fråga om en tvist mellan en konsument och en näringsidkare.

Av *andra stycket* följer att fjärrkyleföretaget ska lämna information om avtalsvillkor till fjärrkylekunden innan avtalet ingås. Detta gäller även om avtalet ingås genom en mellanhand. Med mellanhand avses en tredje part

som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från fjärrkyleföretaget till fjärrkylekunden. Det är alltid fjärrkyleföretaget som ansvarar för att informationen lämnas.

Fakturerings och tillhandahållande av information

7 a § När ett avtal om fjärrkyla har ingåtts ska fjärrkyleföretaget snarast möjligt till fjärrkylekunden lämna

1. en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren, och

2. en kopia av avtalet.

Ett fjärrkyleföretag ska ge en fjärrkylekund med funktionsnedsättning all relevant information om avtalet i tillgängliga format.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om att fjärrkyleföretag är skyldiga att tillhandahålla viss information till fjärrkylekunder. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.2 tredje och fjärde styckena och artikel 21.6 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.4, 5.1.5 och 5.1.8.

I första stycket första punkten anges att fjärrkyleföretaget ska lämna en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren till fjärrkylekunden. Exempel på sådana avtalsvillkor är priser och tariffer.

I andra punkten framgår att fjärrkyleföretaget ska lämna en kopia av avtalet till fjärrkylekunden. Detta kan göras genom att fjärrkylekunden får ett exemplar av avtalet i fysisk eller elektronisk form.

I andra stycket anges att fjärrkylekunder med funktionsnedsättning ska få all relevant information om avtalet i tillgängliga format.

I tredje stycket bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådan information som fjärrkyleföretaget ska lämna till fjärrkylekunden enligt första och andra stycket. Bemyndigandet omfattar dels vilken information som ska finnas med i den sammanfattning som fjärrkylekunderna ska få och hur den ska tillhandahållas, dels vilken information fjärrkylekunder med funktionsnedsättning ska få och hur den ska tillgängliggöras.

Betalningssätt

7 b § Fjärrkyleföretag ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturerings och får inte missgynna en fjärrkylekund på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskotts betalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för tillhandahållandet av betalningssättet eller systemet.

I paragrafen, som är ny, regleras en skyldighet för fjärrkyleföretag att erbjuda flera betalningssätt och vilka avgifter som får tas ut för det betalningssätt som fjärrkylekunden väljer. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 21.4 och 21.5 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.7.

I första stycket anges att ett fjärrkyleföretag är skyldigt att erbjuda ett brett val av betalningssätt. Vilka val av betalningssätt som erbjuds ska utgå

från gängse praxis på fjärrkylemarknaden. Vidare framgår det att en fjärrkylekund inte får missgynnas på grund av det betalningssätt denne valt. Det innebär att de betalningssätt som ett fjärrkyleföretag erbjuder inte får medföra oskäligen diskriminering mellan kunder. Skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för förskottsbetalning måste alltså vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella. Att en fjärrkylekund inte får missgynnas på grund av det betalningssätt denne valt innebär också att ett visst val av betalningssätt inte får medföra att kunden får mindre förmånliga avtalsvillkor eller någon annan form av diskriminerande behandling.

I paragrafens *andra stycke* finns en begränsning i fråga om möjligheten att ta ut avgifter från fjärrkylekunder för olika betalningssätt eller system för förskottsbetalning. Sådana avgifter får inte överstiga kostnader för att tillhandahålla betalningssättet eller systemet.

Ändring av avtal

7 c § Ett fjärrkyleföretag som enligt avtalet har rätt att ensidigt ändra avtalsvillkoren och som vill ändra villkoren till nackdel för en fjärrkylekund, ska skriftligen underrätta fjärrkylekunden om ändringen på ett transparent och begripligt sätt senast två veckor före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

Om fjärrkylekunden är en konsument, ska fjärrkyleföretaget i stället underrätta fjärrkylekunden senast en månad före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

I underrättelsen ska skälen för ändringen anges.

I paragrafen, som är ny, regleras vilken information ett fjärrkyleföretag måste lämna till fjärrkylekunden vid ändring av avtalsvillkor som är till nackdel för en fjärrkylekund. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.3 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.6.

Av *första stycket* framgår att fjärrkyleföretaget skriftligt måste underrätta fjärrkylekunden om de ändrade villkoren senast två veckor före den dag de ska börja gälla. Att underrättelsen ska vara transparent och begriplig innebär att information om ändringens innebörd ska vara tydlig och enkel att förstå. Underrättelsen kan lämnas både i fysisk och elektronisk form.

I *andra stycket* anges att om fjärrkylekunden är en konsument måste underrättelsen om ändrade avtalsvillkor lämnas senast en månad före den dag de ändrade villkoren ska börja gälla.

Enligt *tredje stycket* ska skälen till ändringen anges i underrättelsen.

Information vid avbrytande av distribution

7 d § Om ett fjärrkyleföretag vill avbryta distributionen av fjärrkyla till en fjärrkylekund ska fjärrkyleföretaget ge fjärrkylekunden lämplig information om vad fjärrkylekunden kan göra för att undvika att distributionen avbryts senast en månad före den planerade bortkopplingen, och utan extra kostnad.

I paragrafen anges förutsättningarna för att ett fjärrkyleföretag ska få avbryta distributionen av fjärrkyla. Genom paragrafen genomförs delvis

artikel 21.9 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.10.

För att få avbryta distributionen måste fjärrkyleföretaget informera fjärrkylekunden om vad denne kan göra för att undvika att distributionen avbryts. Informationen kan exempelvis avse betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för förskottsbetalning, energikartläggning och energirådgivningstjänster, och ska lämnas utan extra kostnad.

Rutiner för hantering av klagomål

7 e § Ett fjärrkyleföretag ska ha rutiner för att hantera klagomål från fjärrkylekunder på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om rutiner för klagomålshantering.

Paragrafen, som är ny, innehåller ett krav på att fjärrkyleföretag ska ha rutiner för hantering av klagomål från fjärrkylekunder. Genom paragrafen genomförs delvis artikel 21.7 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.9.

Enligt *första stycket* ska fjärrkyleföretag ha rutiner för att hantera klagomål från fjärrkylekunder på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Med stöd av *andra stycket* kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om fjärrkyleföretags rutiner för klagomålshantering. Föreskrifterna kan exempelvis omfatta tidsfrister för klagomålshantering och vad som är en enkel och rättvis hantering av klagomål.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal om fjärrkyla som har ingåtts före ikraftträdandet ska innehålla.

Övervägandena finns i avsnitt 7.

Enligt *första punkten* träder lagändringarna i kraft den 1 juli 2026.

Av *andra punkten* framgår att äldre föreskrifter fortfarande gäller för vad ett avtal om fjärrkyla som har ingåtts före den 1 juli 2026 ska innehålla.

9.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:333) om energimätning i byggnader

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om energimätning i lägenheter *samt* information om energianvändning, *priser och avtalsvillkor*.

I paragrafen anges lagens innehåll. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.5.

Det görs ett tillägg om att lagen också omfattar information om priser och avtalsvillkor.

Avläsning av mätsystem och tillhandahållande av information

6 § Den som äger en byggnad där system för individuell mätning har installerats enligt 3 eller 4 § ska

1. se till att mängden energi som används för uppvärmning och mängden tappvarmvatten för hushållsbruk till varje lägenhet läses av,

2. säkerställa att varje lägenhetsinnehavare får faktureringsinformation och information om energianvändning och att informationen, på begäran, lämnas till ett företag som lägenhetsinnehavaren har utsett,

3. på begäran och utan kostnad tillhandahålla lägenhetsinnehavaren information om priser, tariffer och standardvillkor för uppvärmning, och

4. snarast möjligt informera lägenhetsinnehavaren om nya avtalsvillkor för uppvärmning.

I paragrafen regleras avläsning av mängden energi för uppvärmning och tappvarmvatten för hushållsbruk och tillhandahållande av information. Genom ändringarna genomförs delvis artiklarna 21.2 tredje och femte styckena, 21.3 och 21.6 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.5 och 5.1.6.

Tredje–femte punkterna är nya.

Enligt *tredje punkten* ska lägenhetsinnehavaren på begäran få information om priser, tariffer och standardvillkor för uppvärmning. Denna information ska ges av fastighetsägaren utan kostnad för lägenhetsinnehavaren.

Av *fjärde punkten* framgår att lägenhetsinnehavaren snarast möjligt ska få information om nya avtalsvillkor för uppvärmning.

Hittillsvarande *andra stycket* flyttas till 6 a § 1 a.

Hittillsvarande *tredje stycket* flyttas till 6 a § 2.

6 a § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela

1. ytterligare föreskrifter om tillhandahållande av information

a) enligt 6 § första stycket 2 och om undantag från dessa krav, och

b) om priser, tariffer och standardvillkor, och

2. föreskrifter om fakturering och kostnadsfördelning.

I paragrafen, som är ny, ges regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer möjlighet att meddela föreskrifter om tillhandahållande av viss typ av information. Genom paragrafen genomförs delvis artiklarna 21.2 tredje stycket och 21.6 i det omarbetade energieffektivitetsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.5.

Första punkten a motsvarar hittillsvarande 6 § andra stycket.

Med stöd av *första punkten b* kan ytterligare föreskrifter meddelas om tillhandahållande av priser, tariffer och standardvillkor. Föreskrifterna kan exempelvis avse hur och när informationen ska lämnas.

Andra punkten motsvarar hittillsvarande 6 § tredje stycket.

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU)
2023/1791 av den 13 september 2023 om
energieffektivitet och om ändring av förordning
(EU) 2023/955 (omarbetning)

Bilaga

Klimat- och näringslivsdepartementet

Energienheten, Hållbart och innovativt energisystem

Sandra Lennander

sandra.lennander@regeringskansliet.se

**Remiss av promemorian Genomförande av delar av det
omarbetade energieffektivitetsdirektivet**

Remissinstanser

1. Alingsås kommun
2. Allmänna reklamationsnämnden
3. Affärsverket svenska kraftnät
4. Amazon
5. Bodens kommun
6. Bokföringsnämnden
7. Bolagsverket
8. Boverket
9. Bromölla kommun
10. Business Sweden
11. Chalmers tekniska högskola AB
12. Degerfors kommun
13. Energieffektiviseringsföreningen (Eneff)
14. Energiföretagen Sverige
15. Energikontoren Sverige
16. Energimarknadsinspektionen
17. E.on
18. Facebook
19. FAR

20. Fastighetsägarna Sverige
21. Finansbolagens Förening
22. Fondbolagens förening
23. Fortum
24. Föreningen för god sed på värdepappersmarknaden
25. Företagarna
26. Försvarsmakten
27. Försäkringsjuridiska föreningen
28. Förvaltningsrätten i Linköping
29. Google
30. Gotlands kommun
31. Gällivare kommun
32. Gävle kommun
33. Göteborgs Energi
34. Göteborgs kommun
35. Hedemora kommun
36. Helsingborgs kommun
37. Hyresgästföreningen
38. Industrigruppen Återvunnen Energi
39. Innovations- och Kemiindustrierna i Sverige (IKEM)
40. Installatörsföretagen
41. Jernkontoret
42. Jämtkraft
43. Kammarrätten i Jönköping
44. Karlskoga kommun
45. Kommerskollegium
46. Konjunkturinstitutet
47. Konkurrensverket
48. Konsumentverket
49. Kramfors kommun

50. Kungl. Tekniska högskolan
51. Lindesbergs kommun
52. Luleå kommun
53. Länsstyrelsen Dalarnas län
54. Länsstyrelsen Gävleborg
55. Länsstyrelsen Jämtlands län
56. Länsstyrelsen Norrbotten
57. Länsstyrelsen Skåne
58. Länsstyrelsen Södermanlands län
59. Länsstyrelsen Västra Götaland
60. Nacka tingsrätt (mark- och miljödomstolen)
61. Malmö kommun
62. Malung-Sälens kommun
63. Microsoft
64. Mobility Sweden
65. Motala kommun
66. Myndigheten för digital förvaltning (DIGG)
67. Mönsterås kommun
68. Naturskyddsföreningen
69. Naturvårdsverket
70. Nordmalings kommun
71. Nynäshamns kommun
72. Näringslivets regelnämnd
73. Ockelbo kommun
74. Orusts kommun
75. Pajala kommun
76. Regelrådet
77. Region Jämtland Härjedalen
78. Region Norrbotten
79. Region Stockholm

80. Region Västra Götaland
81. Region Örebro län
82. Revisorsinspektionen
83. Research Institutes of Sweden (RISE)
84. Simrishamns kommun
85. Skellefteå Kraft
86. Skogsindustrierna
87. Solna kommun
88. Sotenäs kommun
89. Sparbankernas Riksförbund
90. Statens energimyndighet
91. Stockholm Exergi
92. Stockholms kommun
93. Stockholms universitet (Juridiska institutionen)
94. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac)
95. Svensk försäkring
96. Svensk Värdepappersmarknad
97. Svenska Bankföreningen
98. Svenska institutet för standarder
99. Svenskt näringsliv
100. Svenska Datacenterföreningen (SDCF)
101. Byggföretagen
102. Sveriges Kommuner och Regioner
103. Sveriges Åkeriföretag
104. Swedish datacenter industry
105. Swedish FinTech Association
106. Teknikföretagen
107. Trelleborgs kommun
108. Vattenfall
109. wePlanet

110. Vänersborgs kommun

111. Ystads kommun

112. Åmåls kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Klimat- och näringslivsdepartementet **senast den 4 november 2025**. Svaren bör lämnas per e-post till kn.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till sandra.lennander@regeringskansliet.se. Ange diarienummer KN2025/01465 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. **Myndigheter under regeringen** är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter.

Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av promemorian via ett [beställningsformulär hos Elanders Sverige AB](#).

Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se.

Truls Borgström
Stf. chef Energienheten

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

Information om försök med tillfällig 30-minuters parkering

Ärendenr 2025/780-3.4.6.5

Infrastruktur- och serviceförvaltningens förslag till beslut

Infrastruktur- och servicenämndens arbetsutskott godkänner informationen och lägger den till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Infrastruktur- och serviceförvaltningen informerar om kommande försök med två 30-minuters parkeringar längs Västra Varvsgatan.

Beslutsunderlag

- Presentation

Marianne Kallin
Avdelningschef infrastruktur